

T.C.  
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ÂŞIK DÂİMÎ VE ÂŞIK EDEBİYATI'NDAKİ YERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan  
Adnan Erhayat FIRAT

Balıkesir 2019

T.C.  
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ÂŞIK DÂİMÎ VE ÂŞIK EDEBİYATI'NDAKİ YERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan  
Adnan Erhayat FIRAT


Danışman  
Prof. Dr. Ali DUYMAZ

Balıkesir 2019

**T.C.**  
**BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TEZ ONAYI**

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 201212511001 numaralı Adnan Erhayat FIRAT'ın hazırladığı "Âşık Dâimî ve Âşık Edebiyatındaki Yeri" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisânsüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 18.04.2019 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına ~~OY BİRLİĞİ/OY~~ ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

  
Doç. Dr. Hülya TAŞ  
Başkan

  
Prof. Dr. Ali DUYMAZ  
Üye (Danışman)

  
Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN  
Üye

Doç. Dr. Satı KUMARTAŞLIOĞLU  
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Uğur DURMAZ  
Üye

Üye

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

18.../04./2019 Enstitü Müdürü

  
Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ  
Müdür

## ÖNSÖZ

Âşık edebiyatı, önceki yüzyıllarda olduğu gibi 20. yüzyılda Cumhûriyet Dönemi'nde de cazibesini korumuş bir değerdir. Bu dönemde yaşamış çok değerli âşıklarımız mevcuttur. Âşık Mahsuni, Âşık Yaşar Reyhâni, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova, Âşık Davut Sularî, Konyalı Âşık Mehmet bu âşıklardan bazılarıdır.

20. yüzyıl âşıklarımızdan önemli bir isim de Âşık Dâimî'dir. Gerek Anadolu gerekse yurt dışına yaptığı gezilerle döneminde tanınmış ve günümüze kadar etkisini hissettirmiş bir âşıktır. Âşık Dâimî hakkında yeterli düzeyde bilimsel bir çalışma yapılmamış olması böyle bir akademik çalışmaya itmiştir. Kızı Yedigâr Aydın Orhan'ın hazırlamış olduğu ve Âşık Dâimî'nin 414 şiirinin toplandığı kitap, tez için birincil kaynak olmuştur.

Çalışmamızda öncelikli olarak Dâimî şiirlerine yer vermiş süreli yayınlar ilk araştıma alanı olmuştur. Özellikle Âşık Dâimî'nin yaşadığı dönem itibariyle Erzincan'da yayımlanan süreli yayınlar taranmıştır. 1942 yılına kadar Erzincan'da yerel gazeteler mevcut değildir. İlk gazete, 1942 yılında çıkarılan "Yeni Erzincan" isimli vilâyet gazetesidir. 1952'den sonra yerel gazetelerin sayısı da artmıştır. Bu gazeteler; Doğu, Yeşil Eğin, Birlik, Gurbet, Erzincan'ın Sesi, Kazankaya (1955), Demokrat Erzincan (1952), Yeşil Eğin (1952), Öz Erzincan (1953), Halkın Sesi (1953), Demokrat İliç (1954), Öz Demokrat (1955) ve Fırat (1958)'tir. Âşık Dâimî'nin Erzincan'dan çıkış tarihi olan 1962 yılına kadar yukarıda adı geçen süreli yayınlarda adı geçmemiş, Âşık Dâimî ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır.

Süreli yayınlardan sonra antoloji kitaplarında ya da müstakil çalışmalarda da Âşık Dâimî'nin adı arandı. Âşık Dâimî adının geçtiği kitaplar aşağıdaki şekildedir: İlk olarak Süleyman Zaman'ın hazırlamış olduğu, Âşık Dâimî'nin şiirlerinin belli temalarla yorumlandığı kitap incelendi. Kitabın adı, "Derinliklerin Ozanı Âşık Dâimî"dir. Fahri Taş ile Salih Turan'ın hazırlamış oldukları "Erzincan Türküleri 1-2" adlı kitapta, Dâimî'nin gerek eser sahibi gerekse de kaynak kişi olarak derlenmiş ve notaya alınmış 46 şiir bulunmaktadır. Ayrıca adı geçen kitabın 2. cildinde Âşık Dâimî'nin kısa bir biyografisi de mevcuttur. Bekir Karadeniz'in 2005 yılına ait



“1900’den 2000’e Halk Şiiri” adlı kitabında da Âşık Dâimî’nin kısa bir biyografisi vardır. Bu kitapların dışında, Hacı Bektaş Veli Kültür Derneğinin 2012 yılında “Âşık Dâimî Anısına 2. Uluslararası Halk Ozanları Hacıbektaş Buluşması” yapılmış ve buluşmada panelistlerin Âşık Dâimî hakkında sunumları kitapta yer almıştır. Yine Kültür Bakanlığından çıkan ve İsmail Özmen’in hazırlamış olduğu “Alevi Bektaşi Şiirleri Antolojisi” adlı antoloji kitabında da Âşık Dâimî’nin kısa bir biyografisine ve şâirin bazı şiirlerine ulaşıldı. Bu eserler dışında genellikle âşığın hayatına dair kısa biyografi dışında akademik camiadaki eserlerde, âşığa dair herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır.

Çalışmanın önemli bir bölümü ise TRT’ye ayrıldı. Araştırma yapılan dönem itibariyle TRT Türk halk müziği bölümünde görev yapan Kubilay Dökmetaş’tan Âşık Dâimî ile ilgili bazı şiirlere ulaşıldı. Ancak Âşık Dâimî’nin bazı ses kayıtları Kubilay Dökmetaş’ın kişisel arşivinde olması sebebiyle şahsımızla paylaşılmamıştır. Çalışmamızın önemli bir kısmı da Millî Kütüphane’ye ayrıldı. Âşığın ölümünden sonra kayda geçen 1993 yılına ait iki afiş (1179 ve 7843 yer numaralı), 1991 ve 1993 yılına ait taş plak (342 ve 1431 yer numaralı) bulunmuştur. Afişlere, tezin ekler kısmındaki resimlerde yer verilmiştir.

Âşık Dâimî ile ilgili en ciddi dokümanlar şu an hayatta olup Ankara Çankaya’da meskûn olan kızı Yedigâr Aydın Orhan’daki bilgilerdir. Âşık Dâimî’nin eşi Gülsüm Hanımefendi’nin yaz aylarını geçirdiği Tercan İkizler (Vankulu) köyüne, yine oğlu Ali Naki Aydın’ın yaşadığı İstanbul Avcılar’a gidilmiş, belirtilen kişilerle görüşülmüş ve Âşık Dâimî ile ilgili bilgiler derlenmiştir.

Dâimî’nin hakkında bilgi edinilen yerlerden biri de Dâimî’nin yol arkadaşlarından Potik Dede isimli zâtın köyü olan Gümüşhane ili Şiran ilçesinin İnözü köyüdür. Yine, Dâimî’nin Erzincan ilinin Tercan ilçesinin Karahüseyin köyünde derleme yaptığımız yerler arasındadır. Ayrıca Dâimî’nin yılın belli dönemlerinde ziyarette bulunduğu ve Dâimî’nin kendisine pîr olarak kabul ettiği İbrahim Dede türbesi de Erzincan ilinin Kemah ilçesinin Yağca köyünde bulunması münasebetiyle gezip görülen alanlar arasında yer almıştır.

Tezin giriş kısmında Erzincan ilinin tarihî, coğrafi, sosyo-kültürel durumu incelenip Erzincan ilinde yaşamış âşıklar hakkında bilgiler verilmiştir. Birinci bölümünde yazılı kaynaklar, ses kayıtları, derlemelerden ve aile bireylerinden elde ettiğimiz bilgilerden hareketle Âşık Dâimî'nin hayatı verilmiştir. Ailesi, evliliği, eşi, eğitimi, askerliği, mesleği, üne kavuşması, seyahatleri birinci bölümde derlenmiş ve yazıya geçirilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde Âşık Dâimî'nin âşıklık ve âşıklık geleneği içindeki yeri üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Gördüğü rüya, mahlas alışı, ustaları, saz çalması ve dedeliği bu bölümde yer almıştır.

Tezin üçüncü bölümünde, Âşık Dâimî'nin sanat adamı yönüne değinilmiştir. Dâimî'nin sanatına etki eden kişilik özelliklerinden Alevi-Bektaşî kültürel arka planı, tasavvufî yönü ve âşıklık geleneğindeki ozanlık profili bu bölümde yer alan bazı başlıklardır. Yine Âşık Dâimî'nin kültürel aktarıcılık, sanat ve türkü adamı olarak değerlendirilmesi, kaynak kişi olarak incelenmesi de bu bölümde yer almıştır. Dâimî'nin yaşadığı dönemde etkilendiği ve etkilediği halk sanatçıları ile Dâimî'nin yaşamından sonra ardından yazılan şiirlerde bu bölümde yer alan kısımlardır.

Tezin dördüncü bölümünde Âşık Dâimî'nin ulaşılan 431 şiirinden 401 şiiri yapı bakımından incelenmiş, ahenk unsurları, şekil unsurları ve teknik bakımından ele alınmıştır. Durak, redif, ölçü, kafiye gibi ahenk unsurları; nazım birimi ve türleri gibi şekil unsurları tek tek incelenmiştir.

Tezin beşinci bölümünde Âşık Dâimî'nin şiirlerinin içerik olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Konu olarak âşk, memleket, gurbet, dini-tasavvufî, sosyal, taşlama içerikli şiirleri incelenmiş, bu şiirlerle ilgili örnekler verilmiştir.

Tezin altıncı bölümünde ise Âşık Dâimî'nin ses kayıtlarından, TRT arşivinden elde edilen kayıtlardan, ailesinden ve kızı Yadigâr Aydın Orhan'dan alınan belgelerden, döneminden sonra araştırma amaçlı yazılan kaynaklardan elde edilen bilgilerden hareketle ulaşılan 425 şiiri tanesi ölçü bakımından, ayak şiirin kafiyesine göre yapılmış tasnife yer verilmiştir. Her şiirin dörtlüklerine rakamlar

verilmiş, şiirlerin bölüm içerisinde kullanılan dörtlüklerin hangi Şiire ve dörtlüğe ait olduğu bu rakamlar vasıtasıyla belirtilmiştir.

Tezin hazırlanma sürecinde değerli rehberliğiyle hedefe ulaŐmamda bana yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Ali Duymaz'a, çalıŐmalarım sırasında manevi yardımlarını esirgemeyip lisâns yıllarından beri her daim bizlere yol gösteren kıymetli hocam Doç Dr. Halil İbrahim Şahin'e, elindeki bilgi ve belgelerle çalışmamıza katkıda bulunan ÂŞık Dâimî'nin kızı Yedigâr Aydın Orhan Hanımefendi ile oğlu Ali Naki Aydın'a, çalıŐmamız sırasında tecrübesini Őahsımla paylaŐan Doktor Öğretim Üyesi UĞur DURMAZ'a, yoğun çalıŐmalarım sırasında bana sabır gösteren eşim Pelin FIRAT'a özellikle teŐekkürü bir borç bilirim.

Adnan Erhayat Fırat

Balıkesir / 2019

## ÖZET

### ÂŞIK DÂİMÎ VE ÂŞIK EDEBİYATINDAKİ YERİ

Fırat, Adnan Erhayat  
Yüksek Lisâns Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı, Balıkesir  
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali Duymaz  
18/04/2019, 661 Sayfa

Tezimizin giriş bölümünde âşığıımızın doğup büyüdüğü memleketi olan Erzincan'ın tarihi, coğrafi, sosyo-kültürel durumu ve Erzincan'da yetişmiş âşıklar üzerine bilgiler verilmiştir. Çalışmamızın ilk bölümünde Cumhûriyet Dönemi Halk Şiiri'ne emek vermiş, eserleri ile Âşık edebiyatının güzide örneklerini vücuda getiren Âşık Dâimî'nin hayatı ve sanatı üzerinde genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde Âşık Dâimî'nin âşıklık geleneği içindeki yeri incelenmiştir. Tezin üçüncü bölümünde Dâimî'nin sanatı üzerinde durulmuştur. Dâimî'nin kültürel, ozanlık yönü ele alınmış, şiirlerindeki tasavvufi derinlik çözümlenmiştir. Tezin dördüncü bölümünde şiirlerinde ahenk unsurlarının tespiti ile şiirlerinin belirtilen unsurlar bakımından incelemesi yapılmıştır. Buna göre Dâimî'nin şiir yeteneği ile şiirlerinde kafiye ve redifi nasıl kullandığını, durak, aliterasyon, asonanslardan nasıl yararlandığını, şiire ne şekilde başlayıp ne şekilde bitirdiğini, şiirlerinde ahenk unsurunu sağlamak için hangi seslere önem verdiğini tespit edilmiştir. Tezin beşinci bölümünde Dâimî'nin şiirlerinin içerik olarak incelemesi yapılmış, şiirlerinde hangi konulara ağırlık verdiği ele alınmıştır. Son bölümde ise Dâimî'nin şiirleri hece ölçüleri bakımından, şiirlerin ayaklarına uygun tasnif yapılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Âşık Dâimî, Âşıklık Geleneği, Sanat, Ahenk, İçerik.

## **ABSTRACT**

### **MINSTREL DÂİMÎ AND HIS POSITION IN MINSTRELSY TRADITION**

**Firat, Adnan Erhayat**

**Master's Thesis, Department of Turkish Language and Literature, Balıkesir**

**Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ali Duymaz**

**18/04/2019, 661 Page**

In the introduction part this thesis we mention about Erzincan, which is our minstrel's country, its historical, geographical, socio-cultural conditions, also there is information about other minstrels who grew up in Erzincan. In the first chapter of our work there is general information about the art and life of Minstrel Dâimî who had a great deal of folk poetry in Republic period and created the unique examples of minstrel literature. In the second chapter we examined the position of Dâimî in minstrelsy tradition. In the third chapter emphasized about the art of Dâimî and analyzed sufistic perspective in his poetry. In the fourth chapter of this thesis we analyzed poems in terms of stated factors and determination of harmony elements in poems. Accordingly, we detected Dâimî's poetry ability and how he used repeated voice and rhyme, how the benefit from alliteration, pause and assonance, how he started and finished, also which voices are important for him. In the fifth chapter the content of the poems was conducted. In the last chapter Dâimî's poems were classified in accordance with the norms of poetry in terms of syllabic meter.

**Key Words:** Minstrel Dâimî, Minstrelsy Tradition, Art, Harmony, Content.

## İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ .....	iii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER .....	v
KISALTMALAR .....	xvii
GİRİŞ .....	1
ERZİNCAN'IN TARİHİ, COĞRAFI, SOSYO-KÜLTÜREL DURUMU VE ERZİNCANLI ÂŞIKLARIMIZ.....	1
1. Erzincan'ın Kuruluşu .....	1
2. Coğrafi Durumu .....	1
3. İklim Özellikleri .....	2
4. Nüfus Özellikleri .....	3
5. Tarihi Durumu .....	4
6. Erzincan'ın Eğitim Durumu .....	6
7. Erzincan'ın Sosyo-Kültürel Durumu.....	7
8. Erzincan'ın Âşıklık Geleneği İçerisinde Yer Alan Âşıklar .....	10
BİRİNCİ BÖLÜM .....	18
1. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN HAYATI, AİLE ÇEVRESİ, MESLEĞİ, SEYAHATLERİ... 18	
1.1. Doğum Yeri ve Yılı.....	18
1.2. Anne, Babası ve Kardeşleri .....	18
1.3. Soyu.....	19
1.4. Evliliği, Eşi ve Çocukları .....	21
1.5. Eğitimi .....	24
1.6. Askerliği .....	24
1.7. Mesleği .....	24
1.8. Üne Kavuşması.....	26
1.9. Seyahatleri .....	27
1.10. Ölümü .....	28
İKİNCİ BÖLÜM.....	30
2. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ .....	30
2.1. Âşık Dâimî'nin Mensubu Bulunduğu Edebi-Kültürel Muhit.....	31
2.2. Âşıklığa Adım Atışı ve Gördüğü Rüya .....	35
2.3. Mahlas Alışı .....	38
2.3.1. Dâimî Baba .....	39
2.3.2. Dâimî Dede .....	41
2.4. Ustası .....	44
2.5. Saz Çalması ve Dedeliği (Ocak Kurumu) .....	50
2.6. Atışmaları .....	52
2.7. Aile Bireylerinin Ağzından Âşık Dâimî.....	53
2.7.1. Oğlu Ali Naki AYDIN.....	53
2.7.2. Kızı Yedigâr Aydın ORHAN .....	54
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM .....	58
3. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN SANATI .....	58
3.1. Âşık Dâimî'nin Sanatına Etki Eden Kişilik Özellikleri .....	58
3.1.1. Âşık Dâimî'nin Ozanlık Yönü.....	58
3.1.2. Âşık Dâimî'nin Alevi-Bektaşî Geleneği Çizgisi .....	61
3.1.2.1. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Geleneğinde Hz. Muhammet Algısı. 68	

3.1.2.2. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Geleneğinde Hz. Ali Algısı .....	69
3.1.2.3. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Geleneğinde Hz. Hüseyin ve Kerbela Algısı .....	72
3.1.2.4. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Geleneğinde Hacı Bektaş Algısı .....	76
3.1.3. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Tasavvufî Yönü.....	79
3.2. Âşık Dâimî'nin Kültürel Yönü.....	97
3.2.1. Âşık Dâimî'nin Kültürel Profili .....	97
3.2.2. Âşık Dâimî'nin Kültürel Aktarıcılık Yönü.....	100
3.3. Âşık Dâimî'nin Sanatsal Yönü.....	102
3.3.1. Sanat Adamı Âşık Dâimî .....	102
3.3.2. Türkü Adamı, Yorumcu Âşık Dâimî .....	107
3.3.3. Kaynak Kişi Âşık Dâimî.....	114
3.3.4. Kasetleri .....	117
3.3.5. Etkilendikleri ve Etkiledikleri.....	120
3.3.5.1. Yaşadığı Dönemdeki Kendinden Yaşça Büyük Olan Ozanlar .....	120
3.3.5.1.1. Âşık Veysel .....	120
3.3.5.1.2. Âşık Davut Sulari .....	123
3.3.5.1.3. Âşık Ali İzzet .....	124
3.3.5.1.4. Âşık Dursun Cevlani .....	124
3.3.5.2. Yaşadığı Dönemdeki Kendinden Yaşça Küçük Olan Ozanlar .....	124
3.3.5.2.1. Âşık Beyhanî.....	124
3.3.5.2.2. Âşık Mahzûni .....	126
3.3.5.2.3. Ekberi (Ali Ekber Gülbaş) .....	126
3.3.5.3. Yaşadığı Dönemde Etkilendiği Kişiler .....	128
3.3.5.3.1. Başköylü Hasan Dede .....	128
3.3.5.3.2. Şiranlı Potik Dede .....	129
3.3.5.3.3. Mütinili Eyyüp Dede.....	130
3.3.5.3.4. Kemahlı Deli İbrahim Dede .....	133
3.3.5.4. Dâimî'nin Etkilediği Türk Halk Müziği Sanatçıları .....	135
3.3.5.5. Âşık Dâimî ile İlgili Yazılan Şiirler .....	135
3.3.5.5.1. Gel Bak Zamana.....	135
3.3.5.5.2. Eyvallah.....	136
3.3.5.5.3. Ulu Bir Çınardı Âşık Dâimî .....	137
3.3.5.5.4. Civanım Yiğidim Âşık Dâimî .....	139
3.3.5.5.5. Âşık Dâimî .....	141
3.3.5.5.6. Âşık Dâimî'ye .....	142
3.3.5.5.7. Ses Oldun, Söz Oldun Âşık Dâimî.....	143
3.3.5.5.8. Ruhum Sana Koşar Dostum Dâimî .....	143
3.3.5.5.9. Ah Eder Dostların Anarlar Seni .....	145
3.3.5.5.10. Yüreğime Bir Köz Düştü Yanarım (Ağıt).....	145
3.3.5.5.11. Dostlar Seni Unutmazlar Duâdan.....	147
3.3.5.5.12. Sen Değil misin? .....	148
3.3.5.5.13. Her Zaman Kalbinde Dâimi Olsun .....	149
3.3.5.5.14. Doğum Günün Kutlu Olsun .....	150
3.3.5.5.15. Mızraptan Ne Haber Telden Ne Haber .....	150
3.3.5.5.16. Sevdiği Makama Geçti Dediler .....	152
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	154
4. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ŞİİRLERİNDE YAPI .....	154
4.1. Şiirlerinde Ahenk Unsurları .....	155
4.1.1. Durak .....	155

4.1.2. Redif.....	157
4.1.3. Hane Sayısı .....	159
4.1.4. Aliterasyon.....	159
4.1.5. Ölçü.....	160
4.1.6. Kafiye.....	162
4.1.7. Kafiye Örgüsü.....	165
4.2. Şiirlerinin Şekil Unsurları .....	167
4.2.1. Nazım Birimi .....	167
4.2.2. Nazım Biçimi ve Nazım Türü.....	169
4.2.2.1. Âşık Edebiyatına Ait Şekiller .....	171
4.2.2.1.1. Koşma .....	171
4.2.2.2. Anonim Halk Edebiyatına Ait Şekiller .....	173
4.2.2.2.1. Mani .....	173
4.2.2.3. Âşık Edebiyatına Ait Türler .....	174
4.2.2.3.1. Güzelleme .....	174
4.2.2.3.2. Taşlama .....	175
4.2.2.3.3. Koçaklama.....	176
4.2.2.3.4. Ağıt.....	177
4.2.2.3.5. Semai.....	179
4.2.2.4. Anonim Halk Edebiyatına Ait Türler.....	180
4.2.2.4.1. Türkü .....	180
4.2.2.5. Dini-Tasavvufi Türk Halk Edebiyatına Ait Türler.....	181
4.2.2.5.1. İlahi (Nefes) .....	182
4.2.2.5.2. Dövaznâme.....	183
4.2.2.5.3. Medetname (İstimdatname) .....	184
4.3. Şiirlerindeki Teknik.....	185
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	190
5. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ .....	190
5.1. Âşk Şiirleri .....	190
5.2. Memleket, Yurt Sevgisi Konulu Şiirleri.....	197
5.3. Gurbet Konulu Şiirleri .....	201
5.4. Tasavvuf Konulu Şiirler .....	203
5.5. Dini Şiirler.....	205
5.5.1. Hz. Muhammed ve Hz. Ali ile İlgili Şiirler .....	205
5.5.2. Kerbelâ, Ehl-i Beyt ve Hz. Hüseyin İle İlgili Şiirler .....	207
5.5.3. Hacı Bektaş Veli ile İlgili Şiirler .....	208
5.6. Sosyal Konulu, Toplumsal Duyarlılık İçeren Şiirleri.....	210
5.7. Taşlama Şiirleri .....	218
5.8. Atatürk ile İlgili Şiirler .....	221
ALTINCI BÖLÜM .....	225
6. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ŞİİRLERİ .....	225
6.1. Halk Şiiri Nazım Şekilleri ile Yazılanlar.....	225
6.1.1. Yedili Hece Ölçüsü İle Yazılanlar .....	225
6.1.1.1. La İlahê İllâllah .....	225
6.1.1.2. Gördüm Eyvallah Eyvallah .....	227
6.1.1.3. Yamandır Yar Yarası .....	227
6.1.1.4. Menem .....	228
6.1.1.5. Yandım Yosma Gelin.....	231
6.1.1.6. Hele Gel Hele Gel Zeynebo .....	232



6.1.2. Sekizli Hece Ölçüsü ile Yazılanlar .....	234
6.1.2.1. Size Elveda Elveda.....	234
6.1.2.2. Garip Ağlama Ağlama .....	235
6.1.2.3. Bizim Elin Yaylasında .....	236
6.1.2.4. Biri Sana Biri Bana .....	237
6.1.2.5. Güle Güle Var Vatana .....	238
6.1.2.6. Gelin Devrim Saflarına .....	238
6.1.2.7. Bir Dervişte Kemâl Olsa .....	239
6.1.2.8. Nice Nice Bayramlara .....	239
6.1.2.9. Bir İsmiñ Var Yalan Dünya .....	240
6.1.2.10. Pîr Dolusun İçmeyince .....	241
6.1.2.11. Canım Kurbân Olsun Merde .....	241
6.1.2.12. Göğsün Düğmele Düğmele .....	242
6.1.2.13. Dâra Layık Olsam Bile .....	243
6.1.2.14. Yâr Güle Güle Dost Güle Güle .....	244
6.1.2.15. Gel Derdime Dermân Eyle.....	244
6.1.2.16. Sabreyle Gönül Sabreyle.....	245
6.1.2.17. Uğra Cânân İllerine .....	246
6.1.2.18. Zülfü Teline Teline .....	247
6.1.2.19. Bir Gün Olur Gelir Diye .....	248
6.1.2.20. Sazım Kırıldı Ne Hayıf .....	248
6.1.2.21. Ruhum Uyandı Uyandı .....	249
6.1.2.22. Hacı Bektaş Olmasaydı .....	250
6.1.2.23. Nâzlı Yâre Vardınız mı? .....	251
6.1.2.24. Gezelim Bahçe Bağları .....	252
6.1.2.25. Kesmeyelim Kuzuları .....	253
6.1.2.26. Şen Olsun Adapazarı.....	253
6.1.2.27. Geldi Çattı Koca Ayı.....	254
6.1.2.28. Kametimi Dal Eyledi.....	255
6.1.2.29. Canların Cânânı Geldi.....	256
6.1.2.30. Gonca Güller Biter Şimdi.....	256
6.1.2.31. Koklamaya Kıyamam ki .....	257
6.1.2.32. Gitmiyor Serden Hayâli .....	258
6.1.2.33. Bir O Vali Bir Bu Vali .....	259
6.1.2.34. Medet Senden Pîrim Ali.....	259
6.1.2.35. Sînem Yareli Yareli .....	260
6.1.2.36. Çekti Huzûruna Aldı Dost Beni .....	261
6.1.2.37. Şâdu Handân Kılıp Hoş Etti Beni .....	262
6.1.2.38. Elâ Gözlüm Yaktın Beni .....	262
6.1.2.39. Aman Beni Gel Sar Beni.....	263
6.1.2.40. Her Ne Halde İsem Bilir Dost Beni .....	263
6.1.2.41. Dönek Oğlu Dönek Seni .....	264
6.1.2.42. Münkür Oğlu Münkür Seni.....	265
6.1.2.43. Gel Beri Cânân Gel Beri .....	265
6.1.2.44. Nerde Bizim Demokrasi.....	266
6.1.2.45. Anlayamaz Sofu Bizi .....	267
6.1.2.46. Yobaz Oğlu Yabaza Bak.....	267
6.1.2.47. Anladık Sırrını Ayağına Geldik .....	268
6.1.2.48. Ezelden Dîdârı Gördük de Geldik.....	269
6.1.2.49. Dostları Görmeye Geldik .....	270

6.1.2.50. Gidenim Yok Gelenim Yok .....	271
6.1.2.51. Devrâna Gel Devrâna Gel .....	271
6.1.2.52. Medet Şâhım Mürvet Şâhım .....	272
6.1.2.53. Gel Seninle Dost Olalım .....	273
6.1.2.54. Erkâna, Yola Varalım.....	274
6.1.2.55. Kulun Senin Gülsüm Hanım .....	275
6.1.2.56. Türkiye’mi Çok Özledim .....	275
6.1.2.57. Derdime Dermâna Geldim .....	276
6.1.2.58. Dört Kapıdan Gel Gidelim .....	277
6.1.2.59. Mademki Ben Bir İnsanım .....	278
6.1.2.60. Mansur Olur Asılıırım.....	279
6.1.2.61. Artıyor Efkârım Benim .....	279
6.1.2.62. Benim Dönmez Yiğitlerim.....	280
6.1.2.63. Gezmeliyim Gezmeliyim .....	281
6.1.2.64. Ben Kendimi Bilmez miyim? .....	282
6.1.2.65. Sandım Kerbelâ’yı Gördüm .....	282
6.1.2.66. Yetmelisin Deli Gönlüm .....	283
6.1.2.67. Dolanma Divâne Gönlüm .....	284
6.1.2.68. Nerde Kaldı Dertli Gönlüm.....	284
6.1.2.69. Ela Gözlüm Ela Gözlüm .....	285
6.1.2.70. Selâmımı Aldı O Can .....	286
6.1.2.71. Yâr Elinden Yâr Elinden.....	287
6.1.2.72. Söyle Kimin Yârisin Sen?.....	287
6.1.2.73. Güler misin Ağlar mısın? .....	288
6.1.2.74. Sen Sosyalist Olamazsın .....	289
6.1.2.75. Dost İline Varmak İçin.....	290
6.1.2.76. Yolu Yol Olduğu İçin.....	291
6.1.2.77. Dillerine Cânân Senin .....	291
6.1.2.78. Sen Benimsin Ben Senin .....	292
6.1.2.79. Berisin Cânân Berisin .....	293
6.1.2.80. Bu Meydanda Ölen Gelsin .....	294
6.1.2.81. Cân Maralım Sen Benimsin .....	294
6.1.2.82. Geleceğin Kutlu Olsun.....	295
6.1.2.83. Bak Kendini Görüyorsun .....	296
6.1.2.84. Ondan Başka Yârim mi Var? .....	296
6.1.2.85. Cevlanım Var Cevlanım Var.....	297
6.1.2.86. Gitti Gider Dâhî Gider .....	298
6.1.2.87. Ne Güzeldir Bizim Eller.....	299
6.1.2.88. Bir Harâban Hâna Benzer .....	300
6.1.2.89. Kaşların Karasındadır.....	301
6.1.2.90. Nâzlı Yârin Âşkındandır .....	301
6.1.2.91. Hâl İçinde Hâl Nedir? .....	302
6.1.2.92. Âilem Altı Kişidir .....	303
6.1.2.93. O Yâr Benimdir Benimdir.....	304
6.1.2.94. Elif ile Dal Bizimdir.....	305
6.1.2.95. Hâk Muhammed Ali’ dendir .....	306
6.1.2.96. Muhabbettir Muhabbettir .....	306
6.1.2.97. İnsanlara Bir Âdettir.....	307
6.1.2.98. Dem İçmeyen Er mi Olur? .....	308
6.1.2.99. Birlik Olur Dirlik Olur .....	309

6.1.2.100. Şol Dardime Dermân Olur .....	310
6.1.2.101. Gülleri Solmuş da Geçmiş .....	311
6.1.2.102. Yetiş Ya Muhammet Yetiş.....	311
6.1.2.103. Bilir misin Söyle Sofu.....	313
6.1.2.104. Bu Ne Yâhû Bu Ne Yâhû.....	314
6.1.2.105. Çaldı Elli Kuruşumu .....	315
6.1.2.106. Dostlar Seni Unutur mu?.....	316
6.1.2.107. Gördü Özümü Özümü.....	317
6.1.2.108. Siz Yobazı Gördünüz mü? .....	317
6.1.2.109. Gören Bulunmaz Bulunmaz.....	318
6.1.2.110. Biz Erenler Kurbânıyız .....	319
6.1.2.111. Dostlar Sefa Getirdiniz.....	320
6.1.2.112. Ceset ile Cân İsteriz .....	320
6.1.2.113. Biz Vatandaş Değil miyiz?.....	321
6.1.2.114. Sürüm Sürüm Sürünürüz.....	322
6.1.3. Onbirli Hece Ölçüsü ile Yazılanlar.....	323
6.1.3.1. Hiç Bülbül Öter mi Gül Olmayınca .....	323
6.1.3.2. Kırkların Cemini Kurduk Orada .....	324
6.1.3.3. Güller Feryâd Eder Mâtem Ayında.....	326
6.1.3.4. Bütün Âlem Bize Düşman Olsa da .....	327
6.1.3.5. Kokar Burcu Burcu Gül İstanbul'da .....	328
6.1.3.6. Felek Gülme Dedi Gülsem Ne Fayda .....	329
6.1.3.7. Tilkiler Dolaşan İzden Ne Vefâ .....	330
6.1.3.8. Yetirmekse Yetirmemek Pek Alâ.....	331
6.1.3.9. Şimdi Seyrân Çağı Leylâ Leylâ .....	331
6.1.3.10. Bu da Gelir Bu da Geçer Ağlama .....	332
6.1.3.11. Güzel Pîrim Katarından Ayırma .....	332
6.1.3.12. Aman Allah Beni Yardan Ayırma .....	333
6.1.3.13. Gezdiğim Şu İller Har Oldu Bana.....	334
6.1.3.14. Dedim Benim Gibi Kul Gerek Sana .....	334
6.1.3.15. Biraz Oku Biraz Yaz Dedim Sana .....	335
6.1.3.16. Hasan ile Hüseyin'in Âşkına.....	336
6.1.3.17. Mecnûn Edip Çöle Saldıktan Sonra .....	337
6.1.3.18. Halimi O Yâre Bildiren Olsa.....	337
6.1.3.19. Maraş'a Maraş'a Hele Maraş'a.....	338
6.1.3.20. Nice Sultânları Batırdın Dünya.....	339
6.1.3.21. Evliyâlar Şahı Pîr İmam Rıza.....	340
6.1.3.22. Dostun Muhabbeti Cana Gelince .....	340
6.1.3.23. Bayram Gecesinde Bayram Gününde .....	342
6.1.3.24. İki Gonca Bitmiş Dalın Üstünde .....	343
6.1.3.25. Gardaş Özün Mürşidine Bendeyle .....	344
6.1.3.26. Ne Müşköl Haldeyim Bil İnsaf Eyle.....	345
6.1.3.27. Yeddi Farzla Üç Sünneti Fehmeyle .....	345
6.1.3.28. Sende Biraz Uğraş Bir Gayret Eyle .....	346
6.1.3.29. Yetiş Hacı Bektaş Gel İmdat Eyle .....	347
6.1.3.30. Halimi Sormaya Merhamet Eyle.....	348
6.1.3.31. Yoksulluğun Derdi Nicolur Böyle .....	349
6.1.3.32. Yerin Cennet Olsun Var Güle Güle .....	349
6.1.3.32. Onun Dağıttığı Yuvayı Söyle.....	350
6.1.3.34. Ettiklerin Doğru mudur Sen Söyle.....	351

6.1.3.35. Dertli Bülbül Gibi Zarım Var Söyle .....	351
6.1.3.36. Karganın Konduğu Daldan Bana Ne.....	352
6.1.3.37. İşim Bülbül Gibi Zar Oldu Yine .....	353
6.1.3.38. Sakın Akıl Yorma Div�nelere.....	353
6.1.3.39. Senin �v�zind�n çınlasın Kore.....	354
6.1.3.40. Aldanma Ey Sofu Gel Bize Bize.....	354
6.1.3.41. Dosttan Bir Armağan G�l Geldi Bize .....	355
6.1.3.42. Bir Gün Geleceğim İllerinize .....	356
6.1.3.43. Sonra Delâlete Batanlara Yuf.....	357
6.1.3.44. Bir Mahitabana Erdim Bu Sabah .....	357
6.1.3.45. Dedi Ozan Mısın Dedim Eyvallah .....	358
6.1.3.46. Bezendi mi Bahçeleri Bağları?.....	359
6.1.3.47. K�l Eyledi Vücudumu Nar Aldı .....	360
6.1.3.48. Nuri Ahmet Nesli İmamda Kaldı .....	360
6.1.3.49. Semah Dönmek Bize Ali'den Kaldı.....	361
6.1.3.50. Felek Bizi N�zlı P�r'den Ayırdı .....	362
6.1.3.51. Pun Destanı .....	363
6.1.3.52. Erişti de Gördük Hak Did�rımı .....	367
6.1.3.53. Çıkmaz Hayâlimden Eski �ağları.....	368
6.1.3.54. Dediler Bulunmaz Eşi Ayarı .....	369
6.1.3.55. Gönlüm Bir Cefâkâr Yara Dolaştı .....	371
6.1.3.56. �t�p Dost Bağında Őeyd�lanmayı .....	371
6.1.3.57. Bakmayıp Bizlerden Kaçıyor Bazı.....	372
6.1.3.58. Gezerim İleri Divâne Gibi .....	373
6.1.3.59. Muhannetin Yeli Eser Kış Gibi.....	374
6.1.3.60. Bir Soysuz G�l�m� Talan Eyledi .....	374
6.1.3.61. Bize Kibriyadan Nur Geldi Geldi .....	375
6.1.3.62. N�zlı Cânânımı Göresim Geldi.....	376
6.1.3.63. Hakk'ın Nefesini Duydum Vallâhi .....	377
6.1.3.64. Sardı Dört Yanımı Har Ali Ali.....	377
6.1.3.65. Derdimdir Muhammet Dermânım Ali .....	378
6.1.3.66. Car Günündür Yetiş Muhammet Ali.....	379
6.1.3.67. İnsanlığın Manasına Ermeli .....	380
6.1.3.68. Selâmımı Y�re Ver Seher Yeli.....	381
6.1.3.69. Şimdi Seyrân �ağı Gel Leyli Leyli.....	381
6.1.3.70. Bülbül Gonca G�le �şık Değil mi? .....	382
6.1.3.71. Düşüp �şk Oduna Tüter Değil mi?.....	383
6.1.3.72. Kerem Et Gönülden �ıkarma Beni .....	384
6.1.3.73. Sevdieğim Gönülden Y�d Etme Beni.....	384
6.1.3.74. Mecnûn Edip Saldı ��llere Beni.....	385
6.1.3.75. Aldı Benliğimi Bitirdi Beni.....	386
6.1.3.76. G�l ile Goncaya Değişmem Seni .....	387
6.1.3.77. �nleyemez Kara Bulutlar Seni.....	387
6.1.3.78. Alıp Şu Sîneme Sarsam Yar Seni.....	388
6.1.3.79. Yanıltır İzinden Şaşırtır Seni.....	388
6.1.3.80. Ne Zaman Kalkınır Doğu İleri .....	389
6.1.3.81. Ya Ne Zannedersin Sen Bu Milleti .....	390
6.1.3.82. Gardaş Nerden Aldın Sen Bu Serveti .....	391
6.1.3.83. Sevdalar Serime Doldu Da Geçti .....	392
6.1.3.84. Bir Güzel Gönlümü Coş Etti Geçti .....	393

6.1.3.85. Şu Fânî Dünyadan Göçtü De Gitti .....	393
6.1.3.86. Hakk ile Birlikte Bir Oldu Gitti .....	394
6.1.3.87. Sevdası Başımda Kalan Yâr Gitti .....	395
6.1.3.88. Bizar Mantık Biraz Bilim Özsevi.....	396
6.1.3.89. Sakiler Bâdeyi Sunar Hu Deyi .....	396
6.1.3.90. Deli Gönlüm Durmaz Ağlar Yâr Deyi .....	397
6.1.3.91. Mahşer Günü Dedem Unutma Bizi.....	397
6.1.3.92. Ama Olan Görmez Enverimizi.....	398
6.1.3.93. Bir Duvara Yontulacak Taş Gerek .....	399
6.1.3.94. Biri Hacı Bektaş Biri Atatürk.....	399
6.1.3.95. O Kaşların Bütün Cihâna Bedel.....	400
6.1.3.96. Beni Bu Sevdaya Salanım Gel Gel .....	401
6.1.3.97. Âşkın Şu Sînemi Delmeden Gel Gel.....	402
6.1.3.98. Ömür Bir Fırsattır Kaçtırmadan Gel .....	403
6.1.3.99. Selâm Söyle Bizim Ellere Güzel.....	403
6.1.3.100. Gel Bazı Halimi Sor Nâzlı Güzel.....	404
6.1.3.101. Horlanmak Taşlanmak Bize Âr Değil.....	405
6.1.3.102. Ötme Bülbül Ötme Gönlüm Hoş Değil.....	405
6.1.3.103. Semine Çarh Vurup Pervânesi Ol .....	406
6.1.3.104. Gül Gibi Hâr ile Kalmış Amucam .....	406
6.1.3.105. Avcıyım Peşinde Gezerim Leylâm .....	407
6.1.3.106. İşim Bülbül Gibi Zar Oldu Leylâm.....	407
6.1.3.107. Sen Nâzlı Cânâna Benzersin Turnam .....	408
6.1.3.108. Bir Zât-ı Envere Vardığım Bu Dem.....	409
6.1.3.109. Gurbette Kaldığı Doğru mu Bilmem.....	410
6.1.3.110. Eller Al Giyinmiş Ben Karalıyam.....	410
6.1.3.111. Şâh İmam Hüseyin Bendegâhiyem .....	411
6.1.3.112. Ol Cemâlullahın Pervânesiyem.....	412
6.1.3.113. Ol Nâzlı Pîrimin Pervânesiyem.....	413
6.1.3.114. Sırrını Yâdlara Söyleyemezem .....	413
6.1.3.115. Yârin Yaylasını Yaylayamadım.....	414
6.1.3.116. Hakikatli Ulu Meydana Vardım.....	415
6.1.3.117. Hele Bir Yol Kerem Eyle Sultânım .....	415
6.1.3.118. Hep Biz Öldük Hep Biz Öldük Sultânım.....	416
6.1.3.119. Acep O Dilberi Bulamaz mıyım?.....	417
6.1.3.120. Gel Otur Sultânım Gel Diyemedim.....	417
6.1.3.121. Meğer İlmim Noksan İmiş Bilmedim .....	418
6.1.3.122. Hilesiz Hurdasız Yar Sanmış İdim.....	419
6.1.3.123. Uğrayuben Türü Sevdaya Geldim.....	420
6.1.3.124. Hakikat Bağının Gülünden Geldim.....	420
6.1.3.125. Senden Daha Güzel Yârim Var Benim .....	421
6.1.3.126. Kavl-ü Karârından Geçmem Sevdiğim.....	422
6.1.3.127. Kareleri Bağlar Oldum Sevdiğim.....	422
6.1.3.128. Cemâlin Semine Yandır Sevdiğim.....	423
6.1.3.129. Gül İçin Dikene Konmak İsterim.....	424
6.1.3.130. Cennet Senin Olsun Dîdâr İsterim .....	424
6.1.3.131. Beni Hicrân ile Doldurdun Zâlim .....	425
6.1.3.132. Nefsine Uyanlar Olurlar Zâlim .....	426
6.1.3.133. Çalışalım Yükselim Kardeşim .....	427
6.1.3.134. Yavru Kuş Kafesten Uçmuş İşittim .....	428

6.1.3.135. Dost İline Gidemiyom Nideyim.....	429
6.1.3.136. Aslım Gülmedi ki Ben de Güleyim.....	429
6.1.3.137. Harâma Uzanmaz Elimiz Bizim .....	430
6.1.3.138. Nâzlı Pîrin Mesti Hayrânı Oldum .....	431
6.1.3.139. Bülbül Gibi Âhûzare Düş Oldum.....	432
6.1.3.140. Nâzlı Dost İline Varamaz Oldum.....	432
6.1.3.141. Âhû Bakışına Kurbân Olduğum.....	433
6.1.3.142. Meleğe Benziyor Gelişin Yavrum .....	434
6.1.3.143. Canını Cânâna Ver de Gel Dostum.....	435
6.1.3.144. İşte Ben O zaman Haydar'ı Gördüm.....	436
6.1.3.145. Potik Dede Derler Birini Gördüm .....	436
6.1.3.146. Yine Gâmdan Gâma Düş Oldu Gönlüm .....	437
6.1.3.147. Dertli Bülbül Gibi Figâna Düştüm.....	437
6.1.3.148. Dertli Mecnûn Gibi Sahraya Düştüm.....	438
6.1.3.149. Bir Kere Yüzüme Baktı O Ceylan .....	438
6.1.3.150. Taş Olsa da Erir Zarımdan Aman .....	439
6.1.3.151. Dost Bağında Seyrân Kıldığı Zaman .....	440
6.1.3.152. Bize Her Âlemde Birdir Bu Devrân.....	441
6.1.3.153. Her Varlığa Yetkin Olandır İnsan .....	442
6.1.3.154. Dedemin Derdine Kuşlar Ağlasın .....	442
6.1.3.155. Böyle Bir Dünyayı İstiyorum Ben .....	445
6.1.3.156. Sevdiğim Hâlimden Bilmiyor Neden.....	445
6.1.3.157. Nice Zarım Ayrılığın Elinden .....	446
6.1.3.158. Bildik Biz Bu Âşkın Devrânesinden.....	447
6.1.3.159. Tecelli Ettirdin Ol Hikmetinden.....	448
6.1.3.160. Kulak Sağır Gözü Ama Dilsizden.....	449
6.1.3.161. Sen de Bir Meclise Girebilesen.....	449
6.1.3.162. Faşist Engelini Yarabilirsen .....	450
6.1.3.163. Âlemi Vusleti Gel Bizden Öğren .....	451
6.1.3.164. Bülbül Ne Ötersin Nedir Feryâdın .....	452
6.1.3.165. Şu Yıkık Gönlümün Virânı mısın? .....	452
6.1.3.166. Kalsın Bu Sevgimiz Pinhânda Kalsın .....	453
6.1.3.167. Şen Olur Cilvesi Coşu Tercan'ın .....	453
6.1.3.168. Dedim İşte Budur Mahı Cihânın .....	454
6.1.3.169. Dolansın Boynuma Kolu Yârimin .....	455
6.1.3.170. Bir Kalbe Akmağa Âhtın Var Senin .....	456
6.1.3.171. Acımacak Kara Günündür Senin.....	457
6.1.3.172. Beni Mecnûn Etti Elâ Gözlerin.....	458
6.1.3.173. Yaktı Ateşlere Kara Gözlerin.....	458
6.1.3.174. Taze Çiçek Açmış Dallar Gibisin .....	459
6.1.3.175. Derdimin Dermânı Sen Değil misin? .....	460
6.1.3.176. Şefkâtli Sultânım Sen Değil misin? .....	460
6.1.3.177. Gelme Hak Cemine Layık Değilsin .....	461
6.1.3.178. Cümle Erenlere Pîrsin Hüseyin.....	462
6.1.3.179. Dilerim Hudâdan Ber Kemâl Olsun.....	463
6.1.3.180. Bağlar mıyım Daha Tövbeler Olsun .....	463
6.1.3.181. Gülüm Gonca İken Hare Döndürdün .....	464
6.1.3.182. Göç Eder Kervanım Göçersin Bir Gün .....	465
6.1.3.183. Şâhım Maksûduma Erdirir Bir Gün .....	465
6.1.3.184. Ayrılık Sazları Çalındı Bugün.....	466

6.1.3.185. Niçin Âşıklara Sır Görünürsün.....	467
6.1.3.186. O Karşıdan Gelen Yar mıdır Acep.....	467
6.1.3.187. Nutku Hakikati Zikreder Eyyüp.....	468
6.1.3.188. Sünni İsem Aleviysem Ne Çıkar.....	469
6.1.3.189. Menzili Maksûda Eriştir Haydar.....	470
6.1.3.190. Âlemi Vuslette Gezer Âşıklar.....	470
6.1.3.191. Noktayı Âmâyı Kânı Ne Anlar.....	471
6.1.3.192. İçtiğim Doluyu Su İmiş Sanar.....	472
6.1.3.193. Âşk Olan Bir Yerde Gevher Dane Var.....	472
6.1.3.194. Gelin Arkadaşlar Şenliğimiz Var.....	473
6.1.3.195. El Uzatıp Güller Derelim Yâr Yâr.....	474
6.1.3.196. Telli Turnam Benden Yâre Bir Haber.....	475
6.1.3.197. Gizli Hâl İçinde Hal Gelir Geçer.....	475
6.1.3.198. Bahr-i Ummânlarda Yüzüp De Gider.....	476
6.1.3.199. Çözülür Gevheri Lal Böyle Gider.....	477
6.1.3.200. Onun Muhabbeti Gül Olur Gider.....	477
6.1.3.201. Balık Önce Baştan Kokar Dediler.....	478
6.1.3.202. Kandil Şak Bölündü Geldik Erenler.....	479
6.1.3.203. Azmi Cânân Şâh Hüseyin Erenler.....	480
6.1.3.204. Gidiyorum Hoşça Kalın Erenler.....	481
6.1.3.205. Kuralım Bizlere Mecnûn Desinler.....	481
6.1.3.206. Sonra Mecnûnu Var Leylâdır Derler.....	482
6.1.3.207. Arayıp Hemdemim Buldu Gönüller.....	482
6.1.3.208. Âşık Olanlardan Nişân İsterler.....	483
6.1.3.209. Ateşi Sînemi Yaktıkça Güler.....	484
6.1.3.210. Ona Feyiz Neyler Hakikat Neyler.....	485
6.1.3.211. Güvercin Olup da Uçanı Söyler.....	485
6.1.3.212. Açılır Gülleri Gülistân Olur.....	486
6.1.3.213. Bahçenizden Bir Gül Aldığım Yeter.....	487
6.1.3.214. Cemâli Yusuf'u Kenan'a Benzer.....	487
6.1.3.215. Gâhi Baykuş Konmuş Virâna Benzer.....	488
6.1.3.216. Terk Eyler Yâdları Yâr Diye Gezer.....	488
6.1.3.217. Hal Ararsan Şemsi Yastîmân'dadır.....	489
6.1.3.218. Tasada Kıvançta Bir Olmalıdır.....	490
6.1.3.219. Kadir Kıymetini Bilen Var mıdır?.....	491
6.1.3.220. Lale Vardır, Sümbül Vardır, Gül Vardır.....	492
6.1.3.221. Âşkın Meydanında Gezesim Vardır.....	493
6.1.3.222. Beni Bu Sevdaya Saldıran Vardır.....	493
6.1.3.223. Edep Erkân ile Yolu Andırır.....	494
6.1.3.224. Bismillahtır, İllallahtır, Allah'tır.....	495
6.1.3.225. İnsan Görünüşlü Hayvan Gibidir.....	496
6.1.3.226. Muhammet Ali'nin Nûru Kandedir.....	497
6.1.3.227. Ne Mutlu Ey Halkım Ozan Sendedir.....	498
6.1.3.228. Gönül Terazisi Mîzân Bizdedir.....	499
6.1.3.229. Açılır Bahçede Gül Sevimlidir.....	499
6.1.3.230. Bir Kez Ağlar Yüzüm Gülmez Nedendir.....	500
6.1.3.231. Fehmedip Bu Halı Görenlerindir.....	500
6.1.3.232. Seyrettim Bendeki Nişânda Birdir.....	501
6.1.3.233. Hünkâr Hacı Bektaş Ali Kendidir.....	502
6.1.3.234. Bilmem Şah'ı Merdân Ne Zaman Gelir.....	503

6.1.3.235. Tulü Eder Gönlümüze Nur Gelir.....	503
6.1.3.236. Andıkça Gönlüme Cilve Naz Gelir .....	504
6.1.3.237. Ömür Kervanını Sürenler Bilir.....	505
6.1.3.238. Hübların Vechinde Nümayan Olur .....	506
6.1.3.239. Derdimi Söylesem Dil Yarelenir.....	507
6.1.3.240. Dertli Âşıklara Figân Gösterir.....	507
6.1.3.241. Fark Edip Özünü Bilen Ârifdir .....	508
6.1.3.242. Bu Yurda İlk Temel Kazan Fatihdir .....	509
6.1.3.243. Çark-ı Muallâkta Nizâm Ediyor.....	509
6.1.3.244. Milletler Şahlanmış Aya Gidiyor .....	511
6.1.3.245. Kükremiş Yeleli Aslan Geliyor.....	512
6.1.3.246. Sırrımızı Ele Farşetmeye Gör.....	513
6.1.3.247. Kırkların Sürdüğü Devrân Üç Yoldur.....	514
6.1.3.248. Beni Derde Salan Ozbe Dostumdur .....	515
6.1.3.249. Bir Deste Gulunu Dersem Ne Olur .....	515
6.1.3.250. Aslı Nurdur Cismi Nurdur Kendi Nur .....	516
6.1.3.251. Onu VASFETMEYEN DILMI BULUNUR .....	516
6.1.3.252. Gerçek Âriflere Ayan Görünür .....	517
6.1.3.253. Âşk Kırıcı Olma Cihânda Gardaş .....	518
6.1.3.254. Kimsenin Ardından Atma Arkadaş.....	519
6.1.3.255. Âşıklar Yurduna Vardın mı Gardaş .....	520
6.1.3.256. Dört Kitap Manası Yazılmış Kalmış.....	520
6.1.3.257. Bir Gün Bahar Olur Yaz Olur İmiş.....	521
6.1.3.258. Gönül Sultânını Bulmak Zor İmiş.....	522
6.1.3.259. Saçı İnce Bele Dökülmüş Gitmiş.....	523
6.1.3.260. Nâz ile Konuşur Dilleri Bir Hoş.....	523
6.1.3.261. Hakkın Dergâhından Dür Olur Elbet .....	524
6.1.3.262. Yetiş Şah'ı Merdân Eleman Medet.....	525
6.1.3.263. Görünen Bir Kadîm Yol Erkândır Bu .....	525
6.1.3.264. Bilmem Rüya Bilmem Hayâl Midir Bu .....	526
6.1.3.265. Bu Yol Gerçeklerin Yoludur Yolu.....	527
6.1.3.266. Açılan Güllerim Soldu Duydun mu? .....	528
6.1.3.267. Bu Takdir Mevladan Geldi Duydun mu?.....	528
6.1.3.268. Yanıp Âşk Oduna Tüter Olur mu? .....	529
6.1.3.269. Gel Gidelim Artık Sılaya Doğru .....	530
6.1.3.270. Bilindi Bizlere Kur'ân Bu Deyu .....	530
6.1.3.271. Uyu Âdem Yavuz Sen Rahat Uyu .....	531
6.1.3.272. Ol Zaman Muhammet Ali Göründü.....	532
6.1.3.273. Fark Edip Bu Hâli Görenlere Hü .....	533
6.1.3.274. Tabiatın Büyük Ozanı Göçtü .....	534
6.1.3.275. Dertli Bülbül Gibi Zâr Bana Düştü .....	534
6.1.3.276. Evvel Hâl İçinde Hâl Bize Düştü.....	535
6.1.3.277. Müşkölün Sececek Bir Cân Bulamaz.....	536
6.1.3.278. Bu Dünya Yalandır Sana da Kalmaz .....	537
6.1.3.279. Dertli Gönül Nâzlı Yardan Ayrılmaz.....	538
6.1.3.280. Dertli Gönül Tatlı Dilden Ayrılmaz.....	539
6.1.3.281. Deli Gönül Sevdiğinden Ayrılmaz.....	540
6.1.3.282. Yareliyem Dertli Gönül Şen Olmaz.....	540
6.1.3.283. Bu Meydanda Gedâ Olmaz Bay Olmaz .....	541
6.1.3.284. Sakın Libya Almanya'ya Benzemez.....	542



6.1.3.285. Kim Ne Derse Desin Kıbrıs'tayız Biz.....	543
6.1.3.286. Küntü Kenzullahın Derbanıyız Biz.....	543
6.1.3.287. Muhabbetli Dostlar Sefa Geldiniz.....	544
6.1.3.288. Ağlarım Âlemde Gülemem Sensiz.....	545
6.1.3.289. Yürü Gardaş Yürü Biz de Geliriz.....	546
6.1.3.290. Evvel Edep Erkân Yoldan Geliriz.....	547
6.1.3.291. Böyle Aylak Aylak Gezmeli miyiz? .....	547
6.1.4. On Beşli Hece Ölçüsü ile Yazılanlar .....	548
6.1.4.1. Yetiş İmdadıma Yetiş Ya Muhammet Mustafa .....	548
6.1.5. On Altılı Hece Ölçüsü ile Yazılanlar .....	549
6.1.5.1. Âşıkların Şöhreti ve Şanı Pîr Sultân Abdal'dır .....	549
6.2. Divân Şiiri Nazım Şekilleri ile Yazılanlar (Hece Ölçüsüyle Yazılıp Beyit Tarzında Olan Şiirler).....	551
6.2.1. Rindâne .....	551
6.2.2. Bu Ne Devrândı.....	551
6.2.3. Âşk ile Uyandı .....	552
6.2.4. Ancak ki Dost Olan Çeker Sohbetimi Nâzımını .....	552
6.2.5. Anlat Halimi.....	553
6.2.6. Anlar Bizi .....	554
6.2.7. Hakk'ı Arama Uzakta Yakınında İnsana Bak.....	554
6.2.8. Nefs-i Şeytanın.....	555
6.2.9. Özbe Yâri Gönlümün .....	556
6.2.10. Özünü Dost Pazarında Satan Ârif Olurmuş .....	556
6.2.11. Derdime Lokman Ağlar .....	557
6.2.12. Gaziler .....	557
SONUÇ .....	558
KAYNAK ŞAHISLAR.....	561
KAYNAKLAR .....	564
YARARLANILAN GENEL AĞ SAYFALARI.....	571
EKLER.....	572
1. Âşık Dâimî'nin TRT Türk Halk Müziği Müzik Repertuvarına Kaynak Kişi Olarak Girmiş Eserleri.....	572
2. Âşık Dâimî İle İlgili Fotoğraflar.....	626

## KISALTMALAR

a.	: Ad
AKDTK	: Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Kurumu
Ar.	: Arapça
Ank.	: Ankara
Bkz.	: Bakınız
Bşk.	: Başkan
C.	: Cilt
Dai.	: Daire
Md.	: Müdür
Fars.	: Farsça
H.	: Hicri
Hzl.	: Hazırlayan
İst.	: İstanbul
M.	: Miladi
MESAM	: Türkiye Musiki Eserleri Sahipleri Meslek Birliği
s.	: Sayfa
sf.	: Sıfat
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
THM	: Türk Halk Müziği
Tr	: Türkçe
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Üst Kurumu
Yay.	: Yayınları
yy.	: Yüzyıl

## GİRİŞ

### ERZİNCAN'IN TARİHİ, COĞRAFI, SOSYO-KÜLTÜREL DURUMU VE ERZİNCANLI ÂŞIKLARIMIZ

#### 1. Erzincan'ın Kuruluşu

Fırat Nehri'nin önemli bir kaynağını oluşturan Yukarı Karasu Havzası'nda doğu-batı, kuzey-güney yollarının kavşağında bulunan Erzincan'ın hangi tarihte kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bazı tarihçilere göre Erzincan'ın kuruluşu M.Ö. Mezopotamya'da yaşamış Sümer ve Akad'lara dayanmaktadır. Erzincan, tarihi bir şehir olmakla beraber, yüzyıllardan beri gerek saldırılar sonucu yakılıp yıkılması gerekse 1047, 1445, 1471, 1571, 1661, 1782, 1888, 1939 depremleri ve diğer tabii afetler nedeniyle eski eserlerden yoksundur. Ancak bu yönden çevre ilçelerin daha şanslı olduğu söylenebilir. Asur kaynaklarında geçen Zuhma'nın (Suhma), yörenin bilinen en eski adı olduğu belirtilmektedir. Eriza adı Selçuklular tarafından Erzingan olarak kullanılmış, daha sonra da Erzincan biçimini almıştır. Erzincan adı bir söylentiye göre de Aziriz' den gelmektedir. Selçuklular Aziriz adını çok beğenmiş ve buna "Rahmet yağarsa can Aziriz can", rahmet yağmazsa "yan Aziriz yan" biçiminde bir tekerleme söylemiş, bu tekerlemedeki Aziriz sözcüğü zamanla değişerek, Erzincan biçimini almıştır (Erzincan İl Yıllığı, 1973: 1).

#### 2. Coğrafi Durumu

Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi'nde 39° 29' 28" doğu boylamı ile 39° 45' 12" kuzey enlemi üzerinde 11903 km<sup>2</sup> yüzölçümüne sahip bir ilimizdir. Yukarı Fırat Havzası'nda yer alan Erzincan, kuzeyde Giresun, Gümüşhane, doğuda Erzurum, güney doğuda Bingöl, güneyde Tunceli, Malatya, Elazığ ve batıda da Sivas'la komşudur (Sağır, 1995: 8).

Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümünde bulunan Erzincan; Karadeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinin birbirine yaklaştığı bir konumdadır. Kuzeyinde Giresun, Gümüşhane, Bayburt; doğusunda Erzurum; güneyinde Bingöl, Tunceli; güneybatısında Elazığ ve Malatya; batısında ise Sivas illeri bulunmaktadır. Erzincan bölgenin geneli gibi engebeli ve yüksektir. Güneyinde Munzur Dağları ile kuzeyinde Esence, Çimen, Karadağ ve bu dağların kollarının

bulunduğu Erzincan, genel olarak dağlık ve engebeli arazilerden meydana gelmektedir. Dağların yükseklikleri yer yer 3000 metreyi geçmektedir (Munzurlar-Akbaba Tepe 3462 m, Esence Dağları - Keşiş Dağı 3549 m, Karadağ-Köhne m Dağı 3045 m) (Altınbilek, 1997: 2-4).

Munzur Dağları ile kuzeydeki Esence ve Karadağ kütlelerini yörenin ana akarsuyu olan Karasu ırmağı ayırır. Karasu ırmağının oluşturduğu Sansa ve Kemah Boğazları gibi derin vadiler, tarihî devrelerden beri doğu-batı yönündeki ulaşımı kolaylaştırmışlardır. Dolayısıyla Anadolu'nun muhtelif kesimlerinde olduğu gibi ilin sularını toplayan Karasu da doğal geçiş güzergâhları oluşturarak belli yönlerde ulaşım için uygun zemin hazırlamıştır (Yavuz, 2012: 4-5).

Anadolu'yu Marmara'dan Doğu Anadolu'ya kadar kat eden Kuzey Anadolu Fayı, Suşehri'nden sonra Erzincan ili sınırlarına girmekte ve doğuda Bingöl'e doğru uzamaktadır. Kuzey Anadolu Fay'ı Erzincan ovasının oluşumu ve tektonik gelişiminde de belirleyici olmuştur. Türkiye'nin aktif deprem alanlarından biri olan Erzincan Ova'sı, ilin en yoğun nüfuslu kesimidir. Doğudaki Tercan Ova'sı bir diğer geniş düzlüktür. Erzincan ve Tercan Ova'ları dışında arazinin engebeli olduğu ilin diğer kesimlerinde, araziden yararlanma güçleşmektedir (Altınbilek, 1997: 193-194).

### **3. İklim Özellikleri**

Erzincan, Orta Anadolu ile Doğu Anadolu bölgeleri iklimleri arasında özel bir yere sahiptir. Kışlar oldukça sert ve kuraktır. Yağmurlar ilk ve sonbaharda daha çok yağmaktadır. Yıllık ortalama yağış 35 cm'dir. Genel durum bu olmakla beraber il dâhilinde de bazı iklim farklılıkları görülebilmektedir.

Erzincan merkez, Kemâliye ve Kemah ilçelerinde iklim biraz daha sertleşmektedir. Bu durumun rakım farklılıklarından ileri geldiği belirtilmektedir. İlçe merkezlerine göre rakımlar şöyledir: Erzincan; 1190, Kemah; 1130, İl; 1000, Kemâliye; 850, Refahiye; 1589, Tercan; 1550, Çayırılı; 1520'dir (Pasin-elik, 1962: 15).

Karasal iklim bölgesinde yer almakla birlikte, Erzincan'ın çevresine göre daha mutedil olan iklim özellikleri, farklı tarım faaliyetlerinin yapılmasına imkân tanımaktadır. Tarihî devrelerden beri tahıl ürünlerinin yanında, sulamanın yapıldığı

alanlarda sebze ve meyvecilik, şekerpancarı, bağcılık ve hatta kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla limon, pamuk ve çeltik tarımı yapılabilmektedir. Bu özellik, beslenme açısından elverişli bir ortam meydana getirerek, zirai faaliyetlerin kısıtlı olduğu çevre iller için Erzincan'ın her devirde göç edilebilen bir yer olmasına olanak sağlamıştır. Ova ve vadi alanlarındaki ekip biçmeye dayalı elverişli ortam şartlarının yanında, dağlar üzerindeki yaylalar da hayvancılık açısından yararlanma alanı ve ekonomik alternatif oluşturmuştur. Bu yönüyle Erzincan, insanlara farklı geçim ve beslenme imkânları sunmaktadır. Ovada sık sık etkili olan doğal afetler ve diğer siyasi etkilere rağmen, nüfusun tutunması veya göç edenlerin yerine çevreden yeni göçmen gruplarının gelip yerleşmesi, bahsedilen bu alternatif geçim kaynakları ile alakalı olmalıdır (Yavuz, 2012: 6).

#### **4. Nüfus Özellikleri**

Yapılan incelemelere göre Erzincan Kazası'nın tarihi süreç içerisindeki nüfus durumu şöyledir: 1516'da 17.351, 1520-1530'da 21.540, 1591'de 53.468, 1636-43'de 19.602, 1835'de 15.885 (sadece erkek nüfus), 1877-78 57.306, 1880'de 61.019, 1906'da 68.424, 1914'de 70.763, 1917'de 70.518'dir (Yavuz, 2012: 9).

1927-1960 döneminde ildeki erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla olduğu gözlenmektedir. İl dışına gerçekleşen göçte aile reisinin ön plana çıkmasına rağmen erkek nüfus ağırlığını korumuş ve sürekli gelişmiştir. Bu durum ildeki askeri birliklerin varlığından kaynaklanmıştır. Buna karşılık kırdan kente göç hareketleri genellikle aile reisi düzeyinde gerçekleştiği için kırsal alanda kadın nüfus oranını artırırken, kentlerde ise erkek nüfus oranını yükseltmiştir. Ancak Kemâliye'de bu durum her dönem tersine olmuş ve ilçe merkezinde erkek nüfus kadın nüfusun altında seyretmiştir. Bu durum aile reislerinin çalışmak için il dışını tercih etmelerinden kaynaklanmıştır. Nüfusun çok büyük kısmı köylerde meskündür. Zaman içerisinde birer büyük köy görünümünde olan Refahiye ve İliç gibi ilçe merkezleri nüfus tutmaya başlamış ve bin barajının üzerine çıkmıştır. İlçe merkezlerinin vilâyet merkezine uzak olması şehrin ticari potansiyelini zarar verdiği gibi nüfus hareketinin şekillenmesine de etki etmiştir. Vilâyetin nüfusunu belirleyen etken iklim şartları, buna bağlı olarak üretim tarzı ve potansiyeli ile doğurganlık oranıdır (Yavuz, 2012: 14-15).

## 5. Tarihi Durumu

Araştımlar neticesinde yazılı tarih öncesi Erzincan ile ilgili ilk bilgiler İlk Tunç Çağı(M.Ö. 3000-2000) dönemine rastlamaktadır. Altın-tepe’de bulunan Urartu Kalesi’nin, İlk Tunç Çağ yerleşmesinin üzerinde kurulduğu tespit edilmiştir. Altın-tepe, Doğu Anadolu’dan Orta Anadolu’ya kadar devam eden ticaret yolunu denetim altında tutan ve savunma amaçlı kullanılan önemli bir noktaydı (Yavuz, 2012: 1).

İlk Tunç Çağı sonrasında (M.Ö.2000), Erzurum-Erzincan bölgesi Hitit hâkimiyetine girmiş, bir dönem Hitit-Hayaşa mücadelesine sahne olmuş ve Hayaşalıların kontrolüne geçmiştir. Daha sonra Asur akınlarına sahne olan bölge, feodal beyliklerin birleşmesiyle kurulan Urartuların hâkimiyetine geçmiştir. Bölgeye M.Ö. 714-685 yılları arası Urartular hâkim olmuştur. Urartuların M.Ö. 680’de Kimmerlerin istilasını ile yıkılması neticesinde, bölgede M.Ö. 590’da Medlerin ve daha sonrada Perslerin egemenliği başlamıştır. M.S. I-V. yüzyıllarda Erzincan, Doğu Roma’ya dâhil olmuştur (Yavuz, 2012: 1-2).

Roma hâkimiyetindeki bölgeye yönelik ilk Müslüman akınları, Hz. Ömer zamanında olmuştur. Erzincan ve yöresi, Hz. Osman’ın komutanlarından Habîb bin Mesleme(645) devrinde ise Arap-İslam ordularıyla karşılaşmıştır. Bölgeye yönelik ilk Türk akınları ise Selçuklu Sultânı Tuğrul Bey döneminde olmuştur. Öte yandan bölgede en derin izleri Saltuklular ve Mengücekliler bırakmıştır. Mengücekliler’den sonra Selçukluların yönetiminde girmiş olan Erzincan, ardından da Moğol istilasına uğramıştır. İlhanlı hâkimiyetinin zayıflamasıyla birlikte Anadolu’da güç dengeleri sürekli olarak değişmiştir. Bu durum Erzincan’ın, sık sık el değiştirmesine neden olmuştur. Zira Erzincan bir dönem Eratna Beyliği’nin hâkimiyeti altına girmiştir. Yıldırım Bâyezid (1389-1402) döneminde çok kısa bir süre Osmanlı hâkimiyetinde kalan Erzincan, daha sonraki dönemlerde Akkoyunlu ve Karakoyunlu Devletleri’nin arasında sürekli el değiştirmiştir (Yavuz, 2012: 2).

Fatih Sultân Mehmet döneminde (1451-1481) Erzincan, Osmanlı Devleti ile Akkoyunluların çekişmesine sahip olmuştur. Erzincan 1473 Otlukbeli Savaşı ile yeniden Osmanlı hâkimiyetine geçmişse de bir müddet sonra şehir, tekrar

Akkoyunlular'ın ve sonrada 1501'de Safeviler'in yönetimine girmiştir (Yavuz, 2012: 2).

Erzincan'ın kesin olarak Osmanlı idaresine geçmesi Yavuz Sultân Selim (1512-1520) döneminde olmuştur. Yavuz Sultân Selim, Çaldıran seferi dönüşü 25 Ekim 1514'de Erzincan'ı topraklarına katmıştır. Yavuz Sultân Selim, Erzincan'dan geri dönerken Erzincan Valiliğini Bıyıklı Mehmet Paşa'ya bırakmıştır. Osmanlı idaresinde Erzincan, doğu sınırına yakın bir şehir olarak stratejik önemini devam ettirmiştir. Kanunî Sultân Süleyman'ın(1520-1566) İran seferleri sırasında Erzincan'ın önemi daha da artmıştır. Zira Erzincan, Tebriz, Azerbaycan ve Gürcistan seferlerinde Erzurum'dan sonra Osmanlı ordusunun ikinci bir toplanma merkezi haline gelmiştir. Şehir, bu konumunu sonraki dönemlerde de muhafaza ettirmiştir (Yavuz, 2012: 2-3).

I. Dünya Savaşı'nda Erzincan, müdafaa edilmesine rağmen, 1916'da Rus idaresi altına girdi. 18 Aralık 1917'de Erzincan Mütarekesi imzalandı. Bu mütareke ile 29 Ekim 1914'de başlamış olan Osmanlı-Rus savaşı sona erdi. 1917 Bolşevik İhtilali ile patlak veren rejim değişikliğiyle Ruslar, Erzincan'ı terk ederek buraları Ermenilere bıraktılar. Erzincan bundan sonra bir müddet daha çok acı ve ıstıraplı günler geçirdi (Yavuz, 2012: 2-3).

Ermeni mezâlimine son vermek için 10 Şubat'ta İstanbul'dan gelen bir emirle ileri harekâtın başlatılmasına karar verildi. İleri harekât, 12 Şubat günü Kazım Karabekir'in önderliğinde başlatıldı. İlerleyen Türk kuvvetleri karşısında, Ermeni birlikleri ve mültecileri Erzincan'ı terk etmeye başladı. Nihayet 13 Şubat 1918 Çarşamba günü saat 17.30 sıralarında Erzincan Türk Ordu'su tarafından geri alındı (Yavuz, 2012: 2-3).

24 Ocak-13 Şubat 1918 tarihleri arasındaki günler Erzincan için Ermeni zulmünün, işkencesinin arttığı günlerdir. Erzincanlılar toplu katliamlara, hunharca cinâyetlere, akıl almaz işkencelere bu günlerde marûz kalmışlardır. 13 Şubat 1918'de Binbaşı Halit Bey komutasındaki milis kuvvetleriyle, diğer Türk kuvvetleri Erzincan'a girerek yöre halkının zulüm ve esareten kurtararak, özgürlüğe kavuşturulmuşlardır. 17 Şubat 1918'de de Tercan kurtarılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında Erzurum'a bağlı bir sancak olan Erzincan Rus işgalinden

kurtulduktan sonra da bağımsız bir mutasarrıflık haline getirilmiş, Cumhûriyet döneminde de il merkezi olmuştur (Sağır, 1995: 4).

## 6. Erzincan'ın Eğitim Durumu

1950'lerin il yaşamına getirdiği canlılık ve nüfus artışına bağlı olarak hem kır hem de kentteki öğrenci sayıları artarak, 1960 başlarında öğrenci sayısı 27.000 olmuştur. Öğrenci sayısındaki artış devam ederek 1970'lerin başında 42.000'i aşmıştır. Ancak 1970'li yıllarda ağırlıklı kırsal alandan kaynaklanan göç nedeniyle öğrenci sayısında bir düşme olmuştur. Öyle ki 1979 -1980 eğitim öğretim yılında kentteki öğrenci sayısı 1970'lerin bâşinâ göre fazla değişmezken kırsal kesimdeki ilkokullarda mutlak anlamda bir gerileme söz konusu olmuştur. Bu gerileme, esas olarak erkek öğrencileri etkilediği için de ilkokullardaki kız-erkek oranı ilk kez birbirine yakın bir düzeyde gerçekleşmiştir (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2604).

Erzincan'da Cumhûriyet Dönemi'ne 82 öğretmenle girilmiştir. O sırada öğretmen bâşinâ 89 öğrenci düşmektedir. 1930'lu yıllarda öğretmen sayısı öğrenci sayısını karşılayacak ölçüde artmıştır. Öyle ki; 1937'de eğitimcilerin desteğine rağmen, ildeki her öğretmene yaklaşık 70 öğrenci düşmüştür. 1960'lı yılların başında öğretmenlerin sayısı 600'ü bulduğu hâlde her birine yaklaşık 43 öğrenci düşmüştür. 1970'lerden sonra öğrenci sayısında görülen azalmaya karşılık öğretmen sayısının normal gelişini sürdürmesi nedeniyle bu oranda bir düzelme olmuş ve 1979-1980'de öğretmen bâşinâ 20 öğrenci düşer duruma gelmiştir (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2642).

Erzincan'da ortaöğretimdeki öğrencilerin, 1970'lerden önce meslek okullarıyla genel ortaöğretim kurumlarına yarı yarıya denilebilecek bir oranda dağıldıkları görülmektedir. Ancak, 1960'larda ortaokulların, 1970'lerde liselerin yaygınlaşması nedeniyle bu oran genel ortaöğretim kurumları lehine bozulmuş ve meslek okullarının öğrenci oranı dörtte bire düşmüştür. Bu dönemde Erzincan'daki meslek okullarının yalnız ilin değil, çevre illerin de gereksinimini karşılayamadığı görülmektedir (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2643).

Cumhûriyet döneminin ilk genel ortaöğretim kurumu olan Merkez Ortaokulu 1944'te öğretime açılmıştır. 1950'lerde ilde hâlâ ortaokuldan yoksun ilçeler



bulunmaktadır. 1962’de İliç, Seyda, Fırat, 1964’te de Çayırılı ortaokullarının açılmasıyla Erzincan’ın tüm ilçeleri ortaokula kavuşmuştur.1980’lerin başında ildeki ortaokul sayısı 40’a yaklaşmıştır. Erzincan ‘da 1978 -1979 öğretim yılında ortaokul mezunu olan 1945 kişinin % 84’ü lise öğrenimini sürdürmüştür (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2643).

1960 başlarına kadar ilin tek lisesi olma konumunu koruyan Erzincan Lisesi 1947-1948 öğretim yılında açılmıştır. 1959-1960’a kadar Merkez Ortaokulu bünyesinde yer alan lise, bu tarihte kendi binasına geçmiştir.1961-1962’de 28 öğrencisiyle Erzincan Akşam Lisesi ilin ikinci lisesi olarak öğretime başlamıştır. Bu okul, yaşları öğrenim çağını aşmış olup çoğu çalıştığı için öğretime devam edememiş gençlere imkân sağlamıştır. Öğrenim süresi 4 yıl olan lisede öğrencilerin büyük bölümünü erkekler oluşturmuştur.1964-1965 öğretim yılında ildeki bu 2 lisede okuyan 500’ü aşkın öğrenciden ancak %18’ini kız öğrenciler oluşturmuştur. Öğretmenlerin yarısından çoğunu dışardan derse gelen yardımcı elamanlar oluşturmuştur. Akşam Lisesi’nin ayrı bir öğretim kadrosu olmadığı için dersleri Erzincan Lisesi öğretmenleri vermiştir (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2643).

Erzincan’da, ortaöğretimin 1960’lı ve 1970’li yıllarda yapmış olduğu sıçramaya karşın ortaöğrenim görmüş olanların gereksinimini yerel düzeyde karşılayabilecek Yükseköğretim kurumları mevcut değildir. Bu dönemde yükseköğrenim alanında atılan tek adım, 1977’de açılan Meslek Yüksek Okulu ile sınırlıdır (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2643).

## **7. Erzincan’ın Sosyo-Kültürel Durumu**

Erzincan’ın en eski yerleşim merkezleri İlk Tunç Çağı’nda yer alan Altıntepe ve Kumtepe’dir. Altıntepe Uratular Dönemi’nde de yerleşim merkezi olma özelliğini sürdürmüştür. Bunu izleyen dönemde yöreye değişik güçler egemen olmuşlarsa da, bunlarda ancak Persler, Sasaniler ve Bizans yöre kültürünü etkilemiştir (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2651).

XI. yy’ın ikinci yarısında Mengücek Bey’in yönetimindeki Türkmenler kenti ele geçirmişlerdir. Mengücekler’den Behramşah döneminde Erzincan sanatçı ve düşünürlerin uğrak yeri olmuştur. Mengücekler Dönemi’nde kurulan ve farklı etnik

toplulukların kültürlerinin bir arada bulunmasına dayanan kültürel yapı XIX. başlarında, doğuda Safevi Devleti yöre kültürü için yeni bir etki merkezi olmuştur. Osmanlı egemenliği döneminde Erzincan tipik Anadolu kasabası görünümündedir. XIX. yy'da askeri önemin artmasıyla bu görünümünden sıyrılmıştır (Eyicil, 2000: 3).

Cumhûriyet Dönemi'ndeyseniz Erzincan tarım ve hayvancılıkla geçinen ve kapalı bir toplum yapısının egemen olduğu bir kenttir. Erzincan'da yaşama biçiminde geleneksel yapı çözülmektedir. Barınma, beslenme, giyim-kuşam, sağlık alanlarında eski alışkanlıkların yerini kentsel değerler almaktadır. Yörede çağdaş giysilerle birlikte yerel giysilere de rastlanır. Yöre mutfağı yemek türleri bakımından zengindir (Eyicil, 2000:3).

Erzincan ili tarih boyunca başta savaşlar ve depremler olmak üzere önemli olaylarla karşı karşıya kalmıştır. Bu yüzden Erzincanlılar çoğu zaman huzur ve mutluluk içinde yaşayamamışlardır. Türküler, maniler, bedduâlar hep yakınmalar, ıstıraplar ve hasretler üzerine kurulmuştur. Çok zengin bir folklor malzemesine sahip olan ilde, gurbet, yokluk, seferberlik motifleri türkülerde, ninnilerde, manilerde (ficeklerde) canlı olarak yaşamakta ve yansımaktadır. Bilhassa Kemâliye, İliç ve Kemah yörelerinde halen de gurbetçiliğin yaygın oluşu nedeniyle bu bölgelere has bir folklorun varlığı, edebiyatın geliştiği açıkça da hissedilmektedir (Sağır, 1995: 4).

Erzincan'da dini yapı çok güçlüdür. Erzincan'da bazı mutasavvıf şairlerin (Terzi Baba, Seydi Sultân Türbesi, Sultân Melik Türbesi) çeşitli dileklerle gidilen ziyaret yerlerinin başlıcalarıdır. Yörede düğünler genel çizgileriyle Anadolu düğünlerinin bir parçasıdır. Doğum ve çocukla ilgili geleneklerin bir bölümü boş inanç niteliğindedir (Eyicil, 2000: 3).

Yörede müslümanlıkla birlikte ortaya çıkan geleneksel yapı günümüzde de korunmaktadır. Dinî ve din dışı inançlar güçlü ve yaygındır. Alevilik ve aşiret düzeni de inanç yapısının biçimlenmesinde etkili olmuştur. Bu dönemde Seyyitlik ve Dedelik gibi kurumlar da etkinliğini korumaktadır. Geleneksel toplum özelliklerinin ağır bastığı Erzincan'da dinî yapı güçlüdür. Halkın hemen hemen tümü müslümandır. Sünni toplulukların yanında Alevi topluluklar da bulunmaktadır. Dedelik, seyyitlik kurumları etkinliğini günümüzde de sürdürmektedir. Bunların "keramet" sahibi olduklarına inanılmaktadır. Zor duruma düşen, seyyit ya da

dedesine başvurmaktadır. Seyyit ve dedeler kendisine bağı olanların verdiği “uma” ile geçinmektedir. “Uma” geleneksel bir armağandır. Para, buğday, hayvan vb. biçiminde de verilebilir (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 2654).

Toplumsal değişmeye pârlelel olarak yerel giysilerin yerini çağdaş giysiler almıştır. Yerel giysiler kırsal kesimde günümüzde de yaygındır. Kadın giyiminde yerel özelliklere şehirlerde de rastlanmaktadır. Yerel giysilerle çağdaş giysilerin birlikte kullanımı bir giyim-kuşam özelliği olarak belirlemektedir. Köylerde kadınlar, astarlı iki entariyi üst üste giymektedirler. Bu entariler topuğa kadar uzanmaktadır. Yörede üç eteğe, üç peşli entari de denilmektedir. Üç etekle birlikte, geniş bir şalvar, uzun keten ve bürümcük gömlekler giyilmektedir. Belde şal kuşak, gümüş kemer kadın giyimini tamamlayan unsurlardır. Başa ise peştamal, yazma sarılmaktadır. Yerli tezgâhlarda ince yünden dokunan ihram (yörede ehram denilmektedir)yaygın bir sokak giysisidir ve ihram dikişsizdir. İhram tüm bedeni sarmakta ve yalnızca gözleri açıkta bırakmaktadır. Yörede çarşaf da sokak giysileri arasında sayabileceğimiz kıyafetlerden biridir. Bölgede erkekler yaygın bir biçimde siyah ya da koyu kahverengi, paçaları bol pantolon, yakasız, kenarları işli avcı yeleşği giymektedirler. Yünden dokunmuş bel kuşacağı geniş, düz biçimde sarılmaktadır. Ayaklarda geniş ya da sivri uçlu yemeni, türlü renklerde yün çorap kullanılmaktadır (Yılmaz, 2006: 10-11).

İldeki kitaplık çalışmalarının tarihi medreselere kadar uzanmaktadır. Ancak 1939’daki büyük depremle birlikte bu kurumların birçoğu yıkılmıştır. Erzincan’da yeni bir kitaplığın kuruluşu ancak 1955’te gerçekleşebilmiştir. İlde basın alanında ilk düzenli etkinlik 1942’de başlamıştır. Bu tarihte il özel idaresi “Yeni Erzincan” adıyla bir gazete yayımlamıştır. Bağımsız gazetelerin yayımlanması, 1950’li yıllarda başlamıştır. Bunda çok partili düzene geçişin de etkisi görülmektedir. Bu etkinin en açık örneği 1950’de Sadullah Erim ve Eyüp Bezirci’nin çıkardıkları gazetenin “Demokrat Erzincan” adını taşımasıdır. Bunu Öz Erzincan, Doğu, Yeşil Eğin, Kazankaya, Birlik, Erzincan’ın Sesi, Gurbet gibi gazeteler izlemiştir (Yılmaz, 2006: 14).

Türkü kültürünün egemen olduğu ilde birçok şair ve sanatçı yetişmiştir. Şemsi Hayâl, Salih Baba, Kemahlı Tahir, Âşık Müslüm Akbaba, Bâşköylü Hasan

Efendi, Âşık Davut Sularî, Âşık Beyhanî, Âşık Dâimî, Ali Ekber Çiçek gibi değerler yetiştirmiş bir Anadolu kentidir Erzincan.

Erzincan halk müziğinde Kemâliye'nin ayrı bir yeri vardır. Kemâliye ağzı kendi içinde Abçağa, Teymen, Vank gibi ağız özellikleri gösterir. “Yeşil Kurbağalar Öter Göllerde” adlı uzun hava başka yörelerde de söylenen ünlü bir ezgidir. “Ala Gözlü” ve “Hoyrat” da tanınmış havalardır. Bağlama Erzincan'da yaygın olarak kullanılan halk sazıdır. Cura ve çöğür denilen sazlar tezenesiz çalınır. Sağ elin parmak uçları tezene gibi kullanılır. Bu teller üzerinde sıyırarak çalma yöntemine “şelpe” denir. Erzincan türküleri; tören türküleri, kırık havalar, hüznü türküler, olaylı türküler, mesleki türküler, kahramanlık türküleri, orta oyunu türküleri, hikâyelerde geçen türküler, dini türküler, mayalar (uzun havalar) yöre türkülerini oluşturur (Eyicil, 2000: 5) .

Erzincan Halkevi, 24 Şubat 1933 tarihinde açıldı. (Toksoy, 2007: 42) 1935-1940 arasında Erzincan Halkevi önemli bir kültürel işlev üstlenmiştir. Halkevlerinin çalışmaları, yöredeki kurumları da olumlu yönde etkilemiştir. 1950'de Halkevleri'nin kapanışından sonra ilde kurumsal düzeyde, bir etkinlik görülmemektedir (Eyicil, 2000: 6).

Deprem kuşağı üzerinde bulunan Erzincan ve Erzincanlılar için depremler tarih boyunca talihsiz olaylar olarak görülür. 1010 yılı ile son 1939 yılı arasında görülen 14 büyük ve şiddetli depremler Erzincan'ın yerle bir olduğu, taş üstünde taşın kalmadığı depremler görülür. 1457 yılındaki depremde 32.000, 1584 yılındaki depremde 15.000, 1784'teki depremde 5000, 1939'daki depremde 15.000 kişi ölmüştür. Ölenlerle birlikte kalanların da depremde olarak diğer illere gitmeleri önemli sosyal olaylar olarak ortaya çıkar. Nitekim de daha sonra Erzincan'a dönen halkın dönerken yeni bilgi, görgü ve kültürleri de beraber getirdiği gözlenmektedir (Sağır, 1995: 5).

## **8. Erzincan'ın Âşıklık Geleneği İçerisinde Yer Alan Âşıklar**

Erzincan halk şairleri bahsine konu olan ilk isim Erzurum'da rumi tarih 1212 tarihinde doğan Vehbi Hayyati (Terzi Baba)'dır. Terzilik mesleği ile uğraştığı için kendisine Hayyat Vehbi derler. Mutasavvıf bir şair olan âşık, her daim Allah âşığıyla

yanmış, ona hep şükretmiş ve onun yolunda var olmuştur. Aşığın Kenzü'l Miftah adında mensur türde bir eseri vardır. Kendisine ait bir şiir aşağıda verilmiştir:

“Yine Hayyat-ı Vehbi gel beyân et  
Kulun düşmanlarını gel ayan et

Ana göre edelim buğz-u fillâh  
Dahi kime edelim hubb fillâh

Bu insanın ulu düşmanı dördtür  
Ana kim ki mukabil olsa merddir

Halâs olursa bu dört şeyden ey cân  
Vücudunda olursun gizli sultân

Adüvünüzdür diye buyurdu Allah  
Size düşman bilün her gâh

Biri nefis ve biri şeytanındır anın  
Kötü yâran, birisi dünya anın

Bu şeytana dem dersen adâvet  
Çalış zikret hem istikamet

Kötü yârana olma hiç mukarin  
Adavet ediserdir sana yarın

Eyülerle konuş daim yakın ol  
Pâk edüp kalbini, daim selim ol

Bulalım dersen iki âleme rahmet  
Selâtile selâma eyle dikkat

Sakın bir kimseye hor bakma zinhar  
Hüdâ'nın kudretini etme inkâr

Hudâ kaadir deyu ikrâr edersin  
Onun bunun işine dahl edersin

Ararsan aybı gel nefsinde ara  
Deme bir kimseye şu kul avara”

Erzincan’ın bir başka meşhur mutasavvıf şairi olan Şemsi Hayâl’de (1805-1875) Leblebici Baba adıyla da tanınır. Öğrenimi yoktur. Nakşibendi Tarikatı’ndan Terzi Baba’nın müridlerindedir. Tasavvuf düşüncesini benimsemiş ve tüm şiirlerinde bu konuyu işlemiştir (Âşkun, 1956: 26). Şiirlerini Tuhfet’ül-Uşşak adlı bir kitapta toplamıştır. Şairimize ait aşağıda bir dördlük verilmiştir.

“Dünya için okuyan  
Maksadı ot ya saman  
Bir kalaylı koz gibi  
İçi çürük bir palan”

Erzincan’da XIX. yy’ın sonu ile XX. yy’ın ilk yarısında yaşadığı bilinen bir diğer mutasavvıf şair de Salih Baba’dır. Öğrenim görmemiştir. Nakşibendi haliflerinden Erzincanlı Mehmet Sami’nin müridlerindedir. Şiirlerinde Şemsi Hayâl etkisi görülür. Rabıta-i Nakşi Hayâl adlı bir yapıtı vardır (Eyicil, 2000: 14). Şaire ait bir şiir aşağıda verilmiştir.

“Tabîbler yarama sarman merhemi  
Îlâç kabul etmez bu bir yâredir  
Sardıkça merhemi artıyor gâmım

Anladım ki bir sağalmaz yâredir

Var mı bir ehl-i âşk murâda ermiş  
Her biri bir hâle giriftar olmuş  
Bu yara da bana yârimden gelmiş  
Ben ağlarım bu onulmaz yaredir

Kendi görür kendi sorar hâlimi  
Günbegün artırır âh u zarımı  
Kimden kime sunam arz-ı hâlimi  
Yine benim arz-ı hâlim yâredir

Benim yârim şeyhim Muhammed  
Sâmî Andan gayrı saran yoktur yaremi  
Rahm eyle sultânım eyle keremi  
Vücudumda sağ yerim yok yaredir

Salihem kimseye açmam razımı  
Koluma kondurdum şâhin-bâzımı  
Yârdan gayrı çeken yoktur nâzımı  
Yine bütün hasb-i hâlim yâredir”

Erzincanlı bir diğer aşığımız Gümüşhane'nin Kelkit ilçesi Cemâllı köyünde 1958 tarihinde dünyaya gelmiş ancak hayatını Erzincan'da sürdürmüş ve tanınmış, halk tarafından Âşık Ayvazoğlu diye anılan Köksal Mutlu Ayvazoğlu'dur. İnşaat işleri, çiftçilik, arıcılık ve şoförlük yapan Köksal Mutlu, 1974'de sazı çalarak bu yılı takiben artık bir âşık gibi çalıp söylemiş ve bir halk şairi olma yeteneğine sahip olmuş ve 1977'den beri çevresinde bir halk aşığı olarak tanınmıştır (Eyicil, 2000: 17).

Erzincan'ın Tercan ilçesi Armutlu köyünde 1931 yılında dünyaya gelen Taştan Kartal (Seyfi), evli ve dört çocuk babasıdır. 1952 yılının güz mevsiminde Tercan'ın şo dere mevkiinde tarlada çift sürerken tam kuşluk vakti çiftin arkasında giderken o arada bir hayâle dalıyor, pîr sakallı yanında 13-14 yaşlarında bir kızla

yanına yaklaşıyor ve pîr-i fânî birden kayıplara karışıyor. Daha önce böyle güzel bir kız görmeyen Âşık Seyfi o gün bu gün bu güzel kızın hayâliyle avunarak şiirlerini terennüm etmiştir (Eyicil, 2000: 19). Âşık Seyfi'den bir dördlük aşağıda verilmiştir:

“Pîrin bahçesinde bir güzel gördüm  
Aklımı başımdan al edip gitti  
Geçmiş çağlar on üç on dört yaşında  
Beni bu sevdaya duş edip gitti.”

1934 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Ortaköyü'nde dünyaya gelen Seyfi Fındık evli ve üç çocuk sahibidir. Seyfi Fındık uzun müddet köyünde berberlik yaptı. Zamanın yokluğunda ayrıca sağlık konusunda (dişçilik, iğne vurma ve pansuman yapma) da tecrübeli idi (Eyicil, 2000: 22). Şiirlerini daha çok kahramanlık üzerine yazdığı Seyi Fındık'ın Kıbrıs'a Saygı Destanı adını verdiği şiirinden bir bölüm aşağıda verilmiştir:

“Düşün alçak Yunan durmadan düşün  
Ne kadar kaçarsan bağlıdır başın  
Yardıma gelmez senin kardeşin  
Vur Mehmetçik fırsat eldeyken vur.”

1938 yılında Erzincan'ın merkez Günbağı köyünde doğan Müslüm Kumru (Âşık Seyrânî) sadece ilkokulu okuyabilmiştir. Aşığın ustası yoktur. Deyişlerini 1968 yılında Ankara Radyosu'nda Günden Güne adlı programında okuyan Seyrânî'nin ayrıca yerel bir kaseti de vardır (Eyicil, 2000: 24). Aşağıda şaire ait bir dördlük verilmiştir:

“Ne âşıklar vardır ve yalan deyil  
İlmine vakıf ol her vasfını bil  
Müslim Seyrân der ki sana kabil  
Her haltı yutanlar âşık olur mu?”

Asıl adı Tahir Yavuzaslan olan Kemahlı Tahir (1869-1940), Tiryakioğlu Tahir adıyla da tanınır. İstanbul'da medrese öğrenimi görmüş ve Uşşakiye Tarikatı'na katılmıştır. Şeyhi Yazıcıoğlu'ndan sonra, Uşşakiye Tarikatı Şeyhi olmuştur (Eyicil, 2000: 25). Ozana ait bir dördlük aşağıda verilmiştir:



“Dervişler ahli muhabbet  
Yollarında yoktur zahmet  
Hakk anlara eder rahmet  
Dervişler sefa geldiniz.”

Erzincan’ın Çayırılı ilçesi’nde doğan Âşık Davut Sulari, âşıklık geleneğinin günümüzdeki temsilcilerindendir. 17 yaşından başlayarak, âşıklık geleneğinin en önemli temsilcilerinden olmuştur. Konya Âşıklar Bayramı'nın oluşumunda yer almış TRT radyolarında bölge sanatçısı olarak çalışmıştır. Alevi-Bektaşî kültürü icracısı olan şaire ait aşağıda bir dördlük verilmiştir:

“Gahnut yaylasından aşarken yolum  
Gördüm ki yaralı ağlar bir ceylan  
Avcı vurmuş kanları durmaz akar  
İnilder, sızılar ağlar bir ceylan”

Asıl adı İbrahim Engin olan Âşık Beyhanî Erzincan’ın Çayırılı İlçesi’ne bağlı Verimli Köyü’ndendir. Öğrenimi yoktur. Küçük yaşta tanıştığı Davut Sulari’yle birlikte İran, Irak ve Suriye’yi dolaşmıştır. Âşık Davut Sulari’nin etkisiyle dinsel konulara eğilim göstermiştir. Bilinen altı ezgisi ve 197 deyişi vardır. Dili yalın, anlatımı coşkuludur. Dinsel konulara ağırlık verdiği şiirleri yanında, sevda üstüne şiirleri de vardır (Eyicil, 2000: 26). Aşağıda ozanımıza ait bir dördlük verilmiştir:

“Bu deli gönlüme azâb eyledin  
Ne sordumsa aksi cevab eyledin  
Yaktın han-u manım harâb eyledin  
Sîneme mekânın kurma bir daha

Derdine düşeni figân eyledin  
Döktün gözyaşımı ummân eyledin  
Bağ-ı gülşenimi virân eyledin  
Kapımda içeri girme bir daha”

Erzincan’ın Çayırılı İlçesi’nden olan Âşık Müslüm Akbaba, Âşık Davut Sulari’nin kardeşidir. Öğrenimini bitirdikten sonra devlet görevine girmiştir.

Ezgileştirilmiş pek çok şiiri vardır. Ozanın doğum yeri olan Çayırılı İlçesi için yazdığı şiir aşağıdaki şekildedir (Eyicil, 2000: 27).

“Bu bağ Çayırılı’nın güllü bağıdır  
Bülbül konmuş öter, dal gelir gider  
Koyun kuzu otlar bahar çağıdır  
Coşkun akarsular sel gelir gider”

Erzincan Ulalar Beldesi’nde 1935 yılında doğan Ali Ekber Çiçek küçük yaşta bağlamayı öğrenip Cem toplantılarına katılmış bir halk ozanıdır. Askerden sonra TRT'nin açtığı sınavı kazanarak, Muzaffer Sarısözen döneminde TRT Ankara Radyosu'na ve Yurttan Sesler Korosu'na girmiş, 35 yılı aşkın bir sürede 400'den fazla türküyü derleyerek geniş kitlelere ulaştırmış bir ozandır. TRT arşivlerinde 54 kaseti bulunan Ali Ekber Çiçek'in derlemeleri ülkemizdeki bütün türkü yorumcuları tarafından söylenmektedir. Aşağıda ozana ait bir şiir bulunmaktadır:

“Baba seni düşde gördüm.  
Yaz-baharın kışda gördüm.  
Bir el verdim, tutamadın,  
Yüreğini yasda gördüm..

Oy baba... oy baba...  
Gölgen düşmüş göğe baba.  
Erenler safında durmuş,  
Gök serilmiş yere baba...

Baba seni darda gördüm.  
Yolunu çıkmazda gördüm.  
Bir ses verdim duyamadın,  
Kırpiklerin yaşda gördüm.

Oy baba... oy baba...  
O nasıl tebessüm baba.

Türküler selâma durmuş,  
Sazın öksüz kalmış baba”

Erzincan âşıklık geleneği içinde yer alan son ozanımız ise 1860 doğumlu Ahmed Cemil OLGUN’dur. XX. yy’ın başlarında merkezi Erzincan’da bulunan 4. Ordu Karagahında askeri kâtip olarak uzun yıllar görev yapmıştır. Balkan Harbi’ne katılmış olup, savaş dönüşünde Erzincan’da iken 1. Dünya Savaşı’nın başlaması üzerine Erzurum’a gitmiştir. Orada görevli iken tifo hastalığına yakalanınca Erzincan’a dönmüştür (Eyicil, 2000: 29).

Ahmed Cemil 3 Mart 937 tarihinde 77 yaşında iken bir felci müteakip Erzincan’da vefât etmiş ve Terzi Baba Kabristanı’na defnedilmiştir. İki erkek ve üç kız çocuk sahibi olan Ahmed Cemil’in ebediyete intikalinden iki yıl sonra 1939 yılında Erzincan’da meydana gelen deprem felaketinde eşi, bir kızı, damadı ve üç torunu ile birlikte birçok yakını hayatını kaybetmiştir (Eyicil, 2000: 29).

Ahmed Cemil mutasavvuf bir halk şairidir. Şiirlerinden anlaşıldığına göre Vehbi Hayyati(Terzi Baba) ve Şemsi Hayâl(Leblebici Baba) den feyz almıştır. Bu iki mutasavvıf şair Erzincan halkının kalbinde büyük bir yere sahiptir. Nitekim Ahmed Cemil hem Terzi Baba’yı hem de Şemsi Hayâl’i pîri olarak kabul etmektedir (Eyicil, 2000: 32). Aşağıda Ahmed Cemil’e ait olan bir şiirden iki beyit verilmiştir:

“İkimiz sûlb-ı vahidden, zuhûr ettik müzâhirde  
Pîrimiz Vehbi Hayyâti eder elbet füyûzâti”

“Gel ey Ahmed Cemîl sen de çok himmet aldın pîrden  
Gice gündüz şükr eyle ki Hakk itti inâyâtı” (Eyicil, 2000: 32)

## BİRİNCİ BÖLÜM

### 1. ÂŞIK DÂİMİ’NİN HAYATI, AİLE ÇEVRESİ, MESLEĞİ, SEYAHATLERİ

#### 1.1. Doğum Yeri ve Yılı

Âşık Dâimi’nin asıl adı İsmail Aydın’dır. İsmail Aydın, Erzincan’ın önceleri Tercan, sonra Çayırılı ilçesine bağlı Karahüseyin köyünde yetişmiştir. Ailesi Cumhûriyet’ten hemen sonra Kangal’ın Ali Bey Köyü’nden İstanbul’a göç etmiştir (Orhan, 1999: 7).

Gerek Âşık Dâimi’nin kızı Yedigâr Aydın Orhan, gerek oğlu Ali Naki Aydın’dan edinilen bilgiler ve Tercan Nüfus Müdürlüğü ile Tercan Askerlik Şubesinden alınan bilgilerden hareketle âşığın 1932 yılında doğduğu tespit edilmiştir.

İsmail Aydın (Dâimî), H. 1334, M. 18 Nisan 1932 İstanbul doğumludur. Dâimi, 4-5 yaşlarında iken ailesi önce memleketleri Tercan’a, daha sonra tekrar Kangal’a, İkinci Dünya Savaşı sırasında ise tekrar Tercan’a göç eder. Âşık Dâimi son olarak 1962 yılından itibaren bir daha dönmek üzere İstanbul’a göç etmiştir.

#### 1.2. Anne, Babası ve Kardeşleri

İsmail Aydın’ın babasının adı Musa, annesinin adı Selvi’dir. Musa Aydın ile Selvi amca çocuklarıdır. Musa Aydın’ın babası Dursun Dede ile Selvi Aydın’ın babası Yusuf Dede kardeşlerdir.

İsmail Aydın (Dâimi)’nin iki dedesi de saz ustasıdır. İsmail Aydın’ın yetişmesinde çok önemli rolleri olmuştur. İsmail Aydın altı çocuklu bir ailenin üçüncü çocuğudur. İbrahim, Gülizâr abisi ve ablası; Bergüzar, Gülistân, Süleyman ise kardeşleridir.

İsmail Aydın’ın şiirlerinden hareketle anne ve babasına karşı derin sevgi duyduğu anlaşılmaktadır. Bu derin sevgiye karşın İsmail Aydın âşıklık gezileri dolayısıyla hem annesinin hem de babasının cenazelerine katılamamıştır. Âşıklık geleneğinin bir gereği olan diyâr diyâr gezmek, anne ve babasının cenazelerine

tanıklık edememesine ve son vazifesini yerine getirememesine neden olmuştur. Bu durum İsmail Aydın'ın içinde bir ukte olarak kalmıştır. Aşağıdaki şiiri Dâimî çok sevdiği anne ve babası için yazmıştır.

“Şu harâbe mülke geldim geleli  
Nice zârım ayrılığın elinden  
Ben kendi kendimi bildim bileli  
Âhûzârım ayrılığın elinden

Yoksulluk sînemi yaktı pişirdi  
Dosttan sevgiliden ayrı düşürdü  
Sürdü beni diyâr diyâr aşırđı  
Yandı bağrım ayrılığın elinden

Babam göçtü göremedim yüzünü  
Anam göçtü yumamadım gözünü  
Sardı bedenime hasret közünü  
Dert efkârım ayrılığın elinden

Anladım feleği bildim gerçeği  
Kırılın başında dipsiz ölçeği  
Bahtım sanki olmuş ipek böceği  
Dert sararım ayrılığın elinden”

Dâimî'yim sensiz dardayım darda  
İsveç, İngiltere, Fransalar'da  
Yabancı ellerde garip diyârda  
Yol sorarım ayrılığın elinden” (Orhan, 1999: 382)

### **1.3. Soyu**

Âşık Dâimi'nin, hakkında edinilen bilgilerden ve şiirlerinden hareketle manevi olarak soyunu on iki imamlardan İmam Rıza (770-818)'ya bağlamıştır. Dâimi bir şiirinde soyu ile ilgili şöyle der:

“Ceddin İmam Rıza, Horasan Şâh’ı  
Nasip etsin bize cemâlullahı  
Ziyaret eyledik geldik dergâhı  
Mahşer günü dedem unutma bizi.” (Orhan, 1999: 364)

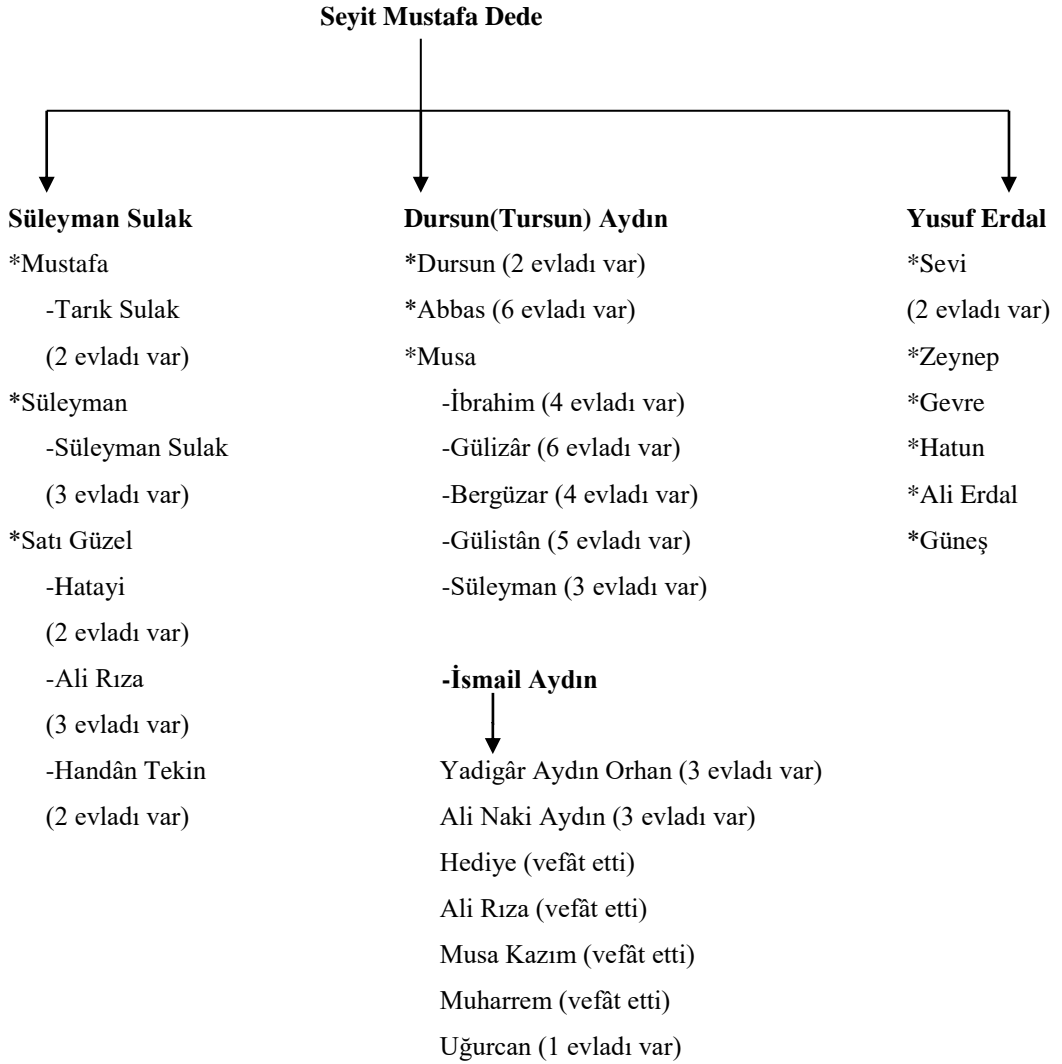
“Orta Asya’dan soyları  
Horasan’dadır boyları  
Bana benziyor huyları  
Ailem altı kişidir.” (Orhan, 1999: 375)

Dâimî dedesi Musa dede için yazmış olduğu bu şiirde, soylarının Horosan’a dayandığını ifade etmektedir. Şiirde dikkati çeken bir diğer ifade ise İmam Rıza’dır. İmam Rıza (765-818), on iki imamların 8. imamlarındandır. Böylelikle Dâimi soyunu İmam Rıza üzerinden Hz. Ali’ye dayandırmaktadır.

Âşık Dâimi ailesine Sivas ve Erzincan bölgelerinde Ali Babaoğulları da denmektedir. Alevilik-Bektaşilik kültüründe var olan “Dedelik” makamı, Dâimi ve ailesi içinde değerli bir makam kabul edilmiştir. Öyle ki Ali Babaoğulları zamanla bu yolda ilerlemek isteyenlere yol gösteren mürşit, ocaklarına tâlip olanlara rehber olmuşlardır. Bunlar; Erzincan’da Can Beg aşireti, Malatya’da Kozluk köyü, Sivas’ta Davutoğlu aşiretleridir.

Aşağıdaki tabloda Âşık Dâimi’nin biyolojik soyu verilmiştir.

## SECERESİ



### 1.4. Evliliği, Eşi ve Çocukları

Âşık Dâimi, 1951 yılında büyük bir âşkla bağlandığı Gülsüm Hanım ile evlenmiştir. Önceleri bu evliliği istemeyen Gülsüm Hanım'ın babası Hasan Çiçek aracılar vasıtasıyla bu birlikteliği onaylar ve evlilik akdi yerine getirilir. İsmail Aydın'ın kızı Yadigâr Aydın Orhan annesi Gülsüm Hanım'ın İsmail Aydın'ı bir rüya neticesinde gördüğünü aktarmaktadır.

Rüya kısaca şöyledir: Gülsüm Hanım'ın köyü Tercan İkizler'de bulunan ziyarette üç yerde ateş yanar ve üç genç gelir, gençlerden birinin elinde ışık saçan bir saz vardır. Gülsüm Hanım, rüyayı annesi Selvi Hanım'a anlatır. Selvi Hanım o sazın Dâimi'ye ait olduğunu söyler. Selvi Hanım bağlamadaki ışığın kızınının Dâimi'yi

bulması ve onu kaybetmemesi için elinde olduğunu söyler. Köyün ileri gelenlerinden ve dönemin toprak ağalarından birinin kızı olan Gülsüm Hanım'a yanlarında çalışan dedeler de bahsi geçen ziyarete üç gencin geldiğini ve ziyarete gelen gençlerden birinin adının Dâimi olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte Dâimi'de Gülsüm Hanım'ı bir rüya neticesinde görmüştür. Kırmızı örtüler içinde gördüğü Gülsüm Hanım, rüyada örtüsünü açıp Dâimi'ye kendini göstermiştir. Bir diğer rüyada ise Dâimi, mücevherler ile kaplı bir bardak görür. Dâimi, bardağın kendi kısmeti olduğunu söyler ve Gülsüm Hanım'ın bardağı ona vermesini ister. Dâimi, Gülsüm Hanım'ı babasından ister ama babası Hasan Çiçek kızını vermez. Gerçek hayatta da zaten Hasan Çiçek, Gülsüm Hanım'ı Dâimi'ye vermez ve Dâimi kısa bir süre sonra Gülsüm Hanım'ı kaçıtır. Kaçma, soğuk bir kış günü olmuştur. Fırat suyunda zorlu bir geçiş olmuştur. Dâimi'nin at'tan düşme olayı da bu vesile ile olmuştur(Gülsüm Aydın -Âşık Dâimî'nin eşi- "Âşık Dâimî" konulu görüşme, Erzincan: 11.08.2013).

Âşık Dâimî'nin eşi Gülsüm Hanım ile yapılan ropörtajda Gülsüm Hanım'ın ailesinin, Gülsüm Hanım'ı Âşık Dâimî'ye kendisinin dede soyundan gelmesinden ötürü vermediğini ifade etmiştir. Âşık Dâimî bir Alevi dedesidir. Gülsüm Hanım'ın babası Hasan Bey, kızının Âşık Dâimî'ye uygun olamayacağını, Dâimî'nin ömür boyu onurla taşıdığı bu sıfatı kaldıramayacağını düşünmüş ve bu evliliğe karşı çıkmıştır. Gülsüm Hanım'ın babası, Âşık Dâimî'nin çok sevdiği Gülsüm Hanım ile yapacağı evliliğe bir müddet engel olmuştur. Hasan Bey'in bağlı bulunduğu ocak kültürü vesilesiyle "dede ocağına kız verilemez" düşüncesi evliliğin zorlu bir mücadeleden sonra gerçekleşmesine sebep olmuştur (Gülsüm Aydın-Âşık Dâimî'nin eşi- "Âşık Dâimî" konulu görüşme, Erzincan: 11.08.2013).

Yine Dâimi eşi Gülsüm Hanım'a duyduğu aşkı şiirleri ile de dile getirmiştir. Bu şiirlerinden biri de aşağıda belirtilmiştir.

"Sîneme hançer çakıyor  
Telin senin Gülsüm Hanım  
Bülbül olmuştâ şakıyor  
Dilin senin Gülsüm Hanım

Baktım gerdânda halına  
Dönmüş ol kudret balına



Benziyor servi dalına  
Belin senin Gülsüm Hanım

Ben seni kanden bulayım  
Hem sararıp hem solayım  
Kalıp yanında olayım  
Kulun senin Gülsüm Hanım

Hayâlin gelir gözüme  
Kast etme tatlı özüme  
Cennet görünür gözüme  
İlin senin Gülsüm Hanım

Dâimî'yim nazarıma  
Azmedip gel pazarıma  
Gel uğrasın mezarıma  
Yolun senin Gülsüm Hanım" (Orhan, 1999: 366)

Âşık Dâimî'nin Gülsüm Hanım'dan yedi çocuğu olmuştur. Dâimî her ne kadar bir şiirinde ailesinin altı kişiden oluştuğunu söylese de onda derin üzüntüler ve yaralar bırakan yitirdiği yavruları olmuştur. Dâimi'nin, eşi Gülsüm Hanım'dan Ali Naki, Musa Kazım, Muharrem, Ali Rıza adlı erkek çocukları; Yedigâr, Uğurcan, Hediye adlı üç kızı olmuştur. Kızlarından Hediye'yi 6 aylıkken o dönemde yaygın olan boğmaca salgınında yitirirken Musa Kazım adlı oğlunu acı bir olay neticesinde kaybetmiştir. Muharrem adlı oğlunu da 1-2 aylıkken kaybetmiştir.

"Eğer sorar isen bana  
Ailem altı kişidir  
Dinle arz edeyim sana  
Ailem altı kişidir" (Orhan, 1999: 375/1)

"Oğlum Naki oğlum Kazım  
Yedigâr Uğurcan kızım  
Eşim Gülsüm bir de Özüm

Ailem altı kişidir” (Orhan, 1999: 375/2)

Dâimî “Ailem Altı Kişidir” adlı şiirinde aile fertlerini sıralamıştır.

### **1.5. Eğitimi**

Âşık Dâimi, kendi köyü Tercan Karahüseyin köyünde okuma yazma öğrenmiştir. İlmî tahsil olarak Erzincan merkezde aldığı ilkokul eğitimi vardır. İlkokul diplomasını asker dönüşü öğrenim gördüğü okuldan almıştır. Almış olduğu bu diplomanın dışında Âşık Dâimî'nin başka bir ilmi tahsili yoktur. Kendisi manevi olarak kendini yetiştirmiş, ilim-irfâna değer vermiş bir şahsiyettir.

### **1.6. Askerliği**

Dâimî İstanbul'da yaşadığı dönemde nüfus kayıtları kaybolduğu için Erzincan Tercan'a gidip yeni bir nüfus kaydı çıkarmıştır. Çıkardığı yeni nüfus kaydı ile devre kaybı olarak kendinden küçük yaşta kişiler ile askere gitmiştir. 28 yaşında askere alınmış ve askerliğini Isparta'da yapmıştır. 1960 ihtilali esnasında Isparta'da memleketlisi Davut Sulari ile askerlik görevini yerine getirmiştir.

### **1.7. Mesleği**

Dâimî askerlikten önce tarım işi ile uğraşmıştır. Asker dönüşü ise Erzincan belediyesinin açmış olduğu müzik eğitimi kursunda gençlere saz kursu vermiştir. Hatta ünlü halk müziği sanatçısı Yavuz Top bahsedilen saz kursunda Dâimî'den ders almıştır. Yaklaşık bir yıl burada ders verdikten sonra İstanbul'a göç etmiştir. İstanbul'a yerleştikten sonra Küçükköy'de bir fabrikada mal giriş çıkışını denetleyen bir birimde çalışmıştır. Daha sonra radyo programı yapmak için izin alamadığı gerekçesiyle bu işi bırakmış ve Unkapanı'nda “saz öğretim evi” açmıştır. Saz öğretim işinden sonra yine Unkapanı'nda plakçılar çarşısında “Semah Plak” adında bir plak şirketi kurmuştur. Bu şirketi de kapattıktan sonra ölümüne yakın yıllarda arkadaşı Ali Soylu ile Aksaray'da Şekerbank İş Hanı'nda yine eski mesleğini sürdürmüştür. Bu handa hem saz yapma işi ile uğraşmış hem de kaset, plak satışı yapmıştır. Kısa bir süre sonra da Dâimî vefât etmiştir.

Dâimî bunların dışında radyo programları da yapmıştır. Yirmi bir yaşında iken ilk radyo programını yapmıştır. Radyo programını hazırlayan ve sunan ünlü şair Behçet Kemâl Çağlar'dır. Behçet Kemâl o dönemde İstanbul'da "Şiir Dünyamız" isimli bir program yapmaktadır. Bu program aralıklarla uzun süre devam eder. 1953 yılında İstanbul'un kurtuluşu nedeniyle düzenlenen 500. yılı kutlamaları sırasında Çağlar, Âşık Dâimi ile de bir program yapar. Âşık Dâimi'nin ilk radyo programı budur. Bu program ile Dâimi artık yerel bir ozan olmaktan çıkmıştır. O, artık tüm ülkede dinlenen bir ozan olma özelliğini kazanmıştır. Yerellikten ulusallığa doğru bir sıçrama yapmıştır. Bir bakıma ulusal kimliğini kazanmıştır. Artık onun sesi, sazı ve sözü tüm ülke tarafından duyuluyor ve dinleniyordu. Ozan, kendisini var eden bu birikim ve istekle duruşundan ödün vermeden ölene kadar ozanlık niteliğini sürdürmüştür (Zaman, 2008: 15).

Âşık Dâimî İstanbul'un 500. yılı kutlamaları sebebiyle bir şiir de yazmıştır. 1953 yılında Fatih Sultân Mehmedin İstanbul'un fethinin 500. yılı kutlanırken Behçet Kemâl Çağlar ile Âşık Dâimî İstanbul radyosunda karşılıklı olarak Fatih Sultân Mehmet hakkında methiye söylemişlerdir. Âşık Dâimî'nin söylediği parça şudur:

"Tarihten bizlere yadigâr kalan  
Bu yurda ilk temel kazan Fatih'tir  
Düşmana amansız darbeyi çalan  
Bizansın fendini bozan Fatih'tir

Bizansa Türklüğün tahtını kuran  
Kahraman erlerle düşmanı yaran  
Kılıç kalkan ile surları yaran  
Düşmanın bağrını ezen Fatih'tir

Türkoğlu neyledi gör ecdadını  
Şimdi rahmet ile eyle yâdını  
Ebedi tarihe Türk'ün adını  
Altın harfler ile yazan Fatih'tir

Soyumuz Türk bizim asâlet ile  
Türklüğü tanıttı adâlet ile  
Atına binip de kerâmet ile  
Marmara içinde yüzen Fatih'tir

Hey Âşık Dâimî bu güzel vatan  
Temiz ecdadındır bu yerde yatan  
Sayın Fatih Sultân Mehmet'tir atan  
Bize öz gerçeği dizen Fatih'tir “ (Orhan, 1999: 341)

Âşık Dâimî uzun yıllar İstanbul radyosunda sözleşmeli sanatçı olarak görev yapar (Orhan, 1999: 8). Âşık Dâimî'nin asıl mesleği ise esasen ozanlıktır. O hayatı boyunca ozanlığı ile turnelere, konserlere katılmış Anadolu'yu diyâr diyâr gezmiştir. Yaşamının sonuna kadar da bu niteliğini hiç yitirmemiştir.

### **1.8. Üne Kavuşması**

Âşık Dâimî yedi yaşında aileden gelen yetenek ve şevk ile çok küçük yaşta saz ustası olmuştur. Dedeleri Musa dede ve Mustafa dede onun yetişmesinde, olgunlaşmasında çok emek vermişlerdir. Özellikle cem ayinlerine katılması saz çalma ustalığının ve söz söyleme yeteneğinin gelişmesine büyük katkısı olmuştur.

Dâimî ilk eserini on altı yaşında 1948 yılında Erzincan Tercan'da yazıp bestelemiştir. Bu, “Bir seher vaktinde indim bağlara” adlı eserdir. Dâimî bu yapıtında dünyaya geliş anını yaşamından dostlarının ve dost muhabbetinin önemini dertlerini ise sadece sazının ortak olduğunu, bu dünyadan göçtüğünde ise dallarının yaralanacağını anlatır (Orhan, 1999: 7).

“Bir seher vaktinde indim bağlara  
Öter şeydâ bülbül gül yarelenir  
Bakmaz mısın sînemdeki dağlara  
Derdimi söylesem dil yarelenir”

“Boş geçirmeyelim biz bu çağları  
Dolaşalım yaylaları dağları

Bir gün gazel döker ömrün bağları  
Eser sam yelleri dal yarelenir”

“Dâimî’yem der ki çeşmim çerağı  
Dostun muhabbeti cennet otağı  
Ancak bu dünyada derdim otağı  
Sazım figân eder tel yarelenir” (Orhan, 1999: 238)

### 1.9. Seyahatleri

Dâimî hemen hemen tüm Anadolu’yu dolaşmıştır. Öyle ki gezileri esnasında babası Musa dede ile annesi Selvi Hanım’ın cenazelerine dahi katılamamıştır. Dâimî askere gitmeden hemen önce bir trafik kazasında babası Musa dedeyi kaybeder. O sıralarda Dâimi ise Anadolu’yu karış karış gezmektedir. Bu ölüm Dâimi için ilk kayıptır.

Anadolu dışında Dâimî hemen hemen tüm Avrupa’yı; Almanya, İngiltere, Fransa, İsviçre, Avusturya gibi Avrupa ülkelerini gezmiştir. Yine Avrupa dışında Avustralya turnesinde de Bedia Akartürk ve Media Şen Sancakoğlu ile birlikte bulunmuştur. Fransa seyahatinde ünlü halk âşığı Nesimi Çimen de yanında bulunmuştur.

1960’lı yıllarda Avrupa turnesine çıkmak üzereyken Dâimi’nin eşi Selvi Hanım’ın üzülmeye üzerine, toplum hafızasında yer edinmiş ünlü “Ne ağlarsın benim zülf-i siyahım” adlı parçayı eşine ithafen söylemiştir.

“Ne ağlarsın benim zülfü siyahım  
Bu da gelir bu da geçer ağlama  
Göklere erişti feryâdım âhım  
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Bir gülün çevresi dikendir hârdır  
Bülbül har elinde âh ile zârdır  
Ne de olsa kışın sonu bahardır  
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Dâimî'yim her cân ermez bu sırra  
Gerçek âşık olan erer o nûra  
Yusuf sabır ile vardı Mısır'a  
Bu da gelir bu da geçer ağlama” (Orhan, 1999: 16)

Dâimî, sanatçı arkadaşlarıyla yurt içinde ve yurt dışında turnelere çıkmış, çok sayıda konserler vermiştir. Yurt dışında yaşayan gurbetçilerimizin bulunduğu ülkeleri dolaşarak sazıyla sözüyle onların vatan özlemlerini gidermeye çalışmıştır. Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerinin başladığı 1964 yılından Hakk'a yürüyüşüne kadar (1983) her yıl törenlere katılmış, sazıyla sözüyle pîr kabul ettiği Hacı Bektaş Veli'ye ve onun felsefesine hizmet etmiştir (Orhan, 1999: 8).

Dâimî, 1964'ten başlayarak her sene düzenli olarak yapılan Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerine katılmıştır. Hatta bu konuda Doç. Dr. Bedri Noyan Dedebaba söz konusu anma gecelerinden birinde Âşık Dâimî ile karşılaşmıştır. Dedebaba bu karşılaşmadaki düşüncelerini şöyle dile getirmektedir. “Bu genç âşık ile İzmir'de Hacı Bektaş Veli anma gecesinde görüşmüştüm. Terbiyeli ve doğru düşünür bir kimse idi. Güzel saz çalıyordu” (Dedebaba, 1999: 52).

### 1.10. Ölümü

Âşık Dâimi, bir perşembe akşamı akrabalarının evinde saz çalarken fenâlaşmış, akrabaları tarafından Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesine götürülmüştür. Üç gün yoğun bakımda kaldıktan sonra, pazarı pazartesiye bağlayan gece 17.04.1983 tarihinde 51 yaşındayken Hakk'a yürümüştür. Dâimî'nin kabri, İstanbul Karacaahmet Türbesi'nin yanındadır (Orhan, 1999: 9).

Adil Ali Atalay Vaktidoldu'nun, Âşık Dâimî'nin ölümü üzerine 19 Nisan 1983 tarihinde yazmış olduğu şiir bize aşığımızın ölümü hakkında bilgi vermektedir.

“On sekiz nisanda bir haber duydum  
Âşık Dâimî'miz göçtü dediler  
Üç gün hastanede komada kaldı  
Sevdiği makama geçti dediler

Veysel'in yetmiş üç onun seksen üç  
Ölmediler öldü dersem olur suç  
Hakkın huzuruna eylediler göç  
İsteddiği yere uçtu dediler” (Orhan, 1999: 461)

Dâimî'nin kızı Yadigâr Aydın Orhan babasının ölümünü şu şekilde özetlemektedir:

“14 Nisan 1983 tarihinde akrabalarının evinde otururken öldürüldüğü oğlu ile ilgili bir sohbet esnasında fenâlaştı. Tansiyon yükselmesi sonucu hastaneye kaldırıldı ve üç gün komada yattı. 17 Nisan 1983 tarihinde de vefât etti. 18 Nisan'da da Karacaahmet mezarlığına defin işlemini yaptık. Dâimî'nin fenâlaşmadan önce söylediği en son parça “Yârim senden ayrılalı” oldu. Bu parçadan sonra edilen sohbetin konusu ile hüzünlenip fenâlaştı ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesine kaldırıldı. Üç gün komada kalıp 17 Nisan 1983 yılında Hakk'a yürüdü.” (Yadigâr Aydın Orhan – Âşık Dâimî'nin kızı- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Ankara: 10.07.2013)

Âşık Dâimî'nin İstanbul Karacaahmet'te bulunan mezar taşında aşağıdaki şiir yazmaktadır.

“On üç asır öncesinde Şah-ı Merdân Ali geldi  
Meylim kaldı goncasında has bahçenin gülü geldi

Bana bir harf öğretenin kulu kölesi olurum  
İlme tâlip olanlara bu söz gayet ulu geldi

Zâlime iltifât etmek mazlumlara hakarettir  
Gerçeklerin öz nefesi bize sabah yeli geldi”

“Zamanın ilmüne göre yetiştirin neslinizi  
Er olan gelsin yürüsün erdemliğin yolu geldi

Âşık Dâimî dediler bir halkın ozanına  
Boş olana boş göründü dolulara dolu geldi” (Orhan, 1999: 71)

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ne göre âşık edebiyatı Türklerin İslam medeniyeti dairesine girmelerinden sonra oluşan kültür muhitlerinde, âşık olarak adlandırılan şahıslar tarafından ortaya konulan, şekil ve muhteva olarak belli özellik taşıyan edebî verimleri ifade için kullanılan terim olarak târif edilmiştir (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Âşık Edebiyatı, 1977, cilt 1, s. 188).

Âşıklığın kökü İslamiyet öncesi ozanlara kadar dayanmaktadır. Umay Günay bu durumu Şamanlığa giriş merasimlerinin, İslamiyetin kabulü ile yeni yaşam tarzının, ozanların âşık kişiliğine bürünmesine sebep olduğunu vurgulayarak, kopuz eşliğinde eser veren Osmanlı kültür üslubu içinde âşık-şair tipine dönüştüğünü söylemektedir (1999: 227).

Âşıklık, ustadan çırağa aktarılan belli bir gelenek içerisinde boy atıp gelişmiştir. Ülkemizde özellikle Kuzey Anadolu alanında bu gelenekler bazı değişikliklerle günümüzde de sürdürülmektedir. Birçok yörede eğlencelerin, düğünlerin, nişân ve sünnetlerin en büyük eğlencesi halk sanatçıları olan âşıklardır. Salih Şahin, Kars'ta düğün anlaşması sırasında gelinin yakınları tarafından, damattan eğlenceler için bir âşık istendiğini belirtir. Âşık Şeref Taşlıova, bu geleneği şöyle anlatır: "Âşık, misafir evinden gelir bir çay içtikten sonra sazını kılıfından çıkarır, omzuna asar, düzen yapar, başlar. İlk 'ağalar, beyler, efendiler, atlılar, komşular, müsadenizle, Allah bu düğünümüzü hayırlı mübarek etsin. Bu iki genci bir yastıkta kocatsın, güler yüz, tatlı söz, hayırlı oğul kız nasip etsin' der, saza mızrap vurur. İlk önce bir divânî söyler, peşine tecnis, onun peşine güzelleme ve diğer bildiği havaları sıralar. Bu arada isteği olan davetli ve köylü varsa, onların isteklerini söyler bahşişlerini alır (Batur, 1998: 227).

Âşıklık geleneğini oluşturan kurallara baktığımızda aşağıdaki gibi maddelendirmek mümkündür:

#### 1. Saz çalma



2. Mahlas Alma

3. Rüya Sonrası Âşık Olma(Bâde İçme)

4. Usta –Çırac Eğitimi

Âşıklar deyişlerini bugün saz, eskiden kopuz denilen telli bir çalgı eşliğinden söyleyip, sazı hep kendilerinden bir parça gibi görmüşlerdir. Gelenek içinde saz dışında başka bir çalgı ile sanatını sürdüren âşık yoktur. Âşıklık geleneğinin tek çalgısı saz (bağlama) ve sazın türevleri olan kemani gibi telli sazlardır. Âşık için her ne kadar duygu güzelliğİ ön planda gelse desaz, ilhâmı kamçıl原因 bir alet olup âşıklık geleneğinin en önemli unsurlardan biridir (Yardımcı, 2002: 176).

20. yüzyıl âşık edebiyatının önemli temsilcileri arasında Ali İzzet Öskan, Âşık Mehmet, Âşık Veysel, Mahsuni Şerif, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova, Yaşar Reyhânî, Davut Sulari ve Âşık Dâimî gelmektedir. 20. yüzyıl âşıklık geleneğinin temsilcilerinden olan Âşık Dâimî'nin âşıklık geleneğİ içindeki yeri için şunları söyleyebiliriz.

### **2.1.Âşık Dâimî'nin Mensubu BulunduğU Edebi-Kültürel Muhit**

Edebi muhit dendiğinde ilk olarak algılanması gereken şey elbette ki sanatkârın yetiştiğİ çevredir. Her türlü sanat faaliyetlerinin olduğU bu çevre hüner sahibi kişilerin kendilerini ispat edip halka mal ettiğİ ortamlar, sanatkârın kültürel muhitini bize verir. Çünkü sanatkâr, entelektüel birikimlerini kendilerini adadığı halka mal eder ve halkın bilincinde kültürel kimlik unsuru olarak yer edinirler. Bu anlamda Âşık Dâimî'nin içinde bulunduğU edebi çevre dönemin âşıklık geleneğinin zirvede olduğU bir çevredir.

Âşık Dâimî, 20. yy âşıklarından Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Müdâmi, Âşık İlhami, Murat Çobanoğlu, Âşık Veysel Şatıroğlu, Âşık Dursun Cevlanî, Âşık Davut Sularî, Âşık Beyhanî, Ali Ekber Çiçek, Âşık Mahzûnî gibi zirve âşıkların yüzyılına tanıklık etmiş, adı geçen âşıklarların bir kısmıyla ülke dışına turnelere gitmiş, bayramlara katılmış, dostluklar kurmuştur. Dolayısıyla edebi kültür muhiti bağlamında zengin bir çevreye sahip olan Dâimî Baba, bu çevre vasıtasıyla medeni ve ilmi birikimini gerçekleştirmiş bir sanatkâr olarak dar alanda Erzincan, Tercan,

Çayırılı yörelerinde geniş alanda ise Türkiye ve Avrupa'daki gurbetçiler arasında adından söz ettirmiştir.

Âşık Dâimî çocukluk yıllarında âşıklık geleneğinin canlı olarak yaşadığı aile çevresinde büyümesi, onun henüz tohum çağında yetiştiği edebi kültürün kıymetini gösterir. Dedeleri Musa ve Mustafa Dede'nin bağlamaya, sanata, sanatçıya ve geleneğe olan ilgileri torunu için paha biçilemez bir fırsat idi. Bu fırsatı iyi kullanan Dâimî, yetişkinlik yıllarında da âşıklık geleneğine mensup zirve isimlerle dostluk kurması hiç şüphesiz birikiminin en parlak yıllarını yaşamasına vesile olacaktır. Edebi muhit içerisinde bahsedilmesi gereken ilk isim Dâimî'nin yetişmesinde büyük payı olan Çayırılı Başköylü Hasan Efendi hazretleridir. Tercan ve Çayırılı yörelerinde hemen hemen herkesin döneminde saygı duyduğu, dergâhına varıp şifâ aranan, şöhreti çevre illere kadar giden bu zât, Dâimî Baba'nın tasavvufi kimliğe adım atışının rehberlerinden olacaktır. Başköylü Hasan Efendi daha 24 yaşından itibaren bu fenâ mülkünün zevki sefasından el etek çekerek kendini Hakk'a adanmıştır. Hakk'ı kendine yâr etmiş gönüllere sultân olup Dersim, Erzincan, Elazığ, Erzurum ve Sivas illerinde namu nişân bırakmıştır. Binlerce gönüllere taht kurmuş gittiği her yerde “evliyâullah” olarak saygı görmüş kendisine gönül verenler önünde tazim ile eğilmişlerdir. Dâimî, Başköylü Hasan Efendi'nin dergâhına sık sık giden onunla birlikte cemlere katılıp saz çalan, onun öğretisini, dini-felsefi inancını kendi edebi fikriyatında çözümlemiş ve özümsemiş bir ozandır. Başköylü Hasan Efendi, sanatkârımızın daha çok dini-tasavvufî yönüne temas etmiştir.

Âşık Dâimî'nin edebi gelişimine katkıda bulunan, kültürel muhitinin temel taşlarını görmemizi sağlayan bir diğer ozan ise hiç şüphesiz Âşık Davut Sularî'dir.

Baba Veli ile Cezayir Ana'nın beş çocuğundan biri olan Davut Ağbaba, 1925 yılında Erzincan'ın Çayırılı İlçesi'nde doğmuştur. Sularî mahlasını soyadı olarak kullanışı ilk gençlik yıllarına rastlar. Bir ara “Kemâli” ve “Serhat Âşık” mahlaslarını da kullanmıştır. Soyadı kanunu çıkınca önce “Sümmani”, sonra “Selâmi” ve en son “Sularî” soyadlarını almıştır. Sularî'nin dedesi Pîr Kaltuk tüm aşiretiyle birlikte Tunceli'ye bağlı Nazimiye ilçesinin Kureyşanlılar köyünden, Erzincan'ın Tercan ilçesine gelerek buranın Çayırılı bucağına yerleşmiştir. İlkokulu üçüncü sınıfa kadar okuyan Davut Sularî asıl eğitimini “dedeler” ve “pîrler” dergâhında almıştır. İlk eğitimine dedesi Mehmet Kaltık Ağa'nın yanında başlayan Davut, saz çalmayı da

onun teşvikiyle öğrenmiştir. 1938 yılında Gülşah Hanım'la evlenen Sularî'nin bu evlilikten çocuğu olmamıştır. Daha sonra Zafer Hanım'la bir evlilik yapmış ve bu evliliklerinden 5 çocuğu olmuştur. Davut Sularî, 17 yaşında pîr elinden dolu içer ve “bâdeli âşıklar” kervanına katılır. 22 yâşinâ geldiğinde babası Veli, dört oğlunu toplar ve soydan gelen “dedelik” görevini Davut Sularî'ye verir. Bu olayın ardından Sularî, artık atına binecek ve ölümüne kadar pek çok köy, şehir ve ülkeyi dolaşacaktır. Davut Sularî, yaşamı boyunca başlı bâşinâ bir iş yapmamış; geçimini konserlerden, plaklardan, özel gecelerden kazandığı paralarla temin etmiştir. 1948 yılında Ankara Radyosu'na “mahalli sanatçı” olarak kabul edilmiş, 1949'da ise İstanbul Radyosu'nda “Yurttan Sesler Korosu”nun “konuk mahalli sanatçıları” arasında yer almıştır. Muzaffer Sarısözen, Halil Bedi Yönetken, Adnan Saygun, Nidâ Tüfekçi gibi müzisyenlerle tanışması onun meslek yaşamında etkili olmuştur. 1955 yılından itibaren Konya'ya gelen Davut Sularî, burada özel programlar sunmuştur (Arvas, 2015; 201-202).

Âşık Dâimî ve Âşık Davut Sularî'nin beslendikleri kaynaktan tutun da, yetiştikleri kültürel muhit, irticalen dile getirdikleri deyişleri, sanatlarını icra ettikleri ortam, dini-tasavvufî öğretileri, âşık edebiyatına katkıları, Alevi dedeleri olmaları, gezginlikleri bakımından birçok yönden ortaklıkları bulunan ozanlardır. Her ikisinin de Tercan, Çayırılı muhitlerinde yetişmeleri elbette ki âşıkların edebi gelişimlerini etkilediklerine kanıt oluşturur. Saz ve söz yetenekleri bakımından birbirlerini etkiledikleri kesin olan bu iki ozan yukarı da ifade edilen Bâşköylü Hasan Efendi dergâhında bulunmuş, Hasan Efendi ile cem törenlerine iştirak etmişlerdir. Âşık Dâimî, hiç şüphesiz yüzyılın ozanlarından olan Sularî'den etkilenmiş ancak âşıklar arasında hoca-öğrenci ilişkisi, türlü yayınların ifade ettiğinin aksine olmamıştır. Yetiştikleri ortamdaki ötürü Alevi-Bektaşî kültürünü özümsemiş, müritlerine bu kültürü aktarmış, Alevi terminolojisiyle “Dedelik”, tasavvufî terminoloji ile “Mürşitlik” vasıflarını bünyelerinde taşımış, insanları hak dine ve yoluna yönlendirmeye çalışmış iki halk ozanıdır.

Âşık Dâimî'nin “âşıklık” kimliğinin yanında dedeliği, “âşıklık” kimliği altında bulunduğu coğrafyada, Alevi-Bektaşî irşat hadisesini ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Eserlerinde de bu öğreti ile tasavvuf düşüncesini harmanlayıp insanları doğru yola, hakikate çağırıldığı görülmektedir.

Âşık Dâimî şiiirleri ve “Alevî dedesi” kimliğini kullanarak mistik, tasavvufi Müslümanlığı yaymaya çalışan XX. asır Türk âşık edebiyatının önemli bir ozanıdır. Şiiirlerinde geçen “on iki imam”, “erenler”, “kırklar”, “pîrler”, “yol, erkân”, “âşk”, “saki” gibi Alevi öğretisinin temel taşları bulunmakta ve bu anahtar sözler onun tasavvufî düşüncesini ortaya koymaktadır.

Âşık Dâimî'nin yaşadığı çağda gerek Tercan gerekse Erzincan ve çevresinde âşıklık ve dedelik kimliği ile irşat hadisesini gerçekleştirdiği örgütlenmeleri vardı. Bu Alevi örgütlenmesinin adı “Ocak”tır. Ocak Alevi inancının kültürel kodlarını yaşayan ve yaşatan sosyal, kültürel, inançsal, ekonomik, hukuksal bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ocak, mürşit, pîr(dede), ana, rehber, tâlip topluluğunu içeren sosyal yapıdır. “Ocak sistemi” tamamen sivil, toplumsal bir örgütlenmedir. Ocağın kendi içinde eğitim kurumu da vardır. Ocağın, bugünkü “Örgün eğitim/ Okul” kurumu dergâh ve tekkeler, yaygın eğitim Alevi örgütlenmesinde ocak sistemi ve egemenlerin tavrı kurumu ise toplumsal, inançsal, ahlâki ilişkileri örgütleyen Alevi yaşamı ve cemlerdir. Cem ocağın iradesini inançsal, kültürel, hukuksal olarak yürütme yetkisine sahip pîrlerin tâliplerle direkt ilişkiye geçtiği sosyal, kültürel, inançsal ortamdır. Âşık Dâimî'de bulunduğu muhitte dedelik kimliğini ortaya koyarken yaygın eğitim kurumları olan cemlerde insanları doğruluğa irşat eder, örgün eğitim kurumları olan tekkesinde ise tâliplerine öğretilerde bulunurdu.

Âşık Dâimî'nin yetiştiği kültürel muhitini derinlemesine incelediğimizde çok sevdiğini anladığımız, edebi gelişimine katkı sağladığı Âşık Beyhanî ismine rastlıyoruz. Gerek Dâimî'den gerekse Sularî'den etkilenen ozanımız Erzincan Tercan ilçesinin âşıklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki Âşık Beyhanî'nin Âşık Davut Sularî'nin çıraklarından biri olduğunu Mehmet Yardımcı hocamızın eserinden çıkarıyoruz (Yardımcı, 1986; 105).

Âşık Dâimî'nin yöre itibariyle birçok âşığa tanıklık etmiş bir coğrafyanın türküsünü dile getirdiği görülür. İçinde gurbetin, doğanın, barışın, kardeşliğin, özlemin, âşkın ve en önemlisi tasavvufi derinliğin türküsünü, coğrafi çember içindeki her âşıқта bunu görmek mümkündür. Âşık Dâimî, “Ararsan aybı gel nefsinde ara” diyen mistik duruşu ile topluma ruh veren Vehbi Hayyati (Terzi Baba) kudretini

özümsemiş, tasavvufi anlayışı iliklerine kadar hissetmiş Şemsi Hayâli'nin, Ahmed Cemil'in Salih Baba'nın mutasavvuf deryâsını görmüş bir coğrafyadan alır varlığını.

Âşık Ayvazoğlu'nun garip edebiyatını okumuş, Âşık Seyfi'nin bir güzel kızın hayâliyle döktüğü dizelerin ağırlığını ölçmüş, kahramanlık şiirlerinin Erzincan diliyle feryâd figân eden Seyfi Fındık'ın epik dizelerini haykırmış, dervişlerin ehl-i muhabbetini dile getiren Kemahlı Tahir'in sesini duymuştur.

Alevi-Bektaşî deyişlerinin icracısı Âşık Davut Sularî'nin cemine-tezenesine ortak olmuş, Âşık Müslüm Akbaba'nın Çayırılı sevdasına âşık olmuş, "On Dört Bin Yıl Gezdim" efsanesiyle sınırlarını aşan Ali Ekber Çiçek'e yoldaşlık etmiş ve tüm bu birikimleri arkasına yaslamış olan kültür deryâsının bir ozanıdır Âşık Dâimî. İşte ozanın yetiştiği edebi deryâ da bu birikimin toplamıdır.

## 2.2. Âşıklığa Adım Atışı ve Gördüğü Rüya

Âşıkların gerçek hayatlarını incelediğimizde rüya görene kadar belli bir süre ya usta bir âşığın yanında çiraklık yaptıklarını ya da âşık fasıllarının sık sık icra edildiği halk hikâyelerinin anlatıldığı yerlerde yetiştiklerini görmekteyiz (Günay, 1999: 92).

Âşık edebiyatı geleneği içinde sade kişilikten sanatçı kişiliğe geçişte önemli role ve fonksiyona sahip rüya motifi, Orta Asya Türk kültüründe yer alan Şamanlığa giriş merasimlerinin İslamiyet ve Osmanlı kültürü altında sembolleşerek kültür örneği rüya motifine dönüşmesiyle ortaya çıkmıştır.

Günay'a göre Türk âşık edebiyatında tespit edilen asıl tip kompleks rüya motifinin planı şöyledir:

### I. Hazırlık Devresi

- a) Çocukluk ve gençlik çağının şartları
- b) Karşılaşılan maddi ve manevi bir sıkıntı
- c) Bir sıkıntı veya bir dilekle uykuya dalış.

Uyunan yerler, kutsal sayılan mevkiler olabildiği gibi ıssız ve uzak, kahramanın korku ve yalnızlık duyduğu herhangi bir yerde olabilir.

## II. Rüya

Bu rüya çok kere uyur ile uyanıklık arasında, görenlerde gerçek duygusu bırakan canlı bir rüyadır. Bu rüya aşağıdaki gibi gerçekleşir.

- a) Kutsal kişilerle karşılaşma
- b) Pîr elinden bâde içme
- c) Pîrlerden bilinmesi gerekeni öğrenme
- d) Kahramana bir mahlas verme ve bir deyiş söylemesini isteme

## III. Uyanış

- a) Kahraman kendi kendine uyanır, ilk fırsatta eline geçen bir saz ile başından geçenleri anlatır.
- b) Kahraman bir süre (3, 6, 7, 20, 40 gün) baygın yatar ve ağzindân burnundan kanlı köpükler gelir. Ehl-i dîl bir kişinin, sazının tellerine dokunması ile uyanır.
- c) Kendi kendine uyanır ama bakışları, hâli, tavrı acayıptir. Dünya ile ilgisi kalmamış gibidir. Herkes deli olduğunu kabul ederken hâlden anlayan bir kişi sazının tellerine dokunarak, âşık adayının dilinin çözülmesini sağlar.

## IV. İlk Deyiş

Rüyada âşıklığa ulaşan kişilerin uyandıkları zaman söyledikleri ilk deyişleri gördükleri rüyanın tasviridir. Bu ilk deyişlerde âşık başından geçenleri naklettiği gibi ilk tapşırmasını da bu ilk deyişin sonunda yapar (Günay, 2002: 97-98).

Âşık Dâimî de bâdeli âşıklardan biridir. Dâimî Baba pîr elinden içtiği bâde ile âşıklığa adım atar ve yeni kişiliğine geçer.

İsmail Aydın bir gece rüyasında pîr elinden bâde içer ve rüyada pîrin kendisinin “Dâimî” mahlasını kullanmasını ister. İsmail Aydın’da daha sonra âşıklığa adım atarak “Dâimî” mahlasını kullanır.

İsmail Aydın’ın kızı Yadigâr Aydın Orhan ile yapılan söyleşide Yadigâr Hanım, babasının rüya görme neticesinde âşıklığa adım attığını ifade etmektedir. Orhan şu şekilde özetlemektedir: “Babam rüya görmeden önce saz çalmasını bilirdi. Ona saz çalmasını babam yedi yaşında iken dedeleri Dursun dede ve Yusuf dede öğretmiştir. Babamın rüya gördüğü yıl Hicri Takvim’e göre 1365 tarihidir. Miladi takvime göre 1940 yılında yani henüz sekiz yaşında iken rüya görmüştür. Dursun Dede babamı başını okşayıp “Dâim Olasın” derdi. Babam da görmüş olduğu rüya da ona bâde veren pîr “Dâim Olasın” ve ismin ile yaşa demiş.” (Yadigâr Aydın Orhan – Âşık Dâimî’nin kızı- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Ankara: 10.07.2013)

Âşık Dâimî âşık olduğunu, bu dünyaya saz çalıp diyâr diyâr gezeceğini bir şiiri ile dile getirmiştir:

“Öyle bir âşık oldum ki bütün azalarım yandı  
Anamdan doğduğum anda ruhum âşk ile uyandı

Öyle giriftar oldum ki âşk beni derbeder etti  
Öyle bir hale geldim ki gören beni mecnûn sandı

Öyle bir derde düştüm ki bu dert beni kül eyledi  
Öyle bir zâr eyledim ki gözyaşımı aktı bulandı

Öyle bir güzel sevdim ki vaz gelmemin imkânı yok  
Öyle bir cemâl gördüm ki gönlüm ruhuyla boyandı

Dâimî âşk ikliminde şu cihânda bedelin yok  
Öyle bir feryâd ettin ki feryâdın arşa dayandı” (Orhan, 1999: 53)

### 2.3. Mahlas Alışı

Mahlas alma âşıklık geleneğinde bir kuraldır. Geleneğe göre mahlasın ustalar tarafından verildiği görülse de bazen âşiklar mahlas almayı gördükleri rüyaya bağlamaktadırlar. İsmail Aydın'da sekiz yaşında gördüğü bir rüya neticesinde âşıklığa adım atmıştır. Rüyada ona bâde veren pîr “Dâim Olasın” demiş ve bundan sonra adının “Dâimî” olduğunu belirtmiştir.

Yine yöre halkıyla yapılan derlemelerde ulaşılan bilgiye göre Âşık Dâimî mahlasını Erzincan Çayırlılı Bâşköylü Hasan Efendi'den almıştır. Bâşköylü Hasan Efendi döneminin ileri gelen irfân sahibi şahsiyetlerindedir. Birlikte cemlere katılır duvaz ederlermiş. Bu duvazların birinde bir ayinde iken Bâşköylü Hasan Efendi'den mahlas aldığı da rivayet edilmektedir.

Âşık Dâimî, halk tarafından “Dâimî Baba”, “İsmail Dâimî”, “İsmail Aydın” ve “Âşık Dâimî” olarak da tanınmıştır. Ama halk arasında “Âşık Dâimî” ismi daha çok kullanılır olmuştur (Zaman, 2008: 18). “Kul Dâimî” olarak da belli kesimlerce anılmıştır. Yine halk arasında Dâimî Baba'ya “Yirminci yüzyılın Pîr Sultân'ı” adını yakıştıranlar da olmuştur. Ayrıca kendisi Alevi-Bektaşî dedelik geleneğine ait biridir. O, âşıklığı özümsemiş bir ozan olduğu kadar aynı zamanda bir Alevi dedesidir.

Dâimî kelimesinin anlamına sözlüklerden bakacak olursak aşağıda belirtilen anlamlar karşımıza çıkmaktadır:

*Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat'ta*

Dâimî: devamlı. (bkz: ber-devam). Encümen-i dâimî: devamlı encümen

*Türkiye Türkçesi Ağzlar Sözlüğü'nde*

(< Ar. dâ'im) dâima, sürekli, sonsuz.

*Güncel Türkçe Sözlük'te*

sf. (da: imi) Ar. da'imi Sürekli



sf. (da: im) Ar. Da'im esk. 1. Sürekli, sonsuz. 2. zf. Daima. Daim etmek (veya eylemek) sürekli kılmak. Daim olmak süre durmak, sürüp gitmek, devam etmek.

*Kişi Adları Sözlüğünde, Söyleyiş*

(da: im) Cinsiyet: Erkek; Sürekli, sonsuz.

*Esat Korkmaz, Alevilik-Bektaşılık Terimler Sözlüğü'nde*

Dai: Ar. (dai, duâ eden, davet eden) a. Ehlisünnet dışı mezheplerde, halkı mezhebe inandırmak ve kazandırmakla görevli kimse; tebliğ edici; tebliğci.

Daim: Ar. (daim<devam) s. Sürüp giden, sürekli.

Sözlüklerdeki anlamlara bakıldığında Dâimî “sürekli, aralıksız, kesintisiz, her an” anlamına geldiği görülür. Tasavvufi anlamda ise “Dâimî” kelimesi farklı bir anlama gelmektedir. Dai “yol gösterici, öğretici, eğitici, düşünceyi, öğretiyi yayıcı, vb.” anlamına gelmektedir. Dedelerinden aldığı öğretiyi kendinden sonraki kuşaklara öğretmek amacıyla bu mahlası aldığı düşünülebilir (Zaman, 2008: 12).

Âşık Dâimî mahlasını alış tarihini bir şiirinde dile getirmiştir. Bu tarih Hicri 1365 iken miladi takvime göre 1949 tarihine tekabül eder. Şiir şöyledir:

“Güzeller gelipte halim sorsunlar  
Ab-ı kevser ile beni yusunlar  
Bin üç yüz altmış beş tarih koysunlar  
Dâimî'nin ismi fermânda kalsın” (Orhan, 1999: 177)

### **2.3.1. Dâimî Baba**

Âşık Dâimî'nin halk tarafından sözlü kaynakta Dâimî Baba olarak adlandırılması da onun farklı bir yönünü ortaya çıkarıyor. Bazı kaynaklardan “Babalık” inanç kavramı hakkında bilgi verilmesi konunun aydınlatılmasını sağlayacaktır.

Babalar tarikatın eğitici kadrosudur. Muhipleri yetiştirmekle görevlidirler. “Dedebaba” ve “Halife” baba gibi terimler de vardır. Dedebaba, tüm dünyadaki

Bektaşilerin başıdır. Törenle seçilen “Dedebaba” ölene kadar bu görevde kalır. En fazla 12 tane olan Halifebaba, Dedebaba’ya bağlı olarak çalışır (Özcan, 2003: 50).

Babalar, tüm evrene, dünyaya, insanlığa, insanlara ve topluma karşı sorumluluk taşırlar. Bu durum onları bilgili ve bilinçli olmaya, dünyayı ve toplumları tanımaya zorlar. Çağdaş ve teknolojik gelişmeleri izlemenin gereğini duyarlar. Çağın önünde gitmeyi amaçlarlar. Bu nedenle kendilerini sürekli yetiştirir ve geliştirirler. Babalar bir yerde Alevi-Bektaşî dünyasının entelektüelleridir (Öz, 1997: 237-238).

*Esat Korkmaz, Alevilik-Bektaşîlik Terimler Sözlüğü’nde bir terim olarak “baba” kelimesini şu şekilde açıklar.*

**Baba: a.** Bektaşîliğin babagan kolunda mürşitlik aşamasına gelmiş, tekkede, dergâhta düzenlenen törenleri ve tekkenin, dergâhın iç işlerini yöneten derviş.

Babagan, Fars. (babagan < Tr. Baba’nın Fars. Çoğulu) a. Babalar.

Babagan kolu, Bektaşîlikte, dede-baba unvanıyla pîr postunda oturan ve Hacı Bektaş Veli’yi temsil ettiği kabul edilen dervişe bağlı tarikat kolu.

Atilla Özkırmı, Alevilik-Bektaşîlik adlı eserinde bir “baba” ifadesini şöyle tanımlar:

**Baba:** Tarikata girmek isteyen âşık, deneyden geçip tarikata alınan muhip, tekkede kalıp hizmet görene derviş, ehil görülüp halife tarafında icâzet verilene baba denmiştir. Babalar muhip ve derviş yetiştirebilirler, ama babalık veremezlerdi. Halife olmak isteyen baba halifelik makamına başvurur, isteği uygun bulunursa halifelik icâzeti verilirdi.

11. ve 12. yüzyıllardan başlayarak İran ve Anadolu’da baba adının Sufilerce kullanıldığı görülür. Önceleri İran’da, özellikle Azerbaycan ve Tebriz’de rastlanan babalar, Selçuklu ve İlhanlı döneminde Anadolu’da önemli bir rol oynarlar. Ayrıca Şii-Bâtîni inançlara bağlı tarikatların şeyh ve dervişlerine de baba adının verildiği (Geyikli Baba gibi), Bektaşîlikte babalığın belli bir yol izledikten sonra ulaşılan bir mertebe olduğu belirtilmelidir (Özkırmı, 1993: 257).

Âşık Dâimî'nin mahlasının da esasen Alevi-Bektaşî kültürüne has bir terim olan “Babalık” inanç unsuru içerisinde değerlendirilmesi gerekir. Kendisi Alevi-Bektaşî kültürüne münhasır olup modern hayatı takip eden, topluma ve dünya insanlığına karşı sorumlu olan aydın bir kişidir. O yenilikçi, entelektüel bir kişidir.

### 2.3.2. Dâimî Dede

Oğuzca kökenli olan dede sözcüğü, Orta Asya'da yaşayan Türk toplulukları arasında halka yol gösteren, tecrübeli ve bilgili kişiler için kullanılan “ata” ve “baba” sözcükleriyle aynı anlama gelmekte olup, ilk kullanımına 12. yüzyılda yaşamış olan Kaşgarlı Mahmud'un Divânü Lügati't-Türk isimli eserinde rastlamaktayız (Kaşgarlı, 1985: c.3, 220).

Dedelik, Anadolu Aleviliğinin yüzyıllar boyunca ayakta kalıp kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan en önemli kurumu olduğu gibi, bu geleneğin sosyal ve dini yapılanmasında da temel bir öneme sahiptir. A. Y. Ocak'ın ifadesiyle, “Nasıl ki Ali kültü, inanç yapılanması bakımından Aleviliğin temelini teşkil ediyorsa, dedelik kurumu da cemaat yapılanması bakımından Aleviliğin temelini oluşturur.” Dolayısıyla, Anadolu Aleviliğinin yapısının sağlıklı bir tarzda anlaşılabilmesi için bu kurumun doğru bir şekilde ortaya konulup analiz edilmesi gerekmektedir. Dedelerin Alevi topluluklar üzerindeki rolü göz ardı edildiğinde Aleviliği tanımak zorlaşır, hatta imkânsız hale gelebilir (Yıldız, 2004: 321).

Alevi/Kızılbaş topluluklarında ise, tarih boyunca Peygâmbere soyundan geldiğine inanılan dini/manevi önderlere dede denmektedir. Dedeler ve dedelik kurumu, Anadolu Aleviliğinin belkemiğini oluşturmaktadır. Alevi toplumunun dini önderleri olan dedeler, yüzyıllar boyunca dini ve toplumsal hayata ciddi bir şekilde yön vermişlerdir. Kurumsal anlamda Aleviliğin merkezinde yer alan dedeler, her şeyden önce Alevi inaniş ve geleneklerinin yeni kuşaklara aktarılması misyonunu üstlenmiş olup, bu inanişin yüzyıllar boyunca yaşamasını sağlamışlardır. Alevi inanişına göre dedeler, Hz. Ali dolayısıyla ehl-i beyt soyundan gelmekte olup toplum için “seyyid” olarak tanınırlar. Bu yüzden de toplum, yüzyıllar boyunca dedelere saygı ve hürmetle bağlanmıştı. Burada, hemen “Türk soyundan gelen dedeler, nasıl ve ne şekilde seyyid oluyorlar?” sorusu gündeme gelmektedir. Bunu da Alevi geleneği kendi içinde şöyle açıklamaktadır:

Emeviler ve Abbasiler devirlerinde çok baskı ve şiddet gören Ali evlatları, yurtlarını bırakarak canlarını kurtarma çabası içine girmişlerdir. Bu nedenle Arap yarımadasından kaçarak Orta Asya'ya Türk boylarının yaşadığı bölgelere göç etmişler, Türkler tarafından da saygı görüp korunmuşlar ve burada Türklerle kurdukları akrabalık ilişkileri sonucunda da soyları onlarla karışmıştır. Bununla birlikte seyyidlik, genel olarak Hz. Ali soyundan gelenlere verilen bir isim olup bu soydan gelmek, Alevi geleneği içerisinde çok önemli görülmektedir; zira bu olgu, dedelerin toplum içinde meşruiyet ve etkinliklerini devam ettirmeleriyle yakından ilgili olan bir şey olup, bunun dinin temel kaynakları olan Kuran-ı Kerim ve hadislere dayandığına inanılır. Bu çerçevede geleneksel olarak Kırklar Meclisi de yine önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda, Kırklar Meclisi'nde Hz. Ali'nin postunu Hz. Muhammed'e verdiği ve mürşidlik ile dedeliğin buradan geldiğine inanılmaktadır. Ayrıca dedelerin, Horosan erenlerinden nasip aldıkları da kabul edilmektedir (Yıldız, 2004: 322).

Dedelik kurumu, yapısı gereği geleneksel olarak soy güden, soya tabi olan bir kurumdur. Buna göre dede öldüğünde yerine oğlu geçmektedir. Bu olgu, Alevi geleneğinde “ocak” şeklinde adlandırılır, bu anlamda her dedenin bir ocağı vardır ve ocaklar da soyu itibari ile Peygâmbir ve On iki İmam'a uzanmakta olduğuna inanılan ailenin dini anlamda meşruiyetini ifade etmektedir. Alevi ocakları, Sarı Saltuk, Battal Gazi, Baba Mansur, Hubyar Sultân ve Kara Donlu Can Baba gibi Alevi geleneğinin evlad-ı resul olarak gördüğü ve kutsal kabul ettiği din büyüklerinin adlarını taşımaktadır; bu yüzden de bu soylardan gelen dedelere, ocakzade (ocakoğlu) denmektedir. Ayrıca Alevi Ocaklarının 13. yüzyıl Anadolu'suna göçlerle gelip burada muhtelif yerlere yerleşmiş olan Dede Garkın, Seyyid Mahmud Hayrâni, Hacı Bektaş Veli, Sarı Saltık gibi Türkmen babalarının soyundan geldiğine inanılmaktadır. Bu ocaklardan gelen dedelerin ellerinde kutsal saydıkları bu ocaklara ait icâzet ve şecereler mevcuttur. Ocaklar, zaman içerisinde bu kutsal dervişlerin soylarından gelenlerce kurumsal hale getirilmiş ve dedelik görevinin bunlar tarafından getirilmesi bir gelenek halini almıştır (Yıldız, 2004: 323).

Dedeler mürşittirler, Alevi kitleleri aydınlatır, eğitirler. Dinsel uygulamaları yürütürler. Değişik ocaklardan gelmelerine karşın soylarını Hz. Ali'ye dayandırır. Dedeler çıkış kaynaklarına göre 3 gruba ayrılırlar:

1. Çelebiler: Hacı Bektaş Veli'nin soyundan gelenler (bel evlatları).
2. Ocakzâde: Soyları On İki İmamlara çıkan ocaklardan gelen dedeler.
3. Hacı Bektaş'ın manevi evlatları olan dede baba grubu.

Dedelerin en önemli özellikleri seyit olmalarıdır. Dedelik sadece Hz. Ali soyundan gelmekle olmaz. Hz. Fatma'nın çocukları olmak gerekir. Burada amaç Muhammet Ali nurunun ortaklığını paylaşmaktır. Çelebiler ve Ocakzâdeler seyittirler (Zelyurt, 1998: 319).

Dedelik kurumunun ve ocak sisteminin günümüzde bilinen şeklini ise, Şah İsmail ve Safeviler devrinde kazandığı, artık bilim dünyası tarafından kabul edilmektedir. Zira Şah İsmail, Aleviliği organize ederken kökleri, Orta Asya Türk kültürüne kadar uzanan ve Şamanist bir takım öğeler de taşıyan bu kurumu bir tarikat şeyhinin yetki ve hüviyetiyle donatmış, ayrıca onları seyyidlik kurumuyla birleştirerek Ali soyuna nisbet etmişti. Bunu yaparken de dedelerin ellerine birer siyâdetname (seyyidlik belgesi) verip hepsini kendine bağlamıştı. Yine o dönemlerde düzenlenmiş olan bir takım irşat şecereleri, zamanla soy kütükleri haline dönüşmüştü. Böylece daha önce hem kabile şefi hem de dini reis olan Türkmen babaları, Safevi propagandası sonrasında yeni kimlikleriyle dede olmuşlar ve halk tarafından da evladı resul olduklarına yani ehl-i beyt soyundan geldiklerine inanılmıştır. Öyle görünmektedir ki Safeviler, daha önce siyasal yararlar sağlamak üzere kullandıkları seyyidlik konusunu, Anadolu'daki Kızılbaş/Aleviler üzerinde nüfuzlarını sağlamlaştırmak ve bunu sürekli kılmak için kullanmışlardır. Burada Ali Yaman'ın ifade ettiği gibi, Anadolu'ya 15. yüzyıl sonlarından itibaren giren Hz. Ali, On iki İmam ve Kerbelâ mâtemi gibi kültlerin de, daha önce var olan soy konusunun ön plana çıkmasını sağlayıcı bir rol oynadığı söylenebilir. Bu durum haliyle dedelik kurumunu kutsal bir yapıya kavuşturmuştu. Dedelerin mensup olduğu soylar da, zamanla ocak denilen kutsal dede/seyyid ailelerini oluşturmuş ve Alevi zümrelerinin her biri, başlarında aynı zamanda, Alevi yolunun mürşidi olan dedelerin bulunduğu ocaklara bağlanmıştı. Bu nedenle bu ocakların her biri, tasavvufi tarikatlar örneğinde yapılandıklarından dolayı -A. Yaşar Ocak'ın da ifade ettiği gibi- Alevilik bünyesinde bir tarikat sayılabilir. Böylece tarihsel süreç içinde bildiğimiz dedelik kurumu, teşekkül etmiş oldu (Yıldız, 2004: 324).

Âşık Dâimî, Alevi dedesidir. Kendisini manevi olarak on iki imam üzerinden seyyidlik unvanıyla Hz. Peygâmeber'e bağlamaktadır. Mensubu bulunduğu Alevi toplumunun dedesi olarak sözlü bir kültürün temsilcisi olduğu düşünülürse, bu toplumun kültürel hafızasını oluşturmuştur. Kendisi baba ve dedelerinden aldığı bu öğretinin, en iyi icracılarından biri olmuştur. Erzincan ve çevre köyleri, Gümüşhane, Sivas gibi yerleri gezip yılın belli zamanlarında tâliplerinin yanlarına gider ve cem törenlerine katılırdı. Üstlendiği misyonu, değerlerine sâdik bir şekilde yerine getirmiş ve dedelik yaşayış biçiminin en saf örneğini kendi varlığında göstermiştir.

#### 2.4. Ustası

Âşık Dâimî'nin ustası ya da ustaları dedeleridir. Dedesi Dursun Dede ve amcası Yusuf Dede Dâimî'nin ilk ustalarıdır. Ancak Dâimî'yi âşıklık yolunda olgunlaşmasını sağlayacak, onu Hakk'a ve halka hizmet ettirecek birkaç önemli isim vardır. Bu kişilere sırasıyla değinilecektir. Ancak öncelikle toplum içinde yaygınlaşmış yanlış bir algıyı düzeltmemiz gerekmektedir. Toplum içinde ve akademik camiada Âşık Dâimî'nin ustasının Davut Sularî olduğu yönünde yanlış ve asılsız bir bilgi vardır. Gerek Dâimî'nin oğlu Ali Naki Bey gerek kızı Yedigâr Hanım ile yapmış olduğumuz derlemelerde Dâimî Baba'nın ustasının Davut Sularî olmadığını anlaşılmıştır. Dâimî'nin usta olarak Davut Sularî'yi gördüğüne dair ne bir şiir ne yazılı belge ne de bir kayıt bulunmamaktadır.

Öncelikli olarak değineceğimiz isim öz dedesi Dursun Dede'dir. Âşık Dâimî'nin yetişmesinde, olgunlaşmasında önemli bir yeri olan dedesinin ölümü üzerine yazdığı şiiri, Dedesinin Dâimî için ne kadar mukaddes bir zât olduğunu göstermektedir.

“Felek intikamın neydi dedemden  
Bu dert görülmedi devri âdemden  
Gönüller yas tutar gözlerim nemden  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın”

Gülmez oldu, fakir dedem gülmedi  
Çok ağladı, gözyaşını silmedi

Çok murat diledi murat almadı  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Mâtem tutsun mezarının taşları  
Ağlar öksüzlerin akar yaşları  
Nedir şu feleğin bize işleri  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Kahpe felek çakmağını çaktı mı?  
Dedem göç eyleyip göçüm çekti mi?  
Acep yavrum diye geri baktı mı?  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Zâlim eşin seni koydu ortada  
Bel bağladı münafika mürtada  
Dilerim ermesin oda murâda  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Üç kız evladın var üçüde yasta  
Biri İstanbul'da biri Sivas'da  
Biri de Tercan'da kan ile yaşta  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Dertlerin seninle girdi mezara  
Yaraların erdi bine hazara  
Hiç kimseler sana gelmedi cara  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Şimdi rahat uyu dinsic yareler  
Dünyaya geleli giydin kareler  
Belki kıyamette ola çareler  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Şimdi virân kaldı vatanın yurdun  
Derdinle başbaşa ağladın durdun  
Zehirli ok gibi bağına vurdun  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Adamların bile senden caydılar  
Yüzü kara rakiplere uydular  
Âkıbet dedemi kabre koydular  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın

Uyu dedem şimdi yerin nur olsun  
Yattığın yer gevher olsun dür olsun  
Münafıkın iki gözü kör olsun  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın”

Dâimî’dir bu destanı söyleyen  
Nehir olup deryâları boylayan  
Gülmesin dedeme cefâ eyleyen  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın” (Orhan, 1999: 370)

Âşık Dâimî’yi iki dedesinden sonra etkileyen iki önemli ad daha vardır. Birincisi Eyüp Dede İsyânî’dir. Âşık Dâimî, Eyüp Dede için, Eyüp Dede’de Dâimî için birer şiir yazmışlardır (Orhan, 1999: 8).



Eyyüp Dede, Erzincan merkezde bulunan yeni adı Gümüştarla köyü, eski adı ise Mütini (Mitini) olan köyde meskûn olmuş bir zâttır. Dâimî'nin olgunlaşmasında çok önemli bir yeri bulunan Eyyüp Dede, Dâimî ile diyâr diyâr dolaşmış, nurunu onunla paylaşmış biridir. Belki şiirde usta ifadesi geçmiyor ama Dâimî'nin hayatında çok önemli bir yere sahip olan Eyyüp dedenin, onun kemâle ermesinde büyük rolü olduğu kesindir.

“Mütini köyünde bir sultân gördüm  
Nutku hakikati zikreder Eyyüp  
Candan bağlanuben ikrârım verdim  
Üçleri beşleri zikreder Eyyüp

Ben candan bağlandım böyle bir cana  
Anı sevmeyenler düşer gümâna  
Cemâli layıktır Bezmi İrfana  
Her mihneti Hakk'a şükreder Eyyüp

Pîr Sultân evladı sülbi sülale  
Âşık oldum anda olan kemâle  
Bend olan âşıklar erir visâle  
Bezmi muhabbeti nur eder Eyyüp

Zevcesi Şehriban Fadime soylu  
Usuldür kameti melayik huylu  
Menekşe cemâlli bir servi boylu  
Anınla râhını bir eder Eyyüp

Kızı Hatice'dir, mahdumu Ali  
Nuri Muhammettir sülbi mevâlî  
Dâimî arz eder bezmi visâli  
Hakikate doğru kâr eder Eyyüp”(Orhan, 1999: 194)

Dâimî'yi etkileyen ikinci ad ise kendisinden yaşça büyük olan çok sevdiği Potik Dede'dir. Dâimî, Potik Dede için de bir şiir yazmıştır (Orhan, 1999: 8).

Dâimî'nin hayatında önemli bir yere sahip olan ikinci isim ise şüphesiz Potik Dede'dir. Gümüşhane ili Şiran ilçesinde oturan, Erzincan'da da adı duyulan ve Dâimî ile çağdaş olan Potik Dede, âşığımızın hayatında için çok önemli bir yer edinmiştir. Aşağıdaki şiirden Dâimî'nin Potik Dede'ye duyduğu derin sevgi ve saygı dile getirilmiştir.

“Gümüşhane ili Şiran ilçesi  
Potik dede derler birini gördüm  
Müsbet düşüncesi asrın tümcesi  
Devrimci gençliğin pîrini gördüm

Deli tacım dede kılmış himmeti  
Ne çiftliği vardı ne bir serveti  
İbrahim dededen ilmi kudreti  
Halkın arasında yerini gördüm

Potik Dâimî'de oldu aşama  
Çekerdi gençleri sosyal yaşama  
Çizdim tasvirini gönül köşeme  
Sözünün özünün erini gördüm” (Orhan, 1999: 157)

Dizelerden de anlaşılacağı üzere Dâimî için bir aşama olan Potik Dede çağdaşı Deli İbrahim adı ile bilinen kişiden etkilenmiştir. İbrahim Dede ise Erzincan'ın Kemah ilçesinde doğmuş manevi yönüyle çevresinde tanınmış, irfân sahibi bir rehberdir. Ölümünden sonra sevenlerince yapılan türbesi bugün Kemâl ilçesi sınırlarında bulunmaktadır. Adı geçen bu kişilerden başka biri de Erzincan'ın Çayırılı ilçesinin Bâşköy olarak bilinen yerde isim yapmış Bâşköylü Hasan Dede de Âşık Dâimî'nin maneviyatını etkileyen kişilerin başında gelir. 1973 yılında vefât eden bu zatın mezarı da türbe şeklinde olup adı geçen köyde bulunmaktadır.

Bu isimlerden başka Âşık Dâimî'nin çağdaşları olan ve birlikte gezip birlikte türkü söylediği iki önemli isim daha var. Erzincan Tercan yöresi âşıkları olarak bilinen Âşık Beyhanî ile Âşık Davut Sulari'dir. Âşık Dâimî, Çok sevdiği, kıymet bildiği dostu Âşık Beyhanî için de bir şiir yazmıştır. Şiir şöyledir:

“Beyhanî’yi çok severim  
Yolu yol olduğu için  
Hem severim hem överim  
Gonca gül olduğu için

Canım fedâ öyle merde  
Kıymet verir her bir ferde  
Gönlü alçak özü yerde  
Dosta kul olduğu için

Mert evladı mert soyundan  
Gelir Horasan boyundan  
İçmiş muhabbet suyundan  
Dosttan bal olduğu için

Bilirim yiğit soyunu  
Alır aslandan payını  
Sevmez kötünün huyunu  
Çiğde kal olduğu için

Dâimî Beyhanî birdir  
Her ahlâkta hem fikirdir  
Aslı erden gerçek erdir  
Gönlü bol olduğu için” (Orhan, 1999: 177)

Âşık Dâimî’nin çağdaşı olup değer verdiği bir diğer isim ise Âşık Davut Sulari’dir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi Âşık Davut Sulari’nin Âşık Dâimî’nin ustası olduğu yönünde akademik camiada varolan yanlış bir bilginin düzeltilmesi ivedilikle gerçekleşmelidir. Âşık Davut Sulari ile ilgili hazırlanmış olan yüksek lisâns tezinde var olan bu yanlış bilgi daha önceden hazırlanmış akademik bir kitapta da ne yazık ki yer bulmuştur. Erzincan Tercan ilçesinde yer alan Karahüseyin köyünde köyün ileri gelenlerinden Bayram Bakar ile yaptığımız derlemeler sonucunda Âşık Dâimî ile Âşık Davut Sulari’nin çok iyi iki dost olduğu söylenmektedir. Birlikte dost sohbetlerinde karşılıklı türkü söylediklerini ve iki

samimi arkadaş oldukları yönünde bir malumata ulaşıldı. Hatta yöre insanının dimağında kalan bir söz onların dostluğunu ve âşıklığını gözler önüne serer niteliktedir.

“Dâimî’nin sazı, Sularî’nin sözü. (Bayram Bakar - Âşık Dâimî’nin köylüsü- “Âşık Dâimî” konulu görüşme”, Tercan/Erzincan: 20.08.2013)

Âşık Davut Sularî’nin Âşık Dâimî’nin ustası olduğu yönünde herhangi bir bilgiye ulaşılamadı. Ailesi ile yaptığımız görüşmelerde de bu asılsız bilgiyi doğrulayan herhangi bir bilgi elde edilmedi. Küçük yaşta dedelerinden almış olduğu saz terbiyesi ile gelişip önceleri usta malı şiirler okuyan âşık, ilerleyen yıllarda yukarıda belirtilen isimlerce olgunlaşmış kendi öz şiir ruhunu yakalamıştır.

## **2.5. Saz Çalması ve Dedeliği (Ocak Kurumu)**

Âşık Dâimî saz çalmayı kendi dedelerinden öğrenmiştir. İsmail Aydın’ın iki dedesi de saz ustasıdır. Küçüklüğünden beri içinde bulunduğu ortamdan ötürü saza ve sazın sesine âşinâ olan Dâimî çok geçmeden bu çalgıya ilgisi artmıştır. Gerek Dursun dede gerek Yusuf dededen aldığı dersler Dâimî’nin saz çalma yönünden ustalaşmasını sağlamıştır. Henüz yedi yaşında iken yeteneği fark edilen Dâimî ilk derslerini Dursun dedesinden alır. Kısa sürede ustalaşır. İyi saz çalmakla kalmaz aynı zamanda iyi deyişlerde okuyan biri olur. Âşık Dâimî’nin oğlu Ali Naki Bey babasının sazı çalarken vurduğu tezenenin kendisine özgü olduğunu ifade eder. (Ali Naki Aydın –Âşık Dâimî’nin oğlu- “Âşık Dâimî” konulu görüşme”, İstanbul: 3.08.2013)

Âşık Dâimî’nin iki dedesi de saz şairidir. O nedenle saz çalmayı ve söylemeyi kolayca öğrenmiştir. O gün bu gündür, elinden sazı bırakmayan ozan, önceleri usta malı çalmış. Bir süre sonra da kendi deyişlerini besteleyerek okumuştur (Özmen, 1994: 417).

Âşık edebiyatında âşıklığa başlamanın çeşitli sebepleri vardır. Kimi âşıklar ustalarından edindikleri feyz, kimi âşıklar bir sevdaya düşme neticesinde, kimi âşıklar çevresindeki âşıkları dinleyerek kimi âşıklar küçük yaşta ailesinin, kendisinin bâşinâ gelen gâm yüklü bir olay hadisesiyle kimileri rüyalarında pîr elinden bâde içerek âşıklığa adım atarlar. Âşık Dâimî’nin âşıklığa adım atması ise aile geleneğine

bağlı olarak geliştiğini görmekteyiz. Özellikle Doğu Anadolu bölgesinde bazı bölge, köy, yörelerde Türk halk müzik estetiğinin gelişmesine bağlı olarak olgunlaşan kulak âşinâlığı gelecek kuşaklara bağlama ve âşıklık geleneğini miras bırakmıştır. İşte bahsedilen yerlerden biri de Erzincan'ın Tercan ilçesi'dir. Gerek Erzurum âşıklık geleneği gerekse de Erzincan âşıklık geleneğinin kültürünü üzerinde taşıyan bu yörede Âşık Davut Sularî, Âşık Beyhanî gibi âşıklar yetişmiştir. Bununla birlikte yine bahsedilen bölgelerde görülen ocak kültürü de bağlama öğrenmeyi, türkü söylemeyi zaruri hale getirmiştir.

Alevi topluluklarda ocak disiplinine dayalı organizasyon kutsal temellere dayanmaktadır çünkü bu ocakları oluşturmuş aileler aynı zamanda keramet sahibi ululardan da gelmektedir. Bu ulu kişiler aynı zamanda İslam Peygâmberi'nin ve Ehli Beyt'inin soyuna dayanmaktadır. "Hak Muhammet-Ali Yolu" olarak adlandırılan ve kutsanan bu yol, Ehli Beyt'e dayanan dede aileleri yani "Ocaklar" aracılığıyla yüzyıllardır süregelmektedir. Alevi Ocakları, Dede Garkın, Sarı Saltuk ve Hıdır Abdal gibi Alevi geleneğinin evlad-ı resul (seyyid) saydığı ve kutsal kabul ettiği din ulularının adlarını taşımaktadır. Ocaklar zaman içerisinde, bu kutsal dervişlerin soylarından gelenlerce kurumsal hale getirilmiş, bu soylardan gelenlere ocakzade (ocakoğlu) denmiş, dedelik görevinin ocakzade dedeler (seyyidler) tarafından yerine getirilmesi bir gelenek haline almıştır. Ocaklar şeklindeki bu örgütlenme, yüzyıllardır Anadolu'nun birbirinden çok uzak bölgelerinde yaşayan Aleviler arasında iletişimi de sağlayan yegâne araç olmuş ve bu işlevini ocakzade dedeler aracılığıyla yerine getirmiştir. (Yaman, 2007: 231)

Dedeler dinsel hiyerarşinin başındadır. Hacı Bektaş Veli Dergâhı dışındaki Anadolu ve Balkanlardaki Alevilerin dini örgütlenme biçimleri "Dede Ocakları" tarzındaki oluşumlardır. Dede ocaklarının geleneksel olarak soy ağaçlarını; İmam Musa-i Kâzım, Zeynel Abidin ve İmam Cafer Sâdık yolu ile Hz. Ali'ye yani Ehlibeyt'e ulaştırırlar (Şener, 1997: 50).

Âşık Dâimî 1960 yılında gittiği Isparta'da vatani görevini yapmadan önce bir trafik kazasında babasını kaybeder. Bu ölüm Dâimî'nin Alevi Dedeliği misyonunu üstlenmesinde bir başlangıç olmuştur. Dâimî bu misyonu her zaman hakkıyla yerine getirmiş, mürşit olmuş, tâliplerine yol göstermiştir.

## 2.6. Atışmaları

Âşık tarzı şiir geleneği içinde karşılaşmalar, önemli bir yere sahiptir. Aslında kişilerin birbirleriyle söyleşmesi, Türklerde çok eskilere dayanmaktadır. İnsanlar evde, birlikte iş yaparken, tarlada çalışırken, yolda karşılaştıklarında yâhût düğünlerde gruplar hâlinde veya ferdi olarak manzum sözler söyleyerek meramlarını, durumlarını ve duygularını dile getirmektedirler. Bazen de kişilerin birbirleriyle kaynaşmasını ve eğlenmesini sağlayıcı nitelikte mizahi tarzda birbirlerini yoklama gereği duyabilmektedirler. Ülkemizde Karadeniz’de, halk sanatçıları, temeli daha ziyade mani esasınadaya karşıberi yâhût atma türkü söyleyerek halkı eğlendirirler. Âşıklar dayaptıkları karşılaşmalarla aynı fonksiyonu icra etmektedirler (Kaya, 2003, 49-50).

Karşılaşma, deyişme ve atışma terimleri, konuyla ilgili eserlerde genellikle birbirine karıştırılmıştır. Terimlerin anlamları, aşağı yukarı birbirine yakın ifadelerle karşılandığı için mesele girift hâle gelmiştir. Bu sebeple bu kavramların açıklanmasında yarar vardır (Kaya, 2003: 49-50).

Atışma/Atışmak: Karşılıklı şiir söylemek ve okumak. Müşaare. Âşıkların saz eşliğinde karşılıklı şiir söylemesi. Türk Halk edebiyatında, âşıkların verilen bir ayağa uygun olarak aralarında yaptığı sazlı-sözlü yarışma. Saz şairlerinin karşılıklı olarak belli bir ayak üzerinde şiirle söyleşmeleridir. Âşıkların, belli geleneksel kurallara uyarak kendi aralarında düzenledikleri sazlı-sözlü yarışma. Saz şairlerinin tartışmalı karşılaşmaları, âşıkların dinleyenler karşısında, deyişme sırasında birbirini iğneleyici fakat mizah çerçevesi içinde söyleşmeleridir (Kaya, 2000: 26) .

Karşılaşma: Saz şairlerinin imtihan olması, yarışması. Âşıkların, bilirkişiler önünde veya seyirciler karşısında sazlı sözlü diyaloglarla karşılaşmasıdır (Kaya, 2000: 27).

Atışma veya atışmak, âşıkların saz eşliğinde karşılıklı şiir söylemeleridir.

Karşılaşma, âşıkların bilirkişiler önünde veya seyirciler karşısında sazlı sözlü diyaloglarla karşılaşmasıdır. Deyişme ise âşıkların yarışma niteliği taşımayan aynı uyağı kullanarak birbirlerini yanıtladıkları karşılıklı şiir söylemelerdir. Özetleyecek

olursak; karşılaşmada mat etme, atışmada eğlendirme, deyişmede ise sohbet esastır (Kaya, 2003: 49-50).

Âşık Dâimî âşıklık geleneğinde önemli bir yer teşkil eden atışma dalında pek yer edinmemiştir. Dâimî'nin oğlu ve kızı ile yapılan söyleşilerde Dâimî Baba'nın insanlarla yarışma gibi bir gayesi olmadığı için gezip gördüğü yerlerdeki âşıklar ile herhangi bir atışmaya girmediğini bilinmektedir. Âşık Dâimî, Konya'da düzenlenen Âşıklar Bayramı'na hayatının hiçbir döneminde katılmamıştır. Bu bayramlarda "atışma"nın temel ritüel olduğu malumdur. Âşığımız bu bayramlara katılma noktasında ilgili olmamasını belirtilen duruma bağlamıştır.

Dâimî'de esas olan deyişmedir. Özellikle evine davet ettiği âşık dostları ile deyişmelerinin olduğunu aile bireylerinden öğreniyoruz.

Deyişme: Âşıkların karşılıklı münazara (aynı ayak/kafiyede) şiir söylemesi, eski dille müşaasesi. Âşıkların karşılıklı olarak şiir söylemeleri. Halk şairlerinin aynı ayağı kullanıp birbirlerini yanıtlayarak karşılıklı şiir söylemeleridir. Saz şarilerinin, yarışma niteliği taşımayan, karşılıklı şiir söylemeleridir (Kaya, 2000: 27).

Âşık Dâimî'nin şiirlerinde de yer verdiği Eyyüp Dede, Potik Dede, Beyhanî, Ekberi gibi âşıklarla deyişmeleri olduğunu yine aile bireylerinden, yöre insanlarından ve ses kayıtlarından öğreniyoruz.

## **2.7. Aile Bireylerinin Ağzindân Âşık Dâimî**

### **2.7.1. Oğlu Ali Naki AYDIN**

"Bir dostum bana şöyle bir soru sormuş: Sen Âşık Dâimî'yi nasıl anlatabilirsin?" demişti. Ben de dedim ki: Âşık Dâimî bu yolun hizmetkârıdır. Bu yolun bekçisi, hayatı boyunca bunu kanıtladı. Hiçbir zaman sarsılmadı, ölene kadar da görevini yerine getirdi. Benim anlamam yersiz kalır, ama o kendisini güzel anlatır. İşte şöyle anlatır: 13 asır öncesinde Şah-ı Merdân Pîr geldi. Meylim kaldı goncasında, has bahçenin gülü. Bana bir harf öğretenin kulu kölesi olurum. İlme tâlip olanlara bu söz gayet ulu geldi. Zâlime iltifât etmek, mazlumlara hakarettir. Gençlerin öz nefesi bize sabah yeli geldi. Zamanın ilmüne göre yetiştirin neslinizi, er

olan gelsin yürüsün, erdemliğin yolu geldi. Âşık Dâimî dediler bir halkın ozanına, boş olana boş göründü, dolulara dolu geldi. Eyvallah dostlar.”

### 2.7.2. Kızı Yadigâr Aydın ORHAN

Âşık Dâimî’yi anlatmak hiç kolay değil çünkü Dâimî’yi tam anlamıyla anlayabilmek için onun eserlerinin derinliğini incelemek ve bilmek gerekir. Bir baba olarak Âşık Dâimî sevgi dolu bir insandı. Kını, kibri, yalanı, ikiliği, ötekileştirmeyi sevmezdi. Onun için aile ve çocuk çok önemli idi. Tüm çocukların iyi bir eğitim alması gerekliliğine çok önem verirdi. Bunun için çocuklarının en iyi şekilde eğitmeye çalışırdı. Ailenin ve çocukların bir ülkenin geleceği olduğunu vurgulardı. Evde ailesine, eşine, akrabalarına çok önem verir, vakti oldukça onlarla bir arada olmaya özen gösterir, sohbetler yapardı.

Âşık Dâimî zorbalığı sevmez, ailelerine kötü davranan, ailesinin kıymetini bilmeyen insanları sevmezdi. Ancak kötü niyetli insanları da ötekileştirmez, bu insanlara öğüt verir, doğruyu öğretmeye çalışırdı.

Âşık Dâimî eşini çok sever, ona kıymet verirdi. Eşine sık sık çiçek alırdı. Bir aile babası olarak onu çok sever, ona saygı duyardık. Bana ve kardeşlerime örnek insan profili çizirdi daima. Âşık Dâimî oğlunu acı bir şekilde kaybetmiştir. Bir yıl sonra, bir dost meclisinde oğlundan bahsedildiği bir anda tansiyonu yükselmiş ve hastaneye kaldırılmıştı. Üç gün yoğun bakımda kaldıktan sonra Hakk’a yürümesi, onun ailesine verdiği önemin en büyük kanıtıdır. Hayatı boyunca ailesine, halkına doğruluğu, dürüstlüğü, vatan, millet sevgisini aşıl原因; halkına daima helâl kazanç için çalışmanın gerekliliğine vurgu yapan birisiydi.

Âşık Dâimî’nin hayatında dost ve dost muhabbetleri çok önemlidir. Dostları ile birarada olmayı, onlarla muhabbet etmeyi çok severdi. Cem ayinleri yürütürdü. Tabi bu toplantı ve muhabbetlerde insanları eğitmeye, doğruları göstermeye çalışırdı. İnsanların kusurlarını yüzlerine vurmaz, onları incitmeden yanlışlarının farkında olmasını sağlardı. Temiz yer, temiz giyinir, temiz yaşardı. Evreni sever, evrendeki canlıları bir görürdü. Dil, din, ırk ayrımı yapmaz, yapana da sevmezdi. Dünya malına değer vermez, mal ve mülk sahibi olmak için uğraşmazdı.



Âşık Dâimî evrendeki canlıları bir kalemden görse de yaratılmışların en kutsalı olan insanı ayrı bir değer görürdü. İnsanın kalp güzelliğine inanır, insanların istedikleri takdirde evrende yaşanılabilir bir hayat tesis edebileceklerine inanırdı. İhtiyaç sahibi insanlarla olan diyalogu ise onun mütevazı kişiliğini ortaya koyuyordu. Âşık Süleyman Elver, Âşık Dâimî'nin bu yönünü vurgulamak için Dâimî'ye yazdığı bir eserinde şöyle der:

“Haklı kelâm söyler idi diliniz  
Yazın kışın solmaz idi gülünüz  
Fakirler uzanırdı eliniz  
Ah eder dostların analar seni”

Ozan olarak Âşık Dâimî hakkında ise şunları söyleyebilirim:

Âşık Dâimî şiirlerinin birinde şöyle bir ifade geçer. “Gel Dâimî gibi Yedilullahı bil.” Âşık Dâimî esasında Alevi-Bektaşî kültüründe yedi ulu ozan olarak bilinen halk ozanlarının arasına katılmak istiyor. Nitekim Ozan Adil Ali Atalay (Vakti Dolu) Âşık Dâimî'nin yedi ulu ozanın sekizincisi olduğunu vurguluyor. Âşık Dâimî sırrı hakikat perdesini aralamış, gerçeğin sırrına ermiş bir ozandır. Hakk ile halk arasında bir ilim, irfân köprüsü olmuştur. Âşık Dâimî sadece bir halk aşığı değildir. Aynı zamanda bir düşünce felsefe adamıdır. Onu yine kendi ifade ettiği halk arasında bilinen özdeyişlerden tamınlayabiliriz:

“En güzel varlık insan ve tüm güzellikler insan içindir.”

“Kâmilin kemâli cennet, câhilin cehli cehennemdir.”

“Vicdân insanları hakka götüren en büyük rehberdir.”

Âşık Dâimî halk ozanlığı geleneğinin önemli bir halkasıdır. Kendisinden sonraki kuşaklara örnek, önder ve rehber olmuştur. Hiçbir etkiden, tepkiden korkmadan kendi ananelerini halka anlatan bir ozandır. TRT Prodüktörlerinden Ahmet Mortaş (Mor Sultân) Âşık Dâimî için şöyle der:

“O halk kültürümüzün, Âşık edebiyatımızın profesörüydü. TRT yayıncılık hayatımda tanıdığım beş büyük ustanın birincisi Âşık Dâimî'dir. İkincisi Mahsuni, Üçüncüsü

Reyhâni, dördüncüsü Çırakman, beşincisi Şekip Şahadoğru'dur." Evet, bencede Âşık Dâimî halk edebiyatımızın profesörü idi. İstanbul'da bulunan saz öğretimevi ozanların dergâhı gibi idi. İstanbul'a gelen ozanlar Âşık Dâimî'yi ziyaret etmeden İstanbul'dan ayrılmazlardı. Feyzullah Çınar ve Muhlis Akarsu, Âşık Dâimî'ye "Pîrim" diye hitap ederlerdi. Çağdaşı olan tüm ozanlarla konserler, turneler ve muhabbetlerde biraraya gelmiştir. Bu isimleri şöyle sıralanabilir:

- 1.Âşık Veysel Şatıroğlu
  - 2.Âşık Ali İzzet
  - 3.Âşık Cevlanî
  - 4.Âşık Davut Sularî
  - 5.Âşık Beyhanî
  - 6.Haydar Ağbaba
  - 7.Kurbâni Kılıç
  - 8.Şekip Şahadoğru
  - 9.Âşık Süleyman Elver
  - 10.Âşık Mahsunî
  - 11.Âşık Ali Karababa
  - 12.Reyhânî
  - 13.Nesimi Çimen
  - 14.Feyzullah Çınar
  - 15.Muhlis Akarsu
  - 16.Yoksuli
  - 17.Şemsi Belli
  - 18.İsmail İpek
  19. Âşık Kemteriye (İbrahim Alkan)
- Âşık Dâimî İbrahim Alkan'a hocalık yapmıştır.

Âşık Dâimî her alanda eser üreten bir ozandır. Onun eserlerinde halkın kavgası, öğretmenin, öğrencinin, işçinin, ezilmişliğin çektiği sıkıntılar, doğu illerinin geri kalmışlığını, halkı dolandıranların, siyasetçi yakınlarının yolsuzluklarının eleştirisi dile gelmiştir. Anadolu'yu, yurt dışındaki işçi vatandaşlarına, onların yurt özelemlerine dair eserler vermiştir. Tasavvufi eserleri, âşk şiirleri, ailesi ile ilgili şiirleri gibi türlü konularda birçok şiir yazmıştır.

Âşık Dâimî'nin bilinmeyen bir yönü de şairliğinin yanı sıra romancı kişiliğidir. Âşık Ekberi Gülbaş ile ortaklaşa bir roman yazmışlardır. Romanı yerel bir gazetede yayımlamışlardır. Sonra unutulup giden eserin maalesef bugün elimizde bir kopyası bile yoktur. Âşık Dâimî halkı tarafında sevilen bir ozan olmuştur. Ancak onu üzen birçok olay da yaşadı. İş yerine gizli ellerce konulan bomba, 1980 darbesi sonrası görülen baskılar elbetteki talihsiz durumlardı. Âşık Dâimî 1980 darbesi ardından eserlerinin bir bölümünün siyasi olduğunu düşündüğü için yakmıştır. Kendisine yapılan haksızlıklar değil ama oğlunun öldürülmesi Âşık Dâimî'yi kahreden son olay olmuştur. Bu acıya da dayanamayıp bu dünyadan göçüp gitmiştir.

Bir eserinde Âşık Dâimî şöyle der:

“El yamandır gafil beyler el yaman  
Geliyoruz geleceğiz her zaman  
Göl yerinden su eksilmez bir zaman  
Daha çok Dâimî çıkar dediler.”

Bu eserinde ozanlık geleneğinin devam edeceğini, ozanların hep var olacağını anlatmak ister.

Bir eserinde ise şöyle der:

“Âşık Dâimî dediler bir halkın ozanına  
Boş olana boş göründü dolulara dolu geldi.”

Âşık Dâimî'nin tüm insanlık âlemine dolu gelmesi dileğiyle. Çünkü o zaman insanlar arsında kardeşlik egemen olacak, ikilik kaybolacak, yeryüzü barış örtüsüyle korunacak. Âşk ile... (Yadigâr Aydın Orhan –Âşık Dâimî'nin kızı- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Ankara: 22.09.2015)

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN SANATI

#### 3.1. Âşık Dâimî'nin Sanatına Etki Eden Kişilik Özellikleri

##### 3.1.1. Âşık Dâimî'nin Ozanlık Yönü

Türk Dil Kurumu'na ait Büyük Türkçe Sözlük'te, “ozan” kelimesinin karşılığı olarak “halk şairi” verilmektedir (TDK, 2005: 1713).

Ozan yaratıcı, doğaçtan söyleyen, yetenekli, kıvrak zekâlı kişidir. Elindeki sazını yüreğinden kopan özgün söyleyişlerle bütünleştirip binlerce yıl içinden yineleyip -gelişen- yayılıp sürekli temsilciler yetiştirerek günümüze kadar ulaşmış ve hala varlığını bilinçle sürdürme erdemi içindedir. Bu süreç içerisinde çeşitli sanat kolları oluşmuş, Türk halk şiiri gerek gelenek, gerekse çeşitli etkiler altında birtakım kollara ayrılmıştır. İşte bu kollardan bir de ozanlık geleneği de denilen âşıklık geleneğidir (Yardımcı, 2012: 2).

Türklerde ozanlık kurumuyla ilgili yapılan çalışmalarda, genel olarak ifade edilen manâ, farklı Türk topluluklarında farklı isimler alan bu sanatkâr zümrenin, Türklerin ilk müzisyen ve şair zümresi olduğudur. Türklerde ilk çağlarda topluluğun temsilcisi durumunda bulunan ve hekimlik, büyücülük, müzisyenlik gibi işler yapan halk sanatçılarına Altay Türkleri kam, Kırgızlar baksı, Yakutlar oyun, Oğuzlar ozan demişlerdir (Budak, 2006: 16). Eldeki kayıtlar ozan kelimesinin Doğu Oğuzları sahasında XIV-XV. yüzyıllarda kopuzlu halk musikicisi anlamında kullanıldığını göstermektedir (Gazimihal, 1975: 46). Başta Fuad Köprülü'nün çalışmaları olmak üzere ozanların görev ve işlevleri ile ilgili bugüne kadar yapılan çalışmaların çoğunda görülebileceği gibi ozanlar müzisyen ve şair olmanın yanında, halk hekimi, din uygulayıcı ve savaş dönemi ordu mensubu kişiler olarak karşımıza çıkar (Bkz. Köprülü, 2004). Ancak ozanlarla ilgili asıl algı şair müzisyen oldukları yönündedir. Varlıkları, Türklere ait ilk yazılı kaynaklara kadar indirilen ozanlar, Türk tarihinin her döneminde, bilhassa sanatsal faaliyetleriyle anılmaktadırlar. Âşık ifadesinin 13. yüzyılda görülmeye başlaması ve ancak 16. yüzyıl itibarı ile yaygınlık kazanmasına rağmen, ozan kelimesi hem Selçuklular hem de Osmanlılar dönemindeki kaynaklarda görülmektedir. Köprülü'nün, “Ozan” başlıklı çalışmasında yaptığı bir

alıntı ve yaptığı yorum şu şekildedir: Yazıcıoğlu Ali Murâd II. devrinde yazdığı Selçukname’de, Anadolu Selçuk ordularında ozanlar ve kopuzcular bulunduğunu zikrediyor. Selçuklu devri an’anesinin henüz Anadolu’da çok canlı bulunduğu bir sırada eserini yazan müellifin bu açık ifadesi, ozanların ve kopuzcuların yalnız kendi zamanındaki Osmanlı ordusunda değil, hatta Selçuk ordusunda da bulunduğunu göstermeye açık bir delildir (Köprülü, 2004: 132). Ancak ozan kelimesinin bu dönemden itibaren anlam değişikliğine uğradığını yine Köprülü’nün çalışmalarından anlamaktayız (Özdemir, 2013: 3-4).

İslamiyetin kabulünden 16. yüzyıla kadar olan devre, geniş halk kitleleri açısından bir geçiş devresi olmuştur. Bu devrede, eski kültürün devamcısı olan “ozan”, gerek Azerbaycan’da gerekse Anadolu’da aynı çizgiyi takip ederek yavaş yavaş yerini “âşık”a bırakmıştır. Bu geçiş döneminde bu halk şairleri için, “Ozan”, “Dede”, “Ağsakal”, “Varsag”, “Yanşag”, “Varsağı-gu” gibi çeşitli adlar kullanılmış, ayrıca 13. yüzyıldan itibaren dini ve tasavvufi şiirler yazan aydın şairler arasında tamamen farklı bir anlamda “âşık” kelimesi de kullanılmaya başlanmıştır. Dinî ve tasavvufi şiirler söyleyen bu şairlerin ve günden güne bu sahada kökleşen İslami kültürün tesirinde kalan halk şairleri, “âşık” terimini kendilerine de yakıştırır olmuşlardır (Oğuz, 1995: 424).

Ozan bir toplumun yaşama biçimini yansıtan önemli bir işlevin sahibidir. Ozan yaşadığı toplumun aynasıdır. O toplumun izdüşümünü hem çağına hem de geleceğe yansıtan bir projeksiyondur. Ozan toplumun tüm dinsel ve dirimsel değerlerini yansıtır. Bu anlamda ozan bir kültür insanıdır. Ozanın en büyük gıdası, zaman ve mekân içinde var olan olgu ve olayların yansıttığı koşulların ürettiği değerler bütünüdür. Ozan kendi birikimi (Tanrı’ya, evrene, topluma insana bakış açısıdır.) doğrultusunda kendi dünya görüşünü yansıtan değerlerle eserlerini oluşturur. Ozanlar, toplumsal aklın dışavurumunu gerçekleştiren bilge insanlardır. Toplumsal olgu ve olayları konu edinen şiirleriyle, halkın özlemlerini, yaşamışlıklarını, geleceğe dönük beklentilerini, halkın kurtuluş ütopyalarını... vb. değerleri dile getiren önemli bir işlevi yerine getirirler (Zaman, 2008: 19).

Ozanlar, bir toplumun kültürel mirasının sözselsel olarak geleceğe aktarımını sağlayan ortak toplumsal aklın halk diliyle taşıyıcılığını yapan kişilerdir. Bu anlamda ozanlar hem geçmişini bugüne taşır hem de bugünü geçmişe ekleyerek, geleceğe

aktarır. Ozanlar, Anadolu insanının kurtuluş ütopyasını, halkın yaşam karşısındaki davranışını dışa vururlar. Ozan, halkın ortak aklını simgeler. Dolayısıyla ozanlara “halk bilgisi” demek yanlış bir tanım olmasa gerek. Ozanlar, toplumun ve toplumsal olayların yansıtılmasında bir ayna gibidirler. Bu yanlarıyla halkın yaşadıklarını belleğe ve tarihe taşır. Diğer bir yandan ise toplum gelecek projesini oluştururken ozanlar, ürettikleriyle onlara öncülük eder ve halka söylem ve duruşlarıyla önder olma kimliğini yüklenirler (Zaman, 2008: 19).

Bu anlamda Âşık Dâimî de şiirlerinin çoğunluğunda Alevi-Bektaşî bir ozan olarak Alevilik felsefesini yansıtan ve Alevi Bektaşî erkânı ile ilgili tasavvufî şiirlerini önde tutan bir şiir anlayışı sergilemiştir. Dâimî Alevi-Bektaşî öğretisini, Alevi Bektaşî tasavvufunu konu edinen şiirlere daha yoğun bir şekilde yer vermiştir.

Âşık Dâimî geçmişten geleceğe kültürel bir değer olarak bilincimizde yer edinmiş “ozanlık” geleneğini yaşamış, özümsemiş ve devrindeki genç zihinlere bu mirası aktarmıştır. Kültürel bir hafıza olarak yetiştiği muhitteki bu geleneği en iyi şekilde temsil etmiş, bünyesinde taşıdığı bu kimlikle emek-tarım sorununa, toplumsal yapıya felsefik, derin bir söylemle temas etmiştir.

Âşık Dâimî Alevi cemlerinde zâkîrlik ile başladığı misyonu Alevi dedeliğine kadar götürmüş, dedelik ve ozanlık sıfatlarını bünyesinde toplamıştır. Âşık Dâimî uzun kış gecelerinde âşık kahvehanelerinde türküler söyleyip insanları eğlendirip hüzünlendiren bir âşık olmaktan ziyade elinde bağlamasıyla köyleri, kasabaları gezip türküler, deyişler okuyan geleneğin müzisyeni konumunda olan biridir. Bu anlamda mensubu bulunduğu dini inancın müzisyeni konumundaki zâkîrlik ile kültürel inancın icracısı ozanlık misyonunu temsil etmiştir. Halk nazârında da Âşık Dâimî'nin sözlü kültürde ozan olarak algılanmasının sebebi de budur. Şiirlerinde de Âşık Dâimî ozan kelimesini ve ozanlık geleneğiyle ilgili terimleri yoğun bir şekilde kullanmaktadır.

“Halk ozanı sanatkârım  
Halkım ile bahtiyârım  
Tüm servetim bütün varım  
Âilem altı kişidir (3)”, (Orhan, 1999: 375)

“Dâimî’dir ozanımız  
Dosta fedâdır cânımız  
Kîndir bizim düşmanımız  
Gel seninle dost olalım (5)”, (Orhan, 1999: 127)

“Dâimî’yim küllüklerde tozanlar  
Kötü örnek olur edep bozanlar  
Çağın kültürünü alan ozanlar  
Bilim ışığını saçanı söyler (5)”, (Orhan, 1999: 441)

“Bir gün biri beni çekti sigaya  
Dedi ozan mısın dedim eyvallah  
Dedi sen mi kıydın Hamza Ağa’ya  
Biz câna kıymayız estağfurullah (1)”, (Orhan, 1999: 302)

“Âşık Dâimî’nin sevgisi candan  
Kıskanırım seni cümle cihândân  
Erzincan Maraş’tan bütün her yandan  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir (5)”, (Orhan, 1999: 338)

Âşık Dâimî 20. yüzyıl ozanlarından. O Alevi-Bektaşî geleneğinin 20. yüzyıldaki en büyük temsilcilerinden biridir. Yetiştği kültürel muhitin, yöresinin halk edebiyatı zenginliğini eserlerinde anlatmış; telli enstrümanıyla diyâr diyâr dolaşmış ve nihayetinde pişmiş, toplumsal duyarlılıkla geleneğini, insanının yaşam felsefesini ve yer yer sevincini, dramını aktarmıştır.

### 3.1.2.Âşık Dâimî’nin Alevi-Bektaşî Geleneği Çizgisi

Âşık Dâimî kendisini var eden serçeşmenin (kaynağın, pınarın, suyun başı) devamını sürdüren 20. yüzyılın ozanlarından birisidir. Serçeşme sürekli akan bir pınardır. Bu pınar yüzyılların birikimiyle kocaman bir deryâya ulaşmıştır. Nice ulu ozanlar bu deryâdan beslenmiş ve beslendiği oranda bu deryâya yeni besinler katmıştır. Serçeşme ulu bir çeşmedir. Kaynağı sonsuzdur. O bir anadır. O ana kendisinden beslenmek isteyenlere sonsuz değerlerini çekinmeden sunmuştur. Bu değerlerin farkında olan, ondan bir şeyler almak isteyenler belirli bir birikime sahip

olan insanlardır. Onlar Pîr'dir, Mürşit'tir, Veli'dir. Âşık Dâimî de bu serçeşmenin farkına varan, bundan beslenen birisi olmuştur. Zaten buradan besinini alamayan birisi ulu bir ozan olamaz (Zaman, 2008: 21).

Dâimî de hem bu deryâdan beslenmiş ve hem de bu deryâyâ damlalar akıtan, bu ulu deryâyı besleyen, bu serçeşmeye önemli değerler katan bir büyük ozan olmuştur. Âşık Dâimî'nin şiirlerine bakıldığında şiirlerinin felsefi derinliği hemen fark edilir (Zaman, 2008: 21).

Alevi-Bektaşî edebiyatında ululuk makamına yedi ozan ulaşmıştır. Bu ozanlar: Nesimi, Hatayi, Fuzuli, Yemini, Virâni, Pîr Sultân ve Kul Himmet'tir. Bu yedi ozan Aleviliğin düşünsel ve felsefi görüşlerini dile getiren, Alevilik öğretisini anlatan ve bizlere ulaştıran büyük ozanlardır. Bu ozanların şiirlerine ve sanatsal üretimlerine baktığımızda Aleviliğin başvurdukları en büyük kaynak genelde Alevi-Bektaşî halk ozanları ve özelde ise yukarıda isimlerini saydığım yedi büyük ozandır. Onların söylediklerine bakarak Alevi ve öğretisini ne olduğunu çözümleyebiliriz. Hiçbir Alevi-Bektaşî halk ozanın söylediklerini dışlamaz. Onların söylediklerini kendi öğretileri olarak savunurlar (Zaman, 2008: 22).

Âşık Dâimî, yetiştiği kültürel muhit münasebetiyle Alevi Bektaşî geleneğine sahip bir halk şairidir. Onun şiirlerindeki zenginliğin anlaşılması için öncelikle tabî olduğu kültürel yaşamını anlamamız gerekmektedir. Dolayısıyla Âşık Dâimî'nin şiirlerinin temelini oluşturan belli başlı kültürel kodlara değineceğiz. Âşık Dâimî'nin İslam peygâmberi Hz. Muhammed'e ve Hz. Ali'ye duyduğu derin sevgi ve bağlılık, Hz. Hüseyin'e duyduğu mâtem acısı ve sadakati, Hacı Bektaş Veli'ye olan saygısı şiirlerinin derin kodlarının anahtarı mahiyetindedir. Bu kültürel kodlara geçmeden önce "Alevilik" inancı özetlenecektir.

Şemsettin Sami'nin Kamus-ı Türkî adlı sözlüğüne göre Ebu Tâlip oğlu Hz. Ali ile Rasulullah kızı Fatmatü'z-Zehra'nın soyundan olan sâdât ve şürefanın (yani Hz. Hasan'la Hz. Hüseyin'in) soyundan gelenler Alevi'dir. Ayrıca Hz. Ali'ye bağlanıp onun yandaşı olan ve onu peygâmberin öteki sahabelerinden üstün tutanlarla Ali'nin yoluna tabi olup ona bağlanmakla övünenler de Alevi'dir (Sami, 1317: 949).



Atilla Özkırmılı, Alevilik kelimesinin Abbasoğullarına Abbasî, Haşimoğullarına Haşimî denilmesi gibi Ali oğulları anlamında kullanıldığı ve bir anlam genişlemesiyle Ali yandaşlarını da kapsadığını söyler ve bu yüzden Aleviliğin başlangıçta siyasal bir hareket olarak belirlediğini de ifade eder (Özkırmılı, 1993: 10).

Rıza Zelyut ise Aleviliği, birinci imam Hz. Ali'nin tarafını tutan insanların dünya görüşü olarak tanımlar. Buna Ali partisi denilmesi de mümkündür. Aleviliği “Ali evilik”, “Ali evinden olanlar”, “Ali evinin yanında olanlar” olarak tanımlayanlar da vardır. Bunlardan arasında Balıkesir Alevi Dedelerinden Murat Oğuz da bulunmaktadır. Kendisiyle görüşmemiz sırasında Ali yandaşlarının Hz. Ali'nin evinde toplandıkları için “Ali evi” anlamına geldiğini belirtmiştir. Aleviliğe farklı boyutlardan bakanlar, zorlama yorumlarına göre ise bu adın “Alev” ile ilgili olduğunu söylemektedirler. Ancak Rıza Zelyut, Alevi sözcüğünün “Ali soyu” anlamına gelen “Alavi”den çıktığını iddia etmektedir (Zelyut, 1998: 19).

Sonuç itibariyle Alevilik;

1. Ali'nin halife olmasını isteyenlere,
2. Ali'nin soyundan olanlara
3. Ali'yi imam olarak kabul edenlere (Şia-Şii),
4. Ali'yi tanrılaştıranlara, verilmiş olan bir addır.

Bu yönüyle Alevi kavramı, Şia'dan daha geniş kapsamlıdır. İçine yalnız Şii mezhepleri değil, bütün Bâtını mezhep ve tarikatlar girmektedir. Şiilik, Sünnilikten ayrılan mezhepleri kapsamış, Sünniliğe ters düşen inançları benimseyenlerin hepsine, mezhepleri ne olursa olsun Alevi denilmiştir (Özkırmılı, 1993: 38).

Başta da belirtildiği gibi, Ali'ye bağlı ya da onun soyundan olanlar anlamına gelen Alevi kavramı, bu bağlılığın niteliğine göre, değişik kimseler ve topluluklar için değişik anlamlarda kullanılmıştır. Kısaca özetlenirse Ali'nin halife olmasını isteyenlere, Ali soyundan olanlara, Ali'yi imam olarak kabul edenlere (Şia-Şii), Ali'yi tanrılaştıranlara genel anlamda Alevi adı verilmiştir (Özkırmılı, 1998: 38).

Alevilik, Bektaşilikten ayrı bir yapıda olsa da, birtakım ayrılıklar bulunsa da inanç ve ritüeller bakımından genelde aynı görüntüyü sergiler. Her ikisinin de dini tabanı aynıdır. Her ikisi de büyük dini-sosyal bir hareket olan Babai hareketinden doğmuştur. Bektaşilik bir tarikat yapılanması içinde oluşmuş Alevilik ise kapalı bir toplum yapısı içinde bir çeşit kavmi mezhep olmuştur. Aleviliğin sosyal tabanı Türkmen babalarının hitap ettiği Türkmen zümrelerdir (Ocak, 1996: 19).

Bugünkü Aleviliğin temelini oluşturan, ritüellerini, ayinlerini, bunların usul ve erkânını, eski ayinlerle karıştırarak yeni bir yapıya kavuşturan, 16. yüzyılda Şah İsmail Hatayı oldu. O bunu, müthiş bir mistik lirizm yansıtan nefesleriyle ve teşkilatçılık kabiliyetiyle başardı. Eski Şamanist nitelikli ve soy süren dini liderliği, seyyidlik kurumuyla birleştirerek, başta kendisi olmak üzere, bu dini liderlerin Hz. Ali soyundan geldiğini gösteren icâzetnameler dağıtmak suretiyle bugünkü dedelik kurumunu yarattı. Aleviliğin Hz. Ali ile Ehl-i Beyt ile ilgisi böyle başladı (Ocak, 2000: 253-254).

Bektaşilik, Babai hareketinin bir araya topladığı heterodoks sufi tarikatlarından biri olan Haydarilik içerisinde, 14. yüzyıl Rum Abdalları'ndan Abdal Musa tarafından Hacı Bektaş Veli kültü etrafında geliştirilmiş ve 16. yüzyıl başında Balım Sultân tarafından bağımsızlaştırılarak değişik bir organizasyonla, bir tarikat olarak tarih sahnesine çıkarılmıştır. Hacı Bektaş her ne kadar Bektaşilerce öyle sayılsa da gerçekte bu tarikatın kurucusu değildir; ama onun şahsiyeti etrafında oluştuğu için “pîr”i sayılır. Bu sebeple Bektaşiler kendisini “Hazret-i Pîr” olarak anarlar (Ocak, 2000: 20).

Bugünkü şekliyle bilinen Bektaşilik, 1516 yılında öldüğü ileri sürülen Balım Sultân'ın tarikatın bâşinâ geçmesiyle şekillenmiştir. Yeniçeri ocaklarıyla varlığını sürdüren Bektaşilik, Cumhûriyet dönemine kadar devam etmiştir. Rumeli'deki fetihlere paralel olarak Bektaşî dervişleri yeni topraklarda zaviyeler açtılar. 14. yüzyılda Bektaşilik, Hurufî ve Şîî akımlarından etkilendi. Balım Sultân'la Uluhiyyet kavramı “Hak-Muhammet-Ali” ve “12 İmam İnanışı” Bektaşiliğe girmiştir. Yesevilikle başlayan ve Kalenderî inanışlarıyla gelişen Bektaşî tasavvufunun kendi yapısına uygun bir rengi vardır. Vahdet-i vücud sistemi Bektaşiliğin tasavvuf anlayışını etkilemiş fakat “hulul” inanışlarıyla birleşmiştir. Bektaşilikte eski kültür izlerini taşıyan ayin ve erkân geliştirilmiştir. Bektaşî ayin ve erkânı “dört kapı-kırk

makam” şeklindeki tasavvuf anlayışına dayanır. Kul ancak şeriat, tarikat, mârifet ve hakikat kapılarını ve her kapıdan on makam geçerek Hakk’a ulaşır. Bütün ayin ve erkân kulun bu yolculuğunu temsil eder. İkrar ayini olan tarikata giriş Manihaizm’in dine kabul törenlerini hâtırlatır. Ayrıca Manihaizm’deki üç mühür prensibi Bektaşilikte “eline, diline, beline sahip olma” düsturu olmuştur (Ocak, 1992: 376).

Köprülü’den aktaran Öz, inanç olarak aynı, toplum olarak ise ayırdırlar. Aleviliği köylülere, Bektaşiliği ise şehirlilere hasreden Köprülü, inanç tabanlarını ortak görmektedir (Öz, 2001: 227).

Hz. Ali’nin isminin Arapça nispet hali olan ve Türkçede “Ali’ye mensup, Ali taraftarı” anlamına gelen Alevi kelimesi (çoğulu: Aleviyye, Aleviyyun=Aleviler), İslam tarihinde Hz. Muhammed’in kendisinden yaşça epey küçük olan amcaoğlu ve sonradan damadı ve dördüncü halife olan Hz. Ali’nin soyuna mensup olanları simgeleyen bir isim olmuştur. Dolayısıyla bu ismin, aslında bugünkü Türkiye’de ve Balkanlarda yaşamakta olan ve takdis eden belli bir toplumun dini kimliğini belirleyen anlamıyla başlangıçta bir ilgisi yoktur. Kelimenin İslam tarihinde ilk kullanışı, tamamen siyasi mahiyette olup Peygâmbere’in vefâtından sonra, üçüncü halife Osman’ın zamanında (644-656) başlayan hilafet etrafındaki kavmi mücadelelerin yol açtığı sivil savaş esnasındadır. Bu savaşta Hz. Ali tarafını tutanlara Alevi dendiği gibi, onun soyundan gelenler de bu nispetle anılmıştır. Dolayısıyla Alevi kelimesinin tarihsel seyir içinde soybilimsel (jeneolojik), siyasi, inançsal (teolojik) ve tasavvufi (mistik) olmak üzere dört anlamı olmuştur (Ocak, 2009: 19).

Bektaşilik konusunda ilk elde hâtırda tutulması gereken şey, Alevilik’le bazı inançlar ve ritüeller konusunda aralarında epeyce benzerlikler bulunmakla birlikte, tasavvuf tarihindeki diğer tarikatlar gibi, kendine mahsus usul ve erkânı olan bir tarikat olmasıdır. Bu tarikatın kökleri, bu adı taşıyan bir tarikat olarak tarih sahnesinden çok daha eskiye, 13. yüzyıla kadar geriye gider, dolayısıyla bu anlamda Anadolu’da Aleviliğin tarihinden daha eskidir denilebilir. Bununla 13. yüzyıldaki Babai İsyanı’nı ve hemen peşinden oluşan hareketi kastediyoruz. 14. yüzyıl başında Osmanlı topraklarında ortaya çıkan ve ilk Bektaşiler diyebileceğimiz Abdalan-ı Rum zümresinin, 1240 yılında başlayan bu hareketle sıkı sıkıya bağlantılı olduğuna bugün artık muhakkak nazarıyla bakılmaktadır. Zira 14. yüzyılda Abdalan-ı Rum adını taşımakta olan bu Kalenderi zümre, Babai İsyanının hazırlayıcı ve propagandacısı

durumunda olan Kalenderîlerin (Vefâiler, Haderiler) devamıydı. İşte Bektaşiliğin tarihsel anlamda bizzat kurucusu olmamakla beraber, etrafında oluşan kültün kaynaklık ettiği bu tarikatın isim babası, Hacı Bektaş-i Veli'dir. Bilindiği gibi, tarihi rivayetlere göre Bektaşilik adıyla bugün mevcut olan tarikatı resmen kuran, 16. yüzyılın başında bizzat 2. Beyazıt tarafından Dimetoka'daki Seyyid Ali Sultân (Kızıl Deli) Zaviyesi'nden alınarak Hacı Bektaş-ı Veli Zaviyesi'nin bâşinâ getirilen Balım Sultân'dır. Böylece 16. yüzyıl başında, Bektaşilik adıyla bir tarikat resmen ve fiilen Hacı Bektaş Zaviyesi'nde tarih sahnesine çıkmış oluyordu. Kalenderîliğin artık Bektaşilik adını alan bu yeni kol, kısa zamanda gelişerek öteki Kalenderi zaviyelerine de hâkim olmaya başlayacaktır (Ocak, 2009: 15).

Alevilik ve Bektaşilik üzerine bir değerlendirme de bulunan Atilla Özkırmırlı şunları ifade eder: “Şimdi, sözü bağlamadan, kimi yinelemeleri göze alarak genel bir değerlendirme yapalım:

Önce de belirttiğim gibi Alevilik, özellikle Anadolu Aleviliği mezhepler, tarikatlar üstü bir inanış biçimidir. Üstelik bu inanış biçimi, yalnız dinsel hayatı değil, toplumsal hayatı da belirlemekte, günlük yaşayışı ve insani ilişkileri düzenleyen bir inanç sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Bektaşilik, Anadolu Aleviliğinin tarikat yapısı içinde kurumlaşmış biçimidir. Özde ve inançta ikisi arasında büyük bir farklılık görülmez. Alevilikteki kan bağı ilkesi dışta tutulursa, bir Aleviyle bir Bektaşinin yaşama biçimi, dünya görüşü, ahlâk anlayışı, insana bakışı hemen hemen aynıdır. Alevi ya da Bektaşî erkânındaki farklılıklar, törelerin uygulanışındaki biçimsel benzemezlikler bu yargıyı değiştirmez. Böylesi farklılıklar, ayrı bölgelerde yaşayan Alevi toplulukları arasında bile görülmektedir. Söz gelimi Alevilikte olduğu gibi Bektaşilikte de ahlâkın anayasası “Eline, Diline, Beline” sahip olmaktır. Bu yasayı çiğneyene, suç işleyene de “düşkün” denir. İşte özde aynı olan bu anlayış uygulamada kimi farklılıklar gösterir; düşkünlük cezaları, bölgelere, topluluğun mürşidine (dede, baba, şeyh), geleneklere bağlı olarak farklı biçimlerde uygulanır. Üstelik bu uygulama topluluk içinde, kendilerince, kendi aralarında gerçekleştirilir. Bu durum Alevilikte Bektaşiliğin birlikte anılmalarına yol açmış, hatta kimi zaman ikisi eşanlamlı olarak kullanılmıştır. Hacı Bektaş-i Veli'nin Yeniçerilerin de pîr sayılması, hatta ocaklarına Ocağı Bektaşiyân denilmesi ve Hacı Bektaş tekkesinde baba öldüğünde yerine

geçenin İstanbul'a gelip tacını yeniçeri ağasından giymesi Bektaşiliği yasallaştırdığı için, siyasal otorite ile sürekli çatışan Aleviler tarikat olarak Bektaşiliği benimsemişlerdir. Bektaşiliğin Şii, Batini eğilimli Babalılarla, Rum Abdallarıyla, Ahilerle ilişkisi; etnik açıdan Türkmen kökenli oluşu ve halka anlayacağı bir dille yönelerek kentsel ya da kırsal bölgelerde çalışan halk yığınları arasında örgütlenmesi de bu olguyu beslemiştir. Nitekim 14 ve 15. yüzyıllarda hızla yaygınlaşan Bektaşilik, Hacı Bektaş-i Veli'nin etkisiyle Şii, Batini tarikatların hemen hepsini ve bunlara bağlı toplulukları, Ahilik gibi esnafı, çalışma hayatını örgütleyen kurumları içinde eritmiştir. Bu gelişim, Osmanlı yönetimince desteklenmiş, kuruluş yıllarında siyasal egemenliği pekiştirmede babalarla, şeyhlerle işbirliği yapan Osmanlı pâdişâhları, devletle çatışmayan Bektaşiliği, Bektaşî tekkelerini korumuş, kollamışlardır. Ama siyasi açıdan Osmanlıyla çatışan, fırsat bulduğunda bâşkaldıran Aleviler, sürekli izlenmiş, ezilmişlerdir. Özellikle 16. yüzyıl başlarında Anadolu'daki görünürde dinsel nitelikli ayaklanmalar Alevi dedelerince yürütülmüştür (Özkırımlı, 1998: 181-182-183).

Bektaşî adı, önceleri tıpkı Alevi, Baba gibi "Hacı Bektaş'a bağlı, ona mensup olan" anlamında kullanılmıştır. Bektaşiliğin ise Hacı Bektaş'tan sonra kurumlaşmaya başladığı, tekkeler yoluyla örgütlenerek yaygın bir tarikat kimliğini aldığını kabullenilmektedir. Bu genel kabule göre Bektaşî inançlarını, gelenek göreneklerini, törenlerini belli kurallara bağlayan, töreleştiren de Balım Sultân'dır. (ölm. 1516). Kadıncık Ana sıyundan Mürsel baba oğlu Balım Sultân be nedenle Bektaşiliğin ikinci pîri sayılır. Mücerred (evlenmemiş) dervişlik kurumunu getiren de odur. Bektaşîler mezhep olarak Caferiliği benimsediklerini söylerler ve on iki imama bağlıdırlar. Buna göre bir Bektaşî'nin mezhebi Caferi, mürşidi Muhammed, rehberi Ali, pîri Hacı Bektaş Veli'dir. Ali sevgisi Bektaşilikte her şeyin üstündedir ve Allah-Muhammed-Ali üçlemesi, üçünün tek bir nur olduğu inancına dayanır. Tenasuh (ruhun bir insanın bedenine girmesi ve onunla birleşmesi), tevella ve tebere da başlıca inançlar arasındadır. Bektaşilikte âşık (tâlîp), muhip, derviş, baba ve halife olmak üzere beş derece vardır. Tarikata girmek isteyen âşık, deneyden geçip tarikata alınan muhip, tekkede kalıp hizmet görene derviş, ehil görülüp halife tarafında icâzet verilene baba denmiştir. Babalar muhip ve derviş yetiştirebilirler, ama babalık veremezlerdi. Halife olmak isteyen baba halifelik makamına başvurur, isteği uygun bulunursa halifelik icâzeti verilirdi. Babanın başvurabileceği dört halifelik makamı

vardı. Bunlar Hacı Bektaş tekkesi, Kerbelâ tekkesi, Mısır'daki Kaygusuz tekkesi ve Dimetoka'daki Seyyid Ali (Kızıl Deli) tekkesiydi (Özkırmı, 1998: 122).

Alevilik-Bektaşilik üzerine yukarıda verilen tanımlamalardan hareketle bir sonuca varmak mümkündür. Bektaşiliğe, Abdülkadir Sezgin'in dediği gibi "Anadolu Aleviliği" demek mümkündür. Gerek Arap kökenli İslamı gerek Orta Asya kökenli eski Türk inanç ve ananelerini içinde barındıran bir kültür sentezidir.

### 3.1.2.1. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Geleneğinde Hz. Muhammet Algısı

Alevi Bektaşî inanç sistemindeki en önemli olgu Hakk-Muhammet-Ali üçlemesidir. Tevhid-nübüvvet-velayet üçlemesi olarak da bilinen bu olgu vahdet-i vücud felsefesiyle açıklanmaktadır. Bu inanç gereği Hz. Muhammet ile Hz. Ali her dâim birlikte zikredilirler. Tasavvufta olduğu gibi Alevi Bektaşî felsefesinde de Muhammet-Ali nûru önemsenen, varılmak istenen ilk basamaktır.

Âşık Dâimî, gerek şiirlerinden gerek yaşam tarzından anlaşılacağı üzere kişiliğini İslam üzerine temellendirmiş; Allah-Muhammet-Ya Ali çizgisi ile kendini ifade eden bir inancın temsilcisi olmuş, kendi yüzyılında bu dini söylemin inanç önderi sıfatını taşımıştır. Âşık Dâimî'nin Hz. Muhammet, Ehl-i Beyt, On İki İmam'a olan derin sevgisi şiirlerinden açıkça görülmektedir. Aşağıda Âşık Dâimî'nin Hz. Muhammet'e olan derin sevgisini özetleyen şiirlere yer verilmiştir.

"Bilir misin sofı, suâlim vardır  
Muhammet Ali'nin nûru kadedir  
Hakikat dediğin bezmi esrârdır  
Hazret-i kırkların yeri kadedir" (Orhan, 1999: 226)

"Ta ezelden ikrârımız  
Hakk Muhammed Ali'dendir  
Gelir Nur-i Tayyarımız  
Hacı Bektaş Veliden'dir" (Orhan, 1999: 222)

Hemen hemen her alevi ozan gibi Âşık Dâimî de Hz. Ali ile ilgili birçok şiir yazmış ancak Hz. Ali'yi anarken Peygamberini unutmamış, aynı düşünce eksenine

yerleştirmiştir. Peygamberine, Hz. Ali'ye ve onun öğretisine bağlı olduğunu ona ithafen yazmış olduğu deyişlerinden anlamak mümkündür.

“Dâimî'yim gördüm Hakk'ın yolunu  
Derdim dost bağının gonca gülünü  
Teslim olup tuttum pîrin elini  
Temelim Muhammet mekânım Ali” (Orhan, 1999: 75)

“Peymânım Muhammet Ali Murteza  
Yetiş imdadıma hey ehl-i kaza  
Ol ruz-i mahşerde çektirme ceza  
Şâd-mân eyleyip güldür sevdiğim” (Orhan, 1999: 139)

Yukarıda farklı şiirlerin dörtlüklerinden alınan parçalardan Âşık Dâimî'nin Hz. Muhammet ve Hz. Ali'ye olan derin sevgisi görülmektedir. Âşık Dâimî'nin İslam inancının Hz. Muhammet ile Hz. Ali üzerine konumlandığı anlaşılmaktadır. Şiirlerinde Hz. Peygamber ile Hz. Ali'yi aynı dörtlükte işlemiş, sevgi ve bağlılığını bu iki simge ad üzerine konumlandırmıştır.

“Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektiğim cevr ü cefâ.  
Ben bu âşka cünun oldum sensin derdime şifâ  
Şefâati kesme Şâh'im umarım senden vefâ  
Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa” (Orhan, 1999: 15)

Hz. Peygamber Dâimî için şah, ışık ve şefâati arzulanan bir nûrdur. İlâki aşkı işlediği şiirlerinde de şefâat beklenen, cefasına son verecek bir aracıdır.

### **3.1.2.2. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşi Geleneğinde Hz. Ali Algısı**

Âşık Dâimî'nin dini mahiyetteki şiirlerinin birçoğunda dini bir kod olarak yer alan Hz. Ali hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra Dâimî'nin Hz. Ali'ye yazmış olduğu şiirlere değinilecektir.

Hicretten yaklaşık yirmi iki yıl önce (m. 600) Mekke’de doğduğu rivayet edilmektedir. Babası Hz. Peygâmbere’ın amcası Ebu Talib, annesi de Fatıma bint Esed b. Haşimi’dir. Ebu Talib’in en küçük oğludur. Mekke’de baş gösteren kıtlık üzerine Hz. Peygâmbere amcası Ebu Talib’in yükünü hafifletmek için onu himayesine almış, Hz. Ali beş yaşından itibaren hicrete kadar onun yanında büyümüşür. Mekke müşriklerinin eza ve cefâlarını gittikçe artırmalarını ve hatta kendisini öldürme hazırlıklarına girişmeleri üzerine Medine’ye hicret etmeye karar veren Hz. Peygâmbere, Hz. Ali’yi kendisini öldürmeye gelecek müşrikleri oyalamak ve yokluğunu gözlemek maksadıyla Mekke’de bırakmıştır. O da geceyi Peygâmbere’in yatağında geçirerek onun evde olduğu kanaatini uyandırmıştır. Daha sonra da Hz. Peygâmbere’in kendisine bıraktığı emanetleri sahiplerine iade edip yine onun emri uyarınca Resullallah’ın kızı Fatıma, kendi annesi Fatıma ve yakınıdakilerle Mekke’den ayrılarak Kuba’da Hz. Peygâmbere yetişmiştir. Hicretin beşinci ayında muhacirler ile ensar arasında yakınlık ve dayanışma sağlamak amacıyla muahat sırasında Hz. Peygâmbere Ali’yi kendisine kardeş olarak seçmiş, hicretin 2. Yılıının son ayında da onu kızı Fatıma ile evlendirmiştir. Bu evlilikten Hasan, Hüseyin ve ölü doğan Muhsin adlı erkek çocukları ile Zeynep ve Ümmü Külsüm adlı kız çocukları olmuştur. Hz. Ali ve Hz. Fatıma’nın sağığında başka evlilik yapmamıştır. Fatıma’nın vefâtından sonra ise birçok defa evlenmiş ve çok sayıda çocuğı dünyaya gelmiştir. Hz. Ali; Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber başta olmak üzere hemen hemen bütün gazve ve seriyyelere katılmış, bu savaşlarda Resul-i Ekrem’in sancaktarlığını yapmış ve daha sonraları menkıbevi bir üslupla rivayet edilen büyük kahramanlıklar göstermiştir. Uhud’da ve Huneyn’de çeşitli yerlerinden yaar almasına rağmen Hz. Peygâmbere bütün gücüyle korumuş, Hayber’de ağır bir demir kapıyı kalkan olarak kullanmış ve bu seferin zaferle sonuçlanarak Yâhûdilere galebe çalmasında büyük payı olmuştur. (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1989: C. 2, s. 371)

Âşık Dâimî, Hz. Ali’yi kendi döneminde bu niteliklere ve bu değerlere önem veren bir kişiliktir. Haktan, haklıdan, dürüstlükten, barıştan, sevgiden vb. yana olan Hz. Ali, Anadolu Aleviliğine simgesel olarak geçmiştir. Her Alevi ozan gibi Âşık Dâimî’nin de Hz. Ali için yazmış olduğu dini içerikli şiirleri bulunmaktadır.

“Şu devrân çağında ömrüm bitirme  
Şu garip başımı derde yetirme



Muhannetin kapusuna götürme

Yetiş neredesin câr Ali Ali” (Orhan, 1999: 74)

Alevilik, göçebe ve yarı göçebe bir toplumun düşünsel kalıntının üzerine oturmuştur. Özünde bu düşünsel kalıt; eşitlikçi, paylaşımcı, değıştirici ve dönüştürücüdür. Bu ideolojil yapılanmanın toplumdaki pratik izdüşümü ise: insan severlik, paylaşımcılık, eşitlik, yardımseverlik, barışçı, ezilenden, horlanandan, dışlanandan vs. yana olmak ve insani bir duruşun temsilciliğini üstlenmek gibi bir misyonu yaratmaktır (Zaman, 2008: 83).

“Dâimî der gönüllerde nûr olan

Hakikatin çevresine sur olan

Dört cân ile bir noktada sır olan

Câr günüdür yetiş Muhammet Ali” (Orhan, 1999: 76)

“Kerem eyle Şah’ı Merdân

Sensin ol dermâni derdan

Etme âlemde sergerdân

Medet Şâhım Mürvet Şâhım” (Orhan, 1999: 126)

“Müminlerin yolusun sen

Muhammed’in gülüsün sen

Rahmeti bol ulusun sen

Medet senden pîrim Ali

Yetiş Hacı Bektaş Veli” (Orhan, 1999: 88)

Hız. Ali, Anadolu Aleviliğı için; iyi ahlâklı, temiz yürekli, cesur, kararlı, paylaşımcı, yardımsever, hoşgörülü, mazlumdan ve ezilenden yana, zâlimlere düşman ve bir halk adamı özelliğı taşıyan değerli ulu bir insan olarak görülür. Hız. Ali, gerek ruh hali, gerek düşünce yapısı ve gerekse insanlara yaklaşım şekliyle örnek bir insan tipini vurgular. Bu nitelikleriyle uyumludur. Abartıya kaçmayan, olduğı gibi gözükken, gösterişe önem vermeyen ve yardımsever yanıyla Ali bugüne kadar etkisini azaltmadan sürdüre gelmiştir. Ali Anadolu’nun ozanlarında sürekli işlenen bir kişiliktir. Alevi ozanlar Ali olgusunu en üst noktaya kadar taşımışlardır.

Ali; Mürşit, Pîr, Eren, Mert, Yiğit, Cömert, Kokusuz... vs. temalarla şiirlerinde, türkülerde, deyişlerde, düvazlarda, nefeslerde hep işlenmiştir. Alevilik katında Ali ulaşılmaz biridir (Zaman, 2008: 84).

Dâimî, Alevi inanç ve ritüellerinin felsefik merkezi olan Hakk-Muhammet-Ali üçlemesinden hareketle yazmış olduğu nefeslerinde en coşkulu söylemi Hz. Ali ile ilgili kısımlarda vücuda getirmiştir. Şiirlerinin birçoğunda geçen “şâh-ı merdân”, Dâimî’nin yardımını dilediği, ismini haykırdığı Hz. Ali’den başkası değildir. İmam Hz. Ali’nin yolunda, İmam Cafer-i Sâdık kolundan İslam’a bağlanıp Hakk’a hizmet eden Dâimî mensubu bulunduğu “Dede”lik sıfatını da Hz. Ali üzerinden seyyidlik kanalıyla alır. Hz. Ali için yazdığı deyişleriyle cemleri “hü” diye inleyen, cemlerde “gerçekler demine hü” diyerek gülbank okuyan Dâimî için Şah-ı Merdân Ali yalnızca dini bir lider değildir. İslam dünyasının en büyük âlimlerinden biri olarak gördüğü Hz. Ali, onun gönlünü ilim ve sevgi ile işleyip diyar diyar Hakk âşkıyla gezip kültürünün icrasını sağlayan bir simgedir.

### **3.1.2.3. Âşık Dâimî’nin Alevi Bektaşi Geleneğinde Hz. Hüseyin ve Kerbela Algısı**

Âşık Dâimî ömrü boyunca yüreğinde ehl-i beyt sevgisi ile yaşamış bir kişidir. Her alevi ozan gibi “Kerbelâ Olayı”nı içten bir üzüntü ile ele almış, Hz. Hüseyin’e ağıtlar yazmıştır. Hz. Hüseyin’in zulme karşı duruşunu, yiğitliğini, inancına ve davasına olan saygısını ele almış ve onu gönlünde yüceltmıştır. Âşık Dâimî’nin Hz. Hüseyin’e duyduğu derin sevgiyi özetleyen şiirlerine geçmeden önce hayatı hakkında kısaca bilgi verilecektir.

5 Şaban 4 yılında (10 Ocak 626) Medine’de doğdu. “Şehid” lakabıyla meşhurdur. Göğsünden aşağısının dedesine çok benzediği rivayet edilir. Doğduğu zaman Hz. Peygâmbere, ağabeyi Hasan’a yaptığı gibi o güne kadar Araplarca pek bilinmeyen adını kulağına bizzat ezan okuyarak koydu ve doğumunun yedinci gününde akika kurbânı kestirip Hz. Fatıma’dan saçının ağırlığınca fakirlere gümüş dağıtılmasını istedi (Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1989: C. 18, 518).

Asıl adı Hüseyin Bin Ali’dir. Hz. Hüseyin diye anılır. Hz. Hüseyin Hz. Muhammet’in torunudur. Hz. Ali’nin ve Hz. Fatma’nın oğludur. Fatma, Hz.

Muhammet'in kızıdır. Hz. Hüseyin 626 yılında Medine'de dünyaya geldi. Hz. Hüseyin, mert, cesur ve halktan yana bir insandı. Dedesinin kurmuş olduğu dine içten inanan, babası Ali'nin yolundan korkusuzca yürüyen birisiydi (Zaman, 2008: 101).

Hz. Ali'nin halife seçilmesinin önlenmesi, Hz. Muhammet'in ailesine karşı Muaviye ve oğlu Yezid tarafından yapılan hakaretler ve zâlimce tavırlar Hz. Hüseyin'i çileden çıkarmıştır. Hz. Ali'nin bir harici tarafından (661 yılı) şehit edilmesinden sonra Hz. Hüseyin, Şam'da Halifeliğini ilan eden zâlim ve acımasız Yezit'i halife olarak tanımayacağını söyledi. Hz. Ali'nin öldürülmesinden sonra büyük oğlu Hz. Hasan'da zehir içirilerek Muaviye tarafından (669 yılında) şehit edildi. Bunun üzerine Hz. Hüseyin; Babasına, abisine ve ailesine yönelik bu düşmanca davranışlarından dolayı Şam'daki Yezit'e karşı savaş ilan etti. Ama yanında çok fazla kimseyi toplayamadı. Fakat cesareti ve inancıyla Yezit'le savaşmayı göze aldı. Sonuçta Yezit'le girdiği savaşta yani Kerbelâ'da 10 Muharrem 680 günü acımasız bir şekilde şehit edildi. Bu olay tarihe "Kerbelâ Olayı" olarak geçmiştir. Aslında bu olay zâlimle-mazlumun savaşımıdır. Hz. Hüseyin'in az bir taraftarla, kendisinden kat be kat fazla olan Yezit ordusuna baş eğmemesi, günlerce susuz kaldığı halde Yezit'e biat etmemesi, kendisinin, ailesinin ve inandıklarının onurunu koruması saygıyla anılacak bir olgudur. Hz. Hüseyin'in insanların gönlünde ve bilincinde her zaman yaşamaya ve yaşatılmaya devam etmiştir ve edecektir. Yüzyıllardır Aleviler bu yiğit insanı anar ve onun bıraktığı güzel değerlerin yaşatılmasını sağlarlar. Alevi-Bektaşî ozanlarının hemen hepsi, Kerbelâ olayını konu alan, Hz. Hüseyin'e Mersiyeler. Ağıtlar dizen şiirler yazmışlardır. Bu ozanların birisi de Âşık Dâimî'dir (Zaman, 2008: 102).

Âşık Dâimî birçok şiirinde Hz. Hüseyin'e duyduğu sevgiyi anlatmaktadır. Aşağıdaki şiir bu derin sevgiyi özetlemektedir:

“Kerbelâ çölünde kanlar döküldü  
Mezarına kara bayrak dikildi  
Müminler içinde yası çekildi  
Diller feryâd eder mâtem ayında” (Orhan, 1999: 13)

Alevi-Bektaşî toplumu için Kerbelâ olayı, her zaman hüznle hâtırlanacak acılı bir destandır. Alevi-Bektaşî inançlarına göre, “Muaviye oğlu Yezid, dünyanın en zâlim ve hilekâr hükümdarlarından. Bu inançlara göre baba-oğul İslam tarihinin bütün kan dökücü ve haşin imparatorlarına taş çıkartacak kadar ihtiraslı ve kötülüğe düşkün bir baba-oğul idiler. El ele vermiş ve tam bütünleşme içinde milyonlarca Müslümanın arasına bölücülük ve düşmanlık sokmak suretiyle yalnız kendi kişisel çıkarlarını elde etmeye çalışan ve bu uğurda binlerce masum insanın daima lânetle anacakları ve şimdiye kadar ana geldikleri zorbalardır. “Emevi soyunun Ehl-i Beyt evladına yaptıkları bu büyük fenâlık, dünya durdukça hiç unutulmayacaktır (Yaman, 2009: 368).

“Bize tarikatı erkân eyledi  
Sırr-ı hakikati beyân eyledi  
Cümle âşıkânlar figân eyledi  
Hasan ile Hüseyin’in âşkına” (Orhan, 1999: 21)

Kerbelâ olayı öyle bir faciadır ki Hz. Muhammed’in öpüp kokladığı bir başın acımasızca kesilip şehir şehir dolaştırılması, susuzluktan bunalmış meme emmekte olan bir masumun oklanıp şehit edilmesi, Hz. Muhammed’in torunlarından oluşan kadınların ve şehit cesetlerinin üzerine vahşetle saldırıp çiğnenmesi, mallarının talan ve yağma edilmesi, gerçek bir insanlık utancıdır (Yaman, 2009: 368).

“Senden gönüllere erer hidâyet  
Menendin bulunmaz birsin Hüseyin  
Mümin kullar senden umar inâyet  
Cümle erenlere Pîr’sin Hüseyin” (Orhan, 1999: 190)

Öte yandan insanların, çıkar uğruna ne feci durumlara düşebileceklerini, ne ölçüde insâfsız ve vicdânsız olabileceklerini de Yezid ve yandaşları Kerbelâ’da göstermişlerdir. Biri, Hz. Hüseyin, insanlığı alabildiğine yüceltiyor. Uyarıcı, yol gösterici, sözüne sâdık, dürüst ve cesur. Öteki, hilekâr, yalancı, bencil ve tiksindirici. Kerbelâ meydanı o gün, insanların yüzyıllardan beri okuduğu ve sonsuza kadar okumaya devam edeceği İlâhi bir destana tanık oluyor (Yaman, 2009: 396).

“Gönüller merhemi hublar serveri

Azmi cânân Şah Hüseyin erenler  
Oldum yollarının kulu kemteri  
Azmi cânân Şah Hüseyin erenler” (Orhan, 1999: 208)

Hz. Hüseyin, İslam’a inandık diyen Yezid yandaşlarının inanmadıklarını, İslam’a uyduk diyen münafıkların ikiyüzlülüklerini, insanız diyenlerin gerçekte insanlıktan ne kadar uzak bulduklarını kanıtladı. O otuz iki bin kişilik bir orduya yüz kişiyle karşı durulmayacağını, dolayısıyla yaşamının ölümden daha tatlı olduğunu çok iyi biliyordu. Fakat o aynı zamanda biliyordu ki, azlık, bir an içindir ve mağluplar vardır ki zaman geçtikçe galip gelenleri alt ederler. Kuvvet, kuvveti yense bile gerçeği yenemez, ölüm acıdır ama onursuz yaşamak ölümden beterdir. Zulüme karşı durmazsa biliyordu ki gerçek bildiği dedesinin yolu yok olacak, kutlu saydığından eser kalmayacak, yüceltmek istediği alçalıp ezilecek adı bile anılmayacak. Böylece Hz. Hüseyin, yalnız inanç sahibi olmadı, şeref, izzeti nefis ve insanlık şehidi de oldu (Yaman, 2009: 369).

“Ne kara yazılmış alnım yazısı  
Asla yüreğimden çıkmaz sızısı  
Fadime Ana’nın körpe kuzusu  
Şah İmam Hüseyin bendegahiyem” (Orhan, 1999: 120)

Alevi Bektaşî inancının dinsel ritüeli olan Cem törenleri Hz. Hüseyin mateminin tutulduğu merkezlerdir. Uzun kış gecelerinde daha sıklıkla yapılan bu törenlerin en duygusal anları, Hz. Hüseyin için okunan deyişlerin yarattığı matem havasıdır. Baba ya da Dede’lerin önderliğinde yapılan bu törenler Alevi Bektaşî inancının gelenekten geleceğe ulaşmasında en önemli unsurdur. Âşık Dâimî de bu törenlere önderlik etmiş, Hz. Hüseyin’e yazmış olduğu nefeslerle daima onu anmıştır. Muharrem ayında Kerbela şehitlerinin yasının tutulduğu zamanlarda da Âşık Dâimî, unvanı gereği Cem törenlerine önderlik etmiş, her lâhza Hz. Hüseyin’i anmıştır. Dâimî’nin Hz. Hüseyin algısında, Kerbela’da yaşanan vahim olayın ardından Ehl-i Beyt’e gönül verme, Hz. Hüseyin’e saygı, sevgi ve samimiyetle bağlanma, onun adına deyişler yazıp Cem törenlerinde icra etme gibi değerler yatmaktadır.

### 3.1.2.4. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Geleneğinde Hacı Bektaş Algısı

Âşık Dâimî'nin Alevili-Bektaşîlik geleneği içerisinde değerlendirilecek bir diğer kültürel kod Hacı Bektaş Veli'dir. Alevi-Bektaşî geleneği ve hakkında bilgi veren kaynaklara göre Hacı Bektaş Veli hem soy, hem de tarikat silsilesi bakımından Hz. Ali'ye bağlanmakta ve seyyid olduğu kabul edilmektedir. Onun tarikat silsilesi içerisinde yer alan bir diğer önemli şahsiyet ise büyük Türk mutasavvıfı Ahmet Yesevi'dir. Hacı Bektaş'ın efsanevi niteliğinin bir sonucu olarak Alevilerce Hz. Ali'nin don değiştirmiş bir şekli olarak da görülmektedir. Hacı Bektaş Veli'nin halk arasında nesilden nesile aktarılan menkıbeleri ve Alevi ozanlarının Hacı Bektaş Veli'yi konu alan sayısız şiirleri bulunmaktadır (Yaman, 2007; 184-185). İşte bu ozanlardan biri de Âşık Dâimî'dir. Öncelikle Âşık Dâimî'nin mensubu bulunduğu kültür içerisinde önemli bir değer olan Hacı Bektaş Veli'nin hayatı ile ilgili bilgi verilecektir.

Asıl adı Bektaş olup muhtemelen ölümünden sonra Hacı Bektaş Veli diye şöhret bulmuştur. 8. yüzyıl Selçuklu Anadolu'sunda Babai hareketinin lideri Baba İlyas-ı Horosani'nin çevresine, 14. yüzyılda Yeniçeri Ocağı'nın kuruluşuna, 16. yüzyılda kendi adını alacak olan Bektaşîlik tarikatının teşekkülüne adı karışan Hacı Bektaş-ı Veli'nin, devrinin kaynaklarında hemen hiçbir iz bırakmadığına bakılırsa yaşadığı dönemde yaygın bir şöhrete sahip olmadığı söylenebilir. Öte yandan Yeniçeri Ocağı ve Bektaşîliğin pîri kabul edilmesi ve Alevi-Bektaşî kesiminde bir îmân esası olan güçlü konumu onu çözümlemesi gereken tarihi bir problem haline dönüştürmektedir. Hacı Bektaş-ı Veli'nin tarihi şahsiyeti ve Anadolu'ya gelmeden önceki hayatı hakkında Vilâdetname'de yer alan menkıbevi bilgiler dışında kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak onun "Horosan Erenleri" diye bilinen Kalenderiyye akımına mensup sufilerden biri, dolayısıyla Horosan Melâmetiyye mektebinden olduğuna muhakkak nazarıyla bakılabilir. Bu sebeple 13. yüzyılda Cengiz istilasını sebebiyle Anadolu'ya vuku bulan derviş göçleri arasında, aynı mektebe mensup Yesevi veya daha kuvvetli bir ihtimalle Haydari dervişlerinden biri olarak Anadolu'ya gelmiş olmalıdır. Menkıbevi Hacı Bektaş Rum abdallarının pîridir: Diyâr-ı Rum'un (Anadolu) büyük evliyâsındandır. Tarihi şahsiyetini menkıbevileştirilen anlaşılması ve tahlili güç bu dönüşüm süreci, onu daha 14. yüzyıldan itibaren zamanımızda da bütün gücüyle varlığını koruyan çok önemli bir

kültün, Anadolu'daki Heterodoks Müslümanlığın merkez şahsiyeti yapmıştır. Mesela Baba İlyas'ın sayısı oldukça fazla halifelerinin arasından yalnızca bu mütevazı Türkmen babasına nasip olması noktasında odaklanmaktadır. Ne Mevlana Celâleddin-i Rumi ne Yunus Emre ne de Anadolu'da yaşamış başka hiçbir sufi onun kadar güçlü bir kutsallaştırmanın konusu olmamıştır (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1989: C. 14, s. 454).

“Dâimî’yim gönüllerin nakkaşı  
İnkâr ehli ile verdi savaşı  
Pîrlerin pîrini Hacı Bektaş’ı  
Uyanır seherde anar hu deyi” (Orhan, 1999: 101)

Hacı Bektaş Veli (doğumu 1209/10; Ölümü; 1270/71) Hacı Bektaş Veli, Anadolu'ya yerleştikten sonra bir misyoner gibi kendi dünya görüşünü etrafına yaymaya başladı. O bir dervişti. Hacı Bektaş Veli; bir ermiş olarak, tüm insanlığı kucaklayan, bütüncül anlayışı temel alan bir görüşün simgesi olmuştur. horosan'da batini çevrelerde büyümüş, Nizari İsmaililerin (7 imamlı inanç) Dai'lerince (görevliler, misyonerler) yetiştirilmiş bir eren olarak Anadolu'ya gelen Hacı Bektaş Veli bir Batini sufidir. Batinilik tüm oluşlarda ve olgularda şekle değil, öze önem veren bir anlayışı temsil eder. Buna göre görüntü önemli değil, her şeyin görünmeyen ama özünü sevgiye ve âşka dayandırır. Var olan her şeyi sevmek, doğayı, hayvanı, bitkiyi, toprağı, suyu, insanı... Kısaca var olan her şeye sevgi beslemek, en temel olandır (Zaman, 2008: 93).

“Hünkâr Hacı Bektaş sahi evliyâ  
Göründü bizlere nuri kibriya  
Tevekkül babında olur mu riya  
Ol cemâlullahın pervânesiyem” (Orhan, 1999: 122)

Hacı Bektaş Veli; yaşadığı dönemde, yoksul halkın içinde yaşamış, onların sorunlarına ortak olmuş, onların dertlerini, sorunlarına yansıtmış, düşünsel gıdasını ve toplumsal anlayışını bu kesimin “kurtuluş” teması üzerine kurmuştur. Hoşgörü güler yüzlü olmak, herkese yardım elini uzatmak, gönlünü herkese açmak paylaşım ve eşitlik gibi çok önemli değerleri savunmakla eş anlamlıdır. Daha doğrusu Hacı Bektaş-i Veli'deki hoşgörü bu nitelikleri kapsar (Zaman, 2008: 94).

“Ey Dâimî bitmez savaş  
On dört masum dökümler yaş  
Zuhûr etti Hacı Bektaş  
Gerçek evliyâyı gördüm” (Orhan, 1999: 156)

Kötülüklerden arınmak, barışı, sevgiyi, âşkî, eşitliği, paylaşımı, hoşgörüyü öne çıkarmak Bektaşiliğin en temel görüşüdür. Bektaşî yaşamı rint görür. Bektaşî'nin Kıvrak zekâsı, akılcı duruşu ve nükteli anlayışıyla yaşamı değerli kılan bir yanı vardır. Bektaşî sorgulayıcıdır. Doğalcıdır, kavrayıcıdır. İyilikten ve güzellikten yanadır. Alevî-Bektaşî öğretisinde tanrısal hikmet olmayan hiçbir şey yoktur. Buna göre var olan her şey tanrısalıdır. Bektaşî alçakgönüllüdür. Kibiri dışlar. Olduğu gibi görünür. Bektaşî tutuculuğa, yobazlığa ve durağanlığa karşıdır. Her şeyin devinim içinde bulunduğunu söyler. Bektaşî öğretisi; bütün dünya insanlığını birleştiren bir öğretille kendini tanımlar. Bu öğreti, kardeşlik ve dostluk yaratma düşüncesini yaşama geçirmeye çalışır (Zaman, 2008: 94-95).

“Horasan elinden Uruma gelen  
Cümle evliyâyâ hem rehber olan  
Car diyen kulların elini alan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir” (Orhan, 1999: 231)

Bektaşîlik nefsin düşmanıdır. İnsanı kötülüğe itenin nefis olduğunu savunur. Bektaşî'ye göre insan ancak nefisini, benliğini, bencilliğini yenerek, kendi gerçekliğine ulaşabilir (Zaman, 2008: 95).

“Uludur pîrimiz ulu  
O gösterdi doğru yolu  
Denilmezdi Anadolu  
Hacı Bektaş olmasaydı” (Orhan, 1999: 303)

Bektaşî konukseverdir. Gönül gözleri zengin ve paylaşımcıdır. Dünya nimetlerinden yararlanmayı ilke edinir. O, muhabbeti ve dostluğu sever. Konuşkan, şiir dünyası gelişmiş bir yapı sergiler. Bektaşî sabırlıdır. Birçok olayın zaman ve mekân içinde çözülebileceğini bilir. Bektaş ayıbı saklar, güzel olanı dışarıya yansıtır.



Bektaşî'ye göre okunması gereken en büyük kitap insandır. İnsan kendi özünde tüm evreni barındırır (Zaman, 2008: 95).

“Âkıbet bu kula kopar bir âfât  
Evladı Ali'ye yoktur itikad  
Şimdiki insana olmaz itimâd  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle” (Orhan, 1999: 36)

Âşık Dâimî, dinsel törenler ve inancı bakımından Alevi Bektaşî olup Ehl-i Beyt'e, Hacı Bektaş Veli'ye ve bu gelenek içinde kendini yetiştirmiş var olmuş tüm büyüklere saygı ve sevgi ile bağlılık göstermiştir. “Biz her câmı Hakk bilir; böyle görür, böyle yürürüz” felsefesiyle 1960'lı yıllardan itibaren Hacı Bektaş törenlerinin başlamasından itibaren varlığını bu yola hizmetkâr etmiştir. Bektaşîlik inancında dile gelen “eline, beline, diline sahip olma” ilkelerine sadık kalmış ve bu yolda kendisinden önce bu tarikatın inanç önderleri olan babalara hürmet etmiş, daima onları anmıştır. Hacı Bektaş'a hizmeti Hakk hizmeti bilen Dâimî, yaratılanların en kutsalı insana varmanın yolu olarak bu yolda hizmet vermiş ve muhabbetten hiçbir zaman ayrılmamıştır.

### 3.1.3. Âşık Dâimî'nin Alevi Bektaşî Tasavvufi Yönü

Tasavvuf, İslam dininin doğuşundan iki yüzyıl kadar sonra ortaya çıkmış, örgütlenme döneminin ardından tarikat ve tekkeler aracılığıyla yayılarak yüzyıllar boyunca İslam dünyasında etkisini sürdürmüş bir düşünme ve yaşama biçimidir. Tasavvuf, tek yaratıcı Allah'ın niteliğini ve evrenin oluşumunu varlık birliği (vahdet-i vücud) anlayışıyla açıklayan dini-felsefi bir sistemdir. Tasavvufta temel düşünce, kâinatta ancak bir tek vücudun bulunduğuna inanmak ve diğer varlıkları, Allah'ın tecellilerinden / görünümünden ibaret saymaktır (Akarpınar-Arslan, 2004: 221-222).

M. Fuad Köprülü ise şu şekilde izah ediyordu: “İslamiyet, daha Hicri 2. asırdan itibaren, eski haline göre mühim farklar gösteriyordu: filhakika, dünyanın muhtelif mahallelerinde, asırlardan beri kendi harsları ve an'aneleri ile yaşayan çeşitli milletler İslamiyet dairesinde girince, en esaslı noktalarda bile birçok farklar meydana gelmesi zaruri idi: İran gibi çok eski ve zengin bir medeniyet, çölden gelen

mukavemet edilemez kuvvete karşı, hiç olmazsa manevi istiklalini müdafaa edecekti. Sonra İslam dini, süratle yayılması dolayısıyla İran'dan başka medeniyetler ve dinlerle karşı karşıya gelmişti. Doğrudan doğruya olmasa bile Hind medeniyeti, Musevilik tesirleri, Suriye'yi baştanbaşa kaplamış olan Hristiyanlık nüfuzu, eski Yunan feylesoflarından çevrilmiş eserler ile meydana gelen fikir cereyanları, hulasa bütün bu gibi çeşitli amiller dini gelişme üzerinde tesir icra ediyor, bu suretle geniş İslam memleketinin her tarafında birçok mezhep ve meslekler vucüt bularak birbiriyle şiddetle çarpışıyordu. Türklerin gittikçe artan taarûzlarıyla zaten yıkılmaya hazır bir hale gelmiş olan eski Sasani saltanatı, Arap kılıcı karşısında önce boyun eğdikten sonra, İranilik, Hazreti Hüseyin evladının Sasanilerin varis ve takipçisi sayarak, "Ehl-i beyt'in hukukunu müdafaa" perdesi altında Arap milliyetine ve İslam dinine dehşetli darbeler vurdu ve eski bir medeniyetin kolayca yok edilemeyeceğini -Zerdüş akidelerini ve İslam kisvesi altına sokmak suretiyle- açıkça gösterdi. Hicret'in 5. ve 6. asırlarında, İslam memleketlerinin her tarafında çeşitli mezhepler ve meslekler sürüyor, hükümdarların şahsi ve siyasi ihtirasları bunların gelişmesine bir saha bırakıyordu. Bu esnada İslam âleminin muhtelif yerlerinde en çok göze çarpan şeylerden biri, tasavvufun umimileşmesi ve mutasavvufların çokluğu idi. İslamiyetin ilk asırlarında hiç mevcut değil iken sonraları İran, Hind, Yunan fikirlerinin ve kısmen de -İsevilik tesiriyle- unsurlarından en fazlasını da İslamiyetten almak şartıyla -teşekkül eden tasavvuf mesleği, az zamanda bütün İslam memleketlerini kaplamıştı. Önce sufi namını alan ve Suriye'de ilk zaviyeyi kuran Kufeli Ebu Haşim'den sonra, Süfyan-ı Sevri (Ölümü: H. 168 - M. 784/85), eski Hristiyan keşişlerin yerleştiği Mısır'dan yetişen Zu'n-Nun (H. 245 - M. 859/860), Horosanlı Bayazid-i Bistami (H. 261 - M. 874/75), hakkında türlü türlü fikirler yürütülen Hallac-ı Mansur (H. 309 - M. 921/22), sonra Cüneyd Bağdadi gibi birçok büyük mutasavvıflar mesleklerini bütün mümaneatlara, isnatlara rağmen yaymaktan geri durmuyorlardı." (Köprülü, 2003, 46-47-48).

İslam dini esaslarını temel alarak gelişen tasavvuf, ilâhi konulardan gündelik uğraşlara kadar her bilgiyi kendi bakış açısıyla değerlendirir ve yorumlar ancak tasavvufun en belirgin faaliyet alanı "varlık" tır. Tasavvuf, varlığı anlamayı ve açıklamayı amaç edinir; "Varlık nedir?" ve "Varlığın sırrı nedir?" sorularına yanıt arar. Tasavvufa göre, varlığın aslı/özü tek yaratıcı olan Allah'tır ve diğer bütün varlıklar O'nun birer yansımasıdır/görüntüsüdür. Allah'ın isteği ve yaratma gücü ile

meydana gelen varlıklar, ilâhi bir düzen içinde, düzenin bir parçası olarak yaşamlarını sürdürürler. Bu nedenle, tüm varlıklar ilâhi gücün sınırsızlığına delil gösterilen bir surettir. Özün dışındaki her “şey” “masia”dır ve her “şey” aslına dönecektir/rücü edecektir (Akarpınar-Arslan, 2004: 222).

İslam’ın ilk dönemlerinde zahidane yaşamı şekillendiren, dünyaya yüz çevirip ibâdetle ahrete yönelme düşüncesi, tasavvuf anlayışıyla yeni boyutlar ve yorumlar kazanarak gelişmiştir. Zamanla Müslüman dünyasının her köşesine ulaşan tasavvuf, inananların ruhlarını beslemiş, kalplerini arındırmış, onların takva, fazilet, doğruluk ve Allah’a yakınlığa duydukları özlemi gidermiştir. Olumlu etkileri yanında, tasavvuf anlayışlarının sömürülmesi ve yanlış yönlendirilmesi nedeniyle kimi dönemlerde çeşitli îmân sorunları, gruplar arası çatışmalar da yaşanmış, gerçeğe ulaşmada akıldan ziyade sezgilerin kullanılması içe kapanmayı ve hızla değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamakla gecikmeyi de beraberinde getirmiştir. Zaman içinde, mezhepleşme ve tasavvuf bilgisinin gelişmesi sonucu “Allah’a ulaşan yollar” ya da “Allah’ı bulmada izlenecek yollar” anlamını taşıyan tarikatler, tasavvufi örgütler kimliğiyle ortaya çıkmıştır (Akarpınar-Arslan, 2004: 222).

Âşık Dâimî şiiirlerinin büyük bir bölümünde Alevi Bektaşî erkânı ile ilgili tasavvuf konusunu işlemiştir. O, tam anlamıyla bir Alevi Bektaşî tasavvuf şairidir. Dâimî, bir Alevi dedesi olarak eserlerini tasavvufî ışıqla yoğurmuş ve kendi özünde birleştirmiştir. Dâimî’nin tasavvuf felsefesini özünde hissedip bir bütün olarak dile getirdiği en önemli eserlerinden biri aşağıda verilmiştir.

“Kâinatın aynasıyım  
Mademki ben bir insanım  
Hakk’ın varlık deryâsıyım  
Mademki ben bir insanım” (1) (Orhan, 1999: 129)

Alevi Bektaşî tasavvuf kültürünün en önemli temsilcilerinden biri olan Hacı Bektaş Veli ve Bektaşîlik içinde varlıklar arasında insan, insanlar arasında da insan-ı kâmil önemli bir konuma sahiptir. Bektaşî öğretisine göre; insan, yaratıcıya başta olmak üzere, canlı cansız tüm varlıklara karşı hoşgörülü, sorumlu, Allah'a inanan, ibâdet yükümlülüğü olan, sosyal bir varlıktır. Hacı Bektaş Veli'nin insan merkezli düşünce sisteminin kaynağı Kur’ân ayetleri ve Hz. Muhammed’in hadisleridir.

Bektaşî anlayışına göre insan konuşan bir kitaptır. Hacı Bektaş Veli'nin hayat felsefesi ve yaşam anlayışı; insan sevgisine, hoşgörüyeye, kadın erkek eşitliğine, her türlü ayrımcılığa karşı olmayı ilke edinen ve tabiata saygılı bir yaşam biçimidir. Açtığı mütevazı dergâhta tüm insanları kucaklar, 72 milleti bir görüp aydınlatmaya çalışmıştır. Onun yaşamı tüm insanlara örnek teşkil edecek güzelliكتedir. O; barışı, kardeşliği, insan sevgisini esas almıştır. İnsanlığa karşı sınırsız sevgi ve hoşgörüyeye sahiptir. Öğretisinde, "bilimden gidilmeyen yol karanlıktır" diyerek çocukların iyi eğitilmeleri gerektiğini öğütlemiştir (Kaya, 2006:179). Dâimî'de Hacı Bektaş felsefesinden süzülüp gelmiş bir Alevi dedesidir. Hakk'ın deryâsını, evrenin bütüncül döngüsü içinde kendi benliğinde taşıyıp, sır dolu bir deryaya mana bulmaya çalışmıştır.

“İnsan Hakk'ta Hakk insanda  
Arıyorsan bak insanda  
Hiç eksiklik yok insanda  
Mademki ben bir insanım” (2) (Orhan, 1999: 129)

Dâimî'nin bu dörtlüğünde ise “Vahdet-i Vücut” inancı yatmaktadır. Vahdet-i vücut, bir bilme, Allah'tan başka varlık olmadığının idrâk ve şuuruna sahip olmak. Şuhut-i tevhitte, yani vahdet-i şuhudda salikin her şeyi görmesi geçicidir; birlik bilgide değil görmededir. Vahdet-i vücutta ise, birlik bilgidedir, yani salik gerçek varlığın bir tane olduğunu, bunun da Hakk'ın varlığından ibaret bulunduğunu, Hakk ve O'nun tecellilerinden başka hiçbir şeyin hakiki bir varlığı olmadığını bilir (Uludağ, 2012: 371-372). Varlığın birliğini, var edenle var edilenin bir olduğunu, var edenin varlığı nedeniyle varlıkların varlaştığını savunan tasavvuf anlayışı ya da felsefesi (Korkmaz, 2003: 445). Dâimî dörtlüğe gizli manalar yüklemiştir. Batini felsefeyi dörtlüğe yükleyen Dâimî, Tanrı-doğa-insan üçlüsünden oluşan birliği vurgulamıştır. Tanrı'ya yakın olma, Tanrı'yla bir olma düşüncesi dörtlüğe hâkimdir.

“İlim bende kelâm bende  
Nice nice âlem bende  
Yazar levh-i kalem bende  
Mademki ben bir insanım” (3) (Orhan, 1999: 129)

Levh, belli bir sürele sınırlanmış yazı ve takdir. Kitab-ı nefis, külli nefis. (Uludağ, 2012: 229). Dâimî, ilme önem veren bir ozan'dır. İlmin, kalemin, âlemin kendisinde yani Hakk'ta olduğunu dile getirmiştir.

“Tevrat’ı yazâbilirim  
İncil’i dizebilirim  
Kuran’ım sezebilirim  
Mademki ben bir insanım” (5) (Orhan, 1999: 129)

Bu dörtlük Dâimî'nin dine olan evrensel bakışının yorumudur. Üç kitabın manasının insan olduğunu vurgulayan Dâimî, Yunus Emre'deki hümanist inancının bir benzerini dile getirmiştir.

“Enel Hakk’ım ismim ile  
Hakk’a erdim cismim ile  
Benziyorum resmim ile  
Mademki ben bir insanım” (6) (Orhan, 1999: 129)

Yukarıdaki şiir, insanı küçük bir evren olarak tanımlayan inancın dizelere dökülmüş hâlidir. Dünyadaki her bilgi insanda gizlidir. İnsan her sırrı kendinde aramalıdır.

Bektâşî şairleri Hallâc-ı Mansûr'u bir âşk kahramanı olarak görürler ve ona benzemek isterler. Hallâc-ı Mansur'un öldürülmesine sebep olan “Ene'l-Hak” (Ben Hakk'ım) ifadesidir. Hallâc-ı Mansûr'un vecd halinde söylediği bu söz, mutasavvıflarca sık sık iktibas edilir. Sözün zâhirî ve bâtinî anlamı mutasavvıflarca çeşitli şekillerde yorumlanır. Her şeyde olduğu gibi kalpte de kabiliyet miktarınca tecelli eden Hak Teâlâ'dır. “Ene'l-Hak” sözünü her yönden değil özellikle bu açıdan düşünmek gerekir. Cenab-ı Hak kulunun işiten kulağı gören gözü ve konuşan dilidir. Bu sırrı bilmeyenler “Ene'l-Hak” sözünü mahlûka ait zannettiler... Bir kısım ulema zat-ı mutlak olan Hak Teâlâ'nın benlikle sınırlandırıldığını düşünerek bu sırrın ifşa edilmesini uygun görmezler. Bu sözü söyleyenleri ehl-i tahassür kabul eder (Ceylan, 2000: 193).

Dâimî, şiirde ismiyle, cismiyle, şekliyle Hakk ile bir olduğunu dile getiriyor. Hallacı Mansur'a nazire yapıp bir nevi onunla kendisi arasında benzerlik kurar. Dâimî, Hallac-ı Mansur'u bir âşk kahramanı olarak görür. Nitekim Âşık Dâimî de birçok Alevi Bektaşî şair gibi Hallac-ı Mansur'a atıfta bulunmuş ve onu saygı ile şiirlerinde anmıştır.

Dâimî'nin tasavvufi içerikli şiirlerinden bir başkası da aşağıdaki gibidir.

“Sırrı nümeyan menem

Tefsîri Kur'ân menem” (1) (Orhan, 1999: 118-119)

Âşık Dâimî'nin “menem” redifli şiiri onun tasavvufi düşüncesini ortaya koyan şiirlerden biridir. Tanrı-İnsan birlikteliğini savunan panteist inancın tüm öğelerini bu şiirde görülmektedir.

Sır, Ar. (sırr, giz, gizem) a. 1) Hakk'ın gayb durumuna getirdiği, ancak halka birlemediği şey. 2) “Tanrı Evi” olarak tanımlanan insan gönlünde tecelli eden ve ancak nefsin isteklerinden sıyrılıp içe kapanışla, derin düşünceye dalmakla öğrenilen Tanrısal gerçek (Korkmaz, 2003: 381). Beyitteki sırr-ı nümeyan olan esasen Allah'tır. İnsanın gönlündeki Tanrısal gerçeği Dâimî hissetmiş ve bunu dile getirmiştir. Kuran'ı yorumlayanın kendisi olduğunu söylerken de esasen bir gerçek yorum olduğunu dile getiriyor. Dâimî'deki tasavvufi derinlik bu şiire nüfus edilmiştir.

“Bilenlere hikmeti

Şule-yi rahmân menem” (2) (Orhan, 1999: 118-119)

Beyitteki hikmet ifadesi anahtar kelimedir. Hikmet, Hakk'a uygun düşen söz'dür. Yine Ahmet Yesevi'nin [-1166], Yesevilik yolunu anlatan şiirlerine müritlerince verilen addır. Yeseviliği benimsemiş dervişlerin, Yesevi yolunda söyledikleri şiirlere verilen ad (Korkmaz, 2003: 200).

Dâimî, “menem” sözcüğü maddi boyutta insanı, manevi boyutta ise Tanrı'yı vurgulamaktadır. İnsan-ı Kâmil olmuş kişi hikmet'e ermiş kişidir. Tasavvufi olgunluğa erişmiş insanlar için artık sır kalmaz. Onların gönlündeki ışık Tanrısal

inancın tecelli bulmasıyla ortaya çıkar. Tanrısal gerçeğin gönle tecelli etmesiyle ortada artık sır kalmaz.

“Vardır âşka pazarım  
Ârifi merdân menem” (4) (Orhan, 1999: 118-119)

Dâimî'nin bu beyitinde Alevi Bektaşî erkânı ile ilgili tasavvufî anahtar kelime “ârif-i merdân”dır.

Merdân, Fars. (merdân, adamlar, kimseler, kişiler < merd'in çoğulu) a. Erenler, erler, veliler (Korkmaz, 2003: 289).

Ârif, Ar. (ârif, irfân ve mârifet sahibi) a. Tanrı'nın gönül bilgisi, duyarlığı, derinliği yoluyla kendisiyle bütünleşmesine izin verdiği ve bu yolla, kendi yüce varlığını görebilmesi lutfunu sağladığı, kendi özünü tatmanın zevkini verdiği, yüksek olgunluk aşamasına ulaşmış kişi (Korkmaz, 2003: 61).

Dâimî'nin âşkî elbetteki ilâhî âşk'tır. Tanrı'nın lutf edip gönlüne görüldüğü velilerden biri olduğunu dile getiriyor. Dâimî'de tasavvufî yönü ile olgunluğa erişmiş, ârif olmuş bir âşıktır.

“Feth ettim nefis kalesin  
Ol Hakk'a yezdan menem” (5) (Orhan, 1999: 118-119)

Dâimî'nin bu beyitinde Alevi Bektaşî tasavvufî yönünü ortaya çıkaran kelimeler nefis ve yezdandır.

Nefis, Ar. (nefis, öz varlık, benlik) a.1) Bir varlığın, kendisinden ayrı bir varlık olarak algılanan manevî gücü, ruh. Bir insanın içindeki yıkıcı arzular ve kötü duyguların tümü (Korkmaz, 2003: 327).

Yezdan, Fars. (yezdan) a. Tanrı. (Korkmaz, 2003: 454)

Dâimî beyitte Tanrı-İnsan birliğini engelleyen nefis olduğunu, vuslatı kaldırmak ve Tanrı'nın insanın gönlüne tecelli etmesi için nefis dediğimiz yıkıcı arzuların kaldırılmasını dile getiriyor. Tanrı'dan kopup gelip dünyada vuslata düşen kişi ancak nefislerinden arındığı ölçüde sılaya yani geldiği kaynağa dönecektir.

“Kabeyi Ekber oldum

Ol hakka mekân menem” (6) (Orhan, 1999: 118-119)

Kâbe, Vuslat makamı. Gönlün Hakk’a kalbin sevgiliye yönelmesi (Uludağ, 2012:200).

Ekber, Ar. (ekber) s. En büyük, çok büyük (Korkmaz, 2003: 135).

Beyitte Dâimî Allah’ın kendi büyük vuslat evinde, yani gönlünde tecelli ettiğini dile getiriyor. Allah’ın hikmetine nâil olmuş, nefislerinden arınmış kimsenin gönlünde tecelli ışığının olduğunu dile getirmiştir.

“Ne âlemi vahdettim

Enveri zişan menem” (7) (Orhan, 1999: 118-119)

Vahid, Ar. (vahid, bir tek < vahdet, birlik) a. İnsan-Tanrı-Evren ya da Hak-Muhammet-Ali üçlüsünün birliği anlamında Tanrı (Korkmaz, 2003: 446).

Enver, Ar. (envâr < nur’un çoğulu) a. Nurlar, ışıklar, parlaklıklar, aydınlıklar (Korkmaz, 2003: 138).

Dâimî’nin vahdet-i birlik düşüncesini verdiği beyitlerden biridir. Tanrı-evren-İnsan birlikteliğine vurgu yapan Dâimî, her şeyin bütünün bir parçası olduğunu dile getirmiştir.

“Can verdim hak rahına

Hüseyin-i kurbân menem” (8) (Orhan, 1999: 118-119)

“Geçtim âlem içinde

Ol raha kervan menem” (9) (Orhan, 1999: 118-119)

Rah, Fars (rah, yol) a. Tarikat. (Korkmaz, 2003: 363)

Dâimî, Hakk yoluna cân verebileceğini dile getirmiştir. Kerbelâ şehidi Hz. Hüseyin ile arasında bir ilgi kurup Allah yoluna Hz. Hüseyin’inin de cân verdiğini belirtmiştir. Dâimî, Tanrı’nın tarikatına kervan olduğunu, maddi hayatı yaşadığını ancak ilâhi boyuta erişmenin esas olması gerektiğini savunmuştur.



“Nâzlı cânân âşkına

Berdâri urğan menem” (10) (Orhan, 1999: 118-119)

Berdâr, Fars. (berdâr) s. Asılmış (Korkmaz, 2003: 81).

Dâimî'nin tasavvufî âşkını örnekleyen bir beyittir. Allah uğruna cânını verebileceğini, kefeni ile asılabileceğini anlatıyor. Ölüm, kesreten vahdete ulaşma yoludur. Çokluk, ölüm ile biter. Allah'ın birliğine ermenin ancak onun âşkı ile asılıp kefeni giymekle mümkün olabileceğini dile getirmiştir. Dâimî için ölmenin derin manaları da bu beyit aracılığıyla anlaşılmaktadır.

“Dürrü gevherim vardır

Ol bahri ummân menem” (11) (Orhan, 1999: 118-119)

Dür, Ar. (dürr, inci), (Kormaz, 2003:125).

Gevher, 1. Fars. Mücevher, cevher. 2. Tas. Manalar ve ilâhi sıfatlar. Mana cevheri, sıfat cevheri gibi. 3. Bektaşilerin İmam Hüseyin'in kabrinden veya kabrinin döküldükten sonra kurutulan çamura verdikleri isim. Buna mühür de denir (Uludağ, 2012: 146).

Bahr / Bahir i. Ar. (Buhur / Ebhar / Bihar) 1. Deniz, deryâ, ummân. 2. Tas. A. Hakk'ın sonsuz olan sıfat ve zat makamı ki bütün eşya ve varlıklar bu sonsuz ummânın dalgalarıdır. B. Külli varlık âlemi. Vahdet (birlik) ummân, kesret (çokluk) bunun dalgalarıdır (Uludağ, 2012: 64).

Dâimî, beyitte bahr-i ummân derken esasen vahdeti arzuladığını belirtiyor. Dür-i gevher tamlamasında da değerli inci, cevher, elmasın o denizde olduğunu belirtse de Hz. Hüseyin'in kabrinden alınıp Fırat'a yoğrulan mühüre telmih yapıyor.

“Hem Ali Haydarem ki

Ol cuz-i imran menem” (13) (Orhan, 1999: 118-119)

“Öyle bir sultânım ki

Mülke Süleyman menem” (14) (Orhan, 1999: 118-119)

Mülk, i. Ar. Şehâdet âlemi, maddi ve cismani alem. (Uludağ, 2012:260)

Dâimî beyitte güce, yetkiye, mülke vurgu yapmıştır. Tanrı'nın bir tecellisi olarak tüm bu mülke hâkim olduğunu belirtmektedir.

“Şu cümle âşıkana

Dem ile devrân menem” (15) (Orhan, 1999: 118-119)

Dem, i. Fars (ar.'da kan) 1. Nefes, soluk. 2.Vakit, an, içinde yaşanan zaman. “Gün bugün, saat bu saat, dem bu dem.” 3.tas. a.Hakk'ın feyzinden ibaret olan Rahmâni nefes. B.Tecellinin zuhûr anı; Mevleviler buna “Hu” derler. “Dem-i Hazret-i Mevlana, Sırr-ı Şems Tebrizi, kerem-i imam Ali, hu diyelim”c. Bektaşilerde içki (Uludağ, 2003: 102).

Devrân, i. Fars. 1.Dönmek. 2.Kadriye, Rifaiye, Halvetiye ve Mevleviye gibi zikir-i cehriyi esas alan tarikatların yaptıkları zikir, sema, tarikat ayini (Uludağ, 2003: 105).

Âşık Dâimî'nin âşk konulu güzel beyitlerinden biridir. Âşkın sarhoşluğu içerisinde nefes alan, bu âşk hali ile dönen bir anda olduğunu vurgulamaktadır. Dâimî'nin tasavvufi anlayışında ilâhi âşk önemli bir unsurdur. Beyitteki âşkı ilâhi âşk mahiyetinde okumak mümkündür.

“Sülbi elhetayım ki

Ârife fermân menem” (16) (Orhan, 1999: 118-119)

“Bahr-i hakikat oldum

İlmi cavidan menem” (17) (Orhan, 1999: 118-119)

Cavidan, Fars. (cavidan) s. Ebedi, sonsuz, ölümsüz. (Korkmaz, 2003: 90)

Hakikat, i. Ar. 1.Gerçek; var olduğu kesin ve açık olarak bilinen şey, bir şeyi o şey yapan husus, mahiyet (Korkmaz, 2003: 153).

Dâimî, bahr ifadesi ile sonsuzluğu, hakikat ile de gerçeği kastetmiştir. Varoluşun sırrını çözdüğünü ifade eden Dâimî ebedi olduğunu da şiirde vurgulamıştır. “İlmi Cavidan” ifadesini Dâimî tevriyeli kullanmıştır. Fazlıllah

Hurufî'nin (13339-1394) görüş ve düşüncelerini yazdığı yapıtına da atıfta bulunmuştur.

Hurufilik, 740'ta doğup 788'de (1386) sistemini yaymaya başlayan ve 796'da (1394) Alıncak'ta öldürülen Şihabuddin Fazlullah Hurufî tarafından kurulmuştur. İran bölgesinde yaşayan Fazlullah, Batinilerin prensiplerini de geliştirmiştir. Hurufiliğin gelişmesine yardım eden düşünce sistemlerinden birisi de tasavvufur. Fazlullah Hurufî'nin öldürülmesinden sonra, Hurufiliğin gelişme imkânı bulunduğu sahalardan biri de Anadolu, başka bir söyleyişle Osmanlı ülkesi olmuştur. En çok etkilediği tarikat da Bektaşilik olmuştur (Kara, 1990: 249).

Hurufilik anlayışında Tanrı, harflerle seslerden oluşur: bu kapsamda varlığın özünü kuran harflerle seslerdir, harflerin içerdiği seslerin görünüş alanına çıkmasıyla varlık türleri oluşur. İnsan evrenin özeti olması nedeniyle onun yüzü hakikatin aynasıdır. İnsanın yüzündeki doğuştan gelen yedi çizgi (hutut-ı ebiye) yedi göğü; yine yüzündeki sonradan oluşan yedi çizgi (hutut-ı ümmiye) yeri temsil etmektedir. Bu on dört çizgiyle bu çizgilerin insan yüzünde buldukları on dört yerin toplamı yirmi sekizdir: Yirmi sekiz harf Tanrı'yı gösterir; insanda görünen ve konuşan Tanrı'dır (Korkmaz, 1993: 173).

Dâimî, Hurufî'ye atıfta bulunarak bir nevi onunla arasında benzerlik kuruyor. Hurufî'nin düşüncelerini de önemseydiğini beyitinden anlıyoruz. Dâimî'nin batini yönünü şiirlerinde kullandığı imgelerden çıkarmak mümkündür. Alevi Bektaşî kültüründe görülen Hurufilik inancının yansımaları Dâimî'nin şiirlerinde de görülmektedir.

“Bil cümle âlem üzre  
Şems ile taban menem” (18) (Orhan, 1999: 118-119)

Şems, Ar. (şems) a. Güneş (Korkmaz, 2003: 393).

Dâimî'nin bu beyitinde bütün âlemi kucakladığını anlıyoruz. Zeminden gökyüzüne kadar bütün âlemin kendisi olduğunu anlatıyor.

“Açamadım sırrımı  
Yol ile erkân menem” (19) (Orhan, 1999: 118-119)

“Fehmeyle beni nadan

Ol ehli ırfân menem” (20) (Orhan, 1999: 118-119)

Erkân, i. Ar. (t. Rûkn) 1. Köşe, destek, dayanılan ve güvenilen temel öğeler.  
2. Tarikat adabı, tasavvuf ehlinin uyması gereken usûl ve kurallar (Uludağ, 2012: 125).

Fehm, i. Ar. 1.Anlama, anlayış. 2. Tas. Allah’ın kelâmını ve hitabını anlama ve bunun gereğini yerine getirme. Keşf ve zevk yoluyla elde edilen bilgi (Uludağ, 2012: 133).

Ehl, Ar. (ehl) a. Tarikat, yol kurallarına, ilkelerine uyan, yolu bilen kimse (Korkmaz, 2003: 134).

İrfan, i. Ar. Mârifet, keşf, hads, ilhâm, sezgi, manevi, ruhi tecrübeyle elde edilen bilgi, tecrübe bilgi (Uludağ, 2012: 189).

Dâimî sırlarını açamıyor belki de açmıyor. Sırlarını ifşa etmediğini, sırlarını paylaşmadığını ancak batini manada onun anlaşılabilirliğinden bahsediyor. Dâimî şiirlerini batini yönden olgunlaştırmış bir âşıktır. Zahir bakanların göremeyeceği, insan-ı kâmil olmayanların anlamayacağı bu fikir, Alevi Bektaşî tasavvufî inancın felsefesine dayanmaktadır. Dâimî “fehmeyle” derken anlaşılmaya ihtiyaç duyduğundan da bahsediyor. Ancak anla hitabının muhatabı olarak “nadan”ı görmektedir. Nadan, bilgisiz, tecrübesiz demektir. Sırrı olanın, gizli olanın kendisinin olduğunu, anlaması gerekeninde ilimsiz, câhil kimse olduğunu vurguluyor. Eğer mutlak gerçek Hak ise bunun tasavvufî ilimle olacağını, zahir bilgisi olanların bunu anlamayacağını dile getiriyor.

“Musa’yı imraneye

Ol turi sina menem” (22) (Orhan, 1999: 118-119)

Tur-i Sina, Musa (a.s.)’ın mahall-i münacatıdır. Ve Tur-i Sina, Şam ile medyen arasındadır.

Dâimî beyitte Hz. Musa'ya atıfta bulunuyor. Hz. Musa'nın Peygâamberliğini aldığı dağ olan Tur-i Sina ya da Sina dağından bahsediyor. Yine "İmran" ifadesinden Hz. Musa'nın babası ve Firavun'un baş veziri olan İmran'dan da bahsetmektedir. Bu şekilde Hz. Musa hikâyesine de tasavvufi anlamda şiirlerinde tasavvufi bir öge olarak yer vermiştir.

"Gâh çıkarım arş üzre

Âlemi seyrân menem" (23) (Orhan, 1999: 118-119)

Arş, i. Ar. 1. Feleklerin feleği, en büyük felek, taht, mülk, hâkimiyet, ihata, zuhûr, tecelli. 2.tas. a. Azamet mazharı, tecelli mahalli, zatın hususiyeti, cismi külli b.Allah'ın mukayyet isimlerinin istikrâr mahalli. c. Külli cisim, mutlak varlığın bedeni (Uludağ, 2012: 44).

Âlem, i. Ar. 1.Kâinat, bütün yaratılmış varlıklar, dünya, cihân. 2.Belli bir sınıfi meydana getiren varlıkların ya da canlıların oluşturduğu varlık toplulukları; örn. Yıldızlar âlemi, insanlar âlemi, cinler âlemi. Bu anlamda on sekiz bin âlem vardır (Efendi, 2008: 750).

Dâimî, Allah'ın bulunduğu en üst gök katından âlemi seyrettiğini dile getiriyor. Dokuzuncu ve en üst kat olan gökten, Hakk'ın isim ve sıfatlarının ortaya çıkma, belirme yeri olan bu kattan Dâimî dünyayı seyretmektedir. Alevilikte İnsan-ı Kâmil'lerin gidebileceği yer olan bu kutsal mekân Tanrı'nın birliğine varılacak yerdir.

"Kayıptır meskenimiz

Güşet lamekân menem" (28) (Orhan, 1999: 118-119)

Lamekân, Ar. (la-mekân, mekânı olmayan, mekânsız) s. 1. Nesne kimliksiz, beden kimliksiz olarak algılanan; mekân ve zamanın dışında kalan Tanrı'nın durumunu belirtmek için kullanılır. 2. İlahi Hakk'a erişen, bu nedenle mekân ve zaman gereksinimi ortadan kalkan insan-ı kâmilin durumunu tanımlamak için kullanılır (Korkmaz, 2003: 269).

Dâimî'nin mekân içinde mekânsızlığı dile getirdiği bir beyittir. Esasen maddi dünyanın geçiciliğine vurgu yapmaktadır. Mekânsız olmak batini anlamda ebediyettir. Bu sonun varacağı nokta Tanrı'nın yanı yanı sıra'dır.

“Sevenlerin gönlünde

Hem kadîm mihmân menem” (29) (Orhan, 1999: 118-119)

“Ol bezmi mârifette

Çırağı ruşen menem” (30) (Orhan, 1999: 118-119)

“Ol sarraf pazarında

İnciyi mercân menem” (31) (Orhan, 1999: 118-119)

Mihman, Fars. (mihman) a. 1. Konuk, misafir. 2. Bu geçici dünyada bir süremkonakladıktan sonra Tanrısal evrene geçecek olan insan. 3. Düşüncede görünüşe tâşinâarak kendi evi olarak algılanan gönüle yerleştirilen Tanrı (Korkmaz, 2003: 294).

Bezm, Fars. (bezm, meclis) (Korkmaz, 2003: 82)

Mârifet, i. Ar.1. Bilgi, tecrübi ve ameli bilgi, tanımak, âşinâlık. 2. Tas. Sufilerin ruhani halleri yaşayarak, manevi ve ilâhi hakikatleri tadararak (iç tecrübeyle vasitasız olarak) elde ettikleri bilgi, irfân (Uludağ, 2012: 236).

Çerağ / çırağ / çırağ, i. Fars. 1. Çıra, ışık. 2. Tas. A. Nur, mârifet. B. Bektaşilerde bazı gülbang ve tercümanlar (Uludağ, 2003: 94).

Daim yukarıdaki beyitlerde yine kendine bazı güzel sıfatlar yüklemiştir. Bazen eski bir misafir, dost bazen parlak bir ışık, bazen sarraf pazarında değerli inci mercân olduğunu ifade etmiştir. Esasen bı sıfatları Tanrı adına ifade etmiş ve bu güzelliklerin ancak ondan insanoğluna tecelli olabileceğini dile getirmiştir.

“Söyle gel ey Dâimî

Şahı Horasan menem” (33), (Orhan, 1999: 118-119)

Şah, i. Fars. 1. Pâdişâh, sultân. 2. Tas. Sufi, veli, şeyh. İlk sufilerden Şah Şuca Kirmani gibi pek çok mutasavvıfa ve tarika şeyhine şah unvanı verilmiştir. Özellikle Orta Asya ve Hindistan mutasavvıfları bu unvanı kullanır. Fakat son dönemlerde Alev-Bektaşî edebiyatında “Şâhım Ali”, “Şah-ı Necef”, “Şah-ı Velâyet” gibi deyimlere de sık sık rastlanır (Uludağ, 2012: 326).

Şah-ı Horosan, Horosan erenlerinin sultânı anlamında Hacı Bektaş eli (Korkmaz, 2003: 391).

Dâimî şiirini bitirirken kültürünün ana merkezi olarak bilinen Horosan’a vurgu yapmaktadır. Düşünsel ve gıdasal birikimini Horosan Şah’ından Hacı Bektaş’tan ve Horosan velilerinden aldığını ifade ediyor. Bu beyitten Dâimî’nin kültürel profilinin nereye yaslandığı da anlaşılmatadır..

“Okudum ayeti yârin vechinde  
Gevher vardır âşıkların göçünde  
Varıp nadan ile bir cem içinde  
Oturmaksa oturmamak pek ala” (2) (Orhan, 1999: 16)

Dâimî’nin bu dörtlüğünde esasen tasavvufi derinliği görülebilmektedir. Tasavvuf, Allah’ın niteliğini ve evrenin oluşumunu varlık birliği (vahdet-i vücud) anlayışıyla açıklayan dini-felsefi bir sistemdir. Tasavvufa göre tek yaratıcı olan Allah’tır ve diğer bütün varlıklar onun birer yansımasıdır. Yârin yüzüne, varlığın yegâne gerçeğin yansıdığını ve bunu ayetler vasıtasıyla bizlere ulaştığını belirtmektedir. Esasen bu şiirde tasavvufi düşünce sistemlerinden Hurufilik akla gelmektedir. Batini bir düşünce sistemi olan ve birçok Alevi Bektaşî âşığın şiirinde görülen bu inanç Dâimî’nin şiirinde de açıkça görülmektedir.

“Pervâneyim dîdârına  
Yanarım âşkın narına  
Enel Hak Mansur darına  
Durdum eyvallah eyvallah” (2) (Orhan, 1999: 51)

“Dâimî’yim gitti dostların göçü  
Elem ile doldu gönlümün içi

Hallac'ı Mansur'un ne idi suçu  
Enel Hak diyenler dara dolaştı" (3) (Orhan, 1999: 61)

"Mürşütten bizlere feyzi ilâhi  
Erişti de gördük Hakk dîdârını  
Sonsuz ferraşına düşer billahi  
Enel Hak deyüp de çeken darını (1) (Orhan, 1999: 57)

Ene'l-Hak, "Ben Hakk'ım". Hallac'a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştır. Bu sözün değişik yorumları vardır; bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre, Hallac bu sözü fenâ halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hak'tı. Diğer bir görüşe göre ise Hallac'ın bu sözü, Hak'tan hikâye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allah "Ben Hakk'ım", diyor gibi. Hallac'ın bu sözyle "Ben Hakk'ım, yani batıl değilim" veya "Ben Hak'tanım" demek istediğini söyleyenler de vardır (Uludağ, 2012: 123).

Hallâc-ı Mansûr hayatı ve fikirleriyle birçok insanı tesiri altında bırakmıştır. O tasavvuf erbabı şahsında en büyük ilâhî âşk kurbânı olarak görülmüştür. Dâr, Berdâr, Ene'l-Hak telmihleriyle telmihlerde ve benzetmelerde bulunulmuştur. Bektaşî şiirlerinde de Hallac-ı Mansur, asırlarca bu anlayışla zamanımıza kadar yüceltmeye devam etmiştir (Özcan, 1998: 13). Hallacı Mansur Âşık Dâimî'nin birçok şiirinde yer almış önemli bir tasavvufî öğedir. Dâimî de Alev Bektaşî bir şair olarak birçok Alevi Bektaşî şair gibi şiirlerinde bu ismi kullanmış, isme telmihler yapmış, Mansur'un ilâhî âşkına hayrân kalmıştır.

"Mümin olan sürer bu kadîm rahı  
Ziyaret eyledik ulu dergâhı  
Kırkların ceminde yaptı semahı  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı" (2) (Orhan, 1999: 55)

Dâimî'nin tasavvufî içerikli şiirlerden bir tanesi de "Ali'den kaldı" ayaklı şiirdir. Şiirde tasavvufî öğe olarak "kırkların cemi" kavramını görüyoruz.



Kırklar cemi, 1.Tanrı'nın, varlık âlemi içinde tecellisinde tek bir vücut olarak algılanan Kırklar'ın, Hz. Ali'nin başkanlığında yaptığı toplantı. 2.Bu toplantının devamı durumundaki cem (Korkmaz, 2003: 253).

Kırklar, a. Gayb erenleri ululuk/ermişlik sıralamasında yer alan, kim oldukları tam bilinmeyen, ancak varlıklarına ve kutsallıklarına inanılan kırk kişilik evliyâ, ermiş topluluğu (Korkmaz, 2003: 253).

Semah, Cemdeki on iki hizmet sıralmasında yer alan, cem ve muhabbet toplantılarında müzik eşliğinde yapılan kutsal dans (Korkmaz, 2003: 377).

Âşık Dâimî dörtlükte Alevi Bektaşî öğretisinde şifre sözcüklerden sayılan bir tabir kullanmıştır: Kırkların cemi. Ancak mümin olanların bu eski yolu tutabileceğini dile getirdiği yer kırklar cemi'dir. Dâimî şiirinde evliyâlardan oluştuğu düşünülen bu toplantıya atıfta bulunur.

“Mümin olanlarda nişân bilinir  
Mürşidi kâmilden ilhâm gelinir  
Tarikat babında menzil alınır  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı” (3) (Orhan, 1999: 55)

“Riâyet eyledik bir gerçek zata  
Teberra okurlar eğri sifata  
Dört kapı sırrını geldik ispata  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı” (4) (Orhan, 1999: 55)

Dâimî dörtlüklerde Alevi Bektaşî inancındaki dört kapı olgusu yer almaktadır.

Dört Kapı, Tarikat ehlinin manevi yolculuğu esnasında geçmesi gereken dört aşama: şeriat, tarikat, mârifet, hakikat. Bektaşilikte bu kapılardan her birinin on makamı vardır; toplamında kırk makam denir. Hz. Peygâmbere'in sözü şeriat, fiili tarikat, hali mârifet, sırrı hakikattir. Şeriat farz, tarikat vacip, mârifet sünnet, hakikat fazilet/nafiledir. Şeriat baba, tarikat ana, mârifet oğul, hakikat torundur (Uludağ, 2012: 111).

Dört kapı, kırk makam, Hacı Bektaş Veli tarafından geliştirilen dört ana aşama ve kırk alt aşamadan oluşan eğitim öğretisi (Korkmaz, 2003: 122).

Alevi Bektaşî öğretisinde önemli bir kavram olan “dört kapı, kırk makam” düşüncesi bu dörtlüklere işlenmiştir. İnsan-ı Kâmil olma yolunda müritlerin geçmesi gereken aşamaların sayıldığı dört makam: şeriat, tarikat, mârifet, hakikat’tır. Dâimî hakikat aşamasındaki sırma mazhar olduğunu da dile getiriyor.

“Okuduk Elif’i Ba’ya varınca  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz  
Bir olduk noktai yeye varınca  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz” (1) (Orhan, 1999: 279)

“Zümrei maadır bizim aslımız  
Muhammet Ali’den gelir neslimiz  
Arşullah üstünde sırdır faslımız  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz” (2) (Orhan, 1999: 279)

“Bizdedir azimi nuri keramet  
Etmeyiz kimseye buğzu edevat  
Bizdedir defteri meyzi muhabbet  
Küntü kenzullahın derbanıyız biz.” (4) (Orhan, 1999: 279)

Tasavvuf bir gönül terbiyesidir. Gönül de insanda bulunduğu için tasavvufun konusu insandır. Amacı, onun kalbi-ruhi yönünü eğiterek, olgunlaştırarak kemâl derecesine ulaştırmaktır. Tasavvuf, İslam kaynaklarından hareketle, dini prensiplerin konu ile ilgili yönlerini inceleyen, derinleştiren, yaşayış haline getiren, bâşkalarına da aktarma yollarını gösteren bir faaliyettir. Bir bâşka ifade ile tasavvuf, Kur’ân ve hadislerde yer alan, insanın mistik yönüne ve gönül terbiyesine işaret eden, maddenin ve dünyanın geçiciliğini işleyen, kalbi davranışları esas alan kaidelerin değişik yorumlarından ibaret bir ahlâk ve tefekkür sistemidir (Demirci, 2002: 490). Dâimî’de bu tefekkürü küçük yaşlardan itibaren içinde bulunduğu Alevi Bektaşî maneviyyatı ile almış, kendi özünde yoğurup Dede kimliği ile kişiliğinde yaşatıp tâliplerine yol göstermiştir. Ondaki gönül terbiyesi elbetteki tasavvufi edebîn kültürel felsefesine

nüfus edilişii ile ilgilidir. Dâimî bu terbiye ile tefekkür ettiği şiirlerine mistik yönü ağır dugu ve düşünceler işlemiştir.

Dâimî'nin tasavvufî anlamda belirleyici şiirlerinden olan yukarıdaki dörtlüklerde özellikle "Elif Ba"yı, "Küntü Kenzü" gibi tasavvufî kavramlara yer vermiştir.

Elif, "Besmele"nin "Ba" sının altında bulunan ve İmam Ali'yi simgeleyen noktadan, diğer harfler elif'ten türer; tıpkı bunun gibi bütün varlıklar da Tanrı'dan zuhûr eder. Nasıl ki elif, bütün harflerin ilkiyse Tanrı da bütün varlıkların ilkidir. Bütün harflerin elif'te görüldüğü gibi bütün varlıklar Tanrı'da görülür. İnsan gizli iken görünmek isteyince "nokta" olup ana rahmine düşer; dokuz ay on gün sonra dünyaya gelerek, "elif" olur: vücut, bir bütün olarak "Besmele"yi; gövde "Besmele"nin "Ba"sını; baş "Ba"nın altındaki noktayı simgeler (Korkmaz, 2003: 136).

Küntü Kenz, a. Tanrı'nın ilk durumu anlamında gizli hazîne. Tarikat, yol inancına göre evren, Tanrısal sevgi ve âşk nedeniyle yaratıldı; Tanrı, küntü kenz durumundayken kendi güzelliğini görmek istedi; evreni ve insanı yarattı (Korkmaz, 2003: 267).

Arşullah, İnsanın bir örneği kabul edilen mutlak varlık (Korkmaz, 2003: 62).

### **3.2. Âşık Dâimî'nin Kültürel Yönü**

#### **3.2.1. Âşık Dâimî'nin Kültürel Profili**

Kültürün etimolojik açıdan kökenine inilirse, Latince'de tarım anlamına gelen Cultura kelimesinden geldiği görülmektedir. Batı dillerinde daha sonra Culture olarak kullanılan bu kelimenin zamanımıza kadar gelen Osmanlıca karşılığı hars kelimesidir (Çeçen, 1984:9).

İbrahim Kafesoğlu ise kültürü şöyle tanımlar: "Bir insan topluluğunun kendi tarihi tekâmülü hususunda sahip olduğu şuur demektir; o surette ki, bu insan topluluğu bu tarihi tekâmül şuuruna atfen varlığını devam ettirme azmini gösterir ve gelişmesini sağlar." (Köseoğlu, 1992: 147).

Kültür, insanın insan tarafından tesis edilmiş ve yaratılmış olan çevresini ifade eder. Maddi ve manevi olmak üzere iki vechesi vardır. Bazı sosyologların aynı zamanda medeniyet ismini verdikleri maddi kültür, yapılarımız, tekniklerimiz, yollarımız, istihlal ve ulaştırma vasıtalarımız gibi gözle görülür maddi unsurlardan ibaret ve kendi eserimiz olan çevre şartlarımızdır. Buna karşılık manevi kültür, bir milleti millet yapan ve onun öz şahsiyetini belirleyen moral unsurlardan (yani örfler, âdetler, kolektif davranışlar ve tutumlardan) meydana gelen kültür bütünüdür (Bilgiseven, 1995: 15).

Gökalp ise kültüre hars der ve medeniyet ile kültür arasındaki benzerlikler ve farklılıkları şöyle açıklar. Hars ile medeniyet hem iştirak hem de ayrılık noktaları vardır. Hars ile medeniyet arasındaki iştirak noktası, ikisinin de bütün içtimai hayatlarının cami olmasıdır. İçtimai hayatlar şunlardır: dini hayat, ahlâki hayat, hukuki hayat, muakalevi hayat, bedii hayat, iktisadi hayat, lisâni hayat, fenni hayat. Bu sekiz türlü içtimai hayatların mecmuuna “hars” adı verildiği gibi “medeniyet” de denir. İşte, hars ile medeniyet arasında iştirak ve müşabehet noktası budur. Şimdi de hars ile medeniyet arasındaki ayrılıkları arayalım: Evvela, “hars” milli olduğu halde, “medeniyet” beynelmilel’dir. Hars, yalnız bir milletin dini, ahlâki, hukuki, muakelevi, bedii, iktisadi ve fenni hayatlarının ahenktar bir mecmuasıdır. Medeniyetse, aynı “mamûre”ye dâhil birçok milletin içtimai hayatlarının müşterek bir mecmudur. Mesela Avrupa ve Amerikan mamûresinde bütün Avrupalı milletler arasında müşterek bir “Garp medeniyeti” vardır. Bu medeniyetin içinde birbirinden ayrı ve müstakil olmak üzere bir İngiliz harsı, bir Fransız harsı, bir Alman harsı ilh. mevcuttur (Gökalp, 2006: 29).

Yukarıda verilmiş olan kültürün tanımından hareketle Âşık Dâimî’nin kültürel profili izah edilcektir. Âşık Dâimî, daha çocukluğundan itibaren kendi öz kültürünün icra edildiği ortam olan “Dedelik” kurumunun tam merkezinde kendisini bulur. Kendisi de bir “Dede” olan Âşık Dâimî Alevi Bektaşî kültürünün içinde yetişmiş, bu kültürün öğeleri ile donanıp zamanla kendine özgü damarıyla bu kültüre en üst kanaldan bağlanacaktır.

Doğduğu, büyüdüğü ve gençliğinin bir döneminin geçtiği Erzincan Tercan bölgesi özellikle Alevi Bektaşî kesimlerin meskûn oldukları bölge olarak bilinir. Dâimî bu yörenin insanlarına has sevgi, âşk, saygı, insanlık tohumları ile hayat

bulmuş, kişiliğinde daima yer edineceği kimlik özelliklerini yöre insanından ve bu çevreden almıştır.

Dâimî, bir Alevi dedesidir. Yörede Ali Babaoğulları diye bilinen aşiret kendilerini İmam Rıza kanalıyla Hz. Ali'ye bağlar. Dolayısıyla seyitlik mertebesinde gelen ozan, bu kültürün devamını sağlayacak yegâne kişilerden olarak görülmüş, çevre illerden tâlipler bulmuş, mürşit kabul edilmiştir.

Âşık Dâimî, halk şiiri geleneğinin önemli temsilcilerinden biridir. Her ne kadar usta-çırak ilişkisini uygulamada pek yaşamasa da yetiştiği ortam ve onun bu kültürel bağlamda ilerlemesini sağlayan kişiler, Dâimî'nin Türk halk şiir geleneğinin önemli ustalarından biri haline getirmiştir. Dâimî, seyitlik ve dedelik kurumunun içinde teneffüs ettiği Alevi Bektaşî erkânı tasavvufî geleneği ile saz ile söz ustası olmuş bir kültür adamıdır. Diğer yandan çevresindeki âşıklardan ve âşıklık geleneğinden etkilenip kendini bu kültürün bir temsilcisi olarak tanıtacaktır. Malatya Arguvan, Sivas Emrek ve Tercan-Erzican'ın âşıklık geleneği kültürel birikimini kendi dimağında özümseyip icra etmesi onu çağının büyük ozanları arasında algılanmasını sağlamıştır.

Şiirlerinin birçoğunda ifade bulan Hakk-Muhammet-Ali üçlemesi, Kerbelâ vakasına duyduğu derin mâtem, Hz. Hüseyin'e olan samimi sevgisi, Hacı Bektaş Veli'den kaynaklı öğretilerden dem vurması, şiirlerinin kültürel kodlarını oluşturan unsurdan biri olan Pîr Sultân Abdal onun şiir geleneğinin ve kültürünün hangi çizgi üzerinden geldiğini göstermiştir. Dâimî, Alevi Bektaşî edebiyatının yedi ulu ozanı çizgisinde şiirler yazmıştır. Ancak Âşık Dâimî'deki Alevi Bektaşî tasavvufî birikim özgün bir hal alır.

Dâimî'nin kültürüne olan sevgisi onu saldırgan bir kültürel kimlik olarak tarikat propagandacısı yapmamıştır. O, inancını sevmiş, savunmuş ama kuru bir yol davacısı olmamıştır. Dâimî, kimliği gereği "Dedelik" makamını hiçbir zaman kötüye kullanmamış ve bu makamdan nemalanmamıştır. Aleviliğin, insanlığın birlik ve beraberliğindeki rolünü, her inanç ve düşünceye olan sevgi ve saygısını, iletisini her fırsatta yinelemiş; bilime, akla, felsefeye olan hoşgörüsüne değinmiştir.

Dâimî'nin halk tarafından sevilmesinde belki de en önemli kilit noktalardan biri de kullandığı "dil" olmuştur. İnsanları hor görmeyen aksine yücelten, aşağılayan değil samimi bir sevgiyle kucaklayan, sade, yalın, duru, öz Türkçe kelimelerin kullanıldığı dil sebebiyle sevilmiş ve saygı görülmüştür. Özellikle Alevi kesimlerce kullanılan kelimeleri dikkatle seçip kullanması halkın, Dâimî'ye içlerinden biriymiş gibi olumlu bir tavır sergilenmesine zemin hazırlamıştır.

### 3.2.2. Âşık Dâimî'nin Kültürel Aktarıcılık Yönü

Âşık Dâimî, kültürünün öz kaynaklarından doğmuş bir kültür koruyucusudur. Ailesinden ve geleneğinden aldığı kültürel kodları geleceğe taşıyan, bu yolda hizmet veren bir Alevi ozanıdır. Kimliğini ve kültürünü koruyucu bir tavırla saklayan, onu gözetken ve temsil ettiği gelenekleri gelecek nesillere aktaran sözlü kültürün temsilcisi, kültür aktarıcısıdır.

Âşık Dâimî'nin içinde yaşadığı dönem sıkıntılı bir dönemdir. Bu sıkıntıların ilki hiç şüphesiz 1939-1945 yılları arasında cereyan etmiş İkinci Dünya Savaşı'dır. Bütün Dünya büyük bir hızla var olan bu oluşumların içinde yer almış ve bir kaosa sürüklenmiştir. Savaşın soğuk yüzü kendini her alanda gösterir. En çok da ekonomik olarak yoksulluk, ülkenin kapısını çalar ve kentten köye herkes bu durumdan etkilenir. İşte bu kaos ortamında Âşık Dâimî tıpkı 13. yüzyılın değişilmez zevklerinden Yunus Emre'nin yaptığı gibi kendine sanatının gölgesinde bir yer açmış ve deyim yerindeyse dönemin sıkıntısından kurtulmak adına sığınacak bir lîmân bulmuştur. Tabi ki Dâimî'nin bu dönemde kültürüne sahip çıkması, onu yaşaması ve saklayıp ileriki yıllara taşıması gönlündeki duygu, aklındaki zihin terbiyesi ile mümkün olacaktır. Nitekim Dâimî daha 7 yaşında iken dedesi Dursun Bey'den almış olduğu bağlama eğitimi ve terbiye bu bilgileri doğrular niteliktedir.

Âşık Dâimî'nin yaşadığı dönem itibariyle yüzleştiği bir diğer sıkıntı ise göç olgusu ve bunun halkın kültürü üzerinde yarattığı kültürel asimilasyon, yozlaşmadır. Türkiye'de göç, 1950'li yıllarda sanayileşmenin etkisiyle ve kentleşmenin ortaya çıkmasıyla hız kazanmış ve yıldan yıla artmıştır. Kaybolmaya ve yozlaşmaya yüz tutan Anadolu halk kültürünün korunması ve bu değerlerin yok olmaması için göstermiş olduğu sağlam bilinç, Dâimî'nin kendi geleneksel yapısının ne kadar güçlü temeller üzerine kurulu olduğunu gösterir. Dâimî'deki sözlü kültür geleneğinin güçlü

belleği, Anadolu insanının yarattığı bu ürünlerin kaybolmamasına, değişime ayak uydurup kendini güncelleyip halkın zihninde tekrardan yer edinmesini sağlamıştır.

Âşık Dâimî İstanbul'a göç ettiği tarih olan 1963 yılına kadar Erzincan, Tunceli, Gümüşhane bölgesini gezmiş, bir âşığın zorlu Anadolu yıllarında ne yapması gerekiyorsa onu yapmıştır. Türküleriyle derin ezgili yüreklere seslenmiş, halka moral motivasyon yüklemiştir. Diyâr diyâr gezdiği Anadolu köyleri Dâimî'nin uğrak yerleri olmuş, icra ettiği geleneği ile bu zor yıllarda halkınca sayılmış, sevilmiş bir âşık olmuştur. Erzincan'ın merkezine bağlı kuzey köyleri olan Ağilözü, Koçyatağı, Ahmetli; merkeze bağlı Ulalar, Heybeli, Hacıali Palangası, Ekinci, Göyne, Tandırlı; güneyinde bulunan Beşsaray, Söğütözü, Pekmezli, Cevizli, Yağca, İncedere gibi birçok köyü gezmiştir. Yine Gümüşhane Şiran'a bağlı İnözü, Kelkit'e bağlı Kömür, Aydoğdu, Çimenli, Akdağ gibi köylerde bağlama geceleri düzenleyip bu bölgedeki kültürel mirasın korunup aktarılmasını sağlamıştır.

Adı geçen köylerde şu an hayat süren köyün yaşlı insanları hala Dâimî türküleri okur, hâtıralarıyla Dâimî'yi yâd ederler. Buralarda türküler, ağıtlar yakan Âşık Dâimî coğrafya insanın hafızasındaki halk edebiyatı ürünlerini de derleme fırsatı bulmuştur. Özellikle yedi ulu ozanın bilinmeyen, Şah İsmail'in unutulmaya yüz tutmuş birçok deyişi halkın kültürel hafızasından derleme ve bu eserleri icra etme misyonunu üstlenmiştir.

1970 ve 1980'li yıllara gelindiğinde yaşanan siyasi-toplumsal hareketler karmaşık bir durum ortaya çıkarmıştır. Kent yaşamına yeni yeni ayak uydurmaya çalışan Anadolu insanı bu karışık ortamda kendi kültürüne dair karar verme aşamasına gelecektir. Anadolu insanı ya kültürünü tamamen terk edecek dönemin popüler müziği arabesk müzik kültürü içinde kaybolup gidecek ya da kendi zihin repertuarındaki halk kültürü ve geleneği ile kaynaşmış "türkü" kimliğini ön plana çıkarıp, dönemin kaosuna kendini kapalı tutacaktır. Bu sıkıntılı dönemde Âşık Dâimî kültürel kodlar gereği, kendi kültürü ile biçimlendirilmiş halk müziği ile ön plana çıkar; bu geleneğin temsilcisi, aktarıcısı, taşıyıcısı olur. Gerek bağlama kursu verdiği müzik evinde gerekse de plak satımının yapıldığı dükkânı aracılığıyla bu geleneksel halk müziğinin devamını sağlama noktasında önemli çalışmalar yapmış ve döneminde dinlenen, sevilen bir halk ozanı olmuştur.

### 3.3. Âşık Dâimî'nin Sanatsal Yönü

#### 3.3.1. Sanat Adamı Âşık Dâimî

Anadolu coğrafyasının kültürel kentlerinden biri olan Tercan, Dâimî'nin sanatının nefes aldığı ilk heyecan mekânı olmuştur. Sahip olduğu kültürel donanım, ait olduğu manevi olgu, seyyidlik kanalı ile kendisine gelen uhrevi kimlikli dünyevi makam onun sanatsal profilini oluşturan unsurların başında gelir. O, Pîr'i Hacı Bektaş Veli'den edindiği öğretileri vasıtasıyla insanlara âşk-sevgi iletisi ile yaklaşan, sadece ve sadece insan temelli hayat algısı ve dünya görüşü ile herkesi kucaklayan, herkesi eşit gören bir inancın icracısıdır. O, kültüründe irşat eden, doğru yolu gösteren bir rehberdir. Mürşittir, Dede'dir. Sanatının derin anlamı şu dizelerde de gözlemlenebilir:

“Kâinatın aynasıyım  
Mademki ben bir insanım  
Hakk'ın varlık deryâsıyım  
Mademki ben bir insanım” (Orhan, 1999: 129)

Dâimî, sanatının kaynağını insandan, insanlıktan alır. Kendisini Pîr olarak gördüğü Hacı Bektaş Veli'nin insanlık âlemine ışık tutan sözleri akla gelmektedir.

“Hararet nardadır, sac'da değildir,  
Keramet baştadır, tac'da değildir,  
Her ne arar isen, kendinde ara,  
Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir.”

diyen Hacı Bektaş Veli, her şeyi insanda arayan, Hakk'ı kendi özünde arayan ve kendi özünü de Hakk'ta bulan bir anlayışın öncüsüdür. Sevgiyi ve bilimi kendisine rehber kılmış, doktrinlerinin gelecek nesillere aktarılmasını sağlamıştır. Alevi-Bektaşî öğretisinin temelini oluşturan Tanrı-İnsan-Doğa sevgisine dayanan, insanı temel alan hümanist yaşam felsefesi Dâimî'yi de etkilemiştir. Hacı Bektaş Veli'nin dini algılayış biçimi Tanrı korkusuna değil, Tanrı sevgisine dayanır. Bu felsefe tümüyle Dâimî'ye nüfuz etmiştir.



“Benim Kâbe’im insandır” öğretisinden hareketle en büyük sevginin, âşkın, insanın gönlünde olduğunu ve en büyük Kâbe’nin de yine insan olduğuna vurgu yapmaktadır. Elbetteki şiirlerinin birçoğunda doğayı, geleneksel örgüyü, dini-tasavvufi içeriği görmemiz mümkündür. Ancak yazmış olduğu şiirlerinin özünü, sanatının kaynağını, yaşam felsefesi aşağıdaki dörtlüklerden anlaşılabilir:

“Tevrat’ı yazâbilirim  
İncil’i dizebilirim  
Kuran’ım sezebilirim  
Mademki ben bir insanım” (Orhan, 1999: 129)

Mensubu bulunduğu inancın en temel öğretisi olan sevgi boyutlu inanç düşüncesi etrafında kendinden geçen turna misâli semah dönen ve bu dönüş ile ibâdetini bitiren şair yaşadığı evreninde özünü bulur. Doğa ile meşk halinde olan ozan vahdet-i vücud felsefesiyle aradaki ayrılıkları kaldırır ve bu düşünce ile hemhal olurlar. Hümanizmin doruk noktasına ulaşılan bu dörtlükte Dâimî ağzından düşürmediği “Hakk” ifadesiyle Tanrı-İnsan birlikteliğine dikkati çeker, gönüllere sevgiyi ikamet eder.

“İnsan hakta hak insanda  
Arıyorsan bak insanda  
Hiç eksiklik yok insanda  
Mademki ben bir insanım” (Orhan, 1999: 129)

Dâimî’nin sanatının bir diğer unsuru ise onun müziğe olan sevdasıdır. Dâimî, tekkelerindeki ibâdeti, müzik eksenli icra eden, ritüellerin müzikle ahengini sağlayan, kısacası müzikle ibâdet eden bir kişidir. Telli Kur’ân felsefesinden gelen bir inancın tohumu ile müziğe büyük bir hürmet gösterir, saza mukaddes bir vasıf atfeder. Ancak o müziğini ve müziğinin kaynağını oluşturan sevgisini paylaşmak arzusundadır. Âşıklık geleneği bağlamında daima yönünü halka dönen, halktan yana cephe alan, halkı kucaklayan ve nihayet müziğini de halktan yana seçen (Halk Müziği) bir sanatçıdır. Çünkü sahip olduğu düşünceleri, duyguyu ve inancını ancak bu müzik vasıtasıyla halka aktarabilirdi. Karşısında mest olduğu Anadolu coğrafyasının tüm seslerini sevgi dolu yüreğinden geçirip halka sunmuş bir ozandır.

Dâimî'nin sanatının bir diğerk yönü de gelenekçi sanat anlayışıdır. O, geleneğine tutkun bir ozandır. Yaşamı boyunca edindiğı tüm bilgileri kişiliğinin âşk ve sevgi süzgecinden geçirip, bir cevher misâli kaynak bildiğı kendi kültürel özünden geçirerek yeni ufuklara yol almıştır. Yenilikçi tavrındaki duruş, öze bağı kalıp yabancılaşmayan gelenekçi yönünün tezahürüdür. Bu duruşunu sanatı boyunca muhafaza etmiş, sanatının vazgeçilmezleri arasına koymuştur. Hem gelenekçi yapısı hem de çağa ayak uydurmak adına yeniliğı takip etmesi onun büyük bir ozan olduğunun da göstergesidir.

“Dâimî'yim küllüklerde tozanlar  
Kötü örnek olur edep bozanlar  
Çağın kültürünü alan ozanlar  
Bilim ışığını saçanı söyler” (Orhan, 1999: 441)

Âşık Dâimî'nin sanat yönünü gösteren bir diğerk unsur da Alevi Bektaşî tasavvufî boyutudur. Tasavvufun sabır, tövbe, himmet, âşk, sevgi, ölüm-ölümsüzlük, vahdet-i vücüt, fenâfillah-bekabillah gibi önemli karamlarından hemen hemen hepsiyle ilgili şiirler yazan Dâimî, şiirlerinin birçoğuna Alevi Bektaşî yolu ile ilgili tasavvufu ilişirmiştir. Aşağıdaki şiirde Dâimî'nin tasavvufun âşk yönüne değindiğı şiirlerden birine örnek verilmiştir:

“Mecnûn'a mekândır Leylâ'nın dağı  
Ârif olan seçer karayı ağı  
Bağbansan bekleme şol kuru bağı  
Ağaç meyva vermez dal olmayınca” (Orhan, 1999: 14)

Şiirde tasavvufî anlamda âşkın yüceliğine değinen ozan, âşkın gerçekliğinin ancak Tanrı-Evren-İnsan ilişkisini anlamaktan geçtiğini belirtir.

Dâimî'nin sanat yönünün bu denli yoğun olmasına etki eden bir diğerk unsur da hiç kuşkusuz divân şiirine gösterdiği ilgidir. Türklerin İslam dini ve kültürünü benimsedikten sonra Arap ve Fars edebiyatlarını örnek alarak oluşturdukları yazılı edebiyata divân edebiyatı denmiştir. Daha çok medrese eğitimi almış şairlerin ve yazarların şiirlerini Divân adı verdikleri kitaplarda topladıkları için söz konusu edebiyata divân edebiyatı denir.

Dâimî'nin klasik Türk şiiri tarzında yazmış olduğu on iki şiiri bulunmaktadır. Fakat bu şiirlerin temel özelliği olan arûz ölçüsü bulunmamaktadır. Sadece şiirin biçim özelliklerinden kafiye, birim ve kullanılan kelimelerin anlamındaki derin imgeler Dâimî'nin şiirlerinin, Divân şiirinin bazı özelliklerini taşıdığını ifade edebiliriz. Dâimî'nin ileri bir teknik ve usta bir söyleyiş gerektiren bu tarz şiirler yazması, hangi tarz olursa olsun şiir yazma kabiliyetini gösterir. Dâimî'nin Divân şiiri tarzında yazmış olduğu şiirlerden biri aşağıdaki şekildedir:

“Dinle beni beşer dinle biz müptelayız rindâne  
Âşk ile sermest olmuşuz şavk-ı cilayız rindâne

Çeşmi siyah tığı ebrû mestü layekil eyledi  
Hûnîmizi babına sürmüşüz belâyız rindâne

Çün zemin Asuman müpteladır âşku nurumuza  
Varsın kendi mecnûn olsun ki, biz Leylâyız rindâne

Dalma tevekküle gel bak bizim hoş âlemimize  
Eseriz zülfü teline badı sabayız rindâne

Cem olurlar hep bir yere dem ile devrân eylerler  
Nuş ederler destimizden cam-i sekpayız rindâne

Gerçi Dâimî ne kadar olsa payesine azim  
Bir kere çeşmini süzse kuluz gedâyız rindâne” (Orhan, 1999: 397)

Şiirin biçim özellikleri tıpkı divân şiiri nazım şekillerinden gazel türünü andırmaktadır. Gazel kelimesi Arapça'da “kadınlarla sevgi üzerine konuşmak, söyleşmek” demektir. Sevgiden, sevgilinin âşkından söz eden gazeller Arap edebiyatında önceleri kasideler içinde bir bölüm olarak görülürken VII. yüzyıldan sonra bu adla ayrı bir şekil olarak kullanılmağa başlanmıştır (İpekten, 2005: 17).

Nazım terimi olarak gazel, kafiye örgüsü aa ba ca vb. olan bir nazım şeklinin adıdır. Murassa, yani iki mısra'ı birbirine kafiyeli olan ilk beytine matla', matladan sonra gelen ikinci beytine de Hüsn-i Matla' denir. Gazelin son beytine Makta' ve

makta'dan önceki beyte de Hüsn-i Makta' adı verilir. Hüsn-i Matla'nın matla'dan ve Hüsn-i makta'nın makta'dan güzel olmasına dikkat edilir. Gazelin en güzel beytine de Şah-Beyt ya da Beyt'ül-gazel denir. Şair gazelin makta' beytinde adını söyler. Bu, şairin sonradan aldığı ikinci adı, mahlasıdır (İpekten, 2005: 17).

Dâimî'nin "Rindâne" kafiyeleli şiiri de esasen şekil olarak bir gazeli andırmaktadır. Her ne kadar arûz ölçüsüyle yazılmasa da aa ba ca vb. şeklinde devam eden kafiye örgüsü, birim olarak ikili mısra düzeni (beyit), kullanılan imge derinliği, şiirdeki hayâl gücü divân şiiri tarzında şiir yazabileceğini ifşa ettirmektedir. Buradan hareketle Dâimî'nin Türk edebiyatının bir dönemi olan divân edebiyatını önemseydiğini ve bu şiir tarzıyla şiirler vücuda getirdiğini söyleyebiliriz.

Âşık Dâimî'nin sanatının temel taşlarından biri de ondaki icra yeteneğidir. Onun şiirlerini turnelerde, anma törenlerinde, konserlerde icra ettiğindeki hal ve tavır, Dâimî'nin hislerinin en açık şekilde ortaya çıktığı anlardır. Büyük bir âşkla ve şevkle sarıldığı bağlamasını kendine özgü tezene ile icra ettiği sanatı, yeteneğinin en üst seviyedeki halini gözler önüne serer. Çok iyi bir saz ustası olmasının yanında çok iyi deyiş okuyan biridir. Katıldığı ayin-i cemlerde sazı ile dile getirdiği deyişler bölge insanının zihnine kazınmış, günümüze değin söylenegelmiştir.

Âyin, tören, görenek, yol, yöntem anlamına gelen bir kelimedir. Tarikatlarda özel bir müzik eşliğinde yapılan zikir ve raks anlamında kullanılır ve bir çeşit ibâdet sayılır. Âyin-i Cem zümre-tarikat edebiyatının kaynağı durumundadır. Kış mevsiminde ve cuma geceleri yapılan âyin-i cemlerde On İki İmam'ın adının geçtiği üç nefesin, Miracnâme'nin, Kerbelâ olayıyla ilgili mersiyelerin okunmasının törenin gereklerinden olması, bu edebiyatın gelişmesine yol açmıştır (Özkırmı, 1993: 256).

Cem, Anadolu Aleviliğinin en önemli kurumlarından. Sünni ibâdet biçiminin dışlanması, Cem sayesinde. Asya'da Ahmet Yesevi döneminde bile kadınlı erkekli dinsel toplantılar yapılmıştır ama bu toplantıların ilkeli bir biçimde uygulanması ve geliştirilmesi Anadolu'da mümkün olmuştur (Zelyurt, 1998: 181).

Kaynak bu şekilde açıklanabilirse de Mehmet Erol Cem ayini ile Eski Türk inançları arasında birçok benzerliğin olduğunu, Türklerin İslâmiyet'i kabul edince eski dinlerinin uygulamalarını yeni dinlerine de adapte ettiklerini belirtmektedir:

“Mev-i Bektaşı âyin-i cemleri hep gece yapılır. Şamanlık ayinleri de hep geceleyin olur. Her iki inanışta da dini liderlerin kıyafetleri, davranışları, hizmetleri, ayinlerde çalınan sazlar, müzik, oyunlar, duâlar bakımından büyük benzerlikler vardır. Türkiye’deki dede ve babalar gibi Yakut şamanı da post üzerinde oturur. Ağzına aldığı birkaç yudum suyu etrafa püskürtür. Böylece ayin başlamış olur.” (Şahin, 2004: 106).

Dâimî’nin cem törenlerine katılma durumu elbetteki sahip olduğu “Dede” kimliğinden kaynaklıdır. Başta Erzincan olmak üzere çevre illerdeki tâliplerinin köylerini gezip, cem törenlerine katılıp, bu törenlere dedelik yapmıştır. Ayin-i Cem’lerdeki saz ve söz ustalığı onun, sahip olduğu kültürün icra noktasındaki önemini ortaya çıkarır. Sanatını daha çok bu törenlerde icra eden Dâimî, özellikle deyişmeleri ile kendi kültürünün rehberi olma özelliğini taşımıştır.

Dâimî’nin sanatının bir diğer önemli noktası da sahip olduğu saz çalma yeteneğidir. Hitabet ve diksiyonundaki doğru artış ve azalmalar ondaki hem ses hem de söz kabiliyetini gösterir. Daha 7 yaşında iken dedesi Dursun Bey’den aldığı bu kaynağı, doğru üslupla kullanmış kendi çağında bir ekol olup çığır açmıştır. Bütün sanatını Hak yoluna adanmış Dâimî, insanlığa hizmet etmiş ve bu yolda âşk ile vurduğu sazıyla bir gönül adamı olmuştur. Kendine özgü tezenesi ile yarattığı ezgileri, onun saz çalmadaki ustalığını gösterir. Saz çalmadaki ustalığı ve heybeti söz söylemedeki kudreti ile birleşince ayrı bir teknik ortaya çıkaran Dâimî kendine özgü bir tını ve stil yaratmıştır.

### **3.3.2. Türkü Adamı, Yorumcu Âşık Dâimî**

Âşık Dâimî, Dursun ve Yusuf Dedelerini ilk ustaları olarak kabul eder. Genç yetişkin yıllarına kadar onların rehberliğinde eğitilmiştir. Usta malı şairlerden sonra büyük bir üretim mekânizması ve olağanüstü yaratma yeteneği ile yaklaşık bine yakın eser vücuda getirmiştir. Ancak şairlerinden elde kalan 400-450 arası eserlerinin dışında kalan, bugün elimizde olmayan şiirlerini 1980 darbesi sonrasında yakmıştır (Yadigâr Aydın Orhan –Âşık Dâimî’nin kızı- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Ankara: 10.07.2013).

Üretici bir kişiliği olan Dâimî bunu sanatında da göstermiştir. Kendisi âşıklık geleneği gereği usta elinde bir çırak gibi yetişmiş ancak çırak yetiştirmemiştir. Askerlik görevini 1960 yılında tamamlar ve Erzincan'a yerleşir. Burada Musiki Derneği bünyesinde kurulan Türk Halk Müziği Topluluğu'nun hocası olur. Pek çok genç şair yetiştirir. Korosuyla, haftada iki gün belediye hoparlöründen şehre canlı yayın yapar, çeşitli konserler verirdi. Zaman zaman da o yıllarda yayına yeni başlayan Erzurum Radyosu'na giderek bant doldururlar. Ancak buradaki çalışmalar onu tatmin etmez ve İstanbul'a göç eder. İstanbul'a yerleştikten sonra pek çok ünlü usta ile tanışır. İstanbul Radyosu'nda kaşeli sanatçı olarak görev alır. Ayrıca bağmala öğretim evi açarak çok sayıda öğrenci yetiştirir. Diğer sanatçı arkadaşları ile birlikte yurt içinde ve yurt dışında turnelere katılır, konserler verir (Taş ve Turhan, 2004: 1001-1002). Âşık Dâimî çağında birçok öğrenciye bağlama dersi vermiş ancak birebir bir çırak yetiştirip el vermemiştir.

Âşık Dâimî, ozan kimliğinin gereklerinden olan, Hakk'tan aldığı ilhâm ile kendi duygu ve düşüncelerindeki ışığı ezgiler vasıtasıyla halka aktaran bir türkü yakıncısıdır. Öyle ki bünyesindeki Alevi Bektaşî tasavvufî olgu ile söyleyeceklerini büyük bir kelâm içerisinde aşağılamadan, kırmadan, incitmeden, sövmeden söylemiş, ağır bir düstur olgusuyla dile getirmiştir. Câhil, eğitimsiz, softa kişiler dışında hiçbir kişiye, zümreye, topluma gülden gayri laf dememiş, insanlığa hizmet etmiş bir ozandır. Yüreğindeki Allah aşkı ile yaratılanı yaradandan ötürü sevmiş; barışı, dostluğu, kardeşliği, bilimi, güzel ahlâkı şanlı kılmış; cehâleti, kötü niyetli kimseleri, toplumda dini anlamda bölücülük yapanları eleştirmiş; duyarlı kişiliği ile öğütler vermiş bir ozandır.

Dâimî'nin türkü yorumunun en önemli yanlarından biri de âşıklık geleneğinden tanıdığımız irticalen şiir söyleme özelliğidir. Doğaçlama ile çalılıp söylendiği eserleri çoğu zaman kayıt altına alınmamış unutulmuş gitmiştir. Ev, aile ve dost ortamında irticalen seslendirdiği eserler bazen kayıt altına alınmış günümüze kadar gelmişken, çoğu zaman elimize ulaşmamıştır.

Dâimî tam bir türkü adamıdır. Gerek genç yaşında gerekse de gurbete çıktığı yıllarda kısa ömrüne Türk halk edebiyatında pek az rastlanan bir üreticilikle şiirler yazmış, bıkmamış, usanmamış daima özgün şiirler üretmiştir. Kendi tuttuğu defterine şiirlerini kaydeden Dâimî'nin bugün ortaya çıkmamış pek çok şiiri vardır. Elimizde

olan 431 şiirinin dışında pek çok şiiri bugün bazı ses kayıtlarında hala gün ışığına çıkmamıştır. Bazı şiirleri ise çağında bazı kötü niyetli kişilerce mahlası değiştirilerek seslendirilmiştir.

Dâimî'nin bugün itibariyle TRT Nota arşivine girmiş direkt kendisine ait olan 8 eser bulunmaktadır. Kendisine ait olan bu eserleri Muzaffer Sarısözen, Mine Yalçın, Turan Engin, dönemin TRT Müzik Dai. Başk. THM Md. ile TRT İzmir THM Md. gibi yetkililerce derlenmiş TRT Türk Halk Müziği repertuarı içerisine girmiştir. Bu eserler:

<b>Repertuar No</b>	<b>Ezgi adı</b>	<b>Kaynak Kişisi</b>
900	Âşıklar Neylesin Seni	Âşık İsmail Aydın
2468	Bir Seher Vaktinde İndim Bağlara	Âşık İsmail Aydın
2649	Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım	Âşık İsmail Aydın
3190	Menzil Almak İster İsen	Âşık İsmail Aydın
3764	Sevdiğim Yüzünden Kaldır Nikabı	Âşık İsmail Aydın
3769	Bugün Cânân Bize Geldi	Âşık İsmail Aydın
4070	Kâinatta Bir Zerreyim	Âşık İsmail Aydın
4144	Coşar Koç Yiğitler	Âşık İsmail Aydın

[http://www.trtnotaarsivi.com/thm\\_arama.php](http://www.trtnotaarsivi.com/thm_arama.php)

TRT Türk Halk Musikisi nota arşivinde 3836 repertuar nolu “Nasıl Yar Diyeyim” adlı parça ile ilgili net olmayan bir durum bulunmaktadır. TRT kayıtlarında görülen bir hata tespit edilmiştir. Bir ustanın kendi eserinin, başka bir ustanın adına kaydedilme hatası Dâimî'nin bir eseri için de geçerlidir. Bu yanlış durum ile ilgili eserlerinin kendilerine ait olduğunu belgelemek adına mahkemelere veya ilgili meslek kuruluşlarına başvuru yapmaktadırlar. Aynı durum Âşık Dâimî'nin kızı Yedigâr Aydın Orhan'ın başından da geçmiştir. Âşık Dâimî'nin kızı Yedigâr Aydın Orhan ile yapılan söyleşide bu eserin Dâimî'ye ait olduğunu, babası tarafından seslendirildiğini ifade etmiştir. Bahsedilen eser, TRT nota arşivine kaynak kişisi Ali Ekber Çiçek adına kayıtlı olup, Tuncer İnan tarafından notaya alınmıştır. Eser Âşık Dâimî'nin kızı Yedigâr Aydın Orhan'ın eserinde şu şekilde geçmektedir.

“Nasıl yar diyeyim ben böyle yâre  
Mecnûn edip çöle saldıktan sonra

Âlemin bağına bülbüller konmuş  
Nidem benim gülüm solduktan sonra

Coşkun sular gibi çağlamayan yar  
Gönlünü gönlüme bağlamayan yar  
Benim bu halime ağlamayan yar  
Daha ağlamasın öldükten sonra

Âşık Dâimî'yim sürem bu yolu  
Muhabbet bağının olaydım gülü  
İster yağmur yağsın isterse dolu  
Nidem ben ummâna daldıktan sonra” (Orhan, 1999: 22)

TRT nota arşivinde “Kimden alındığı” kısmı ile “Derleyen” kısmında Erzincanlı bir diğer ünlü âşık Ali Ekber Çiçek adı geçmektedir. Eser TRT nota arşivinde şöyle geçmektedir:

“Nasıl yar diyeyim ben böyle yâre  
Mecnûn edip çöle saldıktan sonra  
Âlemin bağına bülbüller konmuş  
Nidem benim gülüm solduktan sonra

Karadır kaşların keman iştemem  
Şu gönlümden özge mihman istemem  
Ölsem de derdime dermân istemem  
Ok vurup sînemi deldikten sonra

Coşkun çağlar gibi çağlamayan yâr  
Gönlünü gönlüme bağlamayan yâr  
Benim bu halime ağlamayan yâr  
Daha ağlamasın öldükten sonra”

Pîr Sultân Abdal'ım sürem bu yolu  
İnsan-ı Kâmilem olmuşam kulu



İster yağmur yağsın isterse dolu  
Nidem ben ummâna daldıktan sonra”

Görüldüğü üzere TRT nota arşivinde şiirin mahlası Pîr Sultân Abdal’dır. Ayrıca şiirin ikinci kıtası farklı olup toplam 4 kıtadan oluşmaktadır. Bu şiirin Âşık Dâimî’nin adına kayıt yaptırmak için aile bireylerinin açmış olduğu davadan bir sonuç alınamamıştır. ([http://www.trtnotaarsivi.com/thm\\_arama.php](http://www.trtnotaarsivi.com/thm_arama.php))

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 3636  
İNCELEME TARİHİ : 2.1.1988

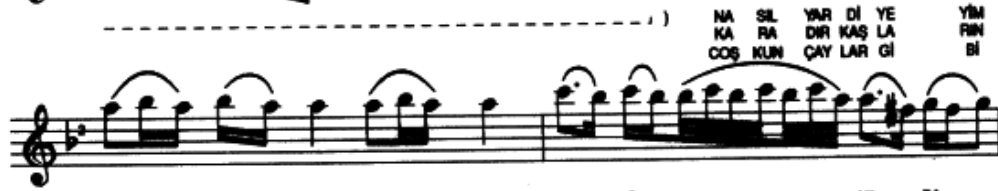
DERLEYEN  
ALİ EKBER ÇİÇEK

YÖRESİ  
ERZİNCAN  
KİMDEN ALINDIĞI  
ALİ EKBER ÇİÇEK

### NASIL YAR DİYİYİM BEN BÖYLE YARE

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN  
TURKER İNAN



NA SIL YAR DI YE YİM  
KA RA DIR KAŞ LA RİN  
COŞ KUN ÇAY LAR GI Bİ



BE N BÖY LE YA RA BEN BÖY LE YA RA  
KE MA NIS TE N MEM KE MA Nİ S TE RA  
ÇA Ğ LA MA YA N YAR ÇAĞ LA MA YAR YAR



MEC NUN E DİP ÖZ LE  
ŞU GÖN LÜM DE ÖZ GE  
GÖN LÜ NÜ GÖN LÜ ME



SA L DİK TAN SO N RA SAL DİK TA N SON RA  
MI H MA NIS TE N MEM MİH MA Nİ S TE MEM  
BA Ğ LA MA YA N YAR BAĞ LA MA YAN YAR



A LE MİN BA ĞI NA BÖL BÖL LE R NO N MİŞ  
ÇL SEM DE DE R Dİ ME DER MA Nİ S TE MİN  
BE NİM ŞU HA LI ME AĞ LA MA YA N N YAR

-2-  
NASIL YAR DİYEYİM BEN BÖYLE YARE

Nİ DEM BE Nİ M GÜ LÜM SOL DUK TA N SON RA  
OK VU RUP SI NE MI DEL DİK TE N SON RA  
DA HA AĞ LA MA SIN ÖL DÜK TE N SON RA

SOL DUK TAN SO N RA  
DEL DİK TEN SO N RA  
ÖL DÜK TEN SO N RA (SAZ - - - - - )

A LE MİBA Ğİ NA BÖL BÖL LE R KON MUŞ  
ÖL SEM DE DE R Dİ ME DER MA Nİ S TE MEM  
BE NİM ŞU HA LI ME AĞ LA MA MA S YAN YAR

Nİ DEM BE Nİ M GÜ LÜM SOL DUK TAN SO N RA  
OK VU RUP SI NE MI DEL DİK BİK TEN SO N RA  
DA HA AĞ LA MA SIN ÖL DÜK TEN SO N RA

(SAZ - - - - - )

NASIL YAR DİYEYİM BEN BÖYLE YARA  
MECRUN EDİP ÇÖLE ÇÖLE BALDIKTAN SONRA  
ALEMİN BAĞINA BÜLBÜLLER NEDİMİŞ  
NİDEM BENİN GÜLÜM SÖLDÜKTEN SONRA

COŞGUN ÇAYLARI GİBİ ÇAĞLANNAN YAR  
GÖNLÜMÜ GÖNLÜME BAĞLANNAN YAR  
BENİM ŞU DERİME AĞLANNAN YAR  
DANNA AĞLANNAN BEN ÖLDÜKTEN SONRA

KARACIYI KASLANNAN NEMAN İSTENİM  
SU GÖNLÜME ÖZME NİSANNAN İSTENİM  
ÖLSEM DE DERİME DERİNNAN İSTENİM  
OK YURUP SİNERİ DELDÜKTEN SONRA

PİR SULTAN ABDAL'IM SÖYEN BU YOLU  
BİRİNİ BİRİNİN ÖZLENNEN YOLU  
İSTER YANIR YANIR İSTERİME DOLU  
NİDEM BEN UMMANA DALDÜKTEN SONRA

Âşık Dâimî'nin TRT nota arşivinde kayıtlı olmayıp notaya alınmamış 12 şiiri de Fahri Taş ile Salih Turhan'ın 2004 yılında basımı olan Erzincan Türküleri 1-2 adlı eserde bulunmaktadır. Bu eserler:

1. Asla Konmam Muhabbetin Yurduna (Taş ve Turhan, 2004: 102).
2. Bilmem Âşk Ateşi Yoksa Bir Dert Midir? (Taş ve Turhan, 2004: 173).
3. Bir Güzel İle Bir İşmar Verdi (Taş ve Turhan, 2004: 185).
4. Biz Sözüm Vardır Alana (Taş ve Turhan, 2004: 199).
5. Bu Dünya Bir Yalan Dünya (Taş ve Turhan, 2004: 273).
6. Ceylan Yürüyüşlü Âhû Bakışım (Taş ve Turhan, 2004: 281).

7. Eğer Gider İsem Gurbet Eline (Taş ve Turhan, 2004: 329).
8. Gel Salın Sevdiğim Gönül Yurduna (Taş ve Turhan, 2004: 412).
9. Gönül Bülbül Olmuş Dostun Gülüne (Taş ve Turhan, 2004: 439).
10. Gönül Pervânesiyim Döner Şavk İle (Taş ve Turhan, 2004: 453).
11. Meste Deli Gönül Meste (Taş ve Turhan, 2004: 592).
12. Üç Güzeller İndi Çaya (Taş ve Turhan, 2004: 730).

### 3.3.3. Kaynak Kişi Âşık Dâimî

Âşık Dâimî yüzyıllardır akıp gelen bir geleneğin yetiştirmiş olduğu usta bir ozandır. Mensubu olduğu bu gelenek hiç kuşkusuz iki koldan günümüze gelmiştir. Anadolu insanının sevgi saygı gösterdiği, toplumun zihninde önemli yer edinen âşıklık geleneği ile bir yaşam şekli olan, içinde birçok kültürel öge taşıyan Alevi-Bektaşî geleneğidir. Dâimî, bu iki kültürel hayatın şifrelerine sâdik kalmış, kendisine bırakılan mirasa sahip çıkmış, korumuş, geliştirmiş, serçeşmenin başındaki kişi olmuştur. Kendisini var eden bilincin, benliğin, yaşayış şeklinin çizmiş olduğu sınırları yadsımayıp özgün kimliği ile bu sınırlara can vermiş bir ozandır.

Âşık Dâimî'nin kaynak kişiliğinden bahsederken üzerinde durulması gereken noktalardan biri kendisini var eden geleneğe bağlı olması ve bu geleneği yaşatmasıdır. Dâimî'nin hemen hemen her konuda yazmış olduğu deyişleri vardır. Âşk, toplumsal konular, tabiat, gurbet, taşlama, dini-tasavvufî düşünce gibi birçok konuda deyiş yazmış, temsil ettiği "Dede" kimliği ile bu geleneğin başı konumunda olmuştur. Gerek kendisinden önce Alevi Bektaşî hak ozanlarınca yaratılan ve uhrevî bir nitelik ile yazılan, kendisinden sonra söylenmesi için yaratılan deyişleri cem ortamında çalıp söylemesi bakımından gerekse eşraf illeri gezerken kendi yarattığı eserleri ezgileyip sunması bakımından bağlı bulunduğu kültürel mirasın çağındaki kaynağı olmuştur. Hangi nitelikte olursa olsun ister anonim, ister kendinden önce yaşamış olan ustaların eserlerini hafızasında kodlayıp, özümseyip günümüze kadar aktarması bakımından Dâimî çağının sanat eserlerini söz, müzik yönünden tıpkı arşiv çalışanı gibi kendi bünyesinde içselleştirmiş, zihnine kaydetmiş ve bu özelliği dolayısıyla da çağının ender ozanları arasına girmiştir.

Dâimî çağında en çok başvuru alan kaynak şahıs olarak kayıtlara geçmiş bir ozandır. Küçük yaşta yöresine ait eserleri çalıp söyleyen, anonim ezgilerle birlikte

usta mallarını seslendiren ozan, kendine ögzü bir şekilde yarattığı eserlere kadar zaten doğal olarak zihninde ve gönlünde geniş bir eser repertuarı yaratmıştır. Bu eserleri yorumlayışının başarısının yanında, bu eserlerin unutulup gitmemesi adına kayıt altına alınması için göstermiş olduğu gayret de takdire şayandır.

Âşık Dâimî'nin sanat yaşamının ilk yıllarından beri seslendirdiği anonim ürünlerden başlayarak, usta malı eserleri ve kendi kişisel üretimlerinin hemen hepsi Nidâ Tüfekçi, Muzaffer Sarısözen, Mine Yalçın, Ali Rıza Gündoğdu, Turan Engin, Şener Önal, Adnan Ataman ile dönemin TRT Müzik Dai. Bâşk. THM Md., TRT İstanbul THM Md. ile TRT İzmir THM Md. gibi yetkililerce TRT Türk Halk Müziği repertuarı içerisine girmiştir.

Âşık Dâimî'nin TRT Türk Halk Müziği nota arşivinde ismine kayıtlı tam 23 eser bulunmaktadır. Bu eserlerin 8 tanesi bizzat Dâimî'ye ait olan eserlerdir. Bu eserlere Türkü adamı Dâimî bölümünde değinilecektir. Dâimî'nin asıl başarısı Pîr Sultân Abdal, Şah Hatayi, Teslim Abdal, Dedemoğlu, Gevheri, Kul Hasan Dedem, Kul Hüseyinim gibi kendinden önce yaşamış Alevi-Bektaşî ozanların eserlerini kaynak kişi olarak Türkiye'nin kurumsal halk müziği arşivi olan TRT Türk Halk Müziği arşivine kaydedilmesini sağlamaktır. Bunlar:

<b>Repertuar No</b>	<b>Ezgi adı</b>	<b>Kaynak Kişisi</b>
13	Seherde Bir Bağa Girdim	Âşık İsmail Aydın
57	Ezel Bahar Olmayınca	Âşık İsmail Aydın
900	Seyyâh Olup Ayrı Düştüm Elimden	Âşık İsmail Aydın
2303	Dostun Bahçasına Bir Hoyrat Girmiş	Âşık İsmail Aydın
2500	Eşrefoğlu Al Haberi	Âşık İsmail Aydın
2774	Geçti Gitti Vatanına Yurduna	Âşık İsmail Aydın
3038	Bugün Ben Güzele Vardım	Âşık İsmail Aydın
3131	Ey Şahin Bakışlım	Âşık İsmail Aydın
3404	Ela Gözülü Pîrim Geldi	Âşık İsmail Aydın
3652	Bunca Kahırın Bunca Derdi	Âşık İsmail Aydın
3787	Gitme Turnam Gitme Nerden Gelirsin	Âşık İsmail Aydın
4005	Gönül Ne Gezersin Seyrân Yerinde	Âşık İsmail Aydın
4078	Sabah Namazında Kalktım Kozandan	Âşık İsmail Aydın
4150	Bugün Bize Pîr Geldi	Âşık İsmail Aydın

([http://www.trtnotaarsivi.com/thm\\_arama.php](http://www.trtnotaarsivi.com/thm_arama.php))

Âşık Dâimî'nin TRT Türk Halk Müziği arşivine kaynak kişi olarak girmiş 15 eserin notalanmış şekilleri çalışmanın “Ekler” kısmında bulunmaktadır.

Âşık Dâimî'nin TRT Türk Halk Müziği arşivine kaynak kişi olarak alınmayan ancak Fahri Taş ile Salih Turhan'ın 2004 yılında hazırladıkları Erzincan Türküleri 1-2 adlı eserde notaya alınmış bazı eserlerde kaynak şahıs olarak Dâimî'yi görmekteyiz. 1985 yılında TRT Ankara Radyosu Müdürlüğüne atanan Fahri Taş ile 1987 yılında Kültür Bakanlığı Ankara Devlet Türk Halk Müziği korosuna atanan Salih Turhan'ın büyük gayretleri neticesinde hazırlamış oldukları eserde Âşık Dâimî'nin gerek kendi eserlerinin gerekse de kaynak kişi olarak yer alan bazı eserlerini de vermeden geçmeyeceğiz. Salih Turhan ve Fahri Taş'ın TRT Antalya Radyosu'nda görev yaptığı yıllarda aynı odayı paylaştığı değerli dostu Erdem Çalışkaner'in katkılarıyla notaya alınan, TRT arşivinde olmayan ve Dâimî'nin kaynak kişi olarak yer aldığı eserler şunlardır:

1. Ağır Ol Sakin Ol Hey Âdemoğlu (Taş ve Turhan, 2004: 88)

-Sefil Mehmet'in şiiridir.

2. Dostun Bahçesına Bir Hoyrat Girmiş (Taş ve Turhan, 2004: 315)

-Pîr Sultân Abdal'ın şiiridir.

3. Dün Gece Seyrim İçinde (Taş ve Turhan, 2004: 324)

-Pîr Sultân Abdal'ın şiiridir.

4. Ey Habîbim Senden Bâşka (Taş ve Turhan, 2004: 386)

-Mahlası: Ali'm.

5. Gel Gönül Yiyip İçelim (Taş ve Turhan, 2004: 410)

-Hatayi'nin şiiridir.

6. Gitme Durnam Gitme Nerden Gelirsin (Taş ve Turhan, 2004: 430)

-Dedemoğlu'nun şiiridir.

7. Gökler Bulutlu Kaldı (Taş ve Turhan, 2004: 436)

-Anonim.

8. Sabahtan Uğradım Cennet Köşküne (Taş ve Turhan, 2004: 642)

-Hatayi'nin şiiridir.

9. Sana Bir Nasihatım Var (Taş ve Turhan, 2004: 653)

-Kâtibi'nin şiiridir.

10. Seherde Bir Bülbül Ağlar (Taş ve Turhan, 2004: 664)

-Âşık Hasan Hüseyin'in şiiridir.

11. Yiğidim Gitti Yaylaya (Taş ve Turhan, 2004: 761)

-Anonim.

12. Yücelere Çıksam Yaz Gelir Mola (Taş ve Turhan, 2004: 769)

-Anonim.

13. Coş Havası (Taş ve Turhan, 2004: 815)

-Kaynak: Potik İsmail Efendi.

14. Felek ilen şu cihânı bölüştük (Taş ve Turhan, 2004: 921)

-Anonim.

### **3.3.4. Kasetleri**

Âşık Dâimî'nin şiirlerini bestelediği ve seslendirdiği parçaları vardır. Kızı Yadigâr Aydın Orhan ile yaptığımız söyleşide Dâimî'nin çıkmış kasetlerinin

sayısının belli olmadığı bilgisine ulaştık. Birçok kaseti çıktığını ancak sayı bakımından kaç âdet olduğuna ulaşamadık. Elimizdeki plak-kasetlerden hareketle Dâimî'nin seslendirdiği parçalar şu şekildedir.

Âşık Dâimî, Şah Turna ile yapmış olduğu ortak kasette şu parçaları seslendirmişti.

1. Gel gönül
2. Bugün cânân geldi bize
3. Sana bir nasihatım var
4. Ne çıkar dost ne çıkar
5. Seherde bir bağa girdim
6. Bana ne
7. Türkiyemi çok özledim

Âşık Dâimî'nin "*Dostlar Seni Unutur Mu?*" adlı kasetinde ise şu parçalar seslendirilmiştir.

1. Dostlar seni unutur mu?
2. Kimse bilmez
3. Pazar eyle
4. Kar yağmış gibi
5. Yolu çıkmaz bir menzile
6. Âşkın şarabın içmeyen
7. Deli gönül
8. Çektiğim cevri cefâlar
9. Bir dalda uzanmış
10. Coşar koç yiğitler
11. Enel Hak derdim



12. Bak kendimi görüyorum.

Âşık Dâimî'nin "*Zülfü Siyahım / Yetiş Hacı Bektaş*" adlı kasetinde ise şu şiirler bestelenmiştir.

1. Zülfü siyahım
2. Kandilden içeri
3. Yetiş Hacı Bektaş İmdada
4. Hak yoluna gidenlerin
5. Menzil almak istersen
6. Güzel âşık çevrenizi
7. Gel gönül yiyip içelim
8. Geçti ömrüm
9. Geldim şu âleme
10. Kırat semahı
11. Asla konmam muhannetin yuduna
12. Ömrümün baharı
13. Kurbânım hey hey
14. Deli gönül
15. Ötme bülbül ötme
16. Hızıroğlu
17. Ay karanlık
18. Yalan dünya

Âşık Dâimî'nin bir diğer kaseti "*Solcu desinler*" adlı kasetinde ise şu parçaları seslendirmiştir.

1. Solcu desinler
2. Çoban destanı

3. Nerden dedik buna dayı
4. Çaldı elli kuruşumu
5. Çimen yaylası
6. Neye üzülrüm
7. Döner miyiz?
8. Gel diyemedim
9. Yar sanmış idim
10. Uyan be kardeşim

Âşık Dâimî'nin plak-kasetlerinin afişlerinden örnekler çalışmanın “ekler” kısmında yer verilmiştir.

### **3.3.5. Etkilendikleri ve Etkiledikleri**

Âşık Dâimî gerek gezilerinde halkla bütünleştiği ortamlarda gerek çevresi ile yapmış olduğu sohbetlerde, Alevilerce değer kılınan 7 ulu ozanı kendisine örnek aldığı ifade etmektedir. Bununla birlikte Âşık Dâimî'nin âşıklık geleneğine adım attığı andan itibaren hem kendisinden yaşça büyük olan hem de çağdaşı olup kendisinden yaşça küçük olup birlikte geziler düzenlediği âşıkları etkilemiş ya da onlardan etkilenmiştir.

#### **3.3.5.1. Yaşadığı Dönemdeki Kendinden Yaşça Büyük Olan Ozanlar**

##### **3.3.5.1.1. Âşık Veysel**

25 Ekim 1894-21 Mart 1973. Şarkışla'nın Sivrialan köyünde doğdu. Asıl adı Veysel Şatıroğlu'dur. 7 yaşında yakalandığı çiçek hastalığından dolayı bir gözünü, daha sonra da bir kaza sonucu, az gören öteki gözünü yitirdi. Evlerine sürekli olarak gelen âşıklardan dolayı türküyle ve bağlamayla ilgilendiğini gören babasının aldığı bağlama Veysel'in yaşamına eşlik etti. İlk bağlama derslerini de babasının arkadaşı Çamşılı Ali'den aldı. Yunusi Karac'oğlan, Dertli, Erzurumlu Emrah gibi âşıklardan etkilendi ve türkülerinde onlarla olan duygu yakınlığını yansıttı (Karadeniz, 2007, 598).

Üç telli sazıyla köylüsü Molla Hüseyin'e saz derslerine giden Veysel'in ilk yıllarında ümit yoktur (Alptekin, 2004, 21). Esasen Âşık Veysel Şatıroğlu'nun ilk saz hocası Molla Hüseyin iken, ikinci saz hocası Camşıhlı Ali Ağa'dır.

Önceleri usta malı türküler söyleyen Âşık Veysel, 40 yaşlarına doğru kendi şiirlerine ağırlık vermeye ve türküleştirmeye başladı. 1933 yılında Atatürk için söylediği bir türküden sonra özellikle Ahmet Kutsi Tecer'in yardımıyla giderek tüm Türkiye'de tanınmaya başladı. Bu döneme dek köyünden hiç çıkmayan Âşık Veysel bunu izleyen yıllarda Türkiye'nin birçok yöresini dolaşarak kendi yöresi dışında da insanlara türkülerini aktarma fırsatı buldu. 1952 yılında İstanbul'da kendisi için büyük bir jübilesi yapılan Âşık Veysel'e 1965 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin özel bir kararıyla aylığa bağlandı (Karadeniz, 2007, 598).

Alınyazısı denilen şey midir, yoksa dönemin şartları mıdır ama Beserek Dağı'ndaki türbe ziyaretiyle dünyaya geldiğine inanılan Veysel'in dünyası yedi yaşında kararır. Aynı yıllarda diğer gözünü de ahır temizlerken sarı öküzün boynuzuna kurbân verir (Alptekin, 2004, 19).

Âşık Dâimî, yaşadığı yüzyılda (20. yy) kendinden yaşça büyük olan Âşık Veysel'e değer veren, onun eserlerini dinlemekten zevk alan bir kişidir. Öyle ki Âşık Veysel'in "Dostlar Beni Hatırlasın" adlı eserine nazire olarak bir şiir yazmıştır. Şiir:

“Büyük insan koca Veysel  
Dostlar seni unuttur mu?  
Ayırsa da seni ecel  
Dostlar seni unuttur mu?

Tabiata gönül verdin  
İnsanları çok severdin  
Yalan değil sen bir erdin  
Dostlar seni unuttur mu?

Sivralan'ın ocağında  
Sâdık yârin kucağında  
Sensin gönüller bağında

Dostlar seni unuttur mu?

Sarkışladır senin kazan  
Atatürk'e destan yazan  
Gerçek âşık büyük ozan  
Dostlar seni unuttur mu?

Sevenlerin yanındasın  
Sohbetinde anındasın  
Dâimî'nin kanındasın  
Dostlar seni unuttur mu" (Orhan, 1999: 264)

Âşık Dâimî, Âşık Veysel'in ölümü üzerine duyduğu derin üzüntüyü dile getirmek için bir şiir daha yazmıştır. Şiir şöyledir:

"Bir yıldız süzüldü Sivas'tan yana  
Tabiatın büyük ozanı göçtü  
Dökülsün gözyaşını Sivralan sana  
Âşıkların merdi meydanı göçtü

Ey dostlar Veysel'i anlatsam size  
Sığdıramam onu deryâ denize  
Altı yavrusu var emanet bize  
Sivas ellerinin cânânı göçtü

Ey aziz milletim ey güzel yurdum  
Veysel'in tahtını gönlüme kurdum  
Ey köylüm, şehirim, ey şanlı ordum  
Atatürk'ün büyük hayrânı göçtü

"Yunus Karacaoğlan, Pîr Sultân aslı  
Gördüğünden şaşmaz gerçeğin nesli  
Şimdi sazı dertli perişan yaşlı  
Dâimî'nin yâri ihvânı göçtü" (Orhan, 1999: 268)

### 3.3.5.1.2. Âşık Davut Sulari

Asıl adı Davut Ağbaba'dır. Âşık Davut Sularî H.1341, M.1925 yılında Erzincan'ın Tercan ilçesine bağlı olan Çayırılı (Mans) bucağında doğmuştur.1954 yılında Mans adı Çayırılı olarak değişmiştir. Çalışma sırasında ulaşılan doğum bahsinin geçtiği on dört kaynaktan dokuzu Âşık Davut Sularî'nin doğum yılını 1925 olarak vermektedir. 35 Sularî'nin doğum yılı Tercan Askerlik Şubesi'ndeki kayıtlara göre de 1925 olarak geçmektedir. Ancak üç farklı kaynaktan doğum yılı 1926 olarak ifade edilmiştir. Elimizdeki bilgi ve belgeler Âşık Davut Sularî'nin 1925 yılında doğma ihtimalinin çok güçlü olduğunu göstermektedir. Âşık Davut Sularî'nin babası Veli Ağbaba, annesi Cezayir Hanım'dır. Âşık Davut Sularî, Veli Ağbaba ile Cezayir Hanım'ın beş çocuğunun ilkidir. Davut Sularî'nin babası Veli Ağbaba'nın ilk hanımı Rinde olup çocukları olmadığından Rinde Hanım Veli Baba'yı, Çayırılı'nın Kavaklıdere Köyü'nden Zeynel Ağa'nın kızı Cezayir ile evlendirmiştir. Âşık Davut Sularî'nin, hakkında elde edilen bilgiler ve kendi ifadeleri incelendiğinde manevi soyunun Haşimî kabilesinden, İmam Musa-i Kazım'ın torunu, İbrahim-i Mükerremin oğlu Seyit Mahmut Hayrânî Veli'nin neslinden geldiğinin ifade edildiği görülmektedir.<sup>39</sup> Böylelikle soy ağacı İmam Musa-i el Kazım'a buradan da Hz. Ali ve Hz. Muhammed'e kadar dayandırılmaktadır. Âşık Davut Sularî'nin dedesi Pîr Kaltuk tüm aşiretiyle birlikte Tunceli'nin Nazimiye ilçesi Kureyşanlılar Köyü'nden, Erzincan'ın Tercan ilçesi'nin Çayırılı (Mans) bucağına yerleşmişlerdir (Güneş Yılmaz, Davut Sularî ve Ozanlık Geleneği İçindeki Yeri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, 16).

Âşık Dâimî ile Âşık Davut Sularî aynı çağdan, aynı kaynaktan, aynı kültürden gelen inanç taşıyıcılarıdır. Yörede, kültürel taşıyıcılık yanında âşıklık geleneğinin de en önemli iki ismi olmuşlardır. Birbirlerinden herhangi bir artısı ve eksisi olmayan âşıklar diyâr diyâr, yöre yöre gezerek bağlamalarını ve bestelerini halka arz etmişlerdir. Aynı cemde zakîrlik yapıp aynı havayı solumuş bu iki ozan ne birbirlerine hocalık ne de öğrencilik yapmamışlardır. Ancak aynı ortamın ikliminden yararlanıp, aynı kültürün ve edebiyatın gelişimine öncülük ederek kendi varlık hazinelerine katkı sağlamışlardır. Dâimî'nin sazı, Sularî'nin sözü aynı kaynağa hayat veren can suyu gibidir. Bu sudan tüm yöre ve çevre iller faydalanmıştır.

### **3.3.5.1.3. Âşık Ali İzzet**

1902-11 Ekim 1981. Şarkışla'nın Höyük köyünde doğdu. Asıl adı Ali İzzet Özkan'dır. Bağlama çalıp türkü söylemeye küçük yaşlarda başladı. İlk bağlama derslerini kendi köyünden Âşık Sabri ve Âşık Ali'den aldı. Gençliğinde bir süre çiftçilik yaptı. Hacı Bektaş Tekkesine girerek bir dönem İzzeti mahlasını kullandı. 1936 yılında 4 ay kadar cezaevinde kalan Ali İzzet, 1940 yılında Âşık Hüseyin Gürsel ile birlikte Ankara'ya giderek Halkevine konuk oldu. Uzun süre Âşık Veysel'le birlikte Köy Enstitülerinde gezici bağlama öğretmenliği yaptı. 1960 yılında, dönemin Cumhurbaşkanı Cemâl Gürsel tarafından Alevi köyleri dolaşması için görevlendirildi. 1961 yılında ise Âşıklar Derneğine giren Ali İzzet Ankara'ya yerleşti. Ali İzzet, Türkiye'nin neredeyse tüm bölgelerini adım adım dolaştı, yüzlerce deyiş söyledi. Ayrıca birçok defa da Türkiye dışında çeşitli konserlere katıldı (Karadeniz, 2007, 327).

### **3.3.5.1.4. Âşık Dursun Cevlani**

1900-20 Ocak 1975. Sarıkamış'ın Oluklu köyünde doğdu. Asıl adı Dursun Kılıç'tır. Cevlani adını, aile dostu olan Âşık Sümmani verdi. Küçük yaşlarda Âşık Yusuf'tan gelenekleri ve bağlama çalmayı öğrendi. Daha sonra Âşık İkra'nın yanında uzun süre çıraklık yaptı. Âşık İkrâm ölünce çıraklığını Âşık Bektaş'ın yanında sürdürdü (Karadeniz, 2007, 113).

1966'da başlayan Konya Âşıklar Bayramını Âşık Müdâmi ve Âşık Efkarî ile birlikte açtı. Yine aynı yıl türkü dalında Âşık Müdâmi ve Murat Çobanoğlu ile birlikte birinci oldu. Bir süre Ankara Radyosu Yurttan Sesler bölümünde de çalışan Dursun Cevlani yaşamının son dönemlerine dek bağlamasını elinden, sözünü dilinden bırakmadı (Karadeniz, 2007, 113).

## **3.3.5.2. Yaşadığı Dönemdeki Kendinden Yaşça Küçük Olan Ozanlar**

### **3.3.5.2.1. Âşık Beyhanî**

Beyhanî, Erzincan'ın Çayırılı ilçesine bağlı eski adıyla Esbeverek, yeni adıyla Verimli köyündendir. 1933 yılında bu köye çok yakın Gomga köyünde doğdu. Bu köyde doğuşu bir rastlantıdır. Asıl köyleri Verimli'dir. O zamanlar Çayırılı bucaktı ve

Tercan'a bağılıydı. Tercan, gerek doğa güzellikleri, gerekse alevi yolağının sonucu içli ve duygulu kişiler kaynağıydı. Dağ, taş ozan doluydu. Her yerde de bu ozanları koruyan, gözeten gönül ehli zenginler, beyler vardı (Birdoğan, 1972, 1).

Babası, Hüseyin, anası İbrahim kızı Gülizâr'dır. Ortakçılıkla geçinen dar gelirli bir ailedirler. Beyhanî'nin asıl adı İbrahim'dir ve çocukların en büyüğüdür. Sırasıyla ana baba bir Ziyet, Hüseyin, Ahmet ve ana ayrı Ali Hıdır adlı 4 kardeşi vardır (Birdoğan, 1972, 1).

Beyhanî'nin asıl adı, İbrahim Engin'dir. Erzincan'ın Çayırılı ilçesi, Verimli köyünden'dir.

Beyhanî'nin ilk saz ustası çok güzel kabak, kemençe ve bağlama çalan amcası Rıza Efendi'dir. Saz da ustalaşması da Davut Sularıyla olur. Beyhanî, 14 yaşında iken babası O'nu Davutun yanına katar. İki ozan (20 ve 14 yaşlarında) Suriye, Irak ve İran'ı dolaşırlar (Birdoğan, 1972, 2).

1954 yılında bibilerinin (Hala) kızı Aslı ile evlendirirler. Bu evlilikten şimdi Kenan (11), Selvi (9), Nâzlı (5) ve Nazan (2) adlı 4 çocuğu vardır. 1956 yılında askere gider. Askerlik görevini Edremit ve Rami'de yapmış ve 1960'tan sonra da İstanbul'a yerleşmiştir (Birdoğan, 1972, 2).

Mart 1971 de mafsâl romatizması zannı ile Şişli Eftal Hastanesine yattı. Ağrılar dinmedi. Kaplıcalara girdi. Ağrı kesilmedi. Köyüne gitti, döndü. Bu kez Amerikan hastanesine yattı. Böbrek üremisi olduğu anlaşıldı. Kanı zehirleniyordu. Yapma böbrekle 6 gün yaşadı. 17 Ağustos 1971'de 38 yaşında iken öldü. Mezarı Kağıthanededir (Birdoğan, 1972, 3).

Âşık Beyhanî, Âşık Dâimî ile çağdaş âşıktır. Âşık Dâimî'nin yakın dostu olan Beyhanî, Âşık Dâimî'nin olgunlaşmasında büyük önem arz etmektedir. Beyhanî'nin erken ölümü Dâimî'yi derinden etkilemiştir. Dâimî, Beyhanî için de bir şiir yazmıştır. Bu şiire de ikinci bölümde "ustası" kısmında yer verilmiştir.

### 3.3.5.2.2. Âşık Mahzûni

17 Mayıs 1940'da Afşin'in Berçenek (Şimdiki adı Tarlacık) köyünde doğdu. Asıl adı Mehmet Şerfi Cırık'tır. Ancak adını sonradan Şerif Mahzûni olarak değiştirdi. Âşıklık geleneğini küçük yaşlarda öğrendi. 12 yaşından beri bağlama çalan Âşık Mahzûni, ilk derslerini amcası Âşık Fezali'den aldı. 1948'de medrese eğitimine başladı. Daha sonra Mersin ve Ankara'da askeri okullarda okudu. 1961 yılında ordudan ayrıldı (Karadeniz, 2007, 375).

Âşık Mahzûni, Âşık Veysel ve Davut Sulari gibi âşıklardan etkilenmiştir. Zamanla kendi yolunu bulmuş, kendine özgü bir tavır içine girmiştir.

Mahsuni Şerif ses olarak da etkilendiği kişinin Âşık Davut Sularî olduğunu söylemiştir. Toprak çocuğu olduğunu ve toprağa karşıbüyük özleminin olduğunu söyleyen Şerif, bunu da en iyi dile getirenin ÂşıkVeysel olduğunu vurgulamıştır. Belirli bir derecede onun da etkisinde kalanusta sanatçı Davut Sularî'den esinlendiği sese, Âşık Veysel mülayimliğikattığını, düşünce ve felsefesini de Pîr Sultân'dan aldığını söyleyerek sanathayatında belli başlı isimlerden etkilendiğini söylemiştir (Yağız, 1991, 12-13).

Türkülerinden dolayı hemen her dönemde kovuşturmaya uğrayan Mahzûni 1960'lı yıllardan bu yana özellikle politik taşlamalarla ekol olmuş âşıklardandır. Yaklaşık 3000 kadar şiiri olan Mahzûni, 400'ün üzerinde 45'lik plak, 15 kadar LP ya da CD ve 50'den fazla kaset doldurdu. Trüküleri bâşka sanatçılar tarafından da okunan Âşık Mahzûni, Türkiye'nin hemen hemen her yerinde ve Türkiye dışında birçok ülkede konserler verip çeşitli şenliklerle katıldı. Tedavi görmek için gittiği Köln'de (Almanya) öldü ve Hacıbektaş'ta toprağa verildi (Karadeniz, 2007, 375).

### 3.3.5.2.3. Ekberi (Ali Ekber Gülbaş)

1940 yılında Malatya'nın Arguvan ilçesine bağlı Çavuş köyünde dünyaya geldi. Asıl adı Ali Ekber Gülbaş'tır. Orta ikiye değin eğitim gördü. Küçük yaşta şiirler yazmaya başladı. Adnan, İstanbul gibi yerleri gezdi. Askerlikten sonra İstanbul'a yerleşti. Şiirlerini Âşk ve Gurbet (1966, 1986) adlı kitaplarda topladı.



Âşık Dâimî, Ali Ekber Gülbaş'ı bir kardeş olarak görmüş ve onunla birlikte bir şiir vücuda getirmiştir. Şiir şöyledir:

“Ömürcüğüm gazel gibi  
Gitti gider dahi gider  
Bir önceki ezel gibi  
Gitti gider dahi gider

Geçti güzelliğin çağı  
Sarardı ömrümün bağı  
Aktı gönlümün ırmağı  
Gitti gider dahi gider

Bir ateş düşmeye görsün  
Ciğerim pişmeye görsün  
Dertli bir içmeye görsün  
Gitti gider dahi gider

Fırsat var iken elinde  
Uyuma gaflet çölünde  
Canlar ecel menziline  
Gitti gider dahi gider

Tabiatı bilmeksizin  
Kim yaşadı ölmeksizin  
Çoklar gitti gelmeksizin  
Gitti gider dahi gider

Hani bizden öncekiler  
Hep gittiler birer birer  
Ne güzeller ne yiğitler  
Gitti gider dahi gider

İlik kemik sinir deri

Bulur aslını her biri  
Çok Dâimî çok Ekberî  
Gitti gider dahi gider” (Orhan, 1999: 333)

### 3.3.5.3. Yaşadığı Dönemde Etkilendiği Kişiler

#### 3.3.5.3.1. Başköylü Hasan Dede

Seyyid Hasan Efendi hüviyet bilgilerine göre Rumi 1312, Miladi 1896 yılında doğmuştur. Eski Rüştüye (ortaokul) okulunu bitirmiş ve bazı köylerde eski Türkçe (Osmanlıca) yazıyla eğitimlik yapmıştır. Kavaklı mezrasında Yusuf Ağa'nın kızı Elif Hatun ile 21 yaşında iken evlenmiştir. Altı erkek ve beş kız olmak üzere on bir çocukları olmuş, ancak hepsi de çok küçük yaşlarda vefât etmiştir. Bu nedenle de Hasan Efendi'nin kardeşi Hüseyin Ağa'nın oğlu olan birkaç aylıkken annesi Cihân Hatunu kaybeden 1932 doğumlu Kamer Canpolat (Ağa) dedeyi kendilerine evlat edinmişlerdir (Boy, 2007, 21).

Seyyid Hasan Efendi 19 Nisan 1950 tarihinde pasaport alarak, 12 Temmuz 1950 tarihinde evden ayrılmış, arkadaşlarıyla birlikte olaylı bir yolculuktan sonra Hacca gitmiştir. Medine, Irak ve İran'daki kutsal yerleri, mekânları ziyaret etmiştir. Kerbelâ'yı On İki İmamların türbelerini, Hz. Muhammed'i, Hz. Fatıma Ana'yı ziyaret edip Alevilerin halini ve ahvâlini el pençe divân durup gözyaşlarıyla arz etmiştir. Yaklaşık beş buçuk ay kalarak 23 Aralık 1950'de eve dönmüştür. Yaşamıyla ilgili pek çok olağanüstü olaylara tanıklık olanlar gördüklerini, yaşadıklarını dilden dile anlatmaktadırlar (Boy, 2007, 22).

Seyyid Hasan Efendi (Hasan Sani) 1 Temmuz 1973 yılı Pazar günü, saat 12.00 civarında, 77 yaşında Baki dünyasına intikal etmiştir (Boy, 2007, 22).

“Bismillahın babası Rahmân, anası Rahim  
Bismillahın üzerine kuruldu cim  
Dünyaya gelmeyen, tanımayan kim?  
Dünyaya gelip gidenlere Hasanî bir dükkândır.” (Boy, 2007, 367)

Âşık Dâimî'nin hayatında hiç şüphesiz derin bir yeri ve anlamı olan Başköylü Seyyid Hasan Efendi Erzincan Tercan ve Çayırılı bölgeleri ile birlikte Erzincan'ın ve

Tunceli'nin genelinde nüfus elde etmiş muhterem birisidir. Hayatını halkına adanmış bir gönül adamıdır. Sevenlerinin, tâliplerinin, sorunlarını dinlemiş, dertlerine dermân olmaya çalışmıştır. Erzincan ili, Tercan ilçesine bağlı İkizler (Vankuklar) köyünde oturan Dâimî'nin eşi Gülsüm Hanım'ın verdiği bilgilerden hareketle Bâşköylü Seyyid Hasan Dede'nin Âşık Dâimî üzerindeki derin tasavvufi etkileri olduğunu öğrendik. Seyyid Hasan Dede'nin Esence(Keşiş) dağlarının zirvesinde bulunan ziyaret olarak kabul edilen Ağırgöl'ü kendine mekân ettiği bilinir. (Gülsüm Aydın Orhan –Âşık Dâimî'nin eşi- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Ankara: 01.08.2013)

### 3.3.5.3.2. Şiranlı Potik Dede

Asıl adı İsmail Fırat'tır. Sarı Saltık Dedelerinden biri olarak bölgede nam yapmıştır. Erzincan merkeze bağlı Ulalar Belediyesi'nde ikamet eden Hasan adlı Dede'nin verdiği bilgilerden hareketle Potik Dede'nin Sarı İsmail Saltık ocağına bağlı olduğunu öğreniyoruz. Gümüşhane'nin Şiran ilçesi, İnözü köyünden olan Potik Dede'nin üç oğlu vardır. Zeynel, Hüseyin ve Ali adında oğulları; Hacı Ana adında da bir kızı varmış. Şu an hala hayatta olan oğlu Ali Dede hala Gümüşhane ili, Şiran ilçesi, İnözü köyünde ikamet etmektedir. Potik Dede'nin eski yazı olarak bilinen Osmanlıca'ya hâkim olduğu bilinirmiş. Derleme yaptığımız Hasan Dede de inşa'yı Potik Dede'den öğrenmiştir. Cura çalmasını bilen Potik Dede çok iyi de deyiş söylemiş ve cemlerde Dedelik yaparmış. Çevre köylerden birçok talibi olan Potik Dedenin, manevi olarak da seyyid soyuna bağlı olduğunu tespit ettik. Mezarı Gümüşhane ili, Şiran ilçesi, İnözü köyündedir (Hasan Budak -Karahüseyin köyü muhtarı- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Erzincan: 25.08.2013).

Doğu Anadolu'daki Alevi toplumunu, inaç yönünden etkileyen, yönlendiren onlara, “pîrlik, dedelik, rehberlik” eden ruhanî kesim, kendiaralarında bir takım dallara ve kısımlara ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmadagenellikle şöyle bir tablo dikkati çekmektedir:

1. Kureyşanlılar
2. Baba Mansurlular
3. Pîr Sultânlar
4. Ağuçanlar (Ağu içenler)

5. Sarı Saltıklar
6. Üryân Hızırlar
7. Derviş Cemâller
8. Seyit Sabunlar
9. Sînemilliler
10. Şeyh Ahmet Dedelker
11. Dede Karkınlar
12. Hıdır Abdal Ocağı

(Anadolu Alevilerinin İnanç Önderleri [http:// www.hbektas.gazi.edu.tr](http://www.hbektas.gazi.edu.tr))

Potik Dede de yukarı da belirtilen on iki ocaktan beşincisi olan Sarı Saltık ocağına mensuptur.

Âşık Dâimî, Potik Dede'ye olan sevgisi derindir. Erzincan'da yaşadığı yıllarda birkaç defa İnözü köyüne, Potik Dede'nin yanına gitmiş ve kendini onun yanında olgunlaştırmıştır. Hatta Dâimî çok sevdiği Potik Dede için de bir şiir yazmıştır. Bu şiire çalışmanın ikinci bölümde “ustası” adlı kısımda yer verilmiştir.

### **3.3.5.2.3. Mütinili Eyyüp Dede**

Âşık Dâimî, önemli gönül adamı olan “İsyani” mahlasıyla şiirler yazıp, deyişler söyleyen ozan Eyüp Terkyurt Dede'den çok şeyler öğrenir (Âşık Dâimî Anısına 2. Uluslararası Halk Ozanları Hacıbektaş Buluşması, 2012, 167). Dâimî Erzincan Mütini (Gümüştarla) köyünde yaşayan Eyyüp Dede için bir şiir de yazmıştır. Bu şiire, ikinci bölümde “ustası” kısmında yer verilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda Mütinili Eyyüp Dede'nin Ankara Bahçelievlerde ikamet eden oğlu Hüseyin Terkyurt Beyefendi'ye ulaşıldı. Hüseyin Terkyurt'dan alınan bilgiler neticesinde Mütinili Eyyüp Dede hakkında şunlar söylenebilir: H. 1333, M. 1917 yılında Erzincan merkez Mütini (Gümüştarla) köyünde doğdu. Pîr Sultân evlatlarından olan babası Hasan Efendi aslen Erzincan ili, Çayırılı ilçesi Başköylü'dür. Kendisinden büyük iki abisi vardır. En büyük abisi Erzincanda kalp krizi sonucu hayatını kaybetmiştir. Diğer abisi ve ailesi, ölen

abisinin çocukları, eşi Şehriban ve üç çocuğu ile birlikte 1954 yılında Ankara'ya geldi. Burada çeşitli işlerde çalıştı, emekli oldu. 1980'li yıllarda yüksek göz tansiyonu sonucu önce bir gözünü, ilerleyen yıllarda ise iki gözünü birden kaybetti. Genç yaşlarından itibaren şiirler yazan Eyyup Tekyurt gözlerini kaybettikten sonrada şiirlerini hafızasında tutarak yazmaya devam etti. Ankara'daki evinde bu şiirlerini kimi zaman çocuklarına, kimi zaman da yanına gelen akrabadan kişilere yazdırdı. Erzincan'da Davut Sularî ve İsmail Dâimî ile birliktelikleri olmuştur. Dâimî Baba ile birlikteliği uzun yıllar dostluğu devam etmiştir. 1947-1948 yıllarında Dâimî ile birlikte Doğu ve İç Anadolu'da birçok şehri gezdiler. Dâimî'nin pişmesi ve yetişmesinde bu beraberliğin önemli bir yeri olmuştur. Dünya malına değer vermeyen bu değerli ozan ve ârif insan 25 Ocak 1996 tarihinde yakalandığı akciğer hastalığı nedeniyle Ankara'da vefât etti. İki kız yedi çocuğu bulunan Eyyüp Tekyurt'un mezarı Ankara'da Sarıcalar köyündedir.

Aşağıda da Mütinili Eyyüp Dede'ye ait bir şiir bulunmaktadır. Esasen hayat felsefesi olarak Dâimî Baba'nın kimden etkilendiği şiirlerindeki benzer havadan ortaya çıkmaktadır.

“Kendi öz nefsimin görüşü budur  
İnsanı severiz insan içinde  
İnsan sevmek insanların borcudur  
Var ise bir nebze vicdân içinde

İnsan sevgisiyle dolup taşarım  
Nerde insan görsem ona koşarım  
İnsan sevmem diyenlere şaşarım  
İnsan olan kalmaz gümân içinde

İnsana veririm kıymet itibar  
İnsanı insana ederim izhar  
Hangi dinden olur ise olsunlar  
İrk mezhep gözetmem zaman içinde

Derdi olan bir insana yakınır  
İnsandan insana fayda dokunur  
Âdemin yüzünde ayet okunur  
Hakkın huzurunda divân içinde

Âdemin tamamı bence âdemdir  
Şu insan varlığı ne hoş âlemdir  
Fenâsını ikna etmek elzemdir  
Böyle yazılmıştır kuran içinde

Hiç değişmez asla kavli kararım  
Kemâle erişmiş insan ararım  
Bilmediğim varsa ona sorarım  
Çaresiz kalırsam devrân içinde

Tekyurdum insana veririm kıymet  
Onun için yağar hayır bereket  
İnsanım insana etmem eziyet  
Çok şükür değilim isyan içinde.”

(Hüseyin Terkyurt –Eyyüp Baba’nın oğlu- “Âşık Dâimî” konulu görüşme,  
Ankara: 10.09.2013)

Mütinili (Gümüştarla) Eyyüp Baba, Âşık Dâimî için de bir şiir yazmıştır.  
Aşağıda verilen şiiri İsyani mahlasıyla Eyyüp Baba, çok sevdiği ve ölümünden derin  
üzüntü duyduğu Âşık Dâimî’ye ithafen yazmıştır.

“Şu dünyada her âşkın sevdiği  
Dilerim her ismi Dâimi olsun  
Tâliplerin Hak ceminde gördüğü  
Her zaman kalbinde Dâimi olsun

Dâimi ismini her can alamaz  
Bunda herkes sevdiğini bulamaz

Her âşık bu yolda serin veremez  
Ser veren âşıklar olsun Dâimi olsun

Sarraf olan bilir malın kıymetin  
Âşık olan çeker mâşuk zahmetin  
Eğer pîrden aldın ise beratın  
Yanında her zaman Dâimi olsun

Dördüncü hanenin budur hak sözü  
Âşık olanların hiç sönmez közü  
Senden umarlarsa ışığı, feyzi  
Alnında yıldızın Dâimî olsun” (Orhan, 1999: 458)

#### **3.3.5.2.4. Kemahlı Deli İbrahim Dede**

Erzincan Kemah ilçesi Yağca köyü Apışta mezrasında türbesi bulunan Deli İbrahim Efendi hakkında türbede gözetmenlik yapan Enver Eroğlu Seyid İbrahim Efendi hakkında bilgiler elde edilmiştir. Buna göre, Enver Eroğlu'nun dedesi ile İbrahim dede kardeşlerdir. Enver Bey'den elde edilen bilgilerden hareketle Deli İbrahim Efendi'nin soyunun Kemah yöresi Dereköy'den olan Nadaroğulları'na uzadığı tespit edilmiştir. İbrahim Efendi'nin soyunun İmam Bakır'dan geldiği ifade edilmiştir. Ocak olarak da Sultân Sînemilli Ocağına mensup olduğunu anlıyoruz. Kendilerinin seyid olduğunu ve aslen Malatya ile Elazığ kesişiminde bulunan Bayındır Köyü'nden geldiklerini kaynak şahıstan öğrenmekteyiz. İbrahim Dede'nin evlendiği ve bir çocuğu olduğunu ancak çocuğunun küçükken öldüğü anlatılmaktadır

Bugün Yağca köyünde eskiden var olan Bey olan Sağıroğulları bu eşrafın en tanınan ailesidir. Deli İbrahim Efendi tam olarak da ağalık döneminde yaşar. Deli İbrahim Efendi'nin ölümü de pek gariptir. Yörede bilinen rivayete göre Deli İbrahim Efendi, o dönemde yörede bir asker kaçağının Deli İbrahim Efendi ile karıştırılması üzerine köyelerine yakın bir yerde bulunan asker karakolundaki bir er tarafından öldürülmüştür. Yine anlatılan rivayete göre Deli İbrahim Efendi ölmeden önce yöredeki ağa'ya “Ben filanca günü öleceğim senin de yaylada tosunun ipini koparacak üzerime gelecek ve sen de onu keseceksin.” demiştir (Enver Eroğlu – Yağca köyü muhtarı- “Âşık Dâimî” konulu görüşme, Erzincan: 20.08.2013).

Âşık Dâimî'nin de hayatında uhrevî yönden huzur bulduğu yılın belli dönemlerinde uğrak yer olarak belirlediği Deli İbrahim Efendi türbesi de âşığımızın gelişiminde rolü olan mekânlardan bir tanesidir. Âşık Dâimî'nin Deli İbrahim Efendi için yazdığı şiir aşağıda verilmiştir:

“İbrahim Dede'nin dergâhı zatı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr  
Budur kalbimizin âşk itikadı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (1)

Kemah boğazına kurmuş mekânı  
Şu âleme şule vermiş nişânı  
Ziyaret eyledik zatı sultânı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (2)

Dedemin mekânı bir yüksek yerde  
Tavaf etmek nasip olmaz her ferde  
Mümine ayandır münküre perde  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (3)

Onu anlamamış zamanın naşı  
Meğerse o imiş hasların hası  
Hakikat ummânı vahdet deryâsı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (4)

Âşık Dâimî'nin şefaati o  
Küntü Kenz sırrının bidayeti o  
İlmi Cavidan'ın nihayeti o  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr” (5), (Orhan, 1999: 248)



### 3.3.5.4. Dâimî'nin Etkilediği Türk Halk Müziği Sanatçıları

Âşık Dâimî pek çok Türk Halk Müziği sanatçısını etkilemiştir. Pek çok sanatçı Dâimî'nin eserleri ile üne kavuşmuş ve sanatının zirvesine ulaşmıştır. Özellikle “Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım”, “Mademki Ben Bir İnsanım”, “Bir Seher Vaktinde İndim Bağlara”, “Sabreyle Gönül Sabreyle”, “Hazîn Hazîn Esen Seher Yelleri” adlı parçalar birçok sanatçı tarafından seslendirilmiştir. Türk halk müziği ustalarından Sabahat Akkiraz, Muharrem Temiz, Cengiz Özkan, Özlem Özdil, Oğuz Aksaç, Zara, Erkân Oğur gibi sanatçılar Âşık Dâimî'ye ait eserleri seslendirmişlerdir.

Âşığın besteci ya da söz yazarı olarak hangi eserleri okuduğunu tespit etmek için hangi MESAM kayıtları incelenmiştir. MESAM kayıtlarında âşığın besteci veya söz yazarı olarak adına kayıtlı tam 453 eser bulunmaktadır.

### 3.3.5.5. Âşık Dâimî ile İlgili Yazılan Şiirler

#### 3.3.5.5.1. Gel Bak Zamana

Sen göçeli hayli zaman yıl oldu  
Ey Âşık Dâimî gel bak zamana  
Güzel sözüm vicdânlara tüm doldu  
Seni anlayanlar düşmez gümâna

Bahar geldi bülbül öter dallarda  
Yeşil ördek kanat vurur göllerde  
Senin eserlerin bütün dillerde  
Âşıklar tutulmaz asla dumana

Ozan arkadaşlar okur sözünü  
Gerç ek olan görür dostun özünü  
Âşıklar maşuğa döner yüzünü  
Seni seven dostlar durmuş selâma

Ozanlara ölüm olmaz göç olur

Bu manayı çözebilmek güç olur  
Aydının düntası yüzbün Hac olur  
Saygımız var bizim bütün insana

Sefilî'yem budur benim öz sözüm  
Aydın düşüncede vardır her çözüm  
Âşık Dâimî'yi görür can gözüm  
Bizi anlamanız zordur divâne (Orhan, 1999: 447)

21-3-1991 / ÂşıkRıza / Argovan Karahüyük

### 3.3.5.5.2. Eyvallah

Hüseyin kaçırın dostumuz gelmiş  
Verdik ocağına düştük eyvallah  
Dostları görünce yüzümüz gülmüş  
Sevinçten göklere uçtuk eyvallah

Gönülden sevdiğim Feyzullah Çınar  
Bizlere sazıyla bal şerbet sunar  
Erenler demini içenler kanar  
Sundular doluyu içtik eyvallah

Dâimî Sultân'a niyaza vardım  
Erenler ceminde darına durdum  
Sırat köprüsünü dergâha kurdum  
Ölmeden üstünden geçtik eyvallah

Nesimi Baba'ya hürmetim sonsuz  
Ne o bensiz olur ne de ben onsuz  
Bir insan yaşar mı nefessiz kansız  
Çok şükür gerçeği seçtik eyvallah

Derviş Kemâl sözü yalan söylemez  
Cemâl'in dışında kible peylemez

Bu dergâh çiğleri kabul eylemez  
Hamdolsun kaynayıp piştik eyvallah (Orhan, 1999: 448)

1-3-1974 / Kemâl Özcan

### 3.3.5.5.3. Ulu Bir Çınardı Âşık Dâimî

Birlik menzilinde dava yolunda  
Ulu bir çınardı Âşık Dâimî  
Halk kültürünün ozanlık dalında  
Duru bir pınardı Âşık Dâimî

Erzincan ilinden göçtü Tercan'dan  
Feyz aldı ülkesinde her candan  
Çok sevdiği oğlu Kazım bir candan  
Yüreği kanardı Âşık Dâimî

Bağdat diyârından hurmalar gibi,  
Suları kesilmez kurnalar gibi  
Ağustos ayında turnalar gibi  
Nevşehir'e konardı Âşık Dâimî

Gezinirdi sazının her telinde,  
Turnalar semahı tatlı dilinde  
Nevşehir'de Hacıbektaş elinde  
Sevgiler sunardı Âşık Dâimî

Akıcı dilinden, güler yüzünde  
Bal damlardı sazıyla, sözünden  
İnsanları çok severdi özünden,  
Halk için yanardı Âşık Dâimî

Muhabbet ehliydi, merhametliydi,  
Yoksulların, gariplerin diliydi  
Sevgilisi, şahı Merdân Ali'ydi,

Pîr'leri anardı Âşık Dâimî

Duvarlıydı âşıkların özüne,  
Saygılıydı Atatürk'ün sözüne  
Haykırırdı mürainin yüzüne  
Haksız kınardı Âşık Dâimî

Sorumluydu ayağından, elinden,  
Doğruları düşürmezdi dilinden  
Ülkemizin ovasından, belinden  
Dostluğu denerdi Âşık Dâimî

Âşık Veysel ustasıyla can cana  
Sulari ve Nesimi'yle yan yana  
Mahsuni'yle, Kul Hasan'la vatana,  
Gurbetten dönerdi dönerdi Âşık Dâimî

Yakışıklı, temiz giyer, çok şıktı,  
İnsan için insanlığa âşıktı  
Ülkesini aydınlatan ışıktı,  
Sönmeyen fenerdi Âşık Dâimî

Hayatını kültürünü adadı,  
Bir oğluyla bedelini ödedi  
Kâinatın aynasıym ben dedi,  
Cemlerde bir erdi Âşık Dâimî

Aydınlığa doğru yolda Dâimî  
On yedi Nisan'da soldu Dâimî  
Mor Sultân'a usta oldu Dâimî,  
Âşıklıkta çok hünerdi Dâimî

Âşık Dâimî Anısına 2. Uluslararası Halk Ozanları Buluşması

Ahmet Mortaş, 2012, (162-163)

#### 3.3.5.5.4. Civanım Yiğidim Âşık Dâimî

Ah şu felek seni tez elden aldı  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî  
Geride kalanlar pür hüznü oldu  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

İnsanlık hasreti onla doluydu  
Kemâl vücudunun o bir koluydu  
İstikamet doğru Hakkın yoluydu  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Habersizce gitmiş Cerrahpaşaya  
Doktorlar atmışlar onu köşeye  
Bilinmez ilaçlar konmuş şişeye  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Gittik ziyarete göstermediler  
Sağalmaya ümit yoktur dediler  
Kardeş sana nasıl iğne vurdular  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Nihayet üç günde bitti zevâle  
Sevenler şaşırды bu elim hale  
Yaratan mevlaya ettik havale  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Açtık buzanede gördüm yüzünü  
Yolduk saçımızı dövdüm dizimi  
Akıttın içime gâmla hüznü  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Sevenlerin duydu feryâdla koştı  
Yuvaya yöreye bir şivan düştü  
Hizmet için herkes orda üşüştü  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Tabutun çiçekli Valde Sultân'da  
Afişli tabutun gidiyor önde  
Yüzü ak olursun Ulu Divân'da  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Esen rüzgâr uçan kuşlar yas tutun  
Doğan güneş ay ve yıldız pas tutun  
Karalar bağlasın şu atlas bütün  
Civanım Yiğidim Âşık Dâimî

Bu namert ahvâle felek utansın  
Seni seven canlar yanarak ansın  
Âşıklar safında mümtaz insansın  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

İşte önümüze naşın süzüldü  
Yaşantın kalplerde tarih yazıldı  
Karacaahmet de türben kazındı  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî

Ağlayan gözümde yaşlar kan oldu  
19 Nisanda bir tufan oldu  
KURBÂNÎ' in geliyor zaman az kaldı  
Civanım yiğidim Âşık Dâimî (Orhan, 1999: 450)

Kurbâni Kılıç

Canımdan çok sevdiğim merhum Dâimî'nin 19 Nisan 1983'te öldüğünü duyduğum anda Ali Soylu'nun yanında yazıhanede yazdığım ağıttır.

### 3.3.5.5.5. Âşık Dâimî

Güneş gibi yıldız gibi ay gibi  
Doğdun üstümüze Âşık Dâimî  
Dere gibi ırmak gibi çay gibi  
Doldun bendimize Âşık Dâimî

Âşk şarabını içmiş pîrin elinden  
Dostun kelâmını kesmez dilinden  
Ehilibeyt neslinden Ali yolundan  
Benze gülümüze Âşık Dâimî

Solmadan gülümüz yeniden açtı  
Bunca tâlip isteğine ulaştı  
Kapanacak yolu tazenen açtı  
Delili bürhandır Âşık Dâimî

Odile getirdi o Pîr Sultânım  
Ker belâ çölünde olan figânı  
Sümmaniye Nesimiye Virânı  
Dile getirendir Âşık Dâimî

Canı başla biz buyola bağlandık  
Nice zâlimlerden nare dağlandık  
Meşrebimiz haktır olmuşuz sâdık  
Âşık edendir Âşık Dâimî

Ehli kemâlatın biz haldaşınız  
Mümin olanların biz sırdaşınız  
Aydındır yolumuz biz Bektaşiyiz  
Yolu sürdürendir Âşık Dâimî

Âşık Dâimî'nin şen olsun yeri  
Sohbet ile geçsin ömrün ekseri

Sağdıık bendenizi fakir (Ekberî)  
Unutma duâdan Âşık Dâimî (Orhan, 1999: 451)

Malatyalı dost ozan Ekberî'nin Âşık Dâimî için söylemiş olduğu bir şiiri.

### 3.3.5.5.6. Âşık Dâimî'ye

Seher vakti ineri di bağlara  
Bülbüle hayrândı âşık dâimî  
Deyişleri damga vurdu çağlara  
İlimdi irfândı âşık dâimî

Ah ile feryâdı ulaştı göğe  
Dokunmazdı bal vermeyen çiçeğe  
Erenlerle bel bağladı gerçeğe  
Dostluğa hayrândı âşık dâimî

Yaslara büründü zülfü siyahı  
Bizlere emanet dem dem semahı  
Gerçek âşıkların olmaz günahı  
Gönülde mihmandı âşık dâimî

Kâinata nice sözü var iken  
Deyişler üstadı bir mimar iken  
Bu gün canlar bize geldi der iken  
Bulunmaz bir candı âşık dâimî

Fikret derki bağ bağbancı duymadan  
Kör câhilin sözlerine uymadan  
Ellisinde dünyasına doymadan  
Azraile kandı âşık dâimî

Fikret Dikmen / Niğe (Yadigâr Aydın ORHAN -Âşık Dâimî'nin kızı- ile yapılan görüşme, Ankara: 28.05.2014)



### 3.3.5.5.7. Ses Oldun, Söz Oldun Âşık Dâimî

Boşa geçirmedin sen bu çağları  
Ses oldun, söz oldun Âşık Dâimî  
Açtın enginleri, yüce dağları,  
Ses oldun, söz oldun Âşık Dâimî

Davut Sulari'den aldın dersleri  
Babandan, dedenden gördüklerini  
Söyleyip de türkülerini, deyişlerini  
Ses oldun, söz oldun Âşık Dâimî

Dost yoluna çıkıpkarlı dağlara  
Bir seher vaktinde indim bağlara  
Tercan'ı sordun akrabalarına  
Ses oldun, söz oldun Âşık Dâimî

Mademki ben bir insanım dedin  
İnsan yüreğinin aklına girdin  
Kâinatın gerçek sırrına erdin  
Ses oldun, söz oldun Âşık Dâimî

Ağlamayasın artık zülfü siyahın  
Erişti yüreklere sesin, ahın  
İsmail yoluna olduk çırağın  
Ses oldun, söz oldun Âşık Dâimî

Âşık Dâimî Anısına 2. Uluslararası Halk Ozanları Buluşması İsmail Aydoğmuş, 2012, (168-169)

### 3.3.5.5.8. Ruhum Sana Koşar Dostum Dâimî

Vakitsiz kopardı dalından felek  
Gönüllerde yaşar dostum Dâimî  
Ah şu feryâdımız duyulsa gerek

Ruhum sana koşar dostum Dâimî

Veysel, Cevlani'yi orda gördün mü?  
Haydar Beyhanîye haber verdinmi  
Feyzullah Çınardan bizi sordunmu  
Derdim dağlar aşar dostum Dâimî

Kadir bilen etrafında dolaşır  
Duâcın olanlar sevgini taşır  
Hakkın Rahmetini ruhun ulaşır  
Rahmân ile pişer dostum Dâimî

Sana doymadık vermedi mehil  
Âlemde kusursuz kul mevcut değil  
Sazında sözünde yolunda ehil  
Bir insadı beşer dostum Dâimî

Kemâl meclisinde yerin duruyor  
Anlayanlar bunu her an görüyor  
Sen ayrıldın fakat adın yürüyor  
Sevgin baştan aşar dostum Dâimî

Ey bizi ağlatan cefâli devrân  
Seninde zevâlin gelir bir zaman  
On paraya değmez vefâsız cihân  
Gelen giden şaşar dostum Dâimî

İnsanların temiz gönlü Beytullah  
Kemâlin cemâlin güzeldi valla  
Dilerim muinin olsun inşallah  
Kurbânî'n çün coşar dostum Dâimî (Orhan, 1999: 452)

6.8.1984 / Dostum rahmetli Âşık Dâimîyi mezarı başında anış / Kurbâni Kılıç

### 3.3.5.5.9. Ah Eder Dostların Anarlar Seni

Âşık Dâimî çalarken sazını  
Âşk-ı İlahî'den söyler sözünü  
Hakka çevirmiştir doğru yüzünü  
Ah eder dostların anarlar seni

Âşıklar içinde sen de güzeldin  
Sazın alıp diyâr diyâr gezerdin  
Bunca eserleri nasıl yazaardın  
Ah eder dostların anarlar seni

Haklı kelâm söyler idi diliniz  
Yazın kışın solmaz idi gülünüz  
Fakirlere uzanırdı eliniz  
Ah eder dostların anarlar seni

Dükkân açtın Şekerbank'ın hanına  
Yazan yazmış bu yazıyı alına  
Gözcü Karacaahmet aldı yanına  
Ah eder dostların anarlar seni

Kul Süleyman der ki ne oldu sana  
İç âşkın dolusun hem kana kana  
Ogüzel cemâlin dönsene bana  
Ah eder dostların anarlar seni (Orhan, 1999: 453)

Âşık Dâimî'nin ölümü üzerine söylenen deyiş

18.04.1983 / Âşık Süleyman Elver

### 3.3.5.5.10. Yüreğime Bir Köz Düştü Yanarım (Ağıt)

Büyük ozan kardeş Âşık Dâimî  
Güzel ismin söyler söyler anarım

Yasa koyup gittin hasta kalbimi  
Güzel yüzünü hayâl eder yanarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Issız, sessiz terkeyledin burayı  
Eşin kızın bağladılar karayı  
Bizden gençtin niye bozdun sırayı  
Güzel ismin söyler söyler anarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Derdin neydi neden bizden gizledin  
Gitmek için baharı mı gözledin  
Yiğit oğlun Kazım'ı mı özledin  
Gül yüzünü hayâl eder yanarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Nice meclis nice erkân görmüştün  
İlmin ile kemâlete ermiştin  
İnsanlığa candan gönül vermiştin  
Güzel ismin söyler söyler anarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Kara toprak hiç doymadan can yutar  
Sazın sustu sırma teli pas tutar  
Tüm dostların senin için yas tutar  
Gül yüzünü hayâl eder yanarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Eserlerin söylenecek dillerde  
Anayurtta hem de yaban ellerde  
Sevgin muhabbetin var gönüllerde  
Güzel ismin söyler söyler anarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

İçimi bir alev aldı sönmüyor  
Gözüm yaşı çoğalıyor durmuyor  
Gidenlerin hiçbirisi dönmüyor  
Gül yüzünü hayâl eder yanarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Ozan böyle tez yenilmez ecele  
Acelen ne gitme kardeş dur hele  
Selâm götür Pîr Sultân'a, Veysel'e  
Güzel ismin söyler söyler anarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Gönül dağımızı kapladı duman  
Giden gelmez ne umut var ne gümân  
Biz de geleceğiz yakındır zaman  
Gül yüzünü hayâl eder yanarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım

Âşık Yener dosta benim sözlerim  
Tez yitirdim ben dostumu özlerim  
Kalbim ağlar pınar oldu gözlerim  
Güzel ismin söyler söyler anarım  
Yüreğime bir köz düştü yanarım (Orhan, 1999: 454-455)

Ünlü ozan Âşık Dâimî'ardından

Âşık Yener / 20 Nisan 1983 Bahçelievler-İstanbul

### **3.3.5.5.11. Dostlar Seni Unutmazlar Duâdan**

Emir geldi gidiyorsun buradan  
Dostlar semni unutmazlar duâdan  
Verdiğini alır imiş yaratan  
Dostlar seni unutmazlar duâdan

Bütün Türkiye de ismin anılır  
Yaz baharda gonca gülün derilir  
Ölüm sırasıyla Hak'tan verilir  
Dostlar seni unutmazlar duâdan

Duâ ettim kabul olmaz dileğim  
Ateşine dayanır mı yüreğim  
Saz çalarken duruverdi bileğin  
Dostlar seni unutmazlar duâdan

Birdenbire ne olduğun bilmedin  
Azrailin geldiğini görmedin  
Eşine dostuna haber vermediin  
Dostlar seni unutmazlar duâdan

Kul Süleyman der ki gitme bu elden  
Bir bâde versene içtiğin gölden  
Eksilir mi dersin Bahr-i Ummân'dan  
Dostlar seni unutmazlar duâdan (Orhan, 1999: 456)

Âşık Dâimî'nin ölümü üzerine söylenen deyiş

18.04.1983 / Âşık Süleyman Elver

### **3.3.5.5.12. Sen Değil misin?**

Biliyorum dostum özledin beni  
Benim de özlemim sen değil misin?  
Seven sevdiğinin gönül mihmânı  
Benim de mihmânım sen değil misin?

İkilikte kalan mutlaka şeytan  
Birlikten ayrılmaz gerçekçi insan  
Sen bana inandın eyledin îmân  
Benim de îmânım sen değil misin?

Dost cemâli kible Kâbe'dir bana  
Allah sevgilimsin dedi insana  
Hal bilene kurbân hayrânım sana  
Benim de hayrânım sen değil misin?

Gerçeğe hü aziz Dâimî insan  
Yaşayan ölmeyen gerçek Pîr Sultân  
Ben de bir insanım adım Kul Hasan  
Kul olan sultânım sen değil misin? (Orhan, 1999: 457)

12-03-1983 / Kul Hasan Gören

### **3.3.5.5.13. Her Zaman Kalbinde Dâimi Olsun**

Şu dünyada her âşkın sevdiği  
Dilerim her ismi Dâimi olsun  
Tâliplerin Hak ceminde gördüğü  
Her zaman kalbinde Dâimi olsun

Dâimi ismini her can alamaz  
Bunda herkes sevdiğini bulamaz  
Her âşık bu yolda serin veremez  
Ser veren âşıklar olsun Dâimi olsun

Sarraflar bilir malın kıymetin  
Âşık olan çeker mâşuk zahmetin  
Eğer pîrden aldın ise beratın  
Yanında her zaman Dâimi olsun

Dördüncü hanenin budur hak sözü  
Âşık olanların hiç sönmez közü  
Senden umarlarsa ışığı, feyzi  
Alnında yıldızın Dâimî olsun (Orhan, 1999: 458)

Eyyüp Dede (İsyânî) Âşık Dâimî için söylemiştir.

#### **3.3.5.5.14. Doğum Günün Kutlu Olsun**

Büyük ozan, derin ozan  
Doğum günün kutlu olsun  
İyi ki dünyaya geldin  
Doğum günün kutlu olsun

Sen halkının ozanıydın  
Dertlerini yazanıydın  
Diyâr diyâr gezeniydin  
Doğum günün kutlu olsun

Doğruluktan ayrılmadın  
Mal mülk diye kavrulmadın  
Muhabbetten ayrılmadın  
Doğum günün kutlu olsun

Tâliplere rehper oldun  
Işık saçan önder oldun  
Dertlilere dermân oldun  
Doğum günün kutlu olsun.

Yadigâr'ı yetim koydun  
Boynu bükük dertli koydun  
Gidişinle yaslı koydun

Doğum günün kutlu olsun (Yadigâr Aydın Orhan, Âşık Dâimî'nin kızı ile yapılan görüşme, Ankara: 28.05.2014)

28.02.2014 / Yadigâr Orhan

#### **3.3.5.5.15. Mızraptan Ne Haber Telden Ne Haber**

Mektubunu aldım sevgili dostum



Durumlar ne halde halden ne haber?  
Niçin birkaç Deyiş postalamadın?  
Mızraptan ne haber telden ne haber?

Bu yanda her taraf karmakarışık  
Kimi küskün gezer kimi barışık  
Görünmez ufukta henüz bir ışık  
Dosttan dosta giden yoldan ne haber?

“Memleket” küçük bir selâmdır sana  
Postalanır gelir her gün o yana  
Gönül kulağıyla bizi duyana  
Bir selâm kâfidir dilden ne haber?

Kurbâni uğrarsa çok selâm söyle  
Yerini yurdunu belleysin şöyle  
Cümle ahbaplara arz-ı hal eyle  
“El ele dost” diyen elden ne haber?

Sen yirminci asrın Karacaoğlan'ı  
Milyonlarca gönlün taşsız Sultân'ı  
Dostlar dergâhında yerini tanı  
Milyon çiçek açmış daldan ne haber

Kimi ipek olur bez olur kimi  
Dökülmez atlastan sırmanın sim'i  
Ey dostların dostu Âşık Dâimi  
Atlastan değerli çuldan ne haber

Selâm mızrabına teline selâm  
Deryâya ulaşan yoluna selâm  
Âşk sırrına ermiş diline selâm  
Közlere serpilmiş külden ne haber? (Orhan, 1999: 459)

Şemsi Belli / Ankara / 4 Mart 1972

### 3.3.5.5.16. Sevdiği Makama Geçti Dediler

On sekiz Nisan'da bir haber duydum  
Âşık Dâimi'miz göçtü dediler  
Üç gün hastanede komada kaldı  
Sevdiği makama geçti dediler

Veysel'in yetmiş üç O'nun seksen üç  
Ölmediler öldü dersem olur suç  
Hakkın huzuruna eylediler göç  
İstedığı yere uçtu dediler

Eyüp, Potik Dede'lerle gezerdi  
Mârifet'i Hakikat'i severdi  
Halkın bütün dertlerini yazardı  
Varlığını halka saçtı dediler

Son yılı Hünkâr'dan beraber geldik  
Otobüste nice dem devrân sürdük  
Bazı sırlar duyduk bazı da verdik  
Gelene bak geçen geçti dediler

Gitmedi gitmez ki gönlümde durur  
Her onu andıkça bulurum huzur  
O bir er kişiydi hep hazır nazır  
Ey olmaz yarayı açtı dediler

Bir gün duydum yavrusunu vurmuşlar  
Dâimi'min kanadını kırmışlar  
Ecel şerbetini o gün vermişler  
Çok geçmeden onu içti dediler

Saz çalardı bizler semah dönerdik  
Âşkın gemisine birlik binerdik  
Kendimizi semalarda sanardık  
Bizi koydu kendi uçtu dediler

Her yıl gider idik Hacı Bektaş'a  
Toplanırdık birlik Delikli Taş'a  
Hele birgün saz çalarken Bektaş'a  
İnancı her cana saçtı dediler

Vaktidolu Adil Ali'nin adı  
Durduramam içten gelen feryâdı  
Olmuş idi çok ozanın üstadı  
Kapanmaz bir yara açtı dediler (Orhan, 1999: 460-461)

19 Nisan1983 / Adil Ali Atalay Vaktidolu

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### 4. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ŞİİRLERİNDE YAPI

Şiirde yapı kavramı sözlüklerde incelendiğinde “yapma, oluşturma, ortaya konulma, meydana getirme (...) bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür” tanımı ortaya çıkmaktadır (Büyük Türkçe Sözlük, 2005: 2127).

Dilbilgisinde yapı terimi “dildeki öğelerin oluşturduğu iç düzen” olarak ifade dilir (Çotuksöken, 1997: 207).

Edebiyat teorisyenlerinden L. Sami Akalın yapıyı, “Edebiyat ve sanat eserlerinin kompozisyonu, biçim yönü” (Akalın, 1972: 212) şeklinde açıklarken Seyit Kemâl Karaalioğlu ise “Sanatta, edebiyatta yapıtların biçim yanı” (Karaalioğlu, 1975: 422) şeklinde açıklar.

“Şiirin şekli. Şiirin vezin, kafiye, dize sayısı veya uzunluk, kısalığı gibi özelliklere göre biçimi. İslamiyetten önceki Türk edebiyatından itibaren Türk şiirinde farklı biçimler görülmüştür. Şiirde yapıyı oluşturan unsurlar, dizelerin sıralanışı, iç ahengi sağlayan unsurlar, şiirin şekil özelliği ve vezin, kafiye gibi yapısal özellikleridir. Sağlam bir yapı, şiirin niteliğini belirleyen en önemli etkidir.” (Ertuğrul, 2005: 191).

Edebi (sanatsal) metinler bütünlüklü metinlerdir. Bir binayı ayakta tutan parçalar bütünü ne ise edebi metin de odur. Dolayısıyla bir mimarın binanın iskeletinden tutunda ince işine kadar her ayrıntıyı gözlemlemesi gibi şair de şiirinin yapısını parçalara ayırarak inceler. Bütünden parçaya giden bu inceleme hem metnin sağlıklı incelenmesine hem de bütünü ayakta tutan unsurların daha iyi analiz edilmesine katkı sağlayacaktır. Aşağıda verilen sınıflandırmaya göre Âşık Dâimî'nin şiirleri yapı bakımından analiz edilecek.

Nazımda yapı; âhenk, şekil, muhteva ile dil ve üslup yapılarına dayanan bir bütünlük arz eder. Bu yapıları oluşturan unsurlar ise şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. Âhenk unsurları: Kafiye, vezin, asonans ve aliterasyonlar (tekrarlar varsa simetri, lafza dayalı edebî sanatlar, nakaratlar vb.)

2. Şekil unsurları: Mısra düzeni, beyitlerin istifi, kıt'a ve bentlerin kurulması, nazım birimleri, nazım şekli, nazım türü vb.

3. Muhteva unsurları: Şiirin konusu, sınırlı konusu, mesajları, yorumları, kavram ve çağrışımları, mazmun ve imge dünyası, mecazlar sistemi vb.

4. Ses ve söyleyiş unsurları: Dilbilgisi ve stilistik çalışmalarının ortaya koyduğu teknik yapı (Önal, 2011: 234-235).

#### **4.1. Şiirlerinde Ahenk Unsurları**

Ahenk: 1. Uyum, 2. Uyuşma, anlaşma, 3. Çalgılı eğlence. (Güncel Türkçe Sözlük TDK, 2005)

Ahenk: 1. Kasıt, niyet, 2. Düzen, sesler arasındaki uygunluk, makam, 3. Çalgı takımının yaptığı taksim, 3. Çalgılı eğlence, 5. Sesler, renkler v.b. arasındaki uygunluk, 6. Turan kelimeleri meydana getiren heceler arasındaki uygunluk, 7. Uyuşma, anlaşma (Sami, 1985: 17).

Ahenk (Aheng): 1. Uygunluk, düzen, 2. Çalgı çalıp eğlence, cümbüş etme (Devellioğlu, 2006: 19).

Yukarıda edebiyatımızda yer edinen sözlüklerde “ahenk” kelimesinin tanımları verilmiştir. Halk şiirinde ahenk unsurları olan durak, redif, kafiye, asonans, aliterasyon, nakarat, tekrar, tamlamalar, cinas'tır. Âşık Dâimî'nin şiirlerini halk şiirindeki ahenk unsurları bağlamında ele alınıp incelenecektir.

##### **4.1.1. Durak**

Şiirde sözün akışını bozmayacak şekilde dize içinde durulan, nefes alınan kısımların adıdır. Bir şiirde tüm dizelerde aynı sayıda hece sayısından sonra duruluyorsa bu şiir duraklı olarak kabul edilir. Ancak her ölçülü şiirde duraklar eşit olmayabilir. Durak sayısı genellikle bir ile beş arasındadır. 7'li hece ölçülü bir şiir

için 4+3 durak olabilir veyâhût 11’li hece ölçülü bir şiir için durak 6+5, 4+4+3 ölçülü olabilir.

Âşık Dâimî’nin ulaşabildiğimiz tam 431 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlere hangi kaynaklardan ulaşıldığı çalışmanın “Âşık Dâimî’nin Şiirleri” adlı bölümden ulaşılabilir. Bu şiirlerin 30 âdeti yapısal olarak inceleme dışı tutulmuş. Eksik ya da farklı bir formda oldukları için incelenmemişlerdir.

İncelenen 401 şiirin durakları için şunlar söylenebilir:

4+3 durak biçiminde 1 şiir bulunmaktadır.

4+4 durak biçiminde 106 şiir bulunmaktadır.

4+4+3 durak biçiminde 20 şiir bulunmaktadır.

5+3 durak biçiminde 1 şiir bulunmaktadır.

6+5 durak biçiminde 273 şiir bulunmaktadır.

Âşık Dâimî’nin 7’li hece ölçülü şiirleri için en çok 4+3, 8’li hece ölçülü şiirleri için 4+4, 11’li hece ölçülü şiirleri için 6+5 durak şekli kullanıldığı görülmektedir.

Âşık Dâimî’nin şiirlerinde kullanmış olduğu durak örnekleri şöyledir:

**4+3 duraklı:**

“Yarası yar / yarası  
Yamandır / yar yarası  
Beni candan / bezdirir  
Yüreğimin / yarası (1) / (6.1.1.3.)”

**4+4 duraklı:**

“Şu karşıdan / gelen maya  
Yar cemâlin / benzer aya

Sevemedim / doya doya  
Ela gözlüm / yaktın beni (1) / (6.1.2.38.)”

#### **4+4+3 duraklı:**

“Dünya nedir / insan nedir / can nedir  
Beden nedir / bedendeki / kan nedir  
Akış nedir / zaman nedir / an nedir  
Onu görür / beni kör sanmış / idim (4) / (6.1.3.122.)”

#### **6+5 duraklı:**

“Mahitap hüsnüne / mevtun olalı  
Uğrayuben türlü / sevdaya geldim  
Sraruben soldum / âşka dalalı  
Dertliyem derdime / devaya geldim (1) / (6.1.3.123)”

#### **4.1.2. Redif**

Kafiyeden sonra gelen ve aynen tekrarlanan ek veya kelimelere redif denir.

Halk şiirinde kafiye ile birlikte redif ve ahengi sağlayan temel unsurlardan biridir. Y. Kemâl, Türk şiirinin rediften doğduğunu, Türk ve Acem şiirlerinin kafiyeden çok redife dikkat ettiklerini dile getirir. Halk şiirlerinde redif genellikle mısraların sonundadır bazen başa doğru kayar. Mısra başındaki kelimeler dışındaki bütün kelimeleri içine alır (Rayman, 1996: 62). Âşık Dâimî'nin şiirlerinde redif mısra sonlarında görülmektedir.

Âşıklık geleneğinde, ayak sözü ile dörtlüklerin son mısralarındaki kafiye kastedilir. Bu kafiye ise, genellikle ilk dörtlüğün ikinci mısrasında başlatılır. Şiiri meydana getiren dörtlüklerin ilk üç mısraları kendi aralarında kafiyelenirler. Hâlbuki ayak, bunlardan bağımsız olarak dördüncü mısralar arasında bir kafiye bütünlüğünü arz etmek durumundadır. Bir başka deyişle, âşık şiirleri iki çeşit kafiye sistemi ile vücuda getirilir. Birincisi; dörtlüklerde, ilk üç mısradaki oluşturulan kafiyeler; ikincisi ise, dörtlüklerin son mısrasında ses birliği sağlama esasına dayalı olarak meydana getirilen kafiyeler. Bunlardan ilkinde kafiye veya ayak, ikincisine yani dörtlüklerin

son mısralarında oluşturulan kafiyelere ise ayak denir (Kaya, 1999: 335-348). Dâimî'nin şiirlerinde redif kavramı, birinci dörtlükteki ayaklardan hareketle izah edilecektir.

Âşık Dâimî'nin incelenen 401 şiirinden hareketle redif ile ilgili şunları söyleyenebilir.

Birinci dörtlüğün son mısrasında bulunan ayak mısrasında redifin bulunmasına göre:

- a) 1 kelimedede redif olan 95 şiiri
- b) 2 kelimedede redif olan 142 şiir
- c) 3 kelimedede redif olan 70 şiir
- d) 4 kelimedede redif olan 48 şiir
- e) 5 kelimedede redif olan 24 şiir
- f) 6 kelimedede redif olan 12 şiir
- g) 7 kelimedede redif olan 3 şiir bulunmaktadır.

Bununla birlikte birinci dörtlüğün son mısrası olan ayakta redif olmayan 10 şiir bulunmaktadır. Birinci dörtlüğün ilk üç mısrası veya son mısra olan ayak mısrasında redif bulunmayan 5 şiir bulunmaktadır.

Âşık Dâimî'nin bir şiirini redif bağlamında inceleyelim:

“Gene bir efkâra duş oldum cândan  
Güller feryâd eder mâtem ayında  
Bülbül kare bağlar bağı gülşânda  
Dallar feryâd eder mâtem ayında (1) / (6.1.3.3.)”

Yukarıdaki şiiri incelediğimizde ayak mısrası olan 2 ve 4. mısralarda kafiye ve redif düzeni şöyledir.

Güller feryâd eder mâtem ayında

Kafiye            Redif (4 kelime)



### Dallar feryâd eder mâtem ayında

Kafiye            Redif (4 kelime)

#### **4.1.3. Hane Sayısı**

Âşık Dâimî'nin şiirlerinde dörtlük sayısı bakımından hanelerin dağılımı şöyledir:

- a) 3 haneli şiirlerin sayısı 79
- b) 4 haneli şiirlerin sayısı 9
- c) 5 haneli şiirlerin sayısı 281
- d) 6 haneli şiirlerin sayısı 4
- e) 7 haneli şiirlerin sayısı 17
- f) 8 haneli şiirlerin sayısı 2
- g) 9 haneli şiirlerin sayısı 1
- h) 10 haneli şiirlerin sayısı 1
- i) 11 haneli şiirlerin sayısı 2
- j) 12 haneli şiirlerin sayısı 1

#### **4.1.4. Aliterasyon**

Şiirde ahengi sağlayan bir diğer unsur olan aliterasyon Âşık Dâimî'nin şiirlerinde de kafiye ve redif ile birlikte ahengi sağlayan başlıca unsurlardan biridir. Dâimî'nin incelenen 401 şiirinden birinci dörtlükte aliterasyonu sağlayan harflerin dökümü şu şekildedir:

- a) L harfi 106 defa
- b) N harfi 104 defa
- c) M harfi 71 defa
- d) R harfi 25 defa
- e) S harfi 23 defa
- f) T harfi 14 defa
- g) K harfi 11 defa
- h) Z harfi 10 defa
- i) D harfi 8 defa

- j) Ş harfi 7 defa
- k) B harfi 7 defa
- l) Y harfi 6 defa
- m) G harfi 1 defa
- n) C harfi 1 defa
- o) Ğ harfi 1 defa

Dâimî'nin şiirlerinde l, n ve m harflerinin bir ahenk unsuru olarak yoğun bir şekilde kullanıldığını görülmektedir. Birkaç örnekle incelenecek olursa:

“Ey nâzlı sevdiğim mestâne gözlüm  
Ne müşkül haldeyim bil insâf eyle  
Şahin kırdı kanadımı kolumu  
Bunaldım çöllerde gel insâf eyle (1) / (6.1.3.26.)”

Yukarıdaki şiirde “l” sesinin aliterasyon olarak kullanıldığı görülmektedir.

“Ben bülbül olmuşum dostun gülüne  
Karganım konduğu daldan bana ne  
Aradım özümde buldum mevlayı  
Mecnûnun gezdiği çölden bana ne (1) / (6.1.3.36.)”

Yukarıdaki şiirde “n” sesinin aliterasyon olarak kullanıldığı görülüyor.

“Bir dilberim âşka layık  
Gördü özümü özümü  
Çok şükürler hup didâra  
Açtı gözümü gözümü (1) / (6.1.2.107.)”

Yukarıdaki şiirde “m” sesinin aliterasyon olarak kullanıldığı görülmektedir.

#### 4.1.5. Ölçü

Türk halk şiirinde vezin karşılığı ölçü, daha seyrek olarak da tartı terimi kullanılır. Türk şiirinin ölçüsü, hece ölçüsüdür; çağlar boyunca bu durum hiç değişmemiştir. Divânü Lügati't-Türk'te vezin, ölçü karşılığı köğ terimi geçer. Hece

ölçüsü, Türk dilinin yapısından doğmuştur; heceleri arasında nitelik bakımından ayırım bulunmayan bir dile -Türkçe'ye- en uygun kalıptır. (Dizdaroğlu, 1969: 25)

Âşık Dâimî şiiirlerinin tamamını hece ölçüsü ile yazmıştır. Dizelerdeki hecelerin eşitliğine dayanan bir ölçü olan hece ölçüsü halk edebiyatının da milli ölçüsü olmuştur. Âşık Dâimî'nin şiiirlerinde hece ölçüsünün şu çeşitleri kullanılmıştır.

- a) 7'li hece ölçüsü ile yazılmış 6 âdet şiiir bulunmaktadır.
- b) 8'li hece ölçüsü ile yazılmış 114 şiiir bulunmaktadır.
- c) 11'li hece ölçüsü ile yazılmış 291 şiiir bulunmaktadır.
- d) 15'li hece ölçüsü ile yazılmış 1 şiiir bulunmaktadır.
- e) 16'lı hece ölçüsü ile yazılmış 1 şiiir bulunmaktadır.

#### **7'li:**

“Zeynep benzer güllere  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Şeker ezmiş dillere  
Hele gel hele gel Zeynebo (1) / (6.1.1.6.)”

#### **8'li:**

“Hey âşıklar hey erenler  
Size elveda elveda  
Fakir halimi görenler  
Size elveda elveda (1) / (6.1.2.1.)”

#### **11'li:**

“Hazîn hazîn esen seher yelleri  
Hiç bülbül öter mi gül olmayınca  
Her âşık dünyada murâd alamaz  
Yanıp ateşlere kül olmayınca (1) / (6.1.3.1.)”

İncelenen 401 şiiri ile eksik veya formu farklı olan 30 şiirinde de hece ölçüsü ile yazıldığı görülmektedir. Formu farklı olan şiirlerden 15’li ve 16’lı hece ölçüsüne sahip iki şiir bulunmaktadır. Bu şiirler:

#### **15’li:**

“Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektğim cevru cefâ.  
Ben bu âşka cünun oldum sensin derdime şifâ (1) / (6.1.4.1.)”

#### **16’lı:**

“On yedinci asırda bir nûr gelmiş idi cihâna  
O nûr şevk katmış idi bülbüle hem gül-i gülşâna  
Hakikatin libâsını kuşanıp girdi meydana  
Meftûnum Koca Haydar’a namı diğer Pîr Sultan’a (1) / (6.1.5.1.)”

Âşık Dâimî’nin beyit tarzında yazmış olduğu şiirleri de mevcuttur. Ancak bu şiirlerde arûz ölçüsü kullanılmamıştır. 12 şiir beyit tarzında yazılmış ancak hece ölçüsü kullanılmıştır. Bu şiirler, çalışmanın “Âşık Dâimî’nin Şiirleri” kısmında mevcuttur.

#### **4.1.6. Kafiye**

Halk şiirinde uyak, uyak ya da ayak terimleriyle anılır. Divân şiirinde olduğu gibi halk edebiyatının uyak konusunda kuralcı bir tutumu yoktur. Halk şairleri en eski dönemlerden beri, uyak konusunda hafif ses benzerliğini dahi kesin kurallara bağlamadan şiirlerinde kullanmışlardır. Halk şiirleri, genellikle saz eşliğinde söylendiğinden, başka bir deyimle halk edebiyatı ürünleri sözlü olduğundan, halk şiirinde göz uyağı söz konusu değildir. Kulakta hoş bir uyum bırakan her ses benzerliği halk şairi için bir uyaktır. Halk şairi uyaklı sözcükleri ararken, onların ad, sıfat, eylem gibi söz bölükleri yönünden birbirlerine uygun olmalarını aramaz. Yapıları ve yazılışları başka da olsa kullanır. Bunda halk şairlerinin belirli bir öğrenim görmemiş olmalarının etkisi olduğu da düşünülebilir (Dilçin, 1999: 73).

Kafiye sözcüğünün sözlük anlamı, “sonda, arkada gelen” demektir. Anlamları ayrı, sesçe bir olan sözcüklerin dize sonunda yer almasıdır uyak. Ancak uyak, başlangıçta, “manzum bir hikmet veya hicivli bir söz” karşılığı idi. Anlam değişikliğine uğrayarak beyit, şiir karşılığı kullanır olmuş, sonunda bugünkü anlamını kazanmıştır (Dizdaroğlu, 1969: 31).

Saz ve halk şairlerince kafiyenin adı ayaktır. Türk millî şiirlerinde kafiye yazılıştaki benzeyişe göre değil, kulağın duyduğu ses benzeyişlerine göre yapılır. Arûz şairleri ise çok kere Arap harflerinin yazılıştaki benzeyişlerine göre yapıları (Onay, 1996: 21).

Âşık Dâimî'nin incelenen 401 şiirlerinin birinci dörtlüklerinde bulunan ayaklardaki kafiyeler incelediğinde şöyle bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

- a. Şiirlerinin **185**'inde yarım kafiye kullanılmıştır.
- b. Şiirlerinin **147**'inde tam kafiye kullanılmıştır.
- c. Şiirlerinin **37**'sinde zengin kafiye kullanılmıştır.
- d. Şiirlerinin **28**'sinde tunç kafiye kullanılmıştır.

Görüldüğü üzere halk şiirinin genel karakteristik özelliği olan şiirlerde yarım kafiye kullanılması Âşık Dâimî'nin şiirlerinde de göze çarpan özelliklerden biridir.

Âşık Dâimî'nin şiirlerinin birinci dörtlüğünde ayakta olmayıp ilk üç dörtlüğünde kafiye bulunan 91 şiiri bulunmaktadır. 4 şiirin birinci dörtlüğünde ise hiçbir şekilde kafiye bulunmamaktadır.

Yeni Türk şiirinde uyak çeşitleri, divân ve halk şiirindeki ortak özelliklerin birleştirilmesiyle yeni adlarla sınıflandırılmıştır. Divân ve halk şiiri uyaklarının ortak özelliklerini de içine alan bu sınıflamaya göre 4 çeşit uyak vardır (Dilçin, 1999: 85).

Âşık Dâimî'nin şiirlerinin birinci dörtlüklerinde bulunan kafiye çeşitlerini örneklendirecek olursak:

1. Yarım Kafiye: Bir tek ünsüz benzerliğine dayanan uyaktır. Genellikle halk şiirinde kullanılır (Dilçin, 1999: 86).

“Bu sabah uğradım ben bir güzele

Dedim benim gibi kul gerek sana  
Sararmış gül benzi dönmüş gazele  
Dedim olmaz böyle hal gerek sana (1) / (6.1.3.14.)”

Yukarıdaki dörtlükte hal ile kul kelimelerinde tek ses (-l) benzerliği vardır.

2. Tam kafiye: Bir ünlü ve bir ünsüzün ses benzerliğine dayanan uyaktır. Yeni Türk şiirinde en çok kullanılan uyak çeşididir (Dilçin, 1999: 87).

“Aman dilber senden ayrı düşeli  
Gezdiğim şu iller haar oldu bana  
Günbe gün âşkınla yanıp pişeli  
Şu geniş dünyalar daar oldu bana (1) / (6.1.3.13.)”

Yukarıdaki dörtlükte har ile dar kelimelerinde iki ses (-ar) benzerliği vardır.

3. Zengin kafiye: İki den artık ses benzerliğine dayanan uyaktır (Dilçin, 1999: 89).

“Benim şu ömrümün bahar çağında  
Bir soysuz gülümü taalan eyledi  
Gâm yükünü aldım gâm otağından  
Sînem bülbülleri naalan eyledi (1) / (6.1.3.60.)”

Yukarıdaki dörtlükte talan ile nalan kelimelerinde ikiden fazla (-alan) ses benzerliği vardır.

4. Tunç Kafiye: Uyaklı sözcüklerden biri, öteki sözcüğün sonunda yineleniyorsa, böyle uyaklara tunç kafiye de denir (Dilçin, 1999: 89).

“Muhabbet eyledim sâdık yar ile  
Hakkın nefesini duydum vallâhi  
Teslim oldum dosta külli var ile  
Bir Pîr’i muğana uydum vallâhi (1) / (6.1.3.63.)”

Yukarıdaki dörtlükte uydum kelimesi dörtlüğün ikinci mısrasında duydum kelimesinin içinden geçmek suretiyle tunç kafiye oluşturmuşlardır.

“Daha köprüyü geçmeden

Geldi çattı koca ayı  
Nerden dedik buna dayı  
Bâşküşeye geçti ayı (1) / (6.1.2.27.)”

#### 4.1.7. Kafiye Örgüsü

Âşık Dâimî'nin incelenen 401 şiirlerinin kafiye örgüsü ve şiir sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

323 şiirin birinci dörtlüğünde:

-a  
-b  
-a  
-b

Yolu çıkmaz bir menzile kervanın -a  
Yetirmekse yetirmemek pek âlâ -b  
Muhannet bağında güli reyhânın -a  
Bitirmekse bitirmemek pek âlâ -b

(1) / (6.1.3.8.)

30 şiirin birinci dörtlüğünde:

-x  
-a  
-x  
-a

Bir gerçeğe bel bağladım erenler -x  
Aldı benliğimi bitirdi beni -a  
Damla idim bir ırmağa karıştım -x  
Denizden denize götürdü beni -a

(1) / (6.1.3.75.)

13 şiirin birinci dörtlüğünde:

-a

-a

-a

-b

Şu karşıdan gelen maya -a

Yar cemâlin benzer aya -a

Sevemedim doya doya -a

Ela gözlüm yaktın beni -b

(1) / (6.1.2.38.)

29 şiirin birinci dörtlüğünde:

-a

-b

-a

-b

Sevgili yarenden bir name geldi -a

Şadu handân kılıp hoş etti beni -b

Sohbeti sözleri bağrımı deldi -a

Âşkıma âşk katıp coş etti beni -b

(1) / (6.1.2.37.)

1 şiirin birinci dörtlüğünde:

-a

-a

-x

-a

Yarası yar yarası -a

Yamandır yar yarası -a

Beni candan bezdirir -x

Yüreğimin yarası -a

(1) / (6.1.1.3.)



5 şiirin birinci dörtlüğünde:

-a

-b

-c

-b

Ben bülbül olmuşum dostun glne -a

Karganın konuğu daldan bana ne -b

Aradım zmde buldum Mevlâ'yı -c

Mecnûnun gezdigi çölden bana ne -b

(1) / (6.1.3.36.)

Âşık Dâimî'nin şiirlerinin birinci drtlğnden hareketle şiirlerinin çoğunu koşma nazım biçiminin uyak düzenine uygun olarak yazdığı görülmektedir.

## 4.2. şiirlerinin şekil Unsurları

şiirin dış yapısını, görünüşünün kümelenmesini izah etmemize yarayan kavramlar nazım biçimi ve nazım birimidir ki bu iki kavramın toplamına şekil denilir. Âşık Dâimî'nin şiirlerinin genel dış görünüşünü bu iki kavramla açıklanacaktır. şiirinde kullandığı nazım birimleri ve nazım biçimleri şu şekildedir:

### 4.2.1. Nazım Birimi

Nazım biçimlerinde ölçü olarak kullanılan parçaya nazım birimi denir. Divân şiirinde nazım birimi beyit (kimi biçimlerde dize), Halk şiirinde dörtlük ve yeni Türk şiirinde de dizedir. (Dilçin, 1999: 95)

Âşık Dâimî'nin incelenen 401 şiirinin tamamında kullandığı nazım birimi halk şiirinin milli nazım birimi olan dörtlük'tür.

“Meste deli gönül meste - 1. mısra

Armağanım vardır dosta - 2. mısra

Hasretinden oldum hasta - 3. mısra

Garip ağlama ağlama” - 4. mısra

Âşık Dâimî halk şiirini özünde duyumsayan, içselleştiren ve şiirlerinin kahir eksenini dörtlük ile yazan bir şairdir. Dörtlük ile yazdığı şiirlerinde yine Türk milli ölçüsü olan hece ölçüsünü kullanarak millî unsurlara hassasiyetle bağlı olma özelliği şiirlerindeki ahenk ve şekil özelliklerinden çıkarılabilir. Ancak Âşık Dâimî şiirlerinden 17 tanesini divân şiirinin nazım birimi olan beyit nazım birimi tarzında yazmıştır. Dâimî bu şiirlerinde yine divân şiirinin ölçüsü olan arûzu kullanmamış, beyit tarzında yazdığı şiirlerde de nazım birimi olarak dörtlüğü kullanmıştır. Âşık Dâimî'nin beyit tarzında yazmış olduğu şiirleri çalışmanın “Divân Şiiri Nazım Şekilleri ile Yazılanlar (Beyit Tarzında Yazılan Şiirler)” kısmında bulunmaktadır.

### **RİNDANE**

“Dinle beni beşer dinle biz müptelayız rindâne  
Âşk ile sermest olmuşuz şavk-ı cilayız rindâne (1)

Çeşm-i siyah tığ-ı ebrû mest-ü layekil eyledi  
Hûnîmizi bâbına sürmüşüz belâyız rindâne (2)

Çün zemin Asuman müpteladır âşku nûrumuza  
Varsın kendi mecnûn olsun ki, biz Leylâyız rindâne (3)

Dalma tevekküle gel bak bizim hoş âlemimize  
Eseriz zülf-ü teline bad-ı sabayız rindâne (4)

Cem olurlar hep bir yere dem ile devrân eylerler  
Nuş ederler destimizden cam-i sekpayız rindâne (5)

Gerçi Dâimî ne kadar olsa payesine azim  
Bir kere çeşmini süzse kuluz gedâyız rindâne (6), (Orhan, 1999: 397)”

Âşık Dâimînin, şiirin kafiyesini rindâne şeklinde adlandırması onun bir nebze olsun divân şairlerine öykünerek şiir yazdığını düşündürmektedir. Dış görünüş bakımından gazeli andıran bu şiir dikkatli incelendiğinde, divan şiirinde nazım birim

olarak kullanılan beyit ile arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Dâimî'nin bu şiiri dâhil beyit nazım birimi ile yazdığı hiçbir şiirinde ölçü olarak arûzu kullanmamıştır. Yukarıda ki şiirde de halk şiirinin milli ölçüsü olan hece ölçüsünün varlığını görüyoruz.

#### 4.2.2. Nazım Biçimi ve Nazım Türü

Halk edebiyatının tartışmalı alanlarından biri olan halk şiirinde “şekil” ve “tür” den ne anlaşılması gerektiğidir. Bu konuda Ahmet Talat Onay, Hikmet İlaydın, Hikmet Dizdaroğlu, Pertev Naili Boratav gibi araştırmacıların fikirlerinden hareketle Saim Sakaoğlu, Abdurrahmân Güzel, M. Öcal Oğuz gibi günümüz araştırmacıları da bu konuda ciddi çalışmalar yapmışlardır.

Halk şiirinin şekil ve tür özellikleri üzerinde ilk kapsamlı çalışmayı yapan, A. Talat Onay'dır. Onay, halk şiirlerini incelerken yalnız ”eşkâl” ve “envâ”ı, yani şiirlerin şekil ve konuya göre arz ettikleri çeşitliliği değil, ezgiye de gözden uzak tutmamak gerektiğini ifade etmiştir (Onay, 1996: 3). Onay'ın görüşüne göre, “tür” kavramının içerisine konu ve ezgi dâhil edilmelidir. Onay'dan sonra Hikmet İlaydın (Tür konusunda Onay'a yakın bir görüş ileri sürmüş, şekli de “dış”a ait bir unsur olarak görmüştür. Bk. İlaydın 1997), halk şiirinde şeklin olmadığını, türün belirleyici olduğunu öne süren Hikmet Dizdaroğlu (Dizdaroğlu 1969), Pertev Naili Boratav (Türü ürünlerin içerikleri, yaratılış şartları, üslupları, yaratıldıkları ve yayıldıkları çevrelerdeki görevleri belirler; şekli de dış görünüşle ilgili öğeler, yani ölçü, kafiye ve ezgi belirler demektedir. Bk. Boratav 1982) gibi isimler takip etmiştir (Oğuz, 2006: 263).

“Tür” ve “şekil” konularında araştırmacıların ortaya koyduğu görüşlerin bir değerlendirilmesi yapan M. Öcal Oğuz'a göre: “Tür” kavramı ile ilgili olarak ortaya atılan bu fikirlerin birleştiği nokta, “tür” ün belirlenmesinde “konu”nun önemli ve gerekli olduğudur. Bu arada, Ahmet Talat (Onay), Hikmet İlaydın ve Hikmet Dizdaroğlu, “tür”ü belirlerken “ezgi” üzerinde de durmak gerektiğini açıklıkla dile getirmektedir. (...) Burada görüşlerine yer verdiğimiz araştırmacıların “şekil” kavramıyla “dış”a dair unsurları anladıkları görülmektedir. Esasen “şekil” kelimesinin anlamı da bu doğrultudadır.” (Oğuz, 2006: 263).

Yukarıda görüşlerine yer verdiğimiz araştırmacıların fikirlerini derleyip toparlamaya çalışan M. Öcal Oğuz fikirlerini beyân edip “tür” ve “şekil” konusunda şöyle bir tasnif yapmıştır:

**A) Nazım Şekilleri:**

1)Mani

2)Koşma

3)Destan

**B)Nazım Türleri**

1) “Ezgi” ağırlıklı türler(Türkü, varsağı, semai, koşma vb.)

2) “Konu” ağırlıklı türler (Koçaklama, taşlama, güzelleme, destan, ilâhi, devriye, nutuk, şathiye vb.)

3) “Ezgi” ve “Konu” ağırlığı aynı yoğunlukta olan türler (Ninni, ağıt, mani vb.)

(Oğuz 2001: 18-20)

Nazım biçimi ile ilgili verilen bu bilgilerden sonra Âşık Dâimî'nin şiirlerini şekil bakımından incelenecektir. Âşık Dâimî:

**1 tanesi Mani** nazım şekliyle

**287 tanesi Koşma** nazım şekliyle

**105 tanesi Semai** nazım türüyle

**8 tanesi Türkü** nazım türüyle yazılmıştır.

Âşık Dâimî'nin mani nazım biçimi ile yazdığı bir şiirinin dışında incelenen 400 şiirin nazım türü şu şekildedir:

**250 tanesi Güzelleme** nazım türüyle

**94 tanesi İlahi (Nefes) nazım türüyle**

**26 tanesi Taşlama nazım türüyle**

**15 tanesi Koçaklama nazım türüyle**

**5 tanesi Medetnâme(İstimdatname) nazım türüyle**

**2 tanesi Düvaznâme nazım türüyle**

**1 tanesi Ağıt nazım türüyle**

#### **4.2.2.1. Âşık Edebiyatına Ait Şekiller**

##### **4.2.2.1.1. Koşma**

Koşma, halk şiiri türlerinin en sevilen, en çok işlenmiş, en yaygın dalıdır. Sazşairlerinin en güzel ve en güçlü eserleri bu türdedir. Sazşairleri, ünlerini koşma tipinde şiirlerine borçludurlar. Âşık edebiyatı denince akla ilk gelen şey, koşma'dır. Destan ya da semai söylenmemiş saz şairi bulunabilir ama sazının tellerini koşma'nın dizelerine bağlamayan âşık yoktur (Dizdaroğlu, 1969: 68-69).

Hece ölçüsünün (6+5) ya da (4+4+3) duraklı kalıbıyla yazılır. Bu kalıpların karışık olarak kullanıldığı koşmalar da vardır. 4 dizeli bentlerden oluşur. Dörtlük sayısı en az üçtür. Genellikle 3 ile 5 arasında değişir. Dörtlük sayısı beşten artık koşmalara da rastlanır. Uyak düzeni birinci dörtlüğün dışında bütün dörtlüklerde aynıdır. Uyak düzeni genellikle şöyledir: baba-ccca-dddd vb. (Dilçin, 1999: 305-306).

Âşık edebiyatı ürünlerinin ortaya konulduğu yegâne nazım şekli "koşma"dır, ondan başka şekil yoktur. Semai, varsağı ve destan onun özel şekilleridir. Koşmanın güzelleme, koçaklama, taşlama, ağıttan oluşan başka şekilleri de vardır. Koşmanın bir de kendi asıl yapısı üzerinde yapılan süslemeler vardır; bunlar da ayrı bir bölümü oluşturmaktadır. Ayaklı, yedekli, musammat, vb. (Sakaoğlu, 2002: 636).

Âşık Dâimî 287 şiirini koşma nazım biçimi ile yazmıştır. Şiirlerinin yarısından fazlasını koşma nazım şekli ile yazmıştır. Aşağıda koşma nazım biçimi ile yazmış olduğu şiir örneğini görülmektedir.

“Hazîn hazîn esen seher yelleri  
Hiç bülbül öter mi gül olmayınca  
Her âşık dünyada murâd alamaz  
Yanıp ateşlere kül olmayınca (1)

Mecnûna mekândır leylânın dağı  
Ârif olan seçer karayı ağı  
Bağbansan bekleme şol kuru bağı  
Ağaç meyva vermez dal olmayınca (2)

Âşık isen âşk bâdesin nuş eyle  
Ârif ol daima gönül hoş eyle  
Her an enginlere akıp çoş eyle  
Ummâna varılmaz sel olmayınca (3)

Avcılar avlarlar ördeği kazı  
Koldada taşırılar şahanı bazı  
Aşığın maşığa geçemez nazı  
O da sevdiğine kul olmayınca (4)

Dâimî’yim şu gönlümü çoşursan  
Âşkın deryâsını baştan aşırsan  
Arı gibi her çiçekten dösürsen  
Emeğin zay olur bal olmayınca (5) / (6.1.3.1.)”

#### 4.2.2.2. Anonim Halk Edebiyatına Ait Şekiller

##### 4.2.2.2.1. Mani

Mani halk şiirinde en küçük nazım biçimidir. Yedi heceli 4 dizeden oluşur. Birinci, ikinci ve dördüncü dizeler uyaklı, üçüncü dize serbesttir, uyak düzeni harflerle şöyle gösterilir: aaxa (Dilçin, 1999: 279).

Manilerin ilk iki dizesi, uyağı doldurmak ya da temel düşünceye giriş yapmak için söylenir. Genellikle asıl söylenmek istenen düşünceyle anlam yönünden ilgisi pek yokmuş gibi görünse de konuya bağlı olarak yorumlanabilir. Üçüncü dizenin serbest olması mani söylenene kolaylık sağlar. Temel duygu ve düşünce son dizede ortaya çıkar (Dilçin, 1999: 279).

Âşık Dâimî şiirlerinden 1 tanesini de mani nazım biçimi ile yazmıştır. Şiir şu şekildedir:

“Yarası yâr yarası  
Yamandır yâr yarası  
Beni candan bezdirir  
Yüreğimin yarası (1)

Yarası dil yarası  
Almaz fitil yarası  
Her bir yara sağalır  
Sağalmaz dil yarası (2)

Kömüre yâr kömüre  
Gözler benzer kömüre  
Ateşin yaktı beni  
Döndüm kara kömüre (3)

Toruna mert toruna  
Düşeydik mert toruna  
Mert torundan kaçarken

Düştük namert toruna (4)

Dâimî'yim al beni  
Yere düştüm al beni  
Sen kasap ol ben deri  
Taştan taşa çal beni (5) / (6.1.1.3.)”

### 4.2.2.3. Âşık Edebiyatına Ait Türler

#### 4.2.2.3.1. Güzelleme

Onay(1996), Dizdaroğlu (1969), Boratav (1968b) ve Oğuz (2001)'un konuları bakımından “tür” kavramı içerisine aldıkları güzelleme, Sakaoğlu (1999b) ve Artun (2001) tarafından, tıpkım”koçaklama”, “taşlama” ve “ağıt” gibi, koşma biçiminin “konularına göre sınıflandırılması” içerisinde gösterilmiştir (Oğuz, 2006: 288).

Doğa güzelliklerini anlatmak ya da kadın, at gibi sevilen varlıkları övmek için yazılan şiirlerdir (Dilçin, 1999: 337).

Güzelleme, genellikle güzelliğin, özellikle de bir güzelin övgüsünün dillendirildiği koşmalara verilen addır. Bu tip koşmaların ana konusu güzellik, âşk ve hicrândır. Elinde sazıyla diyâr diyâr dolaşan, pınar başlarında, oba çadırlarında ve düğünlerde gördüğü güzellere şiirler düzen âşıkların verdiği ürünlerin başında güzellemeler gelmektedir (Oğuz, 2006: 288).

Âşık Dâimî'nin nazım biçimleri bağlamında incelediğimiz mani dışındaki 400 şiirinin 250 tanesi güzelleme nazım türü ile yazılmıştır. Aşağıda Âşık Dâimî'ye ait bir güzelleme verilmiştir.

“Aman dilber senden ayrı düşeli  
Gezdiğim şu iller hâr oldu bana  
Günbe gün âşkınla yanıp pişeli  
Şu geniş dünyalar dar oldu bana (1)

Seher vakti bülbül figân ederken  
Güzeller elele seyrân ederken



Herkes sılasında bayram ederken  
Âh edip ağlamak kar oldu bana (2)

Mecnûn gibi oldum bir ehli sevda  
Leylâ leylâ deyip eyledim nidâ  
Âhû gözlüm senden gezerken cüdâ  
İbrişim döşekler yer oldu bana (3)

Ahdettim güzelim ben senden geçmem  
Laleyi nergizi zambağı seçmem  
Öz elinle kevser doldursan içmem  
Mübarek cemâlin nûr oldu bana (4)

Dertli Dâimî'yim fitil yarada  
Ne olur âşıklar erse murâda  
Geleceğim amma engel arada  
Yakın iken yolun dür oldu bana. (5) / (6.1.3.13.)”

#### 4.2.2.3.2. Taşlama

Âşık edebiyatında toplumdaki haksızlıkların, yolsuzlukların, geriliklerin ve ekonomik sorunların mizahi bir dille sergilendiği koşmalardır (Artun, 2001: 99-100).

Bir kimseyi yermek ya da toplumun bozuk yönlerini eleştirmek amacıyla yazılan şiirlerdir (Dilçin, 1999: 339).

Âşık Dâimî'nin incelenen 400 şiirinden taşlama nazım türü ile yazılmış 26 şiir bulunmaktadır. Aşağıda taşlama nazım türü ile yazılmış bir şiir verilmiştir.

“Daha köprüyü geçmeden  
Geldi çattı koca ayı  
Nerden dedik buna dayı  
Başköşeye geçti ayı (1)

Kuzu ister koyun ister

Kemirmeğe boyun ister  
Tef çaldırır oyun ister  
Nerden dedik buna dayı  
Bâşküşeye geçti ayı (2)

Ayı pençesini açtı  
Ağzindân salyalar saçtı  
Yurdumuzun tadı kaçtı  
Nerden dedik buna dayı  
Başküşeye geçti ayı (3)

Ataların sözü imiş  
Kurnâzlığın özü imiş  
Bunu diyen dürzü imiş  
Nerden dedik buna dayı  
Başküşeye geçti ayı (4)

Dâimî ağrı başını  
Ayırt pîrincin taşını  
Kime eden telaşını  
Sen ayıya dedin dayı  
Başküşeden inmez ayı (5) / (6.1.2.27.)”

#### **4.2.2.3.3.Koçaklama**

Coşkun ve yiğitçe bir üslupla savaş ve döğüşleri anlatan şiirlerdir. Halk şiirinde en güzel koçaklamalar Köroğlu’nundur (Dilçin, 1999: 341).

“Yiğitleme”de denilen ve yiğitliğin, kahramanlığın terennüm edildiği koşmalardır ve destanlara nazaran daha kısadır. Deyişleri destanlara nazaran daha zengin olan şiirlerdir. Âşık tarzı şiir geleneğinde koçaklama ya da yiğitleme deyince akla önce Köroğlu, Dadaoğlu gibi isimler gelir (Oğuz, 2006: 289).

Âşık Dâimî’nin incelenen 400 şiirinden 15 tanesi koçaklama nazım türü ile yazılmıştır. Aşağıda Dâimî’nin koçaklama nazım türü ile yazılmış bir şiir verilmiştir.

“Tarihten bizlere yadigâr kalan  
Bu yurda ilk temel kazan Fatih’tir  
Düşmana amansız darbeyi çalan  
Bizansın fendini bozan Fatih’tir (1)

Bizansa Türklüğün tahtını kuran  
Kahraman erlerle düşmanı yaran  
Kılıç kalkan ile surları yaran  
Düşmanın bağrını ezen Fatih’tir (2)

Türkoğlu neyledi gör ecdadını  
Şimdi rahmet ile eyle yâdını  
Ebedi tarihe Türk’ün adını  
Altın harfler ile yazan Fatih’tir (3)

Soyumuz Türk bizim asalet ile  
Türklüğü tanıttı adâlet ile  
Atına binipte keramet ile  
Marmara içinde yüzen Fatih’tir (4)

Hey Âşık Dâimî bu güzel vatan  
Temiz ecdadındır bu yerde yatan  
Sayın Fatih Sultân Mehmet’tir atan  
Bize öz gerçeği dizen Fatih’tir (5) / (6.1.3.242.)”

#### **4.2.2.3.4. Ağıt**

Bir kimsenin ölümü üzerine duyulan acıları anlatmak amacıyla söylenen şiirlerdir. Ölümünden duyulan üzüntüyle birlikte ölenin iyilikleri de anlatır (Dilçin, 1999: 342).

Âşık edebiyatında, bir törene bağlı olsun olmasın, acıklı bir olayı konu alan koşmalardır. Ağıtlar yalnız ölüm karşısında değil: savaş, yangın, sel, deprem gibi doğal afetler üzerine söylendiği gibi çeşitli kaza ve hastalıklar karşısında, askere ya

da gurbete gidenlerin, gelin giden kızların arkasından da söylenir. Âşık edebiyatında, genellikle ölenin ardından söylenmiş şiirlerdir (Artun, 2001: 99).

Âşık Dâimî'nin incelenen 400 şiirinden 1 tanesi ağıt nazım türü ile yazılmıştır. Aşağıda Dâimî'nin ağıt nazım türü ile yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

“Gene bir efkâra duş oldum candan  
Güller feryâd eder mâtem ayında  
Bülbül kare bağlar bağı gülşânda  
Dallar feryâd eder mâtem ayında (1)

Katre olup enginlere çağlanan  
Pervâneler gibi nare dağlanan  
Evladı Ali'ye candan bağlanan  
Kullar feryâd eder mâtem ayında (2)

Bir hal ehli bulsam hal beyân etsem  
Konsam dost gülüne şakıyıp ötsem  
Azmirah eyleyip ol pîre gitsem  
Yollar feryâd eder mâtem ayında (3)

Kerbelâ'da yatan körpe kuzular  
Ah çektikçe ciğerciğim sızılar  
Yazıldı alnına kara yazılar  
Çöller feryâd eder mâtem ayında (4)

Lânet olsun ol yezidin sulbüne  
Nasıl kıydı müminlerin gülüne  
Akar gider Kerbelâ'nın çölüne  
Seller feryâd eder mâtem ayında (5)

Kerbelâ çölünde kanlar döküldü  
Mezarına kara bayrak dikildi  
Müminler içinde yası çekildi

Diller feryâd eder mâtem ayında (6)

Dâimî'yim der ki mümin sâdıklar  
Hüseyin âşkıyla bağı yanıklar  
Gökteki melekler suda balıklar  
Göller feryâd eder mâtem ayında (7) / (6.1.3.3.)”

#### 4.2.2.3.5. Semai

Âşıklar tarafından özel bir ezgi ile terennüm edilen “semai”ler genelde 8’li hece ölçüsüyle meydana getirilmişlerdir. Âşıklar tarafından hece ölçüsüyle meydana getirilen semailerde daha çok sevgi, doğa, güzellik gibi koşmada işlenen konular yer almıştır. Güzellemelelere göre daha canlı ve kıvrak bir üslubu vardır. Ve 8’li hece ölçüsüyle meydana getirilmiş güzellemelerden ancak özel bir ezgileri sayesinde ayrılabilirler (Artun, 2001: 100).

Âşık Dâimî’nin incelediğimiz 400 şiirinden 105 tanesi semai nazım türü ile yazmıştır. Aşağıda Dâimî’nin semai nazım türü ile yazmış olduğu bir şiiri verilmiştir.

“Gider isen badı sabâ  
Uğra cânân illerine  
Yürü benden selâm söyle  
Dost bağının güllerine (1)

Yar bana verdi nevdâyı  
Ağlattı dertli şeydâyı  
Görürsen melek simâyı  
Dokun zülfü tellerine (2)

Gör sinenin yanıkını  
Gönül arar mâşıkını  
Hayrân eyler âşıkını  
Tatlı şirin dillerine (3)

Keklik şahinden sakınır

Bülbül de güle bakınır  
O yar kınalar yakınır  
Gül den nazik ellerine (4)

Dâimî der ki varılsam  
Gül olsam bağda derilsem  
Kemer olup da sarılsam  
O incecik bellerine (5) / (6.1.2.17.)”

#### **4.2.2.4. Anonim Halk Edebiyatına Ait Türler**

##### **4.2.2.4.1. Türkü**

Türkü türlü ezgilerle söylenen, bir anonim halk şiiri nazım biçimidir. Söyleyeni belli, kişisel halk şiiri biçimleri arasına giren türküler de vardır. Türkü, her iki bölüğe de girebildiğinden halk edebiyatının en zengin alanıdır. (Dilçin, 1999: 289)

Türkü bentleri, yapı ve sözleri bakımından iki bölümden oluşur. Birinci bölüm türkünün asıl sözlerinin bulunduğu bölümdür ki bent adı verilir. İkinci bölüm ise her bendin sonunda yinelenen nakarattır. Bu bölüme bağlama ya da kavuştak denir. Bentler ve kavuştaklar kendi aralarında uyaklanırlar. Türküler hece ölçüsünün her kalıbıyla söylenir. Genellikle yedili, sekizli ve onbirli hece kalıpları kullanılmıştır (Dilçin, 1999: 289).

Türküler, ezgileri, konuları ve yapıları bakımından sınıflanlanabilirler. Ayrıca söylendikleri bölgelere göre de ad alırlar: Bingöl ağzı, Urfa ağzı, Eğin ağzı gibi. Kimi tanınmış türküler de içindeki en etkili sözlerle anılır: Ayşem, Zeynebim, Fidalya, Adanalı gibi (Dilçin, 1999: 290).

Âşık Dâimî türküleri ile halkın beğenisini kazanmış bir âşıktır. Nitekim koşmalarını ve semailerini besteleyip söylediği gibi türkü nazım türüne de gönül vermiş ve ezgili birer parça olarak okumuştur. İncelenen 400 şiirinin 8 tanesi yapıları bakımından türkü nazım türüne uygun şiirdir. Aşağıda Dâimî'nin türkü nazım türü ile yazmış olduğu bir şiir verilmiştir.

“Keman kaşın arasına  
Meyil oldum karasına  
Bak kalbimin yarasına  
Ben seninim ben senim (1)

Bülbülünüm gül senin  
Bu kadar zâlim olma  
Sen benimsin ben senin (2)

Budur gerçeğin doğrusu  
Cehâlettir baş ağrısı  
Hepimiz insan yavrusu  
Ben seninim ben senin (3)

Bülbülünüm gül senin  
Bu kadar zâlim olma  
Sen benimsin ben senin (4)

Dâimî’yim gel göçelim  
Hayat suyundan içelim  
Senlik benlikten geçelim  
Ben seninim ben senin (5)

Bülbülünüm gül senin  
Bu kadar zâlim olma  
Sen benimsin ben senin (6) / (6.1.2.78.)”

Yukarıda verilen şiiri incelediğimizde türkü nazım türünün güzel bir örneğini görürüz. Bu şiir, yapısına göre kavuştağı 3 dize olan türküler sınıflandırılmasına girmektedir.

#### **4.2.2.5. Dini-Tasavvufi Türk Halk Edebiyatına Ait Türler**

Din ve tasavvufla ilgili kavram, duygu, düşünce, ilke ve kuralları halka yaymak amacıyla bir tarikata bağlı şairlerce yazılan şiirlerdir (Dilçin, 1999: 343).

#### 4.2.2.5.1. İlahi (Nefes)

Tanrıyı övmek, ona yalvarmak için yazılan şiirlere denir. Özel bir ezgiyle okunur (Dilçin, 1999: 343-344). İlahi türü, tarikat çevrelerinde değişik isimlerle isimlendirilmişlerdir:

a)Ayin: Mevlevi tekkelerinde okunur.

b)Tapuğ: Gülşeni tekkelerinde okunur.

c)Nefes: Genellikle Alevi-Bektaşî tekkelerinde okunur. Melamilerde “vahdet-i vücut” telkinleri nefeslerle yapılmıştır. Nefesler, gazel ve koşma nazım şekilleri kullanılarak hem hece, hem de arûz vezniyle yazılmışlardır. Bu tür nefesler, “ayin-i cem”lerde saz eşliğinde makamla okunmuştur.

d)Durak: Genellikle Halvetî tarikatlarında, zikrin iki faslı arasında okunmuştur.

d)Cumhur: Mevlevî ve Bektaşî dergâhında başka tekkelerde herkes tarafından okunmuştur. (Güzel, 1999: 525)

Âşık Dâimî Alevî-Bektaşî kültürü ile yetişmiş bir âşıktır. Dolayısıyla mensubu bulunduğu tarikatta ilâhî diye bilinen nazım türü ile ilgili şiirlerini, cemlerinde nefes adı altında okumuşlardır. Âşık Dâimî'nin incelenen 400 şiirinden 94 tanesi nefes nazım türü ile yazılmıştır. Aşağıda ilâhî nazım türü ile yazılmış bir şiir verilmiştir.

“Şükür dostun cemâlini  
Gördüm eyvallah eyvallah  
El uzatıp güllerini  
Derdim eyvallah eyvallah (1)

Pervâneyim dîdârına  
Yanarım âşkın narına  
Enel Hak Mansur darına  
Durdum eyvallah eyvallah (2)



Gâm çekerim yar elinden  
Bülbül öter zar elinden  
Vardır o didâr elinden  
Derdim eyvallah eyvallah (3)

Muhabbeti i Hak pazarım  
Söyler derdimi yazarım  
Ruzü şeb dilde ezkarım  
Virdim eyvallah eyvallah (4)

Dâimî'dir ehli îmân  
Eylenmez gönlümde gümân  
Özümü dosta tercüman  
Verdim eyvallah eyvallah (5) / (6.1.1.2.)”

#### 4.2.2.5.2. Dûvaznâme

Alevi-Bektaşilerle Mevleviliğin Şems koluna bağlı şairlerin on iki imamı ad ve özellikleriyle sayan şiirlerdir. Övgü için yazılan bu şiirlere “düvezdeh imam”, “halk deyişiyile “düvezman” ya da yalnızca “dûvaz” denir. (Artun, 2002: 105)

Âşık Dâimî dûvaz tekke edebiyatı nazım türlerinden dûvaz nazım türü ile 2 tane şiir yazmıştır. Aşağıda Dâimî'nin dûvaz nazım türü ile yazmış olduğu bir şiir verilmiştir.

“Kanlı Maraş'ın düzünde  
Sandım Kerbelâ'yı gördüm  
Körpe kuzular dizinde  
Fatma'yı Zehra'yı gördüm (1)

Ezelidir o ezeli  
Fidanlar döktü gazeli  
Şah'ı Merdân gerçek Veli  
Ali Murteza'yı gördüm (2)

Gerçek âşıkların varı  
Şehitlerin tek serdârı  
Şehriban ananın yârı  
Hüseyin fedâyı gördüm (3)

İmam Hasan çekti kahrı  
Muaviye sundu zehri  
Ehli Beytin ilim şehri  
Zeyneli Abay'ı gördüm (4)

İmam Bakîr'dır tacımız  
İmam Cafer mihracımız  
Ondan gelir ilacımız  
Kazım-ı Rıza'yı gördüm (5)

Rıza'dan doğan Taki'dir  
Gülün goncası Naki'dir  
Hasan Askeri Bakidir  
Mehdi de davayı gördüm (6)

Ey Dâimî bitmez savaş  
On dört masum döktüler yaş  
Zuhûr etti Hacı Bektaş  
Gerçek evliyâyı gördüm (7) / (6.1.2.65.)”

#### **4.2.2.5.3. Medetname (İstimdatname)**

Peygâmbere Muhammed, halife Ali ve din ulularından yardım isteyen şiiirlerdir  
(Artun, 2002: 104).

Âşık Dâimî'nin medetname nazım türü ile ilgili yazmış olduğu 5 tane şiiir vardır. Dâimî'nin medetname nazım türü ile yazmış olduğu şiiirlerden biri aşağıda verilmiştir.

“Koyma bizi arasatta  
Medet Şâhım mürvet Şâhım  
Kurtar bizi zulumatta  
Medet Şâhım Mürvet Şâhım (1)

Kerem eyle Şah’ı Merdân  
Sensin ol dermâni derdan  
Etme âlemde sergerdân  
Medet Şâhım Mürvet Şâhım (2)

Seni sevdim camı tenden  
Eyle bizi şadü handân  
Mahrûm eyleme ihsândan  
Medet Şâhım Mürvet Şâhım (3)

Rahmeti kesme kulundan  
Ayırma doğru yolundan  
Düşkünlerin tut elinden  
Medet Şâhım Mürvet Şâhım (4)

Dâimî kemine kuldur  
Gönlümü nur ile doldur  
Nevsi ammeremi öldür  
Medet Şâhım Mürvet Şâhım (5) / (6.1.2.52.)”

### **4.3. Şiirlerindeki Teknik**

Âşık Dâimî’nin 431 şiiri elimizde mevcuttur. Bu şiirlere kendi el yazısı ile yazdığı defterlerden, kızının kaset arşivinden, dostları ile yapmış olduğu sohbetler sırasındaki ses kayıtlarından, Trt nota arşivinden ulaşmaktayız. Bunların dışında yaklaşık 500 şiirinin yer aldığı birkaç defterinde, Türkiye’nin 1980’li yıllarındaki karanlık yılların gölgesinde yakıldığına bizzat tanık olan Dâimî’nin kızı Yedigâr Aydın Orhan’ın ağzından duymaktayız. Dolayısıyla 1000’e yakın şiirinin olduğunu

tahmin edilen Âşık Dâimî'nin, halk şiirinde örneğine az rastlanır bir şiir arşivi bulunmaktadır.

Ulaşılan 431 şiirinin 401'ini şekil bakımından incelemeye alınmasının gerekçesi ise şiirlerinin çoğunun eksik olması ya da şekil bakımından dörtlük dışında farklı bir formda yazılmasıdır. 401 şiirinin tamamında nazım birimi olarak dörtlük kullanılmıştır.

Âşık Dâimî'nin incelemeye alınmayan 30 şiirinden 12 tanesi beyit nazım birimi formunda yazılmıştır. Aşağıda bu tarz yazılmış bir şiir mevcuttur.

“Gene arzu yar eyledi, gönül azmi cenâdır  
Dîdâre âşık olanın kispî karı cevîandır (1)

El kaldırıp men Hudâ'dan bir dilek diler iken  
Tersine döndü çarkımız bilmem bu ne devrândır (2)

Lokman olsa aciz kalır dermân için derdime  
El vurma tabip el vurma ciğerim büryândır (3)

Bilmem bu ne hararettir yandı dilim damağım  
Söyleyin o yâre gelsin ahirimiz virândır (4)

Ölür isem yar yanında ölem bari gâm değil  
Çünkü o yârimin koynu bana bezmi gülşândır (5)

Dâimî de minnet etmez feleğe bir cân için  
Gel sarılıp da yatalım bu da böyle bir andır (6) / (6.2.2.)”

Geriye kalan şekil bakımından incelemeye alınmayan 3 şiiri ise şiirin tamamına ulaşılamamış, eksik şiirlerdir. Aşağıda Âşık Dâimî'ye ait olduğu bilinen, onun sesinden bestelenen ancak tamamına ulaşılamayan bir şiir vardır. Şiirin mahlas kısmı bulunmamaktadır.

“Bu dünya bir yalan dünya

Bir harâban hana benzer  
Kimi konar kimi göçer  
İşte kervan yola benzer (1)

Kılma namerde minneti  
Etme câhile rağbeti  
Hal ehlinin muhabbeti  
Şeker şerbet bala benzer (2) / (6.1.2.88.)”

Dâimî'nin eksik şiir şeklinde değerlendireceğimiz diğer şiirlerin numarası ise şunlardır.

- 1) 6.1.1.5
- 2) 6.1.2.12

Bu eksik şiirlerin dışında elimizde Dâimî'ye ait olan ancak tek ya da iki dörtlüğüne ulaştığımız 431 şiire dâhil olmayan 2 şiiri aşağıda verilmiştir.

1)  
“Ay karanlık görünmüyor bacalar  
Karanlıkta uzun olur geceler  
Antepteki Halepteki hocalar  
Duâ edin ben o yâre kavuşam (1)

Gülom gülom ne olacak  
Ölem ölem ne olacak

Ayın önündeki yıldız piyade  
Yaşım küçük amma derdim ziyade  
İstemem güzelin çok olduğunu  
Bırakın ben o yâre kavuşam (2)

Gülom gülom ne olacak  
Ölem ölem ne olacak” (Ses Kaydı)

Yukarıda şiir Âşık Dâimî'e sevdiği Gülsüm Hanım'ı vermedikleri zaman yazmıştır. İlerleyen zamanda Gülsüm Hanım sevdiğine kaçacaktır.

2)

“Bilmem âşk ateşi yoksa bir dert mi?  
Gönül şehri alev alev yanıyor  
Kar olsam deryâya sönmez bu ateş  
Gönül şehri alev alev yanıyor (dost)” (1)

(Taş, Turhan, 2004: 173)

Bu şiirlerin dışında şiirlerinden formu farklı olup değerlendirmeye alınmayan bir diğer şiiri ise aşağıdaki gibidir.

“**Elvanı** yârine şan veren güzel  
**Terkeyler** yâdları yar diye gezer  
**Terki** zar âşıklar canından bezer  
**Olur**, mecnûn gibi sahrayı gezer (1)

**Saklamaz** âşıklar âşkını yardan  
**Âşkını** alamaz bülbülde zardan  
**Âşıkâr** eylerim manayı sırdan  
**Olur**, güle hayrân bülbül bahardan (2)

**Güzelin** kameti servi dal gibi  
**Âşıkâ** sohbeti tatlı bal gibi  
**Zülfü** yârim turnadaki tel gibi  
**Dar olur** sanmaym bâşka dar gibi (3)

**Gider** nâzlı yârim gözler kan ağlar  
**Onun** hasretiyle tende can ağlar  
**Ömrü** virân olur Âşikan ağlar  
**Tarumar olur** da her zaman ağlar (4)

**Dâimî**'nin hali yâre bilinse  
**Derdi** hasretine dermân bulunsa  
**Sed hazar** tabiple cerrah gelinse  
**Olur** ya herkeste bir dert bulunsa (5) / (6.1.3.220.)”

Bu şiirde Dâimî farklı bi tarz uygulamıştır. Bu şiirin ayağı bulunmamaktadır. Akrostiş sanatının kelime şeklinde yapılmış bir tarzıdır. Halk şairlerinin şiirlerinde pek görülmeyen bir şiir tarzıdır. Mısra başlarındaki ilk kelimelerin okunması suretiyle şiirin ayağı ortaya çıkmaktadır.

Görüldüğü gibi Âşık Dâimî'nin şiirlerinin tamamına yakını dörtlüklerden oluşmaktadır. Şiirlerinin 281 tanesi 5 dörtlükten oluşmaktadır. Şiirlerinin 79 tanesi de 3 dörtlükten oluşmaktadır. Demek ki Dâimî şiirlerinde dörtlük hacmi olarak 3 ve 5 dörtlüğü tercih etmiştir.

İncelenen 401 şiirinden hareketle Âşık Dâimî'nin şiirlerinin teknik olarak ölçü, uyak, kafiye, redif gibi şekil unsurlarının neredeyse tamamına yakınıni hatasız bir şekilde kullandığı görülmüştür. İlkokul eğitimi dışında herhangi bir eğitim almayan âşığın şiirlerinde, dilimize Arapça ve Farsçadan girmiş yabancı kökenli birkaç kelimeyi lügattaki doğru şekilleri ile kullanmamasının dışında gözle görülür bir eksiklik bulunmamaktadır. Özellikle şiirlerindeki yapı hâkimiyeti, Âşık Dâimî'nin Türk milli nazım şekilleri ve milli ölçüsüne ne denli âşına olduğunu göstermektedir. Denilebilir ki Âşık Dâimî'nin şiirlerinde yapı, kusursuz bir hâl arz etmektedir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### 5. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Âşık Dâimî şiiirlerinde daha çok bireysel, toplumsal, dini-tasavvuf konuları dile getirmiştir. Şiiirlerinde işlediği başlıca temalar âşk, memleket sevgisi, gurbete çıkış ve sıla özlemi, dini büyükler ve tasavvuf'tur.

#### 5.1. Âşk Şiiirleri

Âşık Dâimî'nin şiiirlerinde âşk çok yönlü bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Beşerî âşkın dışında ilâhi âşk da görmek mümkündür. Bir güzele duyduğu muhabbeti dile getiren âşık, Allah'a, Hz. Peygâmbere ve Hz. Ali'ye, Hz. Hüseyin ve Hz. Hasan'a, Pîr'ine âşkını dile getirerek âşkın ilâhi yönünü de vurgulamaktan geri kalmaz. Dâimî âşk konulu şiiirlerinde kendinden emin bir tavırla tam bir âşk adamı olduğunu hissettirir. Âşkın ona vermiş olduğu hüznü, ayrılığın vermiş olduğu hali, âşkın vuslata erme isteği, sevdiğine yapmış olduğu sitemler, âşk hâli ile yanıp kendinden geçme gibi âşk konulu şiiirlerinin birçok beşerî yönü de mümkündür.

Âşkın birçok yönüne temas etse de herhalde hayatı boyunca yegâne âşkına duymuş olduğu derin duygular, onun âşk şiiirlerinin temelini oluşturur.

“Sîneme hançer çakıyor  
Telin senin Gülsüm Hanım  
Bülbül olmuşta şakıyor  
Dilin senin Gülsüm Hanım” (1) / (6.1.2.55.)

“Baktım gerdânda halına  
Dönmüş ol kudret balına  
Benziyor servi dalına  
Belin senin Gülsüm Hanım” (2) / (6.1.2.55.)



“Ben seni kanden bulayım  
Hem sararıp hem solayım  
Kalıp yanında olayım  
Kulun senin Gülsüm Hanım” (3) / (6.1.2.55.)

“Hayâlin gelir gözüme  
Kastetme tatlı özüme  
Cennet görünür gözüme  
İlin senin Gülsüm Hanım” (4) / (6.1.2.55.)

“Dâimî’yim nazârıma  
Azmedip gel pazarıma  
Gel uğrasın mezarıma  
Yolun senin Gülsüm Hanım” (5) / (6.1.2.55.)

Yukarıdaki şiiri Âşık Dâimî’nin çok sevdiği, uğruna ölümü göze alıp sevdiğinin gönül rızası ile kaçıırıp evlendiği eşi Gülsüm Hanım’a yazmıştır. Âşık Dâimî âşk konulu şiirlerinde bir aşığın derin hisler duyduğu sevgilinin nasıl olması gerektiğini ve aşığın bu çetin yolda sevgilisi için neler yapabileceğini, sevgiliye karşı duymuş olduğu derin muhabbeti dile getirmiştir.

“Berdâr oldum nâzlı yârin  
Zülfü teline teline  
Bülbül oldum vardır zârım  
Gonca gülüne gülüne” (1) / (6.1.2.18.)

“Bugün cânân geldi bize  
Dudak sanki diller meze  
Yârim tazelerden taze  
Koklamaya kıyamam ki” (1) / (6.1.2.31.)

“Her güzele vermem gönül tahtımı  
Gül ile goncaya değişmem seni

Sen ağarttın bu karanlık bahtımı  
Güneş ile aya değişmem seni” (1) / (6.1.3.76.)

“Salını salını gelen sevdiğim  
O kaşların bütün cihâna bedel  
Yâd güzele meyil katan değilim  
Ömrüm fedâ olsun bu câna bedel” (1) / (6.1.3.95.)

“Yârim bahçesinde esiyor yeller  
Değmesin hoyratlar solmasın güller  
O kalem parmaklar kınalı eller  
İnci takısına kurbân olduğum” (2) / (6.1.3.141.)

“Yanağın baldır şekerdir  
Özü mest olanlar erdir  
Şu gönlüm sana nökerdir  
Elâ gözlüm elâ gözlüm” (3) / (6.1.3.69.)

Âşık Dâimî yukarıdaki şiirlerde görüldüğü gibi âşkın şen yüzünü ortaya koymuştur. Dâimî'nin hüznü kendine ram kıldığı, bu hüznün kendinde yarattığı melankolik hal ile huzur bulduğu âşk şiirleri de vardır. Âşkın ayrılık hali Dâimî'nin şiirlerinde önemli bir yer tutmaktadır.

“Ne ağlarsın benim zülfü siyahım  
Bu da gelir bu da geçer ağlama  
Göklere erişti figânım âhım  
Bu da gelir bu da geçer ağlama” (1) / (6.1.3.10.)

“Seher vakti bülbül figân ederken  
Güzeller el ele seyrân ederken  
Herkes sılasında bayram ederken  
Âh edip ağlamak kâr oldu bana” (2) / (6.1.3.13.)

“Nasıl yar diyeyim ben böyle yâre  
Mecnûn edip çöle saldıktan sonra  
Âlemin bağına bülbüller konmuş  
Nidem benim gülüm solduktan sonra” (1) / (6.1.3.17.)

“Yürüdüğün yollar duman mı dağ mı?  
Etrafı yeşillik bahçe mi bağ mı?  
O nâzlı sevdiğim hasta mı sağ mı?  
Bir kez hâtırını sor seher yeli” (2) / (6.1.3.68.)

“Gine havalandı âşk pervânesi  
Düşüp âşk oduna tüter değil mi?  
Haberdâr mı bilmem hûblar danesi  
Bülbül cân içinde öter değil mi” (1) / (6.1.3.71.)

“Bu nasıl sevdadır bu nasıl elem  
Kargalar dem çeker bülbüller mâtem  
Engel bırakmıyor olalım hemdem  
Acep dostlar buna tanık değil mi” (4) / (6.1.3.70.)

“Ben bir güzel gördüm düştüm izine  
Sürmeler çektirmiş elâ gözüne  
Siyah zülüfleri dökmüş yüzüne  
Beni sevdalara saldı da geçti (4) / (6.1.3.83.)

“Dünya zindân görünüyor gözüme  
Sevdası başımda kalan yâr gitti  
Ne yaptımса hiç gelmedi sözüme  
Aklımı fikrimi alan yâr gitti” (1) / (6.1.3.87.)

“Şu yalan dünyada gülmedim asla  
Herkes devrânında ben kaldım yasla  
Sînem pârelendi hicrânla pasla  
Al yerine kara bağlar yâr deyi” (3) / (6.1.3.90.)

“Seher vakti dertli bülbül ağlama  
Ateşinle yüreğimi dağlama  
Bir gül için karaları bağlama  
Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil” (2) / (6.1.3.102)

“Yâr ben senden ayrı düştüm düşeli  
İşim bülbül gibi zâr oldu leylâm  
Âşkın dalgalan serden asalı  
Dünyalar başıma dar oldu leylâm” (1) / (6.1.3.106.)

“Gine geldi sevda başa kal oldu  
Yaktı beni nâre hâli yârimin  
Ağzım açılmıyor dilim lal oldu  
Meğerse söyletsin dîl-i yârimin” (1) / (6.1.3.169.)

“Ne kaçarsın benden nâzlı cânânım  
Cânımın cânânı sen değil misin?  
Ey mestâne gözlüm âhû bakışlım  
Derdimin dermânı sen değil misin” (1) / (6.1.3.175.)

“Bülbülün sesinden inledi bağlar  
Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil  
Yarından ayrılan her zaman ağlar  
Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil” (1) / (6.1.3.102.)

Dâimî ayrılığın vermiş olduğu ruh halin yer yer şiirlerinde bitmesini ister. Hasretin vuslata ermesini diler. Âşık, bu ayrılığın artık neticelenip kavuşmayı arzular ve bu duygusunu aşağıdaki şiirlerinde dile getirir.

“Gelir misin benim ile  
Gezelim bahçe bağları  
Sevişelim senin ile  
Hoş geçirelim çağları” (1) / (6.1.2.24.)

“Âşk yeli ömrümü savurur ise  
Hicrân ateşyle kavurur ise  
Takdir beni senden ayırır ise  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni” (2) / (6.1.3.73.)

“Dâimî sevdaya düşer  
Gâh durulur gâhi coşar  
Hasretin yaremi deşer  
Aman beni gel sar beni” (5) / (6.1.2.39.)

“Ersem murâdına gülsem şâd olsam  
Alıp şu sîneme sarsam yâr seni  
Başım koyup dizlerine uyusam  
Bir tenhâcık yerde görsem yâr seni” (1) / (6.1.3.78.)

“Siyah zülfün tel tel olmuş  
Yanağın gülleri solmuş  
Gönlüm hicrân ile dolmuş  
Gel beri güzel gel beri” (3) / (6.1.2.43.)

Dâimî sevgiliye ulaşamaması onun yer yer sevdiğine sitem etmesine yol açmıştır. Şiirlerinde sitemvari söylem içine giren âşık şu dizelerle sevgiliye seslenmektedir.

“Ey nâzlı sevdiğim mestâne gözlüm  
Ne müşkül haldeyim bil insâf eyle  
Şahin kırdı kanadımı kolumu  
Bunaldım çöllerde gel insâf eyle” (1) / (6.1.3.26.)

“Bana cevretmekten usanmayan yar  
Ettiklerin doğru mudur sen söyle  
Sazıma sesime uyanmayan yar  
İkrarımız eğri midir sen söyle” (1) / (6.1.3.34.)

“Dilber sevdakarım gönlüm sendedir  
Halimi sormaya merhamet eyle  
Hakk bilir ki senin âşkın bendedir  
Halimi sormaya merhamet eyle” (1) / (6.1.3.30.)

“Bu nasıl devrândır bu nasıl demdir  
Gel bazı halimi sor nâzlı güzel  
Rûz-u şeb çektiğim hicrândır gâmdir  
Ne müşkül haldeyim gör nâzlı güzel” (1) / (6.1.3.100.)

“Girdâbı dert oldum ben bu âşk ile  
Beni hicrân ile doldurdun zâlim  
Sen halım bilmezsen yâdlar ne bile  
Gonca güllerimi soldurdun zâlim” (1) / (6.1.3.131.)

“Yaralıyım bir densizin elinden  
Hilesiz hurdasız yâr sanmış idim  
Başım gitse dönmez idim yolundan  
Benimle ölmeye var sanmış idim” (1) / (6.1.3.122.)

“Ey güzelim ne gezersin karşımda  
Senden daha güzel yârim var benim  
Âh çekerim duman çıkar başımda  
Bülbül gibi ahûzarım var benim” (1) / (6.1.3.125.)

“Ben bir güzel gördüm geçti bu ilden  
Bir kere yüzüme baktı o ceylan  
Duyanlar mest olur o şirin dilden  
Beni ataşlara yaktı o ceylan” (1) / (6.1.3.149.)

“Düş oldum derdine yanarım her an  
Sevdiğim halimden bilmiyor neden

Deşildi yareler kan oldu revân  
Çeşmimin yaşını silmiyor neden” (1) / (6.1.3.156.)

Dâimî âşk konulu şiirlerinde yer yer tasavvufu hissettiren dini içerikli şiirlere de yer vermiştir.

“Dâimî’yim sînem yandı nâr oldu  
İşim bülbül gibi ahûzar oldu  
Kün deyince iki cihân var oldu  
Hasan ile Hüseyin’in âşkına” (5) / (6.1.3.16.)

Sonuç olarak Âşık Dâimî’nin şiirlerinde âşk konusu hacmen önemli bir yer tutmaktadır. Âşık Dâimî âşık edebiyatının gereğini yerine getirmiş, âşkî kalben hissedip gerek beşerî gerek tasavvufî içerikli şiirler yazmıştır. Çoğu zaman coşkun bir üslupla âşktan kendinden geçip hisli şiirler vücuda getirmiştir.

“Dem vurup dolaştı şem-e pervâne  
Kül eyledi vücudumu nar aldı  
Bir bâde içirdi çeşmi mestâne  
Aklımı başımdan nâzlı yâr aldı” (1) / (6.1.3.47.)

“Gelir misin benim ile  
Gezelim bahçe bağları  
Sevişelim senin ile  
Hoş geçirelim çağları” (1) / (6.1.2.24.)

“O yâr seyrân eder kumrubaz ile  
Mest eyler özümü hep âvâz ile  
Nâzlı cânân gelir yüz bin nâz ile  
Elâdır gözleri şahane gibi” (2) / (6.1.3.58.)

## **5.2. Memleket, Yurt Sevgisi Konulu Şiirleri**

Vatan; üzerinde doğup büyüdüğümüz, toprağından, suyundan, yeraltı ve yer üstü her türlü zenginliğinden yararlandığımız, havasını teneffüs ettiğimiz toprak parçasıdır. Sözlüklerde de vatan kavram olarak şöyle geçmektedir:

Vatan: is. Ar. Vatan Yurt (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2005).

“Coşar koç yiğitler coşar  
Taştan taşa ceylan koşar  
Bu diyârda aslan yaşar  
Ne güzeldir bizim eller” (1) / (6.1.2.87.)

Âşık Dâimî sosyal içerikli şiirlerinin bir kısmı da üzerinde bulunduğu, havasını solduğu, doyduğu, yaşadığı ve anlam kıldığı yurdu ile ilgilidir. Esasen Dâimî vatanına olan bağlılık ile yurt sevgisi düşüncesi arasında bir ayırım yapmamış şiirlerinde bir bütün olarak bu iki temi işlemiştir.

“Edirne’yi Ardahan’ı  
Kars’ı Erzurum’u Van’ı  
Tokat Sivas Erzincan’ı  
Ne güzeldir bizim eller” (2) / (6.1.2.87.)

Âşık Dâimî, şiirlerinden de anlaşılacağı üzere Türkiye’ye âşık bir ozandır. Şiirlerinde Edirne’yi, Ardahan’ı, Kars’ı, Van’ı, Sivas’ı, Erzincan’ı bir bütün olarak bu coğrafya’yı ele almış, sevmiş, bu coğrafyayı değerli kılmıştır. Kimi zaman Karadeniz coğrafyasının kendine özgü değerlerinden “uşağı”, Ege’nin öz evlatlarından “efeleri” İç Anadolu’nun “altın sarısı başağı” gibi güzelliklerini dile getirmiştir.

“Karadenizin uşağı  
Efeler bağlar kuşağı  
Konya’nın altın başağı  
Ne güzeldir bizim eller” (3) / (6.1.2.87.)

Dâimî’nin pek çok şiirinde vatan sevgisi, tabiata olan ilgisi göze çarpar. Vatan coğrafyasında il il, ilçe ilçe, köy köy gezen aşığımız bu güzellikleri de dile getirmeden yapamaz.

“Urfa, Mardin, Diyârbakîr  
Maraş’ın bülbülü şakır



Isparta'm var güller dokur  
Ne güzeldir bizim eller" (4) / (6.1.2.87)

Dâimî'nin Anadolu sevgisini ele aldığı şiirlerinde göze çarpan bir unsur vardır: şiirlerindeki folklorik öğeler. Maddi bir unsur olan kilimden tutalım da sözlü kültürel değerlerden pîr sesine kadar dikkate değer öğeleri şiirlerinde kullanan şair bu kültürel değerlerin ve zenginliklerin farkındalığına varmıştır.

"Kayseri'nin Erciyesi  
Kırşehir'de Pîrlersesi  
Görenin artar hevesi  
Ne güzeldir bizim eller" (6) / (6.1.2.87)

Doğa güzelliklerine değindiği şiirlerinde şair-ressam gözlüğü ile tasvir ettiği bu coğrafyayı büyük bir ölçekte, büyük bir âşkla incelemiş; sevmiştir.

"Denizli'de Pamukkale  
Antalya'da gür şelale  
Dumlupınar'da meşale  
Ne güzeldir bizim eller" (8) / (6.1.2.87)

Dâimî'nin şiirlerinde memleketi ise ayrı bir yer tutar. Erzincan Tercan ilçesinde doğan ve bir müddet orada yaşayan ozan Tercan'ın kendi kişiliği üzerinde bıraktığı tesiri de bir şiirinde ifade etmiştir.

"Yine methedeyim Tercan ilini  
Şen olur cilvesi coşu Tercan'ın  
Çiçek sarar ovasını dağı  
Cıvıl cıvıl öter kuşu Tercan'ın" (1) / (6.1.3.167.)

Dâimî, bu dizeleri ile kendi memleketine olan sevgisini, memleketinin doğal güzelliklerini dile getirerek ait olduğu toprakların kendisinde uyandırdığı duyguları aktarmaktadır. Dâimî, Tercan doğasına hayrândır. Şiirlerinin birçoğunda Tercan'ı gizli bir motif gibi kullanan ozan yer yer hasretlik temi ile de birlikte alır.

“Tercan dağlarında laleler biter  
Yaylanın kokusu burnumda tüter  
Ayrılık hasretlik ölümden beter  
Vurma zâlim vurma ben yaralıyam  
Eller al giyinmiş ben karalıyam” (1) / (6.1.3.110.)

Dâimî, kendi özünü, kimliğini, kültürünü oluşturan Tercan coğrafyasının ekonomik-coğrafik yapısından, insani yapısından, güzellerinden yiğitlerine, gelenekleri, toprağının bereketinden, yaylasından doğasına kadar her ayrıntıyı özenle işlemiştir.

“Dağları sıralı her yanı sulu  
Pek güzeldir geleneği usulü  
Bol bol olur bereketi mahsulü  
Rençberdir sanatı işi Tercan’ın” (3) / (6.1.3.167.)

“Genç âşıkları var hepsi muratlı  
Hanedan aşraflı dilleri tatlı  
Arslan koç yiğitler küheylan atlı  
Bulunmaz dünyada eşi Tercan’ın” (4) / (6.1.3.167.)

“Fırat suyu coşkun akar bulanır  
Bahçeleri bostanları sulanır  
Güzel kızlar mani söyler dolanır  
Yüz bine erişsin yazı Tercan’ın” (5) / (6.1.3.167.)

“Yeşil kırlarında yayılır taylar  
Seyrângâha çıkar ağalar baylar  
Bir gören bin kere methini eyler  
Nûr olsun toprağı taşı Tercan’ın” (6) / (6.1.3.167.)

Son olarak da kendi şöhretini, şanını, bu topraklardaki zenginliğe vurgu yaparak bitirmektedir. Vurgulardaki önemli bir nokta da Türk kimliğine yapmış olduğu göndermedir. Dâimî, bir Türk ozanıdır. Bu kimliği ile de iftihar etmiştir.

“Dâimî der şöhretimdir şanımdır  
Temiz damarlardan akan kanımdır  
Ben Türk evladıyım o vatanımdır  
Bol olsun ekmeği aşî Tercan’ın” (7) / (6.1.3.167.)

### 5.3. Gurbet Konulu Şiirleri

Âşık Dâimî’nin yurt konulu şiirlerinin dışında gurbet temalı şiirleri de vardır. Gurbet olgusu olan şiirlerinde ayrılık ve âşk özellikle göze çarpan unsurlardır. Âşık edebiyatı şairlerince de yoğun olarak işlenen bu tema, Dâimî tarafından da ele alınmıştır.

Âşık Dâimî’nin sanatına etki eden özelliklerin başında hayatının belli dönemlerinde çıkmış olduğu gezilerden kaynaklı yaşamış olduğu hasretlik gelir. Öyle ki sılaya dönme arzusu Dâimî’de derin yaralar açmış ve bunu sazıyla sözüyle dile getirmiştir. Dâimî’nin şiirlerindeki ayrılık hem derindir hem de zârif ve incedir. İnce bir duyuş ile bu temi şiirine işlemiş, ayrılığı sıla özlemi ile yüreğine dokumuştur. Ailesinin ve sevdiği yârin Tercan’da yaşadığı dönemde yaşamış olduğu ayrılığı aşağıdaki dörtlükte dile getirmiştir.

“Tercan dağlarında seller akıyor  
Şimdi nâzlı yârim yola bakıyor  
Ayrılık ateşi sînem yakıyor  
Vurma zâlim vurma ben yaralıyam  
Eller al giyinmiş ben karalıyam” (2) / (6.1.3.110.)

“Dertli Dâimî’yim Erzincan ilem  
Varaydım sılaya solmadan gülüm  
Ayrılık elinden büküldü belim  
Vurma zâlim vurma ben yaralıyam  
Eller al giyinmiş ben karalıyam” (3) / (6.1.3.110.)

Âşık Dâimî sanatının olgunlaştığı yıllarda zaman zaman yurt dışına seyahatlere, turnelere katılmış ve ülkemizi temsil etmiş bir kişiliktir. Özellikle Almanya, İngiltere, Fransa, İsviçre, Avusturya gibi Avrupa ülkelerini gezmiştir. Bu

ülkedeki vatandaşlarımızın, gurbetçilerimizin sevgisine mazhar olmuş bir halk ozanıdır. Dâimî, yurt dışında seyahatte bulunduğu ülkelerdeki vatandaşlarımızın sorunlarını gözlemleyip sıra hasretliklerini algılayıp, şiirlerinde bunu dile getirmiş duyarlı bir âşıktır. Kendisi de her seyahatinde Türkiye'ye, vatanına ayrı bir hasretlik duymuş; bunu dizelerinde aksettirmiştir.

“Turist gittim Almanya’ya  
Türkiye’mi çok özledim  
Ta içimden duya duya  
Türkiye’mi çok özledim” (1) / (6.1.2.56.)

“Dâimî âşıktır sana  
Kurbân olayım vatana  
Edirne’den Ardahan’a  
Türkiye’mi çok özledim” (5) / (6.1.2.56.)

Anadolu coğrafyası ayrılıkların mekânıdır. Anadolu gibi, Anadolu insanı da bu olgu ile yaşamaya alışmış zaman zaman ıstırapla karışık feryâd figân etmiş zaman zaman da ayrılığı tevekkülle karşılamıştır. Gurbet esasen bazen umuttur bazen de bilinmezliktir. Gurbete gidip dönmek de vardır. Ve gurbet ilk ayrılıktır, bünyesinde derin sırlar taşır. Bu sırları da hisli yürekler dile getirir. Dâimî de bu hisli yüreklerden bir tanesidir. Dâimî, bir ayrılık şairidir. Öyle ki ayrılığı en derinden hisseden ve yaşayan biridir. Çok sevdiği babası Musa Dede ve annesi Selvi Ana’yı memleketinden ayrı iken kaybetmiştir. Ayrılık, ölümle sonuçlanmış ve bu olay Dâimî’nin sanatına derin bir olgunluk katmıştır. O, bu acı ile pişmiş ve sanatını yüceltmıştır.

“Babam göçtü göremedim yüzünü  
Anam göçtü yumamadım gözünü  
Sardı bedenime hasret közünü  
Dert efkârım ayrılığın elinden” (3) / (6.1.3.157.)

“Dâimî’yim sensiz dardayım darda  
İsveç, İngiltere, Fransalar’da

Yabancı ellerde garip diyârda  
Yol sorarım ayrılığın elinden” (6) / (6.1.3.157.)

Dâimî'nin ayrılık algısında bir gemi-deryâ metaforu vardır. Gurbette acı vardır, ayrılık vardır, bilinmezlik vardır, umut vardır ama sıra hep bir bekleyendir. Acının nihani ögesi gözyaşı bile onda deryâ olup içine akan ince bir sızıdır. Dâimî'nin gurbet olgusunun kişiliğinde yarattığı aşağıdaki dörtlük onun ayrılığa dair düşüncelerini özetler niteliktedir.

“Gurbete gidilir belki gelinmez  
Kimler ölür kimler kalır bilinmez  
Gözyaşım içime akar silinmez  
Gemimiz deryâya salındı bugün” (2) / (6.1.3.184.)

Dâimî'nin şiirlerinde görülen gurbet teması ile ilgili şiirlerinden farklı dörtlükler önemli bir yer tutmaktadır.

“Gurbetlik göründü bana  
Hasret kalam yana yana  
Sağlık verilirse câna  
Size elveda elveda” (6) / (6.1.2.1.)

“Dâimî'yim kabdan kaba süzdürür  
Bu hasretlik bağrımızı ezdirir  
Nasip bizi ilden ile gezdirir  
Yana yana döndüm küllere güzel” (5) / (6.1.3.99.)

“Yeter çektik gurbet elin kahrını  
Gel gidelim artık sılaya doğru  
Çok içtik hayatın acı zehrini  
Adım adım yürü şifâya doğru” (1) / (6.1.3.269.)

#### **5.4. Tasavvuf Konulu Şiirler**

Âşık Dâimî'nin şiirlerinin konu olarak bir kısmı da tasavvufi şiirleridir. Alevi-Bektaşî kültür çizgisinde şekillenen şiirlerin bazılarında tasavvufi derinliği

görmek mümkündür. Özellikle bu kültürün inanç önderleri ile kültürel kod olarak yaşayan simalarını şiirlerinde vurgulaması şiirlerindeki tasavvufu gözler önüne serer.

“Zümre-i manâdır bizim aslımız  
Muhammet Ali’den gelir neslimiz  
Arşullah üstünde sırdır faslımız  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz” (2) / (6.1.3.286.)

“Elestü bezminin kudret nûrundan  
Ol zaman Muhammet Ali göründü  
Fermânımız geldi pîrler pîrinden  
Müminlere birlik yolu göründü” (1) / (6.1.3.272.)

“Hecemiz Kur’ândır zikrimiz ayet  
Mürşitten bizlere erdi hidâyet  
Esrârımız haktır, sırrı velâyet  
Bu bezm-i irfâna girenlere hü” (3) / (6.1.3.273.)

“Mümin olan uyar birlik göçüne  
Varlığıyla girer irfân içine  
Cân gözüyle baktım güzel vechine  
Dört kitap manâsı yazılmış kalmış” (2) / (6.1.3.256.)

“İtibar olmuyor ehl-i kallaşa  
Hakk’a yarar işler kalmadı haşa  
Bir suâl sorayım dağ ile taşa  
Acep Mehti devrân ne zaman gelir” (2) / (6.1.3.234.)

“Hakk der doğru kalpte mihri hilâlem  
Mümkün mü vasfını yazamaz kalem  
On dört sancağı var on yedi âlem  
Dört kapı kırk makam bin bir manâ var” (2) / (6.1.3.193.)

“Enel Hakk’ım ismim ile  
Hakk’a erdim cismim ile  
Benziyorum resmim ile  
Mademki ben bir insanım” (6) / (6.1.2.59.)

“Dâimî’yim gitti dostların göçü  
Elem ile doldu gönlümün içi  
Hallac’ı Mansur’un ne idi suçu  
Enel Hakk diyenler dara dolaştı” (3) / (6.1.3.55.)

“Muhammet Ali’dir elinde asa  
Turda tecelliyi seyretti Musa  
Ruh’ül Kudüs oldu Hazret-i İsa  
Meryem’in zülfünden tel geldi bize” (3) / (6.1.3.41.)

### **5.5. Dini Şiirler**

Âşık Dâimî’nin dini algılayış, yaşayış, inanç ve ibâdet bıyutunda Alevi-Bektaşî kültür muhitindeki felsefe ile ilişkili olduğunu görüyoruz. Kendisinin de mensubu bulunduğu kültürün bir önderi ve ferdi olarak şiirlerinde Alevi inancını dile getirmesi pek tabidir. Nitekim Dâimî dini içerikli şiirlerinin tamamında Hz. Muhammet, Hz. Ali, Hz. Hüseyin, Hacı Bektaş-ı Veli, On İki İmam, Ehl-i Beyt, Kerbelâ gibi Alevi inancının kültürel mitleri kullanmıştır.

#### **5.5.1. Hz. Muhammed ve Hz. Ali ile İlgili Şiirler**

Âşık Dâimî’nin dini içerikli şiirlerinin içerik olarak en yoğun kullandığı isimler Hz. Peygâmbere ve Hz. Ali’dir. Alevi-Bektaşî kültürel misyonunu benimsemiş şair, şiirlerinde büyük bir saygı ve derin sevgi ile bu iki ismi anmıştır. Çoğu dini şiirde Hz. Muhammet ile Hz. Ali ismi birlikte geçmektedir. Dâimî’nin İslam anlayışının hangi çizgi üzerinde konumlandığı açıkça görülmektedir. Muhammet-Ali çizgisi bağlı bulunduğu kültüründe önemli bir algı zeminini göstermektedir.

“Bilir misin sofı, suâlim vardır  
Muhammet Ali’nin nûru kandedir

Hakikat dediğin bezm-i esrârdır  
Hazret-i kırkların yeri kandedir” (1) / (6.1.3.226.)

“Ta ezelden ikrârımız  
Hakk Muhammed Ali’ dendir  
Gelir Nur-i Tayyâr’ımız  
Hacı Bektaş Veliden’dir” (1) / (6.1.2.95.)

“Âşkına düşeli yandım kül oldum  
Derdimdir Muhammet dermânım Ali  
Elin tutup bir mürşide kul oldum  
Yolumdur Muhammet erkânım Ali” (1) / (6.1.3.65.)

“Peymânım Muhammet Ali Murteza  
Yetiş imdadıma hey ehli kaza  
Ol ruz-i mahşerde çektirme ceza  
Şâd-mân eyleyip güldür sevdiğim” (4) / (6.1.3.128.)

“Temenni eyledim güzel pîrime  
Câr günündür yetiş Muhammet Ali  
Yüzümü tutmuşam desti girine  
Câr günündür yetiş Muhammed Ali” (1) / (6.1.3.66.)

Şiirlerin bazılarında da Hz. Ali müstakil şekilde geçmektedir. Hz. Ali içerikli şiirlerde Hz. Ali hep bir kurtarıcı rolündedir.

“Şu devrân çağında ömrüm bitirme  
Şu garip başımı derde yetirme  
Muhannetin kapusuna götürme  
Yetiş neredesin câr Ali Ali” (3) / (6.1.3.64.)

“Koyma bizi arasatta  
Medet şâhım mürvet şâhım



Kurtar bizi zulümatta  
Medet şâhım mürvet şâhım” (1) / (6.1.2.52.)

### 5.5.2. Kerbelâ, Ehl-i Beyt ve Hz. Hüseyin İle İlgili Şiirler

Âşık Dâimî'nin dini içerikli şiirlerinde motif olarak kullandığı kavramlardan bazıları da Hz. Hüseyin ve onunla özdeşleşen Kerbelâ vakası'dır. Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da katledilmesi Dâimî'nin inanç yönünü etkileyen bir vaka olmuştur. Ona olan sevgisini, Hz. Hüseyin'in katledilmesinin yasını tutarak ve şiirlerinde bu mâteme göndermelerde bulunarak dile getirir. Öyle ki Hz. Hüseyin'in kuluyum diyecek seviyeye kadar derin bir âşk duyar.

“Hakikat nazâr kıl efkârımıza  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem  
Yâd iller giremez pazarımıza  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem (1) / (6.1.3.111.)”

Hz. Hüseyin'in Kerbelâ vakasında katledilmesini ve bu olaydan duyduğu derin üzüntüyü farklı şiirlerde farklı dörtlüklerle şu şekilde dile getirir:

“Ali idi imamların serveri  
Hasan Hüseyin'dir onun gevheri  
Susuz kurbân verdi Ali Ekberi  
Ceddim gülmedi ki bende güleyim (2) / (6.1.3.136.)”

“Kerbelâ destinde çektin çok cefâ  
Sana kast edenler bulur mu vefâ  
Sensin ol kudretül aynı Mustafa  
Yarelerin bende dursun Hüseyin (4) / (6.1.3.178.)”

“Gönlüm şikest olmuş cihân içinde  
Çektim âşk dârını meydan içinde  
Kerbelâ çölünde al kan içinde  
Azmi cânân Şah Hüseyin erenler (4) / (6.1.3.203.)”

“Kerbelâ çölünde kanlar döküldü  
Mezarına kara bayrak dikildi  
Müminler içinde yası çekildi  
Diller feryâd eder mâtem ayında (6) / (6.1.3.3.)”

“Gerçek âşıkların varı  
Şehitlerin tek serdârı  
Şehriban ananın yâri  
Hüseyin fedâyı gördüm (3) / (6.1.2.65.)”

Dâimî Hz. Hüseyin’i on iki îmâmlar ile birlikte algılayıp kırklar ceminden şu şekilde bahsetmektedir.

“Hasan Hüseyin’den on iki îmâm  
Zuhûr etti geldi cümlesi tamam  
Kırkların ceminde kudretten tamam  
Engür şerbetini içtik orada (13) / (6.1.3.2.)”

Dâimî’nin Hasan ile Hüseyin’e duyduğu âşkını, kendisinde ne gibi durumlar yarattığını ise şu dörtlükte vermektedir.

“Dâimî’yim sînem yandı nar oldu  
İşim bülbül gibi ahûzar oldu  
Kün deyince iki cihân var oldu  
Hasan ile Hüseyin’in âşkına (5) / (6.1.3.16.)”

### **5.5.3. Hacı Bektaş Veli ile İlgili Şiirler**

Âşık Dâimî’nin dini içerikli şiirlerinden Hacı Bektaş Veli konulu şiirleri de vardır. Dâimî’nin derin bir gönül bağı ile bağlı olduğu Hacı Bektaş Veli ile ilgili doğrudan ve dolaylı olarak yazmış olduğu 9 şiir mevcuttur.

“Müminlerin yolusun sen  
Muhammed’in gülüsün sen  
Rahmeti bol ulusun sen

Medet senden Pîrim Ali  
Yetiş Hacı Bektaş Veli (4) / (6.1.2.34.)”

“Ey Dâimî bitmez savaş  
On dört masum döktüler yaş  
Zuhûr etti Hacı Bektaş  
Gerçek evliyâyı gördüm (7) / (6.1.2.65.)”

“Ta ezelden ikrârımız  
Hak Muhammed Ali’ dendir  
Gelir Nûr-i Tayyar’ımız  
Hacı Bektaş Veliden’dir (1) / (6.1.2.95.)”

“Rûhumuz inandı içtiğim demde  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle  
Kurtulmuyor başım efkârı gâmda  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle (1) / (6.1.3.29.)”

“Nazar kıl efendim ey Hacı Bektaş  
Yoluna fedâdır bu can ile baş  
Elim bağlı divânında gözüm yaş  
Göster cemâlini nurdan ayırma (4) / (6.1.3.12.)”

“Dâimî’yim gönüllerin nakkaşı  
İnkâr ehli ile verdi savaşı  
Pîrlerin pîrini Hacı Bektaş’ı  
Uyanır seherde anar hû deyi (5) / (6.1.3.89.)”

“Toplumun önderi yurdun mimarı  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk  
Birlik kapısının tek anahtarı  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk (1), (6.1.3.94.)”

“Hacı Bektaş gibi pîrimiz vardır  
İmamlardan gelen nurumuz vardır  
Mekteb-i irfânda yerimiz vardır  
Dersini hikmetten yazar âşıklar (3), (6.1.3.190.)”

“Hayâli gönlümde berhûdar olan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir  
Cümle evliyâyâya bessedefter olan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir (1), (6.1.3.233.)”

Dâimî, Hacı Bektaş-ı Veli’yi Hz. Muhammed - Hz. Ali - Hacı Bektaş üçlemesine koymuş, bir pîr, kurtarıcı, toplumun önderi olarak şiirlerine nüfus ettirmiştir.

#### **5.6. Sosyal Konulu, Toplumsal Duyarlılık İçeren Şiirleri**

Âşık Dâimî’nin şiirlerinde ele alınmış birçok sosyal problem vardır. Dâimî toplumsal duyarlılığı ile döneminde gelişen sosyal-siyasal olaylara yabancı kalmamış ve her aydın gibi eserlerinde bu sorunları dile getirmiştir. Çağında tanık olduğu bu sosyal-siyasal olaylara şiirlerinden hareketle çözüm önerileri bile sunmuştur. Sömürü düzenine başkaldırma, iş-emek dengesi, emperyalizm-sosyalizm olgusu, yoksulluk, demokrasi arayışları gibi toplumun önemli sosyal konularına değinmiş ve korkusuzca bu sorunları dile getirmiştir.

“İşçi isek Almanya’da  
Biz vatandaş değil miyiz?  
Belçika da Hollanda’da  
Biz vatandaş değil miyiz?” (1) / (6.1.2.113.)

“Artık sömürgeçler gitsin aradan  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir  
Boyun eğmez edepsiz kötüye  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir” (1) / (6.1.3.227.)

1950’li yılların önemli siyasi gelişmelerinden biri olan Kore Savaşı’ndan tutalım da 1970’li yıllardaki Kıbrıs çıkartmasına; Türklerin Almanya, Libya gibi ülkelerde gurbet işçisi olarak çalışmalarına kadar pek çok konu da Dâimî’nin şiirlerinde ifadesini bulmuştur.

“Bakılmıyor yoksulların derdine  
Yoksulluğun derdi nicolur böyle  
Kan emen vampîrler dolmuş yurduma  
Bize hür yaşamak güç olur böyle” (1) / (6.1.3.31.)

Dâimî, bu dörtlüğünde dönemin en büyük problemlerinden biri olan yoksulluk temasını işlemiştir. Türkiye’nin İkinci Dünya Savaşı sırasında ve devamında yaşamış olduğu yoksulluğu, Dâimî elbetteki şiirlerinde resmedecektir. Ancak Dâimî şiirlerinde yoksulluğun gerekçesini farklı sebeplere dayandırmaktadır. Sosyal-siyasal şiirlerinde Dâimî, genellikle politik bir duruş sergilemiş ve özellikle emperyalist güçlere karşı birlik olmak gerektiğini dile getirmiştir. Yani emperyalizmin getirmiş olduğu sömürü düzeni, Dâimî’nin sosyal içerikli şiirlerinde bir problem olarak görülmektedir.

“Gıdasız yavrunun benzi solunca  
Johnson’a Nikson’a uydu olunca  
Anadolumuza üsler dolunca  
Millî gururumuz hiç olur böyle” (2) / (6.1.3.31.)

“Sensin üretici sensin yaradan  
Ayırmalı tefeciyi sıradan  
Kov harâmzâdeyi çıkar aradan  
Şehitler adına öc olur böyle” (3) / (6.1.3.31.)

“Döviz için atılırsak yabana  
İşçi diye satılırsak yabana  
Göre göre yutulursak yabana  
Kamu huzurunda suç olur böyle” (4) / (6.1.3.31.)

Türkiye'nin özellikle 1950'den sonra Amerika ile yakınlaşması emperyalizm gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum, bazı kesimlerce ülkenin gelişmesine engel tek olgu olarak görülmüş ve bu düzene karşı mücadele edilmiştir. İşte Dâimî de bu mücadelenin sanatsal boyutunda halkın yoksulluğunu ve ezilişini ilk elden yaşadığı dönemde görüp algılamış, dile getirmiş bir ozandır. Esasen bu Alevi-Bektaşî kültürünün doğasında var olan bir gerçektir. Tarihsel anlamda her devirde Alevi-Bektaşî ozanlar güçlünün yanında değil de ezilen halkın yanında yer almış ve iktidar güce bâşkaldırmışlardır. Dâimî de süregelen bu duruşun devrindeki önemli simalarından biridir. Dörtlükte belirtilen yabancı isimler emperyalist güçlerin temsilcileri olarak düşünülmüştür. Anadolu'ya kurulan üsler kapitalizmin egemen olduğu ve milli gururumuzun, onurumuzun bir hiç olacağını dile getirmektedir. Özellikle yurdumuzdaki ekonomik zenginliğin doğru kullanılmayışı ve işsizliğin, yoksulluğun ortaya çıkmasıyla başlayan “göç” sorunu şiirde ele alınmıştır. Yaban ellere gitmek zorunda kalan vatandaşlarımızın birer köle gibi satılışı şeklinde şiirde anlatılması Dâimî'nin bu konudaki rahatsızlığını bizlere gösteriyor.

“Emperyalist güçlerine  
Burjuvanın suçlarına  
Vurmak için kışlarına  
Gelin devrim saflarına” (4) / (6.1.2.6.)

Dâimî var olan bu gerçek karşısında çözüm önerisi de sunmaktadır. Emperyalizme, burjuvaya karşı devrim olgusunu ön plana çıkarması yine dönemindeki bir gerçekliğe temas etmesi ile ilgilidir. 1970 ve 1980'li yıllarda Türkiye'de yoğun olarak görülen sosyalist hareketlerden etkilenen şair devrimi kurtuluş olarak görmektedir. Şair devrime olan inancını bir başka şiirinde de şu şekilde dile getirmiştir:

“Doğuda, batıda, Yemen'de, Çin'de  
Her ne yana baksam aynı biçimde  
Sen zamansın zaman senin içinde  
Zaptedip bölemez hudutlar seni” (2) / (6.1.3.77.)

“Âşık Dâimî'nin nur ufukları  
Özgürlük kokulu bilim rüzgârı

Ey gerçek devrimin sonsuz baharı  
Gel artık bekliyor umutlar seni” (3) / (6.1.3.77.)

Dâimî, yaşanan bu zulmün ortadan kalkmasını bir uyanışa bağlamaktadır. Yaşanılan bu olayların farkında olmayan zihniyetlerin artık uyanması ve üzerlerine düşeni yapması gerektiğini aşağıdaki dizelerde belirtmiştir.

“Uyan be kardeşim yeter yattığın  
Biraz oku biraz yaz dedim sana  
Tarihlerden beri sensin ezilen  
Otur bu düğümü çöz dedim sana” (1) / (6.1.3.15.)

Ozanımızın toplumsal konulardaki çözüm önerilerinin temelinde eşitlik olgusu yatmaktadır. Benmerkezci bir anlayışla olaylara yaklaşmayan, nefisini almış olduğu tasavvuf terbiyesiyle köreltmış olan Dâimî, rızkın da eşit olarak paylaştırılmasından yanadır. Âşığın siyasi-ideolojik düşüncesinin arka planında şekillenmiş olan sosyalizme olan inancını şiirlerinden algılamak mümkündür. Ancak ister siyasi ister tasavvufi ister toplumsal yönden ele alalım Dâimî eşitlikçiliği savunan bir birey olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki şiiri bu düşünceyi doğrular niteliktedir.

“Gel kardeşçe paylaşalım  
Biri sana biri bana  
Tatlı tatlı söyleşelim  
Biri sana biri bana” (1) / (6.1.2.4.)

“Öküzümüz hayvanımız  
Sofraya gelen nanımız  
Cephedeki düşmanımız  
Biri sana biri bana” (2) / (6.1.2.4.)

“Burjuva çalışır kendi kârına  
Milyonlar akıtır milyonlarına  
Kimisinin güveni yok yarına  
Bu çarpık dengeye çok dikkat eyle” (3) / (6.1.3.28)

“Faşist sömürünün sonu gelmeli  
İşçi köylü memur bunu bilmeli  
Artık çalışanın yüzü gülmeli  
Sosyal eşitliğe riâyet eyle” (4) / (6.1.3.28)

Şairimiz toplumsal dengesizliğin yarattığı buhranı şiirinde dile getirmiştir. Zengin ile fakir arasındaki korkunç dengesizlik Dâimî'nin eşitçil anlayışına terstir ve şair hiddetle bunu eleştirmektedir.

“Kimisi Hilton'da çeker kafayı  
Kimisi beğenmez yerli yosmayı  
Kimisi bulamaz yavan çorbayı  
Bu bozuk düzenden ferâgat eyle” (2) / (6.1.3.28.)

Dâimî bilimi seven, bilimi sevenleri seven bir kişiliktir. Akla ve bilime verilen değeri çoğu şiirinde görmekteyiz. Çağa ayak uydurmanın, bilimsel-teknolojik gelişmeleri yakalamanın önemine değinen şairimiz; câhil, gerici, tutucu kimseleri de bir o kadar sert üslupla eleştirir.

“Çağın akışından kalma geriye  
Sende biraz uğraş bir gayret eyle  
Bilim kapısından gir içeriye  
Cehâleti bilim ile fetheyle” (1) / (6.1.3.28.)

Dâimî'nin demokrasiye olan inancını da aşağıdaki şiirde görmekteyiz.

“Bıçak kemiğe dayandı  
Millet canından usandı  
Çok susadım bağrım yandı  
Nerde bizim demokrasi” (2) / (6.1.2.44.)

Dâimî, medeniyetin bu kadar hızla değişmesini idrâk etmiş bir ozandır. Bu uygarlık yarışında eksik bir nokta tespit etmiş ve bunu şu şiirinde aktarmıştır:

“Asır geldi yirmi bire dayandı



Ne zaman kalkınır doğu illeri  
Cümle âlem uykusundan uyandı  
Ne zaman kalkınır doğu illeri” (1) / (6.1.3.80.)

Dâimî, Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinde doğu illerinin geri kalmışlığına bir karşı duruş sergilemiştir. Özellikle eğitimsizliğin bu noktada belirleyici olduğunu saptıyoruz.

“Erzurum Hınıs'ı Kars'ı Göle'si  
Orda vardır sömürünün hilesi  
Kara köselinin bitmez çilesi  
Ne zaman kalkınır doğu illeri” (3) / (6.1.3.80.)

“İptida-i Tunceli'nin köyleri  
Tükenmiyor ağaları beyleri  
Siirt'in Bitlis'in harap evleri  
Ne zaman kalkınır doğu illeri” (4) / (6.1.3.80.)

Dâimî doğu illerinin kalkınmayışının nedenleri arasında yine sömürü düzeninin olduğunu dile getirir. Bölgedeki feodal yapının izlerinden de Dâimî şiirinde “tükenmiyor ağaları beyleri” şeklinde iğneleyici bir tavırla bahsediyor. Görüldüğü gibi Dâimî'nin toplumsal şiirlerinde yoksulluk, eşitsizlik, eğitimsizlik ve sömürü düzeni bir problem teşkil ediyor. Dâimî bu problemlere kendince sade, akıcı, anlaşılır bir dille çözümler üretiyor. İstedığı dünya şeklini Dâimî şu dizelerle dile getiriyor:

“Sevinçte beraber tasada birlik  
Güvenli yarınlar yuvada dirlik  
Yıkılsın sömürü bitsin fakirlik  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben” (2) / (6.1.3.155.)

“Tüm insanlar kardeş, insanlar, bacı  
İnsanların insan olmalı tacı  
Tüm insanlar yargıç insanlar savcı  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben” (4) / (6.1.3.155.)

“Türk işçisi sanatkârı  
Güle güle var vatana  
Cân ülkesi dost diyârı  
Olmalıyız yâr vatana” (1) / (6.1.2.5.)

“Gel birliğe, bizden kaçma  
Hâinlere sofra açma  
Melânet yurduna göçme  
Devrâna gel devrâna gel” (3) / (6.1.2.51.)

“Evladınız bir vatanın  
Torunuyuz bir Ata'nın  
Düşmanınız safsatanın  
Birlik olur dirlik olur” (2) / (6.1.2.99.)

Dâimî yukarıda belirtilen dizelerde, zihninde hayâli bir dünya resmi çiziyor bizlere. Bu güzel dünyanın gerçekleşmesi için gideceğimiz yolu ve yöntemi de belirlemiştir. Dâimî bu dünyanın var olabilmesi için durmadan, yorulmadan çalışılması gerektiğini dile getiriyor. Aşağıdaki dizelerde Dâimî'nin çizmiş olduğu dünyanın sırlarını görmekteyiz.

“Güzel yurdumuzda el ele verip  
Çalışalım yükselelim kardeşim  
Bu ilmin tekniğin sıırma erip  
Çalışalım yükselelim kardeşim” (1) / (6.1.3.133.)

Ozan, bu dizelerde esasen halka öğütlerde bulunmaktadır. Ele ele verip çalışmanın başarıya erdireceği gerçeğini bizlere fısıldıyor. İlmin sırrını ortaya çıkarmanın birlik ve beraberlik dâhilinde bir gayretle olabileceğini dile getirmiştir.

“Ziraat yapalım fidan dikelim  
Tarlamıza fenni göbre dökelim  
Merinos çoğaltıp iplik bükelim  
Çalışalım yükselelim kardeşim” (3) / (6.1.3.133.)

Ozanımız ÷lkemizin kalkınmasında zirai yöntemlerin işe koşulmasını önemsemektedir. Ülkenin kaynaklarının yeteri kadar olduğunu, bunların doğru bir şekilde kullanıldığı takdirde bilimin ışığında kalkınılacağıının bilgisini bize sunmaktadır.

Dâimî'nin toplumsal duyarlılığı yalnızca ÷lke sınırları içinde kalmaz. O dünya coğrafyasında halkların yaşamlarında önemli değışiklikleri de yüreğindeki hümanist sevgiyle hissetmiş ve bunları kaleminden aktırmıştır. Öyle ki Dâimî, Kore Savaşı ve Kıbrıs çıkarması gibi Türk tarihinin önemli hadiselerini de şiirlerinde dile getirmiştir.

“Bin dokuz yüz yetmiş dördün yazında  
Uyan düşman uyan aslan geliyor  
Kıbrıs Adası'nın- Girne düzündü  
Kahpe düşmanlara tufan geliyor” (1) / (6.1.3.245.)

Dâimî yaşadığı döneme damga vuran bir diğer tarihsel olay olan Kore Savaşı'nı da aynı üslupla kaleme almıştır.

“Türk'ün kahramanı, Türk'ün aslanı  
Senin âvâzindân çınlasın Kore  
Bir haykırsan ünün tutar cihânı  
Allah, Allah sesin dinlesin Kore” (1) / (6.1.3.39.)

1960'lı yıllarda başlayan ve Türkiye'den yurt dışına çalışmaya gidip kültürel bir şok yaşayan gurbetçilerimiz için de Dâimî'nin söyleyeceği birkaç söz bulunmakatadır. Özellikle Libya konusunda önemli uyarıları olan Dâimî, Almanya ve Libya'nın karşılaştırılamayacağını da dile getirmiştir. Libya'nın Almanya kadar rahat olmadığı, orada iş-aş aramaya gidenleri gerici-tutucu zihniyetlere karşı dikkatli olması gerektiği konusunda uyarmaktadır.

“Mehmet kardeşime benden nasihat  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez  
Değışik bir iklim, değışik hayat  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez” (1) / (6.1.3.284.)

Dâimî Türkiye tarihinde yaşanan talihsiz ve bir o kadar da bedbaht bir olayı da dile getirmektedir. Dâimî, 1978 yılında meydana gelen kanlı Maraş olaylarını da şiirlerinde ele almış duyarlı bir halk ozanımızdır. Bu olay Dâimî’de derin duygular uyandırmış ve bu olayın da eğitimsizlikten ötürü olduğundan bahsediyor.

“Câhil sürüsünün gözü karardı  
Ananın karnında bebek tarardı  
Ne güneşler battı rengi sarardı  
Maraş’a Maraş’a hele Maraş’a  
Maraş’ta kıyıyor gardaş gardaşa” (2) / (6.1.3.19.)

Sonuç olarak Dâimî halkın yaşadığı, gördüğü, hissettiği her türlü sosyal-siyasal her olayı kendi yüreğinde hissetmiş, toplumun derin acılarını dile getirmekten korkmamış; cesaretli, kalemi keskin bir ozanımızdır.

### 5.7. Taşlama Şiirleri

Taşlama: “yeren, kötüleyen ve alay eden şiirlerdir.” Beğenilmeyen kimseleri, âdetleri, huyları kötülemek, onlarla alay etmek için söylenmiştir. Halk edebiyatındaki taşlama türü, Divân Edebiyatındaki hiciv ve hezl manzumeleri karşılığıdır. Hiciv ve mizah unsurlarına aynı zamanda yer verilir. Güldürerek iğneler. (Güzel ve Torun, 2012: 270)

Âşık Dâimî’nin halk edebiyatı türlerinden biri olan taşlama ile ilgili birçok şiiri bulunmaktadır. Taşlama türü değerindeki şiirlerinde genellikle toplumda görmüş olduğu haksızlıkları, gerici-tutucu zihniyetteki insanlara karşı tutumunu, sisteme yönelik eleştirileri, sebepsiz zenginleşen kimseleri eleştirmektedir.

“Elazığdan Tunceli’ye  
Bir o vali bir bu vali  
Sizin gibi zır deliye  
Yüklenir halkın vebâli” (1) / (6.1.2.33.)

1969 yılında Elazığ ve Tunceli’de Pîr Sultân Abdal piyesinin oynanması sebebiyle çıkan olaylar üzerine Âşık Dâimî’nin yaşanan bu durumlardan sorumlu

tuttuğu valiye yönelik eleştirilerinin yer aldığı taşlama türündeki şiiri önemli bir eserdir.

“Yarandın mı efendine  
Düştün hıyânet bendine  
Fazla güvenme kendine  
Senden üstündür ahâlî” (2) / (6.1.2.33.)

Taşlamaların konuları ferdi ve sosyaldır. Âşık, önce bazı kişilerin kötü yönlerini ele alarak onu hicveder. Fakat bu olay, sadece şahsa bağlı kalmayıp hemen sosyalleşir. Bu olay, ferdi olmaktan çıkıp sosyal bir yapıya kavuşur (Güzel ve Torun, 2012: 270). Dâimî de bu dörtlüğünde esasen devletin ildeki en büyük mülki amirine yapmış olduğu bireysel yergi, sisteme yapmış olduğu bir eleştiridir.

Dâimî, köylü hayatında görmüş olduğu toplumsal bir eksikliği aşağıdaki dörtlüklerde eleştirmektedir. Köyün halkının hayvanları için ihtiyaç duyulan bir vazifeyi yapmak için tutulan çobanın köy halkına ne gibi zararlar verdiği dile getirilip yerilmektedir.

“Yazsam bu çobanı sığmaz destana  
Neler etti değirmenci Mestan’a  
Kazara bu çoban girse bostana  
Soymadan yutardı on beş hıyarı” (3) / (6.1.3.54.)

Dâimî’nin taşlama türünde yazmış olduğu şiirlerinde yoğun olarak eleştirdiği diğer bir kesim ise gerici-tutucu kimselerdir. Bu kimselerin topluma birçok konuda zararı olduğunu dile getirmiş ve bu kimselere karşı tavır almıştır.

“Ham sofunun gidişine  
Güler misin ağlar mısın?  
Bize bühtân edişine  
Güler misin ağlar mısın” (1) / (6.1.2.69.)

Sûfî: tasavvuf ehli, sofu. (Devellioğlu, 1993: 961)

Sûfî: Tasavvuf yolunda olan kişi. (Pala, 2004: 408)

Sofu: Dinin buyruklarına, yasak ve gereklerine uymakta aşırı titiz davranan sünni kimse (Korkmaz, 1993: 320).

Alevi-Bektaşî şairlerin “sofu” sözcüğüne karşı bakışları olumsuz bir şekildedir. Bunu Âşık Dâimî’nin şiirlerinde de görebiliriz. Dâimî, şiirlerinde genellikle eğitimsiz, câhil kimseler olarak gördüğü “sofu” niteliği taşıyan kişileri yermekten geri durmamıştır.

“Her gün soğan aş yiyene  
Yiyip de şükür diyene  
İpek satıp çul giyene  
Güler misin ağlar mısın?” (3) / (6.1.2.69.)

Dâimî, yalnız eğitimsiz kişileri eleştirmekle kalmamış, aynı zamanda “kaderci” kişilikteki insanları da şiirlerinde konu edinmiş ve eleştirmiştir. Yoksulluğun da zenginliğin de Allah’tan geldiğini düşünen zihniyeti yermektedir. Bu kaderci anlayışın insanlardaki hayata karşı dirençlerini de kırabileceğini vurgulamaktadır. Dâimî’nin sisteme yönelik eleştirilerinden biri de sömürü-emek çizgisinde yaşayan yoksul insanların bilinçsiz bir şekilde yaşamalarına, düzeni sorgulamayıp, oylarını kendilerini sömürenden yana kullanmalarına yönelik eleştiridir.

“Her gün her gün kemirene  
Emekçiyi sömürene  
Yine ona oy verene  
Güler misin ağlar mısın?” (4) / (6.1.2.73.)

“Güzel görse seviniyor  
Cennet ile avunuyor  
Asaletle övünüyor  
Siz yobazı gördünüz mü?” (2) / (6.1.2.108.)

“Kimi zâlim kimi yaman  
Nefsi galip vermez aman

Şirretlenir zaman zaman  
Yobaz oğlu yobaza bak” (1) / (6.1.2.46.)

Sonuç olarak Dâimî toplumdaki aksaklıkları gören, hisseden ve bunu kalemi ile dillendiren bir hiciv şairidir. Yaşadığı düzeni sorgulamayan kimselere karşı almış olduğu tavır Dâimî’yi halkın yararına söylediği ince zekâ ürünü hicivleri ile de ön plana çıkarmıştır. Bozuk sistemin baskısına rağmen hiçbir irade göstermeyen, eşitçi bir toplum düzeni isteyen ama bu uğurda susmayı yeğleyen, kendine ve yaşadığı topluma yabancılaşan, sömürüye karşı ezilmeyi tercih eden, eğitimsizliği kendine rehber edinen kişilerin hayatlarından nüansları ustalıkla bizlere sunan taşlama türündeki şiirleri önem arz etmektedir.

“Herkes öğüt satarsın  
Kendin salkımı yutarsın  
Düşmüş gaflete yatarsın  
Sen sosyalist olamazsın” (2) / (6.1.2.74.)

“Söyle ne yapmak istersin  
Dönek oğlu dönek seni  
Yurdumu satmak istersin  
Ördek oğlu ördek seni” (1) / (6.1.2.41.)

“Vergi mi kaçırdın devlet babadan  
İcazet mi aldın karaborsadan  
Mirasyedi misin yoksa anadan  
Gardaş nerden aldın sen bu serveti” (4) / (6.1.3.82.)

### **5.8. Atatürk ile İlgili Şiirler**

Âşık Dâimî pek çok şiirinde Atatürk’e yer vermiştir. O, Atatürk’ü içinde bulunduğu kültürün temel taşlarından olan pîr’lerle aynı seviyede görmektedir. Atatürk’ü getirdiği rejim dolayısıyla Laik-Cumhûriyetin yegâne kurucusu olarak görmekte ve toplumun kurtarıcısı sıfatını yüklemektedir.

“İnönü, Sakarya, Koca Tepe’den  
Korkmadık yılmadık hiçbir cepheden  
Seni gidi palikarya hele sen  
Ya ne zannedersin sen bu milleti” (2) / (6.1.3.81.)

“O zaman parladı Türk süngüleri  
Yardı afiyonda tel örgüleri  
Hedefimiz Akdeniz’dir illeri  
Ya ne zannedersin sen bu milleti” (3) / (6.1.3.81.)

“Koca Atatürk’ü Baba Gürsel’i  
Yetiştirir Yunus ile Veysel’i  
İşte budur Dâimî’nin Türkeli  
Ya ne zannedersin sen bu milleti” (5) / (6.1.3.81.)

Dâimî’nin Cumhûriyetin 50. yılı münasebetiyle söylemiş olduğu bu şiiri, esasen onun bu millet ve vatan için ne hissettiğini ortaya koyar niteliktedir. Âşık Dâimî vatansever bir kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Onun vatan sevgisinde özellikle Kurtuluş Savaşı’ndaki milli birlik ve beraberlik duygusu içinde kazanılmış olan savaşın destansı anlatımı ağır basmaktadır. Ancak onun vatan sevgisinde milliyetçilik salt bir ırk kavramından ziyade Atatürk tarafından şekillenen “Yurtta Sulh, Cihânda Sulh” sözleriyle olgunlaşan barışçıl, akılcıl bir milliyetçiliktir. Şiirin devamında Ata’dan miras bırakılan Cumhûriyete değinmiş ve onun bu topraklarda yaşayan millete bırakılan bir miras olduğunu dile getirmiştir. Dâimî’nin Türklük anlayışında kültürel değerlerin ön plana çıktığını görüyoruz. Bu toprakların yetiştirdiği her değere şiirde birer kod olarak yer verdiğine tanık oluyoruz.

“Toplumun önderi yurdun mimarı  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk  
Birlik kapısının tek anahtarı  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk” (1) / (6.1.3.94.)

Dâimî’nin, Atatürk temalı şiirlerinde özellikle Hacı Bektaş Veli’ye yer verdiğini görürüz. Dâimî’nin zihin haritasında gerek kendi kültürünün kendinden önceki temsilcisi Hacı Bektaş Veli gerekse de kendi milletin içinde bulunduğu



yüzyıl dolayısıyla kurtarıcısı olarak gördüğü Atatürk bir kurtarıcı profilinde yer bulmuştur. Özellikle birliğin anahtarının Hacı Bektaş Veli ve Atatürk'te görmesi onun millet ve din olgusunda tam olarak nerede durduğunu algılamamıza yardımcı oluyor. Dörtlükten hareketle Dâimî'nin Atatürk'e hayrân bir kişilik olduğunu çıkarabiliriz. Özellikle Atatürk'ü Hacı Bektaş Veli ile bir tutması, onu Hacı Bektaş Veli gibi birliğin anahtarı olarak görmesi ona duyduğu sevgiyi gözler önüne sermektedir.

“Girmez dilimizde Arab'ı Fars'ı  
Ölçü olmaz bize yabancı harsı  
Özgürlük simgesi barış mayası  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk” (2) / (6.1.3.94.)

Dâimî'nin bu dörtlüğünde Türk milletine olan sevgi ve saygısı dışında Türk diline olan özellikle de özlem duyulan sade, anlaşılır milli ölçüye olan bağlılığı dile getirilmiştir. Dâimî, bir Türk dilinin şairidir. O, şiirlerini Türk dili ile mayalamış, vücuda getirmiştir. Sade, anlaşılır, halk diline yakın şiirleri ile halkının hisli yürekleri ve milli birlikle sentezlenen dimağında yer edinmiş bir şairdir.

“Meclis de söz hakkı verdi kadına  
Anadolu dedi yurdun adına  
Dar zamanda yeten halk imdadına  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk” (3) / (6.1.3.94.)

Alevi-Bektaşî kültürünün temel ritüellerinden biri olan cem semahında kadın-erkek birlikteliğini şair, bu dörtlükte dile getirmiştir. Ahmed Yesevi'den bu yana kadın-erkek zikir edildiği gerçeği bu günümüze kadar gelmiş sabit bir olgudur. Atatürk'ün de 1934 yılında kadınlara milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını vermesi büyük Türk milletinin iradesinin yansıdığı TBMM'de kadınların da söz hakkına sahip olmasına vesile olmuştur. Dolayısıyla Dâimî kadınlara verilen hakları önemsemiş ve bu konuda Hacı Bektaş Veli ile Atatürk'ü aynı konumda algılamış ve önemsemiştir.

“Bilim ile cehâletle yarışan  
Ben halkım diyerek halka karışan

Gönüllerde ölmezliğe erişen  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk” (4) / (6.1.3.94.)

“Âşık Dâimî’yim işte buyum ben  
Birlik denizine akan suyum ben  
Bu iki gerçeğin vurgunuyum ben  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk” (5) / (6.1.3.94.)

Sonuç olarak şunu diyebiliriz ki Dâimî bu topraklarda yaşayan her Türk evladı gibi halkının refah seviyesinin yükselmesini, milletinin onurunu yüceltmeyi arzulamış ve bu yolda gereken özeni göstermiştir. Yerine getirdiği vatan hizmeti ile bu söylemlere katkıda bulunmuş, vatan-millet birliğine kültür kodunu da yerleştirerek duyarlı sanatçı kimliğini şiirlerine yansıtmıştır.

## ALTINCI BÖLÜM

### 6. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ŞİİRLERİ

#### 6.1. Halk Şiiri Nazım Şekilleri ile Yazılanlar

##### 6.1.1. Yedili Hece Ölçüsü İle Yazılanlar

###### 6.1.1.1. La İlâhe İllâllah

Gece gündüz okuram

La ilâhe illâllah

Bülbül oldum şakıram

La ilâhe illâllah (1)

Âlemlerin Hudâ'sı

Oldum pîrin gedâsı

Gönüllerin cılası

La ilâhe illâllah (2)

Mümin olur takınan

Kör nefisten sakınan

Dört kitapta okunan

La ilâhe illâllah (3)

Münkir olan azılı

Bu defterden kazılı

Dört kitapta yazılı

La ilâhe illâllah (4)

Âşıklara sevdası

Eser âşkın havası

İmamların duâsı

La ilâhe illâllah (5)

Hakikatin ırası  
Müminlerin töresi  
Geldi hakkın süresi  
La ilâhe illâllah (6)

Müminlerin topusu  
Muhabbettir tapusu  
Sekiz uçmak kapusu  
La ilâhe illâllah (7)

Düşük Hakk takdirine  
Varılmaz tedbirine  
Selma'nın keşkürüne  
La ilâhe illâllah (8)

Gider Şah'a siyâdet  
Oldu bize bu âdet  
Ehlîmâna şahâdet  
La ilâhe illâllah (9)

Dört kapının ırağı  
Müminlerin durağı  
Yerin göğün direği  
La ilâhe illâllah (10)

Şen olur âşk otağı  
Açılır cennet bağı  
Okunur seher ağı  
La ilâhe illâllah (11)

Dâimî'nin yücesi  
Geldi kadir gecesi

Cebrail'in hecesi

La ilâhe illâllah (12), (Orhan, 1999: 49)

### **6.1.1.2. Gördüm Eyvallah Eyvallah**

Şükür dostun cemâlini

Gördüm eyvallah eyvallah

El uzatıp güllerini

Derdim eyvallah eyvallah (1)

Pervâneyim didârına

Yanarım âşkın nârına

Enel Hak Mansur dârına

Durdum eyvallah eyvallah (2)

Gâm çekerim yâr elinden

Bülbül öter zâr elinden

Vardır o didâr elinden

Derdim eyvallah eyvallah (3)

Muhabbeti-i hak pazarım

Söyler derdimi yazarım

Rûz ü şeb dîlde ezkârım

Virdim eyvallah eyvallah (4)

Dâimî'dir ehl-i imân

Eylenmez gönlümde gümân

Özümü dosta tercüman

Verdim eyvallah eyvallah (5), (Orhan, 1999: 51)

### **6.1.1.3. Yamandır Yar Yarası**

Yarası yâr yarası

Yamandır yâr yarası

Beni cândan bezdirir  
Yüreğimin yarası (1)

Yarası dîl yarası  
Almaz fitil yarası  
Her bir yara sağalır  
Sağalmaz dîl yarası (2)

Kömüre yâr kömüre  
Gözler benzer kömüre  
Ateşin yaktı beni  
Döndüm kara kömüre (3)

Toruna mert toruna  
Düşeydik mert toruna  
Mert torundan kaçarken  
Düştük namert toruna (4)

Dâimî'yim al beni  
Yere düştüm al beni  
Sen kasap ol ben deri  
Taştan taşa çal beni (5), (Orhan, 1999: 88)

#### **6.1.1.4. Menem**

Sırrı nümâyân menem  
Tefsîr-i Kur'ân menem (1)

Bilenlere hikmeti  
Şûle-yi rahmân menem (2)

Men bilmişem kendimi  
Bağ-ı gülistân menem (3)

Vardır âşka pazarım  
Ârif-i merdân menem (4)

Feth ettim nefis kalesin  
Ol hakka yezdân menem (5)

Kâbe-yi Ekber oldum  
Ol hakka mekân menem (6)

Ne âlemi vahdettim  
Enver-i zîşân menem (7)

Cân verdim hak râhına  
Hüseyin-i kurbân menem (8)

Geçtim âlem içinde  
Ol râha kervan menem (9)

Nâzlı cânân âşkına  
Berdâr-i urgan menem (10)

Dürr-ü gevherim vardır  
Ol bahr-i ummân menem (11)

Numâyândır esrârım  
Defneli virân menem (12)

Hem Ali Haydar'em ki  
Ol cüz-i imran menem (13)

Öyle bir sultânım ki  
Mülke Süleyman menem (14)

Ŗu cümle âŖıkane  
Dem ile devrân menem (15)

Sulbi elhetayım ki  
Ârife fermân menem (16)

Bahr-i hakikat oldum  
İlm-i Câvidân menem (17)

Bil cümle âlem üzre  
Ŗems ile taban menem (18)

Açamadım sırrımı  
Yol ile erkân menem (19)

Fehmeyle beni nâdân  
Ol ehl-i irfân menem (20)

Ol firdevs-i alâda  
Hûrî-yi gılmân menem (21)

Musa'yı imraneye  
Ol Tûr-ı Sînâ menem (22)

Gâh çıkarım arŖ üzre  
Âlem-i seyrân menem (23)

Fehmeyledim ben halı  
Delil-i bürhân menem (24)

Gâh inerim engine  
Turab-ı cihân menem (25)



Verdim dosta varımı  
Ol merd-i meydan menem (26)

Cehennemde münkire  
Ateş-i suzân menem (27)

Kayıptır meskenimiz  
Güşet(Güşad) lâmekân menem (28)

Sevenlerin gönlünde  
Hem kadîm mehmân menem (29)

Ol bezm-i mârifette  
Çırağ-ı rûşen menem (30)

Ol sarraf pazarında  
İnci-yi mercân menem (31)

Bendeyi tarîkatta  
Ahd ile peymân menem (32)

Söyle gel ey Dâimî  
Şâh-ı Horasan menem (33), (Orhan, 1999: 118-119)

#### **6.1.1.5. Yandım Yosma Gelin**

Ay doğar aşmak ister  
Yandım yosma gelin  
Al yanak yaşmak ister  
Yandım yosma gelin (1)

Şu benim garip gönlüm  
Yandım yosma gelin

Yâre kavuşmak ister  
Yandım yosma gelin (2)

Gökte yıldız aymısın  
Yandım yosma gelin  
Mevlam neler yaratmış  
Yandım yosma gelin (3)

Eller sudan topraktan  
Yandım yosma gelin  
Seni nurdan yaratmış  
Yandım yosma gelin (4)

Kaşların oydu beni  
Yandım yosma gelin  
Bir güzel soydu beni  
Yandım yosma gelin (5)

Soymasında değilim  
Yandım yosma gelin  
Ortada koydu beni  
Yandım yosma gelin (6), (Kaset kaydı)

#### **6.1.1.6. Hele Gel Hele Gel Zeynebo**

Zeynep benzer güllere  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Şeker ezmiş dillere  
Hele gel hele gel Zeynebo (1)

Bu gün bayram günüdür  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Kına yakmış ellere  
Hele gel hele gel Zeynebo (2)

Şarap doldur şişeye  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Sakın deme Ayşeye  
Hele gel hele gel Zeynebo (3)

Annen baban duymasın  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Pırsarak gel köşeye  
Hele gel hele gel Zeynebo (4)

Adım adım hopla gel  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Saç başını topla gel  
Hele gel hele gel Zeynebo (5)

Kapıdan gelemezsın  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Pencereden hopla gel  
Hele gel hele gel Zeynebo (6)

Elin uzat bohçaya  
Hele gel hele gel Zeynebo  
Yavaş yavaş in çaya  
Hele gel hele gel Zeynebo (7)

Âşıkına söz verdin  
Hele gel hele gel Zeynebo  
İn gel bizim bahçeye  
Hele gel hele gel Zeynebo (8), (Kaset kaydı)

## 6.1.2. Sekizli Hece Ölçüsü ile Yazılanlar

### 6.1.2.1. Size Elveda Elveda

Hey âşıklar hey erenler  
Size elveda elveda  
Fakir halimi görenler  
Size elveda elveda (1)

Bunda gidip dönmek var  
Gelip dostu görmemek var  
Dost bâbına ermemek var  
Size elveda elveda (2)

Hicrân imiş âşık işi  
Pervâz eder gönül kuşu  
Bilinmez Mevla'nın işi  
Size elveda elveda (3)

Meftûnam âhû gözlere  
Kebabım yandım közlere  
Elvedam olsun sizlere  
Size elveda elveda (4)

Esen âşkın dalgasıdır  
Çektiğim gönül yasıdır  
Ölüm yitim dünyasıdır  
Size elveda elveda (5)

Gurbetlik göründü bana  
Hasret kalam yana yana  
Sağlık verilirse cânâ  
Size elveda elveda (6)

Dâimî geldim vahdette  
Kül oldum dertte, möhnette  
Unutma cemde sohbette  
Size elveda elveda (7), (Orhan, 1999: 378)

#### **6.1.2.2. Garip Ağlama Ağlama**

Meste deli gönül meste  
Armağanım vardır dostu  
Hasretinden oldum hasta  
Garip ağlama ağlama (1)

Dertli sînemi dağlama  
Ben gidersem âhû gözlüm  
Yâdlara meyil bağlama  
Ellere meyil bağlama (2)

Aktı dîdem yaşı aktı  
Âteşin sînemi yaktı  
Şimdi ayrılığın vakti  
Garip ağlama ağlama (3)

Dertli sînemi dağlama  
Ben gidersem âhû gözlüm  
Yâdlara meyil bağlama  
Ellere meyil bağlama (4)

Hasretin beni öldürür  
Gül gibi benzim soldurur  
Ağlatan bir gün güldürür  
Garip ağlama ağlama (5)

Dertli sînemi dağlama  
Ben gidersem âhû gözlüm

Yâdlara meyil bağlama  
Ellere meyil bağlama (6)

Dâimî dertlidir candan  
Nasıl vazgeçersin benden  
Eğer ayrılırsam senden  
Garip ağlama ağlama (7)

Dertli sînemi dağlama  
Ben gidersem âhû gözlüm  
Yâdlara meyil bağlama  
Ellere meyil bağlama (8) (Taş, Turhan, 2004: 593)

### **6.1.2.3. Bizim Elin Yaylasında**

Kayalarda keklik öter  
Bizim elin yaylasında  
Sümbül mor menekşe biter  
Bizim elin yaylasında (1)

Sökün eder karlı dağlar  
Çağıl çağıl sular çağlar  
Yerler yeşil halı bağlar  
Bizim elin yaylasında (2)

Munzur suyu coşar gider  
Enginlere düşer gider  
Arap atlar koşar gider  
Bizim elin yaylasında (3)

Kar köpüklü sular akar  
Leylâk burcu burcu kokar  
Erenler semâha çıkar  
Bizim elin yaylasında (4)

Dâimî'nin sunaları  
Ellerinde kınaları  
Yayıp yayar anaları  
Bizim elin yaylasında (5), (Orhan, 1999: 387)

#### **6.1.2.4. Biri Sana Biri Bana**

Gel kardeşçe paylaşalım  
Biri sana biri bana  
Tatlı tatlı söyleşelim  
Biri sana biri bana (1)

Öküzümüz hayvanımız  
Sofraya gelen nânımız  
Cephedeki düşmanımız  
Biri sana biri bana (2)

Çalışmıyor ki emeğe  
Emek vererek yemeğe  
Alışmış bunu demeğe  
Ufak sana büyük bana (3)

Kaynatıyorsun hurmayı  
Kendin içersin burmayı  
Sen yiyorsun kavurmayı  
Kelle paça deri bana (4)

Fesatçının fesatını  
Yakaladık sirkatini  
Dâimî'nin tokatını  
Al ölünün körü sana (5), (Orhan, 1999: 292)

### 6.1.2.5. Güle Güle Var Vatana

Türk işçisi sanatkârı  
Güle güle var vatana  
Cân ülkesi dost diyârı  
Olmalıyız yâr vatana (1)

Eşin ile bacın ile  
Doktorun ilacın ile  
Yaratıcı gücün ile  
Abideler kur vatana (2)

Hele ey Dâimî hele  
Emekler gitmesin sele  
İçten gelen sevgi ile  
Kollarını sar vatana (3), (Orhan, 1999: 293)

### 6.1.2.6. Gelin Devrim Saflarına

Ey dedeler ey nineler  
Gelin devrim saflarına  
Ey Fatmalar Emineler  
Gelin devrim saflarına (1)

Şanlı zeybek arkadaşım  
Karadenizli arkadaşım  
Aslan yürekli dadaşım  
Gelin devrim saflarına (2)

Ahtı kararı bozanlar  
Kahrolsun yoldan azanlar  
Ey âşıklar ey ozanlar  
Gelin devrim saflarına (3)



Emperyalist güçlerine  
Burjuvanın suçlarına  
Vurmak için kışlarına  
Gelin devrim saflarına (4)

Dâimî'yim ey sunalar  
Yiğit doğuran analar  
Uyuyanlar uyananlar  
Gelin devrim saflarına (5), (Orhan, 1999: 291)

#### **6.1.2.7. Bir Dervişte Kemâl Olsa**

Bürünmez riyâ postuna  
Bir dervişte kemâl olsa  
Yoz davranır mı dostuna  
Kemâlinde amel olsa (1)

Sev dervişlerin merdini  
Derviş sayma nâmerdini  
Nasıl paylaşmaz derdini  
Bir dostuna bir hâl olsa (2)

Demsiz derviş olmaz amma  
Her deliyi derviş sanma  
Yeter Dâimî aldanma  
Karşındaki hilâl olsa (3), (Orhan, 1999: 423)

#### **6.1.2.8. Nice Nice Bayramlara**

Dileğimiz dostlar ile  
Nice nice bayramlara  
Erişelim güle güle  
Nice nice bayramlara (1)

Serhatlıyız biz serhatlı  
Kimi yaya kimi atlı  
Şeker gibi tatlı tatlı  
Nice nice bayramlara (2)

Hele güzel canlar ile  
Emekler gitmesin yele  
Yürüyelim hep elele  
Nice nice bayramlara (3)

Anam babam kardeşlerim  
Dostum yaranım eşlerim  
Ay yıldızım güneşlerim  
Nice nice bayramlara (4)

Dâimî'yim ülfet ile  
Kurbân gelir hürmet ile  
Aşureye niyet ile  
Nice nice bayramlara (5), (Orhan, 1999: 294)

#### **6.1.2.9. Bir İsmiñ Var Yalan Dünya**

Âşıklar neylesin seni  
Bir ismin var yalan dünya  
Harâmîler kol kol olsun  
Etsin seni talan dünya (1)

Yaş ağaçları kuruttun  
Nice canları çürüttün  
Eline geçeni yuttun  
Dev ejderha yalan dünya (2)

Dâimî konan göçüyor  
Bahar geldi gül açıyor

Çirkin güzelden kaçıyor  
Kayralara kalan dünya (3), (Kaset kaydı)

#### **6.1.2.10. Pîr Dolusun İçmeyince**

Her kişi âşık olamaz  
Pîr dolusun içmeyince  
Arasa dîdâr bulamaz  
Küllî vardan geçmeyince (1)

Ta ezelden âdetimiz  
Yâre yâr muhabbetimiz  
İzhâr olmaz vahdetimiz  
Hakikate göçmeyince (2)

Âşık olan ar mı eyler  
Şol âlemde kâr mı eyler  
Sefil bülbül zâr mı eyler  
Gonca güller açmayınca (3)

Helâlkârım harâm yemem  
Yolumda kemlik eylemem  
Her kişiye beli demem  
Müşkülümü seçmeyince (4)

Dâimî'yim der erilmeyiz  
Bu sır ağyara verilmez  
Meydanda pazar görülmez  
İnci gevher saçmayınca (5), (Orhan, 1999: 26)

#### **6.1.2.11. Canım Kurbân Olsun Merde**

Âşkın ile düştüm derde  
Canım kurbân olsun merde

Kaldır ara yerden perde  
Göreyim yüzünü dilber (1)

Âşk oduna yana yana  
Ciğerim döndü büryâna  
Çöllerde gezen ceylâna  
Benzettim gözünü dilber (2)

İçtim pîrlir irfânında  
Dönerim âşk meydanında  
Yazık gençlik devrânında  
Uçurma bazını dilber (3)

Gönlüm âşk atına bine  
Ol meydana cenge ine  
Vuruyor yeller zülfüne  
Seherin tozunu dilber (4)

Dâimî gel dost pendine  
Özün bendeyle bendine  
Sakın gâm etme kendine  
Rakibin sözünü dilber (5), (Orhan, 1999: 202)

#### **6.1.2.12. Göğsün Düğmele Düğmele**

Üç güzeller indi çaya  
Cemâlin benzettim aya  
Keten gömlek ince boya  
Göğsün düğmele düğmele (1)

Üç güzeller allanacak  
Çimenlerde sallanacak  
Al dudaklar ballanacak  
Göğsüm düğmele düğmele (2)

Üç güzeller üç güzeller  
Kol kola girmiş gezerler  
Katlime fermân yazarlar  
Göğsün düğmele düğmele (3), (Kaset kaydı)

### 6.1.2.13. Dâra Layık Olsam Bile

Yâr senden ayrı olmazsam  
Dâra layık olsam bile  
Sırrını yâd'a açmazam  
Derdin ile ölsem bile (1)

O yâr bana nâzı eder  
Münkür olan bize nider  
Yâri görsem gâmım gider  
Sraruben solsam bile (2)

Âşkın halinden bilirem  
Ben bu dert ile ölürem  
O yâr var iken gülürem  
Nice derde dalsam bile (3)

Âh çeküben ağlamazam  
Coş eyleyip çağlamazam  
Yâd'a meyil bağlamazam  
Yardan uzak kalsam bile (4)

Dâimî gördüm vechini  
O yâr göç etti göçünü  
Derim feleğin suçunu  
Huzuruna gelsem bile (5), (Orhan, 1999: 29)

#### **6.1.2.14. Yâr Güle Güle Dost Güle Güle**

Gider isen bizim elden  
Yâr güle güle dost güle güle  
Doyulamaz tatlı dilden  
Gel güle güle sar güle güle (1)

Biz gideriz yolumuza  
Sar kolların boynumuza  
Soyunup gir koynumuza  
Gel güle güle gir güle güle (2)

Susa deli gönül susa  
Def olunsun gâm ve gussa  
Tatlı leblerinden buse  
Al güle güle ver güle güle (3)

Bülbül arar dalımızı  
Dermek ister gülümüzü  
Elâ gözlüm halimizi  
Sor güle güle gör güle güle (4)

Dâimî der coşumuzu  
Bahar eyle kışımızı  
Ağlar isek yaşımızı  
Gel güle güle sil güle güle (5), (Orhan, 1999: 33)

#### **6.1.2.15. Gel Derdime Dermân Eyle**

Îlâhi mürüvvet senden  
Gel derdime dermân eyle  
Cemâlin gizleme benden  
Gel derdime dermân eyle (1)

Âlemler sultânısın sen  
Hem keremler kanısın sen  
Rahmeti bol ganısın sen  
Gel derdime dermân eyle (2)

Rahim sensin rahmân sensin  
Gönüllerde mehmân sensin  
Dertlilere dermân sensin  
Gel derdime dermân eyle (3)

Mâhitâbım sensin ezel  
Döküldü dalımda gazel  
Mürüvvet kıl şâh lemyezel  
Gel derdime dermân eyle (4)

Dâimî nicolur halım  
Kurudu budağım dalım  
Merhamet kıl sen al elim  
Gel derdime dermân eyle (5), (Orhan, 1999: 37)

#### **6.1.2.16. Sabreyle Gönül Sabreyle**

Menzil almak isterisen  
Sabreyle gönül sabreyle  
Dostu bulmak isterisen  
Sabreyle gönül sabreyle (1)

Sabredenler menzil alır  
Sabretmeyen yolda kalır  
Sabreden maksûdun bulur  
Sabreyle gönül sabreyle (2)

Bu âşıklık bir möhnettir

Hakk'tan bize hidâyettir  
Sabır başı selâmettir  
Sabreyle gönül sabreyle (3)

Yanar âşıkların nârı  
Bülbül güle eder zârı  
Sabredenler bulur yârı  
Sabreyle gönül sabreyle (4)

Dâimî coş edip çağlan  
Pervân olup nâre dağlan  
Tevekkül ol pîre bağlan  
Sabreyle gönül sabreyle (5), (Orhan, 1999: 297)

#### **6.1.2.17. Uğra Cânân İllerine**

Gider isen bâd-ı sabâ  
Uğra cânân illerine  
Yürü benden selâm söyle  
Dost bağının güllerine (1)

Yar bana verdi nevdâyı  
Ağlattı dertli şeydâyı  
Görürsen melek simâyı  
Dokun zülfü tellerine (2)

Gör sinenin yanıkını  
Gönül arar âşıkını  
Hayrân eyler âşıkını  
Tatlı şirin dillerine (3)

Keklik şahinden sakınır  
Bülbül de güle bakınır



O yâr kınalar yakınır  
Gül den nazik ellerine (4)

Dâimî der ki varılsam  
Gül olsam bağda derilsem  
Kemer olup da sarılsam  
O incecik bellerine (5), (Orhan, 1999: 40)

#### 6.1.2.18. Zülfü Teline Teline

Berdâr oldum nâzlı yârin  
Zülfü teline teline  
Bülbül oldum vardır zârım  
Gonca gülüne gülüne (1)

Bir akar pınar olaydım  
Yârim testine dolaydım  
Bir gümüş kemer olaydım  
İnce beline beline (2)

Dünya başa zindân gibi  
Yanan gönlüm suzân gibi  
Dalgâm vardır ummân gibi  
Âşkın yeline yeline (3)

Ol gill-ü gışştan boşandım  
Âşk libâsını kuşandım  
Türâb oluben döşendim  
Doğru yoluna yoluna (4)

Dâimî'yim gör neyledim  
Âşk deryâsını boyladım  
Özümü katre eyledim  
Âşkın seline seline (5), (Orhan, 1999: 41)

### 6.1.2.19. Bir Gün Olur Gelir Diye

Arzu çekerim o yâre  
Bir gün olur gelir diye  
Şu sînem oldu bin pâre  
Cânânımı bulur diye (1)

Âşk ile bağrım ezerim  
Söyler derdimi yazarım  
İlde umutlu gezerim  
Yâr hâlimden bilir diye (2)

Ararım leb-i balımı  
Kuruttu budak dalımı  
Yâre söylerim halımı  
Gözyaşımı siler diye (3)

Gördüm yâri otağında  
Yandırdı gençlik çağında  
Yazık ömrümün bağında  
Gonca güller solar diye (4)

Dâimî'yim bir kemterim  
Kara bağrımı döğërim  
Nâçârım boynum eğërim  
Bu dert bende kalır diye (5), (Orhan, 1999: 43)

### 6.1.2.20. Sazım Kırıldı Ne Hayıf

Yine duman aldı beni  
Sazım kırıldı ne hayıf  
Gâm efkâra saldı beni  
Sazım kırıldı ne hayıf (1)

Âşk ile zâreliyim ben

Yürekten yareliyim ben  
Ne bahtı kareliyim ben  
Sazım kırıldı ne hayıf (2)

Bir ustaya verdireyim  
Yaresini sardırayım  
Acep kime gördüreyim  
Sazım kırıldı ne hayıf (3)

Benim başım belâlı baş  
Saldı yüreğime ataş  
Mani oldu bir arkadaş  
Sazım kırıldı ne hayıf (4)

Dâimî ehl-i nâz olan  
Dalımda kumrubaz olan  
Benim ile albaz olan  
Sazım kırıldı ne hayıf (5), (Orhan, 1999: 425)

#### **6.1.2.21. Ruhum Uyandı Uyandı**

İçtim erenler demini  
Ruhum uyandı uyandı  
Gördüm kırkların cemini  
Nûra boyandı boyandı (1)

Evvel sofı eşler geldi  
Dostur deyu gülbenk aldı  
Mürşüt anda himmet kıldı  
Çırak uyandı uyandı (2)

Sürüldü semah havası  
Biçildi birlik libâsı

Yayıldı kudret lokması  
Erkân dolandı dolandı (3)

Budur erenlerin yolu  
Açıldı mârifet gülü  
Coş etti hakikat seli  
Aktı bulandı bulandı (4)

Dâimî dilimde virdim  
Hakk'ın dîdârını gördüm  
Hakikat şehrine girdim  
Benlik talandı talandı (5), (Orhan, 1999: 56)

#### **6.1.2.22. Hacı Bektaş Olmasaydı**

Kim bakardı halimize  
Hacı Bektaş olmasaydı  
Hasret idik yolumuza  
Hacı Bektaş olmasaydı (1)

Güneyinde Hırka Dağı  
Kuzeyinde Dede Bağı  
Açılmazdı birlik çağı  
Hacı Bektaş olmasaydı (2)

Uludur pîrimiz ulu  
O gösterdi doğru yolu  
Denilmezdi Anadolu  
Hacı Bektaş olmasaydı (3)

Sofu edep takınmazdı  
Kör benlikten sakınmazdı  
Türkçe gülbank okunmazdı  
Hacı Bektaş olmasaydı (4)

Türk'tür insanlığın eri  
Cihâna bedel her biri  
Kurulmazdı yeniçeri  
Hacı Bektaş olmasaydı (5)

Atatürk onun devamı  
Şan verdi dünyaya namı  
Seçemezdik hası hamı  
Hacı Bektaş olmasaydı (6)

Gafil uyanık olmazdı  
Ahtına sâdik olmazdı  
Dâimî âşık olmazdı  
Hacı Bektaş olmasaydı (7), (Orhan, 1999: 303)

#### **6.1.2.23. Nâzlı Yâre Vardınız mı?**

Havada uçuşan kuşlar  
Nâzlı yâre vardınız mı?  
Geçti bahar geldi kışlar  
Kuşlar yâre vardınız mı? (1)

Yücelerden uçup gelen  
Soğuk sular içip gelen  
Dost ilinden geçip gelen  
Kuşlar yâre vardınız mı? (2)

Benim yârim gençler genci  
Dişleri incidir inci  
İki cihânda birinci  
Kuşlar yâre vardınız mı? (3)

Benim yârim pek nâzlıdır

Kendi bülbül âvâzlıdır  
Eli sedefli sazlıdır  
Kuşlar yâre vardınız mı? (4)

Dâimî'yim durmaz gezer  
Zülûfler gerdâni çizer  
Al elleri şerbet ezer  
Kuşlar yâre vardınız mı? (5), (Orhan, 1999: 58)

#### **6.1.2.24. Gezelim Bahçe Bağları**

Gelir misin benim ile  
Gezelim bahçe bağları  
Sevişelim senin ile  
Hoş geçirelim çağları (1)

Yâr dişlerin meknûn gibi  
Akar yaşım ceyhun gibi  
Dertli gönlüm mecnûn gibi  
Dolaşır yüce dağları (2)

Gâm efkâr geldi bürüdü  
Yaşım sel oldu yürüdü  
Kalmadı her an eridi  
Şu yüreğimin yağları (3)

Hak nefesin dinler gezer  
Bilir misin kimler gezer  
Hasta olan inler gezer  
Dem devrân eder sağları (4)

Dâimî'ye yok mu bîat  
Gel sevdiğim etme inât  
Kırpiklerin olmuş cellât

Vurdu sîneme tığları (5), (Orhan, 1999: 60)

#### **6.1.2.25. Kesmeyelim Kuzuları**

Körpe kuzunun sürüsü  
Koyun olur her birisi  
Zay olur yünü derisi  
Kesmeyelim kuzuları (1)

Kuzu kesme hayıf olur  
Süt vermezsen zayıf olur  
Sonra kesen fayda bulur  
Büyütelim kuzuları (2)

Bin istersen bin veriyor  
Süt veriyor yün veriyor  
Kumaşımız ün veriyor  
Büyütelim kuzuları (3)

Süte atılır mayalar  
Çoban çoşar kaval çalar  
Şenlensin bizim yaylalar  
Büyütelim kuzuları (4)

Dâimî'yim bilen bilir  
Sürüden neler eksilir  
Kuzu kesilmez sevilir  
Büyütelim kuzuları (5), (Orhan, 1999: 304)

#### **6.1.2.26. Şen Olsun Adapazarı**

Gönül arz eyledi geldim  
Şen olsun Adapazarı  
Görünce hayrânı oldum  
Şen olsun Adapazarı (1)

Çevre yanı sıra dağdır  
Bezenmiş bahçedir bağdır  
Bülbülü ötecek çağdır  
Şen olsun Adapazarı (2)

Göz görür gönül açılır  
Etrâfa neşe saçılır  
Maden suları içilir  
Şen olsun Adapazarı (3)

Derde şifâdır havası  
Zümrüte benzer ovası  
Türkiye'nin şen yuvası  
Şen olsun Adapazarı (4)

Dâimî'yim hâlîm nice  
Hocamdan okudum hece  
Misafir kaldım bir gece  
Şen olsun Adapazarı (5), (Orhan, 1999: 388)

#### **6.1.2.27. Geldi Çattı Koca Ayı**

Daha köprüyü geçmeden  
Geldi çattı koca ayı  
Nerden dedik buna dayı  
Bâşköşeye geçti ayı (1)

Kuzu ister koyun ister  
Kemirmeğe boyun ister  
Tef çaldırır oyun ister  
Nerden dedik buna dayı (2)

Bâşköşeye geçti ayı



Ayı pençesini açtı  
Ağzindân salyalar saçtı  
Yurdumuzun tadı kaçtı  
Nerden dedik buna dayı  
Bâşköşeye geçti ayı (3)

Ataların sözü imiş  
Kurnâzlığın özü imiş  
Bunu diyen dürzü imiş  
Nerden dedik buna dayı  
Bâşköşeye geçti ayı (4)

Dâimî ağrı başını  
Ayırt pîrincin taşını  
Kime eden telaşını  
Sen ayıya dedin dayı  
Bâşköşeden inmez ayı (5), (Orhan, 1999: 428)

#### **6.1.2.28. Kametimi Dal Eyledi**

Nedir bu hâl gitmez serden  
Kametimi dal eyledi  
Felek ayırdı o yârdan  
Gözyaşımı sel eyledi (1)

Seher vakti gezer iken  
Ayağıma battı diken  
Ben o yâre gider iken  
Gelme diye el eyledi (2)

Yârdır beni âşka salan  
Söylemezem dîlden yalan  
Dîvâne gönlümü çalan  
Aklım alıp del eyledi (3)

Yitirdim güzel eşimi  
Derde yetirdi başımı  
Akıttı gözden yaşımı  
Çevre yanım göl eyledi (4)

Dâimî derim sözümü  
Gafletten açtım gözümü  
Mürşüde verdim özümü  
Kürelerde hâl eyledi (5), (Orhan, 1999: 66)

#### **6.1.2.29. Canların Cânânı Geldi**

Tazelensin yine demler  
Cânların cânânı geldi  
Gelsin demler gitsin gâmlar  
İçmenin zamanı geldi (1)

Şafak vakti bülbül sesi  
Güledir onun hevesi  
Artık dinsin inlemesi  
Baharın gülşânı geldi (2)

Dâimî'ye hâldeş olan  
Yolu ile yoldaş olan  
Cânlar ile gardaş olan  
Gönlümün ozanı geldi (3), (Orhan, 1999: 68)

#### **6.1.2.30. Gonca Güller Biter Şimdi**

Bahar geldi bağımıza  
Gonca güller biter şimdi  
Nazar eyle çağımıza  
Sefil bülbül öter şimdi (1)

Terk olayım küllî vardan  
Çıkıp gidem bu diyârdan  
Ayrı düştüm nâzlı yârdan  
Hasretimle tüter şimdi (2)

Dağ başında kar olurmuş  
Dünya başa dar olurmuş  
Bu dert bize zâr olurmuş  
Artık hicrân yeter şimdi (3)

Olur, güzelin vefâsı  
Çoktur aşğın cefâsı  
Benimle yârin sefası  
Beterinden beter şimdi (4)

Dâimî'yim der gezelim  
Döküldü gitti gazelim  
Benim o nâzlı güzelim  
Ele meyil katar şimdi (5), (Orhan, 1999: 72)

### **6.1.2.31. Koklamaya Kıyamam ki**

Bu gün cânân geldi bize  
Dudak sanki diller meze  
Yârim tazelerden taze  
Koklamaya kıyamam ki (1)

Benim yârim güle benzer  
Ovada sümbüle benzer  
Şakıyan bülbüle benzer  
Sohbetine doyamam ki (2)

Yıldız gibi muallâkta  
Doğarken gördüm şafakta

Gerdânında nokta nokta  
Benlerini sayamam ki (3)

Bozucuya dâhil miyim?  
Uyurgezer gafil miyim?  
Madem Âşık Dâimî'yim  
Ben câhile uyamam ki (4), (Orhan, 1999: 73)

#### 6.1.2.32. Gitmiyor Serden Hayâli

Paha mıdır dîdârına  
Şu bütün dünyanın malı  
Düş oldum yâr sevdasına  
Gitmiyor serden hayâli (1)

Bezm-i râhın ayan olmuş  
Şu cümle âşıkânına  
Seven varsa işte gelsin  
Biziz ol sulb-ı mevâlî (2)

Muallâktır âşkın işi  
Girmeyenler uzak dursun  
Men ârefe agâh olan  
Seçer harâmı helâli (3)

Gel beri ey câhil sofu  
Eyleme kendini bedbaht  
Burda harâmzâde olan  
Çeker divânda zevâli (4)

Gel Dâimî can Dâimî  
Şükürünü kesme cânândan  
Mahşer günü hazret-i Hakk  
Göstersiz bize cemâli (5), (Orhan, 1999: 77)

### 6.1.2.33. Bir O Vali Bir Bu Vali

Elazığ'dan Tunceli'ye  
Bir o vali bir bu vali  
Sizin gibi zır deliye  
Yüklenir halkın vebâli (1)

Yarandın mı efendine  
Düştün hıyânet bendine  
Fazla güvenme kendine  
Senden üstündür ahâlî (2)

Görmedin anayasayı  
Çektirdin halka tasayı  
Firavun üzdü Musa'yı  
Görüyoruz nedir hâli (3)

Türkiye yirminci asır  
Sende mi halkta mı kusur  
Çok şımarma hele bir dur  
Unutma gerçek Kemâl'i (4)

İçişleri birlik ister  
Türkiye'miz dirlik ister  
Demokrasi nedir göster  
Seni gidi karaçalı (5)

Dâimî diyor ki tanı  
Unutma gerçek Ata'nı  
Kana buladın vatanı  
Sorulacaktır suâli (6), (Orhan, 1999: 429)

### 6.1.2.34. Medet Senden Pîrim Ali

Ayrırma bizi katerden

Medet senden pîrim Ali  
Mahrûm eyleme dîdârdan  
Medet senden pîrim Ali  
Yetiş Hacı Bektaş Veli (1)

Münkürü nâra yandıran  
Âşıkları uyandıran  
Rûhumuzu inandıran  
Medet senden pîrim Ali  
Yetiş Hacı Bektaş Veli (2)

Münkir olan kalır matta  
Ayırma doğru sıfatta  
Koyma bizi arasatta  
Medet senden pîrim Ali  
Yetiş Hacı Bektaş Veli (3)

Müminlerin yolusun sen  
Muhammed'in gülüsün sen  
Rahmeti bol ulusun sen  
Medet senden pîrim Ali  
Yetiş Hacı Bektaş Veli (4)

Dâimî der günümüz var  
Kötülere kinimiz var  
Senden özge kimimiz var  
Medet senden pîrim Ali  
Yetiş Hacı Bektaş Veli (5), (Orhan, 1999: 88)

#### **6.1.2.35. Sînem Yareli Yareli**

Âşkına düşeli ey yâr  
Sînem yareli yareli  
Söyleyemem çok derdim var

Sînem yareli yareli (1)

Derdin ile ölem mi yâr  
Ağlayıp ya gülem mi yâr  
Bu hicrânla kalam mı yâr  
Sînem yareli yareli (2)

Merhametsiz zâlim ey yâr  
Hiç sormazsın hâlim ey yâr  
İyi bundan ölüm ey yâr  
Sînem yareli yareli (3)

Yar mısın ağyar mı ey yâr  
Bu hâl sana kâr mı ey yâr  
Derde devâ var mı ey yâr  
Sînem yareli yareli (4)

Dâimî'yi sormazsın yâr  
Müşkül halim görmezsin yâr  
Murâdımı vermezsin yâr  
Sînem yareli yareli (5), (Orhan, 1999: 80)

#### **6.1.2.36. Çekti Huzûruna Aldı Dost Beni**

Ârzûladım ben de dostu görmeğe  
Çekti huzûruna aldı dost beni  
Diz çöktüm önünde yüzüm sürmeğe  
Aldı yerden yere çaldı dost beni (1)

Cehâlet bir perde çekti önüme  
Yazık oldu baharıma ömrüme  
Teselli ararken garip gönlüme  
Âşkın girdâbına saldı dost beni (2)

Dertli Dâimî'yim gurbet ellerde  
Türkümüz söylenir esen yellerde  
Sessiz vadilerde ıssız çöllerde  
Aradı sonunda buldu dost beni (3), (Orhan, 1999: 91)

#### **6.1.2.37. Şâdu Handân Kılıp Hoş Etti Beni**

Sevgili yârenden bir nâme geldi  
Şâdu handân kılıp hoş etti beni  
Sohbeti sözleri bağrımı deldi  
Âşkıma âşk katıp coş etti beni (1)

Dest vuraydım erenlerin camına  
Gönül intizârdır dost selâmına  
Eyvallah efendim nûr kelâmına  
Sanki defineye düş etti beni (2)

Dâimî erelim cân vahdetine  
Âşıkız kâmilin kerametine  
Şükrolsun Hudâ'nın adâletine  
Bülbülü şeydâya eş etti beni (3), (Orhan, 1999: 87)

#### **6.1.2.38. Elâ Gözlüm Yaktın Beni**

Şu karşıdan gelen maya  
Yâr cemâlin benzer aya  
Sevemedim doya doya  
Elâ gözlüm yaktın beni (1)

Boyun benzer ince dala  
Sen düşürdün hâldan hâla  
Cânım sana kurbân ola  
Elâ gözlüm yakma beni (2)

Dâimî'nin kara bahtı



Benim ile etmiş ahtı  
Senin ile gönül tahtı  
Elâ gözlüm yaktın beni (3), (Orhan, 1999: 87)

#### **6.1.2.39. Aman Beni Gel Sar Beni**

Seni sevdim cân u tenden  
Aman beni gel sar beni  
Asla ayırlamam senden  
Aman beni gel sar beni (1)

Deli gönül âşka düşer  
Âşkın küresinde pişer  
Dalgaların serden aşar  
Aman beni gel sar beni (2)

Cemâlin benzettim aya  
Düştüm serseri sevdaya  
Sevişelim doya doya  
Aman beni gel sar beni (3)

Sensin gönlümün çırası  
Arttı sînemin yarası  
Silinsin kalbin karası  
Aman beni gel sar beni (4)

Dâimî sevdaya düşer  
Gâh durulur gâhi coşar  
Hasretin yâremi deşer  
Aman beni gel sar beni (5), (Orhan, 1999: 89)

#### **6.1.2.40. Her Ne Halde İsem Bilir Dost Beni**

Âşıkını bu menzile erdiren  
Her ne halde isem bilir dost beni

Bir noktada bin bir hikmet gördüren  
Her ne halde isem bilir dost beni (1)

Çekip katarını yola gelene  
Canım kurbân olsun halden bilene  
Şu gönlüm yar olmaz yüze gülene  
Her ne halde isem bilir dost beni (2)

Mümin olan muhabbeti hal eyler  
Özünü âlemde türâb yol eyler  
Nâdân olan ismimizi pul eyler  
Her ne halde isem bilir dost beni (3)

Kerem eyle kurtar ulu yaradan  
Ayırma bizleri cemden sıradan  
Câhil olan seçmez akı karadan  
Her ne halde isem bilir dost beni (4)

Dâimî eriştim seyrân çağıma  
Kumru dudu konar dal budağıma  
Ben bağban olmuşum kendi bağıma  
Her ne hâlde isem bilir dost beni (5), (Orhan, 1999: 90)

#### **6.1.2.41. Dönek Oğlu Dönek Seni**

Söyle ne yapmak istersin  
Dönek oğlu dönek seni  
Yurdumu satmak istersin  
Ördek oğlu ördek seni (1)

İnsanlıktan uzak oldun  
Tezvîr oldun tuzak oldun  
Devrimlere nifâk oldun  
Ödlek oğlu ödleki seni (2)

Müsbet ilme inanmazsın  
Doğru söylerim kanmazsın  
Uyumuşsun uyanmazsın  
Kelek oğlu kelek seni (3)

Tazı oldun tavşan yedin  
Keçi oldun orman yedin  
Doğrulara yalan dedin  
Binek oğlu binek seni (4)

Dâimî der ki yanarsın  
Kargasın leşe konarsın  
Kendini fil mi sanarsın  
Sinek oğlu sinek seni (5), (Orhan, 1999: 430)

#### **6.1.2.42. Münkür Oğlu Münkür Seni**

Tilki oldun tavşan yedin  
Keçi oldun yavşan yedin  
Doğru söze yalan dedin  
Münkür oğlu münkür seni (1)

Muâviye deden midir?  
Yezît sana beden midir?  
Anlamayan âdem midir?  
Yezit oğlu yezit seni (2), (Orhan, 1999: 431)

#### **6.1.2.43. Gel Beri Cânân Gel Beri**

Güzel sen ne salırsın  
Gel beri cânân gel beri  
Güzelim der alırsın  
Gel beri cânân gel beri (1)

Melek misin hûrî müsün?  
Şu göklerin nûru musun?  
Bu fakirin yârimisin  
Gel beri güzel gel beri (2)

Siyah zülfün tel tel olmuş  
Yanağın gülleri solmuş  
Gönlüm hicrân ile dolmuş  
Gel beri güzel gel beri (3)

Güzellerin şâhısın sen  
Âlemlerin mâhısın sen  
Şu gönlümün râhısın sen  
Gel beni cânân gel beri (4)

Dâimî'yim yandım nâre  
Bülbül oldum düştüm zâre  
Şu derdime eyle çâre  
Gel beri cânân gel beri (5), (Orhan, 1999: 94)

#### **6.1.2.44. Nerde Bizim Demokrasi**

Gece gündüz arıyorum  
Nerde bizim demokrasi  
Her geçene soruyorum  
Nerde bizim demokrasi (1)

Bıçak kemiğe dayandı  
Millet cânından usandı  
Çok susadım bağrım yandı  
Nerde bizim demokrasi (2)

Çok kıydılar öğretmeni  
Bana ilim öğretmeni

Seni arıyorum seni  
Nerde bizim demokrasi (3)

Dalkavuğu övüyoruz  
Gerçeklere sövüyoruz  
Devrimciyi dövüyoruz  
Nerde bizim demokrasi (4)

Dâimî dir benim adım  
Arıyorum adım adım  
Ona ermektir murâdım  
Nerde bizim demokrasi (5), (Orhan, 1999: 309)

#### **6.1.2.45. Anlayamaz Sofu Bizi**

Biz âşıkız saz çalarız  
Anlayamaz sofu bizi  
Hiçbir zaman ırgalamaz  
Ham sofunun lafi bizi (1)

Sofu bizde karar etmez  
Karar etse zarar etmez  
Aksettirir inkâr etmez  
Aynaların sâfi bizi (2)

Kırılması hâin eller  
Dâimî'yi kim engeller  
Kendi özü gibi beller  
Kör cevizin kofu bizi (3), (Orhan, 1999: 312)

#### **6.1.2.46. Yobaz Oğlu Yabaza Bak**

Kimi zâlim kimi yaman  
Nefsi galip vermez aman  
Şirretlenir zaman zaman

Yobaz oğlu yobaza bak (1)

İnanmazsan biraz yokla  
Evir çevir tam bir kukla  
Gidişî var takla takla  
Cambaz oğlu cambaza bak (2)

Hani vaatlerin hani  
Tamir edecektin yani  
Melek görünen bir cânî  
Gözü kanlı gâmmaza bak (3)

Yıktı ümitleri yıktı  
Yıktı da kenara çıktı  
Fakiri sıktıkça sıktı  
Şu yalancı fetbaza bak (4)

Dâimî'yim erilecek  
Defteriniz dürülecek  
Dağın ardı görülecek  
Sen o zaman âvâza bak (5), (Orhan, 1999: 433)

#### **6.1.2.47. Anladık Sırrını Ayağına Geldik**

Enel-Hakk denilen mâna özünü  
Anladık sırrını ayağına geldik  
Hep bir idik iptidada mekânda  
Serpile serpile bu yana geldik (1)

Hoş bir hikâyettir Âdem'le Havvâ  
Müsbet tekâmül den olmadık tenhâ  
Erdem tabiattan insana revâ  
Cânı birleştirdik cânâna geldik (2)

Cevherin özüdür cismi insanın  
Hakkın sıfatıdır resmi insanın  
Yalnız cehâlettir hasmı insanın  
Yıkıp yok etmeye meydana geldik (3)

Mayası hakikat gevheri hümâ  
Tükenmez madeni bir oldu simâ  
Sormadılar bize kâğıt diploma  
Yazıldık mektebi irfâna geldik (4)

Dâimî'yiz toplum ereğimidir  
Topluma yönelmek gereğimidir  
Toplum ile çarpan yüreğimidir  
Cân ile baş ile kurbâna geldik (5), (Orhan, 1999: 104)

#### **6.1.2.48. Ezelden Dîdârı Gördük de Geldik**

Sûal etmen bizim hikmetimizden  
Ezelden dîdârı gördük de geldik  
Çok mânâ açılır ülfetimizden  
Âdemle cennete girdik de geldik (1)

Şit olduk İdris'e geldik eyelendik  
Hakikat rumzunu orda söylendik  
Be bir nokta ile pinhân eyelendik  
Bir olduk birlikte durduk da geldik (2)

Evvel yetmiş iki babdan seçildik  
Âşkın hızarına düştük biçildik  
Pîr elinden dolu olduk içildik  
Mekteb-i irfâna girdik de geldik (3)

Ârif imiş hâl içinde hâl güden  
Gerçek erenlerin izine giden

Yedi iklim dört köşeye hükmeden  
Süleyman tahtını kurduk da geldik (4)

Dâimî dönmeyiz bu doğru rahtan  
Berâtımız geldi Ulu Dergâh'tan  
Biz destûr almışız gül yüzlü Şâh'tan  
Muhabbet gülünü derdik de geldik (5), (Orhan, 1999: 105)

#### **6.1.2.49. Dostları Görmeye Geldik**

Bizler Avusturalya'ya  
Dostları görmeye geldik  
Anavatandan buraya  
Dostları görmeye geldik (1)

Bedia Akartürk bülbül  
Mediha Şen bir deste gül  
Hep bir sevgi hep bir gönül  
Dostları görmeye geldik (2)

Cânân canhoş kekik gibi  
Sekişi var keklik gibi  
Emmi gardaş dayı gibi  
Dostları görmeye geldik (3)

Cândan bağlan onuruna  
Gerçekliğin gururuna  
Ta Sidney'e Melbourn'a  
Dostları görmeye geldik (4)

Dâimî âşıktır size  
Sevginiz şifâdır bize  
Hürmetim var hepinize  
Dostları görmeye geldik (5), (Orhan, 1999: 103)



### 6.1.2.50. Gidenim Yok Gelenim Yok

Kaldım Şu garip diyârda  
Gidenim yok gelenim yok  
Düşmüşem ele ayaĝa  
Gözyaşımı silenim yok (1)

Bu gâm yükünü çekmeye  
Siyah zülfünü bükmeye  
Açuben derdim dökmeye  
Ahvâlimden bilenim yok (2)

Gâh ağladım gâhi güldüm  
İkiliĝi kalpten sildim  
Bu mihneti yârdan bildim  
Derde devâ bilenim yok (3)

ÂŞık olup âşka daldım  
Hocamdan dersimi aldım  
Gurbet ilde düşkün kaldım  
Şu elimi alanım yok (4)

Dâimî düştüm dileĝe  
Benzersin hûrî meleĝe  
Cân mı veririm feleĝe  
Beni âşka salanım yok (5), (Orhan, 1999: 314)

### 6.1.2.51. Devrâna Gel Devrâna Gel

Farkeyle kendini ey cân  
Devrâna gel devrâna gel  
Silinsin gönülden gümân  
Devrâna gel devrâna gel (1)

Sevgi yolunu güderiz

Çevrilir dosta gideriz  
Kâmile secde ederiz  
Devrâna gel devrâna gel (2)

Gel birliğe, bizden kaçma  
Hâinlere sofrâ açma  
Melânet yurduna göçme  
Devrâna gel devrâna gel (3)

Kurulur erenler cemi  
Sakın hor görme Âdemi  
Budur gerçeklerin demi  
Devrâna gel devrâna gel (4)

Uludur gerçekler ulu  
Dâimî onların kulu  
Bu dur erdemliğin yolu  
Devrâna gel devrâna gel (5), (Orhan, 1999: 316)

#### **6.1.2.52. Medet Şâhım Mürvet Şâhım**

Koyma bizi arasatta  
Medet şâhım mürvet şâhım  
Kurtar bizi zulumatta  
Medet şâhım şürvet şâhım (1)

Kerem eyle Şah-ı Merdân  
Sensin ol dermâni derdan  
Etme âlemde sergerdân  
Medet şâhım mürvet şâhım (2)

Seni sevdim camı tenden  
Eyle bizi şâd-ü handân  
Mahrûm eyleme ihsândan

Medet şâhım mürvet şâhım (3)

Rahmeti kesme kulundan

Ayırma doğru yolundan

Düşkünlerin tut elinden

Medet şâhım mürvet şâhım (4)

Dâimî kemîne kuldur

Gönlümü nûr ile doldur

Nevs-i âmmeremi öldür

Medet şâhım mürvet şâhım (5), (Orhan, 1999: 126)

### **6.1.2.53. Gel Seninle Dost Olalım**

Kaçma benden uzaklara

Gel seninle dost olalım

Sakın düşme tuzaklara

Gel seninle dost olalım (1)

Görünüyorsun ben gibi

Aynı varlığım sen gibi

Bir baş gibi beden gibi

Gel benimle dost olalım (2)

Ben senden değilim ayrı

Ayrı görüp olma sayrı

Şu ikilik bitsin gayrı

Gel benimle dost olalım (3)

Dostluk her şeyden uludur

Dostluk erdemlik doludur

Bu yol esenlik yoludur

Gel benimle dost olalım (4)

Dâimî'dir ozanımız  
Dosta fedâdır cânımız  
Kîndir bizim düşmanımız  
Gel seninle dost olalım (5), (Orhan, 1999: 127)

#### **6.1.2.54. Erkâna, Yola Varalım**

Gel ey gardaş gör bu işi  
Erkâna, yola varalım  
Erenlerin gülşânında  
Açılan güle varalım (1)

Derviş olur vardan geçen  
Hakikat yurduna göçen  
Türlü müşkülünü seçen  
Bir gerçek ele varalım (2)

Bulmak istersen vefâyı  
Etme nefsine cefâyı  
Yetmiş üç farzı küfâyı  
Fehmeden kula varalım (3)

Seyrettik cemâlullahı  
Dönmezem dosttan vallâhi  
Rûz-u şeb kelâmullahı  
Zikreden dile varalım (4)

Dâimî gir âşk şehrine  
Şükreyle dostun kahrine  
Ol hakikatin bahrine  
Çağlayan sele varalım. (5), (Orhan, 1999: 318)

### 6.1.2.55. Kulun Senin Gülsüm Hanım

Sîneme hañçer çakıyor  
Telin senin Gülsüm Hanım  
Bülbül olmuşta şakıyor  
Dilin senin Gülsüm Hanım (1)

Baktım gerdânda halına  
Dönmüş ol kudret balına  
Benziyor servi dalına  
Belin senin Gülsüm Hanım (2)

Ben seni kanden bulayım  
Hem sararıp hem solayım  
Kalıp yanında olayım  
Kulun senin Gülsüm Hanım (3)

Hayâlin gelir gözüme  
Kastetme tatlı özüme  
Cennet görünür gözüme  
İlin senin Gülsüm Hanım (4)

Dâimî'yim nazarıma  
Azmedip gel pazarıma  
Gel uğrasın mezarıma  
Yolun senin Gülsüm Hanım (5), (Orhan, 1999: 366)

### 6.1.2.56. Türkiye'mi Çok Özledim

Turist gittim Almanya'ya  
Türkiyemi çok özledim  
Ta içimden duya duya  
Türkiye'mi çok özledim (1)

Yaylasını ovasını  
Bülbüllerin yuvasını  
Mis kokulu havasını  
Türkiye’mi çok özledim (2)

Denizini ırmağını  
Zümrüt gibi yaprağını  
Güneşini toprağını  
Türkiye’mi çok özledim (3)

Yalçın kayalı dağını  
Şefkât tüten ocağını  
Milletimi bayrağını  
Türkiye’mi çok özledim (4)

Dâimî âşıktır sana  
Kurbân olayım vatana  
Edirne’den Ardahan’a  
Türkiye’mi çok özledim (5), (Orhan, 1999: 381)

#### **6.1.2.57. Dardime Dermâna Geldim**

Ela gözlü güzel şâhım  
Dardime dermâna geldim  
Artıyor feryâdım ahım  
Bülbülüm gülşâna geldim (1)

Yüzlerimi süre süre  
Ben Şâh’ı Merdân’a geldim  
Dertliyim dermân dilerim  
Tabîbe lokmana geldim (2)

Âşk elinden yana yana  
Ciğerim döndü püryâna

Kabul eylersen divâna  
Cemâlin görmeye geldim (3)

Bak Dâimî'nin âhına  
Bent oldum şâhlar şâhına  
Erenlerin dergâhına  
Teslimim kurbâna geldim. (4), (Kaset kaydı)

#### **6.1.2.58. Dört Kapıdan Gel Gidelim**

Mürşitlikten nişân gerek  
Dört kapıdan gel gidelim  
Feyzi irfân rüşan gerek  
Ulu bahre dal gidelim (1)

Ederiz yâre sucudu  
Kesme cânândan umudu  
Muti kable entemutu  
Sırma mazhar ol gidelim (2)

Kespeyle gönülde nuru  
Nâdân olan çeker zarı  
Mürşitlik değildir baru  
Kalp evini sil gidelim (3)

Mürütlerin halı gerek  
Damgalanmış malı gerek  
Diri değil ölü gerek  
Hortlak durma öl gidelim (4)

Dâimî postunda otur  
Şahâdetin dile getir  
Hâl edip müşkülün bitir  
Mânâsını bul gidelim (5), (Orhan, 1999: 140)

### 6.1.2.59. Mademki Ben Bir İnsanım

Kâinatın aynasıyım  
Mademki ben bir insanım  
Hakkın varlık deryâsıyım  
Mademki ben bir insanım (1)

İnsan hakta hak insanda  
Arıyorsan bak insanda  
Hiç eksiklik yok insanda  
Mademki ben bir insanım (2)

İlim bende kelâm bende  
Nice nice âlem bende  
Yazar levhi kalem bende  
Mademki ben bir insanım (3)

Bunca temennî dilekler  
Vız gelir çarkı felekler  
Bana eğilsin melekler  
Mademki ben bir insanım (4)

Tevrât'ı yazâbilirim  
İncîl'i dizebilirim  
Kurân'ım sezebilirim  
Mademki ben bir insanım (5)

Enel Hakk'ım ismim ile  
Hakka erdim cismim ile  
Benziyorum resmim ile  
Mademki ben bir insanım (6)

Dâimî'yim harap benim  
Ayaklarda türâb benim



Âşıklara şarâp benim  
Mademki ben bir insanım (7), (Orhan, 1999: 129)

#### **6.1.2.60. Mansur Olur Asılırim**

Toprak olur basılırim  
Mansûr olur asılırim  
Kurbân olur kesilirim  
Güzel halkım senin için (1)

Ateşlerde kavrulurum  
Yanar yanar savrulurum  
Devrim devrim devrilirim  
Güzel halkın senin için (2)

Tümden tüme atılırim  
Dertten derde katılırim  
Köle olur satılırim  
Güzel halkım senin için (3)

Ezim ezim ezilirim  
Kabdan kaba süzülürüm  
Derim verir yüzülürüm  
Güzel halkım senin için (5)

Dâimî'yim bilinirim  
Taşlanırım gülünürüm  
Dilim dilim dilinirim  
Güzel halkım senin için (6), (Orhan, 1999: 327)

#### **6.1.2.61. Artıyor Efkârım Benim**

Nâzlı yârdan ayrılalı  
Artıyor efkârım benim  
Gizli gizli tenhâlarda

Ağlamaktır karım benim (1)

Hâzan vurmuş dallar gibi  
Tozuyorum yollar gibi  
Bozbulanık seller gibi  
Çağlamaktır karım benim (2)

Âşkın derin yareleri  
Bulunur mu çareleri  
Al yerine kareleri  
Bağlamaktır karım benim (3)

Hasret kaldım gül yüzüne  
Şekerden tatlı sözüne  
Ciğeri âşkın közüne  
Dağlamaktır karım benim (4)

Dâimî'yim güzelde nâz  
Güzelde naz bende niyâz  
İki mızrap bir kırık sâz  
Elde olan varım benim (5), (Orhan, 1999: 141)

#### **6.1.2.62. Benim Dönmez Yiğitlerim**

Güzel vatanın direği  
Benim dönmez yiğitlerim  
Sendedir mertlik, yüreği  
Benim ölmez yiğitlerim (1)

Anadolu sana vatan  
Yusuflar'dır orda yatan  
Merttir soyun merttir atan  
Benim yılmaz yiğitlerim (2)

Damarında coşar kanın  
Yiğit dolu her bir yanın  
Mertlik senin öz nişânın  
Benim güzel yiğitlerim (3)

Günden güne hafta hafta  
Sıklaşıyoruz bir sâfta  
Anayasa durmaz rafta  
Benim canım yiğitlerim (4)

Dâimî'yim coşa coşa  
Karlı dağlar aş aşı  
Size geldim koşa koşa  
Benim aslan yiğitlerim. (5), (Orhan, 1999: 321)

### **6.1.2.63. Gezmeliyim Gezmeliyim**

Seyyâh olup şu âlemi  
Gezmeliyim gezmeliyim  
Ben bu âşk ile sînemi  
Ezmeliyim ezmeliyim (1)

Kıymetini bilmez her cân  
Bir telini değmez Tercan  
Ak göğsüne inci mercân  
Düzmeliyim düzmeliyim (2)

O yâre ettim şahâdet  
Geldi âşk ile muhabbet  
Gerdânına bayı tebbet  
Yazmalıyım yazmalıyım (3)

Yârdır güzellere server  
Cemâlidir misk ü amber

Leblerinden ab-ı kevser  
Süzmeliyim süzmeliyim (4)

Dâimî anar kerimi  
Verdim can ile serimi  
O yâr âşkına derimi  
Yüzmeliyim yüzmeliyim (5), (Orhan, 1999: 148)

#### **6.1.2.64. Ben Kendimi Bilmez miyim?**

Hem evrenim hem zerreyim  
Ben kendimi bilmez miyim?  
Zerre içinde zerreyim  
Ben kendimi bilmez miyim? (1)

Hata bende hakîr benim  
Hizmet ehli zakîr benim  
Dost katında bakîr benim  
Ben kendimi bilmez miyim? (2)

Dâimî'yim bende bende  
Bent olmuşum bende bende  
Her gönülde perâkende  
Ben kendimi bilmez miyim? (3), (Orhan, 1999: 147)

#### **6.1.2.65. Sandım Kerbelâ'yı Gördüm**

Kanlı Maraş'ın düzünde  
Sandım Kerbelâ'yı gördüm  
Körpe kuzular dizinde  
Fatma'yı Zehra'yı gördüm (1)

Ezelidir o ezeli  
Fidanlar döktü gazeli  
Şâh'ı Merdân gerçek Veli

Ali Murtezâ'yı gördüm (2)

Gerçek âşıkların varı  
Şehitlerin tek serdârı  
Şehriban ananın yâri  
Hüseyin fedâyı gördüm (3)

İmam Hasan çekti kahrı  
Muâviye sundu zehri  
Ehl-i beytin ilim şehri  
Zeyneli Abay'ı gördüm (4)

İmam Bakîr'dır tacımız  
İmam Cafer mihracımız  
Ondan gelir ilacımız  
Kazım-ı Rıza'yı gördüm (5)

Rıza'dan doğan Taki'dir  
Gülün goncası Naki'dir  
Hasan Askeri Baki'dir  
Mehdi'de davayı gördüm (6)

Ey Dâimî bitmez savaş  
On dört masum döktüler yaş  
Zuhûr etti Hacı Bektaş  
Gerçek evliyâyı gördüm (7), (Orhan, 1999: 156)

#### **6.1.2.66. Yetmelisin Deli Gönlüm**

Bir olup da birliğine  
Yetmelisin deli gönlüm  
Bülbül gibi dost gülüne  
Ötmelisin deli gönlüm (1)

Bağlandın ise insana  
Ömrünü verme ziyâna  
Senlik benliği bir yana  
Atmalısın deli gönlüm (2)

Bil Dâimî sevâbını  
Oku âşkın kitabını  
Gerçeklerin hitâbını  
Tutmalısın deli gönlüm (3), (Orhan, 1999: 323)

### **6.1.2.67. Dolanma Divâne Gönlüm**

Pervâneler gibi nare  
Dolanma divâne gönlüm  
Yüze gülen sahte yâre  
İnanma divâne gönlüm (1)

Yar bağında biter gonca  
Sabredemem dermeyince  
Seni candan sevmeyince  
Gel kanma divâne gönlüm (2)

Dâimî seyrâna çıkıp  
Bahar seli gibi akıp  
Hakikat bendini yıkıp  
Bulanma divâne gönlüm (3), (Orhan, 1999: 157)

### **6.1.2.68. Nerde Kaldı Dertli Gönlüm**

Senin ile dost olanlar  
Nerde kaldı dertli gönlüm  
Meclisinde mest olanlar  
Nerde kaldı dertli gönlüm (1)

Hani yüze gülenlerin

Çağırmadan gelenlerin  
Senin için ölenlerin  
Nerde kaldı dertli gönlüm (2)

Hani senin cân yoldaşın  
Öz akraban öz gardaşın  
Cândan seven arkadaşın  
Nerde kaldı dertli gönlüm (3)

Varlığına sevinenler  
Yokluğuna dövünenler  
Senin ile övünenler  
Nerde kaldı dertli gönlüm (4)

Dâimî'yim aşanların  
Kucak açıp koşanların  
Sohbetinle coşanların  
Nerde kaldı dertli gönlüm (5), (Orhan, 1999: 158)

#### **6.1.2.69. Ela Gözlüm Ela Gözlüm**

Kaldır yüzünden nikâbı  
Elâ gözlüm elâ gözlüm  
Sensin âşıkın mihrabı  
Elâ gözlüm elâ gözlüm (1)

Bülbülsün gönül şehriden  
Gezersin âşkın bahrinden  
İçir lebin kevserinden  
Elâ gözlüm elâ gözlüm (2)

Yanağın baldır şekerdir  
Özü mest olanlar erdir  
Şu gönlüm sana nökerdir

Elâ gözlüm elâ gözlüm (3)

Mecnûnam gezerem bağı  
Eridi yüreğim yağı  
Koynundur cennetin bağı  
Elâ gözlüm elâ gözlüm (4)

Dâimî'yim saldın âşka  
Var mı güzel senden başka  
Kurbân olam sana keşke  
Elâ gözlüm elâ gözlüm (5), (Orhan, 1999: 159)

#### **6.1.2.70. Selâmımı Aldı O Can**

Selâm verdim nâzlı pîre  
Selâmımı aldı o cân  
Dedim şu hâlimi göre  
Derdim neyse bildi o cân (1)

Nasıl sevmem böyle dostu  
Yoluna verirem postu  
Bismillahtır kaşın üstü  
Benimle yâr oldu o cân (2)

Kadrini bilmez cühela  
Düşer nefis ile hayâle  
Erdirdi bizi visâle  
Kadîm mihmân geldi o can (3)

Zarh deli gönül zarlı  
Gidemiyom yollar karlı  
Kerâmeti âşıkardı  
Derde devâ buldu o cân (4)



Dâimî düştüm ferrâşa  
İkrâr verdim dönmem hâşa  
Nüfusu hükmeder taşa  
Elimizi aldı o can (5), (Orhan, 1999: 162)

#### **6.1.2.71. Yâr Elinden Yâr Elinden**

Âşık olup serden geçtim  
Yâr elinden yâr elinden  
Destûr dedim dolu içtim  
Pîr elinden pîr elinden (1)

Yeter ey sevdiğim yeter  
Hasretin sînemde tüter  
Cân bülbülü durmaz öter  
Zâr elinden zâr elinden (2)

Bu hicrân bağrımı döğmüş  
Zülüfler gerdâna değmiş  
Gonca gül boynunu eğmiş  
Hâr elinden hâr elinden (3)

Âşk meyinden içen kanar  
Beni gören mecnûn sanar  
Pervâne tutuşur yanar  
Nâr elinden nâr elinden (4)

Dâimî der uyamadım  
Yâr sözlerim duyamadım  
Lezzetinden doyamadım  
Bar elinden bar elinden (5), (Orhan, 1999: 170)

#### **6.1.2.72. Söyle Kimin Yârisin Sen?**

Suya giden telli dilber

Söyle kimin yârisin sen  
Saçın olmuş misk-i amber  
Söyle kimin yârisin sen? (1)

Üstüne yâd güzel gelmez  
Câhiller kadrini bilmez  
Seni seven kişi ölmez  
Söyle kimin yârisin sen? (2)

Diller söyler bülbül gibi  
Yanağın gonca gül gibi  
Ovadaki sümbül gibi  
Söyle kimin yârisin sen? (3)

Kirpiklerin ok ok olmuş  
Cemâlin nûr ile dolmuş  
Elin derde devâ bulmuş  
Söyle kimin yârisin sen? (4)

Dâimî'yim bak hallere  
Salınıp gitme ellere  
Düşersin dilden dillere  
Söyle kimin yârisin sen? (5), (Orhan, 1999: 173)

### **6.1.2.73. Güler misin Ağlar mısın?**

Ham sofunun gidişine  
Güler misin ağlar mısın?  
Bize bühtân edişine  
Güler misin ağlar mısın? (1)

Hor bakıyor horlar bize  
Tuzak bize torlar bize  
Taş atıyor körler bize

Güler misin ağlar mısın? (2)

Her gün soğan âş yiyene  
Yiyip de şükür diyene  
İpek satıp çul giyene  
Güler misin ağlar mısın? (3)

Her gün her gün kemirene  
Emekçiyi sömürene  
Yine ona oy verene  
Güler misin ağlar mısın? (4)

Dâimî bir dost araya  
Beyaz demesin karaya  
Şu acâip manzaraya  
Güler misin ağlar mısın? (5), (Orhan, 1999: 435)

#### **6.1.2.74. Sen Sosyalist Olamazsın**

Eğri büğrü özün ile  
Sen sosyalist olamazsın  
Yalan dolan sözün ile  
Sen sosyalist olamazsın (1)

Herkese öğüt satarsın  
Kendin salkımı yutarsın  
Düşmüş gaflete yatarsın  
Sen sosyalist olamazsın (2)

Güya mâşık güya âşık  
Âşık ammâ ne bulaşık  
Halt edersen kaşık kaşık  
Sen sosyalist olamazsın (3)

Düşmüş boyanın küpüne  
Gerilmiş gurur ipine  
Böyle tepine tepine  
Sen sosyalist olamazsın (4)

Dâimî'yim sözüm seçik  
Söylüyorum açık açık  
Böyle sarhoş böyle kaçık  
Sen sosyalist olamazsın (5), (Orhan, 1999: 436)

### **6.1.2.75. Dost İline Varmak İçin**

Gönül kuşum pervâz eder  
Dost iline varmak için  
Bülbüllerim âvâz eder  
Dost gülünü dermek için (1)

Ben o dosttan uzak kaldım  
Hasret deryâsına daldım  
Bugün dosta haber saldım  
Huzuruna durmak için (2)

Kızıyorum emelime  
Savaş açtım engelime  
Aldım engeli elime  
Taştan taşa vurmak için (3)

Dost devrimci coşa coşa  
Engelleri aşa aşa  
Ben öleyim sen çok yaşa  
Ereğine ermek için (4)

Dâimî'ye sümbül verdi  
El uzattım dört gül verdi

Dost saçından bir tel verdi  
Kefenime sarmak için (5), (Orhan, 1999: 176)

#### **6.1.2.76. Yolu Yol Olduğu İçin**

Beyhanî'yi çok severim  
Yolu yol olduğu için  
Hem severim hem överim  
Gonca gül olduğu için (1)

Canım fedâ öyle merde  
Kıymet verir her bir ferde  
Gönlü alçak özü yerde  
Dosta kul olduğu için (2)

Mert evladı mert soyundan  
Gelir Horasan boyundan  
İçmiş muhabbet suyundan  
Dosttan bal olduğu için (3)

Bilirim yiğit soyunu  
Alır aslandan payını  
Sevmez kötünün huyunu  
Çiğde kal olduğu için (4)

Dâimî Beyhanî birdir  
Her ahlâkta hem fikirdir  
Aslı erden gerçek erdir  
Gönlü bol olduğu için (5), (Orhan, 1999: 177)

#### **6.1.2.77. Dillerine Cânân Senin**

Hayrân oldum muhabbetli  
Dillerine cânân senin  
Âşık oldum mâh yüzünde

Hallerine cânân senin (1)

Yakın edelim uzağı  
Ağyar kuruyor tuzacı  
Adular kondurur zağı  
Güllerine cânân senin (2)

Derdimi yâre söyledim  
Bilmem ki ele neyledim  
Özümü türâb eyledim  
Yollarına cânân senin (3)

Hüsnün nuri gülzâr olmuş  
Güzellere serdâr olmuş  
Dertli gönlüm berdâr olmuş  
Tellerine cânân senin (4)

Dâimî'yim durulayım  
Âşk elinden yorulayım  
Bir gececik sarılayım  
Bellerine cânân senin (5), (Orhan, 1999: 179)

#### **6.1.2.78. Sen Benimsin Ben Senin**

Keman kaşın arasına  
Meyil oldum karasına  
Bak kalbimin yarasına  
Ben seninim ben benim (1)

Bülbülünüm gül senin  
Bu kadar zâlim olma  
Sen benimsin ben senin (2)

Budur gerçeğin doğrusu

Cehâlettir baş ağrısı  
Hepimiz insan yavrusu  
Ben seninim ben senin (3)

Bülbülünüm gül senin  
Bu kadar zâlim olma  
Sen benimsin ben senin (4)

Dâimî'yim gel göçelim  
Hayat suyundan içelim  
Senlik benlikten geçelim  
Ben seninim ben senin (5)

Bülbülünüm gül senin  
Bu kadar zâlim olma  
Sen benimsin ben senin (6), (Orhan, 1999: 180)

#### **6.1.2.79. Berisin Cânân Berisin**

Âşkın çıkmıyor bu candan  
Berisin cânân berisin  
Demem Yusuf-u Kenan'dan  
Gerisin cânân gerisin (1)

Derdim gelmiyor kaleme  
Bak bu bendeki kelâma  
Ay güneş doğar âleme  
Birisin cânân birisin (2)

Dâimî diledim dilek  
Engel olma kahpe felek  
Ya hûrîsin ya da melek  
Perisin cânân perisin (3), (Orhan, 1999: 185)

### 6.1.2.80. Bu Meydanda Ölen Gelsin

Açtık âşkın pazarını  
Bu meydanda ölen gelsin  
Seyrettik Hakk dîdârını  
Varı elden salan gelsin (1)

Kuşdili söyler dilimiz  
Süleymâni zamanız biz  
Bilmeyenlere ne minnet  
Bu lisândan bilen gelsin (2)

Bahri hikmete batarız  
Âşk ehline âşk katarız  
Çözülen metah satarız  
Paha verip alan gelsin (3)

Gördüm şâhı gözüm ile  
Bağlanmışım özüm ile  
Hizmet edip bizim ile  
Bir noktaya dalan gelsin (4)

Dâimî kemterim şâhtır  
Hem şahtır hem padişâhtır  
Hakikat bir kâdim râhtır  
Cândan teslim olan gelsin (5), (Orhan, 1999: 187)

### 6.1.2.81. Cân Maralım Sen Benimsin

Yar uzaktan el eylersin  
Cân maralım sen benimsin  
Âşıkları kül eylersin  
Şeker balım sen benimsin (1)

Hilâl kaşın keman olsa



Dağlar bana mekân olsa  
Âlem bana düşman olsa  
Gel cefâlım sen benimsin (2)

Dâimî'yim nâz eyleme  
Ciğerimi köz eyleme  
Tenhâlarda göz eyleme  
Ey belâlım sen benimsin (3), (Orhan, 1999: 189)

#### **6.1.2.82. Geleceğin Kutlu Olsun**

Ey hemşerim vatandaşım  
Geleceğin kutlu olsun  
Benim emekçi gardaşım  
Geleceğin kutlu olsun (1)

Sen çalışan yiğit merdim  
Ben gönlümü sana verdim  
Ey vatanım cennet yurdum  
Geleceğin kutlu olsun (2)

Hürmetimiz var Gâzi'ye  
Önderimiz oldu diye  
İskenderun'dan Rize'ye  
Gelen günler kutlu olsun (3)

Bulandırmayalım suyu  
Bırakalım çirkin huyu  
Sensin gerçeklerin soyu  
Geleceğin kutlu olsun (4)

Dâimî'nin cânı sensin  
Damarında kanı sensin  
Devrimlerin şânı sensin

Geleceğin kutlu olsun (5), (Orhan, 1999: 329)

### **6.1.2.83. Bak Kendini Görüyorsun**

İnsanoğlu bir aynadır  
Bak kendini görüyorsun  
Kâmil insan bir dünyadır  
Bak kendini görüyorsun (1)

Harâmi oğlu harâmi  
Vurdun azdırdın yaramı  
Sakalım ağ mı kara mı?  
Bak kendini görüyorsun (2)

Gelmiş çömez gider çömez  
Gerçeklere haktır demez  
Bu ayna yalan söylemez  
Bak kendini görüyorsun (3)

Dâimî yorma özünü  
Duyma câhilin sözünü  
Hele uyan aç gözünü  
Bak kendini görüyorsun (4), (Orhan, 1999: 330)

### **6.1.2.84. Ondan Başka Yârim mi Var?**

Hak dedim gerçek kâmile  
Ondan başka yârim mi var  
Canım kurbân ehl-i dile  
Dosttan başka varım mı var? (1)

Dost ilidir niyetimiz  
Ulaşmaya gayretimiz  
Âştır bizim servetimiz  
Bundan başka kârım mı var? (2)

Hakk'tır Dâimî'nin sözü  
Görmez câhillerin gözü  
Kâbe'dir insanın özü  
Ey gafil inkârım mı var? (3), (Orhan, 1999: 198)

#### **6.1.2.85. Cevlanım Var Cevlanım Var**

Seyyâhım devri âlemde  
Cevlanım var cevlanım var  
Yazılmış levh-i kalemde  
Fermânım var fermânım var (1)

Âşıklara muhabbetli  
Kendi şirin letâfetli  
Rahmeti bol adâletli  
Sultânım var sultânım var (2)

Yanıyor sînemin narı  
Nâzlı pîre verdim varı  
Ta ezelden hûb dîdârı  
Seyrânım var seyrânım var (3)

Tarikat yolunu güden  
Türlü müşkül beyân eden  
Hakikat şehrine giden  
Burhanım var burhanım var (4)

Dâimî düşme gaflete  
Varalım rûh-i izzete  
Yedi farzdan üç sünnete  
Erkânım var erkânım var (5), (Orhan, 1999: 199)

### 6.1.2.86. Gitti Gider Dâhî Gider

Ömürcüğüm gazel gibi  
Gitti gider dâhî gider  
Bir önceki ezel gibi  
Gitti gider dâhî gider (1)

Geçti güzelliğın çağı  
Sarardı ömrümün bağı  
Aktı gönlümün ırmağı  
Gitti gider dâhî gider (2)

Bir ateş düşmeye görsün  
Ciğerim pişmeye görsün  
Dertli bir içmeye görsün  
Gitti gider dâhî gider (3)

Fırsat var iken elinde  
Uyuma gaflet çölünde  
Cânlar ecel menziline  
Gitti gider dâhî gider(4)

Tabiatı bilmeksizin  
Kim yaşadı ölmeksizin  
Çoklar gitti gelmeksizin  
Gitti gider dâhî gider (5)

Hani bizden öncekiler  
Hep gittiler birer birer  
Ne güzeller ne yiğitler  
Gitti gider dâhî gider (6)

İlik kemik sinir deri  
Bulur aslını her biri

Çok Dâimî çok Ekberî  
Gitti gider dâhî gider (7), (Orhan, 1999: 333)

### 6.1.2.87. Ne Güzeldir Bizim Eller

Coşar koç yiğitler coşar  
Taştan taşa ceylan koşar  
Bu diyârda aslan yaşar  
Ne güzeldir bizim eller (1)

Edirne'yi Ardahan'ı  
Kars'ı Erzurum'u Van'ı  
Tokat Sivas Erzincan'ı  
Ne güzeldir bizim eller (2)

Karadeniz'in uşağı  
Efeler bağlar kuşağı  
Konya'nın altın başağı  
Ne güzeldir bizim eller (3)

Urfa, Mardin, Diyârbakîr  
Maraş'ın bülbülü şakır  
Ispartam var güller dokur  
Ne güzeldir bizim eller (4)

Malatya, Elazığ, Keban  
Tunceli'de kal bir zaman  
Gaziantep, Adıyaman  
Ne güzeldir bizim eller (5)

Kayseri'nin Erciyes'i  
Kırşehir'de pîrleri sesi  
Görenin artar hevesi  
Ne güzeldir bizim eller (6)

Çorum Sinop Zonguldak'a  
Her bülbül konamaz bağa  
Gidiyoruz yeniçağa  
Ne güzeldir bizim eller (7)

Denizli'de Pamukkale  
Antalya'da gür şelâle  
Dumlupınar'da meşale  
Ne güzeldir bizim eller (8)

Adana'nın düzdür yolu  
Yeşiller içinde Bolu  
Baştanbaşa Anadolu  
Ne güzeldir bizim eller (9)

Dâimî'nin güzel yurdu  
Ankara'yı atam kurdu  
Samsun, Rize güzel Ordu  
Ne güzeldir bizim eller (10), (Orhan, 1999: 391)

#### **6.1.2.88. Bir Harâban Hâna Benzer**

Bu dünya bir yalan dünya  
Bir harâban hâna benzer  
Kimi konar kimi göçer  
İşte kervan yola benzer (1)

Kılma nâmerde minneti  
Etme câhile râğbeti  
Hak ehlinin muhabbeti  
Şeker şerbet bala benzer (2), (Taş ve Turan, 2004: 237)

### 6.1.2.89. Kaşların Karasındadır

Behey dilber benim meylim  
Kaşların karasındadır  
Hakk bilir ki senin âşkın  
Kalbimin yarasındadır (1)

Yâd olan girmez pazara  
Kalmam menzilden avara  
Hemi kahve hem sigara  
Kâr bunun harasındadır (2)

Kahve mideyi bastırır  
Sigara nefes kestirir  
Rakı insanı küstürür  
Hırs onun arasındadır (3)

Gönül yârinden ayrılmaz  
Riya ile dost kayrılmaz  
Riyâli da dost sayılmaz  
Kemlik mudarasındadır (4)

Dâimî'nin cân güneşi  
Göremiyom ben bu işi  
Dostun bana şeşi beşi  
Fendi dubarasındadır (5), (Orhan, 1999: 218)

### 6.1.2.90. Nâzlı Yârin Âşkındandır

Havalandı gönül kuşu  
Nâzlı yârin âşkındandır  
Ederim cevlânı coşu  
Nâzlı yârin âşkındandır (1)

Gâhi harâbât olduğum

Derd u gâm ile dolduğum  
Hem sararıp hem solduğum  
Nâzlı yârin âşkındandır (2)

Sular gibi aktıklarım  
Melûl mahzûn baktıklarım  
Özüm nâre yaktıklarım  
Nâzlı yârin âşkındandır (3)

Gâh durulur gâh coşarım  
Gurbet ellere aşarım  
Gâh deli olur şaşarım  
Nâzlı yârin âşkındandır (4)

Dâimî der ey gardaşım  
Derde düştü garip başım  
Gece gündüz akar yaşım  
Nâzlı yârin âşkındandır (5), (Orhan, 1999: 219)

### **6.1.2.91. Hâl İçinde Hâl Nedir?**

Bilir misin hey âşık  
Hâl içinde hâl nedir  
Erenlerin babında  
Gevher ile lâl nedir (1)

Ne vardır sâf içinde  
Yeddi mushaf içinde  
Bist u heşt harf içinde  
Elif ile dal nedir (2)

Ârif isen sen bilin  
Mayası ne düldülün  
Gökte uçan dibrilin



Ayağında nal nedir (3)

Hakikata uyduğu  
Hakk nefesin duyduğu  
Dervişlerin giydiği  
Aba, hırka, şal nedir (4)

Gezer irfân içinde  
Gevher vardır göçünde  
Bir kilidin içinde  
Otuz iki dil nedir (5)

Kendi melek huyunda  
Gelir Naci soyunda  
Bir âdemin boyunda  
Yetmiş yedi yol nedir (6)

Dâimî raylarında  
Nûr geldi pâylarında  
Zemheri aylarında  
Revnâk açan gül nedir (7), (Orhan, 1999: 227)

#### **6.1.2.92. Âilem Altı Kişidir**

Eğer sorar isen bana  
Âilem altı kişidir  
Dinle arzedeyim sana  
Âilem altı kişidir (1)

Oğlum Nâkî oğlum Kâzım  
Yadigâr Uğurcan kızım  
Eşim Gülsüm bir de özüm  
Âilem altı kişidir (2)

Halk ozanı sanatkârım  
Halkım ile bahtiyârım  
Tüm servetim bütün varım  
Âilem altı kişidir (3)

Orta Asya'dan soyları  
Horasan'dadır boyları  
Bana benziyor huyları  
Âilem altı kişidir (4)

Dâimî'nin ülfeti var  
Al bayraklı milleti var  
Milletine hürmeti var  
Âilem altı kişidir (5), (Orhan, 1999: 375)

### **6.1.2.93. O Yâr Benimdir Benimdir**

Âşık oldum âşka düştüm  
O yâr benimdir benimdir  
Hem kaynayıp da hem coştum  
O yâr benimdir benimdir (1)

Yâri gördüm otağında  
Gül açılmış yanağında  
Bûse aldım dudağında  
O yâr benimdir benimdir (2)

Benim yârim güle benzer  
Ovada sümbüle benzer  
Şeker, şerbet, bala benzer  
O yâr benimdir benimdir (3)

Gönlüm gezer hicrân ile  
Bülbül figân eder güle

Cihân düşman olsa bile  
O yâr benimdir benimdir (4)

Dâimî geldikçe elden  
Vaz geçmem nâzlı güzelden  
Meyil verdim ta ezelden  
O yâr benimdir benimdir (5), (Orhan, 1999: 228)

#### **6.1.2.94. Elif ile Dal Bizimdir**

Esmâ-i hüsnünden aldım  
Elif ile dal bizimdir  
Dersedip mânâsın bildim  
Edep erkân yol bizimdir (1)

Âşık olur âşka eren  
Kıl u kâh kalpten süren  
Âlemin rızkını veren  
Yeşil benli el bizimdir (2)

Bağımda var lâle sümbül  
Hâllolunur bunda müşkül  
Konmak isterisen bülbül  
Türlü revnâk gül bizimdir (3)

Kurduk üçler heyetini  
Eyeriz kırklar methini  
Bilir isen kıymetini  
Gevher saçan dil bizimdir (4)

Dâimî söyler yürekten  
İkrârımız var gerçekten  
Arı gibi her çiçekten  
Yaptık kudret bal bizimdir (5), (Orhan, 1999: 232)

### 6.1.2.95. Hâk Muhammed Ali'dendir

Ta ezelden ikrârımız  
Hakk Muhammed Ali'dendir  
Gelir nur-i tayyârımız  
Hacı Bektaş Veli'dendir (1)

Cümle müminler mihracı  
Oldur dertlerin ilacı  
Hazret-i Hünkârın tacı  
Sultân Kızıl Deli'dedir (2)

Mürşitte vardır elimiz  
Zikrini söyler dilimiz  
Kâdimdir erkân yolumuz  
Ta o kalu belidendir (3)

Hak üçündür hep coşumuz  
Budur kârımız işimiz  
Devrânımız cümbüşümüz  
Pîrden gelen doludandır (4)

Dâimî açıldı vahdet  
Kalmadı gönülde gaflet  
Bize bu noktayı hikmet  
Ol hazret-i uludandır (5), (Orhan, 1999: 222)

### 6.1.2.96. Muhabbettir Muhabbettir

Gönülde gizlenen kalan  
Muhabbettir muhabbettir  
Âşıkları âşka salan  
Muhabbettir muhabbettir (1)

Mansûr ile dardan gelen

Mûsâ ile Tur'dan gelen  
Seçilip de nûrdan gelen  
Muhabbettir muhabbettir (2)

Cihâna nûru ağdıran  
Şems-i kamerî doğdıran  
Âleme rahmet yağdıran  
Muhabbettir muhabbettir (3)

Hakikatte enver olan  
Erenlere server olan  
Müminlere rehber olan  
Muhabbettir muhabbettir (4)

Dâimî'yim gitsin firâk  
Kalma hakikattan irâk  
Kırkların yaktığı çırak  
Muhabbettir muhabbettir (5), (Orhan, 1999: 241)

#### **6.1.2.97. İnsanlara Bir Âdettir**

Şu dünyada temel kazmak  
İnsanlara bir âdettir  
Hem yiyip hem yedirmek  
Konup görmek adâlettir (1)

Anla manayı beşerî  
Gafil olma be serseri  
Hakikatin öz cevheri  
Âdap ile kemâlettir (2)

Yardım eyle her düşküne  
Girersin birlik meşkine  
Otur kanaat köşküne

Tükenmez büyük devlettir (3)

Gâye ise dostu bulmak  
Lâyık mıdır uzak kalmak  
Mürşit ile yoldaş olmak  
En münâsip saâdetdir (4)

Ey Dâimî bu bir izdir  
Görünen hak bakan gözdür  
Ululardan kalan sözdür  
Sabrın sonu selâmettir (5), (Orhan, 1999: 342)

### 6.1.2.98. Dem İçmeyen Er mi Olur?

Ey gönül gel dem çekelim  
Dem içmeyen er mi olur  
Âşk ateşine düşelim  
Bu gülşândır nâr mı olur (1)

Hakikatin kitabını  
Okumak istersen eğer  
Taassuptan vazgeçegör  
Bu hâl sana kâr mı olur (2)

Biz âşk ehliyiz içeriz  
Muhabbetin curasını  
Nûş edip sohbet eyleyen  
O dergâhtan dür mü olur (3)

Biz âşıkız içmeyince  
Oluruz devrânı harâp  
Âşk dolusun nuş etmeyen  
Gelip bize yâr mı olur (4)

Ey sâkî doldur kadehi  
Sun Dâimî nûş eylesin  
Bu devrâm hor görenler  
Onlarda hiç nûr mu olur (5), (Orhan, 1999: 247)

### **6.1.2.99. Birlik Olur Dirlik Olur**

Bir sözüm vardır alana  
Birlik olur dirlik olur  
Kulak asma sen yalana  
Birlik olur dirlik olur (1)

Evladınız bir vatanın  
Torunuyuz bir Ata'nın  
Düşmanınız safsatanın  
Birlik olur dirlik olur (2)

Cumhûriyet'tir yolumuz  
Anayasadır kolumuz  
Böyle söyledi ulumuz  
Birlik olur dirlik olur (3)

Nedir sünni ne kızılbaş  
İnsanlıktır cümleye baş  
Hep olur isek bir gardaş  
Birlik olur dirlik olur (4)

İster bey ol ister paşa  
İnsan ol insanca yaşa  
Aklını toplarsan başa  
Birlik olur dirlik olur (5)

Karışma elin işine

Sonra vururlar dişine  
Sen düşme nefsin peşine  
Birlik olur dirlik olur (6)

Dâimî'yim merdimiz var  
Sanma bizim derdimiz var  
Cennet gibi yurdumuz var  
Birlik olur dirlik olur (7), (Orhan, 1999: 347)

#### **6.1.2.100. şol Derdime Dermân Olur**

Yâre âşık olanların  
İşi gücü figân olur  
Bağrı yanık olanların  
Gider ömrü virân olur (1)

Mestinde gönül mestinde  
Kişi vaz gelmez dostunda  
O güzel gerdân üstünde  
Gül açılır gülşân olur (2)

Derununda zâr olanlar  
Yok, içinde var olanlar  
şol yâr ile yâr olanlar  
Yâr yoluna kurbân olur (3)

Esiyor âşkın yelleri  
Gezelim ıssız çölleri  
Yârimin tatlı dilleri  
şol derdime dermân olur (4)

Dâimî der bu efkârdan  
Kurtulmadım âhûzardan  
Vaz gelmezem nâzlı yârdan



Yardımcımız süphân olur (5), (Orhan, 1999: 246)

#### **6.1.2.101. Gülleri Solmuş da Geçmiş**

Nazar kıldım şu illere  
Gülleri solmuş da geçmiş  
Hakikatin bahçesine  
Kargalar dolmuş da geçmiş (1)

Tuttum mürşidin elini  
Çekmem nefsin emelini  
İkrâr îmân temelini  
Fareler delmiş de geçmiş (2)

Gel nâdân gezme yâbânda  
Kalma şek ile gümânda  
Senin gibi şu cihânda  
Nicesi gelmiş de geçmiş (3)

Âşık olan içer dolu  
Sürer erkân ile yolu  
Beslediğın gonca gülü  
Bir uğru çalmış da geçmiş (4)

Dâimî'yim söyler kelâm  
Dönmem yolundan vesselâm  
Nâzlı yârim bana selâm  
Söyleyip gülmüş de geçmiş (5), (Orhan, 1999: 252)

#### **6.1.2.102. Yetiş Ya Muhammet Yetiş**

Gittim Erzincan ilime  
Yetiş ya Muhammet yetiş  
Sen bak fakirin hâline  
Yetiş ya Muhammet yetiş (1)

Kara Kilise'ye geldik  
Bir gece çiftlikte kaldık  
Bali Bey'e niyet kıldık  
Yetiş ya Muhammet yetiş (2)

Dört arkadaşı düştük yola  
Mevlâ yardımcımız ola  
Sen düşürme müşkül hâla  
Yetiş ya Muhammet yetiş (3)

Karslıoğlu Haydar nitti  
Bir araba geldi yetti  
Haydar arabayı tuttu  
Yetiş ya Muhammet yetiş (4)

Araba devrildi suya  
Ne edep kaldı ne hayâ  
Sığındım Gâni Mevlâ'ya  
Yetiş ya Muhammet yetiş (5)

Irmak kenarına geldik  
Dört arkadaş suya daldık  
Biz bu işe şaştık kaldık  
Yetiş ya Muhammet yetiş (6)

Rüzgâr esiyor bir yandan  
Hiç eser kalmadı kandan  
Înâyet umarız senden  
Yetiş ya Muhammet yetiş (7)

Güyâ Bali Bey'e gittik  
Gittikte ırmağa yettik  
Biz bu işe hayret ettik

Yetiş ya Muhammet yetiş (8)

Nitti arabacı nitti

Bütün otlar suya gitti

Arabacı zarar etti

Yetiş ya Muhammet yetiş (9)

Sudan kurtulduk selâmet

Olduk rüsvâyı melâmet

Başta geldi bu nedâmet

Yetiş ya Muhammet yetiş (10)

Bizi gören cânlar güldü

Üstümüz cimcime oldu

Kül gibi benzimiz soldu

Yetiş ya Muhammet yetiş (11)

Dâimî'yim coşumuz var

Bunda kemlik işimiz var

Ne belâlı başımız var

Yetiş ya Muhammet yetiş (12), (Orhan, 1999: 419)

### **6.1.2.103. Bilir misin Söyle Sofu**

Nedir erkân nedir hizmet

Bilir misin söyle sofu

Nedir hakikatte ülfet

Bilir misin söyle sofu? (1)

Gezersin kırdâ yamaçta

Ararsın hâkkı ağaçta

Yedi bâb nedir miraçta

Bilir misin söyle sofu? (2)

Hizmet nedir, erkân nedir  
Hem din ile îmân nedir  
Âdem nedir, insan nedir  
Bilir misin söyle sofı? (3)

Hâl sürerler hâl içinde  
Yol sürerler yol içinde  
Gevher nedir dil içinde  
Bilir misin söyle sofı? (4)

Dâimî'ye yok bahâne  
Söyler dilden dane dane  
Câhil bundan seçmez mânâ  
Bilir misin söyle sofı? (5), (Orhan, 1999: 260)

#### **6.1.2.104. Bu Ne Yâhû Bu Ne Yâhû**

Bir karanlık çöktü yurda  
Bu ne yâhû bu ne yâhû  
Çobanlık verildi kurda  
Bu ne yâhu bu ne yâhu (1)

Faşist halktan utanmıyor  
Cân yakmaktan usanmıyor  
Millet hâlâ uyanmıyor  
Bu ne yâhu bu ne yâhu? (2)

Hani bizim birliğimiz  
Nerde kaldı dirliğimiz  
Başa belâ körlüğümüz  
Bu ne yâhu bu ne yâhu (3)

Yazık güzelim cânlara  
Dökülen bunca kanlara

Karşı duralım bunlara  
Bu ne yâhu bu ne yâhu (4)

Ey Dâimî gele gele  
Akan yaşlar döndü sele  
Yirminci yüzyılda hele  
Bu ne yâhu bu ne yâhu (5), (Orhan, 1999: 352)

#### **6.1.2.105. Çaldı Elli Kuruşumu**

Demirellerin Yahya'sı  
Çaldı elli kuruşumu  
Ne edep var ne hayâsı  
Çaldı elli kuruşumu (1)

Acep ne diyelim buna  
Hayâli ihrâcâtına  
Taksim ettim kırk milyona  
Çaldı elli kuruşumu (2)

Âilemin geçiminden  
Üç buçuk liradır giden  
Utanmadan âr etmeden  
Çaldı elli kuruşumu (3)

Yoksul halkımın âşından  
Yetimlerin gözyaşından  
Emeklinin maaşından  
Çaldı elli kuruşumu (4)

Ninelerden ebelerden  
Doğurmamış gebelerden  
Kundaktaki bebelerden  
Çaldı elli kuruşumu (5)

Halk divânı kurulmalı  
Haklı hesap sorulmalı  
Çalan eller kırılmalı  
Çaldı elli kuruşumu (6)

Dâimî'den Nesimî'den  
Ekmek parasıdır giden  
Suntayı mobilya eden  
Çaldı elli kuruşumu (7), (Orhan, 1999: 443)

#### **6.1.2.106. Dostlar Seni Unutur mu?**

Büyük insan Koca Veysel  
Dostlar seni unutur mu?  
Ayırsa da seni ecel  
Dostlar seni unutur mu? (1)

Tabiâta gönül verdin  
İnsanları çok severdin  
Yalan değil sen bir erdin  
Dostlar seni unutur mu? (2)

Sivralan'ın ocağında  
Sâdık yârin kucağında  
Sensin gönüller bağında  
Dostlar seni unutur mu? (3)

Sarkışladır senin kazan  
Atatürk'e destân yazan  
Gerçek âşık büyük ozan  
Dostlar seni unutur mu? (4)

Sevenlerin yanındasın

Sohbetinde anındasın  
Dâimî'nin kanındasın  
Dostlar seni unuttur mu? (5), (Orhan, 1999: 264)

#### **6.1.2.107. Gördü Özümü Özümü**

Bir dilberim âşka lâyık  
Gördü özümü özümü  
Çok şükürler hûb dîdâra  
Açtım gözümü gözümü (1)

Gayri güzel neyerim ben  
Âşk deryâsın boylarım ben  
Tenhâlarda söylerim ben  
Yâre sözümü sözümü (2)

Murâdımı alamadım  
Şâd olup da gülemedim  
Kayıp ettim bulamadım  
Kumru bazımı bazımı (3)

Varmışam âşk devrânına  
Yanar gönlüm sûzânına  
Nâzlı yârin gerdânına  
Sürdüm yüzümü yüzümü (4)

Dâimî'yim sevdiğime  
Dermâna varam hekime  
Nâzlı yardan özge kime  
Kilam nâzımı nâzımı (5), (Orhan, 1999: 59)

#### **6.1.2.108. Siz Yobazı Gördünüz mü?**

Bir sözüm var ey âşıklar  
Siz yobazı gördünüz mü?

Aklıselim uyanıklar  
Siz yobazı gördünüz mü? (1)

Güzel görse seviniyor  
Cennet ile avunuyor  
Âsaletle övünüyor  
Siz yobazı gördünüz mü? (2)

Sâfsataya inancı çok  
Kemâletten kısmeti yok  
Her sözü bir zehirli ok  
Siz yobazı gördünüz mü? (3)

Herkese tepeden bakar  
Hâtır gönül demez yıkar  
Bakışından şehvet akar  
Siz yobazı gördünüz mü? (4)

Herkese çalım satıyor  
Isırıp çifte atıyor  
Boş karga gibi ötüyor  
Siz yobazı gördünüz mü? (5)

Dâimî'yim bakın şuna  
Cav cav ediyor boşuna  
Bere geçirmiş bâşinâ  
Siz yobazı gördünüz mü? (6), (Orhan, 1999: 444)

#### **6.1.2.109. Gören Bulunmaz Bulunmaz**

Kan ağlıyor dîdelerim  
Gören bulunmaz bulunmaz  
Göz göz oldu yarelerim  
Saran bulunmaz bulunmaz (1)



Felek kırdı dalımızı  
Lâl eyliyor dilimizi  
Gurbet elde hâlimizi  
Soran bulunmaz bulunmaz (2)

Dâimî çeker zârını  
Gezer âşkın pazarını  
Yıkma gönül hisârını  
Ören bulunmaz bulunmaz (3), (Orhan, 1999: 276)

#### **6.1.2.110. Biz Erenler Kurbânıyız**

Mâsivâdan çektik eli  
Biz erenler kurbânıyız  
Bir mürşide dedik beli  
Piştik âşkın püryânıyız (1)

Fark edemez bizi her cân  
Nümâyândır esrârımız  
Seçtik hâl içinde hâli  
Hakikatin devrânıyız (2)

Sakın aldanma ağyara  
Yolundan şaşırır seni  
Uyan erir maksûduna  
Biz birliğin kervânıyız (3)

İnci mercân sedef döker  
Ârif-i kâmil olanlar  
Azmedip âşkın şehrine  
Gidenlerin burhânıyız (4)

Kalır bahr-i delâlette

Can gözünü açmayanlar  
Seyreder dertli Dâimî  
Biz o yârin seyrânıyız (5), (Orhan, 1999: 278)

#### **6.1.2.111. Dostlar Sefa Getirdiniz**

Açıldı cânlar meydânı  
Dostlar sefâ getirdiniz  
Sohbet bürüdü her yanı  
Dostlar sefâ getirdiniz (1)

Dostadır temennilerim  
Sağlık esenlik dilerim  
Bacı kardeş emmilerim  
Dostlar sefâ getirdiniz (2)

Dosttur gönüller yücesi  
Dilimden düşmez hecesi  
Bu gece sohbet gecesi  
Dostlar sefâ getirdiniz (3)

Dostlarımın bakışı bir  
Gönüllerde akışı bir  
Yüzlerdeki nakısı bir  
Dostlar sefâ getirdiniz (4)

Dâimî'yim kelâm ile  
Sevgi ile selâm ile  
Feyiz ile ilhâm ile  
Dostlar sefâ getirdiniz (5), (Orhan, 1999: 281)

#### **6.1.2.112. Ceset ile Cân İsteriz**

Bu meydanda ey yüceler  
Ceset ile can isteriz

Yeter bize bu geceler  
Artık şûle tan isteriz (1)

İkrârın bilenler sâdık  
Sâdık olan olur nâtık  
Olmuşam der isen âşık  
Elinde fermân isteriz (2)

Bülbül arz eder ötmeye  
Gülşân bağına gitmeye  
Alıp sürüyü gütmeye  
Bir usta çoban isteriz (3)

Âşka dalmak isterisen  
Menzil almak isterisen  
Ârif olmak isterisen  
Adâlet vicdân isteriz (4)

Dâimî kelâmım usta  
Kalbin halâs eyle posta  
Varmak isterisen dosta  
Bir ulu kervan isteriz (5), (Orhan, 1999: 283)

### **6.1.2.113. Biz Vatandaş Değil miyiz?**

İşçi isek Almanya'da  
Biz vatandaş değil miyiz?  
Belçika da Hollanda'da  
Biz vatandaş değil miyiz? (1)

Düğünümüz toyumuz yok  
Ayrı gayrı hûyumuz yok  
Seçim gelir oyumuz yok  
Biz vatandaş değil miyiz? (2)

Ya bahara ya da güze  
Yine sandık gelmez bize  
Soruyoruz beyler size  
Biz vatandaş değil miyiz? (3)

Dövizimiz hoşa gider  
Değerlenmez boşa gider  
Kimi evlât kimi peder  
Biz vatandaş değil miyiz? (4)

Dâimî'dir ozanımız  
Bu destânı yazanımız  
Nedir bizim noksânımız  
Biz vatandaş değil miyiz? (5), (Orhan, 1999: 358)

#### **6.1.2.114. Sürüm Sürüm Sürünürüz**

Eğer dostlar bir olmazsak  
Sürüm sürüm sürünürüz  
Özü gerçek er olmazsak  
Sürüm sürüm sürünürüz (1)

Softa kalkmazsa aradan  
Kurtuluş yok bu yaradan  
Engel çıkmazsa aradan  
Sürüm sürüm sürünürüz (2)

Dosta gönül vermedikçe  
Gerçeklere ermedikçe  
Faşistleri sürmedikçe  
Sürüm sürüm sürünürüz (3)

Âşık isen adâlete

Sakın konma cehâlete  
Din girerse siyasete  
Sürüm sürüm sürünürüz (4)

Dâimî'yim merttir özüm  
Mert olana yoktur sözüm  
Uyudukça behey gözüm  
Sürüm sürüm sürünürüz (5), (Orhan, 1999: 360)

### 6.1.3. Onbirli Hece Ölçüsü ile Yazılanlar

#### 6.1.3.1. Hiç Bülbül Öter mi Gül Olmayınca

Hazîn hazîn esen seher yelleri  
Hiç bülbül öter mi gül olmayınca  
Her âşık dünyada murâd alamaz  
Yanıp ateşlere kül olmayınca (1)

Mecnûna mekândır leylânın dağı  
Ârif olan seçer karayı ağı  
Bağbansan bekleme şol kuru bağı  
Ağaç meyva vermez dal olmayınca (2)

Âşık isen âşk bâdesin nûş eyle  
Ârif ol daima gönül hoş eyle  
Her an enginlere akıp çoş eyle  
Ummâna varılmaz sel olmayınca (3)

Avcılar avlarlar ördeği kazı  
Kolda da taşırılar şahanı bazı  
Âşığın maşûğa geçemez nâzı  
O da sevdiğine kul olmayınca (4)

Dâimî'yim şu gönlümü coşursan  
Âşkın deryâsını baştan aşırsan

Arı gibi her çiçekten döşürsen  
Emeğin zây olur bal olmayınca (5), (Orhan, 1999: 14)

### 6.1.3.2. Kırkların Cemini Kurduk Orada

Ol bezm-i kudrette kandilde nûrda  
Kırkların cemini kurduk orada  
Hakk'ı ayân gördük cemâli pîrde  
Sırr-ı hakikate erdik orada (1)

Anda vasıl olduk sırrı müphememe  
Gerçek olan hizmet etti o deme  
Nûrumuzdan bir nûr verdi Âdem'e  
Erkân ahengini kurduk orada (2)

Kimisi kaldılar gaflet içinde  
Âdemle görüştük cennet içinde  
Hûrî gılmânlarla ziynet içinde  
Havvâ ile kalıp durduk orada (3)

Güldük şeytan tenbih etti Havvâ'yı  
Nefse tabi olup yedi buğdayı  
O zamanlar bozdular emri hudâyı  
Kahredip cihâna sürdük orada (4)

Âdem ile Havvâ çektiler zevâl  
İhsân oldu anda emr-i zül celâl  
Ol zaman buğdayı eyledik helâl  
Yetmiş iki evlat verdik orada (5)

Bir araya geldi cümle ehlullah  
Görün neler yaptı ol kudretullah  
Anda zuhûr etti Şit Nebiyullah  
Nacinin rahmine girdik orada (6)

Bülbül olduk dost bağında şakıdık  
Mekteb-i irfânda ağdan okuduk  
İdris Nebi ile tezgâh dokuduk  
Hakk'ın dîdârını gördük orada (7)

Bu idi ezelden Hakk'tan hidâyet  
Nuh Naciyullahâ erdi vilâyet  
O anda ettiler buğzu edavât  
Gark edip tufana verdik orada (8)

Ol hazret-i Lût'a olmuştuk delîl  
Nazâra arildi nokta-yı Celil  
Nâr-ı gülzâr etti İbrahim Halil  
İsmail'i kurbân verdik orada (9)

İshak, Yakup, Yunus, Zekeriye'de  
Nice mihnet ile uğradık derde  
Yusuf ile çokça kaldık bir yerde  
Zeliha'yı ona verdik orada (10)

İsa ile bendi Meryem'e gittik  
Musa ile Tur-i Sina'ya yettik  
Davut olduk Eyyüp olduk zâr ettik  
Derdimize şifâ bulduk orada (11)

Fadime, Hatice, Nuri elheta  
Ali âşıktır, Muhammet puta  
Gayri yolumuz yok birlikten öte  
Menzili maksûda erdik orada (12)

Hasan Hüseyin'den on iki îmâm  
Zuhûr etti geldi cümlesi tamam  
Kırkların ceminde kudretten taam

Engür şerbetini içtik orada (13)

Dâimî'yem akıl ermez öteme

Muhabbet vardır kendi putama

Bir zamanlar ata idim atama

Muhakkak sır idik vardık orada (14), (Orhan, 1999: 411)

### 6.1.3.3. Güller Feryâd Eder Mâtem Ayında

Gene bir efkâra duş oldum candan

Güller feryâd eder mâtem ayında

Bülbül kare bağlar bağı gülşânda

Dallar feryâd eder mâtem ayında (1)

Katre olup enginlere çağlanan

Pervâneler gibi nâre dağlanan

Evlad-ı Ali'ye cândan bağlanan

Kullar feryâd eder mâtem ayında (2)

Bir hâl ehli bulsam hal beyân etsem

Konsam dost gülüne şakıyıp ötsem

Azm-i râh eyleyip ol pîre gitsem

Yollar feryâd eder mâtem ayında (3)

Kerbelâ'da yatan körpe kuzular

Âh çektikçe ciğerciğim sızılar

Yazıldı alnına kara yazılar

Çöller feryâd eder mâtem ayında (4)

Lânet olsun ol yezidin sulbüne

Nasıl kıydı müminlerin gülüne

Akar gider Kerbelâ'nın çölüne

Seller feryâd eder mâtem ayında (5)



Kerbelâ çölünde kanlar döküldü  
Mezarına kara bayrak dikildi  
Müminler içinde yası çekildi  
Diller feryâd eder mâtem ayında (6)

Dâimî'yim der ki mümin sâdıklar  
Hüseyin âşkıyla bağı yanıklar  
Gökteki melekler suda balıklar  
Göller feryâd eder mâtem ayında (7), (Orhan, 1999: 13)

#### **6.1.3.4. Bütün Âlem Bize Düşman Olsa da**

Döner miyiz gerçeklerin yolundan  
Bütün âlem bize düşman olsa da  
Yılar mıyız Kerbelâ'nın çölünden  
Bizimle gelenler pişman olsa da (1)

Vurguncular bozguncular nifâklar  
Ey kafası büyük beyni ufaklar  
Yakındır doğacak aydın şafaklar  
Korkmayız yerimiz zindân olsa da (2)

İşte budur devrimlerin dönemi  
Asılsak kesilsek nedir önemi  
Aydın ufuklara gider bu gemi  
Faşizim kudursa tufan olsa da (3)

Yakındır seninde vaktin dolacak  
Sanma ki ettiğin sana kalacak  
Ezilen ezenden hakkın alacak  
Günde yüz devrimci kurbân olsa da (4)

Dâimî'yim gerçeklere söverler  
Uluyanlar bir gün boyun eğerler

Halka dönecektir artık değerler

Bu gün haklarımız ziyân olsa da (5), (Orhan, 1999: 287)

### 6.1.3.5. Kokar Burcu Burcu Gül İstanbul'da

İstanbul iline azmedip geldim  
Kokar burcu burcu gül İstanbul'da  
Gâmdan azat oldum şâd olup güldüm  
Eser bâd-ı sabâ yel İstanbul'da (1)

Yeşerir bahçeler bahar yaz olur  
Dallarında kumru olur baz olur  
Güzelleri gayet servinâz olur  
Şakır bülbül gibi dil İstanbul'da (2)

Bahçivanlar gül devşirir gül satar  
Âlemi hoş olur cana can katar  
Güzel toprağından çok erler yatar  
Erkân İstanbul'da yol İstanbul'da (3)

Önünde Marmara deniz havası  
Cennete benziyor çölü ovası  
Evliyâ yatağı gerçek yuvası  
Ara hem demini bul İstanbul'da (4)

Yeşerir hoş olur bahçesi bağı  
Hayâl hayâl olur ovası dağı  
Açılıp gelince yaz bahar çağı  
Bekâr İstanbul'da dul İstanbul'da (5)

Çıkılır kırlara meyler içilir  
Sanma bir tâşinâ paha biçilir  
İki nokta birbirinden seçilir  
Altın İstanbul'da pul İstanbul'da (6)

Çoban olsam sürülerin gütmeye  
Bülbül olsam bahçelerde ötmeye  
Sana gelen eli olmaz gitmeye  
Tadına doyulmaz hal İstanbul'da (7)

Âşık olan olur buna musamma  
Âşıklık dediğin gizli muammâ  
Yurdumun her yanı cennettir amma  
Fakat ölürsen de öl İstanbul'da (8)

Ârif isen buna aklını erdir  
Bunu bana veren Hazret-i Pîr'dir  
İstanbul ülkesi doğduğum yerdir  
Eğlen ey Dâimî kal İstanbul'da (9), (Orhan, 1999: 413)

#### **6.1.3.6. Felek Gülme Dedi Gülsem Ne Fayda**

Şu yalan dünyada devr-i âlemde  
Felek gülme dedi gülsem ne fayda  
Takdirim bu imiş levh-i kalemde  
Felek gülme dedi gülsem ne fayda (1)

Pek güç imiş bu menzile varılmaz  
Âşkın yarasına merhem vurulmaz  
Gitti nâzlı cânân dahi görünmez  
Felek gülme dedi gülsem ne fayda (2)

Görün canlar felek bana neyledi  
Belim büktü kaddimi dal eyledi  
Dermânsızmış yarem tabip söyledi  
Felek gülme dedi gülsem ne fayda (3)

Alnımıza kara yazı yazıldı

Kalmadı dermânım gitti çözüldü  
Bu hicrân elinden bağrım ezildi  
Felek gülme dedi gülsem ne fayda (4)

Dâimî'yim turnam yüceden uçar  
Âşka düşen âşık kanlı yaş saçar  
Şu gurbet ellerde kalmışam nâçâr  
Felek gülme dedi gülsem ne fayda (5), (Orhan, 1999: 288)

### 6.1.3.7. Tilkiler Dolaşan İzden Ne Vefâ

Gönül ne gezersin bahri yabanda  
Tilkiler dolaşan izden ne vefâ  
Fark eyle kendini kalma gümânda  
Kaçırma baharı güzden ne vefâ (1)

Mümin olan ikrârını bilmeli  
Hakikat babında menzil almalı  
Mürşid-i kâmile teslim olmalı  
Bir müşkül seçmeyen özden ne vefâ (2)

Nefse tabi kılma fikri havasın  
Ceyt eyle ki bir hâl ehli bulasın  
Mirât-i gönülde kalmasın pasın  
Bir dîdâr görmeyen gözden ne vefâ (3)

Bir kelâm söylersen delilli olsun  
Ârifler hel edip aferin kılsın  
Hakikatte dâhil bir nokta bulsun  
Bir manâ açmayan sözden ne vefâ (4)

Dâimî der bunu açma câhile  
Söyle ahkâmını cândan kay ile  
Bir ilhâm bilinir âşka meyile

Özün gevher eyle tozdan ne vefâ (5), (Orhan, 1999: 289)

#### 6.1.3.8. Yetirmekse Yetirmemek Pek Alâ

Yolu çıkmaz bir menzile kervanın  
Yetirmekse yetirmemek pek ala  
Muhannet bağında gül-i reyhânın  
Bitirmekse bitirmemek pek alâ (1)

Okudum ayeti yârin vechinde  
Gevher vardır âşıkların göçünde  
Varıp nâdân ile bir cem içinde  
Oturmaksa oturmamak pek alâ (2)

Nazar eyle Dâimî'nin virdine  
Merhem olmaz âşıkların derdine  
Çekip de ağyarı Hakk'ın yurduna  
Getirmekse getirmemek pek alâ (3), (Orhan, 1999: 16)

#### 6.1.3.9. Şimdi Seyrân Çağı Leylâ Leylâ

Yüce dağ başında kar bölük bölük  
Şimdi seyrân çağı Leylâ Leylâ  
Bu âşkın elinden ciğerim delik  
Ağlarım yaşımı sil Leylâ Leylâ (1)

Asla kurtulamadım gâmdan firâktan  
Unutamam seni gözden ıraktan  
Gece gündüz budur dileğim Hakk'tan  
Sende benim gibi sol Leylâ Leylâ (2)

Dâimî der ki ey çeşm-i afet  
Sırrımı saklamak imiş mârifet  
Eğer ölür isem bir gün âkıbet  
Yetiş cenazemi kıl Leylâ Leylâ (3), (Kaset kaydı)

### 6.1.3.10. Bu da Gelir Bu da Geçer Ağlama

Ne ağlarsın benim zülf-ü siyahım  
Bu da gelir bu da geçer ağlama  
Göklere erişti figânım âhım  
Bu da gelir bu da geçer ağlama (1)

Bir gülün çevresi dikendir hârdır  
Bülbül hâr elinden âh ile zârdır  
Ne olsa da kışın sonu bahardır  
Bu da gelir bu da geçer ağlama (2)

Dâimî'yim her cân ermez bu sırra  
Gerçek âşık olan yeter o nûra  
Yusuf sabır ile vardı Mısır'a  
Bu da gelir bu da geçer ağlama (3), (Orhan, 1999: 16)

### 6.1.3.11. Güzel Pîrim Katarından Ayırma

Uğradım yüz sürdüm pîrim katına  
Güzel pîrim katarından ayırma  
Gönülde bağılıyız hüsn-ü zâtına  
Güzel pîrim katarından ayırma (1)

Aka aka su bendine dolunca  
Gönül şâd olmaz mı dostu bulunca  
Bizden kemlik sizden kerem olunca  
Güzel pîrim katarından ayırma (2)

Güzel pîrim güzelliğim timsâli  
Kenan ellerinde Yusuf emsâli  
Severim pîrimi Yunus misâli  
Güzel pîrim katarından ayırma (3)

Pîrim ileridir bir gerçek kişi  
Arasam âlemde bulunmaz eşi  
Sensin gönlümüzün bitmez güneşi  
Güzel pîrim katarından ayırma (4)

Dâimî'yim dönmem doğru yolumdan  
İçenler mest olur kanar dolundan  
Sultân olan vaz geçer mi kulundan  
Güzel pîrim katarından ayırma (Orhan, 1999: 17)

### **6.1.3.12. Aman Allah Beni Yârdan Ayırma**

Maksûdum cânândır görmek dilerim  
Aman Allah beni yârdan ayırma  
Şâd olup maksûda ermek dilerim  
Mahrûm edip o dîdârdan ayırma (1)

Gönlüm varmak ister devrân çağına  
Azmedip giderim dost otağına  
Murâdım konmaktır dal budağına  
Bülbül oldum gülizârdan ayırma (2)

Odur âşıklara âşkın ahengi  
Arasan cihânı bulunmaz dengi  
Ulu bezirgânın yârdır pörşengi  
Aman Allah o katerden ayırma (3)

Nazar kıl efendim ey Hacı Bektaş  
Yoluna fedâdır bu can ile baş  
Elim bağlı divânında gözüm yaş  
Göster cemâlini nûrdan ayırma (4)

Dâimî artırdın derd-ü yaramı  
Senden özge kimden bulam çaremi

Divânda kovarsın ehl-i harâmı  
Hakikatta kisb-i kârdan ayırma. (5), (Orhan, 1999: 18)

### 6.1.3.13. Gezdiğim Şu İller Har Oldu Bana

Aman dilber senden ayrı düşeli  
Gezdiğim şu iller hâr oldu bana  
Günbegün âşkınla yanıp pişeli  
Şu geniş dünyalar dar oldu bana (1)

Seher vakti bülbül figân ederken  
Güzeller elele seyrân ederken  
Herkes sılasında bayram ederken  
Âh edip ağlamak kar oldu bana (2)

Mecnûn gibi oldum bir ehl-i sevda  
Leylâ leylâ deyip eyledim nidâ  
Âhû gözlüm senden gezerken cüdâ  
İbrişim döşekler yer oldu bana (3)

Âhd ettim güzelim ben senden geçmem  
Laleyi nergizi zambağı seçmem  
Öz elinle kevser doldursan içmem  
Mübarek cemâlin nûr oldu bana (4)

Dertli Dâimî'yim fitil yarada  
Ne olur âşıklar erse murâda  
Geleceğim amma engel arada  
Yakın iken yolun dür oldu bana. (5), (Orhan, 1999: 19)

### 6.1.3.14. Dedim Benim Gibi Kul Gerek Sana

Bu sabah uğradım ben bir güzele  
Dedim benim gibi kul gerek sana



Sararmış gül benzi dönmüş gazele  
Dedim olmaz böyle hâl gerek sana (1)

Dedim gönlüm olsun seninle meşgul  
Sensin âşıklara muteber makbûl  
Dedim kulluğuna gel eyle kabul  
Dedi hale layık hâl gerek sana (2)

Dedim ey sevgilim darına düştüm  
Âşık olup âşkın nârına düştüm  
Dedim bülbül gibi zârına düştüm  
Dedi öz bağında gül gerek sana (3)

Dedim sensin yüreklerin pâresi  
Şu sînemde olan âşkın yâresi  
Yüzünü görmenin nedir çaresi  
Dedi Mecnûn gibi çöl gerek sana (4)

Dedim Dâimî'nin mihr ile mâhı  
Şu cihânda sensin güzeller şâhı  
Dedim bu gerdânın sanadır âhı  
Dedi edep erkân yol gerek sana (5), (Orhan, 1999: 20)

#### **6.1.3.15. Biraz Oku Biraz Yaz Dedim Sana**

Uyan be kardeşim yeter yattığın  
Biraz oku biraz yaz dedim sana  
Tarihlerden beri sensin ezilen  
Otur bu düğümü çöz dedim sana (1)

Yol yürünmedikçe menzil kat olmaz  
Câni yanmayanlar yörük at olmaz  
Kuyruk kopmayınan düşman fetholmaz  
Yılanın başını ez dedim sana (2)

Yürü ey Dâimî kavga yerine  
Katıl o kavgada dava erine  
Can veren bu devrim şehitlerine  
Gönlünde bir mezar kaz dedim sana (3), (Orhan, 1999: 290)

### 6.1.3.16. Hasan ile Hüseyin'in Âşkına

Bir minnet eyledim perverdigâre  
Hasan ile Hüseyin'in âşkına  
Müşerref eylesin ol hûb dîdâre  
Hasan ile Hüseyin'in âşkına (1)

Ehli âşk olanlar olur divâne  
Erenler payından geldi peymâne  
İçtim pîr dolusun oldum mestâne  
Hasan ile Hüseyin'in âşkına (2)

Bize tarikatı erkân eyledi  
Sırrı hakikati beyân eyledi  
Cümle âşkanlar figân eyledi  
Hasan ile Hüseyin'in âşkına (3)

Gel ey gönül düşme cevr-i belâya  
Seninle göçelim Bab-ı Rıza'ya  
Bir yudum su versen gider mi zâya  
Hasan ile Hüseyin'in âşkına (4)

Dâimî'yim sînem yandı nar oldu  
İşim bülbül gibi ahûzar oldu  
Kün deyince iki cihân var oldu  
Hasan ile Hüseyin'in âşkına (5), (Orhan, 1999: 21)

### 6.1.3.17. Mecnûn Edip Çöle Saldıktan Sonra

Nasıl yar diyeyim ben böyle yâre  
Mecnûn edip çöle saldıktan sonra  
Âlemin bağına bülbüller konmuş  
Nidem benim gülüm solduktan sonra (1)

Coşkun sular gibi çağlamayan yar  
Gönlünü gönlüme bağlamayan yar  
Benim bu halime ağlamayan yar  
Daha ağlamasın öldükten sonra (2)

Âşık Dâimî'yim sürem bu yolu  
Muhabbet bağının olaydım gülü  
İster yağmur yağsın isterse dolu  
Nidem ben ummâna daldıktan sonra (3), (Orhan, 1999: 22)

### 6.1.3.18. Halimi O Yâre Bildiren Olsa

Eyvâh kaldım bu dert ile möhnete  
Halimi o yâre bildiren olsa  
Sermişem postumu arş-ı uzlete  
Lâl ü gevherimi aldırın olsa (1)

Bu âşıklık hâl içinde hal oldu  
Bizim mekânımız gurbet el oldu  
Aktı yaşım çevre yanım sel oldu  
Çeşmimin yaşını sildiren olsa (2)

Nuri Mahit napsın ey hüsn-ü enver  
Yoluna fedâdır bu cân ile ser  
Bu âşkın elinden oldum derbeder  
Düşmüşem düşkünem kaldırın olsa (3)

Bir gonca bitişmiş dallar içinde  
Bülbülem öterem güller içinde  
Melûl mahzûn kaldım iller içinde  
Ağlar dertli gönlüm güldüren olsa (4)

Dâimî'yim der ki hâl yareleri  
Bülbülü ağlatır gül yareleri  
Şu sînemde olan dil yareleri  
Derdime bir devâ bulduran olsa (5), (Orhan, 1999: 23)

### **6.1.3.19. Maraş'a Maraş'a Hele Maraş'a**

Bin dokuz yüz yetmiş sekiz sonları  
Yüzlerce masumun aktı kanları  
Hunharca budandı yurt fidanları  
Maraş'a Maraş'a hele Maraş'a  
Maraş'ta kıyıyor gardaş gardaşa (1)

Câhil sürüsünün gözü karardı  
Ananın karnında bebek tarardı  
Ne güneşler battı rengi sarardı  
Maraş'a Maraş'a hele Maraş'a  
Maraş'ta kıyıyor gardaş gardaşa (2)

Kimi satırlarla kana boyandı  
Kimi diri diri ateşte yandı  
Vuran ne Fransız ne de Yunan'dı  
Maraş'a Maraş'a hele Maraş'a  
Maraş'ta kıyıyor gardaş gardaşa (3)

Yavruyu kundağa belerken ana  
Kundağı elinde bulandı kana  
İnsan olan bunu yapmaz insana

Maraş'a Maraş'a hele Maraş'a  
Maraş'ta kıyıyor gardaş gardaşa (4)

Dertli Dâimî'yim zulüm bitmiyor  
Kanlı Maraş hayâlimden gitmiyor  
Tarihe yazmaya elim tutmuyor  
Maraş'a Maraş'a hele Maraş'a  
Maraş'ta kıyıyor gardaş gardaşa (5), (Orhan, 1999: 295)

### 6.1.3.20. Nice Sultânları Batırdın Dünya

Bîvefâyımış yalan dünya bîvefâ  
Nice sultânları batırdın dünya  
Kinlisinin oldun yârı yârani  
İblis-i dergâhtan attırdın dünya (1)

Kimi ağa olmuş kimisi kizir  
Kimisi pâdişâh kimisi vezir  
Yusuf idi güzellikte lâ-nazîr  
Onu da kul edip sattırdın dünya (2)

Kimisinin yakut astın döşüne  
Kimisinin hile kattın işine  
Nice sultânların düştün peşine  
Yunusu balığa yutturdun dünya (3)

Mümin olan senden bezer üşenir  
Varlığıyla hak yoluna döşenir  
Kimi altın inci mercân kuşanır  
Kimisine bakır tutturdun dünya (3)

Ol idi cila-yı sırr-ı mübînin  
Aldın Muhammed-i server-i dinin

Âkîbet zulmedip kul Dâimî'nin  
Mezarında baykuş öttürdün dünya (4), (Orhan, 1999: 424)

#### **6.1.3.21. Evliyâlar Şahı Pîr İmam Rıza**

Mâh-i taban gibi doğdun âleme  
Evliyâlar Şah-ı Pîr İmam Rıza  
Nutkun kudret olmuş levh-i kaleme  
Evliyâlar Şah-ı Pîr İmam Rıza (1)

Senin nûrun Muhammed'in nurudur  
Âşkın yakar dal budağım kurutur  
Senin nutkun dağı taşı eritir  
Evliyâlar Şah-ı Pîr İmam Rıza (2)

Horasan ilinde bayrağın açan  
Yezitler elinden zehiri içen  
Mümin kullarına hülleler biçen  
Evliyâlar Şah-ı Pîr İmam Rıza (3)

Sensin imamların nûr-i enveri  
Tarikat evinin şems-i kameri  
Evvel sende gördüm sulb-ü Haydar'ı  
Evliyâlar Şah-ı Pîr İmam Rıza (4)

Dâimî sülbüdür düştü bu râha  
Niyazımız vardır o güzel şâha  
Ulaştır bizleri ulu dergâha  
Evliyâlar Şah-ı Pîr İmam Rıza (5), (Orhan, 1999: 24)

#### **6.1.3.22. Dostun Muhabbeti Cana Gelince**

Âşık olan âşk libasın kuşanır  
Dostun muhabbeti câna gelince

Mümin olan yeryüzüne döşenir  
Zenbur olup bahr-i kana gelince (1)

Gel ey deli gönül eyleme efkâr  
Her şeye üzölmek ömüre zarar  
Bunda belli olur yar ile ağyar  
Dökölüpte iş bu ana gelince (2)

Gönül gel gezelim biçare nâçâr  
Hakk kuluna elbet bir kapı açar  
Kimisi bend olur kimisi kaçâr  
Hüseyin gibi cân kurbâna gelince (3)

Bulduk hakk cevherin öz kanımızdan  
Kesmeyiz zikrini dillerimizden  
Bir himmet diledik bağbanımızdan  
Bölböl olup gülistâna gelince (4)

Dembedem süzüldüm sulb-ü pederde  
Hakk çaldı kalemi rahm-i mâderde  
İriza gösterdik her bir kaderde  
O cihândân bu cihâna gelince (5)

Coştu gönül dost cemâlin özledim  
Avcı olup izlerini izledim  
Suretimi câhillerden gizledim  
Var mekândan lamekâna gelince (6), (Orhan, 1999: 25)

Yandı ciğerciğim pâre pâredir  
Yüreğimde olan derttir yâredir  
Rakip münkürlerin yüzü karedir  
Mahşer günü o divâna gelince (7)

Ağladı dîdeler kan ile yaştan  
Bende çok dert çektim yâr için baştan  
Tayladım yükümü türlü kumaştan  
Katar düzüp bezistâna gelince (8)

Âşık olan destin pîre yetirir  
Bağban olan taze gonca bitirir  
Dâimî mest olur aklın yitirir  
Karşıma dilber-i râna gelince (9)

### 6.1.3.23. Bayram Gecesinde Bayram Gününde

Gel ey gönül zikredelim Hudâ'yı  
Bayram gecesinde bayram gününde  
Umalım Hudâ'dan lutf-ü etâyı  
Bayram gecesinde bayram gününde (1)

Müminler Hû çeker dökülür yaşlar  
Hakk'a niyaz eyler dağ ile taşlar  
Zikreder seherde envâyi kuşlar  
Bayram gecesinde bayram gününde (2)

Cümle melâikeler secdeye iner  
Hep çarh-ı felekler Hak diye döner  
Arş-ı Asuman'da kandiller yanar  
Bayram gecesinde bayram gününde (3)

Halil İsmail'in kolun bağladı  
Annesi de ciğerini dağladı  
Cümle peygâmbler hep kan ağladı  
Bayram gecesinde bayram gününde (4)

O zaman Hudâ'dan bir ihsân oldu  
Arâfât Dağı'nda koç kurbân oldu



Anda cümle cihân şâd-mân oldu  
Bayram gecesinde bayram gününde (5)

Âşıklar mey ile muhabbet eyler  
Hakk'ı seven cânlar ibâdet eyler  
Âdettir dost dostu ziyaret eyler  
Bayram gecesinde bayram gününde (6)

Dâimî her mührün kalbe basılır  
Mescid'ül Kâbe'ye kandil asılır  
Kurbânlar tıglanır koçlar kesilir  
Bayram gecesinde bayram gününde (7), (Orhan, 1999: 27)

#### **6.1.3.24. İki Gonca Bitmiş Dalın Üstünde**

Girdim dost bağına seyrân eyledim  
İki gonca bitmiş dalın üstünde  
Laleler sümbüller boynunu eğmiş  
Bülbüller ötüşür gülün üstünde (1)

Dalgaları gelir sere yanaşır  
Âşka düşen âşık yanar dolaşır  
Nâzlı yâri gören gözler kamaşır  
Parlıyor yeşiller alın üstünde (2)

Koynu çiçek açmış bahar yaz gibi  
Salınıp da gezer kumrubaz gibi  
Altın küpe kulağında köz gibi  
Dökülmüş saçları belin üstünde (3)

Sevdiğimin koynu meyvalı bağdır  
Gonca güllerini derecek çağdır  
Âşıklık dediğin bir ulu dağdır  
Berdâr olup kaldım telin üstünde (4)

Dâimî'de der ki kaşları hilâl  
Beni mecnûn etti o zülfü delâl  
Yârimin cemâli kevserden zülâl  
Yalnız bir beni var elin üstünde (5), (Orhan, 1999: 28)

### **6.1.3.25. Gardaş Özün Mürşidine Bendeyle**

Mârifet bâbında görünen hizmet  
Gardaş özün mürşidine bendeyle  
Budur hakikatta ahkâmı izzet  
Gardaş özün mürşidine bendeyle (1)

Hak yüzünü görüp coşmak istersen  
İlmin deryâsına düşmek istersen  
Yanıp bu kürede pişmek istersen  
Gardaş özün mürşidine bendeyle (2)

Bu âşıklık denen acayip haldir  
Şirin muhabbettir şekerdir baldır  
Eğer tâlip isen hicâbın kaldır  
Gardaş özün mürşidine bendeyle (3)

Bilir misin nedir sureti ahsen  
Kuran-ı nâtıktır bu cümle beden  
Özge yerde Hakk'ı bulamazsın sen  
Gardaş özün mürşidine bendeyle (4)

Dâimî ustadır kelâmı söyler  
Kendini fark eden âlemi neyler  
Mürşüde bend olan ummânı boylar  
Gardaş özün mürşidine bendeyle (5), (Orhan, 1999: 35)

### 6.1.3.26. Ne Müşköl Haldeyim Bil İnsaf Eyle

Ey nâzlı sevdiğim mestâne gözlüm  
Ne müşköl haldeyim bil insâf eyle  
Şahin kırdı kanadımı kolumu  
Bunaldım çöllerde gel insâf eyle (1)

Bu âşkın ateşi gizli tendedir  
Damardadır iliktedir kandadır  
Derdin bende ise dermân sendedir  
Elimi eline al insâf eyle (2)

Doldurmuş testiye yayla suyunu  
Selviler kıskanır usul boyunu  
Türkmen misin öğrenelim soyunu  
Çatma kaşlarını gül insâf eyle (3)

Hoş geliyor bana sitemin nâzın  
Mest ediyor beni bülbül âvâzın  
Geçmeden baharın bitmeden yazın  
Dili süt dudağı bal insâf eyle (4)

Mor zülûfün ak gerdâna düşmesi  
Dâimî'nin sînesini deşmesi  
Sensin âşıkların hayat çeşmesi  
Ak biraz kalbime dol insâf eyle (5), (Orhan, 1999:(30)

### 6.1.3.27. Yeddi Farzla Üç Sünneti Fehmeyle

Âdemoğlu ne gezersin yabanda  
Yeddi farzla üç sünneti fehmeyle  
Fark eyle kendini kalma gümânda  
Hakikatli bir vahdeti fehmeyle (1)

Dünya malı için nefse taparsın  
Niçin azıp doğru yoldan saparsın  
Ahiret binasın nasıl yaparsın  
Bir mürşide riâyeti fehmeyle (2)

Hak muhabbetinden bezici olma  
Âlemi zulmette gezici olma  
Hakkını bil hille düzücü olma  
Vicdân ile adâleti fehmeyle (3)

Bir gün yolun uğrar ulu divâna  
Götürürler seni bezm-i mîzâna  
Hedayen var mıdır ulu sultâna  
İkrar verip şahâdeti fehmeyle (4)

Dâimî'yim ver mürşide özünü  
Pişirir kürede açar gözünü  
Mârifete doğru izle izini  
Hal içinde gör izzeti fehmeyle (5), (Orhan, 1999: 296)

### **6.1.3.28. Sende Biraz Uğraş Bir Gayret Eyle**

Çağın akışından kalma geriye  
Sende biraz uğraş bir gayret eyle  
Bilim kapısından gir içeriye  
Cehâleti bilim ile fetheyle (1)

Kimisi Hilton'da çeker kafayı  
Kimisi beğenmez yerli yosmayı  
Kimisi bulamaz yavan çorbayı  
Bu bozuk düzenden ferâgat eyle (2)

Burjuva çalışır kendi kârına  
Milyonlar akıtır milyonlarına

Kimisinin güveni yok yarına  
Bu çarpık dengeye çok dikkat eyle (3)

Faşist sömürünün sonu gelmeli  
İşçi köylü memur bunu bilmeli  
Artık çalışanın yüzü gülmeli  
Sosyal eşitliğe riâyet eyle (4)

Dâimî'yim nedir zengin fukara  
El ele verenler düşer mi dara  
Birlik denizinden çıkma kenara  
Halkı hak gözleyip çok hizmet eyle (5), (Orhan, 1999: 298)

#### **6.1.3.29. Yetiş Hacı Bektaş Gel İmdat Eyle**

Rûhumuz inandı içtiğim demde  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle  
Kurtulmuyor başım efkârı gâmda  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle (1)

Bu zaman kulları yoldan azarlar  
Hakk'tan korkmayıp da erkân bozarlar  
Adam düşürmeye kuyu kazarlar  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle (2)

Geldi zulmet bastı bu zaman kula  
Hiç giden kalmadı erkâna yola  
Îmânı satarlar akçaya pula  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle (3)

Âkıbet bu kula kopar bir âfât  
Evladı Ali'ye yoktur itikad  
Şimdiki insana olmaz itimâd  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle (4)

Hocalar ters okur Kur'ân hecesiz  
Dünyada nideyim varı yücesiz  
Dâimî bülbüldür gezer goncasız  
Yetiş Hacı Bektaş gel imdat eyle (5), (Orhan, 1999: 36)

### 6.1.3.30. Halimi Sormaya Merhamet Eyle

Dilber sevdakârım gönlüm sendedir  
Halimi sormaya merhamet eyle  
Hakk bilir ki senin âşkın bendedir  
Hâlimi sormaya merhamet eyle (1)

Âşkın ile ince belim büküldü  
Dü çeşmimden kanlı yaşım döküldü  
Âh çektikçe yarelerim söküldü  
Halimi sormaya merhamet eyle (2)

Yeter aşğın güldür ağlatma  
Ciğerciğim âşk oduna dağlatma  
Varıp zülfün yâd ellere bağlatma  
Hâlimi sormaya merhamet eyle (3)

Seni seven âşık yanar yakılır  
Âşk hançeri şu sîneme çakılır  
Zülfün kemend olmuş câna takılır  
Hâlimi sormaya merhamet eyle (4)

Dâimî'yim eriştiğim çağlara  
Bülbül figân eder iner bağlara  
Mecnûn olup düştüm yüce dağlara  
Halimi sormaya merhamet eyle (5), (Orhan, 1999: 31)

### 6.1.3.31. Yoksulluğun Derdi Nicolur Böyle

Bakılmıyor yoksulların derdine  
Yoksulluğun derdi nicolur böyle  
Kan emen vampîrler dolmuş yurduma  
Bize hür yaşamak güç olur böyle (1)

Gıdasız yavrunun benzi solunca  
Johnson'a Nikson'a uydu olunca  
Anadolumuza üsler dolunca  
Milli gururumuz hiç olur böyle (2)

Sensin üretici sensin yaradan  
Ayrılmalı tefeciye sıradan  
Kov harâmzâdeyi çıkar aradan  
Şehitler adına öc olur böyle (3)

Döviz için atılırsak yabana  
İşçi diye satılırsak yabana  
Göre göre yutulursak yabana  
Kamu huzurunda suç olur böyle (4)

Dâimî'yiz acı çektik derinden  
Ne umarsın kelin ile köründen  
Doğrul ey devrimci şahlan yerinden  
Öldürme vaktini, geç olur böyle (5), (Orhan, 1999: 299)

### 6.1.3.32. Yerin Cennet Olsun Var Güle Güle

Göç etti katerin dar-ü fenâdan  
Yerin cennet olsun var güle güle  
Böyle bir takdirdir bâr-i Hudâ'dan  
Hakkın cemâlini gör güle güle (1)

Bir zât-ı pâk idin sen hâlin ile

Muhibbi sâdıktın kemâlin ile  
Gidesin o bâba amelin ile  
Firdevs güllerini der güle güle (2)

Hakk rahmet eylesin bile göçünde  
Kerem eyleyip de geçsin suçunda  
Suâl sorarlarsa kabir içinde  
Orda ifadeni ver güle güle (3)

Kuzuların yok ki baka peşinde  
Rahmet okur yareninde eşinde  
Yarın mahşer günü mîzân başında  
Şahın divânına dur güle güle (4)

Gönülden söylerim Dâimî nâçâr  
Gönül hüma kuştur kafesten uçar  
Bu dünya fânîdir gelenler göçer  
Menzili kudrete var güle güle (5)

#### **6.1.3.32. Onun Dağıttığı Yuvayı Söyle**

Ben bir öküz gördüm çıktı zafere  
Onun dağıttığı yuvayı söyle  
Nefsin tuzağına düştü bir kere  
Onun kaybettiği davayı söyle (1)

O öküz misafir oldu Musa'ya  
Düşürdü Musa'yı derde tasaya  
O öküz ihanet etti asâya  
Sırtına yediği sopayı söyle (2)

O öküz ahırda kırdı yuları  
Musa'nın küpünden içti suları  
Kaçtı Musa'cığın hep uykuları



Muammâsı gizli manayı söyle (3)

Öküz firar etti Ağrı Dağı'na  
Gitti girdi ejderhanın bağına  
Ejderha öküzü al kursağına  
Midesi bozuldu ikrâhı söyle (4)

Yeter ey Dâimî yorma özünü  
Ârif olan anlar senin sözünü  
Biliyorsan o öküzün izini  
Âşık mısın behey enayi söyle (5), (Orhan, 1999: 38)

#### **6.1.3.34. Ettiklerin Doğru mudur Sen Söyle**

Bana cevretmekten usanmayan yâr  
Ettiklerin doğru mudur sen söyle  
Sazıma sesime uyanmayan yâr  
İkrarımız eğri midir sen söyle (1)

Bir güzel elinden içtik şarabı  
Olduk o şarabın mest-i harâbı  
Gönül ızdırâbı âşkın azâbı  
Çekilecek ağrı mıdır sen söyle (2)

Ey dişleri inci gerdâni sedef  
Yandırıp âşıkı eyleme telef  
Senin kipriğinin okuna hedef  
Dâimî'nin bağı mıdır sen söyle (3), (Orhan, 1999: 32)

#### **6.1.3.35. Dertli Bülbül Gibi Zarım Var Söyle**

Sâil gider isen huzur-u yâre  
Dertli bülbül gibi zarım var söyle  
Eyledim sînemi ben pâre pâreâ  
Leyl-ü nehâr sönmez nârım var söyle (1)

Yardır Şu gönlümde mihr ile mâhım  
Göklere erişti feryâdım âhım  
Acep ne haldedir zülfü siyahım  
Benim bir Şefkâtli yârim var söyle (2)

Dâimî yoluna bakınsın gezsın  
Gerdâna inciler takınsın gezsın  
Uğru harâmiden sakınsın gezsın  
Benim o bahçede barım var söyle (3), (Orhan, 1999: 32)

### **6.1.3.36. Karganın Konduğu Daldan Bana Ne**

Ben bülbül olmuşum dostun gülüne  
Karganın konduğu daldan bana ne  
Aradım özümde buldum mevlâyı  
Mecnûnun gezdiği çölden bana ne (1)

Gönlüme yazılmış cânânın adı  
Cânân imiş âşıkların murâdı  
Her Şeyden üstündür sohbetin tadı  
Arının yaptığı baldan bana ne (2)

Uyulur mu ikrârsızın sözüne  
Gidilir mi cehâletin izine  
Varmak istiyorum âşk denizine  
Mandanın yattığı gölden bana ne (3)

Dertli Dâimî'yim yârdır sevdiğim  
Gerçek âşıklara pîrdir sevdiğim  
İkilikte değil birdir sevdiğim  
Ben beni bilirsem elden bana ne (4) (Orhan, 1999: 39)

### 6.1.3.37. İşim Bülbul Gibi Zar Oldu Yine

Divâne gönlümü eyler gezerken  
İşim bülbul gibi zar oldu yine  
Kendi ahvâlimde okuryazarken  
Dünyalar başıma dar oldu yine (1)

Benim elâ gözlü rûh-i revânim  
Günbe gün artıyor derdi hicrânım  
Göge direk direk oldu dumanım  
Şu özümü yakan nar oldu yine (2)

Yar sîneme türlü yareler açtı  
Dü çeşmimden kanlı yaşımı saçtı  
Kalmadı bahçede bülbüller uçtu  
Hakikat gülleri hâr oldu yine (3)

Şimdiki insanlar yoldan saparlar  
Aç kurt gibi helâl harâm kaparlar  
Hakk'tan kaçıp kör nefse taparlar  
Süleyman'ın tahtı nâr oldu yine (4)

Dâimî yem lâmekândan gelmişem  
Hakk yolunu fehmeyleyip bilmişem  
Âşk-ı ilâhiden destur almışam  
Çok şükür kalbimiz nûr oldu yine (5), (Orhan, 1999: 300)

### 6.1.3.38. Sakın Akıl Yorma Divânelere

Gel gönül bakalım merdânelere  
Sakın akıl yorma divânelere  
Baykuş gider konar virânelere  
Bülbul ol gidelim gülşâna gönül (1)

Bulanık sel gibi akma her yana

Mürşidin sözünden çıkma yabana  
Senliği benliği bırak bir yana  
Gel iltifât eyle insana gönül (2)

Dâimî kendini üzme nafîle  
Meyil verme ikrârsıza câhile  
Bağlanalım kemâlata kâmile  
Girelim meclisi ihvâna gönül (3), (Orhan, 1999: 317)

### **6.1.3.39. Senin Âvâzindân Çınlasın Kore**

Türk'ün kahramanı, Türk'ün aslanı  
Senin âvâzindân çınlasın Kore  
Bir haykırsan ünün tutar cihânı  
Allah, Allah sesin dinlesin Kore (1)

Mehmet sancağını beline bağlar  
Onun kızıl kanı sel gibi çağlar  
Açılın ovalar yol verin dağlar  
Mehmed'in sesinden inlesin Kore (2)

Ey Âşık Dâimî beller bükünce  
Düşmanın kanını yere dökünce  
Türk aslanı süngüsünü takınca  
Kahramanlık neymiş anlasın Kore (3), (Orhan, 1999: 301)

### **6.1.3.40. Aldanma Ey Sofu Gel Bize Bize**

Yerimiz uzlettir nûrumuz kudret  
Aldanma ey sofu gel bize bize  
Yazılmış dört kitap manâ-i hikmet  
Görüldü ezelden yol bize bize (1)

Biziz Muhammed'in sulb-ü evrâhı  
Bende-i Hakk olan sürer bu râhî

Çok şükür tecelli etmiş ilâhi  
Açıldı irfânda gül bize bize (2)

Pîrim Hacı Bektaş Veli oturdu  
Söğüt ağacından elma yetirdi  
Selman arşullahtan engür getirdi  
Geldi yeşil benli el bize bize (3)

Kalmadı kederim gitti firağım  
Hamdülillah yakın oldu ırağım  
Mürşid himmet etti yandı çırağım  
Ol zaman verildi hal bize bize (4)

Dâimî'yim gelir âlem kamusu  
Münkir içindir cehennem tamusu  
Terk ettim dünyada ârı namusu  
Asla kâr eylemez dil bize bize (5), (Orhan, 1999: 45)

#### **6.1.3.41. Dosttan Bir Armağan Gül Geldi Bize**

Yağmur yağar kayalara ıslanır  
Dosttan bir armağan gül geldi bize  
Benim yârim al giyinir süslenir  
Şirin leblerinden bal geldi bize (1)

Şu âlem maksûda erdiği zaman  
Hakk'ın dîdârını gördüğü zaman  
Terazi mîzânı kurduğu zaman  
Yeşil benli olan el geldi bize (2)

Muhammet Ali'dir elinde asa  
Turda tecelliyi seyretti Musa  
Ruh'ül Kudüs oldu Hazret-i İsa  
Meryem'in zülfünden tel geldi bize (3)

Şu gönlüm muhabbet ister dostundan  
Evlad-ı Resul'dur kadîm postundan  
İçenler mest olur dolu destinden  
Muhammet Ali'den kul geldi bize (4)

Dâimî der bu âşk beni çoşurur  
Dalgaları gelir serden aşırır  
Dağlarda dolaşan izin şaşırır  
Hakikate giden yol geldi bize (5), (Orhan, 1999: 46)

#### **6.1.3.42. Bir Gün Geleceğim İllerinize**

Gücenme sevdiğim açma arayı  
Bir gün geleceğim illerinize  
Işıklansın gönlünüzün sarayı  
Hoyratlar değmesin güllerinize (1)

Bülbül şakımazdı senin yanında  
Bir volkan kükrerdi kızıl kanında  
Bir şafak sizinle sohbet anında  
Doyamadık tatlı dillerinize (2)

Orda çağıl çağıl çağlamıştınız  
Saz inerken sizler ağlamıştınız  
O demde bir kemer bağlamıştınız  
Ne hoş yakışmıştı bellerinize (3)

Nükteler güzeldi sözler güzeldi  
Gönüller güzeldi gözler güzeldi  
Sakîler güzeldi yüzler güzeldi  
Bâdeler sunmuştuk ellerinize (4)

Dâimî'dir muhabbetin âşığı

Muhabbettir karanlığın ışığı  
O bahçenin olduk bir sarmaşığı  
Dolandık sarıldık dallarımıza (5), (Orhan, 1999: 44)

#### **6.1.3.43. Sonra Delâlete Batanlara Yuf**

Evvel bizim ile ikrâr eyleyip  
Sonra delâlete batanlara yuf  
Gelip cemimize pazar eyleyip  
Anı da ağyara satanlara yuf (1)

Minnetimiz vardır ulu Celi'ye  
İkrarımız Hacı Bektaş Veli'ye  
Âşık-ı Hakk olan yârdır Ali'ye  
Ehl-i âşka taşlar atanlara yuf (2)

Hakk'ın dîdârını görmektir kastım  
Yoluna fedâdır cân ile postum  
Düşmanına düşman dostuna dostum  
Ol ağyara meyil katanlara yuf (3)

Can ile ser ile Hakk'a gelmeyip  
İkiliği kalp evinden silmeyip  
Evlad-ı Ali'nin kadrin bilmeyip  
Gaflet uykusunda yatanlara yuf (4)

Dâimî'yem ölsem dönmem sözümden  
Fark etmişem kemlik yoktur özümden  
Gerçek olan belli olur gözünden  
Taşı mercân diye tutanlara yuf (5), (Orhan, 1999: 44)

#### **6.1.3.44. Bir Mahitabana Erdim Bu Sabah**

Bir vakti seherde seyrân eyledim  
Bir mâh-ı tâbâna erdim bu sabah

Gönül hanesinde mihmân eyledim  
Yüzüm damenine sürdüm bu sabah (1)

Ârif olan bilir âşkın hâlini  
Mevlam var eylemiş hûb kemâlini  
Hamdülillah gördüm dost cemâlini  
Zannettim cennete girdim bu sabah (2)

Ârif olan ancak çözer bu bağı  
Çeşmimin sürûru gönül durağı  
Çok şükür şen oldu âşkın otağı  
Erenler gülünü derdim bu sabah (3)

O sultândır ben olmuşum gedâsı  
Înayet kıl âlemlerin Hudâ'sı  
Enel Hakk'tır dilimizin sedası  
Mansûrun darına durdum bu sabah (4)

Dertli Dâimî'yim yâr ile yârim  
Yâre yâr oldumsa ne bahtiyârım  
Gül verdim gül aldım açtım pazarım  
Ol vech-i kudreti gördüm bu sabah (5), (Orhan, 1999: 48)

#### **6.1.3.45. Dedi Ozan Mısın Dedim Eyvallah**

Bir gün biri beni çekti sigaya  
Dedi ozan mısın dedim eyvallah  
Dedi sen mi kıydın Hamza Ağa'ya  
Biz câna kıymayız estağfurullah (1)

Dedi kışkırtmışsın solcu uçları  
Fırınlara saldırtmışsın açları  
Dedi bunlar anayasa suçları  
Şahidimiz beş vakitçi Nurullah (2)



Çiftçi, işçi, hamalların yekünü  
Atacakmış sırtındaki yükünü  
Devrimciyim diyenlerin kökünü  
Dedi kazacağız dedim maşallah (3)

Dedim yırtılırsın ham kaput bezi  
Sen gibi dönek mi sanarsın bizi  
Yapabileceksen yok bundan tezi  
Dedi görüşürüz dedim inşallah (4)

Dâimî'yim toplum hakkı yiyenin  
Kanun diye kanunlara siyenin  
Ben işçiden şerefliyim diyenin  
Bir gün anasına beller Abdullah (5), (Orhan, 1999: 302)

#### **6.1.3.46. Bezendi mi Bahçeleri Bağları?**

Gönül cânânına arzûhal eyler  
Göğe erdi mi yaylalara dağlara  
Bilmem ne haldedir yavrum güzeller şâhı  
Bezendi mi bahçeleri bağları (1)

Vuruldum sînemde yar yar akıyor kanlar  
Yardan ayrı gezdim hayli zamanlar  
El ele veripte yavrum gezdiğim anlar  
Acep hâtırlar mı geçen çağları (2)

Dâimî der bahr ile yaz ile  
Divâniler cûra eder saz ile  
Sen bu cilve ile yavrum sen bu nâz ile  
Hasta eder öldürürsün sağları (3)

### 6.1.3.47. Kül Eyledi Vücutumu Nar Aldı

Dem vurup dolaştı şeme pervâne  
Kül eyledi vücudumu nâr aldı  
Bir bâde içirdi çeşmi mestâne  
Aklımı başımdan nâzlı yar aldı (1)

Ebrûlar yay olmuş kaşları keman  
Düş oldum âşkına el aman aman  
Bağban oldum dost bağına bir zaman  
Taze bitmiş goncalarım hâr aldı (2)

Yeridir de deli gönül yeridir  
Vefâsız dost olan ömür çürüdür  
Bir âh çeksem dağı taşı eridir  
Şu dertli gönlümü âhûzar aldı (3)

Coşunada deli gönül coşuna  
Çok hal gelir âşıkların bâşinâ  
Meğer dost demişim boşu boşuna  
Güvendiğim dağları da kar aldı (4)

Dâimî'yim dönmez gider yolunca  
Gönülde şâd olur dostu bulunca  
Mürşid-i kâmile yakın olunca  
İşte henüz bahçelerim gül aldı (5), (Orhan, 1999: 52)

### 6.1.3.48. Nuri Ahmet Nesli İmamda Kaldı

(Bilir Misin Sofu Suâlim Vardır, şiirine cevaptır.)

Hem söyleyim hem de beyân edeyim  
Nûr-i Ahmet nesl-i imamda kaldı  
Hakikat sırrımı ayân edeyim  
Kırkların mekânı pinhânda kaldı (1)

Gör suâl içinde suâl sorarlar  
Âşkın tarağıyla seni tararlar  
Per kanattır se noktayla ararlar  
Pe-ka-ja-ça ile harfanda kaldı (2)

Kırsak yezitlerin bağrın taşını  
Akıtsınlar gözden kanlı yaşını  
Eğer sorar isen şâhın başını  
Yedi oğul kesen Rahban'da kaldı (3)

Nûrumuzdan halk eyledik İsa'yı  
Firavuna nisbet verdik asâyı  
Eğer sorar isen Tur-u Musa'yı  
Yazılıp da nutk-i imran da kaldı (4)

Dâimî kemterim hikmet arisi  
Hatmoluben geldi beytin gerisi  
İsmail'e inen koçun derisi  
Ol Emr-i Ümmiye Sultân'da kaldı (5), (Orhan, 1999: 54)

#### **6.1.3.49. Semah Dönmek Bize Ali'den Kaldı**

Evvel yol erkânı sürdüğüm demler  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı  
Hakikat gülünü derdiğim demler  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı (1)

Mümin olan sürer bu kadîm râhı  
Ziyaret eyledik ulu dergâhı  
Kırkların ceminde yaptı semahı  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı (2)

Mümin olanlarda nişân bilinir

Mürşidi kâminden ilhâm gelinir  
Tarikat bâbında menzil alınır  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı (3)

Riâyet eyledik bir gerçek zâta  
Teberra okurlar eğri sıfata  
Dört kapı sırrını geldik ispata  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı (4)

Dâimî'yim bu menzile göçmeli  
Yetmiş üç farz ile müşkül seçmeli  
Tâlip olan hicâbını açmalı  
Semah dönmek bize Ali'den kaldı (5), (Orhan, 1999: 55)

#### **6.1.3.50. Felek Bizi Nâzlı Pîr'den Ayırdı**

Geçti, gitti vatanına yurduna  
Dayanamam hasretine derdine  
Uçurdum turnamı dağlar ardına  
Felek bizi nâzlı pîrden ayırdı (1)

Ara ver ara ver, dağlar ara ver  
Götür selâmımı nâzlı yâre ver. (2)

Yaz gelir şenlenir, yaylalar dağlar  
Bülbülün meskeni, bahçeler bağlar  
Nerde murâdına erdiğim çağlar  
Felek bizi nâzlı yârdan ayırdı (3)

Ara ver ara ver, dağlar ara ver  
Götür selâmımı nâzlı yâre ver. (4)

Dâimî'yim derdim asla bilinmez  
Akar gözüm yaşı, bir dem silinmez

Ayrılık derdine çare bulunmaz  
Felek bizi nâzlı pîrden ayırdı (5)

Ara ver ara ver, dağlar ara ver  
Götür selâmımı nâzlı yâre ver. (5)

### **6.1.3.51. Pun Destanı**

Bir gün azmeyledik Pun karyesinden  
Koştuk arabayı bizde peşinden (1)

Geldik alt yanına yükledik ağaç  
Dedik yardımcı ol ey Şah'ı Pevaç (2)

Üç damlı Mehmet Ağa'yla Hüseyin  
Selâm verip geldi ey dostlar deyin (3)

Bizde hoş beş edip sohbet eyledik  
Hürmet gösterüben rağbet eyledik (4)

Mandaları öküzleri koştular  
Hepsi birden arkasına düştüler (5)

Dedik şu çeşmeden biraz içelim  
Ondan sonra Fırat suyu geçelim (6)

Altı kişi birden ordan savuştuk  
Suyu içip arabaya kavuştuk (7)

Anda Pun'lu İsmail'i çağırdık  
Geçit neresidir diye bağırdık (8)

Oda bilmeyerek dedi burası  
Meğer gayet derin imiş orası (9)

Mehmet, Hüseyin, Süleyman, babam hem çocuk  
Yedi kişi idik yeksan tamamcık (10)

Çok bağırdım siz buradan geçmeyin  
Başımıza türlü işler açmayın (11)

Hiç birisi beni dinlemediler  
Başa ne gelecek bilemediler (12)

Altı kişi birden bindik üstüne  
Sürdük arabayı suyun düştüne (13)

Punlu çıplak idi düştü önüne  
Üstüne soyunup verdi elime (14)

Sazsa benim elimdeydi o anda  
Ne bileyim iş olacak bu anda (15)

Sürüp suyun ortasına gelmiştik  
Araba üstünde durup kalmıştık (16)

Su çok derin idi araba yüzdü  
Bu korku bizlerin ödünü üzdü (17)

Güneş sıcak idi mandalar daldı  
Suda arabanın üstünü aldı (18)

Su vuruben arabayı çevirdi  
Hepimiz su içine devirdi (19)

Hemen korku ile elimi attım  
Ağaçtaki olan budağı tuttum (20)

Babam arabanın üstünde kaldı  
Öbür arkadaşlar hep suya daldı (21)

Ben de tutup öyle asılı kaldım  
Boğazıma kadar hep suya daldım (22)

Çocuğun ağzına su doldu hemen  
Ağladı boğuluyorum diye ben (23)

Uç damlı Hüseyin Ağa kavuştu  
Çocuğu omzuna alıp savuştu (24)

Araba dönüyor mütemadiyen  
Korkudan kalmadı ya Allah diyen (25)

Ol hemen yüzerek Hüseyin Ağa  
Çocuğu kavuşup attı kenara (26)

Çünkü onlar yüzme biliyorlardı  
Mehmet Ağa da kendini kurtardı (27)

Su mütemadiyen bizi sürüyor  
Her gittikçe derin yere vuruyor (28)

Su arabayı altına yetirdi  
Tekerlekleri çıkarıp götürdü (29)

Artık bizim kuvvetimiz duruldu  
Sazım arabaya çarptı kırıldı (30)

Süleyman durmadan suda dönüyor  
Korkusundan benzi kaçıp sönüyor (31)

Mandayı döverler asla gitmiyor

Yürümüyor yuka yere yetmiyor (32)

Birden elim kaydı tebdilim şaştı  
Su beni daldırıp başımdan aştı (33)

Birden çırpınarak çıktım yüzüne  
Bağırdım babamın baktım yüzüne (34)

Babam anda hemen elini attı  
Sıkıca yapışıp kolumdan tuttu (35)

Mehmet, Hüseyin, çocuk çıkmış karaya  
Bakuben dururlar bu manzaraya (36)

Ben de çıktım arabanın bâşinâ  
Dedim bakın şu Allah işine (37)

Hemen babam anda mandaya vurdu  
Manda çekip bizi kenara durdu (38)

Atlayarak anda kenara çıktık  
Artık biz de korku temelin yıktık (39)

Ben düşündüm acaba bu suç kime  
Elbisemiz olmuş idi cimcime (40)

Süleyman bağırdı ol Punluya koş  
Su tekerlekleri götürdü kavuş (41)

Punlu yüzgek vurup düştü peşine  
Allah yardım etti onun işine (42)

Kavuştu tekerlekleri tutarak  
Kurtardı anı kenara atarak (43)



Ol Punlu İsmail çıkuben geldi  
Dikilip karşımda mahcupça kaldı (44)

Dedi Ey Sultân'ım bak gör halimi  
Su götürmüş çorap ile donumu (45)

Dedim müstehaktır senin cânına  
Girecektir bunca halkın kanına (46)

Hepsine ayrıca eyledim hiddet  
Çok fenâ darıldım bir hayli müddet (47)

Çünkü suçluları söylemediler  
Onlar beni tenkit eylemediler (48)

Soyunduk elbiseyi serdik çalıya  
Niyaz ettik Hakk Muhammet Ali'ye (49)

Kuruyan elbiseleri giyerek  
Ol Allah'a hamd-ü sena diyerek (50)

O gündüzün yürüyüp gittik eve  
Annem ağlar dizini döve döve (51)

Hemen eve gittik kestik bir kurbân  
Geçmiş olsun dedi cümle muhibban (52)

Dâimî'yim bu destanı okuyun  
Okudukça güle güle şakıyım (53), (Orhan, 1999: 415)

### **6.1.3.52. Erişti de Gördük Hak Dîdârını**

Mürşidden bizlere feyz-i ilâhi

Erişti de gördük Hakk dîdârını  
Sonsuz ferrâşinâ düşer billahi  
Enel Hakk deyüp de çeken darını (1)

Terkedüben külli vardan geçenler  
Helâlini harâmını seçenler  
Pîr elinden dolu bâde içenler  
Verir cânânına külli varını (2)

Zümre-i Naci'den al feyzi ilhâm  
Olagör yolunda kemleri gülâm  
İkrâra düşenler kalırlar müdâm  
Kalbinle açıkla bahtı yârini (3)

Kendine nevsini eyleme rehber  
Âkıbet yolunda olur bir ejder  
Gayen bu esrâre ermekse eğer  
Teslim ol pîrine bil ecvarını (4)

Dâimî'yi fehmet Hakk ile Hakk'tır  
Sulb-i mevâlîdir kemliği yoktur  
Bu yollarda uğru harâmi çoktur  
Enginlerden yürüt ol katarını (5), (Orhan, 1999: 57)

### **6.1.3.53. Çıkmaz Hayâlimden Eski Çağları**

Vartonun yollan ufacık taşlar  
Yaralı gövdeler gövdesiz başlar  
Şimdi virân oldu öter baykuşlar  
Hâtırıma düştü Varto Dağlar'ı  
Çıkmaz hayâlimden eski çağları (1)

Varto'dan akıyor bulanık çaylar  
Yavrusuz küheylan anasız taylar

Bu karalı günler mâtemli aylar  
Hâtırına düştü Varto Dağlar'ı  
Çıkmaz hayâlimden eski çağları (2)

Yıkıldı her yanı binasız kaldı  
Kundakta yavrular anasız kaldı  
Koç yiğit elleri kinasız kaldı  
Hâtırına düştü Varto Dağlar'ı  
Çıkmaz hayâlimden eski çağları (3)

Dertli Dâimî'yim virdimdir benim  
Yüreğimden çıkmaz derdimdir benim  
Çöl virâne olan yurdumdur benim  
Hâtırına düştü Varto Dağlar'ı  
Çıkmaz hayâlimden eski çağları (4), (Orhan, 1999: 305)

#### **6.1.3.54. Dediler Bulunmaz Eşi Ayarı**

Bir zaman bir çoban tuttular köye  
Dediler bulunmaz eşi ayarı  
Sürüyü gütmekte ustadır diye  
Hep över dururdu köyün muhtarı (1)

Çoban otururdu mani düzerdi  
Gerdân kırar gözlerini süzerdi  
Tilki gibi durmaz gece gezerdi  
Yürütürdü kümeslerden kazları (2)

Yazsam bu çobanı sığmaz destana  
Neler etti değirmenci mestana  
Kazara bu çoban girse bostana  
Soymadan yutardı on beş hıyarı (3)

Bu çobanın bir beygiri var idi

Kemirirdi fidanları yer idi  
Sağ tarafı görmez gözü kör idi  
Hep solaydı bu beygirin zararı (4)

Bir gün çoban korulukta oturmuş  
Uyur iken kır beygiri yitirmiş  
Meğer onu kurtlar yemiş bitirmiş  
Derede bulundu eski yuları (5)

Köylü uğraşırdı hasat zamanı  
Biçerdöver ayıklardı harmanı  
Hırsız çoban hiç vermezdi âmânı  
Torba torba yürütür dü çavdarı (6)

Çekilmezdi bu çobanın zortluğu  
Tümsek tümsek yığın yığın otluğu  
Köylüde un kalmaz deste kıtlığı  
Hep doluydu bu çobanın anbarı (7)

Hergün göze kestirmiş iriyi  
Öldü diye getirirmiş deriyi  
Koyaklarda yatırmış sürüyü  
Külek külek sağıyormuş davarı (8)

Köylü dayanamaz oldu sesine  
Aç kalan kuzunun inlemesine  
Bir daha geriye dönmemesine  
Sürdüler çobanı köyden dışarı (9)

Köylüler muhtara dediler hele  
Nasıl inandırdın bizi bu kele  
Sonunda muhtarı aldılar ele  
Verdiler bir iyce tatar tımarı (10)

Âşık Dâimî'yim bu bir bilmece  
Bakîr kazan sütle doldu silmece  
Köylü her işinde yaptı imece  
Günden güne arttı kazancı karı (11), (Orhan, 1999: 426)

### 6.1.3.55. Gönlüm Bir Cefâkâr Yara Dolaştı

Ömrüm baharının gülşen çağında  
Gönlüm bir cefâkâr yâra dolaştı  
Goncalar açılmış yârin bağında  
Gönül bülbüllerim hâra dolaştı (1)

Bu imiş âşıkın baht-ı karası  
Açılmaz tabîbe gönül yarası  
Bir an tutuşunca âşkın çırası  
Döndü pervânemiz nâra dolaştı (2)

Dâimî'yim gitti dostların göçü  
Elem ile doldu gönlümün içi  
Hallac-ı Mansur'un ne idi suçu  
Enel Hakk diyenler dara dolaştı (3), (Orhan, 1999: 61)

### 6.1.3.56. Ötüp Dost Bağında Şeydâlanmayı

Gönül bir cânâna ikrâr eyledi  
Ötüp dost bağında şeydâlanmayı  
Siyah zülfün beni berdâr eyledi  
Dolanıp boynuma halkalanmayı (1)

Bahtımı bir kara baht eylediler  
Gönlümü o yâre taht eylediler  
Cümle âşıkânlar aht eylediler  
Cânânın yolunda cefâlanmayı (2)

Uçtu şeydâ bülbül gitti yaz elden

Deli gönlüm vazgeçmiyor güzelden  
İkrar etmedin mi bana ezelden  
Meyva-yı hüsnünle vefâlanmayı (3)

Âşık olan ahenk eyler saz eyler  
Muhabbetin cân mülkünü yaz eyler  
Dertli olan talep eyler arz eyler  
Tabip kapusunda şifâlanmayı (4)

Kim ki özün âşka etti ise kul  
Hakk'ın huzurunda oldular makbûl  
Dâimî Hakk için eyledi kabul  
Leylâ Leylâ deyip nidâlanmayı (5), (Orhan, 1999: 62)

#### **6.1.3.57. Bakmayıp Bizlerden Kaçıyor Bazı**

Ne imiş o yârin maksadı benden  
Bakmayıp bizlerden kaçıyor bazı  
Sevmişem o yâri cân ile tenden  
Sînemde yareler açıyor bazı (1)

Yitirdim o yâri bulayım nerde  
Düşürdü özümü onulmaz derde  
Gönlüm müptekardır çehre-i zerde  
Başıma ataşlar saçıyor bazı (2)

Gül içindir âh u zârı bülbülün  
Yâr boyuna benzer dalı sümbülün  
Saati saate uymaz gönülün  
Kati yükseklerden uçuyor bazı (3)

Düştüm sevdasına yanarım ben nâr  
Erdirsin maksûda Hazret-i Cebbar  
Hâsılı bir yerde etmiyor karar

Göç edip katerin göçüyor bazı (4)

Dâimî şu halim doğru hâl değil  
İçtiğim zehirdir şeker bal değil  
Gönlümün gittiği erkân yol değil  
Güzeli çirkinden seçiyor bazı (5), (Orhan, 1999: 63)

### 6.1.3.58. Gezerim İlleri Divâne Gibi

Bir mâh-i güzelin âşkî ile ben  
Gezerim illeri divâne gibi  
Gül gibi açmadan soldu bu beden  
Kaldı bir yıkılmış virâne gibi (1)

O yar seyrân eder kumrubâz ile  
Mesteyler özümü hep âvâz ile  
Nâzlı cânân gelir yüzbin nâz ile  
Elâdır gözleri şahane gibi (2)

Dökülmüş gerdâna zülfün telleri  
İlmi hikmet okur şirin dilleri  
Açmış yanağında taze gülleri  
Ağzında dilleri dürdâne gibi (3)

Sor da hikmetinden gör ifadeyi  
Sevmez miyim böyle asil zadeyi  
O da benim gibi içmiş bâdeyi  
Mest olmuş geziyor mestâne gibi (4)

Dâimî'yim der ki benim efendim  
Özüm kul eyledim bendine bendim  
Unutturdu âşkî bilmiyom kendim  
Bilmem deli moldum efsane gibi (5), (Orhan, 1999: 64)

### 6.1.3.59. Muhannetin Yeli Eser Kış Gibi

Asla konmam muhannetin yurduna  
Muhannetin yeli eser kış gibi  
Özün saldım bir yosmanın derdine  
Dolaştım bir zaman başıboş gibi (1)

Bağban isen gülün yâda yoldurma  
Mâşuk isen sırrın yâda bildirme  
Üç günlük dünyaya meyil aldırma  
Gelir geçer hayâl gibi düş gibi (2)

Âşık mâşukuna sırrın bildirir  
Câhillerin sözü beni öldürür  
Kahpe felek güler eli güldürür  
Fakat bana kalbi katı taş gibi (3)

Kuşattı sevdiğim âşk libasını  
Âşık olan çeker gönül yasını  
Pîrlere bana sundu âşkın tasını  
Mest oldum gezerim bir ayyaş gibi (4)

Ey Dâimî nedir sendeki efkâr  
Her şeye üzölmek ömre pek zarar  
Herkesin bir dostu bir sevdiği var  
Ben kalmışım perâkende kuş gibi (5), (Orhan, 1999: 65)

### 6.1.3.60. Bir Soysuz Gülümü Talan Eyledi

Benim şu ömrümün bahar çağında  
Bir soysuz gülümü talan eyledi  
Gâm yükünü aldım gâm otağında  
Sînem bülbülleri nalân eyledi (1)

Âlemde devrânım var olur diye



Özüme hakiki kar olur diye  
Ben bir güzel sevdim yâr olur diye  
Yıktı şu gönlümü virân eyledi (2)

Sandım şeker tatlı lebe bulaşık  
Siyah zülûf ak gerdâna dolaşık  
Şu dünyada nice yaralı âşık  
Cânını cânâna kurbân eyledi (3)

Yanakları benzer kudret balına  
Sırmadan saçbağı asmış dalına  
Nâzlı sevdiğim salına salına  
Çıkıp bahçelere seyrân eyledi (4)

Çoktur Dâimî'nin cevri belâsı  
Olmuş dertli gönlüm yar müptelâsı  
Şu serimden eser âşkın havası  
Yandırdı sînemi büryân eyledi (5), (Orhan, 1999: 67)

#### **6.1.3.61. Bize Kibriyadan Nur Geldi Geldi**

Ervah-ı ezelde sulb-ü mâderde  
Bize kibriyadan nâr geldi geldi  
Kalktı ara yerde kalmadı perde  
Cümle âşıklara kâr geldi geldi (1)

Gönlümün çirası tutuştu yandı  
Benim bu feryâdım arşa dayandı  
Kerbelâ çölleri kana bulandı  
Bu hal müminlere zâr geldi geldi (2)

Tarikat yolları sürülmez oldu  
Kayıptır nişânlar görülmez oldu  
Hakikat bağına girilmez oldu

Muhabbet gülüne hâr geldi geldi (3)

Mekân oldu bana dağlar yüceler  
Âşkın kitabından aldım heceler  
Yine çattı şu mâtemli geceler  
Âşkî şavk ehline zâr geldi geldi (4)

Dâimî müşküller seçilemiyor  
Uğru var yollarda geçilemiyor  
Nihân oldu sırlar açılmıyor  
Bu zaman bizlere dar geldi geldi (5), (Orhan, 1999: 69)

#### **6.1.3.62. Nâzlı Cânânımı Göresim Geldi**

Azm-i râh edeyim dost illerine  
Nâzlı cânânımı göresim geldi  
Düzüldü kervanım âşk yollarına  
Gonca güllerini deresim geldi (1)

Deli gönlüm eyler âşk ahengini  
Aradım da bulamadım dengini  
Gördüm mâh yüzünde üç beş bengini  
Yüzüm gerdânına süresini geldi (2)

Yaz gelir bahçede açılır yaprak  
Türlü mor menekşe kuşanır toprak  
Yanağı şavk vurur sanki bir şafak  
İnce bellerini sarasım geldi (3)

Düş oldum derdine dermânım yoktur  
Yaremi saracak lokmanım yoktur  
Yardan ayrılalı devrânım yoktur  
Yâre bir armağan veresim geldi (4)

Dâimî'ye olmaz bu derdu hasret  
Aşığa bilinir âlemi kesret  
Bu hicrân elinden eyledim nefret  
Yârimin hâlini sorasım çeldi (5), (Orhan, 1999: 70)

#### **6.1.3.63. Hakk'ın Nefesini Duydum Vallâhi**

Muhabbet eyledim sâdık yâr ile  
Hakkın nefesini duydum vallâhi  
Teslim oldum dosta külli var ile  
Bir pîr-i mugana uydum vallâhi (1)

İkrar verdim pîre dönmezem hâşa  
Gör ki neler geldi bu garip başa  
Ar namus şişesin çalmışam taşta  
Melâmet hırkasın giydim vallâhi (2)

Yüceli gönlümü sakın eyledi  
Güruh-u Naciye yakın eyledi  
Pîrim kulağıma telkin eyledi  
Ezazil libasın soydum vallâhi (3)

Uyandı gaziler çıraklar yandı  
Pîrler dolusundan içenler kandı  
Dîdâr gösterdiler zihnim bulandı  
Aklımı fikrimi yaydım vallâhi (4)

Çoktur Dâimî'nin hal ızdırâbı  
Görülür bizlere âşkın hesabı  
Yârin mah yüzünden açtım nikâbı  
Çifte benlerini saydım vallâhi (5), (Orhan, 1999: 82)

#### **6.1.3.64. Sardı Dört Yanımı Har Ali Ali**

Ovada bitişen sümbüller gibi

Sardı dört yanımı hâr Ali Ali  
Yavrusun yitirmiş bülbüller gibi  
Aldı şu gönlümü zâr Ali Ali (1)

Kaldı dertli gönlüm virâne gibi  
Kaybettim aklımı divâne gibi  
Ruz-u şeb dönerim pervâne gibi  
Yaktı şu özümü nar Ali Ali (2)

Şu devrân çağında ömrüm bitirme  
Şu garip başımı derde yetirme  
Muhannetin kapusuna götürme  
Yetiş neredesin car Ali Ali (3)

Güz geldi dağları duman bürüdü  
Çeşmin yaşı sel sel oldu yürüdü  
Yazık gazel düştü dalım çürüdü  
Kurudu bağımda hâr Ali Ali (4)

Dertli Dâimî'yim söyler yazarım  
Hakk bilir ki şirin cândan bezerim  
Nâzlı sevdiğimden ayrı gezerim  
Beni âşka saldı yâr Ali Ali (5), (Orhan, 1999: 74)

### **6.1.3.65. Derdimdir Muhammet Dermânım Ali**

Âşkına düşeli yandım kül oldum  
Derdimdir Muhammet dermânım Ali  
Elin tutup bir mürşide kul oldum  
Yolumdur Muhammet erkânım Ali (1)

Hakikat bezmine kadîm şâh olan  
Cümle müminlere kıblegâh olan  
Tarikât elinde mihri mâh olan

Demimdir Muhammet devrânım Ali (2)

Mümin olur kör nefisten sakınan  
Muhabbetin güllerini takınan  
Dört kitabın beş yerinde okunan  
Bağımdır Muhammet reyhânım Ali (3)

Bir mihnet eyledim şâhlar şâhına  
Düzdüm katerimi âşkın râhına  
Yüzümü sürmüşem dost dergâhına  
Üstadım Muhammet burhanım Ali (4)

Dâimî'yim gördüm Hakk'ın yolunu  
Derdim dost bağının gonca gülünü  
Teslim olup tuttum pîrin elini  
Temelim Muhammet mekânım Ali (5), (Orhan, 1999: 75)

### **6.1.3.66. Car Günündür Yetiş Muhammet Ali**

Temenni eyledim güzel pîrime  
Câr günündür yetiş Muhammet Ali  
Yüzümü tutmuşam desti girine  
Câr günündür yetiş Muhammed Ali (1)

Aşığını ağlatuben güldüren  
Düşkünlerin elin tutup kaldıran  
Şol âlemi rahmet ile dolduran  
Câr günündür yetiş Muhammet Ali (2)

Cümle nâçâr kullarının sahibi  
Gönüller mihmanı dertler tabîbi  
Evliyâlar şâhı Hakk'ın habîbi  
Câr günündür yetiş Muhammet Ali (3)

Evvel dört kapıyı izhâr eyleyen  
Çıkıp arşullahta kendi söyleyen  
Hakikatin ummânını boylayan  
Câr günündür yetiş Muhammet Ali (4)

Dâimî der gönüllerde nûr olan  
Hakikatin çevresine sur olan  
Dört cân ile bir noktada sır olan  
Câr günüdür yetiş Muhammet Ali (5), (Orhan, 1999: 76)

### **6.1.3.67. İnsanlığın Manasına Ermeli**

Ben Hakk ile bir olmuşum diyenler  
İnsanlığın manasına ermeli  
Okudum insanı ârifim diyen  
Hakk'ın sıfatını ayân görmeli (1)

İnsanlık erdemdir kişi değerdir  
Gerçeğe bağlanmak büyük hünerdir  
İnsanı okuyan er oğlu erdir  
Eğilip tozuna yüzler sürmeli (2)

Daha fark etmeyen ilmi zamanı  
Ben ârifim diye söyler yalanı  
Nedir ârifliğin gerçek nişânı  
Halleyleyip müşkülleri vermeli (3)

Şehvet dükkânında ediyor pazar  
Nefsine kul olmuş yolundan azar  
Dostum der arkandan kuyunu kazar  
Hemen böylesinden uzak durmalı (4)

Dâimî'yim hakka testi olmuşuz  
Muhabbet meyinin mesti olmuşuz

Hürriyet ehlinin dostu olmuşuz  
El uzatıp güllerini dermeli (5), (Orhan, 1999: 306)

### **6.1.3.68. Selâmımı Yâre Ver Seher Yeli**

Eğer gider isen yârin iline  
Selâmımı yâre ver seher yeli  
Cân bülbülü hasret kaldı gülüne  
O gül çehresini gör seher yeli (1)

Yürüdüğün yollar duman mı dağ mı?  
Etrafı yeşillik bahçe mi bağ mı?  
O nâzlı sevdiğim hasta mı sağ mı?  
Bir kez hâtırını sor seher yeli (2)

Kirpikleri oktur sîneme çıkar  
Gören âşıkların bağrını yakar  
Yârim seher vakti seyrâna çıkar  
Zülfünü yüzüne vur seher yeli (3)

Elleri kınalı yakılar ile  
Göğsü elvan elvan takılar ile  
Yayladan aldığın kokular ile  
Yârin çevresini sar seher yeli (4)

Dertli Dâimî'yim buralı olsam  
Güzeller yurdunun maralı olsam  
Şu gurbet ellerin kiralı olsam  
Yârdan ayrılması zor seher yeli (5), (Orhan, 1999: 81)

### **6.1.3.69. Şimdi Seyrân Çağı Gel Leyli Leyli**

Yüce dağ başında kar bölük bölük  
Şimdi seyrân çağı gel leyli leyli

Şu sînemde olan yareler delik  
Kadir kıyametimi bil leyli leyli (1)

Sürüler yayıldı bayıra kıra  
Nâzlı sevdiğimin benleri sıra  
Âşkın yarasıdır bendeki yara  
Çeşmimin yaşını sil leyli leyli (2)

Sevdiğimin boyu benzer nergize  
Sürmeler çektirmiş o ela göze  
Lûtf eyle sevdiğim bazı gel bize  
Gönülde mihmanım ol leyli leyli (3)

Kurtulmadım asla gâmdan firâktan  
Unutamam seni gözden ıraktan  
Gece gündüz budur dileğim Hakk'tan  
Sende benim gibi ol leyli leyli (4)

Dâimî'yim düştüm sevda badına  
Doyamadım nâzlı yârin tadına  
Dertli kerem gibi âşkın oduna  
Yana yana oldum kül leyli leyli (5), (Orhan, 1999: 79)

#### **6.1.3.70. Bülbül Gonca Güle Âşık Değil mi?**

Bağban niçin esirgersin bu gülü  
Bülbül gonca güle âşık değil mi?  
Goncaya değmesin sakın yâd eli  
O gonca bülbüle layık değil mi? (1)

Mademki âşk ile yoğruldu Âdem  
Niçin eylediler bu âşkı müphem  
Niçin sevgililer ediyor sitem  
Seven âşıklara yazık değil mi? (2)



Var mıdır dünyada kam alan kişi  
Akla ziyân imiş feleğin işi  
Yaktı yüreğimi âşkın ateşi  
Bağrım kebab oldu yanık değil mi? (3)

Bu nasıl sevdadır bu nasıl elem  
Kargalar dem çeker bülbüller mâtem  
Engel bırakmıyor olalım hemdem  
Acep dostlar buna tanık değil mi? (4)

Âşık isen sürün gel dedin geldim  
Ağlarken yaşımı sil dedin sildim  
Sen bana kahrettin ben sana güldüm  
Dâimî ahtına sâdik değil mi? (5), (Orhan, 1999: 84)-

#### **6.1.3.71. Düşüp Âşk Oduna Tüter Değil mi?**

Gine havalandı âşk pervânesi  
Düşüp âşk oduna tüter değil mi?  
Haberdâr mı bilmem hûblar danesi  
Bülbül cân içinde öter değil mi (1)

Dırg eyledin benden hüsn-ü menanın  
Senin de bozular bağın bostanın  
Güzel yok mu senin dinin îmânın  
Senden çekticeğim yeter değil mi (2)

Dâimî hüsnüne kurbân olayım  
Arayıp ben seni kanden bulayım  
Senden ayrılırsam nerde kalayım  
Ayrılık ölümden beter değil mi (3), (Orhan, 1999: 83)

### 6.1.3.72. Kerem Et Gönülden Çıkarma Beni

Eğer gider isem gurbet eline  
Kerem et gönülden çıkarma beni  
Ben gönül bağladım zülfün teline  
Kerem et gönülden çıkarma beni  
Ben gönül bağladım zülfün teline  
Sevdiğim gönülden çıkarma beni (1)

Âşk yeli ömrümü savurur ise  
Hicrân ateşiyle kavurur ise  
Kader beni senden ayırır ise  
Kerem et gönülden çıkarma beni  
Kader beni senden ayırır ise  
Sevdiğim gönülden çıkarma beni (2)

Dâimî'yim yaslı yaslı ağlama  
Ciğerimi yaslı yaslı dağlama  
Sakın yâd ellere gönül bağlama  
Kerem et gönülden çıkarma beni  
Sakın yâd ellere gönül bağlama  
Sevdiğim gönülden çıkarma beni (3) (Taş, Turhan, 2004: 330)

### 6.1.3.73. Sevdiğim Gönülden Yâd Etme Beni

İnan ki gönülden severim seni  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni  
Seni bana vermiş hazret-i gani  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni (1)

Âşk yeli ömrümü savurur ise  
Hicrân ateşiyle kavurur ise  
Takdir beni senden ayırır ise  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni (2)

Gurbet ile gider belki gelmezem  
Senden ayrılırsam yaşım silmezem  
Korkaram dünyada murâd almazam  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni (3)

Sen gülsün ben bülbül ederem zârı  
Yazık güllerini dereydim bari  
Eğer terk edersem ben bu diyârı  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni (4)

Görmez misin Dâimî'nin hâlini  
Kimlere sildirem çeşmim selini  
Özge yâd ellere verme elini  
Sevdiğim gönülden yâd etme beni (5), (Orhan, 1999: 85)

#### **6.1.3.74. Mecnûn Edip Saldı Çöllere Beni**

Ela gözlü nâzlı yârin sevdası  
Mecnûn edip saldı çöllere beni  
Çoktur o güzelin bize cefâsı  
Mecnûn edip saldı çöllere beni (1)

Bülbül oldum dost bağına giderim  
Yâr hâlım bilmezse ya ben niderim  
Avcı oldum dost izini güderim  
Mecnûn edip saldı çöllere beni (2)

Benim o güzelim rûh-i revânım  
Bakmıyor halime artar figânım  
Bozuldu dünyada çarhi devrânım  
Mecnûn edip saldı çöllere beni (3)

Gülemedim şu dünyada ağladım  
Derdime dert ile merhem bağladım

Hicrân ateşiyile yürek dağladım  
Mecnûn edip saldı çöllere beni (4)

Dâimî'yim devrânım var demim var  
Yardan ayrılmışam bitmez gâmım var  
Bu çeşmimden akan kanlı nemim var  
Mecnûn edip saldı çöllere beni (5), (Orhan, 1999: 86)

### **6.1.3.75. Aldı Benliğimi Bitirdi Beni**

Bir gerçeğe bel bağladım erenler  
Aldı benliğimi bitirdi beni  
Damla idim bir ırmağa karıştım  
Denizden denize götürdü beni (1)

Nice kabdan kaba boşaldım doldum  
Karıştım denize deniz ben oldum  
Damlanın içinde evreni buldum  
Yine benden bana getirdi beni (2)

Buhar oldum yağdım yağmurlarınan  
Toprağa karıştım çamurlarınan  
Piştım fırınlarda hamurlarınan  
Üstadım sofraya yatırdı beni (3)

Çiğnediler dişlerinden ezildim  
Vücut eleğinden geçtim süzıldüm  
Çaldı kalem bir deftere yazıldım  
İrfân mektebine yetirdi beni (4)

Dâimî'yim ermişlerin ereği  
Cümle varlık tabiatın gereği  
Bir ölmez ananın oldum bebeği  
Aldı dizlerine oturdu beni (5), (Orhan, 1999: 92)

### 6.1.3.76. Gül ile Goncaya Değişmem Seni

Her güzele vermem gönül tahtımı  
Gül ile goncaya değişmem seni  
Sen ağarttın bu karanlık bahtımı  
Güneş ile aya değişmem seni (1)

Gel deneme nâzlı yârim deneme  
Sitem taşlarını vurma sîneme  
Yüz Arzu'ya yüz Aslı'ya Senem'e  
Şirin'e Leylâ'ya değişmem seni (2)

Dâimî'yim sensin kanadım kolum  
Ey ılık baharım çimenli yolum  
Ey gözleri yaşlı ey gönlü dolum  
İnan ki dünyaya değişmem sen (3), (Orhan, 1999: 91)

### 6.1.3.77. Önleyemez Kara Bulutlar Seni

Gönlümün arzusu sönmez güneşi  
Önleyemez kara bulutlar seni  
Nemrut gibi ben Tanrı'yım diyenler  
Sanar ki evrenden soyutlar seni (1)

Doğuda, batıda, Yemen'de, Çin'de  
Her ne yana baksam aynı biçimde  
Sen zamansın zaman senin içinde  
Zaptedip bölemez hudutlar seni (2)

Âşık Dâimî'nin nûr ufukları  
Özgürlük kokulu bilim rüzgârı  
Ey gerçek devrimin sonsuz baharı  
Gel artık bekliyor umutlar seni (3), (Orhan, 1999: 307)

### 6.1.3.78. Alıp Şu Sîneme Sarsam Yar Seni

Ersem murâdına gülsem şad olsam  
Alıp şu sîneme sarsam yar seni  
Başım koyup dizlerine uyusam  
Bir tenhâcık yerde görsem yar seni (1)

Tükendi dermânım bir şikest oldum  
Çok aradım nâzlı yâre rast oldum  
Gonca mısın reyhân ile mest oldum  
Dallar arasında dersem yâr seni (2)

Sevdan girer bu fakirin kanına  
Âşığı ağlatmak düşmez şanına  
Her gece uyusam ak gerdânına  
Âşk muhabbet ile yorsam yar seni (3)

Âşığım yanarım hep cânân diye  
Yoluna cân kıldım tercüman diye  
Takdim eder bana bir mercân diye  
Varıp bir sarraftan sorsam yâr seni (4)

Dâimî'yim aklım alıcı diye  
Âşk ile sînemi delici diye  
Bir uğrudur gönül çalıcı diye  
Şol Arabistan'a sürsem yâr seni (5)

### 6.1.3.79. Yanıltır İzinden Şaşırtır Seni

Sakın meyil verme dünya malına  
Yanıltır izinden şaşırtır seni  
Sakın girme bencilliğin yoluna  
Bir ıssız vadiye düşürür seni (1)

Kişinin nefsidir kendi şeytanı  
Maddenin özüsün kendini tanı  
Gerçeği bilenle yürüt kervanı  
Korktuğun bellerden aşırır seni (2)

Gerçektir Dâimî gerçektir bu yol  
Ak nehirler gibi denizlere dol  
Gayet sakın yürü gayet engin ol  
Dar kapta kaynama taşırır seni (3), (Orhan, 1999: 307)

### **6.1.3.80. Ne Zaman Kalkınır Doğu İlleri**

Asır geldi yirmi bire dayandı  
Ne zaman kalkınır doğu illeri  
Cümle âlem uykusundan uyandı  
Ne zaman kalkınır doğu illeri (1)

Erzincan'dan Fırat akar boşuna  
Bakakaldım Karasu'yun coşuna  
Bunca zaman geçmiş peşi peşine  
Ne zaman kalkınır doğu illeri (2)

Erzurum Hınıs'ı Kars'ı Gölesi  
Orda vardır sömürünün hilesi  
Karaköselinin bitmez çilesi  
Ne zaman kalkınır doğu illeri (3)

İptidai Tunceli'nin köyleri  
Tükenmiyor ağaları beyleri  
Siirt'in Bitlis'in harap evleri  
Ne zaman kalkınır doğu illeri (4)

Maraş, Antep, Urfa yolsuz yolaksız  
Koca Diyârbakır susuz sulaksız

Yavrular okulsuz hasta ilaçsız  
Ne zaman kalkınır doğu illeri (5)

Biraz dolaşalım Van'ı Mardin'i  
Dinleyelim vatandaşın derdini  
Aydın görmeliyim Türk'ün yurdunu  
O zaman kalkınır doğu illeri (6)

Medeniyet nûru ağdığı zaman  
İlim cehâleti boğduğu zaman  
Eşitlik güneşi doğduğu zaman  
Ne zaman kalkınır doğu illeri (7)

Dâimî'nin sözü sözden alana  
Biraz çıka memleketi dolana  
Sıra geldi derler Karaoğlana  
Bakalım ne olur doğu illeri (8), (Orhan, 1999: 308)

### **6.1.3.81. Ya Ne Zannedersin Sen Bu Milleti**

Horasa'dan gelir bizim şanımız  
Ya ne zannedersin sen bu milleti  
Coşar damarlardan coşar kanımız  
Ya ne zannedersin sen bu milleti (1)

İnönü, Sakarya, Kocatepe'den  
Korkmadık yılmadık hiçbir cepheden  
Seni gidi palıkarya hele sen  
Ya ne zannedersin sen bu milleti (2)

O zaman parladı Türk süngüleri  
Yardı Afyon'da tel örgüleri  
Hedefimiz Akdeniz'dir illeri  
Ya ne zannedersin sen bu milleti (3)



Atadan mirastır bu hürriyetin  
Yurtta ve cihânda sulhtur niyetim  
Elli yılı âşkın Cumhûriyet'im  
Ya ne zannedersin sen bu milleti (4)

Koca Atatürk'ü Baba Gürsel'i  
Yetiştirir Yunus ile Veysel'i  
İşte budur Dâimî'nin Türk eli  
Ya ne zannedersin sen bu milleti (5), (Orhan, 1999: 310)

#### **6.1.3.82. Gardaş Nerden Aldın Sen Bu Serveti**

Eğer darılmazsan sorarım sana  
Gardaş nerden aldın sen bu serveti  
İncinme kırılma gücenme bana  
Gardaş nerden aldın sen bu serveti (1)

Hazînemi buldun bankamı soydun  
Dağ mı bel mi kestin câna mı kıydın  
Daha düne kadar dil bilmez toydun  
Gardaş nerden aldın sen bu serveti (2)

İktisatçı isen ona sözüm yok  
Doktor isen sormamıza lüzum yok  
Vallaha billaha asla gözüm yok  
Fakat nerden aldın sen bu serveti (3)

Vergi mi kaçırdın devlet babadan  
İcâzet mi aldın karaborsadan  
Mirasyedi misin yoksa anadan  
Gardaş nerden aldın sen bu serveti (4)

İkimizde fakir köyün çocuğu  
Beraber giyerdik yırtık gocuğu  
Yoksa sen mi yaptın beygir sucuğu  
Gardaş nerden aldın sen bu serveti (5)

Dertli Dâimî'yim çok hayâl kurdum  
Çalıştım ezildim kendimi yordum  
Didindim çırpındım aradım durdum  
Bulamadım gitti ben şu serveti (6), (Orhan, 1999: 432)

### **6.1.3.83. Sevdalar Serime Doldu Da Geçti**

Gel nâzlı sevdiğim zülfü delâlîm  
Sevdalar serime doldu da geçti  
Çekilmez bu dertler nicolur hâlîm  
Hasretin sînemi deldi de geçti (1)

Yardan özge kime kılâm nazımı  
Lûtf-u kerem eyle duy âvâzımı  
Uçurdum elimden kumrubâzımı  
Divâne gönlümü çaldı da geçti (2)

Âşkıyla dönerim pervâne gibi  
Kaldı ömrüm bağı virâne gibi  
Bilmem deli miyim divâne gibi  
Aklımı başımdan aldı da geçti (3)

Ben bir güzel gördüm düştüm izine  
Sürmeler çektirmiş elâ gözüne  
Siyah zülûfleri dökmüş yüzüne  
Beni sevdalara saldı da geçti (4)

Dâimî'yim eder devrân çağımda  
Döküldü yaprağım dal budağımda

Möhnet ile beklediğim bağında  
Gazel vurdu güller soldu da geçti (5), (Orhan, 1999: 95)

#### **6.1.3.84. Bir Güzel Gönlümü Coş Etti Geçti**

Erzincan ilinde seyrân ederken  
Bir güzel gönlümü coş etti geçti  
O nâzlı yâr ile devrân ederken  
Felek baharımı kış etti geçti (1)

Ben bir güzel gördüm bağda salınır  
Dedim çok salınma aklın alınır  
Gören yiğitlerin bağı delinir  
Sordu hâtırımı hoş etti geçti (2)

Gel dedim sarayım ince belini  
Dereyim bağında gonca gülünü  
Sevdim muhabbetli tatlı dilini  
Âşkın zehirini nuş etti geçti (3)

Güzel olan sever âşık olanı  
Yâr âşkına sevda ile dolanı  
Nasıl sevmeyeyim kendi geleni  
Beni sevdalara düş etti geçti (4)

Çoktur Dâimî'ye âşkın cefâsı  
Bunda yoktur âşıkların sefası  
Acep o güzelin yok mu vefâsı  
Efkârım bir iken beş etti geçti (5), (Orhan, 1999: 96)

#### **6.1.3.85. Şu Fânî Dünyadan Göçtü De Gitti**

Gönlümün devası pîr-i pîrânım  
Şu fânî dünyadan göçtü de gitti

Gönlümün bağında suna ceylanım  
Körpe kuzuların kaçtı da gitti (1)

Takdir böyle yazmış ezel dünyada  
Konan göçer elbet kalmaz dünyada  
Yârene ahbaba etti elveda  
Runz-u hayâl gibi geçti de gitti (2)

Dokuz yüz kırk sekiz erişti vade  
Dertler tazelendi oldu ziyâde  
Nice bin zâr ile hâlim ifade  
Ecel peymânesin içti de gitti (3)

Cümle muhibbanlar çektiler yası  
Kenci nihan oldu hasların hası  
Gönlümün süruru çeşmim cilası  
Başıma ateşler saçtı da gitti (4)

Dâimî'yim asla kalmam gümânda  
Er olanlar ölmez göçer bu handa  
Sam yel esti güller soldu gülşânda  
Bülbül bağımızdan uçtu da gitti (5), (Orhan, 1999: 97)

### **6.1.3.86. Hakk ile Birlikte Bir Oldu Gitti**

Hakikat rumzundan mana seçenler  
Hakk ile birlikte bir oldu gitti  
Pîrlere meydanında serden geçenler  
Karıştı katere nûr oldu gitti (1)

Evvela Kur'ânı enzal eyledi  
Onun manasını cim dal eyledi  
Âdemi kendine timsâl eyledi  
Noktayı gönülde sır oldu gitti (2)

Mârifet mülküne göçemeyenler  
Helâl harâmını seçemeyenler  
Gözünü gafletten açamayanlar  
Hakk'ın dergâhından dür oldu gitti (3)

Münkürün delili nevs emmaredir  
Bir menzil alamaz o avaredir  
Ol ulu divânda yüzü karadır  
Yeri tamu ile nâr oldu gitti (4)

Dâimî'yim minnetim var hazrete  
Fehmeyle nevsini düşme gaflete  
Çek postunu yat köşeyi vahdete  
Şimdiki insanlar şer oldu gitti (5), (Orhan, 1999: 99)

#### **6.1.3.87. Sevdası Başında Kalan Yâr Gitti**

Danya zindân görünüyor gözüme  
Sevdası başında kalan yâr gitti  
Ne yaptımса hiç gelmedi sözüme  
Aklımı fikrimi alan yâr gitti (1)

Sabahtan varmıştım bağlar başına  
Hiç ummazdım o yâr çıktı karşıma  
Ben onunla olmuş idim âşinâ  
Ateşi gönlüme dolan yâr gitti (2)

Elveda ey gözü ceylan elveda  
Elveda ey boyu fidan elveda  
Dertli Dâimî'ye cânân elveda  
Benden benliğimi çalan yâr gitti (3), (Orhan, 1999: 98)

### 6.1.3.88. Bizar Mantık Biraz Bilim Özsevi

Olmalıyım duyguların esiri  
Bizar mantık biraz bilim özsevi  
İnsanlığa çığır oldu her biri  
Biraz mantık biraz bilim özsevi (1)

Erdemlik kaynağı bitmez lezzeti  
Uygar insanlığın budur özeti  
Biraz mantık biraz bilim özsevi (2), (Orhan, 1999: 311)

### 6.1.3.89. Sakiler Bâdeyi Sunar Hu Deyi

Mürşit huzurunda ayin-i cemde  
Sakiler bâdeyi sunar hu deyi  
Şakıyan bülbüller bağı gülşende  
Gülün çevresine konar hu deyi (1)

Muhabbet ehlidir başların tacı  
Gerçeğin özüdür hakkın miracı  
İnsanlar kıbledir varanlar hacı  
Yüz sürüp secdeye iner hu deyi (2)

Gerçek âşık olan gider yolunca  
Damla damla bir kâseye dolunca  
Bir Mevlana gibi Şemsi bulunca  
Pervâneleler gibi döner hu deyi (3)

Arayıp da kendi kendin bulanlar  
Mârifet suyuyla yunmuş olanlar  
Bir Ulu Dergâh'ta Yunus olanlar  
İçer dolusunu konar hu deyi (4)

Dâimî'yim gönüllerin nakkaşı  
İnkâr ehli ile verdi savaşı

Pîrlerin pîrini Hacı Bektaş'ı

Uyanır seherde anar hu deyi (5), (Orhan, 1999: 101)

### **6.1.3.90. Deli Gönlüm Durmaz Ağlar Yâr Deyi**

Bir güzelin âşkî çoş eder beni  
Deli gönlüm durmaz ağlar yâr deyi  
Kara sevdalara düş eder beni  
Çeşniyim in yaşları çağlar yâr deyi (1)

Benim yârim güzellerin başıdır  
Ummân'da bulunan gevher taşıdır  
Beni büryân eden âşk ataşdır  
Yakıp ciğerimi dağlar yâr deyi (2)

Şu yalan dünyada gülmedim asla  
Herkes devrânında ben kaldım yasla  
Sînem pârelendi hicrânla pasla  
Al yerine kara bağlar y3ar deyi (3)

Benim yârim güzellerin güzeli  
Şu ömrümün bağı döktü gazeli  
Şu gurbet illeri gezdim gezeli  
Eridi yürekte yağlar yâr deyi (4)

Dâimî sabreyle derde cefâya  
Ahir bir gün gönlün erer sefaya  
Mecnûn olup düştüm çöle sahraya  
Ak duman bürümüş dağlar yâr deyi (5), (Orhan, 1999: 100)

### **6.1.3.91. Mahşer Günü Dedem Unutma Bizi**

Göç ettin göçünü fânî cihândân  
Mahşer günü dedem unutma bizi

0 mîzân başında ulu divânda  
Mahşer günü dedem unutma bizi (1)

Kangal toprağında kaldı mezarın  
Yediler, kırklarla vardır pazarın  
Arasat mülkünde eyle nazarın  
Mahşer günü dedem unutma bizi (2)

Ceddin İman Rıza, Horasan Şah'ı  
Nasip etsin bize cemâlullahı  
Ziyaret eyledik geldik dergâhı  
Mahşer günü dedem unutma bizi (3)

Bendene kerem kıl ey zat-ı pakım  
0 nûrlu payına türabım hâkim  
Ali evladısın yok şüphem sekim  
Mahşer günü dedem unutma bizi (4)

Böylece yazılmış yazım var diye  
Öz dalıma konmuş bazım var diye  
Benim bir Dâimî kuzum var diye  
Mahşer günü dedem unutma bizi (5), (Orhan, 1999: 364)

### **6.1.3.92. Ama Olan Görmez Enverimizi**

Şol âlem üstünde mahi tabanız  
Ama olan görmez enverimizi  
Âşıklar bezminde kutbu devrânız  
Her kişi alamaz gevherimizi (1)

Almak isterisen eğer bir murâd  
Bağlan pendî yâre eyleme inat  
Kimin abât eyler kimini berbat  
Her âşık içemez kevserimizi (2)



Meftunem sevdiğim kaşında yaya  
Cemâlin benziyor gökteki aya  
Yüzümüzü sürdük ol haki paya  
Hamdülillah bulduk rehberimizi (3)

İlmi hakikate âmil olanlar  
Fark eyler bizleri kâmil olanlar  
Surette görüşür câhil olanlar  
Fakat görmez gizli peykerimizi (4)

Dâimî özümü Mansur eyledim  
Küfr-ü delâletten menfûr eyledim  
Gönül sarayını mamûr eyledim  
Kadem mihmân ettik serverimizi (5), (Orhan, 1999: 102)

#### **6.1.3.93. Bir Duvara Yontulacak Taş Gerek**

Çakıl taşı ile duvar örülmez  
Bir duvara yontulacak taş gerek  
Baş dengesiz ise ayak ne yapsın  
Bir gövdeye bir şuurlu baş gerek (1)

Coşkun sular akar akar durulur  
Asılırsan kuru ağaç kırılır  
Eğilmesi için ağaç yaş gerek (2), (Orhan, 1999: 311)

#### **6.1.3.94. Biri Hacı Bektaş Biri Atatürk**

Toplumun önderi yurdun mimarı  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk  
Birlik kapısının tek anahtarı  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk (1)

Girmez dilimizde Arab'ı Fars'ı  
Ölçü olmaz bize yabancı harsı  
Özgürlük simgesi barış mayası  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk (2)

Mecliste söz hakkı verdi kadına  
Anadolu dedi yurdun adına  
Dar zamanda yeten halk imdadına  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk (3)

Bilim ile cehâletle yarışan  
Ben halkım diyerek halka karışan  
Gönüllerde ölmezliğe erişen  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk (4)

Âşık Dâimî'yim işte buyum ben  
Birlik denizine akan suyum ben  
Bu iki gerçeğin vurgunuyum ben  
Biri Hacı Bektaş biri Atatürk (5), (Orhan, 1999: 315)

#### **6.1.3.95. O Kaşların Bütün Cihâna Bedel**

Salını salını gelen sevdiğim  
O kaşların bütün cihâna bedel  
Yâd güzele meyil katan değilim  
Ömrüm fedâ olsun bu câna bedel (1)

O siyah zülfünü gerdâna asma  
Ararım bulunmaz sen gibi yosma  
Hüsnüne nakşolmuş allemel esma  
Gözlerin fel fecri Kur'ân'a bedel (2)

Geceler düşümde eylerim sayık  
Giyin al yeşili hep sana layık

Hep güzeli sana tutam halayık  
Bir telin Yusuf'u Kenan'a bedel (3)

Ak göğsüne gonca güller takışın  
Kimseye benzemez senin yakışın  
Lutfedip nâz ile bir kez bakışın  
Yüz bin hûrî on bin gılmâna bedel (4)

Dâimî'yi âşka saldın ne yaman  
Âlemde sergerdân oldum elaman  
Şu gönlüme attı sendeki rüşan  
Bu muhabbet nice devrâna bedel (5), (Orhan, 1999: 106)

#### **6.1.3.96. Beni Bu Sevdaya Salanım Gel Gel**

Şu gönlümde baki surûri cânân  
Beni bu sevdaya salanım gel gel  
Sardı dört köşemi kateri hicrân  
Âşk ile sînemi delenim gel gel (1)

Dost bağında biter nevrete güller  
Gül dalında öter şeydâ bülbüller  
Âşıkın halini ne bilsin eller  
Şu müşkül hâlîmi bilenim gel gel (2)

Seni sevdim terk eyledim varımı  
Dağ olsa taşımaz âh u zârımı  
Avcıyam eylerem öz şikârımı  
Beni şu çöllere salanım gel gel (3)

Bir dost bulsam halim eylesem beyân  
Mecnûn gibi gezer hasretin duyan  
Sen orda ben burda ömüre ziyân  
Aklımı fikrimi alanım gel gel (4)

Dâimî derdimden dağlar zâr eyler  
Şu âşk ile geçen çağlar zâr eyler  
Sahralar ovalar bağlar zâr eyler  
Divâne gönlümü çalanım gel gel (5), (Orhan, 1999: 107)

### 6.1.3.97. Âşkın Şu Sînemi Delmeden Gel Gel

Medet dilber medet Allah âşkına  
Âşkın şu sînemi delmeden gel gel  
Kondurayım seni gönül köşküne  
Ağyar sırrımızı bilmeden gel gel (1)

Âşık olanların ömrü az olur  
Âşıktan mâşuka cilvenâz olur  
Bir gün gazel döker bağın güz olur  
Yazık gonca gülün solmadan gel gel (2)

Mestyledin deli gönül mestedir  
Yar yüzünde zülûf deste destedir  
Âh elinden cân bülbülü hastadır  
Âkıbet cân verip almadan gel gel (3)

Çok ağladım görmez oldu gözlerim  
Yâre zâr geliyor tatlı sözlerim  
Âşkın emanettir cânda gizlerim  
Azrail cânımı almadan gel gel (4)

Dâimî der nakes değil inerdesin  
Siyah zülûf yar yüzüne perdesin  
Aman leylâ car'e yetiş nerdesin  
Issız sahralarda kalmadan gel gel (5), (Orhan, 1999: 108)

### 6.1.3.98. Ömür Bir Fırsattır Kaçırmadan Gel

Gel güzelim yele verme ömrünü  
Ömür bir fırsattır kaçırmadan gel  
Yaşam mevsim mevsim gelip geçiyor  
Güzel baharını geçirmeden gel (1)

Yüz yıl yaşasan da sonu nolacak  
Çürüyüp bedenler toprak olacak  
Sonbahar gelince güller solacak  
Bülbülü dalından uçurmadan gel (2)

Dipsiz ölçek ölçmeyinen dolmuyor  
Her yiğidin her dediği olmuyor  
Geçen günler artık geri gelmiyor  
Âşık Dâimî'yi göçürmeden gel (3), (Orhan, 1999: 109)

### 6.1.3.99. Selâm Söyle Bizim Ellere Güzel

Eğer gider isen bizim diyâra  
Selâm söyle bizim ellere güzel  
Niyazımız vardır Gan-i Settara  
Düş olmuşam müşkül hallere güzel (1)

Yar elinden düştüm onulmaz derde  
Kalktı ara yerde kalmadı perde  
Eğer sorarlarsa Dâimi nerde  
Dersin düşmüş gurbet ellere güzel (2)

Kalmadı kesede tükendi para  
Bizde bu diyârda kaldık avara  
Yoksa çoban olup gidem davara  
Hizmetkâr olayım kullara güzel (3)

Dertli gönül çeker çevri belâyı  
Deli mecnûn olmuş arar Leylâ'yı  
Genç yaşımda terkeyledim sılâyı  
Yar düşürdü beni dillere güzel (4)

Dâimî'yim kabdan kaba süzdürür  
Bu hasretlik bağrımızı ezdirir  
Nasip bizi ilden ile gezdirir  
Yana yana döndüm küllere güzel (5), (Orhan, 1999: 379)

### 6.1.3.100. Gel Bazı Halimi Sor Nâzlı Güzel

Bu nasıl devrândır bu nasıl demdir  
Gel bazı halimi sor nâzlı güzel  
Ruzu şep çektiğim hicrândır gâmdır  
Ne müşkül haldeyim gör nâzlı güzel (1)

Âşkın bülbül gibi beni zareler  
Çıkardım alleri giydim kareler  
Bulamadık şu derdime çareler  
Lûtfedip yaremi sar nâzlı güzel (2)

Hülyalar ederim coş eder gönlüm  
Ömür baharını kış eder gönlüm  
Âşkın zehirini nuş eder gönlüm  
Sensin şu özüme kar nâzlı güzel (3)

Nazar kıl gönlümün yanan nârını  
Aşığım çekerim âşkın darını  
Dağ olsa taşımaz âhûzarımı  
Dünyalar başıma dar nâzlı güzel (4)

Dâimî der şeker misin bal mısın?  
Lale misin sümbül müsün gül müsün?

Hûrî misin melek misin kul musun?

Bilinmiyor öten giz nâzlı güzel (5), (Orhan, 1999: 110)

### **6.1.3.101. Horlanmak Taşlanmak Bize Âr Değil**

Birlik menziline dava yolunda

Horlanmak taşlanmak bize âr değil

Kanmazın sohbeti yalnız dilinde

Yüze güler amma gönlü yâr değil (1)

Müsbet düşünceye merak sarmayan

Çağın bilimine kafa yormayan

Uygarlığın düzeyine varmayan

Yok sayılır bu evrende var değil (2)

Dâimî'yiz görevimiz bildirmek

Layık mıdır insanları öldürmek

Mürayi dost ile zaman öldürmek

Yeyip içmek âşıklara kâr değil. (3), (Orhan, 1999: 317)

### **6.1.3.102. Ötme Bülbül Ötme Gönlüm Hoş Değil**

Bülbülün sesinden inledi bağlar

Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil

Yarından ayrılan her zaman ağlar

Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil (1)

Seher vakti dertli bülbül ağlama

Ateşinle yüreğimi dağlama

Bir gül için karaları bağlama

Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil (2)

Dertli Dâimî'yim gönül sevdada

Baştanbaşa gülen var mı dünyada

Ben gurbet ellerde nâzlım sılada  
Ötme bülbül ötme gönlüm hoş değil (3), (Orhan, 1999: 111)

### **6.1.3.103. Semine Çarh Vurup Pervânesi Ol**

Bulmak isterisen eğer dîdârı  
Semine çarh vurup pervânesi ol  
Terk eyle dünyada cân ile varı  
Muhammet Ali'nin üryânesi ol (1)

Azmeyleyip bu menzile erelim  
Men-aref sırrında dîdâr görelim  
Girip bahçesinde güller derelim  
Hakikat mülkünün gülşânesi ol (2)

Bu müminlik bir hekmettir atalar  
Bir noktada cânı cânâ katarlar  
Alıp seni elden ele tutalar  
Erenler katının dürdânesi ol (3)

Ol nâzlı cânânın âşkî bendedir  
Şirin muhabbeti dertli cândadır  
Muhammet Ali'nin nûru sendedir  
Fehmeyle kendini bir tanesi ol (4)

Dâimî kemterim çıraklar yansın  
Hakikat meydanı nûra boyansın  
Ol ab-ı kevserden içenler kansın  
Cümle âşk ehlinin meyhanesi ol (5), (Orhan, 1999: 112)

### **6.1.3.104. Gül Gibi Hâr ile Kalmış Amucam**

Geldim baktım işlerine, hâlına  
Gül gibi hâr ile kalmış amucam



Bu cihânda düşmüş cefâ yoluna  
Mihneti bâşinâ almış amucam (1)

Diyâr zulmetteyim gelsin tan beri  
Olmak ister erenlerin kanberi  
Felek ara yere sürmüş çenberi  
Özünü efkâra sürmüş amucan (2)

Dâimî der, gezer cefâ içinde  
Mücevherdir kalmış cife içinde  
Müslüm akiyl gibi küfe içinde  
Yezide tedbiri solmuş amucam (3), (Orhan, 1999: 365)

#### **6.1.3.105. Avcıyım Peşinde Gezerim Leylâm**

Âşkın tûfengini taktım boynuma  
Avcıyım peşinde gezerim leylâm  
Bir gece üryân ol gel gir koynuma  
Leblerinden bâde süzerim leylâm (1)

Sen içirdin bana âşkın tasını  
Mevlam silsin gönüllerin pasını  
Yârdan ayrılanlar tutar yasını  
Giyinmem alları çözerim leylâm (2)

Dâimî'yim derdin söyler dostuna  
Mâşuk isen girme âşık kastına  
Koyun beni yâr yolunun üstüne  
Böylece kazılsın mezarım leylâm (3), (Orhan, 1999: 113)

#### **6.1.3.106. İşim Bülbül Gibi Zar Oldu Leylâm**

Yâr ben senden ayrı düştüm düşeli  
İşim bülbül gibi zâr oldu leylâm

Âşkın dalgalan serden asalı  
Dünyalar başıma dar oldu leylâm (1)

Figânım sığmıyor bütün cihâna  
Seni sevdim oldum deli divâne  
Sen Şem'imsin ben bin çarkı pervâne  
Şu özümü yakan nâr oldu leylâm (2)

Akar gözyaşlarını benzer sellere  
Mecnûn oldum mekân açtım çöllere  
Düşürdün bizleri dilden dillere  
Sanma bu hâl sana kâr oldu leylâm (3)

Deli gönlüm her giz arz eder seni  
Maksûda erdirsin cenab-ı gani  
Yâr name gönderip istedin beni  
Gelemedim dağlar kâr oldu leylâm (4)

Dâimî'yim der ki görün sahipler  
Fehmeyler bu hâlî âşka tâlipler  
Ara yere engel olmuş rakipler  
Gülümün çevresi hâr oldu leylâm (5), (Orhan, 1999: 114)

### **6.1.3.107. Sen Nâzlı Cânâna Benzersin Turnam**

Gitme turnam gitme nerden gelirsin  
Sen nâzlı cânâna benzersin turnam  
Her bakışta beni mecnûn edersin  
Sen kaşı kemana benzersin turnam (1)

Turnam gökyüzünde pervâne döner  
Mâşuk âşıkına bâdelersunar  
Aşar karlı dağı engine konar  
Sen mâh-i tâbana benzersin turnam (2)

Üzülüdür deli gönlüm üzülü  
Mâh yüzüne çifte benler düzülü  
Seni sevmeyenler Hakk'tan yüzülü  
Abdal Pîr Sultân'a benzersin turnam (3)

Bu yanada telli turnam bu yana  
Çevirme yüzünü bizden o yana  
Az gelmiş emsâlin fânî cihâna  
Yusuf u Kenan'a benzersin turnam (4)

Dâimî'yim âşkın sînemi yakar  
Ah ile feryâdım semaya çıkar  
Vuruldum sînemden kanlarım akar  
Sen Şah'ı Lokman'a benzersin turnam (5), (Orhan, 1999:115)

#### **6.1.3.108. Bir Zât-ı Envere Vardığım Bu Dem**

Şu garip gönlümü eğler gezerim  
Bir zât-ı envere vardığım bu dem  
Kendi ahvâlîmle okuryazarım  
Hakikat gülünü derdiğim bu dem (1)

Rûhumuz inandı beli bes dedik  
Evlad-ı Resul'a candan dost dedik  
Mürşidi kâmilden himmet istedik  
Hakk'ın dîdârını gördüğüm bu dem (2)

Âşkî hicrân ile yanar âşıklar  
Âşkın bâdesinden kanar âşıklar  
Arzûhalim yâre sunar âşıklar  
Menzili maksûda erdiğim bu dem (3)

Muhabbet açılır ehli kâminden  
Çözme metanını sakla câhilden  
Faşetme sırrını gizle pahilden  
Enel Hakk darına durduğum bu dem (4)

Dâimî'yim âlem binişân oldu  
Çok şükür bu iller ürüşân oldu  
Gönlüm ağlar iken şâd-mân oldu  
Yareme merhemi sardığım bu dem (5), (Orhan, 1999: 116)

#### **6.1.3.109. Gurbette Kaldığı Doğru mu Bilmem**

Seher yeli dost ilinden gelirsen  
Gurbette kaldığı doğru mu bilmem  
Ehl-i hâlsin sen halımı bilirsen  
Sararıp solduğu doğru mu bilmem (1)

Bakmaz mısın gözlerimin yâşinâ  
Kahpe felek zulmü etti bâşinâ  
Gurbet elde mezarının tâşinâ  
Baykuşlar konduğu doğru mu bilmem (2)

Dâimî'yim nedir bunun çaresi  
Arttı yüreğimin derdi yaresi  
Takdiri bariden baka çırası  
Tutuşup yandığı doğru mu bilmem (3), (Orhan, 1999: 117)

#### **6.1.3.110. Eller Al Giyinmiş Ben Karalıyam**

Tercan dağlarında laleler biter  
Yaylanın kokusu burnumda tüter  
Ayrılık hasretlik ölümden beter  
Vurma zâlim vurma ben yaralıyam  
Eller al giyinmiş ben karalıyam (1)

Tercan dağlarında seller akıyor  
Şimdi nâzlı yârim yola bakıyor  
Ayrılık ateşi sînem yakıyor  
Vurma zâlim vurma ben yaralıyam  
Eller al giyinmiş ben karalıyam (2)

Dertli Dâimî'yim Erzincan ilem  
Varaydım sılaya solmadan gülüm  
Ayrılık elinden büküldü belim  
Vurma zâlim vurma ben yaralıyam  
Eller al giyinmiş ben karalıyam (3), (Orhan, 1999: 380)

### **6.1.3.111. Şâh İmam Hüseyin Bendegâhiyem**

Hakikat nazar kıl efkârımıza  
Şah İmam Hüseyin bendegahiyem  
Yâd iller giremez pazarımıza  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem (1)

Yüce dağ başları duman kar oldu  
Şu geniş dünyalar başa dar oldu  
İşim bülbül gibi ahûzar oldu  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem (2)

Ne kara yazılmış alnım yazısı  
Asla yüreğimden çıkmaz sızısı  
Fadime Ana'nın körpe kuzusu  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem (3)

Defettim gafleti attım kederi  
Verdim pîr yoluna can ile seri  
Muhammet Ali'nin çeşmi enveri  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem (4)

Dâimî'yim daim yandım âşkına  
İmdat eyler fakir ile düşküne  
Şu illerde döndüm deli şâşkına  
Şah İmam Hüseyin bendegâhiyem (5), (Orhan, 1999: 120)

#### **6.1.3.112. Ol Cemâlullahın Pervânesiyem**

Sırrı sır eyledim vardım cânâna  
Ol cemâlullahın pervânesiyem  
Bir niyaz eyledim şâh-i mugana  
Ol cemâlullahın pervânesiyem (1)

Hünkâr Hacı Bektaş sahi evliyâ  
Göründü bizlere nuri kibriya  
Tevekkül babında olur mu riyâ  
Ol cemâlullahın pervânesiyem (2)

Özün kul eyleyip birliğe satan  
Türâb olup Bâb-ı Rıza'ya yatan  
Mahrûm kalmaz mürşit yedini tutan  
Ol cemâlullahın pervânesiyem (3)

Muhabbetle olmuş şu gönlüm kuşat  
Mürşide varanlar olurlar irşât  
Bir esrâra vakıf olur harâbât  
Ol cemâlullahın pervânesiyem (4)

Dâimî'yim der ki şâr gönlümüzde  
Gezmeyiz yabanda yâr gönlümüzde  
Hakikatli olan kâr gönlümüzde  
Ol cemâlullahın pervânesiyem (5), (Orhan, 1999: 122)

### 6.1.3.113. Ol Nâzlı Pîrimin Pervânesiyem

Gönül hanesine kadem gelenler  
Ol nâzlı pîrimin pervânesiyem  
Câr diyen kulların elin alanlar  
O nâzlı pîrimin mestânesiyem (1)

Hayrânım efendim lebin lalına  
Doymak olmaz lezzetine balına  
Şeydâ bülbül kondu âşkın dalma  
Ol nâzlı pîrimin mestânesiyem (2)

Eser gönlümüzde hakikat yeli  
Çok şükür açıldı muhabbet gülü  
Dest-i kudretinden içtim bir dolu  
Ol nâzlı pîrimin mestânesiyem (3)

Nefsin askeriyle ederiz cengi  
Durmaz dalgaların âşkın ahengi  
Hakikat rahmin pîrdir pörşengi  
Ol nâzlı pîrimin mestânesiyem (4)

Dertli Dâimî'yim yololdum kaldım  
Âşkın ateşine kül oldum kaldım  
Bir pîr-i mugana kul oldum kaldım  
Ol nâzlı pîrimin mestânesiyem (5), (Orhan, 1999: 121)

### 6.1.3.114. Sırrını Yâdlara Söyleyemez

Ben bir güzel sevdim derun-u candan  
Sırrını yâdlara söyleyemez  
Araşan menendi yoktur cihânda  
Gayrılarla gönül eyleyemez (1)

Benim yârim bahçelerin gülüdür  
Beni berdâr eden zülfün telidir  
Şu serimden esen âşkın yelidir  
Gezip şu çölleri boylayamazam (2)

Hakikat yoluna hile katılmaz  
Mümin olan bu dergâhtan atılmaz  
Benim metanı her kişiye satılmaz  
Her cân ile pazar eyleyemezem (3)

Şu gönlüm arzeder yâre gitmeye  
Şâd oluben maksûduna yetmeye  
Bülbül oldum dost bağında ötmeye  
Derip güllerini yaylayamazam (4)

Dâimî derdim var dermânı neden  
Dertli gönlüm ağlar figânı neden  
Feleğin bizlere tufanı neden  
Yâr ile dem devrân eyleyemezem (5), (Orhan, 1999: 123)

#### **6.1.3.115. Yârin Yaylasını Yaylayamadım**

Çadır kurdum yüce dağlar başına  
Yârin yaylasını yaylayamadım  
Düştü gönlüm dalgasına coşuna  
Derin göllerini boylayamadım (1)

Ferhat gibi koyaklarda ünledim  
Yankılandı kayaları dinledim  
Yar yanında inim inim inledim  
Ben âşkımı ona söyleyemedim (2)

Dâimî'yim gâm doldurdum testime  
Göçtü cânân eremedim mestime



Ben kaçtıkça dertler geldi üstüme  
Ben bu dertlerimi paylaşamadım (3), (Orhan, 1999: 124)

### **6.1.3.116. Hakikatli Ulu Meydana Vardım**

Erenler bâbında içtim bir dolu  
Hakikatli ulu meydana vardım  
Mümin müslim hepsi sürer bu yolu  
Bendine bend olup erkâna vardım (1)

Ben bir bezirgânım her ilde gezmem  
Her olur olmaza metanım çözmem  
İlme hizmet edip okuyup yazmam  
Hakk ile Hakk olan bir câna vardım (2)

Mürşidim emretti çırağım yaktım  
Açtı can gözümü didâra baktım  
Katre olup her dem engine aktım  
Dürr-ü meknun saçan bir kana vardım (3)

Bu bir sırrı haktır erebilene  
Hakikat gülünü derebilene  
Hakk bendedir benim görebilene  
Enel Hakk deyuben urgana geldim (4)

Ey Dâimî ne ustasın malın var  
Arı gibi her çiçekten balın var  
Hümdülillah edep erkân yolun var  
Kırkların ceminde Selman'a vardım (5), (Orhan, 1999: 125)

### **6.1.3.117. Hele Bir Yol Kerem Eyle Sultânım**

Gel gidelim âşıkların cemine  
Hele bir yol kerem eyle sultânım  
Karışalım devrânına demine

Uzak kalmayalım böyle sultânım (1)

Sade ol, sade gez, giyin sadeyi  
Layık olanlara içir bâdeyi  
Kov çıksın aradan harâmzadeyi  
Halini haldaşa söyle sultânım. (2)

Dâimî'yim tabiatın eseri  
Beyaz, sarı, kumral, siyah, esmeri  
Tüm insanlar bir madenin cevheri  
Demeyelim şöyle, böyle sultânım. (3), (Orhan, 1999: 319)

### **6.1.3.118. Hep Biz Öldük Hep Biz Öldük Sultânım**

Sen gittin gideli ey sahi cihân  
Hep biz öldük hep biz öldük sultânım  
On iki evladın on dört masumun  
Hep biz öldük hep biz öldük sultânım (1)

Üç günlük dünyanın ne var ucunda  
Bilmem haklı mıdır zâlim öcünde  
Koca Mansur ile darağacında  
Hep biz öldük hep biz öldük sultânım (2)

Muhyiddin'iz dedik üzdüler bizi  
Her zaman her yerde ezdiler bizi  
Nesimi'yiz dedik yüzdüler bizi  
Hep biz öldük hep biz öldük sultânım (3)

Zâlime zulm ile vermedik yanıt  
Serez'de Bedrettin Banaz'da anıt  
Kanlı Menemen'de Kubilay kanıt  
Hep biz öldük hep biz öldük sultânım (4)

Dertli Dâimî'yim Pîr Sultânlarla  
Şafaklar kızardı kızıl kanlarla  
Adı sanı bilinmeyen canlarla  
Hep biz öldük hep biz öldük sultânım (5), (Orhan, 1999: 320)

### **6.1.3.119. Acep O Dilberi Bulamaz mıyım?**

Güzel yâre verdim ben hayâlimi  
Acep o dilberi bulamaz mıyım?  
Felek zulm eyliyor görün halımı  
Yâr ile şâd olup gülemez miyim? (1)

Nâzlı güzel bilmez oldu halimden  
Yitirdim turnamı uçtu elimden  
Yâri olan yiğit korkmaz ölümünden  
Dost zülfünden bir tel alamaz mıyım? (2)

Yâr görmüyor beni ne hale düştüm  
Âşkın kazanında kaynayıp piştim  
Coşkun seller gibi çağlayıp coştum  
Yâr ile sohbeta dalamaz mıyım? (3)

Gönlüm âşka düşmüş bir bülbül gibi  
Çeşmimin yaşları çağlar sel gibi  
Nâzlı cânân benden kaçır el gibi  
Ne imiş maksadı bilemez miyim? (4)

Dâimî'yim işte budur firâkım  
Gece gündüz bitmez derdu merakım  
Ben bir pervâneyim yâr da çirakım  
Kapusunda köle olamaz mıyım? (5), (Orhan, 1999: 131)

### **6.1.3.120. Gel Otur Sultânım Gel Diyemedim**

Bir güzel göz ile bir işmar verdi

Gel otur sultânım gel diyemedim  
Attı yaşmağını içeri girdi  
Tutuldu dillerim lal diyemedim (1)

Mahzûn mahzûn baktı bir iç çekerek  
Âhu gözlerinden inci dökerek  
Oturdu karşıma boyun bükerek  
Nedir bu sendeki hâl diyemedim (2)

Sağından solundan iki bölük saç  
Bir elinde testi birinde bakraç  
Baş eğdi önüne gayet utangaç  
Niçin yanakların al diyemedim (3)

Oturduğu yerde öylece kaldı  
Buğulu gözleri hülyaya daldı  
Kalktı testisini eline aldı  
Sen onu başıma çal diyemedim. (4)

Dâimî'yim güzel cânlar yakıyor  
Durgun nehir gibi durgun akıyor  
On adım gidiyor geri bakıyor  
Gitme biraz daha kal diyemedim (5), (Orhan, 1999: 132)

### **6.1.3.121. Meğer İlmim Noksan İmiş Bilmedim**

Ben beni bilmezdim hâtır kırardım  
Meğer ilmim noksan imiş bilmedim  
Ben insandan bâşka ilâh arardım  
Meğer kâmil insan imiş bilmedim (1)

Tüm vadiler gibi sahralar gibi  
Sıradağlar gibi yaylalar gibi  
Akan sular gibi deryâlar gibi

Cümle âlem bir can imiş bilmedim (2)

Dâimî'yim benliğime kanardım  
Kendimi görmezdim eli kınardım  
Kişiyi kendime düşman sanardım  
Nefsim bana düşman imiş bilmedim (3), (Orhan, 1999: 133)

### **6.1.3.122. Hilesiz Hurdasız Yar Sanmış İdim**

Yaralıyım bir densizin elinden  
Hilesiz hurdasız yar sanmış idim  
Başım gitse dönmez idim yolundan  
Benimle ölmeye var sanmış idim (1)

Diyordu ben varım âşıkın yâri  
Bir gün vefâsını görseydim bari  
Menfaatten uzak riyâdan arî  
Özünde sözünde er sanmış idim (2)

İnsan sevsem sevgi ile yarışsam  
Küsülü dost ile varsam barışsam  
Ayağına düşsem toza karışsam  
Alırda bâşinâ kor sanmış idim (3)

Dünya nedir insan nedir cân nedir  
Beden nedir bedendeki kan nedir  
Akış nedir zaman nedir an nedir  
Onu görür beni kör sanmış idim (4)

Dâimî'yim gayrı varmam üstüne  
Gerçek olan gönül bağlar dostuna  
Meğer tilki girmiş kuzu postuna  
İşte böylesine aldanmış idim (5), (Orhan, 1999: 134)

### 6.1.3.123. Uğrayuben Türlü Sevdaya Geldim

Mâh-i tâb hüsnüne mevtun olalı  
Uğrayuben türlü sevdaya geldim  
Sararuben soldum âşka dalalı  
Dertliyem derdime devâya geldim (1)

Bir dîdâr seyrettim bezmi irfânda  
O dîdârın şavkı kaldı bu cânda  
Selman ile bile arş-ı rahmânda  
Yüz sürüp kabe-yi ülyaya geldim (2)

Yâr elinden müşkül hallere düştüm  
Yazık genç ömrümde dillere düştüm  
Bende mecnûn oldum çöllere düştüm  
Bağlanıp da saçı leylâya geldim (3)

Ak göğsüne inci mercân düzelim  
Bir zaman da gurbet elde gezelim  
Kerem kıl halime nâzlı güzelim  
Elindeki meyi sehpayaya geldim (4)

Gel Dâimî al eline sazını  
Âşık çeker mâşukunun nazını  
Ne çabuk güz ettin ömrün yazını  
Elaman deyüp de dergâha geldim (5), (Orhan, 1999: 135)

### 6.1.3.124. Hakikat Bağının Gülünden Geldim

Ey erenler gelin nazar eyleyin  
Hakikat bağının gülünden geldim  
Açtım metahımı pazar eyledim  
Bezmi muhabbetin gölünden geldim (1)

Azmeyleyip nâzlı pîre dayandım

Himmet etti gafletlerden uyandım  
İçtim dolusunu nûra boyandım  
Firdevsi alanın elinden geldim (2)

Münkürler düşerler gümâna pasa  
Devrânımız vardır düşmeyiz yasa  
Göklere çekildi hazret-i İsa  
Hazret-i Meryem'in telinden geldim (3)

Ârif olan kişi irfâna gelsin  
Men aref sırrını fehmedip bilsin  
Âşk ehli olanlar nasihat alsın  
Muhammet Ali'nin yolundan geldim (4)

Dâimî'yim vardır ülfetim nazım  
Erenler bağında kumruyam bazım  
Özbe öz dedemdir Musa-yı Kazım  
İmamı Rıza'nın belinden geldim (5), (Orhan, 1999: 136)

#### **6.1.3.125. Senden Daha Güzel Yârim Var Benim**

Ey güzelim ne gezersin karşımda  
Senden daha güzel yârim var benim  
Âh çekerim duman çıkar başımda  
Bülbül gibi ahûzarım var benim (1)

Âşk elinden tatlı cândan bezerim  
Hicrân hançeriyle bağrım ezerim  
Seyyâh olup elden ele gezerim  
Avcı oldum öz şikârım var benim (2)

Yârimin cemâli benzer güllere  
Söylemem ismini düşer dillere  
Saklarım sırrını açmam ellere

Hakikatte bir esrârım var benim (3)

Olura olmaza açma fendini  
Adular dilinden sakla kendini  
Gönülde gizlerim mürşit pendini  
Hakk yolunda kispî kârım var benim (4)

Dâimî'yem dayanamam derdine  
Gidemiyom nâzlı yârin yurduna  
Uçurdum turnamı dağlar ardına  
Şu gönülde intizârım var benim (5), (Orhan, 1999: 142)

#### **6.1.3.126. Kavl-ü Karârından Geçmem Sevdiğim**

Meyil verdim bir dilbere bağlandım  
Kavl-ü karârından geçmem sevdiğim  
Dertli bülbül gibi âhûzar olsam  
Sırrını ellere açmam sevdiğim (1)

Âşkın ile gül benzimiz solarsa  
Hakk'tan bize ecel vaki olursa  
Azrail gelip de cânım alırsa  
Sensiz bu dünyadan göçmem sevdiğim (2)

Dâimî de der ki eyleme inat  
Şu yıkık gönlümü gel eyle kuşat  
Senin zehirine ettim kanaat  
Elden abu kevser içmem sevdiğim (3), (Orhan, 1999: 137)

#### **6.1.3.127. Kareleri Bağlar Oldum Sevdiğim**

Gurbet ele düşen âşığı şeydâ  
Kareleri bağlar oldum sevdiğim  
Olur mu hiç asla âşka bir fayda  
Gözyaşlarını çağlar oldum sevdiğim (1)



Yazılmış alnıma yazılar gibi  
Çıkamaz yüreğimden sızılar gibi  
Anadan ayrılan kuzular gibi  
Ardınsıra ağlar oldum sevdiğim (2)

Âşıklar sabreder çevri belâya  
Gece gündüz el kaldırır Mevlâ'ya  
Hasret gezer her dem dosta sılâya  
Yüreğimi dağlar oldum sevdiğim (3)

Var gönlümde ayrılığın hicrânı  
Leyl ü nehâr durmaz eyler mücdanı  
Elâ gözlü nâzlı dostum müjgânı  
Şu sînemi tığlar oldu sevdiğim (4)

Dâimî ezelden takdirden âdet  
Bizimdir cihânda dert ile möhnet  
Varıp bir tabîbe eyledim minnet  
Yarelerim sağlar oldum sevdiğim (5), (Orhan, 1999: 138)

#### **6.1.3.128. Cemâlin Semine Yandır Sevdiğim**

Gönül pervânesi döner şavk ile  
Cemâlin semine yandır sevdiğim  
Seni seven âşık gezer âşk ile  
Sundur âşk meyinden kandır sevdiğim (1)

Sevmişem yâr seni cân ile özden  
Menzili maksûda eriştir tezden  
Hüsn-ü dîdârını gizleme bizden  
Aradan hicâbı kaldır sevdiğim (2)

Beyhudenin kolu boş olur dolmaz

Muhabbet gülleri açılır solmaz  
Senden özge yâdlar halimden bilmez  
Derdime bir devâ bildir sevdiğim (3)

Peymânım Muhammet Ali Murteza  
Yetiş imdadıma hey ehl-i kaza  
Ol ruz-ı mahşerde çektirme ceza  
Şâd-mân eyleyip güldür sevdiğim (4)

Dâimî'yim gider doğru râhından  
Cüdâ kılma bizi ol dergâhından  
Sultân olan geçer kul günahından  
Ezelden kurulmuş yoldur sevdiğim (5), (Orhan, 1999: 139)

#### **6.1.3.129. Gül İçin Dikene Konmak İsterim**

Dediler ki gül dikensiz olmuyor  
Gül için dikene konmak isterim  
Yârim dudağından hayat meyini  
İçip yudum yudum kanmak isterim (1)

Dediler güzelin zülfü tor imiş  
Tora düşüp kurtulması zor imiş  
Dediler güzelin âşkî kor imiş  
Düşüp cayır cayır yanmak isterim (2)

Âşık Dâimî'yim hile götürmem  
Güzel sinesinde çirkin yatırmam  
Çirkin ile saraylara oturmam  
Güzelen büyüyüp donmak isterim (3), (Orhan, 1999: 143)

#### **6.1.3.130. Cennet Senin Olsun Dîdâr İsterim**

Gel sofu bahsetme bana cenneti  
Cennet senin olsun dîdâr isterim

N'ideyim safayı türlü ziyneti  
Ziynet senin olsun esrâr isterim (1)

Hicap perdesini aradan attım  
Türâb olup bâb-ı rızaya yattım  
On iki imamdan dükkânım tutum  
Hakikate layık pazar isterim (2)

Bu bir sırdır her kişiye bilinmez  
Mürşide varmazsan kalbin silinmez  
Sofuyum demekle menzil alınmaz  
Şehrine hükmeden dildar isterim (3)

Yahşi nedir yaman nedir bilmeli  
İkiliği kalp evinden silmeli  
Var ile cân ile yola gelmeli  
Hakk'a cân-ı dilden ikrâr isterim (4)

Dâimî'yim ummânına daldığım  
Gezip şu âlemi seyyâh olduğum  
Gece gündüz Hakk'a minnet kıldığım  
Hâlimden bilecek bir yâr isterim (5), (Orhan, 1999: 144)

### **6.1.3.131. Beni Hicrân ile Doldurdun Zâlim**

Girdâbı dert oldum ben bu âşk ile  
Beni hicrân ile doldurdun zâlim  
Sen hâlım bilmezsen yâdlar ne bile  
Gonca güllerimi soldurdun zâlim (1)

Akar gözyaşlarını benzer sellere  
Kimseler düşmesin böyle hallere  
Derdimi söylerim dertli kullara  
Delip şu sînemi deldirdin zâlim (2)

Ne olur merhamet eyle hâlîma  
Geçti devrân gazel düştü dalîma  
Seni terk eylemek düşmez yoluma  
Aklımı fikrimi aldıldın zâlim (3)

Hüsnün nakşolunmuş benzer mushâfa  
Bir niyâzım bedel yüz bin tavâfa  
Çok yalvardım yar gelmedin insâfa  
Beni bu dert ile öldürdün zâlim (4)

Dâimî'yim eyvâh beni âh beni  
Nâzlı cânân sor kerem et gâh beni  
Eriştirsin maksûduma şâh beni  
Gâh ağlattın gâhi güldürdün zâlim (5), (Orhan, 1999: 128)

#### **6.1.3.132. Nefsine Uyanlar Olurlar Zâlim**

Aman Allah aman sen bizi kurtar  
Nefse uyup harâm içmesi ne zor  
Nefsine uyanlar olurlar murdar  
Ezazil gömleğin biçmesi ne zor (1)

Münkürün yolundan kılmışam kerra  
Bizi nevs elinden eyle müberra  
Rehberin bilmeyen yüze teberra  
Hak muhabbetinden kaçması ne zor (2)

Nefsine uyanlar olurlar zâlim  
El aman efendim sen gözle halim  
Sen şaşırma bizi ey zülcelâlim  
Senin dergâhından göçmesi ne zor (3)

Hele bak zamana kulun işine

Şehvet bürümüştür dışı içine  
Hak dediği yerin düşer peşine  
Verdiği ikrârdan geçmesi ne zor (4)

Ey Allah'ım fırsat verme engele  
Düşürme özümü eğri emele  
Dâimî gözlerim Mehti Şâh gele  
Şeytan bayrağını açması ne zor (5), (Orhan, 1999: 242)

### **6.1.3.133. Çalışalım Yükselelim Kardeşim**

Güzel yurdumuzda elele verip  
Çalışalım yükselelim kardeşim  
Bu ilmin tekniğın sırına erip  
Çalışalım yükselelim kardeşim (1)

Tekniğe uymayan kalıyor fakir  
Niçin cemiyette olalım hakîr  
Yanıltmasın bizi bu sabit fikir  
Çalışalım yükselelim kardeşim (2)

Ziraat yapalım fidan dikelim  
Tarlamıza fenni göbre dökelim  
Merinos çoğaltıp iplik bükelim  
Çalışalım yükselelim kardeşim (3)

Merinos koyunu çok yün veriyor  
Tezgâhlarım kumaşımı örüyor  
Malımız her yerde rağbet görüyor  
Çalışalım yükselelim kardeşim (4)

Uygarlık çağına erişmek için  
İlmin deryâsına karışmak için  
Fezaya çıkıp da yarışmak için

Çalışalım yüксеlelim kardeşim (5)

Buğdayımız ekmeğimiz bol olsun  
Peteklerim dolu dolu bal olsun  
Sarp kayalar bize düzgün yol olsun  
Çalışalım yüксеlelim kardeşim (6)

Dâimî'yim bunu böyle bilelim  
Çalışalım oynayalım gülelim  
Merih'e Zühal'e yolcu olalım  
Çalışalım yüксеlelim kardeşim (7), (Orhan, 1999: 322)

#### **6.1.3.134. Yavru Kuş Kafesten Uçmuş İşittim**

Bizim elden geldi bir kara haber  
Yavru kuş kafesten uçmuş işittim  
Birikti başıma gâm ile keder  
Ecel peymânesin içmiş işittim (1)

Bu dert ile ciğer yandı doğrusu  
Girdi yüreğimden çıkmaz sızısı  
Annenin babanın nâzlı yavrusu  
Göç edip dünyadan göçmüş işittim (2)

Yaremi haşladı feleğin tuzu  
Göçtü gitti elden bir körpe kuzu  
Annesine acı olup bu sızı  
Babası gözyaşı saçmış işittim (3)

Seher yeli uğra bizim ellere  
Bak ki gözyaşlarını döndü sellere  
Sam yeli dokunmuş bizim güllere  
Takdir defterini açmış işittim (4)

Dâimî'yim nedir boyun eğdiğim  
Dert elinden kara bağrım doğduğum  
Gece gündüz diz üstünde sevdiğim  
Bir hayâl olup da geçmiş işittim (5), (Orhan, 1999: 368)

### **6.1.3.135. Dost İline Gidemiyom Nideyim**

Deli gönül bir güzele bağlandı  
Dost iline gidemiyom nideyim  
Âşk elinden ciğerciğim dağlandı  
Derdim beyân edemiyom nideyim (1)

Hûb cemâlin mâh-i tâban misâli  
Kaldı dertli gönlüm gâmlı gussalı  
Gitmiyor serimden âşkî hayâlî  
Ağlıyom da gülemiyom nideyim (2)

Yaz gelince gonca güller bitişir  
Sefil bülbül gül dalında ötüşür  
Âh çektikçe kara bağrım tutuşur  
Ben o yâri bulamıyom nideyim (3)

Şuh dîdârı beni derde bıraktı  
Yareli sînemi odlara yaktı  
Âşkın hançerini bağrıma çaktı  
Gözyaşımı silemiyom nideyim (4)

Yeterim de ey Dâimî yeterim  
Bülbül oldum dost bağında öterim  
Gece gündüz tutuşurum tüterim  
Bu ne hâldır bilemiyom nideyim (5), (Orhan, 1999: 145)

### **6.1.3.136. Ashım Gülmedi ki Ben de Güleyim**

Nasıl güveneyim kahpe dünyaya

Aslım gülmedi ki bende güleyim  
Her zaman hedefiz derde belâya  
Ceddin gülmedi ki bende güleyim (1)

Ali idi imamların serveri  
Hasan Hüseyin'dir onun gevheri  
Susuz kurbân verdi Ali Ekberi  
Ceddin gülmedi ki bende güleyim (2)

Kasım'ın yurduna adular doldu  
Zeynep Ümmü Gülsüm saçını yoldu  
Bize ne olduysa mervandan oldu  
Ceddin gülmedi ki bende güleyim (3)

Hallac-ı Mansur'a hile düzdüler  
Nesimi'yi diri diri yüzdüler  
İmatn-ı Rıza'ya zehir ezdiler  
Ceddin gülmedi ki bende güleyim (4)

Dâimî'yim hayat zor geldi bize  
Ele geniş dünya dar geldi bize  
Yaşıyoruz demek âr geldi bize  
Aslım gülmedi ki bende güleyim (5), (Orhan, 1999: 146)

### **6.1.3.137. Harâma Uzanmaz Elimiz Bizim**

Biz secde ederiz kibledir insan  
Harâma uzanmaz elimiz bizim  
Mümkünse edepte etmeyiz noksan  
Hiç yalan söylemez dilimiz bizim (1)

Biz yobaz değiliz hile düzmeyiz  
Dibi görünmeyen gölde yüzmeyiz  
Biz harâm yurdunda kuşak çözmeyiz



İkrara bağıdır belimiz bizim (2)

Dâimî'yiz şimşeklerden çıkarız

El ele verip de coşar akarız

Akar akar engelleri yıkarız

Deryâya karışır selimiz bizim (3), (Orhan, 1999: 149)

### **6.1.3.138. Nâzlı Pîrin Mesti Hayrânı Oldum**

Gine vahdet açtı gönlümün gülü

Nâzlı pîrin mestü hayrânı oldum

Erenler payından geldi bir dolu

Nâzlı pîrin mest ü hayrânı oldum (1)

Turnalarım bölük bölük bölünür

Mümin olan gafletinden ayılır

Muhabbetten kaçan nadan sayılır

Nâzlı pîrin mest ü hayrânı oldum (2)

Ruz-u şeb dilimde eylerim virdim

Men aref sırrında dîdâra erdim

01 haki payına yüzümü sürdüm

Nâzlı pîrin mest ü hayrânı oldum (3)

Bezm-i ezelden ikrâr verenler

Muhabbetin güllerini derenler

Tecelli eyledi pîrler erenler

Nâzlı pîrin mest ü hayrânı oldum (4)

Dâimî'yim yâd menzile ermezem

El uzatıp ağyar gülü dermezem

Hercaî dilbere meyil vermezem

Nâzlı pîrin mest ü hayrânı oldum (5), (Orhan, 1999: 150)

### 6.1.3.139. Bülbül Gibi Âhzare Dş Oldum

Senin âşkın ile ey melek sima  
Bülbül gibi âhzare dş oldum  
Âşkına şahittir Şu çarh-ı sema  
Pervân olup Şem-i nâre dş oldum (1)

Âşık olan dolu içer ayılmaz  
Bir yumurta pişmeyince soyulmaz  
Muhabbetin lezzetine doyulmaz  
Hamdulillah leb-i bale dş oldum (2)

Baran oldum enginlere çağlandım  
Pervâneyim Şem-i âşka dağlandım  
Meyil verip bir dilbere bağlandım  
Çekilipte zülfü dare dş oldum (3)

Gr nâçâr halimi hazret-i Gaffar  
Maksdm Şehrini sen eyle mamûr  
Bir âşk cânâna etmezken sabur  
Bin gm ile bin efkâra dş oldum (4)

Dâimî'yim Hakk rhına dolandım  
Coşkun aylar gibi aktım bulandım  
Bülbül oldum daldan dala dolandım  
Goncayı ararken hare dş oldum (5), (Orhan, 1999: 151)

### 6.1.3.140. Nzlı Dost İline Varamaz Oldum

Duman aldı Şu karşki dağları  
Nzlı dost iline varamaz oldum  
Bülbül cevlan eyler gezer bağları  
Dostun gllerini deremez oldum (1)

Yarelerim vardır dertliyim dertli

Bu âşkın elinden dertli fırgatlı  
Gözlerim kan ağlar gönlüm hasretli  
Şâd olup murâda eremez oldum (2)

Geçtim şu dünyada külli varımdan  
Taş olsa da erir âhû zarımdan  
Ayrıldım ağlarım nâzlı yârimden  
Bir daha yüzünü göremez oldum (3)

Mâh-i tâb yüzüne meftun olalı  
Sararuben soldum âşka dalalı  
Derdim arttı yardan ayrı kalalı  
Dosta bir armağan veremez oldum (4)

Dâimî halimi söylerim dilden  
Severim o yâri geldikçe elden  
Şeydâ bülbülümü uçurdum gülden  
Bu demi devrânı süremez oldum (5), (Orhan, 1999: 152)

#### **6.1.3.141. Âhû Bakışına Kurbân Olduğum**

Gel bizim bahçeye gez seher vakti  
Âhû bakışına kurbân olduğum  
Tercan seli gibi taşmış bendinden  
Coşkun akışına kurbân olduğum (1)

Yârim bahçesinde esiyor yeller  
Değmesin hoyratlar solmasın güller  
O kalem parmaklar kınalı eller  
İnci takısına kurbân olduğum (2)

Sineleri aktır bir oğul balı  
Dile getiriyor ahrazı lalı  
Kuşanmış yeşili bağlamış alı

Tavus nakısına kurbân olduğum (3)

Bir ay gibi şavkı vurmuş obaya  
Seni gören âşık düşer sevdaya  
Çekmiş barhanayı gider yaylaya  
Keklik sekişine kurbân olduğum (4)

Dâimî'yim deniz misin ağ mısın?  
Çiçek açmış bahçe misin bağ mısın?  
Sen bir volkan mısın yanar dağ mısın?  
Beni yakışına kurbân olduğum (5), (Orhan, 1999: 153)

#### **6.1.3.142. Meleğe Benziyor Gelişin Yavrum**

Bir armağan yazdım verdim güzele  
Meleğe benziyor gelişin yavrum  
Tara siyah zülüflerin düzele  
Bülbül gibi şakır gülüşün yavrum (1)

Küçücüksün ninni diye uyutam  
Şahin gibi kafeslerde büyütem  
Yâr özüme kâr eyledi bu sitem  
Bu fakirden uzak kalışın yavrum (2)

Sen bir yavru iken coşurdun beni  
Âşkın kazanında pişirdin beni  
Zülfün kemendine düşürdün beni  
Aklımı başımdan alışın yavrum (3)

Yavru iken sevdim dönmem sözümden  
Gece gündüz sevgin çıkmaz özümden  
Seni çok severim iki gözümden  
Ne hoş olur cilve kılışın yavrum (4)

Pembe yanakların hilâl kaşların  
İnciye mercâna benzer dişlerin  
Nedir Dâimî'ye senin işlerin  
Beni sevdalara salısın yavrum (5), (Orhan, 1999: 154)

### **6.1.3.143. Canını Cânâna Ver de Gel Dostum**

Ben müminim diye dava edersin  
Cânını cânâna ver de gel dostum  
Bu bahr-i vahdete dalmak dilersin  
Muhabbet gülünü der de gel dostum (1)

Gönül Musa olmuş gezer turunu  
Seyreyledim dostun vechi nurunu  
Dört kapıyla kırk makamın sırrını  
Mürşidi kâminden sor da gel dostum (2)

Bülbül konmak için bir gonca bitir  
Yanına mürebbin al bile getir  
Gönlün ikilikte birliğe yetir  
Sırr-ı hakikate erde gel dostum (3)

Mürşidin nutkudur meydanda ülfet  
Güş eyle pendini al hayri himmet  
Âdemdir cihânda en büyük nimet  
Fark edip özünü gör de gel dostum (4)

Dâimî'yim oldum bu âşka güftar  
Câhilden pinhândır bu sirri esrâr  
Varıp bir cân ile kıldinsa ikrâr  
İkrarında kadîm dur da gel dostum (5), (Orhan, 1999: 155)

### 6.1.3.144. İşte Ben O zaman Haydar'ı Gördüm

Kandilden içeri bir nigah iken  
İşte ben o zaman Haydar'ı gördüm  
Dünya deryâ iken gök bulut iken  
İşte ben o zaman Haydar'ı gördüm (1)

Yetmiş yıl havada döndüğü zaman  
Tutuşup kanadı yandığı zaman  
Cebrail kubbeye konduğu zaman  
İşte ben o zaman Haydar'ı gördüm (2)

Selmanın cânına yettiği demde  
Süleymanın elin tuttuğu demde  
İdrisi ummâna attığı demde  
İdrisi ummâna attığı demde (3)

Dâimî'yim demden deme göçünce  
Âşıklara nurdan libas içince  
Kırkarın ceminde engür içince  
Kırkarın ceminde engür içince (4)

### 6.1.3.145. Potik Dede Derler Birini Gördüm

Gümüşhane ili Şiran ilçesi  
Potik dede derler birini gördüm  
Müsbet düşüncesi asrın tümcesi  
Devrimci gençliğin pîrini gördüm (1)

Deli tacım dede kılmış himmeti  
Ne çiftliği vardı ne bir serveti  
İbrahim dededen ilmi kudreti  
Halkın arasında yerini gördüm (2)

Potik Dâimî'de oldu aşama  
Çekerdi gençleri sosyal yaşama  
Çizdim tasvirini gönül köşeme  
Sözünün özünün erini gördüm (3), (Orhan, 1999: 157)

#### **6.1.3.146. Yine Gâmdan Gâma Düş Oldu Gönlüm**

Tükenmez âşkın derdi belâsı  
Yine gâmdan gâma düş oldu gönlüm  
Kimsenin kimseye yoktur vefâsı  
Çileye, mihnete eş oldu gönlüm (1)

Yâr boynunu eğmiş mahzûn duruyor  
Her gelen bizlere bir taş vuruyor  
Adular her yandan tuzak kuruyor  
Uçar daldan dala kuş oldu gönlüm (2)

Dâimî'yim kan karıştı yaşıma  
Dost sandığım zehir döktü aşıma  
Ağustos da karlar yağdı başıma (3)

#### **6.1.3.147. Dertli Bülbül Gibi Figâna Düştüm**

Senin âşkın ile ey yosma melek  
Dertli bülbül gibi figâna düştüm  
Derdi möhnetinden olmuşum helâk  
Çaresi bulunmaz hicrâna düştüm (1)

Âşkın kemendini boynuma taktın  
Vücudum şehrini odlara yaktın  
Âşkın katresiyle bulandım aktım  
Bahr-i muhit olan ummâna düştüm (2)

Dâimî kurtulmaz gâmda kederde  
Dembe dem süzöldüm sulb-ü pederde

Hakk çaldı kalemi rahmi mâderde  
Ben bu sevda ile cihâna düştüm (3), (Orhan, 1999: 160)

#### **6.1.3.148. Dertli Mecnûn Gibi Sahraya Düştüm**

Yâr senin hüsnüne meftun olalı  
Dertli mecnûn gibi sahraya düştüm  
Derdim arttı senden ayrı kalalı  
Hamdolsun soracak devaya düştüm (1)

Hayrân oldum dane dane bengine  
Âşık olan girer âşkın çengine  
Gönül dümenini saldım engine  
Keşteyi âşk ile deryâya düştüm (2)

Ben dertliyim dertli candan bezerken  
Leblerinden ab-ı kevser süzerken  
Gönül sevdiğinden ayrı gezerken  
Nasip oldu çeşmi alaya düştüm (3)

Tayladı yükümü bir gevher tayı  
Okuttu hocamız elifi bayi  
Demirdir çekilmez feleğın yayı  
Çekilmez girdâbı belâya düştüm (4)

Dâimî'yim yâda açmaz bu hali  
Gitmiyor gönlümden dostun hayâli  
Âlemde gezerken mecnûn misâli  
Çok şükür sahrayı leylâya düştüm (5), (Orhan, 1999: 161)

#### **6.1.3.149. Bir Kere Yüzüme Baktı O Ceylan**

Ben bir güzel gördüm geçti bu ilden  
Bir kere yüzüme baktı o ceylan



Duyanlar mest olur o şirin dilden  
Beni ataşlara yaktı o ceylan (1)

Uzanmış kameti bir selvi revân  
Gözleri mestâne kaşları keman  
Kirpiği yazıyor katlime fermân  
Kabzesin sîneme çaktı o ceylan (2)

Hakk yaratmış onu ol kudretinden  
Asla doymak olmaz letâfetinden  
Günâhım var âşkın şikâyetinden  
Zülfünü boynuma taktı o ceylan (3)

Gönlüm ister maksûduna yetmeye  
Sunup arzuhalin dosta gitmeye  
Avcı oldum tuzak kurdum tutmaya  
Bizim bu illerden kalktı o ceylan (4)

Dâimî'yim bu hal ile nitmeli  
Seyyâh olup yar peşine gitmeli  
Dost bağında garip garip ötmeli  
Kendisi Hakk ile Hakk'tı o ceylan (5), (Orhan, 1999: 164)

#### **6.1.3.150. Taş Olsa da Erir Zarımdan Aman**

Âh yine bu sevda geldi başıma  
Taş olsa da erir zârımdan aman  
Müfsitler nadanlar düştü peşime  
Ayırdılar beni yârımdan aman (1)

0 güzeli sevdim sevişemedim  
Feleğe tedbir yok dövüşemedim  
Bu derdi yâr ile değışemedim  
Vazgeçtim cân ile varımdan aman (2)

Sözüm kâr etmedi kalbi karaya  
Merhem yok mu âşk elinden yaraya  
Ol müfsit rakipler girdi araya  
Yüzdüler elimi karımdan aman (3)

Kıymayın ağalar fakir düşküne  
Yitirdim aklımı döndüm şâşkına  
Bende düştüm bir güzelin âşkına  
Esiyor dalgası serimden aman (4)

Dâimî'yim çok geçirdim kazeyi  
Nasip olsa görsem ol dilşazeyi  
Alsalar eline tığ-ı kabzeyi  
Vursalar kan çıkmaz derimden aman (5), (Orhan, 1999: 165)

#### **6.1.3.151. Dost Bağında Seyrân Kıldığı Zaman**

Bir melek seyrettim arşın katında  
Dost bağında seyrân kıldığı zaman  
Bir nokta göründü sırrı batında  
Cismin lamekâna geldiği zaman (1)

Yedullah babında erüp menzile  
Bir hal ehli gerek halimden bile  
Eyledim şahâdet getirdim dile  
Pîrim erkânına aldığı zaman (2)

Ezelden sevmişim ol şirin cânı  
Çok şükür bulmuşam sırr-ı sübhani  
Kalpte mihman kıldım sâhi cihânı  
Özümü ummâna saldıği zaman (3)

Şanıma gelmiştir levlâke levlâk  
Ena helâk naküm ol dedi eflak  
Nokta-yı âmâyı eyledik idrâk  
Cavidândan damga çaldığı zaman (4)

Dâimî sürmüşem erkânı cemi  
Fark etmeli gerek eyiyi kemi  
Bir engür getirdik nûş ettik demi  
Selman keşküründen geldiği zaman (5), (Orhan, 1999: 166)

### **6.1.3.152. Bize Her Âlemde Birdir Bu Devrân**

Nil deryâsı gibi taşıp coştüğüm  
Bize her âlemde birdir bu devrân  
Seyyâh olup ilden ile aştığım  
Bize her âlemde birdir bu devrân (1)

Nadan olan bu menzile eremez  
Ağyar olan dost gülünü deremez  
Hakk'ın didârını körler göremez  
Bize her âlemde birdir bu devrân (2)

Gönül gel gidelim irfân cemine  
Hizmet eyle erenlerin demine  
Rûz-u şeb yanarım âşkın semine  
Bize her âlemde birdir bu devrân (3)

Âlemi vuslate bayrağım açtım  
Sivi-du harfini özümde seçtim  
Dört cânı bir edip birliğe göçtüm  
Bize her âlemde birdir bu devrân (4)

Dâimî kemterim âşk ile doldum  
Anladım noktayı kendimde buldum

Âşkın küresinde piştim hâlloldum  
Bize her âlemde birdir bu devrân (5), (Orhan, 1999: 167)

### **6.1.3.153. Her Varlığa Yetkin Olandır İnsan**

Üstadımdan böyle aldım dersimi  
Her varlığa yetkin olandır insan  
Her ilmin kudretin odur kâsesi  
Tükenmez güç ile dolandır insan (1)

Odur aranılan odur görünen  
Böyle görüntüye şekle bürünen  
Gâh eflatun gâhi lokman görünen  
Yaraya neşteri çalandır insan (2)

İster Hint'i dolaş ister Mısır'ı  
Gayrıda arama gözet hazırı  
İstersen bin kere çağır Hızır'ı  
Koşup imdadına gelendir insan (3)

İnsan güvencedir insan güvendir  
İnsan sevilendir insan sevendir  
İnsan tabiattır insan evrendir  
Kendinde varlığı bilendir insan (4)

Dâimî diyor ki hakla kendini  
Riyadan ari kıl pakla kendini  
İlmin gözü ile yokla kendini  
Kendinden kendine gelendir insan (5), (Orhan, 1999: 168)

### **6.1.3.154. Dedemin Derdine Kuşlar Ağlasın**

Felek intikamın neydi dedemden  
Bu dert görülmedi devri âdemden  
Gönüller yas tutar gözlerim nemden

Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (1)

Gülmez oldu, fakir dedem gülmedi  
Çok ağladı, gözyaşını silmedi  
Çok murâd diledi murat almadı  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (2)

Mâtem tutsun mezarının taşları  
Ağlar öksüzlerin akar yaşlan  
Nedir şu feleğin bize işleri  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (3)

Kahpe felek çakmağını çaktı mı?  
Dedem göç eyleyip göçüm çekti mi?  
Acep yavrum diye geri baktı mı?  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (4)

Zâlim eşin seni koydu ortada  
Bel bağladı münafika mürtada  
Dilerim ermesin oda murâda  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (5)

Üç kız evladın var üçüde yasta  
Biri İstanbul'da biri Sivas'da  
Biri de Tercan'da kan ile yaşta  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (6)

Dertlerin seninle girdi mezara  
Yaraların erdi bine hazara  
Hiç kimseler sana gelmedi cara  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (7)

Şimdi rahat uyu dinsicin yareler  
Dünyaya geleli giydin kareler  
Belki kıyamette ola çareler  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (8)

Şimdi virân kaldı vatanın yurdun  
Derdinle başbaşa ağladın durdun  
Zehirli ok gibi bağrına vurdun  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (9)

Adamların bile senden caydılar  
Yüzü kara rakiplere uydular  
Âkıbet dedemi kabre koydular  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (10)

Uyu dedem şimdi yerin nûr olsun  
Yattığın yer gevher olsun dür olsun  
Münâfıkın iki gözü kör olsun  
Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (11)

Dâimî'dir bu destanı söyleyen  
Nehir olup deryâları boylayan  
Gülmesin dedeme cefâ eyleyen

Ağlasın, ağlasın, taşlar ağlasın  
Dedemin derdine kuşlar ağlasın (12), (Orhan, 1999: 370)

### **6.1.3.155. Böyle Bir Dünyayı İstiyorum Ben**

Bir başta bir gövde gövde de bir baş  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben  
Ne kavga olmalı ne de bir savaş  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben (1)

Sevinçte beraber tasada birlik  
Güvenli yarınlar yuvada dirlik  
Yıkılsın sömürü bitsin fakirlik  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben (2)

Herkes okumalı herkes yazmalı  
Sanayi kurmalı maden kazmalı  
Bağımsız olmalı özgür gezmeli  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben (3)

Tüm insanlar kardeş, insanlar, bacı  
İnsanların insan olmalı tacı  
Tüm insanlar yargıç insanlar savcı  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben (4)

Dâimî'yim sular gibi taşmalı  
Taşıp taşıp engelleri aşmalı  
Fikirler bir olup sazlar coşmalı  
Böyle bir dünyayı istiyorum ben (5), (Orhan, 1999: 324)

### **6.1.3.156. Sevdiğim Hâlimden Bilmiyor Neden**

Düş oldum derdine yanarım her an  
Sevdiğim halimden bilmiyor neden

Deşildi yareler kan oldu revân  
Çeşmimin yaşını silmiyor neden (1)

Altın kemer kısık ince bellerde  
Seyyâhım gezerim gurbet ellerde  
Kırıldı kanadım kaldım çöllerde  
Düşkünem elimi almıyor neden (2)

Bu âşkın ateşi sînemi yakar  
Âh ile feryâdım semaya çıkar  
Yürekte yarem var kanlarım akar  
Derdime bir devâ bulmuyor neden (3)

Yanağın gülleri sararmış solmuş  
Şu virâne gönlüm gâm ile dolmuş  
Nâzlı cânân mahzûn bir şikest olmuş  
Lutfedip yüzüme gülmüyor neden (4)

Dâimî'yim düştüm böyle sevdaya  
Yârimin cemâli benziyor aya  
Ben bir külünk oldum yârda bir kaya  
Dönerim insâfa gelmiyor neden (5), (Orhan, 1999: 169)

### **6.1.3.157. Nice Zarım Ayrılığın Elinden**

Şu harâbe mülke geldim geleli  
Nice zârım ayrılığın elinden  
Ben kendi kendimi bildim bileli  
Ahûzarım ayrılığın elinden (1)

Yoksulluk sînemi yaktı pişirdi  
Dosttan sevgiliden ayrı düşürdü  
Sürdü beni diyâr diyâr aşırđı  
Yandı bağrım ayrılığın elinden (2)



Babam göçtü göremedim yüzünü  
Anam göçtü yumamadım gözünü  
Sardı bedenime hasret közünü  
Dert efkârım ayrılığın elinden (3)

Anladım feleği bildim gerçeği  
Kırılısın başında dipsiz ölçeği  
Bahtım sanki olmuş ipek böceği  
Dert sararım ayrılığın elinden (4)

Dâimî'yim sensiz dardayım darda  
İsveç, İngiltere, Fransalar'da  
Yabancı ellerde garip diyârda  
Yol sorarım ayrılığın elinden (5), (Orhan, 1999: 382)

#### **6.1.3.158. Bildik Biz Bu Âşkın Devrânesinden**

Üç beş haldaş halloluben kürede  
Bildik biz bu âşkın devrânesinden  
Nokta-yı vuslatta erdik mürvete  
Sırrımız var hikmet pervânesinden (1)

Biz bülbülüz her bahçede ötmeyiz  
Hercayi dilbere meyil katmayız  
Her olur olmaza metah satmayız  
Aldık hakikatin dürdânesinden (2)

Mürşide varmazsan fuzulane koş  
Hakikat esrâre ermez kalbi boş  
Herdem il içinde gezeriz meyhoş  
İçtik erenlerin meyhanesinden (3)

Canım verdim nâzlı dostu hediye  
Derviş olan hırka giyer hû diye  
Simdi aslanı boğdururlar kediye  
Sakın şu âlemin peyvanesinden (4)

Dâimî'yim devrânım var dem ile  
Yârdan ayrılanlar gezer gâm ile  
Ülfet eylemezem nâdân kem ile  
Bıktım şu illerin cühelasından (5), (Orhan, 1999: 163)

### **6.1.3.159. Tecelli Ettirdin Ol Hikmetinden**

Var ettin ezelden kef ile nunu  
Tecelli ettirdin ol hikmetinden  
Okuttun aşığa ilm-i ledunu  
Gönlüm ihyâ oldu adâletinden (1)

Sensin gönüllere cila-yı revnâk  
Gördük cemâlini inandık el Hakk  
Her nereye baksam ayansın mutlak  
Yarattın cihânı ol kudretinden (2)

Rahmetle âlemi eylersin ihyâ  
Nûrumla ispattır âlemi eşya  
Mekânındır kadîm kabe-yi ülya  
Cihân küşad olmuş vilâyetinden (3)

Hem Ali'sin hem Veli'sin Hızır'sın  
Münkürleri defterinden kazırsın  
Fehmeyledim hakikatta hazırsın  
Bahr-i ummân oldum hidâyetinden (4)

Dâimî kervanım göçtüğü zaman  
Ecel peymânesin içtiği zaman

Emel defterini açtığı zaman  
Mahrûm koyma bizi inâyetinden (5), (Orhan, 1999: 171)

### **6.1.3.160. Kulak Sağır Gözü Ama Dilsizden**

Üç dertten korkarım ben bu cihânda  
Kulak sağır, gözü ama dilsizden  
Bülbül şâd olamaz vakti figânda  
Bağbansızdan, bahçesizden, gülsüzden (1)

Ârif olan kemlik etmez sözünde  
Avcı olan dönmez gider izinde  
Âşıklık ne arar onun özünde  
Ateşsizden dumansızdan külsüzden (2)

Dâimî de der ki kalbini yokla  
Ârif ol ârifin sözünü hakla  
Kadir mevlam beni üç kuldan sakla  
Edepsizden erkânsızdan yolsuzdan (3), (Orhan, 1999: 434)

### **6.1.3.161. Sen de Bir Meclise Girebilesen**

Ârif ol kelâmın pişirip söyle  
Sen de bir meclise girebilesen  
Hakk'ın dîdârını bulmazsın böyle  
Aç gönül gözünü görebilesen (1)

Zembur olup kândan kâna gezmeli  
Sağ yarını ağ yarını sezmeli  
Mürşid-i kâmile ülfet düzmeli  
Ol zaman esrâre erebilesen (2)

Ayırma özünü pîr-i mugandan  
Olursun yar ile ol şad-ı handân

Bülbül ol zareyle derunu cândan  
Hakikat gülünü derebilesen (3)

Müminler gezerler kismi kâr ile  
Müşerref olurlar o dîdâr ile  
Teslim ol mürşide külli var ile  
Hersini nefsinin yorablesen (4)

Dâimî hükmeder ilm-i batına  
Terketmiş varını Hakk'ın katına  
Özün suvar eyle âşkın atına  
Ki sende menzile varablesen (5), (Orhan, 1999: 325)

#### **6.1.3.162. Faşist Engelini Yarabilirsen**

Karışsın halka o sen olursun  
Faşist engelini yarabilirsen  
Halk ile baş olur beden olursun  
Birlik yapısını örebilirsen (1)

Gerçeklerin vefâlısı bol olur  
Devrimciye kanat olur kol olur  
Kürek kürek atsan dağlar yol olur  
Biraz ileriye görebilirsen (2)

Aç gözünü tanı dava erini  
Toplum için harca emeklerini  
Kimseler çalamaz alın terini  
Sömürü çarkını kırabilirsen (3)

İnsanca yaşarsın mutlu olursun  
Günün bayram olur kutlu olursun  
Vatanda taş değil yurtlu olursun  
Düzeni temelden kurabilirsen (4)

Dâimî'yim toplum hakkı yenilmez  
Sömüren insana haklı denilmez  
Baş verilir amma geri dönülmez  
Verdiğin ikrârda durabilirsen (5), (Orhan, 1999: 326)

### **6.1.3.163. Âlemi Vuslatı Gel Bizden Öğren**

Sofu inat etme delâletten çık  
Âlemi vuslatı gel bizden öğren  
Sırr-ı hûda olup nefis kalesin yık  
Ol tac-ı devleti gel bizden öğren (1)

Evvel var edildi Kuran'ı Samid  
Kur'ân'ı Nâtık'a olundu secid  
Ol beni âdemdir Aksa'yül Mescit  
Ol yedi ayeti gel bizden öğren (2)

Dost olanlar candan sever dostunu  
Türâb ol da çiğnesinler üstünü  
Sermek isterisen eğer postunu  
Ol arşı uzleti gel bizden öğren (3)

Nefs ile eyleme gönlünü meşgul  
Divânı hazrette olursun melûl  
Fark edip bu halı bilemez her kul  
Noktayı hikmeti gel bizden öğren (4)

Şeriattır tarikatın ayarı  
Mârifettir hakikatin sağ yanı  
Dâimî bizimdir hikmet pazarı  
Farz ile sünneti gel bizden öğren (5), (Orhan, 1999: 172)

### 6.1.3.164. Bülbül Ne tersin Nedir Feryâdın

Uyan hey sevdiğim güneş yceldi  
Bülbülün feryâdı dağları deldi  
Yoksa gllerini yâdlar mı aldı  
Bülbül ne Ötersin nedir feryâdın (1)

Söyle derdin söyle bende bileyim  
Ağladıkça gözyaşların sileyim  
Mümkün ise imdadına geleyim  
Bülbül ne Ötersin nedir feryâdın (2)

Dâimî’de der ki aklımı aldın  
Şu gâmsız gönlümü efkâra saldın  
Sende benim gibi nâçâr mı kaldın  
Bülbül ne Ötersin nedir feryâdın. (3), (Kaset kaydı)

### 6.1.3.165. Şu Yıkık Gönlümün Virânı mısın?

Neyleyim dilber senin elinden  
Şu yıkık gönlümün virânı mısın?  
Kl oldum yandım âşkın elinden  
Çaresiz derdimin dermânı mısın? (1)

Sakla sırrın yâd ellere söyleme  
Leylâ isen sahraları boylama  
Gel bu kadar bana cefâ eyleme  
Yoksa bizim elin sultânı mısın? (2)

Dertli Dâimî’yim olur mu böyle  
Ben bir Mecnûn oldum sen de bir Leylâ  
Kul oldum kapında gel kerem eyle  
O güzel kırkların serdârı mısın? (3), (Kaset kaydı)

### 6.1.3.166. Kalsın Bu Sevgimiz Pinhânda Kalsın

Ben bir yâr sevdim de söylemem yâda  
Kalsın bu sevgimiz pinhânda kalsın  
Ömrümü eyledim yoluna fedâ  
Kalsın yareleri bu cânda kalsın (1)

Yer oldu kalbimde nûr-i hakikat  
Sırrını saklamak imiş mârifet  
Eğer ölür isem bir gün âkıbet  
Dedim ki eserim cihânda kalsın (2)

Ben bir yâr sevdim de hâlimden bile  
Ağlarsam ağlaya gülersem güle  
Ararım o yâri geçmiyor ele  
Kalsın benim âhım cânânda kalsın (3)

Vaz geçtim dünyada mal ile cândan  
Kurtulmadım asla âh ile zardan  
İkrar eyledim ki vazgeçmem yârdan  
Meğer serim koyup meydanda kalsın (4)

Güzeller gelip de hâlim sorsunlar  
Ab-ı kevser ile beni yusunlar  
Bin üç yüz altmış beş tarih koşunlar  
Dâimî'nin ismi fermânda kalsın (5), (Orhan, 1999: 175)

### 6.1.3.167. Şen Olur Cilvesi Coşu Tercan'ın

Yine methedeyim Tercan ilini  
Şen olur cilvesi coşu Tercan'ın  
Çiçek sarar ovasını dağını  
Cıvıl cıvıl öter kuşu Tercan'ın (1)

Kekik yavşan ile mis kokar dağlar  
Yaz gelir selleri bulanır çağlar  
O güzel yaylalar menekşe bağlar  
Bir hoştur baharı kışı Tercan'ın (2)

Dağlan sıralı her yanı sulu  
Pek güzeldir geleneği usulü  
Bol bol olur bereketi mahsulü  
Rençberdir sanatı işi Tercan'ın (3)

Genç âşıkları var hepsi muratlı  
Hanedan aşraflı dilleri tatlı  
Arslan koç yiğitler küheylan atlı  
Bulunmaz dünyada eşi Tercan'ın (4)

Fırat suyu coşkun akar bulanır  
Bahçeleri bostanları sulanır  
Güzel kızlar mani söyler dolanır  
Yüz bine erişsin yazı Tercan'ın (5)

Yeşil kırlarında yayılır taylar  
Seyrângâha çıkar ağalar baylar  
Bir gören bin kere methini eyler  
Nûr olsun toprağı taşı Tercan'ın (6)

Dâimî der şöhretimdir şânımdır  
Temiz damarlardan akan kanımdır  
Ben Türk evladıyım o vatanımdır  
Bol olsun ekmeği aşu Tercan'ın (7), (Orhan, 1999: 389)

### **6.1.3.168. Dedim İşte Budur Mahı Cihânım**

Güzel seni gördüm dağlar içinde  
Dedim işte budur mâh-ı cihânım



Beni helâk etti bir kez bakışın  
Anladım ki sensin şâh-ı cihânın (1)

Senin'çün göründü sırrı evedna  
Hakikat nûrusun kandım emenna  
Hep melekler sana eder temennâ  
Hep senin üçündür âh-ı cihânın (2)

Nebiler serveri güzel Mustafa  
Lutfeyle bizlere çektirme cefâ  
Mahşer günü senden umarız vefâ  
Uğrar divânına râh-ı cihânın (3)

Levlâke suresi indi şânına  
Bizi dâhil eyle ol kervanına  
Sen ol burhanımız Hakk divânına  
Du âlemde kıblegâh-ı cihânın (4)

Dâimî'yim der ki derdim ilacı  
Cümle müminlerin hacı mihracı  
Nebiler serveri serimin tacı  
Sana minnettardır ruhu cihânın (5), (Orhan, 1999: 174)

### **6.1.3.169. Dolansın Boynuma Kolu Yârimin**

Gine geldi sevda başa kal oldu  
Yaktı beni nâre hâli yârimin  
Ağzım açılmıyor dilim lal oldu  
Meğerse söyletsin dili yârimin (1)

Nasip olsa yine görsem göz ile  
Benim derdim söylenemez söz ile  
Ben o yâre âşık oldum öz ile  
Bendetmiş özümü teli yârimin (2)

Sevdiğim küçüktür çekemez nazı  
Pembe yanakları öpeyim bazı  
Ben Hüdâ'dan böyle ettim niyazı  
Dolansın boynuma kolu yârimin (3)

Ölür isem birkaç beyit söyleyin  
Kırmızı gömlekten kefin eyleyin  
Yârim kapusuna defin eyleyin  
Geçtikçe uğrasın yolu yârimin (4)

Dâimî yareme merhem kattırsın  
Korkam bu âşk gurbet ele attırsın  
Kabul ise alanlara sattırsın  
Olam kapusunun kulu yârimin (5), (Orhan, 1999: 178)

#### **6.1.3.170. Bir Kalbe Akmağa Âhtın Var Senin**

İnsan tabiatlı ey güzel peri  
Bir kalbe akmağa ahtın var senin  
Haristan değildir bülbülün yeri  
Âşıkın gönlünde tahtın var senin (1)

Ey pembe yanaklı ey dil-i şeker  
Eğip kaşlarını olma mükedder  
Güneşler misâli aydın münevver  
Gülen yarınların bahtın var senin (2)

Dâimî'yim gariplerin hayâli  
Bize düştü sevgilinin vebâli  
Gayet saf dupduru bir su misâli  
Hayat bahşetmeye cehtin var senin (3), (Orhan, 1999: 181)

### 6.1.3.171. Acınacak Kara Günündür Senin

Bir nasihatim var faşist olana  
Dinle faşist dinle sonundur senin  
Faşistin aklı yok bize inana  
Dinle faşist dinle sonundur senin  
Acınacak kara günündür senin (1)

Sanma emperyalist seni destekler  
İktisaden kalkınmanı köstekler  
Nice boş vaatler dolu istekler  
Dinle faşist dinle sonundur senin  
Acınacak kara günündür senin (2)

Faşist uydu emperyalist sözüne  
Cehâlet perdesi inmiş gözüne  
En sonunda kimse bakmaz yüzüne  
Dinle faşist dinle sonundur senin  
Acınacak kara günündür senin (3)

Bir devrimci ölür bini dirilir  
Çok yakındır hesabımız görülür  
En sonunda defteriniz dürülür  
Dinle faşist dinle sonundur senin  
Acınacak kara günündür senin (4)

Dâimî'yim bunu böyle yazarız  
Şahlanırsız tuzağını bozarız  
Engerek yılanı başın ezeriz  
Dinle faşist dinle sonundur senin  
Acınacak kara günündür senin (5), (Orhan, 1999: 328)

### 6.1.3.172. Beni Mecnûn Etti Elâ Gözlerin

Ey nâzlı güzelim kumru bakışlım  
Beni mecnûn etti elâ gözlerin  
Gördüm cemâlini divâne oldum  
Beni mecnûn etti elâ gözlerin (1)

Çok ağlatma beni güldür bir kere  
Âşkın dağlar kadar değildir zerre  
Açtın yüreğime onulmaz bere  
Beni mecnûn etti elâ gözlerin (2)

Kametın servidir yürüsün hûrî  
Yürü ey sevdiğim sallanıp yürü  
Giyin al yeşili eynine bürü  
Beni mecnûn etti elâ gözlerin (3)

Kaşların hilâldir dönmüş kemana  
Cemâlin benziyor mâh-i tâbana  
Seni gören âşık olur divâna  
Beni mecnûn etti elâ gözlerin (4)

Dâimî'yem sevdasına döndüğüm  
Kevser-i lebinden içip kandığım  
Hep senin içindir âşka yandığım  
Beni mecnûn etti elâ gözlerin (5), (Orhan, 1999: 182)

### 6.1.3.173. Yaktı Ateşlere Kara Gözlerin

Ceylan yürüyüşlü âhû bakışlım  
Yaktı ateşlere kara gözlerin  
Bahar seli gibi coşkun akışlım  
Yaktı ateşlere kara gözlerin (1)

Ben bilmezdim ateşine yanmayı  
Bülbül gibi daldan dala konmayı  
Sen öğrettin bana gizli sevdâyı  
Yaktı ateşlere kara gözlerin (2)

Sen bir güzelsin ki eşin bulunmaz  
Kadir bilmeyenin kadri bilinmez  
Dâimî'yim gözüm yaşı silinmez  
Yaktı ateşlere kara gözlerin (3), (Orhan, 1999: 183)

### **6.1.3.174. Taze Çiçek Açmış Dallar Gibisin**

Gel salın sevdiğim gönül yurdunda  
Taze çiçek açmış dallar gibisin  
Âşık bir kovandır âşk da arısı  
Sen onun içinde ballar gibisin (1)

Dolaştım sevdanın denizlerinde  
Düştüm girdâbına kaldım derinde  
Sen Anadolu'nun bahçelerinde  
Tomurcuk tomurcuk güller gibisin (2)

Bu âşkın yolcusu yolda yorulmaz  
Irmağa nehire tuzak kurulmaz  
Senin akışına karşı durulmaz  
Bendinden boşanmış seller gibisin (3)

Yeşil olur Erzincan'ın ovası  
Çimen yaylasından Türkmen obası  
Munzur dağlarının bahar havası  
İreyhân kokulu ballar gibisin (4)

Yandın ey Dâimî âşk ile yandın  
Gerçekler yolundan döner mi sandın

Ne ben senden bıktım ne sen usandın  
Sazımda inleyen teller gibisin (5), (Orhan, 1999: 184)

### **6.1.3.175. Derdimin Dermânı Sen Değil misin?**

Ne kaçarsın benden nâzlı cânânım  
Cânımın cânânı sen değil misin?  
Ey mestâne gözlüm âhû bakışlım  
Derdimin dermânı sen değil misin (1)

Sensin beni sevdalara düşüren  
Sensin beni âşkın ile çoşuran  
Sensin beni karlı dağlar aşırın  
Mecnûn'un Leylâ'sı sen değil misin (2)

Dâimî'yim gül dikensiz olmuyor  
Bir el gelip bu dikenin yolmuyor  
Sen gülmezsen âşıkında gülmüyor  
Gönlümün sultânı sen değil misin? (3), (Orhan, 1999: 185)

### **6.1.3.176. Şefkâtli Sultânım Sen Değil misin?**

Gitme güzel gitme ben de geleyim  
Ol ruhi revânım sen değil misin?  
Ağladıkça gözyaşların şileyim  
Güli gülistânım sen değil misin (1)

Sînem yarelendi kime varayım  
Kerem eyle ince belin sarayım  
Kaldır nikabını yüzün göreyim  
Gönülde mihmanım sen değil misin (2)

Gönül yaylasında salınıp duran  
Vechine nakşolmuş esma-i ku'ran

Âşkın hançerini sîneme vuran  
Cân ile cânânım sen değil misin (3)

Uzanmış bahçede servinin dalı  
Dertsize görünmez dertlinin halı  
Nideyim dünyada ziyneti malı  
Dem ile devrânım sen değil misin (4)

Dâimî'ye sensin var ile ziynet  
Verilmiş bizlere farz ile sünnet  
Gayrı kimselere eylemem minnet  
Şefkâtli sultânım sen değil misin (5), (Orhan, 1999: 186)

#### **6.1.3.177. Gelme Hakk Cemine Layık Değilsin**

Gelme yüzümüze münkür-i nadan  
Gelme Hakk cemine layık değilsin  
Bürümüş kalbini vesvesi şeytan  
Gelme Hakk cemine layık değilsin (1)

Aşğın çektiği dert ile gâmdır  
Dalmışsın benliğe gümânın tamdır  
Özün çürük münkir evrâhın hamdır  
Gelme Hakk cemine layık değilsin (1)

Tarikat evinde etmez niyazı  
Camiye gidip de kılmaz namazı  
Hakk kabul eylemez böyle gâmmazı  
Gelme Hakk cemine layık değilsin (2)

Hilebazsa mütekebür dilin var  
Şu cihânda gayrılarda elin var  
Sırat uğrususun fitne felin var  
Gelme Hakk cemine layık değilsin (3)

Dâimî der kaldın düşkün avara  
Müşteri değilsin girme pazara  
Mücevherden semer uymaz himara  
Gelme Hakk cemine layık değilsin (4), (Orhan, 1999: 188)

### 6.1.3.178. Cümle Erenlere Pîrsin Hüseyin

Senden gönüllere erer hidâyet  
Menendin bulunmaz birsin Hüseyin  
Mümin kullar senden umar inâyet  
Cümle erenlere pîrsin Hüseyin (1)

Bizlere bir kerem şöhret şanıdan  
Mahrûm koyma bizi ol ihsânından  
Burcu şafak rengi olmuş kanından  
Bezm-i hakikatte nûrsun Hüseyin (2)

Gönlümde kadîmdir âşkın ülfetin  
Leyl-i nehâr dilden eylerem methin  
Sarraf olan bilir senin kıymetin  
Ummânda bulunan dürsün Hüseyin (3)

Kerbelâ destinde çektin çok cefâ  
Sana kast edenler bulur mu vefâ  
Sensin ol kudretül aynı Mustafa  
Yarelerin bende dursun Hüseyin (4)

Dâimî sulbüdür kabul edersen  
Divân-ı hazrette makbûl edersen  
Beni bu âşk ile meşgul edersen  
Dertli âşığına yarsın Hüseyin (5), (Orhan, 1999: 190)



### 6.1.3.179. Dilerim Hudâdan Ber Kemâl Olsun

Namem selâm söyle o ehl-i deme  
Varsın ehli ile hasbihal olsun  
Fakir âcizâne yazdığım name  
Kudretten aynime arzuhal olsun (1)

Taşarım her yana bir bezm-i ceyhun  
Âşkî sevda ile ciğerim pür hûn  
Bir melek mâh eyledi mecnûn  
Dilerim Hudâ'dan bar kemâl olsun (2)

Ezelden olmuşuz sevenin kulu  
Sağyardan ağyara sapmayız yolu  
Âşk ehli olanın bükülmez kolu  
İster onun hasmı Rüstem Zal olsun (3)

Meddah olup merdi cândan sevmeli  
Ali olup nefis askerinin dövmeli  
Dil uzatanların dili lâl olsun (4)

Dâimî ârif ol ârif buluna  
Cân fedâ etmeli dostum yoluna  
Allahım yardım et Ali kuluna  
Uykuları şeker olsun bal olsun (5), (Orhan, 1999: 402)

### 6.1.3.180. Bağlar mıyım Daha Tövbeler Olsun

Hâlimden bilmeyen yâre gönlümü  
Bağlar mıyım daha tövbeler olsun  
Dermânı olmayan yâre derdimi  
Ağlar mıyım daha tövbeler olsun (1)

Gayri düşmem tuzağına yine mi?  
İkrar veren ikrârından döne mi?

İkrarsızın ateşine sînemi  
Dağlar mıyım daha tövbeler olsun (2)

Dâimî gönlünü etmişti köle  
Nasıl da aldandım döktüğün dile  
Dibi mil bağlamış yosunlu göle  
Çağlar mıyım daha tövbeler olsun (3), (Orhan, 1999: 437)

### **6.1.3.181. Gülüm Gonca İken Hare Döndürdün**

Kahpe felek senden şikâyetim var  
Gülüm gonca iken hâre döndürdün  
Yâr ile sohbetim şeker bal iken  
Neden böyle zehr-i mare döndürdün (1)

Beni mecnûn ettin aklımı aldın  
Çektin hançerini sîneme çaldın  
Bu hicrânı âşkı bağrıma saldın  
Yaktın vücudumu nâre döndürdün (2)

Şu sînemi âşk oduna dağlattın  
Kemend attın kollarımı bağlattın  
Bir an güldür beni yeter ağlattın  
Neden her günümü zâre döndürdün (3)

Attın gurbet ele açtın arayı  
Görmez oldun sînemdeki yarayı  
Gitti virân oldu gönül sarayı  
Yıkılmış bir ıssız şare döndürdün (4)

Dâimî der etim tenden sıyırdın  
Feryâdımı her nekese duyurdun  
Yâri benden beni yârdan ayırdın  
Yetim koydun bir nâçâra döndürdün (5), (Orhan, 1999: 438)

### 6.1.3.182. Göç Eder Kervanım Göçersin Bir Gün

Deli gönül sana bir çift sözüm var  
Göç eder kervanım göçersin bir gün  
Kimse bu mekânda edemez karar  
Ecel şerbetini içersin bir gün (1)

Deli gönül dalga vurur coş gibi  
Geçer ömrün gider hayâl düş gibi  
Cân dediğin bu kafeste kuş gibi  
Sen de bu kafesten uçarsın bir gün (2)

Yüz bin katar düzüp bezirgân olsan  
Bağlanıp bir dosta can kurbân olsan  
Şu bütün dünyaya Süleyman olsan  
Üç beş arşın bezin biçersin bir gün (3)

Yüksek saraylarda mekânın olsa  
Yüz bin bahçivanın bağbanın olsa  
Yüz bin katar maya kervanın olsa  
Küllü varlığından geçersiz bir gün (4)

Der dertli Dâimî sen de gidersin  
Şu yalan dünyayı ya sen nidersin  
Helâl harâm demez alır yudarsın  
Bir ejderha olur, çatarsın bir gün (5), (Orhan, 1999: 331)

### 6.1.3.183. Şâhım Maksûduma Erdirir Bir Gün

Deli gönlüm gezer cihân içinde  
Şâhım maksûduma erdirir bir gün  
Kalmışam âşk ile hicrân içinde  
Yârim cemâlini gördürür bir gün (1)

Şu gönlümün şehri gör âbad olur  
Nâdân olan bu dergâhtan yâd olur  
Ağlayan gönüller bir gün şâd olur  
Dostun güllerini derdirir bir gün (2)

Müminlerin hale layık hâli var  
Bülbül figân eyler gonca gülü var  
İnanmışam ululardan ulu var  
Derdime bir merhem verdirir bir gün (3)

Şâhım varken bu dünyada gâm neme  
Yârdan özge devrân ile dem neme  
Ben beni bilirim nâdân kem neme  
Alıp birliğine vardırır bir gün (4)

Dâimî'yim muhabbetten kaçılmaz  
Kaçanlara hülle donu biçilmez  
Bu bir sırdır her câhile açılmaz  
Şâhın divânında sordurur bir gün (5), (Orhan, 1999: 191)

#### **6.1.3.184. Ayrılık Sazları Çalındı Bugün**

Zaman yine çekti bizi gurbete  
Ayrılık sazları çalındı bugün  
Ne çare alıştık biz bu hasrete  
Erenlerden himmet alındı bugün (1)

Gurbete gidilir belki gelinmez  
Kimler ölür kimler kalır bilinmez  
Gözyaşım içime akar silinmez  
Gemimiz deryâya salındı bugün (2)

Dâimî görmedi derdi yokları  
Kahredip hayata küstü çokları

Şu bozuk düzenin acı okları  
Sînem hedef oldu delindi bugün (3), (Orhan, 1999: 383)

### **6.1.3.185. Niçin Âşıklara Sır Görünürsün**

Sevdiğim yüzünden kaldır nikabı  
Niçin âşıklara sır görünürsün  
Dest-i kudretinden içelim abı  
Cümle hûblar içre bir görünürsün (1)

Âşkın menziline her cân geçemez  
Sâdık yar olmayan cândan geçemez  
Her âşık hüsnüne paha biçemez  
Pahası biçilmez dür görünürsün (2)

Sâdık olan elbet durur sözünde  
Kişi hakkı bulur kendi özünde  
Bilmem ki nasılsın eller gözünde  
Fakat Dâimî'ye nûr görünürsün (3), (Orhan, 1999: 192)

### **6.1.3.186. O Karşıdan Gelen Yar mıdır Acep**

Derdimi söylerim sohbeta dilde  
O karşıdan gelen yâr mıdır acep  
Bağ-ı hakikatte nevreste gülde  
Sefil bülbül ahûzar mıdır acep (1)

Ezelden sevmişem Ali neslini  
Yaptık cümbüşünü kırklar faslını  
Her bir maya ispat eder aslını  
Halimden bilecek var mıdır acep (2)

Türâb ol ey sofu âlemde ezil  
Bak ki benlik ile olmuşsun rezil

Dil ile âlemde aldığı menzil  
Câhil sofulara kar mıdır acep (3)

Benim muhabbetim ehl-i kâmile  
Saklarım sırrımı açmam câhile  
Ezelden bilindi yol erkâmı ile  
Kibriyadan gelen nûr mudur acep (4)

Dâimî bu hale yettiği dem de  
Mehdi dedem zuhûr ettiği demde  
Ol mîzân bâşinâ gittiği demde  
Nâdânların yeri nâr mıdır acep (5), (Orhan, 1999: 193)

#### **6.1.3.187. Nutku Hakikati Zikreder Eyyüp**

[EYYÜP (Eyyüp İsyanı için söylemiştir)]

Mütini köyünde bir sultân gördüm  
Nutku hakikati zikreder Eyyüp  
Cândan bağlanuben ikrârım verdim  
Üçleri beşleri zikreder Eyyüp (1)

Ben cândan bağlandım böyle bir câna  
Anı sevmeyenler düşer gümâna  
Cemâli layıktır bezm-i irfâna  
Her mihneti Hakk'a şükreder Eyyüp (2)

Pîr Sultân evladı sülb-i sülale  
Âşık oldum anda olan kemâle  
Bend olan âşıklar erir visâle  
Bezm-i muhabbeti nâr eder Eyyüp (3)

Zevcesi Şehriban Fadime soylu  
Usuldür kameti melayik huylu

Menekşe cemâlli bir servi boylu  
Anınla râhını bir eder Eyyüp (4)

Kızı Hatice'dir, mahdumu Ali  
Nuri Muhammettir sülb-i mevâlî  
Dâimî arz eder bezmi visâli  
Hakikate doğru kâr eder Eyyüp (5), (Orhan, 1999: 194)

### **6.1.3.188. Sünni İsem Aleviysem Ne Çıkar**

Göremiyor isem gerçek varlığı  
Sünni isem aleviysem ne çıkar  
Sanat edindiysen sahtekârlığı  
Sünni isem aleviysem ne çıkar (1)

İnsanlar giderken hep ileriye  
Bizler inadına kaldık geriye  
Gelmedikçe cehâletten beriye  
Sünni isem aleviysem ne çıkar (2)

Gayet inatçıysam gayet zorbalı  
Gündüz tesbihliysen gece kavgalı  
Olmadıkça cemiyete faydalı  
Sünni isem aleviysem ne çıkar (3)

Kemâletin hidâyetin olmazsa  
Mârifet suyundan kabım dolmazsa  
Benden insanlığa eser kalmazsa  
Sünni isem aleviysem ne çıkar (4)

Dâimî'yim nefse galip olmazsam  
İlme fazilete tâlip olmazsam  
Ele dile bele sahip olmazsam  
Sünni isem aleviysem ne çıkar (5), (Orhan, 1999: 439)

### 6.1.3.189. Menzili Maksûda Eriştir Haydar

Demle dem geliyor gâm ile fîrgat  
Menzili maksûda eriştir Haydar  
İstersen özümü kul eyleyip sat  
Menzili maksûda eriştir Haydar (1)

Seni seven âşık doludan içer  
Mümini kân olan serinden geçer  
Turnalar çevrilir yurduna göçer  
Menzili maksûda eriştir Haydar (2)

Hikmetinden suâl olmaz bilinir  
Seni sevenlerin kalbi silinir  
Yâr elinden kara bağrım delinir  
Menzili maksûda eriştir Haydar (3)

Gönülden vuruldum cemâli yâre  
Düşürme özümü hicrân-i zâra  
Âşk elinden oldu sînem sed pâre  
Menzili maksûda eriştir Haydar (4)

Dâimî kemterim kulundur senin  
Hakikate giden yolundur senin  
Beni mest eyleyen dölündür senin  
Menzili maksûda eriştir Haydar (5), (Orhan, 1999: 195)

### 6.1.3.190. Âlemi Vuslette Gezer Âşıklar

Ahvâli halimden suâl edersen  
Âlemi vuslatta gezer âşıklar  
Bu sırr-ı müphememe ermek dillersen  
Âşkın ummânında yüzer âşıklar (1)



Hırsı, nefsi, kibri, kini atarlar  
Cânân ile cânı câna katarlar  
Müşteri olana metah satarlar  
İnci lal-ü gevher düzer âşıklar (2)

Hacı Bektaş gibi pîrimiz vardır  
İmamlardan gelen nûrumuz vardır  
Mekteb-i irfânda yerimiz vardır  
Dersini hikmetten yazar âşıklar (3)

Her giz nazar eder Hakk dîdârını  
Erenler katına verir varını  
Cânân için eyler âhûzarını  
Âşk ile sinesin ezer âşıklar (4)

Dertli Dâimî'ye yadigâr olup  
Âkıbet yâr ile bahtiyâr olup  
İş bu masivadan terki zâr olup  
Cân ile serinden bezer âşıklar (5), (Orhan, 1999: 196)

### **6.1.3.191. Noktayı Âmâyı Kânı Ne Anlar**

Âlemi vahdetten bi haber olan  
Noktayı âmâyı kânı ne anlar  
Ayılmayıp halı gaflete dalan  
Suzana meşk olan cânı ne anlar (1)

Yularsız kişinin olmaz mevcudu  
Laini iblistir onun mabudu  
Manayı bis-dü heşt harfi Si Vi Do  
Elifi bilmeyen ba-yi ne anlar (2)

Hakk âdemde gizledi çâr ile şeşi  
Musahip mürebbi gönlümün eşi

Dahi bilmez ise üç ile beşi  
Küllî men aleyha fânî ne anlar (3)

Ârifler ağyara sırrını vermez  
Kal ehli olanlar bu hale ermez  
Er oğlu erleri kör olan görmez  
Katreye düşmeyen çayı ne anlar (4)

Dâimî de der ki irfân bozgunu  
Kırılmış yuları kopmuş kuzgunu  
Afrika vahşisi orman azgını  
Edebi erkânı yolu ne anlar (5), (Orhan, 1999: 197)

#### **6.1.3.192. İçtiğim Doluyu Su İmiş Sanar**

Âşkın hikmetinden ne bilsin nâdân  
İçtiğim doluyu su imiş sanar  
Yanında desem ki cân ile cânân  
Cân ile cânânı du imiş sanar (1)

Kalbi taş olanın hali nicedir  
Yolları karanlık hem de gecedir  
Desem ki hak râhı gayet incedir  
Sırat Köprüsü var mı imiş sanar (2)

Dâimî âşk ile eder savaşı  
Çok bulunur âriflerin kallaşı  
Saklar mücevheri satar ham taşı  
Nâdânda mücehver bu imiş sanar (3), (Orhan, 1999: 440)

#### **6.1.3.193. Âşk Olan Bir Yerde Gevher Dane Var**

Gönül bu menzile azmi râh eyle  
Âşk olan bir yerde gevher dane var

Erenler râhına bir nazar eyle  
Tarikat mülkünde yeddi hane var (1)

Hakk der doğru kalpte mihr-i hilâlem  
Mümkünmü vasfını yazamaz kalem  
On dört sancağı var on yedi âlem  
Dört kapı kırk makam bin bir mana var (2)

Dâimî gel eyle aht-ü ikrârı  
Avcıyım eylerim özbe şikârı  
Gönül bir mekânda kılmaz kararı  
Âlemde gezdiren abu dane var (3), (Orhan, 1999: 198)

#### **6.1.3.194. Gelin Arkadaşlar Şenliğimiz Var**

Hakikat güneşi çıktı çıkacak  
Gelin arkadaşlar şenliğimiz var  
Yakındır çanlara otlar tıkacak  
Gelin devrimciler şenliğimiz var (1)

Toplansın yiğitler gelinler kızlar  
Türküler söylensin çalınsın sazlar  
Elifler, Mineler, Fatma, Binnazlar  
Gelin bacılarım şenliğimiz var (2)

Ey arkadaş unut gayrı dününü  
Kamu âlem duysun senin ününü  
Simden kutlayalım şenlik gününü  
Gelin kardeşlerim şenliğimiz var (3)

Küheylanlar köpük saçsın sağrıdan  
Merttir gençlerimiz şaşmaz doğrudan  
Toroslar'dan Erciyes'ten Ağrı'dan  
Gelin yiğitlerim şenliğimiz var (5)

Coşay ey Dâimî yiğitler coşay  
Yiğitler coştukça korkaklar şaşay  
Kars'tan Edirne'den bir baştan başay  
Gelin arkadaşlar şenliğimiz var (6), (Orhan, 1999: 332)

### 6.1.3.195. El Uzatıp Güller Derelim Yâr Yâr

Gel güzel gidelim bağlar içine  
El uzatıp güller derelim yar yar  
Üç günlük dünyada gezme havayi  
Seninle dem devrân sürelim yâr yâr (1)

Sabredemem ben bu derdu hicrâna  
Merhamet eyle gel bu şirin cânay  
Senden ayrı gezmek yakışmaz bana  
Şad olup murâda erelim yâr yâr (2)

Derd-i hicrânınla sarardım soldum  
Âşkın ateşine yandım kül oldum  
Aradım cihânı ben seni buldum  
Göster cemâlini görelim yâr yâr (3)

Bırakın da mor sürüler otlasın  
Sefil bülbül daldan dala atlasın  
Ben seni severim eller çatlasın  
Rakibin belini kırılım yâr yâr (4)

Dâimî der sevme yüze gülendi  
Âşkın ile derde saldım bu teni  
Ben seni severim sen de sev beni  
Bu ikrâr üstüne duralım yâr yâr (5), (Orhan, 1999: 200)

### 6.1.3.196. Telli Turnam Benden Yâre Bir Haber

Hasta oldum gurbet elde eylendim  
Telli turnam benden yâre bir haber  
Cândan geçtim yar yoluna bölendim  
Telli turnam benden yâre bir haber (1)

Âşkın yollarında vardır pazarım  
Derdim ziyadedir söyler yazarım  
Korkam gurbet elde kala mezarım  
Telli turnam benden yâre bir haber (2)

Gece gündüz hasretini çektiğim  
Dü çeşmimden kanlı yaşlar döktüğüm  
Yâr içindir ince belim büktüğüm  
Telli turnam benden yâre bir haber (3)

Ağlıyor da deli gönlüm gülmüyor  
Fehmeyleyip yâr yaşımı silmiyor  
Küçücüktür sevdiğimi bilmiyor  
Telli turnam benden yâre bir haber (4)

Dâimî'yim demem yârim ismini  
Kırkların ceminde gördüm resmini  
Yollarda avcı var, tanı hasmını  
Telli turnam benden yâre bir haber (5), (Orhan, 1999: 201)

### 6.1.3.197. Gizli Hâl İçinde Hal Gelir Geçer

Noktayı âmâdan nazar kılınca  
Gizli hâl içinde hâl gelir geçer  
Dost-u ihvânlarla pazar kılınca  
Şâhtan damgalanmış mal gelir geçer (1)

Yüküm tuttum bu metahın tamından  
Kurtulmuşam şu dünyanın gâmından  
Bir bâde gelince kırklar ceminden  
Yeşil benli olan el gelir geçer (2)

Pîr dolusun içip mest olup kandım  
Pîr nazar eyledi ummâna daldım  
Mekteb-i irfândan dersimi aldım  
Okuram elifi dal gelir geçer (3)

Bu âşkın şehrinde olanlar tellal  
Hoş görür âlemde etmez kalmakal  
Bir pîr-i muganın var elini al  
Hakikate giden yol gelir geçer (4)

Dâimî'yim gayrı cânân aramaz  
Geçer gider bu devrânlar duramaz  
Her cân birlik binasını kuramaz  
Şu dünyadan nice kul gelir geçer (5), (Orhan, 1999: 203)

### **6.1.3.198. Bahr-i Ummânlarda Yüzüp De Gider**

Nâzlı dost elinden sevdakar olan  
Bahr-i ummânlarda yüzüp de gider  
Ol cemâli yâre intizar olan  
Âşkın katerini düzüp de gider (1)

Rahm-i hakikatte ummâna dalan  
Varıp bir mürşitten dersini alan  
Yükünü tutup da bezirgân olan  
Metahın meydanda çözüp de gider (2)

Ol âşıklar âşkın ile öleli  
Hüsnün rüşar eyler cümle âlemi

Yâr ellerin olmuş kudret kalemi  
Dertlilere dermân yazıp da gider (3)

Muhammed Ali'dir râh-i erkânım  
Yoktur şu gönlümde şekl-i gümânım  
Derdimin merhemi kûtb-ü devrânım  
Elâ gözlerini süzüp de gider (4)

Dâimî'im der ki bu nasıl ahvâl  
Tükendi dermânım kalmadı mecal  
Şimdiki insanlar olmuştur deccal  
Râh-i hakikatten azıp da gider (5), (Orhan, 1999: 204)

#### **6.1.3.199. Çözülür Gevheri Lal Böyle Gider**

Erenler meyninde pîr divânında  
Çözülür gevher-i lal böyle gider  
Bindik âşk atına er meydanında  
Burcu âşıkana yol böyle gider (1)

Nâdân olan bu dergâhtan atılır  
Dost dostuna kul olup da satılır  
Dört can ile cânı câna katılır  
Bezm-i hakikate hâl böyle gider (2)

Dâimî'yim ahengimiz kurulur  
Âşık olan sinesinden vurulur  
Yüzü yerde özü darda durulur  
Divân-ı hazrete kul böyle gider (3), (Orhan, 1999: 205)

#### **6.1.3.200. Onun Muhabbeti Gül Olur Gider**

Şeydâ bülbül konu bizim bağlara  
Onun muhabbeti gül olur gider

Mecnûn olan elbet düşer dağlara  
Yâr için meskânı çöl olur gider (1)

Heves olup bahr-i muhite dalan  
Alemel esmadan dersini alan  
Nefsin askerine zülfikar çalan  
Mürşid-i kâmile kul olur gider (2)

Hakikata uygun bir hâli olan  
Zat-ı sürurunda kemâli olan  
Rah-ı mârifete ameli olan  
Dosta doğru tozlu yol olur gider (3)

Hiç sâdık olur mu îmânsız olan  
Yârine yar olur gümânsız olan  
Aşılanmayıp da bağbansız olan  
Meyva vermez kuru dal olur gider (4)

Dâimî'yim âşk odunda pişerse  
Merhem olmaz tabip yarem deşerse  
Bir altın da elden ele düşerse  
Onun da kıymeti pul olur gider (5), (Orhan, 1999: 206)

### **6.1.3.201. Balık Önce Baştan Kokar Dediler**

Neye üzülürsün neye şaşarsın  
Balık önce baştan kokar dediler  
Önüne bakmadan durmaz koşarsın  
Kırarsın testiye sakar dediler (1)

Çalışır çabalar durmamasına  
Gezer çiçekleri konar hasına  
Savunur kovani cân pahasına  
Arı kuyruğundan sokar dediler (2)



Kırık kaval ile önleyemezsin  
Hoş bir seda ile dinleyemezsin  
Yüz bin baraj kursan önleyemezsin  
Hep sular engine akar dediler (3)

Bizi kendin gibi belleyemezsin  
Yaralı aslanı elleyemezsin  
Kükremiş volkanı külleyemezsin  
Ateşnen oynama yakar dediler (4)

El yamandır gafil beyler el yaman  
Geliyoruz geleceğiz her zaman  
Göl yerinden su eksilmez bir zaman  
Daha çok Dâimî çıkar dediler (5), (Orhan, 1999: 335)

#### **6.1.3.202. Kandil Şak Bölündü Geldik Erenler**

Bezm-i ezelide kevn-i mekânda  
Kandil şak bölündü geldik erenler  
Tecelli olunca nur-i rahmânda  
Güzel Şah'tan himmet aldık erenler (1)

Hiç akıllar ermez ötemiz vardır  
Gönüllerde kadîm potamız vardır  
Hikmet pazarında metamız vardır  
Cavidandan dağma çaldık erenler (2)

Olur olmaz söze açmayız kitap  
Allahtan bizlere erişti hitap  
Yüz bin müftü olsa veremez cevap  
Biz ilmin bahrine daldık erenler (3)

Evladı Ali'yiz sülli sülale  
Nefsini bilmeyen düşer vebâle  
Kâmile erişen erir kemâle  
Bir mürşit yedini aldık erenler (4)

Dâimî'yiz devrânımız var bunda  
Ehl-i saâdetiz seçildik nurda  
Katerimiz gelir şehr-i Ledun'da  
Şu âleme tellal olduk erenler (5), (Orhan, 1999: 207)

### **6.1.3.203. Azmi Cânân Şâh Hüseyin Erenler**

Gönüller merhemi hublar serveri  
Azmi cânân Şah Hüseyin erenler  
Oldum yollarının kulu kemteri  
Azm-i cânân Şah Hüseyin erenler (1)

İrfan bahçesinde gül olup biten  
Düşkün kullarının carına yeten  
Kerbelâ çölünde mekânın tutan  
Azm-i cânân Şah Hüseyin erenler (2)

Âşıkını sevdalara yetiren  
Hal eyleyip müşkülümü bitiren  
Müminler gönlümde kadîm oturan  
Azm-i cânân Şah Hüseyin erenler (3)

Gönlüm şikest olmuş cihân içinde  
Çektim âşk darını meydan içinde  
Kerbelâ çölünde al kan içinde  
Azm-i cânân Şah Hüseyin erenler (4)

Dâimî'yim ne gâm geldi başıma  
Yandı dertli gönlüm âşk atasına

Yüzüm sürem toprağına tâşinâ  
Azmi cânân Şah Hüseyin erenler (5), (Orhan, 1999: 208)

#### **6.1.3.204. Gidiyorum Hoşça Kalın Erenler**

Katerlendi katerimiz gitmeye  
Gidiyorum hoşça kalın erenler  
Bülbül oldum dost bağında ötmeye  
Gidiyorum hoşça kalın erenler (1)

Gelip seyrân ettik illerinizi  
Sevdik muhabbetti dillerinizi  
Derdik bahçenizde güllerinizi  
Gidiyorum hoşça kalın erenler (2)

Bilmem ne möhnettir bu müşkül ahvâl  
Yardımcınız olsun Şah-ı Zül Celâl  
Çok tuz ekmek yedik eyleyin helâl  
Gidiyorum hoşça kalın erenler (3)

Azmeyledik ol cânândır ikamet  
Ehli dil kıymetin bilmez hıyânet  
Sizi ol Allah'a kıldık emanet  
Gidiyorum hoşça kalın erenler (4)

Dâimî kemterim izini izler  
Dost olan dostunu arayıp gözler  
Sılada kuzular yolumu gözler  
Gidiyorum hoşça kalın erenler (5), (Orhan, 1999: 209)

#### **6.1.3.205. Kuralım Bizlere Mecnûn Desinler**

Çekip barhanayı dağlar bâşinâ  
Kuralım bizlere mecnûn desinler

Devrim devrim diye sazın döşüne  
Vuralım bizlere mecnûn desinler (1)

Mehmet cephelerde verir savaşı  
Yurdunda serveti bir mezar taşı  
Böyle aldatıcı düzene karşı  
Duralım bizlere mecnûn desinler (2)

Dâimî'yim bu hal gitmiyor hoşa  
Ne kadar çırpınsak emekler boşa  
Körlük şişesini çalalım taşa  
Kıralım bizlere mecnûn desinler (3), (Orhan, 1999: 334)

#### **6.1.3.206. Sonra Mecnûnu Var Leylâdır Derler**

Güzel ne gezersin çölde ovada  
Sonra Mecnûnu var Leylâdır derler  
O şuh cemâlini gören her kişi  
Âşıklar gönlüne ciladır derler (1)

Yitirdim elimden lebi balımı  
Yâr kuruttu budağımı dalımı  
Her kime söylesem gizli hâlımı  
Bu da bir acayip sevdadır derler (2)

Dâimî'yim benzim döndü gazele  
Dedim tara zülüflerin düzele  
Derdimi anlatsam hangi güzele  
Bu da bir püsküllü belâdır derler (3), (Orhan, 1999: 210)

#### **6.1.3.207. Arayıp Hemdemim Buldu Gönüller**

Gezip şu âlemi seyrân ederken  
Arayıp hem demim buldu gönüller

Makamı vuslatta cevlan ederken  
Muhabbet nûruyla doldu gönüller (1)

İçtik âşk elinden ab-ı kevseri  
Mevlam çektirmesin gâmi kederi  
Sırr-ı hakikatten aldık haberi  
Hâl hâle âşinâ oldu gönüller (2)

Hiç geçer mi ele böylesi bir gün  
Zannettik ederiz toy ile düğün  
Asla unutulmaz bu sohbet bu ün  
Anlatılmaz bilmem noldu gönüller (3)

Döndü pervânemiz nâre dolaştı  
Öttü cân bülbülü zâre dolaştı  
Goncam biter iken hâre dolaştı  
Engelli dikenini yoldu gönüller (4)

Dertli Dâimî'yim ne hâle daldım  
Âşkın deryâsında bunaldım kaldım  
Onulmaz sevdayı başıma aldım  
Yârin âşkı ile soldu gönüller (5), (Orhan, 1999: 211)

### **6.1.3.208. Âşık Olanlardan Nişân İsterler**

Ben âşıkım diye girme meydana  
Âşık olanlardan nişân isterler  
Oturmak istersen ceme erkâna  
Özünden sözünden irfân isterler (1)

Şeriat diyorsun şerri attın mı?  
Tarikat diyorsun teri kattın mı?  
Mârifette bir mürşide yettin mi?  
Hakikatte inci mercân isterler (2)

Âşık Dâimî'nin haktır niyeti  
İlimsiz sofuyla etme ülfeti  
Hergün kurbân kessen nedir kıymeti  
Bu meydanda seni kurbân isterler (3), (Orhan, 1999: 334)

### 6.1.3.209. Ateşi Sînemi Yaktıkça Güler

Bu nasıl sevgidir ey nâzlı cânân  
Ateşi sînemi yaktıkça güler  
Elinde var iken âşkına dermân  
Gözlerimden yaşım aktıkça güler (1)

Bana figân düştü cânâna gülmek  
Mâşukun vefâsı âşıkın bilmek  
Âşıkın bayramı yar için ölmek  
Yâr okun sîneme çaktıkça güler (2)

Kurbân olsam yâr âşkına kesilsem  
Toprak olsam yollarında basılsam  
Berdâr olsam yâr zülfüne asılsam  
Zülfünü boynuma taktıkça güler (3)

Sorulmaz âşıkın derdi derunu  
Anlamaz sevdiğim kalbi pür hunu  
Leylâ olan aramaz mı Mecnûn'u  
Ahım asumana çıktıkça güler (4)

Âşık Dâimî'yim artıyor âhım  
Bana yâr olmadı baht-ı siyahım  
Sen nasıl cânânsın ey güzel mahım  
Perişan hâlime baktıkça güler (5), (Orhan, 1999: 212)

### 6.1.3.210. Ona Feyiz Neyler Hakikat Neyler

Âdemlik bezmine ermezse bir cân  
Ona feyiz neyler hakikat neyler  
Nur'ü mücellayı görmezse bir cân  
Ona ahkâm neyler tarikat neyler (1)

Mecnûn nice çekti âşkî Leylâyı  
Keşteyi âşk olan gezer deryâyı  
Kişi bilmez ise emr-i Hudâ'yi  
Ona öğüt neyler nasihat neyler (2)

Kimseye yar olmaz masiva fânî  
Herkeseye verilmez bu âşkın kânı  
Kişi hak yoluna vermezse cânı  
Zühtü riya ile itikad neyler (3)

Ârifler züpteder ilm-i irfânı  
Mevlam timsâl yaratmıştır insanı  
Bir kula ermezse hakkın ihsânı  
Maddi ikamette mükâfat neyler (4)

Dâimî daim ol izle bu izi  
Umudum var mevlam kayırır bizi  
Kişinin kendinde olmazsa feyzi  
Rumuz-u âlemde tahsilat neyler (5), (Orhan, 1999: 213)

### 6.1.3.211. Güvercin Olup da Uçanı Söyler

Kendi varlığını bilmeyen âşık  
Güvercin olup da uçanı söyler  
Denizler karalar gökler yok iken  
Arşın kapısını açanı söyler (1)

Anlamaz sözünü bilmez konunu  
Târif eder kâinatın sonunu  
Daha dikemezken söküük donunu  
Makassız libası biçeni söyler (2)

Atmaz bencilliği çirkin huyunu  
Çekemez ardından kazar kuyunu  
Harâm diye içmez üzüm suyunu  
Kevser şarabını içeni söyler (3)

Şer solunda imiş hayır sağında  
Bilenler gezermiş cennet bağında  
Şu atom devrinde feza çağında  
Camiden tekkeden kaçanı söyler (4)

Dâimî'yim küllüklerde tozanlar  
Kötü örnek olur edep bozanlar  
Çağın kültürünü alan ozanlar  
Bilim ışığını saçanı söyler (5), (Orhan, 1999: 441)

#### **6.1.3.212. Açılır Gülleri Gülistân Olur**

Toros Dağı derler yalçın kayalı  
Açılır gülleri gülistân olur  
Ağrı Dağı yükseğinden bakınca  
Kalkmaz hiçbir zaman ak duman olur (1)

Eteğinde biter nevreste güller  
Yaz bahar olunca çağlaşır seller  
Atlar daldan dala öter bülbüller  
Zikreder gülünü dasitan olur (2)

Kayışlı Dağı'nın hoştur havası  
Eser burcu burcu güller reyhası



Dâimî yâr için tutarım yası

Bu dert âşıklara ne hicrân olur (3), (Orhan, 1999: 393)

### 6.1.3.213. Bahçenizden Bir Gül Aldığım Yeter

İstemem sevdiğim bundan ziyade

Bahçenizden bir gül aldığım yeter

Bende bitmez sevgi sende irade

Yüzünün seyrine daldığım yeter (1)

Sensin çeken sitemini nâzımı

Sende buldum baharımı yazımı

Yıllardır inleyen gönül sazımı

Muhabbet ehline çaldığım yeter (2)

Yirmisi, otuzu, kırkı, ellisi

Kiraz dudakların sırma tellisi

Âşık Dâimî'nin tek tesellisi

Bağlanıp zülfüne kaldığım yeter (3), (Orhan, 1999: 214)

### 6.1.3.214. Cemâli Yusuf'u Kenan'a Benzer

Çimen yaylasında bir güzel gördüm

Cemâl'i Yusuf u Kenan'a benzer

Ben de o güzele meylimi verdim

Gönlümün tahtında sultâna benzer (1)

Boyu taze fidan gençlerin genci

Tırnakları sedef dişleri inci

Başında vallâhi pembe turunci

Saçları kokulu reyhâna benzer (2)

Valanın üstünde kareli yazma

Belinde kemeri gümüşten sızma

Kolunda bilezik burnunda hızma  
Hızmanın noktası mercâna benzer (3)

Dedim Türkmen misin dedi soyumdur  
Dedim selvi misin, dedi boyumdur  
Dedim kaş çatarsın, dedi huyumdur  
Şivesine baktım Şiran'a benzer (4), (Orhan, 1999: 215)

#### **6.1.3.215. Gâhi Baykuş Konmuş Virâna Benzer**

Kimse bilmez şu gönlümün halinden  
Gâhi baykuş konmuş virâna benzer  
Bir gerçek kâmile babo cândan bağlanan  
Özü türab ile yeksana benzer (1)

Kimisi oturmuş bâde içiyor  
Kimisi oturmuş müşkül seçiyor  
Kimisi koyuyor kimisi göçüyor  
Bu dünya dediğin bir hana benzer (2)

Dâimî'yim cândan severim seni  
Yoluna koymuşum cân ile teni  
Efendim dergâhtan reddetme beni  
Âşıklar yolunda kurbâna benzer (3), (Kaset kaydı)

#### **6.1.3.216. Terk Eyler Yâdları Yâr Diye Gezer**

Elvan-ı yârine şan veren güzel  
Terk eyler yâdları yâr diye gezer  
Terki zâr âşıklar cânından bezer  
Olur mecnûn gibi sahrayı gezer (1)

Saklamaz âşıklar âşkını yârdan  
Âşkını alamaz bülbülde zârdan

Âşıkâr eylerim manayı sırdan  
Olur güle hayrân bülbül bahardan (2)

Güzelin kameti servi dal gibi  
Âşıkâ sohbeti tatlı bal gibi  
Zülfü yârim turnadaki tel gibi  
Dar olur sanmayın bâşka dar gibi (3)

Gider nâzlı yârim gözler kan ağlar  
Onun hasretiyle tende cân ağlar  
Ömrü virân olur âşıkân ağlar  
Tarumar olur da her zaman ağlar (4)

Dâimî'nin hali yâre bilinse  
Derdi hasretine dermân bulunsa  
Sed hazar tabiple cerrah gelinse  
Olur ya herkeste bir dert bulunsa (5), (Orhan, 1999: 216)

### **6.1.3.217. Hal Ararsan Şemsi Yastîmân'dadır**

Sizlere bir dostun vasfın edeyim  
Hal ararsan Şemsi Yastîmân'dadır  
Azmedip de izlerini güdeyim  
Yol ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (1)

Üryân olmuş girmiş âşkîn çengine  
Her an sular gibi çağlar engine  
Şu cihânda rastlanamaz dengine  
Tel ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (2)

Âşkî hakikatta pek mahir gördüm  
Emsâli bulunmaz çok nadir gördüm  
Çok sanatkâr gördüm çok şair gördüm  
El ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (3)

Âşık olanları âşka kandırır  
Âşkî gelse kâinatı yandırır  
Sazının sapına bülbül kondurur  
Gül ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (4)

Ne mutludur o cemâli görenler  
Azmedip zatına yüzler sürenler  
İrşad olur sohbetine erenler  
Dil ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (5)

Hâlini vasvetsem bambâşka bir hâl  
Ne hal ne hakikat ne feyz ne kemâl  
Tatlı muhabbeti şerbetten zülâl  
Bal ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (6)

Dertli Dâimî de bu sözü söyler  
Dost dostun âşkını gönülde gizler  
Açılan baharlar açılan yazlar  
Dal ararsan Şemsi Yastîmân'dadır (7), (Orhan, 1999: 217)

### **6.1.3.218. Tasada Kıvançta Bir Olmalıdır**

Tüm insanlar senlik benlik gütmeden  
Tasada kıvançta bir olmalıdır  
Kişi hukukunu ihlal etmeden  
Özgür düşünmeli hür olmalıdır (1)

Bağ çapalayanın tarla sürenin  
Sebze üretenin mahsûl verenin  
Kazma kapıp yer altına girenin  
Sosyal güvencesi var olmalıdır (2)

Yıkmalıyız bu karanlık dehlizi  
Burjuva eziyor bak hepimizi  
Sosyalist bir düzen kurtarır bizi  
Dâimî görmezse kör olmalıdır (3), (Orhan, 1999: 336)

#### **6.1.3.219. Kadir Kıymetini Bilen Var mıdır?**

Âşık ne gezersin el diyârında  
Kadir kıymetini bilen var mıdır?  
Beyân etmek için derdi gâmını  
Hâlin ile hâldeş olan var mıdır (1)

Gezer şol âlemi eylersin seyrân  
Sırrını ağyara eyleme beyân  
Fitneler çok oldu bozuldu cihân  
Nûr-i îmân ile dolan var mıdır (2)

Mârifet hakikat aşığa puta  
Var mıdır erenler sözümde hata  
Her olur olmaza çözersin meta  
Paha verip malın alan var mıdır (3)

Hırsı nevsî kibri gümânı atıp  
Can baş verip bab-ı rızaya yatıp  
Varıp dört ırmaktan bendini tutup  
Bahr-i muhabbete salan var mıdır (4)

Dâimî kemterim yanlışa gitme  
Bülbül isen ağyar bağında ötme  
Her olur olmaza yol telkin etme  
Bağlanıp sıdk ile gelen var mıdır (5), (Orhan, 1999: 221)

### 6.1.3.220. Lale Vardır, Sümbül Vardır, Gül Vardır

Seninle gidelim ol sarımıza  
Lale vardır, sümbül vardır, gül vardır  
Hakikatli olan esrârımıza  
Edep vardır, erkân vardır, yol vardır (1)

Bu meydanda menzil almak istersen  
Metanına damga çalmak istersen  
Bu bahr-i hikmete dalmak istersen  
Deryâ vardır, ummân vardır, göl vardır (2)

Hakikat denilen bir bahr-i esrâr  
Bu sırrı hikmeti bilemez ağyar  
Enginlere çağla bir menzile var  
Irmak vardır, katre vardır, sel vardır (3)

Bir gün olur gelir hesabın çağı  
Cehteyle şen olsun emelin bağı  
Bağban ol gülüne kondurma zağı  
Nâdân vardır uğru vardır el vardır (4)

Meydanımız sırdır ermesi güçtür  
Hakikat gülünü dermesi güçtür  
Bu bezm-i irfâna girmesi güçtür  
Cânân vardır, kurbân vardır, hâl vardır (5)

Âşkın hançeriyle bağrım ezerim  
Hâlden bilenlerle vardır pazarım  
Bezîrgânım ilden ile gezerim  
İnci vardır, gevher vardır, lal vardır (6)

Dâimî'yim geldi ömür mevsimi  
Cüdâ kıldım tenden hersi nefsimi

Esmâ-i Hüsnâ'dan aldım dersimi  
Elif vardır, burhan vardır, dal vardır (7), (Orhan, 1999: 223)

#### **6.1.3.221. Âşkın Meydanında Gezesim Vardır**

Gine arzulayıp geldim cânânı  
Âşkın meydanında gezesim vardır  
Gönülden sevmişem kaşı kemanı  
Söyleyip derdimi yazasım vardır (1)

Âşık oldum âşk hâlinden bilirem  
Dağ, taş, ova demez aşar gelirem  
Hevas oldum ummânlara dalıram  
İnci lal-ü gevher düzesim vardır (2)

Pervânem tutuşur nârın elinden  
Sefil bülbül öter zârın elinden  
Bende mecnûn oldum yârin elinden  
Şu kara bağrımı ezesim vardır (3)

Dar oldu başıma şu bozuk zaman  
Bu âşkın elinden ettim eleman  
Çekemem bu derdi halim pek yaman  
Bu şirin cânımdan bezesim vardır (4)

Dâimî'yim rastlamadım dengine  
Hayrân kaldım malı yüzünün bengine  
Gönül zevrakını saldim engine  
Âşkın deryâsında yüzesim vardır (5), (Orhan, 1999: 220)

#### **6.1.3.222. Beni Bu Sevdaya Saldıran Vardır**

Seyyâh olup diyâr diyâr gezdiğim  
Beni bu sevdaya saldıran vardır

Âşkın hançeriyle bağrım ezdiğim  
Delip şu sînemi deldiren vardır (1)

Bir arzuhalim var Elif'i Ba'ya  
Âşk düşürdü beni bahri deryâya  
Müsemma-i gönlüm sırrı sevdaya  
Bahr-i ummânlara daldıran vardır (2)

Ne hâldir ne ahvâl bu bir hikmettir  
Bu ikamet bize büyük devlettir  
Terk ettiğim vardı âşka nisbettir  
Gönlümü nûr ile dolduran vardır (3)

Âriflerle hasbihalim beyânı  
Fark ettik noktayı bulduk cânânı  
Üstadım Muhammet Şah'ım cihânı  
Nevs-i emmaremi öldüren vardır (4)

Dâimî'yi eğer sorarsan nasıl  
Özümüz birlikten olmuştur hâsıl  
Âşk bulanlar olur dîdâre vasıl  
Silip kalp aynamı sildiren vardır (5), (Orhan, 1999: 224)

### **6.1.3.223. Edep Erkân ile Yolu Andırır**

Haydar amucamın feyzi kemâli  
Edep erkân ile yolu andırır  
Satı ablam onun feyzi helâli  
Tatlı sözü şeker balı andırır (1)

Süleyman abimin merttir özleri  
Âşk edip âşk ile sürer izleri  
Fadime'nin şirin tatlı sözleri  
Perçemi sazımda teli andırır (2)



Gureşli annem de ömür geçirmiş  
Çok insanlar kondurmuş da göçürmüş  
Kimine destinden kevser içirmiş  
Çünkü kemâl bulmuş ulu andırır (3)

Halamın şefkâti sevgisi candan  
Eniştemde geri değıldir andan  
Çözerim lalimi gevheri kândan  
Sarrafta satılan lali andırır (4)

Hatayı, Ali Rıza, Süleyman üçü  
Bir nûr-u âşk ile doludur içi  
O güzel Handân'ın kumraldır saçı  
Henüz bahçedeki gülü andırır (5)

Mustafa amucam artırır coşu  
Mahdumu Tarık'tır Emine eşi  
Ana ziyalanmış âşkın güneşi  
İçirse zehiri dolu andırır (6)

Beni mecnûn kıldı kaşın hilâli  
Mevlam bana vermiş feyzi kemâli  
Gâhi coş eylerim deryâ misâli  
Bu Dâimî coşkun seli andırır (7), (Orhan, 1999: 373)

#### **6.1.3.224. Bismillahtır, İllallahtır, Allah'tır**

Âlemi eşyada mevcut olanlar  
Bismillahtır, illâllahtır, Allah'tır  
Ahvâli âşıkâ maksut olanlar  
Bismillahtır, illâllahtır, Allah'tır (1)

Erdirir kuluna hidâyetini  
Seyreyledim hakkın vilâyetini  
Okudum Kur'ânda bidayetini  
Bismillahtır, illâllahtır, Allah'tır (2)

Nunvel kalem ile noktayı çaldı  
Onu bilmeyenler küfüre daldı  
İkra kitabeke suresi geldi  
Bismillahtır, illâllahtır, Allah'tır (3)

Mescid-i Aksa'da manayı rahmân  
Bir nokta üstüne var oldu cihân  
Evvel Cebrail'e okuttu fermân  
Bismillahtır, illâllahtır, Allah'tır (4)

Dâimî de der ki sözüm haklıdır  
Cümle eşya bir noktaya bağlıdır  
Nihan olmuş gönüllerde saklıdır  
Bismillahtır, illâllahtır, Allah'tır (5), (Orhan, 1999: 225)

### **6.1.3.225. İnsan Görünüşlü Hayvan Gibidir**

İnsanlığın değerini bilmeyen  
İnsan görünüşlü hayvan gibidir  
Tabiat ilminden nasip almayan  
Gözü bakar uyur tavşan gibidir (1)

Geçmişe özenip hayâl kuranlar  
Kuru lak lak ile kafa yoranlar  
Çağdaş eşitliğe karşı duranlar  
Kendi gölgesinden kaçan gibidir (2)

Robot gibi gezip aymaz olanlar  
Çan kulağı ile duymaz olanlar

Sömürüp de gözü doymaz olanlar  
Yediği sofraya kusan gibidir (3)

Fukaranın omuzuna binenler  
Meydanı boş bulup düze inenler  
Aydın sabahlardan korkup sinenler  
Kaçıp karanlığa pusan gibidir (4)

Âşık Dâimî'yim çağrılmayanlar  
Uyuyup uykudan doğrulmayanlar  
Bilim suyu ile yağrulmayanlar  
Gerçek sofrasına yavan gibidir (5), (Orhan, 1999: 340)

#### **6.1.3.226. Muhammet Ali'nin Nûru Kadedir**

Bilir misin sofı, suâlim vardır  
Muhammet Ali'nin nûru kadedir  
Hakikat dediğın bezmi esrârdır  
Hazreti kırkların yeri kadedir (1)

Bir suâlim vardır suâl içinde  
Mârifet kesp olur kemâl içinde  
Dürr-ü meknun varsa zülal içinde  
Evvela on iki peri kadedir (2)

Bizim yezitlerde vardır âhımız  
Muhammet Ali'dir şemsü mâhımız  
Kerbelâ çölünde kaldı şâhımız  
Zulm ile kesilen seri kadedir (3)

Pîrden himmet aldık kurduk erkânı  
Münkir olan çeker şekk-i gümânı  
Belli olmaz erenlerin mekânı  
Hazret-i Musa'nın turu kadedir (4)

Dâimî kemterim hikmet nasıldı  
Enel Hakk deyüp de Mansur asıldı  
İsmail'e kurbân indi kesildi  
Ol zaman yüzülen deri kandedir (5), (Orhan, 1999: 226)

### **6.1.3.227. Ne Mutlu Ey Halkım Ozan Sendedir**

Artık sömürgenler gitsin aradan  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir  
Boyun eğmez edepsiz kötüye  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir (1)

Ozan seni sever sana cân verir  
Toprağına hayat verir kan verir  
Yiğitlerin dünyalara şan verir  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir (2)

Erişti yiğitler bir yeniçağa  
Gayrı çakalları sokmaz bu bağa  
Seninle elele kucak kucağa  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir (3)

Güzellerin kına yaksın süslensin  
Koyunların kuzuların beslensin  
Çoban kaval çalsın yayla seslensin  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir (4)

Âşık Dâimî'nin sevgisi candan  
Kıskanırım seni cümle cihândân  
Erzincan Maraş'tan bütün her yandan  
Ne mutlu ey halkım ozan sendedir (5), (Orhan, 1999: 338)

### 6.1.3.228. Gönül Terazisi Mîzân Bizdedir

Ey softa namazı etme bahâne  
Edepli gezeriz vicdân bizdedir  
Biz bakkal değiliz sevap tartmayız  
Gönül terazisi mîzân bizdedir (1)

Biz kemâl ehlinden uzak gezmeyiz  
Biz zâlim değiliz mazlum ezmeyiz  
Biz üzülür başkasını üzmez  
Biz dost bülbülüyz gülşen bizdedir (2)

Hor görme kimseyi sen sana bakın  
Ârifler yanında haddini takın  
Özünü birliğe gel eyle yakın  
Ayrı değil cümle cihân bizdedir (3)

Kibirden riyadan arıt sineni  
Yık bu kabalığı göreyim seni  
Vücut bir gemidir fikir dümeni  
Akıl denen büyük kaptan bizdedir (4)

Dertli Dâimî'yim özüm yerededir  
Güneşin şuası her bir ferededir  
Bizim benliğimiz bize perdedir  
Atamıyor isek perde bizdedir (5), (Orhan, 1999: 339)

### 6.1.3.229. Açılır Bahçede Gül Sevimlidir

Meftunum ismine ey mihri taban  
Açılır bahçede gül sevimlidir  
Düştü derunuma bir âşk-ı suzan  
Sendeki nezaket dil sevimlidir (1)

Âşkî mehnnetinden olmuşum berbat  
Âşkını gönlümden asla etmem yâd  
Bakışın hûrîdir bir melek sıfat  
Yardaki letâfet hâl sevimidir (2)

Dâimî meftundur tatlı sözüne  
Hilâl kaşlarına elâ gözüne  
Dök zülfü peykeri güzel yüzüne  
Dokusun gerdâna tel sevimidir (3), (Orhan, 1999: 407)

#### **6.1.3.230. Bir Kez Ağlar Yüzüm Gülmez Nedendir**

Pervâneyim âşka yandım yanalı  
Bir kez ağlar yüzüm gülmez nedendir  
Bilmem ki ne yaptım hûblar şâhına  
Rahmedip elimi almaz nedendir (1)

Fırat suyu gibi coşsam çağlasam  
Derdi mihnet ile sînem dağlasam  
Varsam bir tabîbe derdim ağlasam  
Şu gizli derdimden bilmez nedendir (2)

Dâimî der sevdasını yederken  
Şikâr edip çölden çöle giderken  
Diz be diz oturup sohbet ederken  
Şimdi bir selâmı gelmez nedendir (3), (Orhan, 1999: 229)

#### **6.1.3.231. Fehmedip Bu Halı Görenlerindir**

Ol mağzi Kur'ândan mane seçmişem  
Fehmedip bu halı görenlerindir  
Bezm-i muhabbete pazar açmışam  
Paha biçip kıymet verenlerindir (1)

Âşkın atasına yaktım bedeni  
Biz biliriz râh-i Hakk'a gideni  
Bulduğum cevahir gevher madeni  
Hakikatli gerçek erenlerindir (2)

Mürşit meydanında müşkül seçilir  
O irfânda dolu bâde içilir  
Bir gün olur ulu meydan açılır  
Cânını serini verenlerindir (3)

Ey tabip bak sana vermiş zeynullah  
Mürşitten gönlüne erir feyzullah  
Görünür bu babda yedi yedullah  
Bezm-i hakikate girenlerindir (4)

Dâimî hak ile haklanmış kalmış  
Hakk anın kalbinde saklanmış kalmış  
Kırklarla mehenge yoklanmış kalmış  
Sırrı hikmetine erenlerindir (5), (Orhan, 1999: 233)

#### **6.1.3.232. Seyrettim Bendeki Nişânda Birdir**

Ben bir hale vardım âşka düşerken  
Seyrettim bendeki nişânda birdir  
Nazar kılıp bahri nûru aşarken  
Baktım ki âlem de devrân da birdir (1)

Bir irfâna vardım râha havesî  
Mağrıptan maşruka duyulur sesi  
Orda hazır olmuş Hakk'ın nefesi  
Cümlesine sırdan mekânda birdir (2)

Bir binası vardır nurdan yapılı  
Yetmiş iki burç var yedi kapılı

Mâderi kudrettir hakka tapılı  
Orada oturan sultân da birdir (3)

On dört yolu vardır dört köşesinde  
Hep gönüller dolmuş Hakk neşesinde  
Dürr-ü gevher gördüm kalp şişesinde  
Orda hazîneyi miranda birdir (4)

Dâimî'yim eder eyleme fânî  
Açıp cân gözünü kendini tanı  
Bekle öz yurduna koyma düşmanı  
Hakk'tan verilen bu devrânda birdir (5), (Orhan, 1999: 230)

#### **6.1.3.233. Hünkâr Hacı Bektaş Ali Kendidir**

Hayâli gönlümde berhudâr olan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir  
Cümle evliyâyâ bessedefter olan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir (1)

Horasan elinden Uruma gelen  
Cümle evliyâyâ hem rehber olan  
Câr diyen kulların elini alan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir (2)

Âşıkları sevdalara yetiren  
Hâlleyleyip müşküllerim bitiren  
Hakikat postunda kadîm oturan  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir (3)

Dâimî'yim sevdalara yetiren  
Hâlleyleyip müşküleri bitiren  
Zemheri ayında elma yetiren  
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir (4), (Orhan, 1999: 231)



### 6.1.3.234. Bilmem Şah'ı Merdân Ne Zaman Gelir

Bezdim de usandım fitne zamandan  
Bilmem Şah-ı Merdân ne zaman gelir  
Herkes uzak kaçtı ahti âmândan  
Ol sahibi mekân ne zaman gelir (1)

İtibar olmuyor ehli kallaşa  
Hakk'a yarar işler kalmadı haşa  
Bir suâl sorayım dağ ile taşa  
Acep Mehti devrân ne zaman gelir (2)

Adunun şerrinden nitsem neylesem  
Feryâd etsem sahraları boylasam  
Esen ürüzgardan suâl eylesem  
Dertlilere dermân ne zaman gelir (3)

Lânet olsun münafıkın yoluna  
İşleğine ameline feline  
Hatem düştü riyakârın eline  
Bu mülke Süleyman ne zaman gelir (4)

Dâimî cehdeder dostu bulmağa  
Düşüp âşkın deryâsına dalmağa  
Ehl-i beytin intikamın almağa  
O nesli Adilşan ne zaman gelir (5), (Orhan, 1999: 234)

### 6.1.3.235. Tulü Eder Gönlümüze Nur Gelir

Ben aşığım âşka pazar eylerem  
Tulü eder gönlümüze nûr gelir  
Minnet etsem hakka bir yâr istesem  
Taze fidan ince belli tar gelir (1)

Bülbülem gül için âhûzar etsem  
Âşkınla ömrümü tarumar etsem  
Yâr benimdir diye âşıkâr etsem  
Bu da ele karşı olmaz hor gelir (2)

Dâimî'yim akar dîdemin yaşı  
Ak duman bürüdü dağların başı  
Asla kâr eylemez ellerin taşı  
Fakat yârin sözü bana zor gelir (3), (Orhan, 1999: 235)

### 6.1.3.236. Andıkça Gönlüme Cilve Naz Gelir

Âhû gözlüm gitmez serden hayâlin  
Andıkça gönlüme cilve nâz gelir  
Aya benzer bedirlenmiş hayâlin  
Hayâlin gönlüme serfiraz gelir (1)

Âşkın beni elek elek eliyor  
Azan hasretin sînemi deliyor  
Dediler ey âşık yârin geliyor  
Bakınca sandım ki kumrubaz gelir (2)

Biçin o meleğin kaftanın biçin  
Derdimi ellere söylemem niçin  
Derdimi taşlara anlatmak için  
Elimize dokuz telli saz gelir (3)

Dumanı da şu dağların dumanı  
Keser yollarımı vermez âmânı  
Biz yâr ile boş geçirdik zamanı  
Bekleriz ki bağımıza yaz gelir (4)

Havayi de yalan dünya havayi  
Âşık olan elbet çeker cefâyi

Ferhat gibi kestirseler kayayı  
Sanma deli gönül senden vaz gelir (5)

Geçilmez de nâzlı yardan geçilmez  
Derdim çoktur, birbirinden seçilmez  
Âhû gözlü yâre kıymet biçilmez  
Teline bin altın yine az gelir (6)

Dâimî'yim bilmez hâlimden eller  
Derdimi söylesem delidir derler  
Eğer açılırsa laleler güller  
Bu diyâra turna ile kaz gelir (7), (Orhan, 1999: 237)

#### **6.1.3.237. Ömür Kervanını Sürenler Bilir**

Ruskati bariden vasili âşka  
Ömür kervanını sürenler bilir  
Hakikat mülkünün gülsen bağında  
Muhabbet gülünü derenler bilir (1)

Mümin olan hak lokmasın yemeli  
Mürşid-i kâmile beli demeli  
Muhammet Ali'dir âşkın temeli  
Hakikat binasın kuranlar bilir (2)

Âşkî muhabbetten kaçır yâd olan  
Hakk'ın dergâhından göçer yâd olan  
Azazil gömleğin biçer yâd olan  
Hakk'ın dîdârını görenler bilir (3)

Âşık olanların halı olmalı  
Şâhtan damgalanmış malı olmalı  
Bir pîr-i muganda eli olmalı  
Bu ilmi hikmete erenler bilir (4)

Dâimî eylerem âhûzarımı  
Erler meydanında gör pazarımı  
Erenler katında verdim varımı  
Enel hak darına duranlar bilir (5), (Orhan, 1999: 236)

### 6.1.3.238. Hûbların Vechinde Nümayan Olur

Manayı velfecri ol nûr-i kudret  
Hûbların vechinde nümayan olur  
Meclisi irfânda hesret  
Ârifleri dilinde dasitan olur (1)

Coş eyledi deli gönül coşuna  
Kal ehlinin bu irfânda işi ne  
Kişi girmiş olsa yüz bir yaşına  
Gelse bu meydanda nevcivan olur (2)

Nicesi çalıştı eyvan yapmaya  
Âkıbet gömüldü kara toprağa  
Öz bağında kıymaz bir dal yaprağa  
Âlemin bağında şâd-mân olur (3)

Ey ehl-i uşşakın dil penegahı  
Yeter bir gül için çektirme âhı  
Eğer kişi taksa hatemullahı  
Kuşdili söylerse Süleyman olur (4)

Asla meyil vermem dünya varına  
Gönül intizardır yâri ğarına  
Gel gir Dâimî'nin cân pazarına  
Açılır bir ulu bezirgân olur (5), (Orhan, 1999: 408)

### 6.1.3.239. Derdimi Söylesem Dil Yarelenir

Bir seher vaktinde indim bağlara  
Öter şeydâ bülbül gül yarelenir  
Bakmaz mısın sînemdeki dağlara  
Derdimi söylesem dil yarelenir (1)

Boş geçirmeyelim biz bu çağlan  
Dolaşalım yaylaları dağları  
Bir gün gazel döker ömrün bağları  
Eser sam yelleri dal yarelenir (2)

Dâimî'yim der ki çeşmim چراغی  
Dostun muhabbeti cennet otağı  
Ancak bu dünyada derdim ortağı  
Sazım figân eder tel yarelenir (3), (Orhan, 1999: 238)

### 6.1.3.240. Dertli Âşıklara Figân Gösterir

Neyleyeyim güzellerin elinden  
Dertli âşıklara figân gösterir  
Aşıp gitsem şu dağların belinden  
Keser yollarımı duman gösterir (1)

Su gibi coş edip her yana aksam  
Mihnet ateşiyle sînemi yaksam  
Herhangi düzele meyledip baksam  
Her biri bir renkten elvan gösterir (2)

Güzeller bağında şakısam ötsem  
Bakmazlar halime kül olsam tütsem  
Herhangi güzele vasvi hâl etsem  
Arada bir hayli zaman gösterir (3)

İçip âşk meyini ayık olursan  
Hakk'ın cemâline âşık olursan  
Eğer güzellere layık olursan  
Kevseri lebinden ihsân gösterir (4)

Dâimî'yim güzellerin dengi var  
Mâh yüzünde dane dane bengi var  
Laleden, sümbülden, gülden rengi var  
Hakk'ın varlığından nişân gösterir (5), (Orhan, 1999: 239)

### **6.1.3.241. Fark Edip Özünü Bilen Âriftir**

Ârif kimdir deyu eylersin suâl  
Fark edip özünü bilen âriftir  
Her kişiye değil bu sırrı ehval  
Bu bahr-i hikmete dalan âriftir (1)

Özünü türâb et mürşit katına  
Ol seni yetirir erlik katına  
Gönül suvar olmuş âşkın atına  
Ehl-i âşktan ilhâm alan âriftir (2)

Bir hâl var ki kaldı sırr-ı müphemde  
Mümin olan devrân eder bu demde  
Velaket keremna beni âdemde  
Ol râh-i irfâna gelen âriftir (3)

Nunvel kalem ile ayet düzüldü  
İkra kitabeke orda yazıldı  
Bir deman tutmayan haktan yüzüldü  
Bir kılı kırk pâre bölen âriftir (4)

Dâimî ölmeden ölüp oldum hak  
Hırs nevsî tamayı hep ettim helâk

Mârifet suyuyla yunup oldum pak  
Bir olup birlikte kalan ârifdir (5), (Orhan, 1999: 240)

#### **6.1.3.242. Bu Yurda İlk Temel Kazan Fatihdir**

Tarihten bizlere yadigâr kalan  
Bu yurda ilk temel kazan Fatih'tir  
Düşmana amansız darbeyi çalan  
Bizansın fendini bozan Fatih'tir (1)

Bizansa Türklüğün tahtını kuran  
Kahraman erlerle düşmanı yaran  
Kılıç kalkan ile surları yaran  
Düşmanın bağrını ezen Fatih'tir (2)

Türkoğlu neyledi gör ecdadını  
Şimdi rahmet ile eyle yâdını  
Ebedi tarihe Türk'ün adını  
Altın harfler ile yazan Fatih'tir (3)

Soyumuz Türk bizim asalet ile  
Türklüğü tanıttı adâlet ile  
Atına binip de keramet ile  
Marmara içinde yüzen Fatih'tir (4)

Hey Âşık Dâimî bu güzel vatan  
Temiz ecdadındır bu yerde yatan  
Sayın Fatih Sultân Mehmet'tir atan  
Bize öz gerçeği dizen Fatih'tir (5), (Orhan, 1999: 341)

#### **6.1.3.243. Çark-ı Muallâkta Nizâm Ediyor**

Baktım tabiatın sonsuz hikmeti  
Çark-ı muallâkta nizâm ediyor  
Ay ve güneş yıldızların vahdeti

Dönmüş bu nizâmı seyrân ediyor (1)

Baharda tabiat bir dilber taze  
Türlü renk bin hülya bir hoş endaze  
Her sabah gülşende bülbül âvâze  
Goncaya meramı hicrân ediyor (2)

Denizde karada cümle mevcudat  
Baharda ediyor safayı hayat  
Bir vücut misâli cümle kâinat  
Tanrı'yı kendinde ayan ediyor (3)

Irmaklar nehirler coşan deryâlar  
Buzdan sıra dağlar karlı ovalar  
Karada bahçeler türlü meyvalar  
Veriyor bizlere ihsân ediyor (4)

Gelir yaz ayları nimet getirir  
Nimetini her canlıya yetirir  
Kimisi fabrika kurmuş oturur  
Kimisi buğdayı harman ediyor (5)

Erince sonbahar ağarır toprak  
Bir ömür misâli düşün iyi bak  
Nerde o yeşillik hani o yaprak  
Sonunda sam vurup hazan ediyor (6)

Daha neleri var şu dönen çarkın  
Yıkar en sonunda yok olur barkın  
Düşün hikmetini şu akan arkın  
Yeşertip tohumu bostan ediyor (7)

Kimisi Hiltoncu kimisi hancı  
Kimi doğru söyler kimi yalancı



Kimi sömürücü kimi talancı  
Kimini tahtında sultân ediyor (8)

Ne ağlayan belli ne gülen belli  
İnsan konargöçer dünya temelli  
İstersen yüz yaşa ister yüzelli  
Toplayıp ömrünü bir an ediyor (9)

Kimine giydirir abayı şalı  
Kimine kuşatır yeşili alı  
Kiminin şalvarı yetmiş yamalı  
Ona da kefeni kaftan ediyor (10)

Kimine zehirmiş kimine balmış  
Kiminin gönlünü gümâna salmış  
Birçok gafillerin aklını almış  
Cilveyi nazına kurbân ediyor (11)

Niçin ey Dâimî ezilmek niçin  
İnsanları eşit saymak mı suçun  
Cemiyeti rahat sömürmek için  
Yezit hala bize bühtân ediyor (12), (Orhan, 1999: 343)

#### **6.1.3.244. Milletler Şahlanmış Aya Gidiyor**

Şu yirminci asrın altmış dokuzu  
Milletler şahlanmış aya gidiyor  
Çamurlu bozkırda tozlu yollarda  
Bizim Memiş halâ yaya gidiyor (1)

Kimisi oturmuş fetva verici  
Kimisi muskacı kimi perici  
Kimi sağcıyım der kimi gerici  
Hep yerinde saya saya gidiyor (2)

Kimisi eşkıya çıkıyor dağa  
Kimisi motorin katıyor yağa  
Arz-ı endam edip oy avlamaya  
Bizim hacıağa köye gidiyor (3)

Ne yapsın Murtaza ne yapsın Veyis  
Haykırmak istiyor içimden bir his  
Kavgalı muştalı şu bizim meclis  
Âh bütün emekler zaya gidiyor (4)

Dâimî'yim bunun sonu nolacak  
Gelecek nesiller borçlu kalacak  
Gidi sömürücü patron olacak  
Milletimi soya soya gidiyor (5), (Orhan, 1999: 345)

#### **6.1.3.245. Kükremiş Yeleli Aslan Geliyor**

Bin dokuz yüz yetmiş dördün yazında  
Uyan düşman uyan aslan geliyor  
Kıbrıs Adası'nın- Girne düzünde  
Kahpe düşmanlara tufan geliyor (1)

İnsan olan insan kıyar mı câna  
İnsanlar toprağı boyar mı kana  
Çakallar göz dikmiş yavru vatana  
Uyan çakal uyan tufan geliyor  
Kükremiş yeleli aslan geliyor (2)

Biliyoruz amucan var dayın var  
Aslan sofrasında sanma payın var  
İnatçı keçiye benzer huyun var  
Kaçma hâin kaçma tufan geliyor  
Kükremiş yeleli aslan geliyor (3)

Kararlıyız neticeye varmaya  
Mücahidin yarasını sarmaya  
Masumların hesabını sormaya  
Uyan hâin uyan tufan geliyor  
Kükremiş yeledi aslan geliyor (4)

Merdine de ey Dâimî merdine  
Namertler giremez mertler yurduna  
Kaçar kahpe cunta bakmaz ardına  
Kaçma korkak karçma tufan geliyor  
Eli zülfıkarlı aslan geliyor (5), (Orhan, 1999: 346)

#### **6.1.3.246. Sırrımızı Ele Farşetmeye Gör**

Dudu dillim ne gezersin çölleri  
Sırrımızı ele farş etmeye gör  
Bir kerre boynuma dola kolların  
Ağlatıp gözümü yaşetmeye gör (1)

Gelüben gâm efkâr hep beni bulur  
Şu gül gibi benzim sararıp solur  
Bir busecik versen zayimi olur  
Merhamet kıl kalbin taş etmeye gör (2)

Bizimle sevişti bir yosma melek  
Zaten budur Hakk'tan kıldığım dilek  
Çek elini bizden ey kahpe felek  
Devrân çağımızı kış etmeye gör (3)

Güzel sennen saruluben yatalım  
Küskünlüğü ara yerden atalım  
Gel seninle canı cana katalım  
Efkârım bir iken beş etmeye gör (4)

Dâimî ağlama yaşın durulsun  
Bu ahımız nâdânlardan sorulsun  
Engel olanların beli kırılsın  
Yavrum el sözünü güç etmeye gör (5), (Orhan, 1999: 243)

### **6.1.3.247. Kırkların Sürdüğü Devrân Üç Yoldur**

Gel gidelim sofu Hakk'ın yoluna  
Sürmek isterisen erkân üç yoldur  
Velekât keremna dedi kuluna  
Okumak istersen Kur'ân üç yoldur (1)

Edep nedir bunu iyi bile gör  
Ele, dile, bele sahip ola gör  
Hırsı, nevsi, kibri, kini sala gör  
Erenler katında irfân üç yoldur (2)

Ölmeden evveli ölebilmeli  
Hâl içinde halı bulabilmeli  
Cândan serden geçip gelebilmeli  
Bu âşkın girdiği meydan üç yoldur (3)

Her olur olmaza sırrını çözme  
Delâlete düşüp zulmatta gezme  
Bir mürşide kul ol başıboş gezme  
Ta ezelden Nuri Yezdan üç yoldur (4)

Tevella, temennâ, tecellayı bil  
Yedi farz üç sünnet sırullayı bil  
Gel Dâimî gibi yedullayı bil  
Kırkların sürdüğü devrân üç yoldur (5), (Orhan, 1999: 244)

### 6.1.3.248. Beni Derde Salan Özbe Dostumdur

A nâzlı sevdiğim a dili şâdım  
Beni derde salan özbe dostumdur  
Göklere erişti zar-ü feryâdım  
Beni derde salan özbe dostumdur (1)

Âşık olan bilir âşkın halinden  
Bir name gelmiyor yârin elinden  
Doyamadım sohbetinden dilinden  
Beni derde salan özbe dostumdur (2)

Aman ey Dâimî ne hâle daldın  
Sen bu dert elinden sarardın soldun  
Yitirdin aklını divâne oldun  
Beni derde salan özbe dostumdur (3), (Orhan, 1999: 245)

### 6.1.3.249. Bir Deste Gulunu Dersem Ne Olur

Ey cânım sevdiğim ey dil-i şeker  
Ak sinelerini görsem ne olur  
Gül diken içinde bülbül âh çeker  
Bir deste gülünü dersem ne olur (1)

Baygın bakışların kalem kaşların  
Dizilmiş inciye benzer dişlerin  
On sekiz mi on dokuz mu yaşların  
Darılma güzelim sorsam ne olur (2)

Dertli Dâimî'yim yolun olayım  
Testiye dolanmış kolun olayım  
Döşeğin yorganın halın olayım  
Üşürsün sultânım sarsam ne olur (3), (Orhan, 1999: 245)

### 6.1.3.250. Aslı Nurdur Cismi Nurdur Kendi Nur

İbrahim Dede'nin dergâhı zâtı  
Aslı nurdur, cismi nurdur, kendi nûr  
Budur kalbimizin âşk itikadı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (1)

Kemah boğazına kurmuş mekânı  
Şu âleme şule vermiş nişânı  
Ziyaret eyledik zâtı sultânı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (2)

Dedemin mekânı bir yüksek yerde  
Tavaf etmek nasip olmaz her ferde  
Mümine ayandır münküre perde  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (3)

Onu anlamamış zamanın naşı  
Meğerse o imiş hasların hası  
Hakikat ummânı vahdet deryâsı  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (4)

Âşık Dâimî'nin şefaati o  
Küntü Kenz sırrının bidayeti o  
İlmi Cavidan'ın nihayeti o  
Aslı nûrdur, cismi nûrdur, kendi nûr (5), (Orhan, 1999: 248)

### 6.1.3.251. Onu Vafetmeyen Dilmi Bulunur

Öyle bir güzelin vasfın eylerim  
Onu vafetmeyen dilmi bulunur  
Mecnûn oldum leylâ leylâ söylerim  
Mecnûn olmayınca çöl mü bulunur (1)

Sevdiğim gözlerin elâdır elâ

Senin sevdaların aşığı belâ  
Âlemi yaratan ey kadir Mevla  
Âşkına yanmayan kul mu bulunur (2)

Erenlerin yurdu gayet yücedir  
Benim okuduğum derstir hecedir  
Zira gidemezsin yollar gecedir  
Bir şule olmazsa yol mu bulunur (3)

Şu âlemde yâr elimi alsa da  
Arayıp da bendesini bulsa da  
Bir dağ pek gayetçe yüksek olsa da  
Hiç yol uğramayan bel mi bulunur (4)

Dâimî'yim attım küfrü yalanı  
Ben gözden tanırım metah olanı  
Her gelip geçenler eyler talanı  
Bahçivansız bağda gül mü bulunur (5), (Orhan, 1999: 249)

#### **6.1.3.252. Gerçek Âriflere Ayan Görünür**

Tanrı dediğimiz o gizli nokta  
Gerçek âriflere ayan görünür  
Dost muhabbetini bilmeyen softa  
Özü câhil kendi hayvan görünür (1)

Ey sofu fikreyle gel bu kelâmı  
Kesme bizden muhabbeti selâmı  
O nedir kaplamış cümle âlemi  
Gözlü olanlara her an görünür (2)

Biraz çalışalım müsbet ilime  
Ayırıp insanı bölme dilime  
Biraz kafa yorar isen ilime

Her varlıktan kutsal insan görünür (3)

Nerde cehennemın katran karası  
Giden gelmiyor ki meçhul orası  
Cennet arıyorsan işte burası  
Eşim bana hûrî gılmân görünür (4)

Dâimî'yim yanar âşkın çırağı  
Gerçek olan yakın görür ırağı  
Âşkın gönlüdür Hakk'ın durağı  
Bir canlı Kâbe'dir mekân görünür (5), (Orhan, 1999: 250)

#### **6.1.3.253. Âşk Kırıcı Olma Cihânda Gardaş**

Ey zâlim ne düştün benimle hale  
Âşk kırıcı olma cihânda gardaş  
Özünü düşürdün bu kalmakale  
Bulasın belânı mevlanda gardaş (1)

İyi düşün kelâmımı at kemi  
Gerçek olanların olur hâl demi  
Velaket keremna gözle âdemi  
Ancak baykuş öter virânda gardaş (2)

Okumak istersen ilmi hikmeti  
Gönülden def eyle zulmü gafleti  
Âşık olanların olur izzeti  
Cem bozucu olma irfânda gardaş (3)

İşte meydandayım söyle ne dedim  
Yoksa peteğinde balınımı yedim  
İkrarım var ise bir câna verdim  
Kalma ikilikte gümânda gardaş (4)



Dâimî'yim eder yol tut haddince  
Eğer bülbül isen gül tut haddince  
Eline bir layık dal tut haddince  
Betersin iblis-i şeytandan gardaş (5), (Orhan, 1999: 442)

#### **6.1.3.254. Kimsenin Ardından Atma Arkadaş**

Sana bir sözüm var tutabilirsen  
Kimsenin ardından atma arkadaş  
İnsan bir aynadır görünen de sen  
Kendi görüntüne çatma arkadaş (1)

Dost sırrımı sakla sırdaş olasin  
Yolu bilenlerle yoldaş olasin  
Biraz değer ver ki değer bulasin  
İnciyi çakıla katma arkadaş (2)

Sırası gelmeden kelâm danışma  
Cehâlet atına binip yarışma  
Ârif meclisinde söze karışma  
Bilmezsen bilginlik satma arkadaş (3)

Kişi câhillerin tacı da olsa  
Câhil bilgin olmaz Hacı da olsa  
Gerçek söz gerçektir acı da olsa  
Darılıp çamura yatma arkadaş (4)

Şayet azarlanıp azar görürsen  
Sendeki senliği bozar görürsen  
Sen bu nasihattan zarar görürsen  
Bir daha sözümü tutma arkadaş (5)

Aç kurt fırsat kollar gövde düşürür  
Yiyer yiyer ensesini şişirir

Üstad küresinde ciğer pişirir  
Pişmemiş lokmayı yutma arkadaş (6)

Sil dertli Dâimî kalp evini sil  
Kalbin küreğidir ağzındaki dil  
Ya bilerek konuş ya susmayı bil  
Papağan misâli ötme arkadaş (7), (Orhan, 1999: 348)

### **6.1.3.255. Âşıklar Yurduna Vardın mı Gardaş**

İçmişim bâdeyi âşıkım dersin  
Âşıklar yurduna vardın mı gardaş  
Ben de bir kâmilim ârifim dersin  
Sen seni âriften sordun mu gardaş (1)

Âşık olanların gönlü yaş olur  
Halkı ezenlerin bağı taş olur  
Bir gün bu meydanda bir savaş olur  
Kefeni boynuna sardın mı gardaş (2)

İşte budur Dâimî'nin demeği  
Hani nerde çalışanın emeği  
Yağsız pilav onun leziz yemeği  
Bilmem sebebine erdin mi gardaş (3), (Orhan, 1999: 349)

### **6.1.3.256. Dört Kitap Manası Yazılmış Kalmış**

Girdim otağına nazar eyledim  
Güller sıra sıra düzülmüş kalmış  
Üçlerle beşlerle pazar eyledim  
Pîr elinden dolu süzülmüş kalmış (1)

Mümin olan uyar birlik göçüne  
Varlığıyla girer irfân içine  
Cân gözüyle baktım güzel vechine

Dört kitap manası yazılmış kalmış (2)

Ağladım ağladım yaşım duruldu  
Yoldan azan kişi düştü yoruldu  
Polattan yapılan zincir kırıldı  
Ağyar yollarından çözülmüş kalmış (3)

Şeker olmaz yabandaki kevenler  
Nevs elinden paslı bağı dövenler  
İmam'ı Hüseyini cândan sevenler  
Ölmeden mezarı kazılmış kalmış (4)

Dâimî gelirem dostun elinden  
Bir armağan aldım zülfün telinden  
Âhû gözlü bir güzelin elinden  
Şu bağırimın başı ezilmiş kalmış (5), (Orhan, 1999: 251)

### **6.1.3.257. Bir Gün Bahar Olur Yaz Olur İmiş**

Deli gönül figân edip ağlama  
Bir gün bahar olur yaz olur imiş  
Coşkun çaylar gibi coşup çağlama  
Gönül sevdiğine nâz olur imiş (1)

Muhannetin derdi belimi büker  
Âşık mâşuk için cefâlar çeker  
Sevdiğim kân olmuş, diller dür döker  
Şu gönülde öter baz olur imiş (2)

Yaz gelir şenlenir yaylalar dağlar  
Gönlümün ırmağı durmadan çağlar  
Sesime ses katıp benimle ağlar  
Ancak dert ortağım vaz olur imiş (3)

Âşık olan dolu içer mest olur  
Ârif olan cümlesinden üst olur  
Geniş günde âlem sana dost olur  
Dar günün dostları az olur imiş (4)

Dâimî er olan gaflette yatmaz  
Dost olan dostunu bin pula satmaz  
Sağyar olan seni gönülden atmaz  
Yalancıya menzil az olur imiş (5), (Orhan, 1999: 351)

### **6.1.3.258. Gönül Sultânını Bulmak Zor İmiş**

Üç günlük dünyada hayat yolunda  
Gönül sultânını bulmak zor imiş  
Bu gâm sahrasında keder çölünde  
Bilmezlere yoldaş olmak zor imiş (1)

Çağdaş bilim ile gür medeniyet  
Yeterli değildir samimi niyet  
Eşitlik ne güzel hele hürriyet  
Zevkine ermeden ölmek zor imiş (2)

Diken yaraları parmaklarında  
Goncalar solarken yanaklarında  
Aç gezen var iken topraklarında  
Böyle bir ortamda gülmek zor imiş (3)

İşçi diye yurttan atılır iken  
Yabancı ellere satılır iken  
Yetimlerin hakkı yutulur iken  
Eli kolu bağlı kalmak zor imiş (4)

Kan emen sülükler düşmüş ardıma  
Üs kurulmuş yasaklanmış orduma

Her gelen bir kazık sokmuş yurduma  
Ey Dâimî söküp almak zor imiş (5), (Orhan, 1999: 350)

#### **6.1.3.259. Saçı İnce Bele Dökülmüş Gitmiş**

Ben bir güzel gördüm bağda gezerken  
Saçı ince bele dökülmüş gitmiş  
Ak elleri ile mercân düzerken  
Yaşmağı yüzünden sökülmüş gitmiş (1)

Cemâl-i şavk vurur bütün cihâna  
Seyrettim hüsnüne yoktur bahâne  
Bakışı kumrudur gözler şahane  
Kaşları kudretten çekilmiş gitmiş (2)

Yürüyüş melektir hur-i misâli  
Gezsen Gürcistan'da yoktur emsâli  
Yüzünü görenler olur sevdalı  
Siyah zülüfleri bükülmüş gitmiş (3)

Kırmızı yanaklar yanar nar gibi  
Açmış gerdânını beyaz kar gibi  
Koynunda memeler taze nar gibi  
Cennetin meyvası ekilmiş gitmiş (4)

Dâimî'yim dedim göz eder eller  
Görür tenhâlarda söz eder eller  
Güzel baharını güz eder eller  
Nicesi peşine yakılmış gitmiş (5), (Orhan, 1999: 253)

#### **6.1.3.260. Nâz ile Konuşur Dilleri Bir Hoş**

Yolumuz uğradı yârin bağına  
Nâz ile konuşur dillen bir hoş  
Henüz yeni girmiş bahar çağına

Ötüşür bülbüller gülleri bir hoş (1)

O yâre ahd ettim ikrâr eyledim  
Bağlandım ahdımda karar eyledim  
Baktım gül yüzüne nazar eyledim  
Dağılmış perçemi telleri bir hoş (2)

Dâimî'yim toz olayım yoluna  
Bir telini vermem dünya malına  
Ak döşü benziyor oğul balına  
Püskürmüş benleri halleri bir hoş (3), (Orhan, 1999: 254)

#### **6.1.3.261. Hakkın Dergâhından Dür Olur Elbet**

Devlet-i dünyaya meyyal olanlar  
Hakk'ın dergâhından dür olur elbet  
Nefse tabi olup küfre dalanlar  
Göremez dîdârı kör olur elbet (1)

Cândan mürşidine teslim olmayan  
Bezm-i hakikatte menzil almayan  
Dört cân ile yek noktaya dalmayan  
Mekânı tamudur nâr olur elbet (2)

Hakk yoluna uygun halı olmazsa  
İrfanda açılmış gülü olmazsa  
Mürşidi kâmilde eli olmazsa  
Güz gelir bağma kâr olur elbet (3)

Hırsı, nefsi, küfrü cândan atmayan  
Kul oluben bir mürşide yetmeyen  
Evlad-ı Ali'nin pendin tutmayan  
Yolları dikendir hâr olur elbet (4)

Dâimî der candan sohbet eyleyen  
Bağlanıp mürşide rağbet eyleyen  
Evlad-ı Ali'ye hürmet eyleyen  
Hakikate layık er olur elbet (5), (Orhan, 1999: 256)

#### **6.1.3.262. Yetiş Şâh'ı Merdân Eleman Medet**

Bir güzelin âşkî düştü serime  
Yetiş Şâh-ı Merdân eleman medet  
Minnetimiz vardır ulu kerime  
Yetiş Şâh-ı Merdân eleman medet (1)

Ben de intizarım dosta yarene  
Varayım tabîbe derde çare ne  
Yârdan ayrılmışam gönlüm virâne  
Yetiş Şâh-ı Merdân eleman medet (2)

Nasip eyle bizi dönder sılaya  
Yâri olan âşık düşer belâya  
Erişmek isterim ben o leylâya  
Yetiş Şâh-ı Merdân eleman medet (3)

Sürmedim dünyada devrânı demi  
Ruz-u şeb taşıdım efkârı, gâmı  
Çeşmimden akıttım gâm ile nemi  
Yetiş Şâh-ı Merdân eleman medet (4)

Dâimî'yem daim çeker cefâyı  
Efendim bizlere eyle vefâyı  
Ulaştır maksûda gel bu gedâyı  
Yetiş Şâh-ı Merdân eleman medet (5), (Orhan, 1999: 257)

#### **6.1.3.263. Görünen Bir Kadîm Yol Erkândır Bu**

Ervah-i sulbümnden gelinen nûrdan

Görünen bir kadîm yol erkândır bu  
Geldik bir noktaya kırkımız birden  
Hâl içinde haldir, bir devrândır bu (1)

Enel-Hakk deyüben çekmişem darı  
Gönül aynasında gördük dîdârı  
Terkettim dünyada cân ile varı  
Cismim yok eyledim lamekândır bu (2)

Hâl içinde hali gördüklerimiz  
Kateri birliğe sürdüklerimiz  
İlm-i hakikate erdiklerimiz  
İzhâr olmaz asla nameyandır bu (3)

Rûz-u şeb gezerim Hu Allah deyüp  
Melâmet hırkasın eğnime geyüp  
Malım damgalayan Settarül Eyüp  
Âşkın katarında taşıtandır bu (4)

Dâimî okunur tevsiri Kur'ân  
Kaşından alınmış mühr-ü Süleyman  
Bir teline bedel Yusuf u Kenan  
Hakikatte tıflı nevcivandır bu (5), (Orhan, 1999: 258)

#### **6.1.3.264. Bilmem Rüya Bilmem Hayâl Midir Bu**

Gece gündüz yar âşkına düştüğüm  
Bilmem rüya, bilmem hayâl midir bu  
Gâhi durulup da gâhi coştüğüm  
Dosttan bize gelen zevâl midir bu (1)

Fehmettim özümü âşka erince  
Hakikatin güllerini derince  
Yitirdim aklımı seni görünce



Dedim gökte doğan hilâl midir bu (2)

Ver o leblerinden yâr güle güle  
Gel benim yaremi sar güle güle  
Bir bâde içirdi yar güle güle  
Acep o kevser-i zülal midir bu (3)

Şu cihânda şâd olup da güleyim  
Hicrân lekesini dilden şileyim  
Ey erenler târif edin bileyim  
Beni yakan zülfü delâl midir bu (4)

Dâimî'yim özüm yanar nâr gibi  
Gece gündüz âh çekerim zâr gibi  
Eller ara yere girmiş hâr gibi  
Münkür rakiplere helâl midir bu (5), (Orhan, 1999: 259)

### **6.1.3.265. Bu Yol Gerçeklerin Yoludur Yolu**

Gönül ehli olan gelsin yürüsün  
Bu yol gerçeklerin yoludur yolu  
Muhabbet bağını güller bürüsün  
İçelim bâdeyi doludur dolu (1)

Bağlanıp ikrârda kalmak istersen  
Paha biçip metah almak istersen  
Gönül denizine dalmak istersen  
Damlamız ummândan uludur ulu (2)

Âşık Dâimî'ye erdiğin zaman  
Hakk ile batılı gördüğün zaman  
Toplum meclisine girdiğin zaman  
Yerimiz meclisin soludur solu (3), (Orhan, 1999: 261)

### 6.1.3.266. Açılan Güllerim Soldu Duydun mu?

Âşkına düştüğüm nâzlı sevdiğim  
Hasretin sînemi deldi duydun mu?  
Hep senin içindir boyun eğdiğim  
Açılan güllerim soldu duydun mu (1)

Gel beri gel beri ey leb-i balım  
Senden ayrılırsam nicolur halım  
Döküldü yaprağım kurudu dalım  
Bağlarımız virân oldu duydun mu (2)

Dâimî'yim dertli candan bezerken  
Hançer vurup bağrımızı ezerken  
Gönül sevdiğinden ayrı gezerken  
Yurdumuza baykuş kondu duydun mu (3), (Orhan, 1999: 261)

### 6.1.3.267. Bu Takdir Mevladan Geldi Duydun mu?

Mah-i taban sensiz tükendi ömrüm  
Gönül bağı virân oldu duydun mu?  
Kırıldı âlemde kanadım kolum  
Bu takdir mevtadan geldi duydun mu (1)

Yâr cemâlin benzer gevheri kâne  
Kül oldum tükendim ben yane yane  
Tığ-i gâmezlerin kâr etti cane  
Şu dertli sînemi deldi duydun mu (2)

Bir gün olsa söyletseler dilimi  
Âşk bağladı ayağımı elimi  
Hışm eyledi felek büktü belimi  
Bağlarımız virân oldu duydun mu (3)

Ben gönül yurdun da güller bitirdim  
Âşk edip destimi pîre yetirdim  
Nice minnet ile bir gül bitirdim  
Açılan goncalar soldu, duydun mu (4)

Lutfeleyip cânân halimi bilse  
Ağladıkça çeşmim yaşını silse  
Dünya güzelleri karşıma gelse  
Benim meylim sende kaldı duydun mu (5)

Dâimî'yi ağlatıp da güldürdün  
Şu hâlimi âlemlere bildirdin  
Âkıbet derdinle yaktın öldürdün  
Mezarıma baykuş kondu duydun mu (6), (Orhan, 1999: 262)

#### **6.1.3.268. Yanıp Âşk Oduna Tüter Olur mu?**

Cem oldu gâm efkâr bu garip başa  
Acaba fırkatim biter olur mu?  
Pervânem dem vurup düştü ataşa  
Yanıp âşk oduna tüter olur mu? (1)

Beli bes demezem her ela göze  
Gâm yeme ey gönül efsane söze  
Şu diyârda bir hâl göründü bize  
Acep dosttan gelen kater olur mu? (2)

İtimadım yoktur dini gevşeğe  
Sofu benlik ile yatar döşeğe  
İster bir yük kitap yükle eşşeğe  
Onu kıymetince tutar olur mu? (3)

Eldir sonra sana yaparlar hile  
İtibar olmuyor söz ile dile

Eğer bağban isen kondurma güle  
Karga bülbül gibi ter olur mu? (4)

Dâimî'yim erdim ben bu çağlara  
Bülbül figân eder iner bağlara  
Mecnûn leyl için düştü dağlara  
Oda benim gibi beter olur mu? (5), (Orhan, 1999: 263)

#### **6.1.3.269. Gel Gidelim Artık Sılaya Doğru**

Yeter çektik gurbet elin kahrını  
Gel gidelim artık sılaya doğru  
Çok içtik hayatın acı zehrini  
Adım adım yr şifâya doğru (1)

Yaramak istersen gerçeğe yara  
Ayrılma gerçekten düşersin dara  
Ararsan Mevlâ'yı kendinde ara  
El açıp yalvarma semaya doğru (2)

Oturalım riflerin ceminde  
Bulunalım hizmetinde deminde  
Gülek glek kalmayalım zeminde  
Birleşip varalım deryâya doğru (3)

Âşık Dâimî'yim sönmez ışıkım  
Özden şık olan bilir mşıkın  
Toplumdur leylsı gerçek âşıkın  
Gitme Mecnûn gibi sahraya doğru (4), (Orhan, 1999: 384)

#### **6.1.3.270. Bilindi Bizlere Kur'n Bu Deyu**

Allah ekber, la ilâhe illâllah  
Bilindi bizlere Kur'ân bu deyu

Pîr telkin eyledi dedik eyvallah  
Hakikatli olan erkân bu deyu (1)

Bir noktada binbir hikmet düzüldü  
Onu bilmeyenler haktan üzüldü  
Kırkların ceminde engür ezildi  
Hep semaya girdik devrân bu deyu (2)

Bu yolun rehperi Hazret-i Hünkâr  
Bu sırrı hikmeti bilemez ağyar  
Men aref sırrında göründü dîdâr  
Hep nazar eyledik seyrân bu deyu (3)

Nazar eyle şu gönlümün zârına  
Sevdakaram dostun hûb dîdârına  
Özüm güftar olmuş âşkın narına  
Halil'in girdiği gülşân bu deyu (4)

Dâimî kemterim minnetim Şah'a  
Sürdük yüzümüzü ulu dergâha  
Düzüldü katerim bu doğru râha  
Hakikate giden kervan bu deyu (5), (Orhan, 1999: 265)

### **6.1.3.271. Uyu Âdem Yavuz Sen Rahat Uyu**

Sivas vilâyeti Hafik bucağı  
Türk basını şehitlerin ocağı  
Al bayrağım sana açmış kucağı  
Uyu Âdem Yavuz sen rahat uyu  
Ezelden kahpedir düşmanın soyu (1)

Hâin düşman kollarını bağıladı  
Kahpe kurşun ciğerini dağıladı  
Millet sana için için ağıladı

Uyu Âdem Yavuz sen rahat uyu  
Ezelden kahpedir düşmanın soyu (2)

Analara yavrulara kıydılar  
Yüz kişiyi bir çukura koydular  
Zeyneb'in üstüne toprak yaydılar  
Uyu Âdem Yavuz sen rahat uyu  
Ezelden kahpedir düşmanın soyu (3)

Sanma ettikleri ona kalacak  
Türk ordusu intikamın alacak  
Akdeniz düşmana mezar olacak  
Uyu Âdem Yavuz sen rahat uyu  
Ezelden kahpedir düşmanın soyu (4)

Âşık Dâimî'yim yurduma hayrân  
Mücahide hayrân orduma hayrân  
Âdem Yavuz gibi merdime hayrân  
Uyu Âdem Yavuz sen rahat uyu  
Ezelden kahpedir düşmanın soyu (5), (Orhan, 1999: 353)

#### **6.1.3.272. Ol Zaman Muhammet Ali Göründü**

Elestü bezminin kudret nurundan  
Ol zaman Muhammet Ali göründü  
Fermânımız geldi pîrler pîrinden  
Müminlere birlik yolu göründü (1)

Hakikat yoluna cân baş verenler  
Muhabbetin esrârına erenler  
Teslim olup bu irfâna girenler  
Ölmeden evvelce ölü göründü (2)

Cibril vahi verdi bi emr-i rahmân  
Mihraca azmetti Habîb-i Zîşan  
Sofralar açıldı kuruldu meydan  
Ol zamanda kudret eli göründü (3)

Noktayı rahmânı bu demde buldum  
Aradım Allah'ı Âdemde buldum  
Baktım ki kendimi bir cemde buldum  
Dost elinden gelen dolu göründü (4)

Ol zamanda ulu meydan açıldı  
Ol meydanda yahşi yaman seçildi  
Mümin olanlara rahmet saçıldı  
Dâimî sevgili kulu göründü (5), (Orhan, 1999: 266)

### **6.1.3.273. Fark Edip Bu Hâli Görenlere Hü**

Ne imiş âlemin şu kıl-u kalı  
Fark edip bu hali görenlere hü  
Çiçek yok arının tükendi balı  
Kudret lokmasını derenlere hü (1)

Kurulur çıraklar açılır erkân  
Verilmiş bizlere kudretten mekân  
Tecelli eylemiş ol nur-i yezdan  
Hakikatli, gerçek erenlere hü (2)

Hecemiz Kur'ândır zikrimiz ayet  
Mürşitten bizlere erdi hidâyet  
Esrârımız haktır, sırrı velâyet  
Bu bezmi irfâna girenlere hü (3)

Biz cemâlullaha eyleriz sücut  
Görülür bu babda menzili maksut

Bizim kalbimizdir mekânı mabut  
Enek Hakk darına duranlara hü (4)

Dâimî der gel bu yola uyalım  
Teslim olup mürşit pendin duyalım  
Mârifet abıyla ceset yuyalım  
Bu dem-i devrânı sürenlere hü (5), (Orhan, 1999: 267)

#### **6.1.3.274. Tabiatın Büyük Ozanı Göçtü**

Bir yıldız süzüldü Sivas'tan yana  
Tabiatın büyük ozanı göçtü  
Dökülsün gözyaşını Sivralan sana  
Âşıkların merdi meydanı göçtü (1)

Ey dostlar Veysel'i anlatsam size  
Sığdıramam onu deryâ denize  
Altı yavrusu var emanet bize  
Sivas ellerinin cânânı göçtü (2)

Ey aziz milletim ey güzel yurdum  
Veysel'in tahtını gönlüme kurdum  
Ey köylüm, şehirim, ey şanlı ordum  
Atatürk'ün büyük hayrânı göçtü (3)

Yunus Karacaoğlan, Pîr Sultân aslı  
Gördüğünden şaşmaz gerçeğin nesli  
Şimdi sazı dertli perişan yaşlı  
Dâimî'nin yâri ihvânı göçtü (4), (Orhan, 1999: 268)

#### **6.1.3.275. Dertli Bülbül Gibi Zâr Bana Düştü**

Şu benim gönlümün devrân çağında  
Dertli bülbül gibi zâr bana düştü



Bir gül deremedim yârin bağında  
Ucu zehir olan hâr bana düştü (1)

Bir imdat umarım Şah'ta, Gedâ'da  
Bir sebep gel olsun bari Hûda'da  
Herkes devrânında türlü sevdada  
Hicrân ile yakan nâr bana düştü (2)

Kahpe felek devrânını değışti  
Tükendi takatim bilmem ne işti  
Herkes sevdiğini sevdi sevişti  
Cefâsı çok olan yâr bana düştü (3)

Gine geldi bana mâtem çağları  
Günbe gün eriyor yürek yağları  
Yârimin koynudur firdevs bağlan  
Şirin leblerinden hâr bana düştü (4)

Dâimî kemterim yanar derinden  
Bir âh çeksem dağlar oynar yerinden  
Înayet umarım pîrlere pîrinden  
Enel Hakk dem isem dar bana düştü (5), (Orhan, 1999: 269)

### **6.1.3.276. Evvel Hâl İçinde Hâl Bize Düştü**

Ey gaziler gelin bakın bu işe  
Evvel hâl içinde hâl bize düştü  
Bezm-i hakikate girdik teftişe  
Şirin muhabbetli dil bize düştü (1)

Eğer ârif isen nişânın söyle  
Çar bâbdan kırk makam irfânın söyle  
Yetmiş iki burcu revânın söyle  
Şahtan damgalanmış mal bize düştü (2)

Ben mürşidim diye kendini kurmam  
Cevahir mercânı ham taşa vurma  
Uyan gafletlerden zulmette durma  
Dürr-ü meknun ile lâl bize düştü (3)

Pişip hâl olmalı şak küresinde  
Çok mana açılır Hakk nefesinde  
Cân bülbülü öter can kafesinde  
İrfanda açılan gül bize düştü (4)

Zahitler boş yere eder âvâzı  
Boş duvara karşı kılar namazı  
Biz vechi âdeme ettik niyazı  
Pîrden edep erkân yol bize düştü (5)

Muhammet Ali'ye ikrârı verdik  
Mürşide bend olduk esrâra erdik  
Bistü-heşt harf ile dîdârı gördük  
Elif-be-den gelir dal bize düştü (6)

Dâimî'yim kibri kini atınca  
Varıp dört ırmaktan bendin tutunca  
Selman ile ol kırklara yetince  
Kemer best kuşanan bel bize düştü (7), (Orhan, 1999: 270)

#### **6.1.3.277. Müşkölün Sececek Bir Cân Bulamaz**

Ol bahr-i zulmette dolaşan kişi  
Müşkülün sececek bir can bulamaz  
Dünyada ahrette zâr olur işi  
Arasa derdine dermân bulamaz (1)

Bataklı göllere akıp coş olan  
Kör nefis elinden derde düş olan  
Kendini bilmeyip zağa eş olan  
Gülünü derececek gülşân bulamaz (2)

Bu sırr-ı hikmete erdim diyenler  
Görmediği şeyi gördüm diyenler  
Bilmeyip helâli harâm yiyenler  
Şâhın divânında ihsân bulamaz (3)

Haddini bilmeyip zulmette yüzen  
Her olur olmaza sırrını çözen  
Yolundan sapıp da yalanda gezen  
Ol hakka gidecek kervan bulamaz (4)

Dâimî kemterim fark et kendini  
Cândan içre sakla mürşit pendini  
Polattan yap yıkmasınlar bendini  
Engine akmayan ummân bulamaz (5), (Orhan, 1999: 354)

### **6.1.3.278. Bu Dünya Yalandır Sana da Kalmaz**

Âdemoğlu ne yüksekte uçarsın  
Bu dünya yalandır sana da kalmaz  
Ecel gelir ahir bir gün göçersin  
Fakire yoksula hana da kalmaz (1)

Bir dîdâr bulamaz yabanda gezen  
Nefsine kul olup hilleler düzen  
Hakk'a yarayacak bir amel kazan  
Çıkar gider bu ruh cana da kalmaz (2)

Yaparsan gönül yap etme virâne  
Kuyu kazma ol komşuya yârene

Affetmekçün hakka minnet çarene  
Artık ol şöhrete şana da kalmaz (3)

Bir cân şerr-i şeytan ile dolursa  
Kişinin işine engel olursa  
Bir zâlim mazluma cefâ kılsa  
Ol mazlumun âhı ona da kalmaz (4)

Dâimî'yim şeriatta yol açsan  
Tarikat bâbında irfâna göçsen  
Mârifet hakikat libasın biçsen  
Hep âlem ey olur fenâ da kalmaz (5), (Orhan, 1999: 271)

#### **6.1.3.279. Dertli Gönül Nâzlı Yardan Ayrılmaz**

Ben âşkımı yâre ettim âşıkâr  
Dertli gönül nâzlı yârdan ayrılmaz  
Gece gündüz durmaz eyler âhûzar  
Deli gönül nâzlı yârdan ayrılmaz (1)

Candan meftun oldum o nâzlı yâre  
Değişmem bu âşkı devlete vara  
İstersen çeksinler özümü dâra  
Gine gönül sevdiğinden ayrılmaz (2)

Gördüm ben o yâri bağlar içinde  
Hiç yüzüm gülmedi çağlar içinde  
Mecnûn olsa gezse dağlar içinde  
Gine gönül sevdiğinden ayrılmaz (3)

İster ay güneşten sorsunlar beni  
Ne vahdet içreyim görsünler beni  
İster yâd diyâra sürsünler beni  
Gine gönül sevdiğinden ayrılmaz (4)

Çoktur Dâimî'nin dert ile gâmı  
O nâzlı yar ile sürmedim demi  
O yar bir deryâdır bende bir gemi  
Dertli gönül nâzlı yardan ayrılmaz (5), (Orhan, 1999: 272)

### **6.1.3.280. Dertli Gönül Tatlı Dilden Ayrılmaz**

Beni cemâline hayrân eyledin  
Dertli gönül tatlı dilden ayrılmaz  
Yaktın derunumu büryân eyledin  
Akar dîdem yaşı selden ayrılmaz (1)

Ben gelirim diye ikrâr eyledin  
Neden sonra dönüp inkâr eyledin  
Beni o zülfüne berdâr eyledin  
Bent olan âşıklar telden ayrılmaz (2)

Hüsnüne değişmem dünyayı varı  
Neden aşığına çektirdin zârı  
O yâr kovan olmuş bende bir arı  
Arı macun yapar baldan ayrılmaz (3)

Yansa dertli sînem nûr olsa bile  
Dünyalar başıma dar olsa bile  
Goncamin çevresi hâr olsa bile  
Feryâd eder bülbül gülden ayrılmaz (4)

Dâimî'yim sürer oldum yolumu  
Hâl ehli olmayan bilmez hâlimi  
İster avcı vurup kırsa kolumu  
Gezer telli turnam gölden ayrılmaz (5), (Orhan, 1999: 273)

### 6.1.3.281. Deli Gönül Sevdüğinden Ayrılmaz

Ey âşıklar ben bir âşka dût oldum  
Deli gönül sevdiğinden ayrılmaz  
Bahar idim boran oldum kış oldum  
Yine gönül sevdiğinden ayrılmaz (1)

Dertli bülbül gibi dût oldum zara  
İster Halil gibi atsınlar nâra  
İster Mansur gibi çeksınler dâra  
Yine gönül sevdiğinden ayrılmaz (2)

Vursalar da akıtsalar kanımı  
Bu cihâna duyursalar ünümü  
Eyüp gibi kurtlar yese tenimi  
Yine gönül sevdiğinden ayrılmaz (3)

Dâimî'yim âşkın cândadır cânda  
Saklarım âşkını damarda kanda  
Yarın hesap günü ulu divânda  
Yine gönül sevdiğinden ayrılmaz (4), (Orhan, 1999: 274)

### 6.1.3.282. Yareliyem Dertli Gönül Şen Olmaz

Ey ağalar incitmeyin yaremi  
Yareliyem dertli gönül şen olmaz  
Ben bu derde kimden bulam çaremi  
Yareliyem dertli gönül şen olmaz (1)

Bana mekân olur çöller, ovalar  
Felek şahin olmuş bizi kovalar  
O yâr gitti bomboş kaldı yuvalar  
Yareliyem dertli gönül şen olmaz (2)

Taş olsa dayanmaz benim âhıma  
Bir minnet eyledim nâzlı şâhıma  
Ben de hasret kaldım hüsnü mâhıma  
Yareliyem dertli gönül şen olmaz (3)

Benim derdim çoktur yâda açamam  
İkrar verdim ben o yardan geçemem  
Kırıldı kanadım düştüm uçamam  
Yareliyem dertli gönül şen olmaz (4)

Dâimî'yim hasret kâr etti cânâ  
Tükendim kül oldum ben yana yana  
Artık bu cefâlar azmidir cânâ  
Yareliyem dertli gönül şen olmaz (5), (Orhan, 1999: 275)

### **6.1.3.283. Bu Meydanda Gedâ Olmaz Bay Olmaz**

Gel gönül dalalım meydan-ı âşka  
Bu meydanda gedâ olmaz bay olmaz  
Meyil bağlayalım bir hûb dîdâra  
Her güzelin ebrûsunda yay olmaz (1)

Ârif olan eyler âşk ülfetini  
Gördüm ben bu sırrın bidayetini  
Sarraf ol fehmeyle hem kıymetini  
Çünkü ham taş mücevhere tay olmaz (2)

İçtim dost elinden vallâhi zehri  
Mecnûn olan çeker möhneti kahri  
Katre idim şimdi olmuşum bahri  
Her âşıkın çeşm-i yaşı çay olmaz (3)

Pîr nazar eyledi kalktım gaflette  
Okudum dersimi burcu vahdette

Tecelli ediptir Nur-i Ahmet'de  
Herkesin gönlünde bedir ay olmaz (4)

Gel dertli Dâimî coş edip çağla  
Dert ehli olana derdini ağla  
Sıtk ile özünü pîrine bağla  
Hizmetine mert ol emek zay olmaz (5), (Orhan, 1999: 277)

#### **6.1.3.284. Sakın Libya Almanya'ya Benzemez**

Mehmet kardeşime benden nasihat  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez  
Değişik bir iklim, değişik hayat  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez (1)

Orda şarap rakı viski içilmez  
Viski şöyle dursun içki içilmez  
Bira var mı yok mu belki içilmez  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez (2)

Frolayn yoktur ki caka yapasın  
Kol boynuna atıp şaka yapasın  
Korkarım bu işte kaka yapasın  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez (3)

Çalıştığın işte göster başarı  
Ağırbaşlı otur olma haşarı  
Tuttu mu kolundan atar dışarı  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez (4)

Niçin ey Dâimî kaygılar niçin  
Avrupalar gezip gördüğüm için  
Dostça çalış dostça otur dost geçin  
Sakın Libya Almanya'ya benzemez (5), (Orhan, 1999: 355)



### 6.1.3.285. Kim Ne Derse Desin Kıbrıs'tayız Biz

Papuç bırakmayız kahpe Bizans'a  
Kim ne derse desin Kıbrıs'tayız biz  
İster İngiltere ister Fransa  
Kim ne derse desin Kıbrıs'tayız biz (1)

Dinle katil Samson dinle Gregos  
Attın kurusıki hepsi çıktı fos  
Karanlıkta göz kırıyor Makaryos  
Kim ne derse desin Kıbrıs'tayız biz (2)

Ege için kopardığın yaygara  
Yine olacaksın şaşkın maskara  
Beş parmakta nasıl kaldın madara  
Kim ne derse desin Kıbrıs'tayız biz (3)

Seni kışkırtanın ne idi kastı  
Yediğin sopaya kim kulak astı  
Seni kışkırtanlar hepsi yan bastı  
Kim ne derse desin Kıbrıs'tayız biz (4)

Âşık Dâimî'yim bu şanlı sancak  
Her zaman Girne'de dalgalanacak  
Var iken neslimiz tüter bu ocak  
Kim ne derse desin Kıbrıs'tayız biz (5), (Orhan, 1999: 356)

### 6.1.3.286. Küntü Kenzullahın Derbanıyız Biz

Okuduk Elif'i Ba'ya varınca  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz  
Bir olduk nokta-i yeye varınca  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz (1)

Zümre-i manadır bizim aslımız  
Muhammet Ali'den gelir neslimiz  
Arşullah üstünde sırdır faslımız  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz (2)

Müminler kateri çeker bu yurda  
Ârifin kelâmı seçilmez nurda  
Lenterani dedik Musa'ya Turda  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz (3)

Bizdedir azim-i nûr-i keramet  
Etmeyiz kimseye buğzu edavet  
Bizdedir defteri meyz-i muhabbet  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz (4)

Dâimî buyurduk bu lafzı görüp  
Nesrümün Allah-ü ülfetün verip  
Bir noktada bin bir hikmete erip  
Küntü Kenzullahın derbanıyız biz (5), (Orhan, 1999: 279)

### **6.1.3.287. Muhabbetli Dostlar Sefa Geldiniz**

Çoktan beri arzuladık sizleri  
Muhabbetli dostlar sefa geldiniz  
Sevindirip sâdettiniz bizleri  
Muhabbetli dostlar sefa geldiniz (1)

Günler geçti hafta geçti özledik  
Bacı gardaş yolunuzu gözledik  
Sevginizi kalbimizde gizledik  
Muhabbetli dostlar sefa geldiniz (2)

Demsiz muhabbetsiz dostu niderim  
Muhabbetli olan dosta giderim

Dostları görünce bitti kederim  
Muhabbetli dostlar sefa geldiniz (3)

Çoktan beri gelmediniz buraya  
Şifâsınız, melhemsiniz yaraya  
Artık engel karışmasın araya  
Muhabbetli dostlar sefa geldiniz (4)

Dertli Dâimî'nin sevgisi özden  
Dost dostu çıkarmaz gönülden gözden  
Eksiğim var ise hoş görmek sizden  
Muhabbetli dostlar sefa geldiniz (5), (Orhan, 1999: 280)

#### **6.1.3.288. Ağlarım Âlemde Gülemem Sensiz**

Bu nasıl ahvâldir ey dili eda  
Ağlarım âlemde gülemem sensiz  
Yoluna eyledim ömrümü fedâ  
Geçerim serimden olamam sensiz (1)

Gönlümün bahar-ı çeşmim süruru  
Sensin ey cânânım göklerin nûru  
Saldım şu sîneme ateşi koru  
Derdime bir deva bulamam sensiz (2)

Seni bana vermiş Hazret-i Sübhan  
Nazar kıl halime ey kaşı keman  
Sensin şu gönlüme delili burhan  
Bu meydanda menzil alamam sensiz (3)

Nakşolmuş hüsnüne ol nakşi kudret  
Varıp nadan ile eyleme ülfet  
Hevas oldum amma ey nûr-i izzet  
Bu bahr-i hikmete dolamam sensiz (4)

Dâimî kemterim müşkül hâl ile  
Bülbülem zârım var gonca gül ile  
Edep ile erkân ile yol ile  
Bu sırr-ı esrârı bilemem sensiz (5), (Orhan, 1999: 282)

### **6.1.3.289. Yürü Gardaş Yürü Biz de Geliriz**

Koç yiğitler saf saf oldu yürüdü  
Yürü gardaş yürü biz de geliriz  
Vatan yaylasını kurtlar bürüdü  
Yetişin yiğitler biz de geliriz (1)

Emekçi yiğidin benzi soluyor  
Faşist bizi yolum yolum yoluyor  
Sömürgeler yurdumuza doluyor  
Yürü gardaş yürü biz de geliriz (2)

Yiğit olan dizlerini döğeri mi?  
Böyle hayat yaşamaya değer mi?  
Mert olan namerde boyun eğer mi?  
Yürü gardaş yürü biz de geliriz (3)

Devrimler olacak güneş doğacak  
Aydınlıklar karanlığı kovacak  
Akan kanlar zâlimleri boğacak  
Yürü gardaş yürü biz de geliriz (4)

Dâimî de şahin olur uçmaya  
Yarasalar kovuk arar kaçmaya  
Eşitliğin bayrağını açmaya  
Yürü gardaş yürü biz de geliriz (5), (Orhan, 1999: 357)

### 6.1.3.290. Evvel Edep Erkân Yoldan Geliriz

Bilen bilir bizi ne devrândayız  
Evvel edep erkân yoldan geliriz  
Aşıkâr olmuşuz nümeyandayız  
Hakikatte gizli hâldan geliriz (1)

Biz âşıkı hakiz uyan aldanmaz  
Bize gümân eden kişi yol almaz  
Hakikat ırmağı akar bulanmaz  
Bahr-i hakka giden selden geliriz (2)

Âşıkız gezeriz cihân içinde  
Pazarımız haktır irfân içinde  
İnci, lal-ü gevher vardır göçümde  
Dürr-ü meknun saçan gölden geliriz (3)

Âşık olmayana ummân boylanmaz  
Bu bir sırdır her kişiye söylenmez  
Bir güzel sevmekle gönül eğlenmez  
Güzeli çok nâzlı elden geliriz (4)

Dâimî kemterim ne devrân bilir  
Âşıkız bizleri ârifan bilir  
Kuşdili söyleriz Süleyman bilir  
Nur-i zülal olan belden geliriz (5), (Orhan, 1999: 284)

### 6.1.3.291. Böyle Aylak Aylak Gezmeli miyiz?

Kısmet diye diye vatan yüzünde  
Böyle aylak aylak gezmeli miyiz?  
Kader diye diye evren düzünde  
Cehâlet gölünde yüzmeli miyiz? (1)

Taşlı pîrinç kral olmuş dimyatta  
Bulgur nâzlı nâzlı durur mutfakta  
Onlar sofrasını kurarken yatta  
Bizler cânımızdan bezmeli miyiz? (2)

Onlar kulüplerde viski içerler  
İçer içer paraları saçarlar  
Onlarda traktör döver biçerler  
Biz kara sabanla çizmeli miyiz? (3)

İnmelidir emekçinin sillesi  
Yoksa bitmez fakirlerin çilesi  
Ey Dâimî yetti puştun hilesi  
Baş başa verip de çözmeli miyiz? (4), (Orhan, 1999: 359)

#### **6.1.4. On Beşli Hece Ölçüsü ile Yazılanlar**

##### **6.1.4.1. Yetiş İmdadıma Yetiş Ya Muhammet Mustafa**

Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektiğim cevr-ü cefâ.  
Ben bu âşka cünun oldum sensin derdime şifâ (1)

Şafaati kesme şâhım umarım senden vefâ  
Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa (2)

Şah-ı Merdân sırr-ı Hudâ Murtaza'nın âşkına  
Ol İmam-ı Hasan-i Hulhi Rıza'nın âşkına  
Server-i şehidan Şah-ı Kerbelâ'nın âşkına  
Ziya-i din İmam-ı Zeynel Eba'nın âşkına (3)

Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektiğim cevr-ü cefâ (4)

Bakîr Cafer Musa-i Kazım Ali Rıza hakkıyçün  
Hem Taki hem Naki Asker Mehti Liva hakkıyçün  
İncil Zebur Tevrat Furkan ön dört Esmâ hakkıyçün (5)

Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektiğim cevr-ü cefâ (6)

Hem bu şâm sensin şu dilimin viridi ezberi  
Nazar etmezsen gönlümün gitmez gâmı kederi  
Hem yüz yirmi dört Nebi'nin - enbiyanın serveri  
Ruz-i mahşerde cümle cihânın aziz rehberi (7)

Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektiğim cevr-ü cefâ (8)

Senin nurun şefaatin dü cihâna sed çeker  
Şavk-ı hüsnün hem zemin-ü asumana sed çeker  
Cem olup cümle âlem gelir divâna sed çeker  
Men Dâimî'yim bu gâm leşkeri cana sed çeker (9)

Yetiş imdadıma yetiş ya Muhammet Mustafa  
Nedir şu âlem içinde çektiğim cevr-ü cefâ (10), (Orhan, 1999: 15)

### **6.1.5. On Altılı Hece Ölçüsü ile Yazılanlar**

#### **6.1.5.1. Âşıkların Şöhreti ve Şanı Pîr Sultân Abdal'dır**

On yedinci asırda bir nur gelmiş idi cihâna  
O nur şevk katmış idi bülbüle hem gül-i gülşâna  
Hakikatin libasını kuşanıp girdi meydana  
Meftunum Koca Haydar'a namı diğer Pîr Sultân'a (1)

Âriflerin hazînesi canı Pîr Sultân Abdal'dır  
Âşıkların şöhreti ve şanı Pîr Sultân Abdal'dır (2)

O bir Türk âşıkı idi o oldu Türk'ün ozanı  
Çağırır davet ederdi yola, yolundan azanı  
Asla affetmezdi adâletin çarhını bozanı  
Halka teşhir eyler idi halka ters fermân yazanı (3)

Onun için âriflerin canı Pîr Sultân Abdal'dır  
Âşıkların şöhreti ve şanı Pîr Sultân Abdal'dır (4)

Hızır Paşa'nın zulmünden asla dönmedi yüzünü  
Can pahasına olsa da esirgemezdi sözünü  
Halka anlatmak uğruna yüce Türklüğün izini  
Berdâr oldu halk yolunda Hakk'a tapardı özünü (5)

Onun için âriflerin canı Pîr Sultân Abdal'dır  
Âşıkların şöhreti ve şanı Pîr Sultân Abdal'dır (6)

Cümle âşıkların bugün sen oldun başı sultânı  
Banaz Köyü'nün gökçeği, Yıldızeli'nin nevcivanı  
Ona derler Koca Haydar Yıldız Dağı'nın aslanı  
Cümle gerçek âşıkların gönül tahtıdır mekânı (7)

Onun için âriflerin canı Pîr Sultân Abdal'dır  
Âşıkların şöhreti ve şanı Pîr Sultân Abdal'dır (8),

Dâimî'yim telim söyler dilim söyler sözümde o  
Sevdası çıkmaz gönlümden gizli durur özümde o  
Ona bakar onu görür hayâlimde gözümde o  
Demimde o meyimde o sohbetimde nazımda o (9)

Onun için âriflerin canı Pîr Sultân Abdal'dır  
Âşıkların şöhreti ve şanı Pîr Sultân Abdal'dır (10),

(Orhan, 1999: 337)



## 6.2. Divân Şiiri Nazım Şekilleri ile Yazılanlar (Hece Ölçüsüyle Yazılıp Beyit Tarzında Olan Şiirler)

### 6.2.1. Rindâne

“Dinle beni beşer dinle biz müptelayız rindâne  
Âşk ile sermest olmuşuz şavk-ı cilayız rindâne (1)

Çeşmi siyah tığ-ı ebrû mestü layekil eyledi  
Hûnîmizi babına sürmüşüz belâyız rindâne (2)

Çün zemin Asuman müpteladır âşku nûrumuza  
Varsın kendi mecnûn olsun ki, biz Leylâyız rindâne (3)

Dalma tevekküle gel bak bizim hoş âlemimize  
Eseriz zülfü teline bad-ı sabâyız rindâne (4)

Cem olurlar hep bir yere dem ile devrân eylerler  
Nûş ederler destimizden cam-ı sekpayız rindâne (5)

Gerçi Dâimî ne kadar olsa payesine azim  
Bir kere çeşmini süzse kuluz gedâyız rindâne” (6), (Orhan, 1999: 397)

### 6.2.2. Bu Ne Devrândı

“Gene arzu yar eyledi, gönül azmi cânândır  
Dîdâre âşık olanın kisb-ü kar-ı cevlandır (1)

El kaldırıp men Hudâ’dan bir dilek diler iken  
Tersine döndü çarkımız bilmem bu ne devrândır (2)

Lokman olsa aciz kalır dermân için derdime  
El vurma tabip el vurma ciğerim büryândır (3)

Bilmem bu ne hararettir yandı dilim damağım  
Söyleyin o yâre gelsin ahirimiz virândır (4)

Ölür isem yar yanında ölem bari gâm değil  
Çünkü o yârimin koynu bana bezm-i gülşândır (5)

Dâimî de minnet etmez feleğe bir cân için  
Gel sarılıp da yatalım bu da böyle bir andır” (6), (Orhan, 1999: 406)

### **6.2.3. Âşk ile Uyandı**

“Öyle bir âşık oldum ki bütün azalarım yandı  
Anamdan doğduğum anda rûhum âşk ile uyandı (1)

Öyle giriftar oldum ki âşk beni derbeder etti  
Öyle bir hale geldim ki gören beni mecnûn sandı (2)

Öyle bir derde düştüm ki bu dert beni kül eyledi  
Öyle bir zâr eyledim ki gözyaşını aktı bulandı (3)

Öyle bir güzel sevdim ki vaz gelmemin imkânı yok  
Öyle bir cemâl gördüm ki gönlüm rûhuyla boyandı (4)

Dâimî âşk ikliminde şu cihânda bedelin yok  
Öyle bir feryâd ettin ki feryâdın arşa dayandı” (5), (Orhan, 1999: 406)

### **6.2.4. Ancak ki Dost Olan Çeker Sohbetimi Nâzımı**

“Rind-i meşrep olmuşam kimse bilmez özümü  
Vakıf-ı esrâr olanlar güş eylesin sözümü (1)

Şem-i rûhsarı dildare ehl-i uşşak olmuşam  
Uyanıp hali gafletten açagördüm gözümü (2)

Bizim bezm-i hakikatta ne kar olur ne baran  
Güzümü bahar eyledim bahar ettim gözümü (3)

Cânâne-yi şikâr etmek imiş kasti uşşakın  
Bu manayı fehmedenler izlesinler izimi (4)

Bir gün zevge-yi sur olup göçünce kervanımız  
Arasalar da cihânda bulamazlar tozunu (5)

Ey Dâimî sen daim ol fehmeyle cânâneyi  
Ancak ki dost olan çeker sohbetimizi nazımı” (6), (Orhan, 1999: 398)

### **6.2.5. Anlat Halimi**

“Yürü bad-ı saba yürü anlat halimi  
Yolun uğrar ise o dildara anlat halimi (1)

O da benim için acep âh çekip ağlar mola  
Ne hâldedir o zülf-ü peykare anlat halimi (2)

Ser çekip arş-ı alaya erişti âhûzarım  
Dil mülkünde olan sahip şare anlat halimi (3)

Tek turnayım pençe-i şahinden ederem lerzan  
Gariban yetimem o dildara anlat halimi (4)

Erdirsin inâyetini bencileyin gedâya  
Şah-ı Merdân Hayder-i Kerrar’a anlat halimi (5)

Oldur cümle âşıkânın hem kutbü hem sertacı  
Sahip Kerem, hazret-i Hünkâr’a anlat halimi (6)

Duş olmuşam kurtuluş yok kemendi âşka nidem  
Bağ-ı vahdet bülbül-ü gülzâre anlat halimi (7)

Dâimî'yim artık yeter hasretini çektiğim  
Merhameti yok mu leb-i bale anlat halimi” (8), (Orhan, 1999: 399)

#### **6.2.6. Anlar Bizi**

“Biz âşıkız âşk ehliyiz ârifan anlar bizi  
Zümre-i âşkız sen sanma gafilan anlar bizi (1)

Biz o hakikat Kaf'ının ankasıyız erenler  
Çar köşeye hükmeyleyen Süleyman anlar bizi (2)

Dört kapıdan kırık makamdan içredir esrârımız  
Safi kalbi selim olup zernişân anlar bizi (3)

Biz bülbülüz bağ-ı vahdet içredir feryâdımız  
Gülün kıymetin fehmeden bağıban anlar bizi (4)

Bizim âşıklar indinde kelâmettir keramet  
Sülb-i resul nesl-i Ali Tahiran anlar bizi (5)

Biz o mârifet mülkünün gülüyüz gülşânıyız  
Fânîde terk-i can olup dervişan anlar bizi (6)

Dâimî de yâr elinden mest-ü mudan oldu bil  
Âşk ile derbeder olup perişan anlar bizi (7)” (Orhan, 1999: 400)

#### **6.2.7. Hakk'ı Arama Uzakta Yakınında İnsana Bak**

“Gel ey sofu şu devr-i âlem içinde devrâna bak  
Hakk'ı arama uzakta yakınında insana bak (1)

Sen bu namazı niyazı âşka tebdil eder isen  
Sana gönül kâsesinden gelir dolu peymâne bak (2)

Dost sıfat-ı âşıkârdır sevda yolu bir hikmettir  
Bağlan bir güzel mürşide nehir isen ummâna bak (3)

Yırtıp riyâ perdesini âşka gönül veren cânlar  
Hercaiye gönül verme sen sendeki cânâna bak (4)

Evet, ben bir âşk ehliyim ehline olmuşum bende  
Gir gönüller pazarına pazar eyle sen sana bak (5)

Âşık olanların neden gitmez derd ile elemi  
Geldim dostu göremedim talihimde noksana bak (6)

Dâimî uyan uykudan at bu körlük giysisini  
Sakın hürâfaya kanma sen bu ilmi zamana bak” (7), (Orhan, 1999: 313)

#### **6.2.8. Nefs-i Şeytanın**

“Kişi ben talibim dersin kani senin nişânın  
Bülbül uçmuş gonca solmuş bak nic’olmuş gülşânın (1)

Bak fehmeyle men-arefe cân perdesin ref eyle  
Ki gelsin Şah-ı Semavat olsun aziz mihmanın (2)

Gel beri ey câhil sofu müpte-i darül fenâ  
Vaktinde menzile ulaş yorulmasın kervanın (3)

İnanıgil sen dünyaya etme beyhude heves  
Mevt-i feleğe zebundur ahir senin encamın (4)

Eyleme iblise ikram pak eyle kalp evini  
Ki olsun Şah-ı Vilâyet Hakk’a giden burhanın (5)

Öyle bir dosta dost ol ki uğruna cân besleye  
Ki ehline sofrayı aç zayi olmasın nânın (6)

Dâimî sen seni düşün mülküne Süleyman ol  
Senide yoldan saptırır senin nefs-i şeytanın” (7), (Orhan, 1999: 401)

### **6.2.9. Özbe Yâri Gönlümün**

“Ben aşığım durmaz artar âhûzar-ı gönlümün  
Bilmem acep ne haldedir intizar-ı gönlümün (1)

Şeydâlanmış durmaz gezer âh ile figân ile  
Gece gündüz yâr iledir her pazar gönlümün (2)

Lamekânem men âlemde âşk-ı cevlan ederem  
Ne bir cay-i bünyadı var ne kararı gönlümün (3)

Saklarım derdimi cânda tabip bilmez derdimi  
Meğerse derdimden bile özbe yâri gönlümün (4)

Ben seni sevdim seveli dinle ey hüsnü melek  
Yıkıldı kenc-i virâne döndü şâr-ı gönlümün (5)

Dâimî de avcı olmuş arar özbe avını  
Kaybettim gitti elden öz şikârı gönlümün” (6), (Orhan, 1999: 403)

### **6.2.10. Özünü Dost Pazarında Satan Ârif Olurmuş**

“Terk eyleyip gill-u gışı atan ârif olurmuş  
Özünü dost pazarında satan ârif olurmuş (1)

Râh-i müstakim sırrına ermesi pek güç olur  
Nokta-ı birlikten hisse kapan ârif olurmuş (2)

Adâletli sultân olur, adâletsiz hıyânet  
Varıp künh-ü virânını yapan ârif olurmuş (3)

Pend-i şaha pendolmayan virânı haybet olur  
Bir mürşidin demanını tutan ârif olurmuş (4)

Dâimî'yim sen sana bak, âlem ile ne pazar  
Hevas olup bahri âşka batan ârif olurmuş" (5), (Orhan, 1999: 255)

### 6.2.11. Derdime Lokman Ağlar

"Ben yareliyim zarımdan şu bütün cihân ağlar  
Bülbül oldum efkârımdan bağ ile bağban ağlar (1)

Ben bir bahtı kareliyem kara bahtım şen olmaz  
Yâr değil bana yâr değil bu çarkı devrân ağlar (2)

Dâimî tabîbe vardım yaremi sarmak için  
Saramaz yaremi tabip derdime lokman ağlar" (3), (Orhan, 1999: 404)

### 6.2.12. Gaziler

"Gene leşkeri gâm geldi gâmhaneyiz gaziler  
Cân u dilden şem-i âşka pervâneyiz gaziler (1)

Gâhi düşer badi âşka mest olur bahr-i gönül  
Gâhide layk-i cân olup mestâneyiz gaziler (2)

Şimdi halvet köşeleri oluptur meskanımız  
Terk etti nam u nişânı virâneyiz gaziler (3)

Felek bizi zebun etti bir çeşm-i mestaneyiz  
Kayıbettik aklımızı divâneyiz gaziler (4)

Galenbend etti o zâlim yed ile payimizi  
Ancileyin naşı değil, saf haneyiz gaziler (5)  
Dâimî'yiz sabrederiz vakti gelirse hemen  
Çak ederiz sinesini tiraneyiz gaziler" (6), (Orhan, 1999: 405)

## SONUÇ

Halk şairleri; geleneğin yaratıcısı, icracısı, taşıyıcısı gibi misyonları üzerlerinde taşıyan, diğer insanlardan belli konularda farklılıkları olan sanatkâr ruhlu, hassasiyetlerini yüreğinde hisseden, kültürel unsurları bünyesinde taşıyıp çağına ve geleceğe ışık tutan insanlardır. Âşık Dâimî de tüm bu sıfatları üzerinde toplayan bir halk âşığıdır.

Eserimize Âşık Dâimî'nin yaşadığı çağı tanıyıp şiirlerine ulaşmak gayesiyle Erzincan'ın tarihi, coğrafi, sosyo-kültürel yönü ile başlangıç yapıldı. Erzincan'ın Âşıklık geleneği ve bu geleneğin içinde yer bulan Âşıkları tanımak suretiyle Âşık Dâimî'nin sanat hayatına ışık tutmaya çalışıldı.

Yöresel anlamda Malatya Arguvan, Sivas Emlek, Erzincan Tercan âşıklık geleneği üçgeninden beslenen âşığın, bölgede var olan ocaklık geleneğinin de bir temsilcisidir. Mürşit-talip ilişkisini canlı tutup eşraf illere kadar bu geleneğin icracısı olması âşığın sosyal ve kültürel muhitine çalışmada değinmemize neden olmuştur.

Çalışmaya Âşık Dâimî'yi daha iyi tanıyabilmek amacıyla saha araştırması ile başlanmıştır. Erzincan Kemah, Tercan ilçeleri; Gümüşhane Şiran ilçesi, Ankara Çankaya semti, İstanbul Avcılar semti, Nevşehir Hacıbektaş ilçesi, saha araştırmasının yoğun olarak yapıldığı yerlerdir. Ardından aile çevresi ile derleme çalışmalarına geçilmiş, Âşık Dâimî'nin bilinmeyen bazı şiirlerinin ortaya çıkmasına katkı sağlanmıştır. Araştırmamız Ankara Milli Kütüphane, Ankara TRT Türk Halk Müziği dairesi ile devam etmiş, elde edilen her belge ve bilgi kayıtlara geçirilmiştir. Erzincan Kültür Müdürlüğü ve Erzincan Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğretim görevlilerinden âşığımızın çağına ait gazete ve dergilere ait kıymetli vesikalardan bilgiler toplanmış, bu bilgiler çalışmamıza aktarılmıştır.

Çalışmamızın en önemli safhalarından biri TRT olmuştur. Eserleri ile halkının duygularına tercüman olmuş âşığın TRT müzik repertuarında kaynak şahıs ya da icracı şeklinde kayıt düşülen eserleri incelenmiştir. Yine MESAM kayıtlarında âşığın şiir külliyatını görme bakımından bize kaynak olmuştur. Eserlerinin telif hakkının ailesinde bulunması, Âşık Dâimî'nin yaşadığı yıllarda kendi müzik evinin olması, araştırmamızda bize kolaylık sağlayan bir unsur olmuştur. Ancak yaşadığı



dönemde gerek arkadaş sohbetlerinde irticalen söylediği türküler, gerek cem törenlerinde bir Alevi dedesi hüviyetiyle söylediği deyişler, gerekse 1980 darbesi sonrası eşinin razı olmaması ve direnmesine rağmen sobaya atıp yaktığı şiirler âşığımız ile yitip gitmiş hazînelerdir.

Âşık Dâimî sanatsal bağlamda ilk eğitimini ailesinden almıştır. Başlangıçta dedesi olmak üzere ailenin geri kalanlarının Alevi-Bektaşî Türk Halk Müziği ekseninde beslediği bu kültür Âşık Dâimî'nin kültürel yönünün oluşmasına katkı sağlamıştır. Âşık Dâimî'nin dedesi Dursun Dede ve amcası Yusuf Dede kültürel yönünün oluşmasına katkıyı sağlayacak ilk tohumu atan kişilerdir. Bu tohumu fidan haline getirip olgunlaşmasına katkı sağlayan kişi Âşık Dâimî'nin ustası olacaktır. Âşığın memleketinde yaşadığı yıllarda Erzincan Mütini (Gümüştarla Köyü) köyünde meskûn olan Eyüp dede âşığın gelişimine olumlu bir etki bırakacaktır. Yaşadığı çağda sanatı ile nam salmış, eserleri ve kişiliği ile birçok sanatçıya ders vermiş, birçok halk müziği icracısını etkilemiş bu zatın kültürel-sanatsal olgunluğa ulaşmasında elbetteki tek bir kişinin rol oynaması imkânsızdır. Ancak Âşık Dâimî'nin ustası olarak bir isim telaffuz etmemiz gerekecekse bu isim Eyüp Dede'dir. Erzincanlı bir diğer değerimiz, usta ozanımız Âşık Davut Sular'nin, ozanımızın ustası olduğu yönündeki yanlış algı umarız ki bu çalışmayla ortadan kalkacaktır.

Tezin hacmen önemli bir kısmı da Âşık Dâimî'nin sanatı yönüne verilmiştir. Âşığın kültürel, sanatsal yönünü görebilmek amacıyla yaşadığı dönemin tarihi, sosyal ve kültürel yönleri işlenmiş, kendisinden sonra aynı kültürel muhitte yaşayan, takipçileri niteliğindeki âşıklara ve yorumculara değinilmiştir. Âşık Dâimî'nin değinilmesi gereken en önemli özelliklerinden biri kaynak şahıs özelliğidir. Küçük yaştan beri yöresine ait eserleri çalıp söyleyen, anonim ezgilerle birlikte usta mallarını seslendiren ozan, kendine özgü bir şekilde yarattığı eserlerle birlikte gerek yöresel gerek ulusal düzeyde hâtırılmakta güçlük çekilen şiirleri kültürel belleğinde saklayarak çok geniş bir repertuvara kaynaklık etmiştir.

Âşık Dâimî'nin şiirleri ahenk ve şekil özellikleri yönüyle incelenmiş, şiirlerinin tümü tür bakımından tasnif edilmiştir. Konu bağlamında da tasnife tutulan bu eserlerden hareketle Âşık Dâimî'nin değişik tür ve konularda şiir söylediği görülmüştür. Şiirlerinin bir diğer özelliği de divân şiirinin en bilinen nazım şekli

gazel tarzında yazdığı eserlerdir. Hece ölçüsü ile yazdığı koşma nazım şeklinin yanında divân şiiri nazım şekliyle yazılıp arûz ölçüsü kullanılmayan eserler Dâimî'nin nazım şekilleri bakımından kendini yetiştirdiğinin bir göstergesidir.

Hayatına, kişiliğine, sanatına bütün olarak bakıldığında Âşık Dâimî'nin Alevi-Bektaşî tasavvufî yönünün ve bu olgun hayatın derinliğini görmek mümkündür. Gerek il içine gerekse il dışına yapmış olduğu geziler Âşık Dâimî'yi yerellikten alıp ulusallığa taşımıştır. Kişiliğinin oluşmasında bir öge olan dini inancın, sığ bir Alevi-Bektaşî düşünsel yapısı olmadığı ve Alevilik dışındaki fikirlere kapalı olmamasıyla ispat etmektedir. Hemen hemen her sosyal içerikli şiirindeki barış vurgusu, mezhepçi olmayan duruşu, ayırıcı olan düşüncelere ve kişilere yönelik saldırgan hali Âşık Dâimî'yi Alevi-Bektaşî dedesi olma bilicinden alıp evrensel bir hümanist ideolojisine götürmüş ve Âşık Dâimî'nin halk nazarında sempatik olmasını sağlamıştır. Yaşadığı coğrafyanın dışında tanınması da ona farklı bir yön vermiş, Âşık Dâimî'yi “gezgin âşık” yapmıştır.

Araştırma ve derleme safhasından sonra ele geçirilmiş bilgiler ışığında, âşıklık geleneğinin birçok özelliğini üzerinde taşıyan Âşık Dâimî'nin hayatının farklı noktalarına temas edilip sanatı, kültürel aktarıcılığı, kaynak malzemedeki repertuarı, Alevi-Bektaşî erkânı ile ilgili tasavvufî şiirleri, müzikal alanındaki çalışmaları ile Âşık Dâimî'nin bilim dünyasındaki yeri tespit edilmiştir.

## KAYNAK ŞAHISLAR

1.

Adı : Yadigâr Aydın

Soyadı : Orhan

Doğum Tarihi : 1951

Yaşadığı yer : Ankara / Çankaya

Eğitim Durumu : Lise

Mesleği : Ev hanımı

2.

Adı : Ali Naki

Soyadı : Aydın

Doğum/Ölüm Tarihi :1954-2019

Yaşadığı yer : İstanbul / Avcılar

Eğitim Durumu : Lisâns

Mesleği : Diş Hekimi

3.

Adı : Enver

Soyadı : Eroğlu

Doğum Tarihi : 01.01.1975  
Yaşadığı Yer : Erzincan / Kemah, Yağca Köyü  
Eğitim Durumu : Lise  
Mesleği : Çiftçi

4.

Adı : Hüseyin  
Soyadı : Terkyurt  
Doğum Tarihi : 1954  
Yaşadığı Şehir : Ankara  
Eğitim Durumu : Lise  
Mesleği : Emekli

5.

Adı : Gülsüm  
Soyadı : Aydın  
Doğum/Ölüm Tarihi : 1929-2019  
Yaşadığı Şehir : Erzincan / Tercan  
Eğitim Durumu : İlkokul  
Mesleği : Ev Hanımı

6.

Adı : Hasan  
Soyadı : Budak  
Doğum Tarihi : 01.01.1966  
Yaşadığı Şehir : Erzincan / Merkez  
Eğitim Durumu : İlkokul  
Mesleği : Emekli (Alevi Dedesi)

7.

Adı : Bayram  
Soyadı : Bakar  
Doğum Tarihi : 05.04.1949  
Yaşadığı Şehir : Erzincan / Tercan, Karahüseyin Köyü  
Eğitim Durumu : İlkokul  
Mesleği : Emekli

## KAYNAKLAR

- Akalın, L. Sami. (1972). *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Varlık Yay.
- Akarpınar, R. Bahar-M. Arslan. (2004). “*Tekke-Tasavvuf Edebiyatı*” *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Alptekin, Ali Berat. (2004). *Âşık Veysel Türkü Türkü Çağırırız*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Artun, Erman. (2001). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Artun, Erman. (2002). *Dini-Tasavvufi Halk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Arvas, Abduselâm. (2015). *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, Yıl: 2015, Sayı:74, 201-202.
- Âşkun, Vehbi Cem. (1956). *Terzi Baba ve Erzincan'ın Mutasavvıf Şâirleri*. Balıkesir.
- Batur, Suat. (1998). *Açıklamalı-Örnekli Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Bilgiseven, A. Kurtalan. (1995). *Genel Sosyoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Birdoğan, Nejat. (1972). *Beyhanî Hayatı ve Deyişleri*. İstanbul: Gencay Matbaası.
- Boy, Hüseyin. (2007). *Alevilik Tâlip Üzerine Kurulan Yol (Hakk'ın Emri Rızası Başköylü Seyyid Hasan Efendi)*. Ankara: Yurt Kitap-Yayın.
- Büyük Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: TDK Yay.
- Ceylan, Ömür. (2000). *Tasavvûfî Şiir Şerhleri*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Çeçen, Anıl. (1984). *Kültür ve Politika*. İstanbul: Hil Yayınları.

Çoltuksöken, Yusuf. (1992). *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Cem Yayınları.

Dedebaba, Bedri Noyan. (1999). *Bütün Yönleriyle Bektaşilik-Alevilik*, C.4, Ankara: Ardıç Yayınları.

Demirci, Mehmet. (2002). *Müslüman Türklerde Tasavvûf*, Türkler, C.5, S.490. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Devellioğlu, Ferit. (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, Cem. (1999). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: AKDTK Yüksek Kurumu TDK yayınları.

Dizdaroğlu, Hikmet. (1969). *Halk Şiirinde Türler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Ertuğrul, Ahmet. (2005). *Edebi Kavramlar Sözlüğü*. İstanbul: Zambak Yay.

Erzincan İl Yıllığı. (1973). Erzincan.

Efendi, Seyyid Mustafa Rasim. (2008). *Tasavvuf Sözlüğü*. (Islahat-ı İnsan-ı Kâmil). İstanbul: İnsan Yayınları.

Eyicil, Handân Aydın. (2000). *Erzincanlı Âşık Ahmet Cemil'in Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisâns Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Günay, Umay. (1990). *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Güzel, Abdurrahmân-Torun Ali. (2012). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Güzel, Abdurrahmân. (1999). *Dini-Tasavvûfi Türk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Hacı Bektaş Veli Kültür Derneği. (2012). *Âşık Dâimî Anısına 2. Uluslararası Halk Ozanları Hacıbektaş Buluşması*. Ankara: Hacı Bektaş-ı Veli Kültür Derneği Yayınları.

İpekten, Haluk. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Arûz*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kara, Mustafa. (1990). *Tasavvûf ve Tarikatlar Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Karaalioğlu, S. Kemâl. (1975). *Edebiyat Terimleri Kılavuzu*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.

Karadeniz, Bekir. (2007). *1900'den 2000'e kadar Halk Şiiri*. Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.

Kaşgarlı Mahmut. (1985). *Divânü Lügati't Türk Tercümesi* (Çev. Besim Atalay). Ankara. TDK.

Kaya, Doğan. (1999). *Âşık Şiirinde Ayakla İlgili Problemler*. Türklük Bilimi Dergisi. S. 8, Sivas, s. 335-348)

Kaya, Doğan. (2003). *Âşık Edebiyatına Giriş*. Bişkek: Kazakistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları.

Korkmaz, Esat. (2003). *Ansiklopedik Alevilik-Bektaşilik Terimler Sözlüğü*. İstanbul: Ant Yayınları.

Korkmaz, Esat. (2003). *Ansiklopedik Alevilik-Bektaşilik Terimler Sözlüğü*. İstanbul: Anahtar Kitabevi.

Korkmaz, Esat. (2005). *Ansiklopedik Alevilik-Bektaşilik Terimler Sözlüğü*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Köprülü, Mehmet Fuat. (2003). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Köseoğlu, Nevzat. (1992). *Milli Kültür ve Kimlik*, İstanbul: Ötüken Yayınları.



Ocak, Ahmet Yaşar. (1992). *Bektaşilik. TDV İslam Ansiklopedisi, C.5.*, İstanbul.

Ocak, Ahmet Yaşar. (1996). *Alevilik ve Bektaşilik Hakkındaki Son Yayınlar Üzerine Genel Bir Bakış ve Bazı Gerçekler. Türk Sufiliğine Bakışlar.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Ocak, Ahmet Yaşar. (2009). *Alevi ve Bektaşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Ocak, Ahmet Yaşar. (ed.). *Geçmişten Günümüze Alevilik-Bektaşilik Kültürü.* Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2009, s.19.

Oğuz, M. Öcal. (1995). *Azerbaycan ve Türkiye sahasında Âşık Edebiyatının 16. Yüzyılına Dair, İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri,* Ankara, s.423-433.

Oğuz, M. Öcal. (2001). *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Oğuz, M. Öcal v.d. (2006). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı.* Ankara: Grafiker Yayınları.

Onay, Ahmet Talat. (1996). *Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i,* (hzl. Cemâl Kurnaz), Ankara: Akçağ Yayınları.

Orhan, Yedigâr Aydın. (1999). *Âşık Dâimî Hayatı ve Eserleri.* İstanbul: Can Yayınları.

Önal, Mehmet. (2011). *En Uzun Asrın Edebiyatına Teorik Bir Yaklaşım-II,* İstanbul: Akçağ Yayınları.

Öz, Baki. (1997). *Bektaşilik Nedir? (Bektaşilik Tarihi).* İstanbul: Der Yayınları.

Öz, Baki. (2001). *Alevilik Nedir? (Bektaşilik Tarihi).* İstanbul: Der Yayınları.

Özcan, Hüseyin. (1998). *Hallac-ı Mansûr ve Mansûrnâme*. Yayımlanmamış Lisân Tezi, Gazi Üniversitesi, GEF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü(Danışman: Prof. Dr. Abdurrahmân GÜZEL), Ankara.

Özcan, Hüseyin. (2003). *Alevi-Bektaşî Kültürüne Bakışlar Canların Nefsinden*. İstanbul: Horosan Yayınları.

Özdemir, Erdem. (2013). *Âşık ve Ozan Kavramının Günümüz Türkiye'sinde Müzikal ve Edebi Yönden Tanımlanması*. Akademik Bakış Dergisi. Yıl: 2013, Sayı:34, 3-4.

Özkırımlı, Atilla. (1998). *Alevilik-Bektaşîlik*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Özmen, İsmail. (1994). *Alevi-Bektaşî Şiirler Antolojisi*. Ankara: Saypa Yayınları.

Pala, İskender. (2004). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Pasin, M. Hidâyet-Çelik, Vedat. (1962). *Erzincan Tarihi, Coğrafyası, Folkloru*. Kardeş Matbaası.

Rayman, Hayrettin. (1996). *Karacaoğlan'ın Şiirlerinde Ahenk*. Ankara. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Sağır, Mukim. (1995). *Erzincan Yöresi ve Ağızları*. Ankara: TTK.

Sakaoğlu, Saim. (2002). "Varsağı mı Sekizli Koşma mı?", Uluslararası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultayı Bildirileri 26-28 Mayıs 2000, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 619-640.

Sezgin, Abdülkadir. (1990). *Hacı Bektaş-ı Veli ve Bektaşîlik-Alevilik Üstüne Ne Dediler*. İstanbul: Ant Yayınları.

Şahin, Halil İbrahim. (2013). *Balıkesir Çepni Kültürü*. Ankara, Altınpost Yayınevi.

Şemsettin Sami (1317) / (1985). *Kamus-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şener, Cemâl. (1997). *Şaha Doğru Giden Kervan Alevilik Nedir*. İstanbul: Şahkulu Külliyesi Vakfı Yayınları.

Taş, Fahri-Turhan, Salih. (2004). *Erzincan Türküleri 1-2*. Ankara.

Toksoy, Nurcan. (2007). *Halkevleri –Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak–*, Ankara, Orion Yayınevi.

Türk Dili Kurumu. (2005). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.

*Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (1997), C. 1, İstanbul.

*Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (1989), C.2, İstanbul.

Uludağ, Süleyman. (2012). *Tasavvuf Terimler Sözlüğü*. Kabalcı Yayıncılık: İstanbul.

Yağız, Süleyman. (1991). *İşte Bizim Mahzûni*. İstanbul: Hasat Yayınları.

Yaman, Ali. (2007). *Alevilik ve Kızılbaşlık Tarihi*. İstanbul: Nokta Kitap Yayınları.

Yaman, Mehmet. (2009). *Alevilik ve Bektaşilikte Kerbelâ Mâtemi. Geçmişten Günümüze Alevilik-Bektaşilik Kültürü*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.

Yardımcı, Mehmet. (1986). “*Âşık Davut SULARÎ Hayatı, Sanatı, Şiirleri ve SULARÎ ile Son Sohbet.*”, Erciyes Dergisi, Sayı 105. Kayseri.

Yardımcı, Mehmet. (2002). *Başlangıçtan Günümüze Türk Halk Şiiri*. Ankara: Ürün Yayınları.

Yavuz, Erdem. (2012). *Erzincan'da İdari ve Siyasi Hayat (1923-1960)*. Basılmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Yıldız, Harun. (2004). *Alevilerde Dedelik Kurumu*. Ergin, Havvâ ve E. İsmail. (Editörler). *Alevilik*. İstanbul. Kitap Yayınları. ss. 312-324.

Yılmaz, Güneş. (2006). *Davut Sularî ve Ozanlık Geleneği İçindeki Yeri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisâns Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

*Yurt Ansiklopedisi*. (1982). Erzincan, Cilt 4, İstanbul.

Zaman, Süleyman. (2008). *Derinliklerin Ozanı Âşık Dâimî (Yaşamı, Felsefesi ve Şiirleri)*. İstanbul: Can Yayınları.

Ziya Gökalp (2006). *Türkçülüğün Esasları*, Ankara: Elips Yayınevi.

## YARARLANILAN GENEL AĞ SAYFALARI

1. [http:// www.hbektas.gazi.edu.tr](http://www.hbektas.gazi.edu.tr) [Erişim tarihi: 20 Temmuz 2015]
2. [http:// www.erzincan.gov.tr/tarih.htm](http://www.erzincan.gov.tr/tarih.htm) [Erişim tarihi: 10 Temmuz 2016]
3. [http:// www.mehmetyardimci.com/akademikyazilar.htm](http://www.mehmetyardimci.com/akademikyazilar.htm) [Erişim tarihi: 1 AĞustos 2014]
4. [http:// www.sariyerbel.tr/](http://www.sariyerbel.tr/) [Erişim tarihi: 20 Mayıs 2016]
5. [http:// www.mkutup.gov.tr/tr/](http://www.mkutup.gov.tr/tr/) [Erişim tarihi: 8 Temmuz 2014]
6. [http:// www.notaarsivleri.com/](http://www.notaarsivleri.com/) [Erişim tarihi: 24 Temmuz 2014]
7. [http:// www.hacibektas.net/](http://www.hacibektas.net/) [Erişim tarihi: 24 Temmuz 2015]
8. [http:// www.mesam.org.tr/eser-arama](http://www.mesam.org.tr/eser-arama) [Erişim tarihi: 24 Haziran 2015]
9. Trt. [http:// www.trtnotaarsivi.com/thm\\_arama.php](http://www.trtnotaarsivi.com/thm_arama.php). [Erişim tarihi: 24 Temmuz 2014]
10. Yardımcı, Mehmet.(2012). “Geçmişten Günümüze Ozanlık Geleneği ve Bu Süreçte İletişim Araçlarının Rolü [http:// www.mehmetyardimci.com/akademikyazilar.htm](http://www.mehmetyardimci.com/akademikyazilar.htm) adresinden alınmıştır. [Erişim tarihi: 2 AĞustos 2012]

## EKLER

### 1. Âşık Dâimî'nin TRT Türk Halk Müziği Müzik Repertuarına Kaynak Kişi Olarak Girmiş Eserleri

Âşık Dâimî'nin kaynak kişi olarak yirmi iki eserin TRT Müzik arşivine girdiğini tespit ettik. Bu eserler şunlardır:

Repertuar No	Ezgi adı	Kaynak Kişisi	Derleyen	Yöresi
13	Seherde Bir Bağa Girdim	Âşık İsmail Aydın	Nidâ Tüfekçi	Erzincan/Tercan-
57	Ezel Bahar Olmayınca	Âşık İsmail Aydın	TRT İst. Rad. THM Md.	Erzincan/Tercan-
662	Âşıklar Neylesin Seni	Âşık İsmail Aydın	Muzaffer Sarısözen	Erzincan/Tercan+
900	Seyyâh Olup Ayrı Düştüm Elimden	Pîr Sultân Abdal	Âşık İsmail Aydın (Dâimî)	Erzincan/Tercan-
2303	Dostun Bahçasına Bir Hoyrat Girmiş	Âşık İsmail Aydın	TRT İst. Rad. THM Md.	Erzincan/Tercan-
2468	Bir Seher Vaktinde İndim Bağlara	Âşık İsmail Aydın	TRT İzmir Rad. THM Md.	Erzincan/Tercan+
2500	Eşrefoğlu Al Haberi	Âşık İsmail Aydın	TRT İzmir Rad. THM Md.	Erzincan/Tercan-
2649	Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım	Âşık İsmail Aydın	Mine Yalçın	Erzincan/Tercan+
2774	Geçti Gitti Vatanına Yurduna	Âşık İsmail Aydın	Ali Rıza Gündoğdu	Erzincan/Tercan-
3038	Bugün Ben Güzele Vardım	Âşık İsmail Aydın	Nidâ Tüfekçi	Erzincan/Tercan-
3131	Ey Şahin Bakışlım (Dem Geldi Semahı)-	Âşık İsmail Aydın	Nidâ Tüfekçi	Erzincan/Tercan
3190	Menzil Almak İster İsen	Âşık İsmail Aydın	Turan Engin	Erzincan/Tercan+
3404	Ela Gözlü Pîrim Geldi	Âşık İsmail Aydın	Şenel Önalı	Erzincan/Tercan-
3652	Bunca Kahrı Bunca Derdi	Âşık İsmail Aydın	Plaktan Yazıldı	Erzincan-
3764	Sevdiğim Yüzünden Kaldır Nikabı	Âşık İsmail Aydın	TRT. Müzik Dai. Başk. THM Md.	Erzincan/Tercan+
3769	Bugün Cânân Bize Geldi	Âşık İsmail Aydın	TRT. Müzik Dai. Başk. THM Md.	Erzincan/Tercan+
3787	Gitme Turnam Gitme Nerden Gelirisen	Âşık İsmail Aydın	Adnan Ataman	Erzincan/Tercan-
4005	Gönül Ne Gezersin Seyrân Yerinde	Âşık İsmail Aydın	Plaktan Yazıldı	Erzincan/Tercan-
4070	Kainatta Bir Zerreyim	Âşık İsmail Aydın	Banttın Yazıldı	Erzincan/Tercan+
4078	Sabah Namazında Kalktım Kozandan	Âşık İsmail Aydın	Banttın Yazıldı	Erzincan/Tercan-
4144	Coşar Koç Yiğitler	Âşık İsmail Aydın	TRT. Müzik Dai. Başk. THM Md.	Erzincan/Tercan+
4150	Bugün Bize Pîr Geldi	Âşık İsmail Aydın	TRT. Müzik Dai. Başk. THM Md.	Erzincan/Tercan-
4211	Şu Sinemde Yarelerim Sızılar	Âşık İsmail Aydın	Turan Engin	Erzincan/Tercan-

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR No: 13  
İNCELEME TARİHİ : 7. 6. 1970  
2. İNCELEME TARİHİ : 1990  
YÖRE  
ERZİNCAN / Tercan  
KAYNAK KİŞİ  
Âşık İSMAIL DAİMİ  
SÜRE : ♩ = 104

DERLEYEN  
NİDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ  
13. 10. 1969

NOTALAYAN  
NİDA TÜFEKÇİ

## SEHERDE BİR BAĞA GİRDİM

(SAZ - - - - -)

SE HER DE BİR BA ĞA GİR DİM  
BA ĞIN KA PU SU NU AÇ DİM  
SE HE RİN BÜL BÜ LÜ ÖT DÜ

SE HER DE BİR BA ĞA GİR DİM  
BA ĞIN KA PU SU NU AÇ DİM  
SE HE RİN BÜL BÜ LÜ ÖT DÜ

-2-  
SEHERDE BİR BAĞA GİRDİM

NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI  
SA YIN KI CEN NE TE DÜŞ DÜM  
ÖT DÜ DE MU RA DA YET Dİ

EL SUN DUM GÜL LE RİN DER DİM  
YÁ RI LE TEN HA BU LUŞ TUM  
TES LİM AB DAL YÜ KÜN TUT DU

NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI  
NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI  
NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI

NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI  
NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI  
NE BAĞ DUY DU NE BAĞ BAN CI

gizliçtürk

SEHERDE BİR BAĞA GİRDİM  
NE BAĞ DUYDU NE BAĞBANCİ  
EL SUNDUM GÜLLERİN DERDİM  
NE BAĞ DUYDU NE BAĞBANCİ

BAĞIN KAPUSUNU AÇDIM  
SAYIN KI CENNETE DÜŞTÜM  
YÁR İLE TENHA BULUŞTUM  
NE BAĞ DUYDU NE BAĞBANCİ

SEHERİN BÜLBÜLÜ ÖTTÜ  
ÖTTÜ DE MURADA YETTİ  
TESLİM ABDAL YÜKÜN TUTTU  
NE BAĞ DUYDU NE BAĞBANCİ

Not : Türkü boğmalı olarak tarama tezene ile özel bir biçimde çalınır.

BAĞBANCİ : Bağcı



TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR No : 57  
İNCELEME TARİHİ : 28. 1. 1973  
2. İNCELEME TARİHİ : 1990  
YÖRE  
ERZİNCAN / Tercan  
KAYNAK KIŞI  
Âşık DAİMİ  
SÜRE : 230

DERLEYEN  
TRT İSTANBUL RADYOSU  
THM MÜDÜRLÜĞÜ  
DERLEME TARİHİ

## EZEL BAHAR OLMAYINCA

NOTALAYAN  
YÜCEL PAŞMAKÇI

(SAZ

E ZEL BA HAR OL MA

YIN CA (SAZ KIR MI Zİ GÜL BİT MEZ

İ MİŞ (SAZ KIR MI Zİ GÜL BİT ME

YIN CE (SAZ DERT Lİ BÜL BÜL ÖT MEZ

-2-  
EZEL BAHAR OLMAYINCA

I MIŞ (SAZ - - - - -) BÜL BÜL HA VAS TI RÖT  
ME YE (SAZ - - - - -) SA RI LIP GÜL LE YAT  
MA YA (SAZ - - - - -) BAH ÇI VAN GÜ LÜ SAT  
MA YA (SAZ - - - - -) GÜL KÂD RI Nİ BİL MEZ  
I MIŞ (SAZ - - - - -) BAH ÇI VAN SAT MA BU  
GÜ LÜ EY YÂR EY YÂR BAH ÇI VAN SAT MA BU  
GÜ LÜ (SAZ - - - - -) HA RAM DIR PA RA Sİ  
PU LU (SAZ - - - - -) AĞ LAT MA DERT Lİ BÜL  
BÜ LÜ (SAZ - - - - -) GÖZ YA ŞI NI SİL MEZ

-4-  
EZEL BAHAR OLMAYINCA

YIN CA (SAZ - - - - - ) DOST KIY ME TIN BİL MEZ

I miş

ŞAHİN TURAB

EZEL BAHAR OLMAYINCA  
KIRMIZI GÜL BİTMEZ İMİŞ  
KIRMIZI GÜL BİTMEYİNCE  
DERTLİ BÜLBÜL ÖTMEZ İMİŞ

BÜLBÜL HAVASTIR ÖTMEYE  
SARILIP GÜLLE YATMAYA  
BAHÇIVAN GÜLÜ SATMAYA  
GÜL KADRİNİ BİLMEZ İMİŞ

BAHÇIVAN SATMA BU GÜLÜ  
HARAMDIR PARASI PULU  
AĞLATMA DERTLİ BÜLBÜLÜ  
GÖZYAŞINI SİLMEZ İMİŞ

BÜLBÜL GÜLE HAYRAN OLUR  
HAYRAN OLUR SEYRAN OLUR  
BAZI İNSAN GAFİL OLUR  
GAFİL ARIF OLMAZ İMİŞ

ŞAH HATAYIM ÖLMEYİNCE  
TENİM TURAB OLMAYINCA  
DOST DOSTTAN AYRILMAYINCA  
DOST KIYMETİN BİLMEZ İMİŞ

EZEL BAHAR : İlkbahar  
HAVASTIR : Heveslidir  
TEN : Çafı, beden  
TURAB : Toprak  
GAFİL : Dalgın, dikkatsiz  
ARIF : Bilen, bilgili, sezen

- 3 -  
EZEL BAHAR OLMAYINCA

The musical score consists of ten staves of music, each with a corresponding line of lyrics. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The lyrics are in Turkish and describe a scene of a woman in a garden. The lyrics are: I MIŞ (SAZ-...) BÜL BÜL GÜ LE HAY RAN; O LUR (SAZ-...) HAY RA NO LUR SEY RAN; O LUR (SAZ-...) BA ZI IN SAN GA FIL; O LUR (SAZ-...) GA FIL A RIF OL MAZ; I MIŞ (SAZ-...) ŞAH HA TA YI MÖL ME; YIN CE (SAZ-...) TE NİM TU RA BOL MA; YIN CA (SAZ-...) DOST DOST TAN AY RIL MA; YIN CA (SAZ-...) DOST KIY ME TIN BİL MEZ; I MIŞ (SAZ-...) DOST DOST TAN AY RIL MA.

I MIŞ (SAZ-...) BÜL BÜL GÜ LE HAY RAN  
O LUR (SAZ-...) HAY RA NO LUR SEY RAN  
O LUR (SAZ-...) BA ZI IN SAN GA FIL  
O LUR (SAZ-...) GA FIL A RIF OL MAZ  
I MIŞ (SAZ-...) ŞAH HA TA YI MÖL ME  
YIN CE (SAZ-...) TE NİM TU RA BOL MA  
YIN CA (SAZ-...) DOST DOST TAN AY RIL MA  
YIN CA (SAZ-...) DOST KIY ME TIN BİL MEZ  
I MIŞ (SAZ-...) DOST DOST TAN AY RIL MA

YÜRESİ  
TERCAN

DERLEME TARİHİ  
15.3.1982

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAİMİ

## AŞIKLAR NEYLESİN SENİ

NOTAYA ALAN  
MUZAFFER SARISÖZEN

SÜRE:

(♩=224)

(SAZ.....)

20

(SAZ.....)

A ŞIK LAR NEY  
(SAZ.....)

LE SİN SE Nİ BİR İS MİN VAR YA LAN DÜN YA

SAZ.....

A ŞIK LAR NEY LE SİN SE Nİ BİR İS MİN VAR

(SAZ.....)

YA LAN DÜN YA HA RA Mİ LER KOL KOL OL SUN

(SAZ.....) (SAZ.....)

ET SİN SE Nİ TA LAN DÜN YA

(SAZ.....)

(SAZ.....)

YAS A ĞAÇ LA RI KU RUT DÜN

(SAZ.....)

BUN CA CAN LA RI ÇÜ RÜT DÜN E Lİ NE GE

(SAZ.....) (SAZ.....)

GE Nİ YUT DÜN DEV EJ DER HA YI LAN DÜN YA

AŞIKLAR NEYLESİN SENİ  
(Sahife:2)

(SAZ.....)



(SAZ.....)



(SAZ.....) (SAZ.....)



DA İ Mİ KO NAN ÖÜ ÇÜ YOR

(SAZ.....)



BA HAR GEL Dİ GÜ LA ÇI YOR ÇİR KİN GÜ ZEL DEN KA

(SAZ.....) (SAZ.....)



ÇI YOR KAR GA LA RA KA LAN DÜN YA

(SAZ.....)



ÇİR KİN GÜ ZEL DEN KA ÇI YOR KAR GA LA RA KA LAN DÜN YA

—1—  
AŞIKLAR NEYLESİN SENİ  
BİR İŞİN VAR YALAN DÜNYA  
HARAMİLER KOL KOL OLSUN  
ETSİN SENİ TALAN DÜNYA

—2—  
YAS AŞAĞLARI KURUTDUN  
BUNCA CANLARI ÇİRÜTDÜN  
ELİNE GEÇENİ YUTDUN  
DEV ELDERHA YILAN DÜNYA

—3—  
DAİMİ KÖMAN GÖÇÜYOR  
BAHAR GELDİ GÜL AÇIYOR  
ÇİR KİN GÜZELDEN KAÇIYOR  
KARDALARA KALAN DÜNYA

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
THM REPERTUAR SIRA NO: 900  
İNCELEME TARİHİ: 10 /2/1975

YÖRESİ  
ERZİNCAN

KİMDEN ALINDIĞI

SEYYAH OLUP AYRI DÜŞTÜM  
(PİRSULTAN ABDAL'DAN)

DERLEYEN  
AŞIK DAİMİ

DERLEME TARİHİ  
10/11/1975

NOTAYA ALAN  
YÜCEL PAŞMAKÇI

SÜRESİ :

(SAZ.....)

SEY YAH O LUP AY RI  
DÜŞ TÜM E LİM DEN  
BA NA DA BİR KAN LI  
ZA LİM DE NOL DU  
KI Şİ BEN LİK İ LE  
DÜ ŞER BE LÂ YA BE LÂ  
ÇEK MEK BA NA Dİ LİM DE NOL  
DU Dİ LİM DE NOL DU

SEYYAH OLUP AYRI DÜŞTÜM  
(2)

Saz.....

HER A ĞA CİN KUR DU

Ö ZÜN DE NO LUR HER A

ĞA CİN KUR DU DA Ö ZÜN DE NO

LUR Kİ Şİ NİN KEM Lİ Ğİ

SÖ ZÜN DE NO LUR

E Lİ Çİ NAĞ LA YAN

GÖ ZÜN DE NO LUR



SEYYAH OLUP AYRI DÜŞTÜM  
(3)

The image shows a musical score for the song "SEYYAH OLUP AYRI DÜŞTÜM (3)". The score is written in a single system with ten staves. Each staff contains a melodic line in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The lyrics are written below the notes, with some words in all caps and some in lowercase. The word "SAZ" is written above the notes in several places, indicating the instrument. The lyrics are: "AĞ LA YAN GÖZ LE RİM SE LİN DE NOL DU SE LİN DE NOL DU PİR SUL TAN Pİ Rİ NİN DA ME NİN TU TAR... KOC YI GİT MEN Zİ LE GÜ NO LUR YE TER HA VA DA DUR NA LAR Çİ Ğ RI Şİ RÖ TER... Ö TEN TEL Lİ DUR NAM".

SAZ.....  
AĞ LA YAN GÖZ LE RİM SE LİN  
SAZ.....  
DE NOL DU SE LİN DE NOL DU  
SAZ.....  
SAZ.....  
PİR SUL  
SAZ.....  
TAN Pİ Rİ NİN DA ME NİN TU TAR...  
SAZ.....  
KOC YI GİT MEN Zİ LE  
SAZ.....  
GÜ NO LUR YE TER  
SAZ.....  
HA VA DA DUR NA LAR Çİ Ğ RI Şİ RÖ TER...  
SAZ.....  
Ö TEN TEL Lİ DUR NAM

SEYYAH OLUP AYRI DÜŞTÜM  
(6)

SAY ..... SERBEST ....

TE LİN DE NOL DU MİR Sİ SPİRİT AY ZAL O TEN TEL Lİ

TUR NAM TE LİN DE NOL DU HEY

(1)  
SEYYAH OLUP AYRI DÜŞTÜM ELİMDEN  
BANA DA BİR KANLI ZALİMDEN OLDU  
KİŞİ BİHOK İLE DÜŞER BELAYA  
BELLİ ÇOKER BANA DÜŞTÜM OLDU

(2)  
HER AĞACIN KURDU ÖZÜNDEN OLUR  
NİŞİN NEMLİĞİ SÖZÜNDEN OLUR  
EL İÇİN AĞLAYAN BÖZÜNDEN OLUR  
AĞLAYAN GÖZLERİM SELİNDEN OLDU

(3)  
PİR SULTAN PİRİNİN DÄMENİN TUTAR  
BÖC YİĞİT MENZİLİNE OLUR YETER  
HAVADA DURNALAR ÇİBİSİR ÖTER  
ÖYEN YELLİ DURNAM YELİNDEN OLDU HEY.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
THM REPERTUAR SIRA No: 877  
İNCELEME TARİHİ : 3. 2. 1975

DERLEYEN  
ARİF MEŞHUR

YÖRESİ  
REŞADİYE

## DOSTUN BAHÇESİNE BİR HOYRAT GİRMİŞ

DERLEME TARİHİ  
1974

KİMDEN ALINDIĞI  
FİKRİYE MEŞHUR

( PİR SULTAN ABDAL'DAN )

NOTAYA ALAN  
NİDA TÜFEKÇİ  
ARİF MEŞHUR

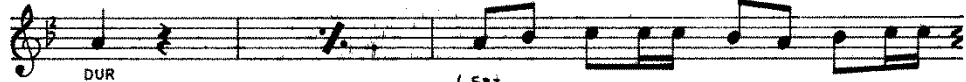
SÜRESİ :



DOS TUN BAH CE Sİ NE BİR HOY RAT GİR MİŞ  
BU MEY DAN DA SE Rİ Lİ DİR POS TU MUZ  
PİR SUL TA NAB DA LIM BA ŞİM DAN BAŞ LAR



KO RU DUR DA BEN Lİ BEN Lİ DİL BER KO RU  
ÇOK SÜ KÜR MEV LÂ YA BE CA NİM GÖR DÜK DOS TU  
İ Yİ Sİ Nİ KOR DA BE CA NİM KE Mİ Nİ TAŞ



DUR  
MUZ  
LAR

( Söz..... )



GÜ LÜ NÜ DE RER KEN DA LI Nİ KİR MİŞ  
BİR GÜN KA RA TOP RAK ÖR TER ÜS TÜ MÜZ  
BİN Çİ ÇEK TEN BİR KO VA NA BA LIŞ LER



KU RU DUR DA BEN Lİ BEN Lİ DİL BER KU RU  
ÇÜ RÜ DÜR DE " " " " " " ÇÜ RÜ  
A RI DIR DA " " " " " " A RI



DUR NE RE DE SİN DE DU DU DİL LİM NE RE DE  
DÜR " " " " " " " " " " " "  
DIR " " " " " " " " " " " "

-2-

DOSTUN BAHÇESİNE BİR HOYRAT GİRMİŞ  
(PİR SULTAN ABDAL'DAN DEYİŞ)



DİL BER KURU DÜR \_\_\_\_\_ CAN LAR KURUR \_\_\_\_\_  
" " ÇÜRÜ DÜR \_\_\_\_\_ " " ÇÜRÜ DÜR \_\_\_\_\_

-1-

DOSTUN BAHÇESİNE BİR HOYRAT GİRMİŞ  
KURUDUR HEY BENLİ DİLBER KURUDUR  
GÜLÜNÜ DERERKEN DALINI KIRMİŞ  
KURUDUR HEY BENLİ DİLBER KURUDUR  
CANLAR KURUDUR

-2-

BU MEYDANDA SERİLİDİR POSTUMUZ  
ÇOK ŞÜKR MEVLAYA GÖRDÜK DOSTUMUZ  
BİR GÜN KARA TOPRAK ÖRTER ÜSTÜMÜZ  
ÇÜRÜDÜR HEY BENLİ DİLBER ÇÜRÜDÜR  
CANLAR ÇÜRÜDÜR

-3-

ABDAL PİR SULTANIM BAŞINDAN BAŞLAR  
EYLERİ KOR DA KÖTÜYÜ TAŞLAR  
BİN ÇİÇEKTE BİR KOVANA BALİŞLER  
ARIDIR HEY BENLİ DİLBER ARIDIR  
CANLAR ARIDIR

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 2468  
İNCELEME TARİHİ : 8 - 3 - 1984

DERLEYEN  
TRT. İZMİR RADYOSU

YÖRESİ  
ERZİNCAN

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAİMİ

## BİR SEHER VAKTİNDE

NOTAYA ALAN

SÜRESİ :  
♩ = 69

BİR SE HER VAK TİN DE M İN Dİ M BAĞ LA RA RA  
BOŞ GE ÇİR ME YE Lİ M GEL BU M CAĞ LA RI

Ö TER SEY DA BUL BÜ L GÜL YA RE LE NİR  
DO LA SA LI M SAH RA LA RI DAĞ LA RI

BAK MAZ MI Sİ N SU Sİ NEM DE DAĞ LA RA  
BİR GÜN GA ZE L DÖ KE R OM RÜ N BAĞ LA RI

DER Dİ Mİ DÖ K ME YE DİL YA RE LE Nİ R  
E SER SAM YE L LE Rİ DAL YA RE LE Nİ R

BAK MAZ MI SİN SU Sİ NEM DE DAĞ LA RA  
BİR GÜN GA ZEL DÖ KE R OM RÜN BAĞ LA RI

DER Dİ Mİ DÖ K ME YE DİL YA RE LE NİR  
E SER SAM YE L LE Rİ DA YA RE LE NİR

DER Dİ Mİ DÖ K ME YE DİL YA RE LE Nİ R  
E SER SAM YE L LE Rİ DAL YA RE LE Nİ R

—1—  
BİR SEHER VAKTİNDE İNDİM BAĞLARA  
ÖTER SEYDA BÜLBÜL DİL YARELENİR  
BAKMAZMISİN SİNEMDE DAĞLARA  
DERDİM DÖKMEYE DİL YARELENİR

—2—  
BOŞ GEÇİRMEYELİM GEL BU CAĞLARI  
DOLAŞALIM SAHRALARI DAĞLARI  
BİR GÜN GAZEL DÖKER ÖMRÜN BAĞLARI  
ESER SAM YELLERİ DAL YARELENİR.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 2500  
İNCELEME TARİHİ 29-3-1984

DERLEYEN  
TRT.İZMİR RADYOSU

YÖRESİ

*Erzincan-Tercan*

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

ASIK HASAN DEDE  
*Asik İsmail Dâimî*  
SÜRESİ:

ESREFOĞLU  
( REDDİYE )

NOTAYA ALAN  
*Nida Tüfekçi*

EŞ RE FOĞ LU A HA BE Rİ BAĞ CE Bİ ZİZ  
GÜL Bİ Z DE DİR BİZ DE ME V LÂ NIN KU  
LU YU Z BİZ DE ME V LÂ NIN KU LU YU Z  
YET Mİ Ş İ Kİ OİL Bİ Z DE DİR

ERLİKMDİR ERİ YORMAK  
İRAK YOLDAN HABER SORMAK  
CENNETTEKİ OL DÖRT İRMAK  
ÇOŞKUN AKAN SEL BİZDEDİR

ADEM VARDIR CİSMİ SEMİZ  
ASTES ALIR ALMAZ TEMİZ  
HAKKI DEHLEYLEMENİZ  
BİLCÜMLE VEBAL BİZDEDİR

BİZ ERENLER GERÇEĞİYİZ  
HAS BAHCENİN ÇİÇEĞİYİZ  
HACI BEKTAŞ KÖÇEĞİYİZ  
EDEP ERKAN YOL BİZDEDİR

KULDUR HASAN DEDEM KULDUR  
MANAYI SÖVLEYEN DİLDİR  
ELİF HAKKA DOĞRU YOLDUR  
CİM ARARSAN DAL BİZDEDİR.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 2649  
İNCELEME TARİHİ : 22-11-1984

DERLEYEN  
MİNE YALÇIN

YÖRESİ  
ERZİNCAN  
KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAİMİ  
SÜRESİ :

DERLEME TARİHİ  
3.2.1979

NOTAYA ALAN  
MİNE YALÇIN

## NE AĞLARSIN BENİM ZÜLFÜ SİYAHIM

The musical score is written in a single system with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The time signature is 8/8. The score consists of eight staves of music. The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 8/8. The lyrics are: NE AĞ LAR SIN BE NİM ZÜL FÜ Sİ YA HIM BU DA GE LİR BU DA GE ÇER. The second staff continues the melody with the lyrics: AĞ LA MA. The third staff has the lyrics: GÖK LE RE E RİŞ Dİ Fİ GA NİM A HIM BU DA GE LİR. The fourth staff has the lyrics: BU DA GE ÇER AĞ LA MA BU DA GE LİR BU DA GE ÇER. The fifth staff has the lyrics: A — Ğ LA MA. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

—1—  
NE AĞLARSIN BENİM ZÜLFÜ SİYAHIM  
BU DA GELİR, BU DA GEÇER AĞLAMA  
GÖKLERE ERİŞTİ FİGANİM AHİM  
BU DA GELİR, BU DA GEÇER AĞLAMA

—2—  
BİR GÜLÜN ÇEVRESİ DİKENDİR HARDIR  
BÜLBÜL HAR ELİNDEN AHİLE ZARDIR  
NE OLSA DA KİŞİN SONU BAĞARDIR  
BU DA GELİR, BU DA GEÇER AĞLAMA

—3—  
DAİMİYEM HER CAN ERMEZ BU SİRRA  
GERÇEK AŞIK OLAN ERER O NURA  
YUSUF SABİR İLE VARDI MISİR'A  
BU DA GELİR, BU DA GEÇER AĞLAMA.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 2774  
İNCELEME TARİHİ: 22.11.1985

DERLEYEN  
ALİ RIZA GÜNDOĞDU

YÖRESİ

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK İSMAİL DAIMİ  
SÜRESİ :

## GEÇTİ GİTTİ VATANINAYURDUNA

NOTAYA ALAN  
ATEŞ KOYOĞLU

GEÇTİ GİTTİ VA— TA— NI— NA— YU—R DU— NA  
E—Y CA—N YU—R DU— NA DA YA NA MAM HA—S RE  
Tİ— NE— DE—R Dİ— NE— U GUR DUM DUR NA— MI  
DAĞ LA— RAR Dİ— NA FE LEK Bİ Zİ— NAZ LI YAR DA NA YI—R Dİ  
YAR DA NA YI—R Dİ— ( — — — — — ) A RA VE RA— RA— VER  
DAĞ LA RA— RA— VER A RA VE RA— RA— VER DAĞ LA RA— RA— VER  
GÖ TÜR SE LA MI MI— NAZ LI YA— RE— VER NAZ LI YA— RA— VE—R

Gençtürk

BENİM GİZLİ DİRDİM ASLA BİLİNMEZ  
AKAR GÖZÜM YAŞI BİRDEN SİLİNMEZ  
AYRILIK DİRDİME ÇARE BULUNMAZ  
FELEK BENİ NAZLI YARDAN AYIRDI

YAZ GELİR ŞENLENİR YAYLALAR DAĞLAR  
BÜLBÜLÜN MESKENİ BAĞELİ BAĞLAR  
HERKES MURADINA ERDİĞİ ÇAĞLAR  
FELEK BENİ NAZLI YARDAN AYIRDI

ARA VER ARA VER DAĞLAR ARA VER  
GÖTÜR SELÂHİM NAZLI YARA VER

BAĞLANTI



T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR NO : 3038  
İNCELEME TARİHİ : 08. 02. 1988

DERLEYEN  
NİDA TÜFEKÇİ

YÖRESİ  
DOĞU ANADOLU

## BUGÜN BEN GÜZELE VARDIM ( GÜLDÜR GÜL )

DERLEME TARİHİ  
26. 10. 1968

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAİMİ

NOTAYA ALAN  
NİDA TÜFEKÇİ

SÜRESİ :

2-3- 2-3- 2-3- 2-3- 4- 4-

BU GÜN BEN GÜ ZE LE VAR DIM  
GÜL DEN TE RA Zİ YA PAR LAR  
GÜL DEN DE ÖR ME Nİ DÖ NER  
GEL HA GEL HA CAN NE Sİ Mİ

2-3- 2-3-

GÜ ZEL CE MA LI GÜL DÜR GÜL  
GÜ LÜ GÜ LÜ NEN TAR TAR LAR  
O NUN I LE GÜL Ö GÜ NER  
GÜ LÜM HAK KIN NE FE Sİ Mİ

GÜ ZEL CE MA LI GÜL DÜR GÜL  
GÜ LÜ GÜ LÜ NEN TAR TAR LAR  
O NUN I LE GÜL Ö GÜ NER  
GÜ LÜM HAK KIN NE FE Sİ Mİ

O TUR MUŞ TAH DI RE VAN DA  
GÜ LA LIR LAR GÜL SA TAR LAR  
A KAR AR KI DÖ NER ÇAR KI  
AĞ LA YAN BÜL BÜL SE Sİ Mİ

TAH DI RE VA NI GÜL DÜR GÜL  
ÇAR ŞI PA ZA RI GÜL DÜR GÜL  
BEN Dİ Pİ NA RI GÜL DÜR GÜL  
DER Dİ Fİ GA NI GÜL DÜR GÜL

TAH DI RE VA NI GÜL DÜR GÜL  
ÇAR ŞI PA ZA RI GÜL DÜR GÜL  
BEN Dİ Pİ NA RI GÜL DÜR GÜL  
DER Dİ Fİ GA NI GÜL DÜR GÜL

S. SABUNCU

- 1 -  
BUGÜN BEN GÜZELE VARDIM  
GÜZEL CEMALİ GÜLDÜR GÜL  
OTURMUŞ TAHDİ REVANDA  
TAHDİ REVANI GÜLDÜR GÜL

- 2 -  
GÜLDEN TERAZİ YAPARLAR  
GÜLÜ GÜLÜNEN TARTARLAR  
GÜL ALIRLAR GÜL BATARLAR  
ÇARŞI PAZARI GÜLDÜR GÜL

- 3 -  
GÜLDEN DEĞİRMENİ DÖNER  
ONUN İLE GÜL ÖĞÜNER  
AKAR AKI DÖNER ÇARŞI  
BENDİ PİNARI GÜLDÜR GÜL

- 4 -  
GEL HA GEL HA CAN NESİMİ  
GÜLÜM HAKKIN NEFESİ Mİ  
AĞLAYAN BÜLBÜL SESİ Mİ  
DERDİ FIGANI GÜLDÜR GÜL

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 3131...  
İNCELEME TARİHİ : 30.11.1988.....

DERLEYEN  
NİDA TÜFEKÇİ

YÖRESİ  
ERZİNCAN-TERCAN  
KİMDEN ALINDIĞI  
(AŞIK DAİMİ)-İSMAİL AYDIN  
SÜRESİ :

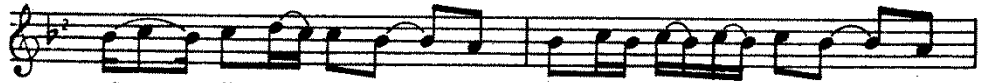
EY ŞAHİN BAKIŞLIM  
( DEM DEM-DEM GELDİ)  
SEMAHİ

DERLEME TARİHİ  
12.1.1976

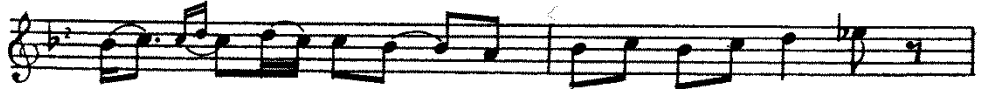
NOTAYA ALAN  
NİDA TÜFEKÇİ



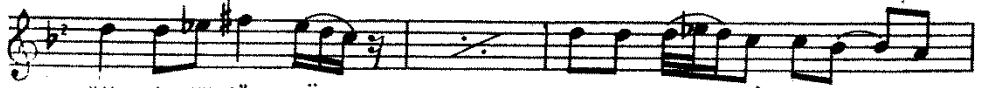
EY ŞAHİN BAKIŞLIM  
TA E ZEL DEN E ZEL



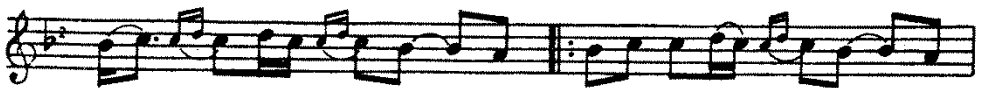
BÜL BÜL A YAZ LIM BİR E Lİ KA DEH LIM  
SEV GİM SEV GİM DE ŞU İ Kİ Cİ HAN DA



BİR E Lİ SAZ LIM İŞ DE BEN Gİ Dİ YOM  
KEV Nİ ME KAN DA Nİ ZAM BAS LA RIN DA



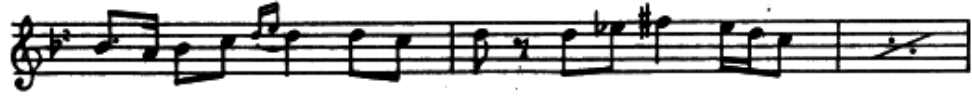
KAL A HU GÖZ LÜM NE SEN BE Nİ U NUT  
U LU Dİ VAN DA



NE DE BEN SE Nİ HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY



DEM DEM DEM DEM



YOLDA HARAMİ ÇOK ENGEL ARADA  
AYIRMA SEVDİĞİM DEMDE SIRADA  
ÖZÜM GİDER AMA GÖNÜL BURADA  
NE SEN BENİ UNUT, NEDE BEN SENİ

TA EZELDEN EZEL SEVGİM SEVGİNDE  
SU İKİ CİHANDA KEVNİ MEKÂNDÂ  
NİZAM BAŞLARINDA ULU DİYANDA  
NE SEN BENİ UNUT, NEDE BEN SENİ

KUL HÜSEYNİM EYDİR GÜL BENZİM SOLUK  
SERİMİZE YAZILMIŞTIR AYRILIK  
VALLAHİ SEVDİĞİM GÖNÜLLER BİRLİK

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR NO : 3190  
İNCELEME TARİHİ : 18. 01. 1960

DERLEYEN  
TURAN ENGİN

YÖRESİ  
ERZİNCAN / Tercan

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAIMİ

## MENZİL ALMAK İSTER İSEN

NOTAYA ALAN  
CAN ETİLİ

SÖRESİ :

SAZ.....

MEN ZİL AL MAK İS TE Rİ SEN GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE  
SAB RE DEN MEN Zİ LİN A LİR SAB RET ME YEN YOL DA KA LİR

DOS TU BUL MAK İS TE Rİ SEN GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE  
SAB RE DEN MAK SU DUN BU LUR GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE

E FEN Dİ MEY EY (.....) DOS TU BUL MAK İS TE Rİ SEN  
E FEN Dİ MEY EY SAB RE DEN MAK SU DUN BU LUR

GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE  
GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE GÖ NÜL SAB REY LE SAB REY LE

E FEN Dİ MEY EY (.....) 2. BARIŞCI

MENZİL ALMAK İSTER İSEN  
GÖNÜL SABREYLE SABREYLE  
DOSTU BULMAK İSTER İSEN  
GÖNÜL SABREYLE SABREYLE

SABREDEN MENZİLİN ALIR  
SABRETMEYEN YOLDA KALIR  
SABREDEN MAKSUDUN BULUR  
GÖNÜL SABREYLE SABREYLE

BU AŞIKLIK BİR MİHNETTİR  
HAKTAN BİZE HİDAYETTİR  
SABRIN SONU SELAMETTİR  
GÖNÜL SABREYLE SABREYLE

MAKSUD : Maksud, yapması istenilen, arzu edilen.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA NO:3404  
İNCELEME TARİHİ : 20.4.1990

YÖRESİ  
ERZİNCAN

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK İSMAİL DAİMİ

## ELA GÖZLÜ PİRİM GELDİ

DERLEYEN  
ŞENEL ÖNALDI  
DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN  
ŞENEL ÖNALDI

SÜRESİ :

E LÂ GÖZLÜ PİRİM GE L Dİ DUYAN GEL SİN İŞ TE MEY DAN

DÖRTKA PI YI KIRKMA KA MI Bİ LEN GEL SİN İŞ TE MEY DAN

HÜ DEY HÜ DEY CAN LAR HÜ DEY M.ÖZBULAK

-1-

ELA GÖZLÜ PİRİM GELDİ  
DUYAN GELSİN İŞTE MEYDAN  
DÖRT KAPIYI KIRK MAKAMI  
BİLEN GELSİN İŞTE MEYDAN

-2-

BEN PİRİMİ HAK BİLİREM  
YOLUNA KURBAN OLURAM  
DÜN DOĞDUM BUGÜN ÖLÜREM  
ÖLEN GELSİN İŞTE MEYDAN

-3-

ŞAH HATAYİM DER SIRRINI  
MEYDANA KOYMUŞ SERİNİ  
NESİMİ GİBİ DERİSİN  
YÜZEN GELSİN İŞTE MEYDAN

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
THM REPERTUAR SIRA NO: 3652  
İNCELEME TARİHİ: 1.11.1991  
YÖRESİ

ERZİNCAN  
KİMDEN ALINDIĞI

Aşık İSMAİL DAİMİ  
SÜRESİ:

DERLEYEN

DERLEME TARİHİ

## BUNCA KAHRI BUNCA DERDİ

NOTALAYAN

KUBİLAY DÖKMETAS

( SAZ-----

BUN CA KAH RI BUN CA DE—  
— R Dİ— MEVLAM YAL NIZ BA NA MI VER Dİ— EL LER MU RA Dİ—  
— NA E—R Dİ— GİT Tİ CA NA Nİ—M GEL ME— Dİ—  
EL LER MU RA Dİ— NA E—R Dİ GİT Tİ CA NA— NİM GEL ME Dİ  
E Rİ SİN DAĞ LA Rİ N KA— RI— GEÇ Tİ ÖM RÜMÜ—N BA HA— RI—  
E CEL KAPI— MI ÇAL MA— DAN DUR MA GEL GÖN LÜ MÜN VA— RI—  
TA KA TIM YOK YÖ RÜ ME— YE— GET TİK CA NA Nİ— GÖ-R ME—  
— YE— CAN BAŞ LA DI GÜ— RÜ ME— YE Yİ NE CA NA Nİ—

- 2 -

## BUNCA KAHRI BUNCA DEDİ

— M GEL ME — Dİ CAN BAŞ LA DI ÇÜ — RÜ ME — YE — Yİ NE

CA NA NIM GEL ME Dİ

BUNCA KAHRI BUNCA DEDİ  
MEVLAM YALNIZ BANA VERDİ  
ELLER MURADINA ERDİ  
GİTTİ CANANIM GELMEDİ

ERİSİN DAĞLARIN KARI  
GEÇTİ ÖMRÜNÜN BAHARI  
ECEL KAPIMI ÇALMADAN (ÖLÜM KAPIMI ÇALMADAN)  
DURMA GEL ÖMRÜNÜN VARI

B A Ğ L A N T I

TAKATIM YOK YÖRÜMEYE  
GİTTİK CANANI GÖRMEYE  
CAN BAŞLADI ÇÜRÜMEYE  
YİNE CANANIM GELMEDİ

B A Ğ L A N T I

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR NO : 3764  
İNCELEME TARİHİ : 15.04. 1992

DERLEYEN  
TRT MÜZ. D. BŞK.  
THM MD. LÜĞÜ

YÖRESİ  
ERZİNCAN / Tercan

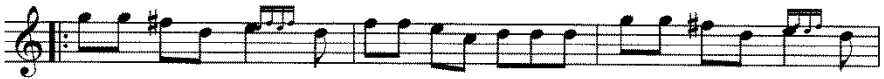
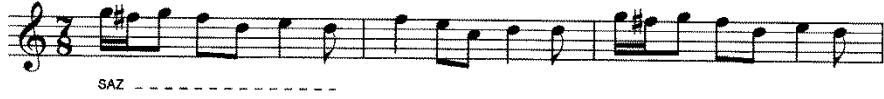
DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAİMİ ( İSMAIL AYDIN )

## SEVDİĞİM YÜZÜNDEN KALDIR NİKABI

NOTAYA ALAN  
ALTAN DEMİREL

SÜRESİ : ♩ = 180



SEV Dİ ĞİM YÜ ZÜN DEN KAL DIR Nİ KA BI ---- Nİ ÇİN A ŞIK LA RA



SİR GÖ RÜ NÜR SÜN ---- İ ÇE YİM E LİN DEN KEV SER ŞA RA BI --



GÜ ZEL LE Rİ ÇİN DE BİR GÖ RÜ NÜR SÜN PİR GÖ RÜ NÜR SÜN





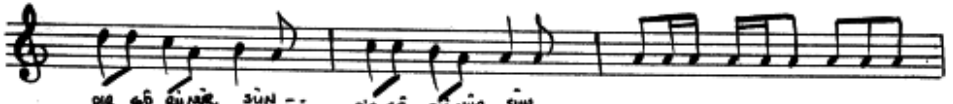
BU AŞ KİMİNE BU NA



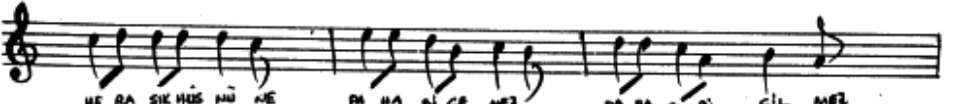
HER CAN GÖ GE MEZ (SAY). SADIK YAR OLMA YAN CANDAN GE GE MEZ



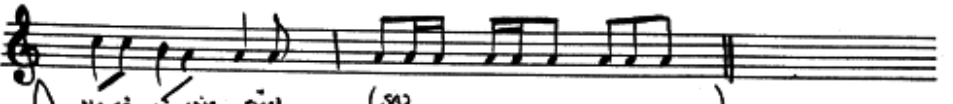
HER AŞIK HÜSNÜNE PAHA BİÇEMEZ... PAHA BİÇİLMEZ



PIR GÖZÜNÜ SÜN -- PIR GÖZÜNÜ SÜN



HER AŞIK HÜSNÜNE PAHA BİÇEMEZ DA PAHA BİÇİLMEZ



PIR GÖZÜNÜ SÜN (SAY ...)

SEVDİĞİN YÜZÜNDEN KALDIR NIKABI

NİÇİN AŞIKLARA SIR GÖRÜNÜRSÜN

İÇERİM ELİNDEN KEVSER ŞARABI

GÜZELLER İÇİNDE BİR GÖRÜNÜRSÜN

BU AŞKIN YURDUNA HER CAN GÖCEMEZ

SADIK YAR OLMAYAN CANDAN GECEMEZ

HER AŞIK HÜSNÜNE PAHA BİÇEMEZ

PAHASI BİÇİLMEZ PİR GÖRÜNÜRSÜN

KABUL

ARTIK OLAN KENDİ ÇİTMEZ SOZUNDE

KİŞİ HAKKI BULUR KENDİ ÖZÜNDE

BİLMEN Kİ NASILSIN ELLER GÖZÜNDE

FAKAT DAIMİYE NUR GÖRÜNÜRSÜN

15. 4. 1997

*[Handwritten signatures and marks]*

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
THM REPERTUAR SIRA NO: 3769

İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ

ERZİNCAN - Terzan  
KİMDEN ALINDIĞI

Aşık Daimi (İsmail A'DIN)

SÜRESİ

1.60

DERLEYEN

TRT Müz. Dairesi

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN

Altın DEMİREL

The musical score is written on seven staves. The first six staves contain the melody with lyrics in Turkish. The lyrics are: "BUGÜN CANLAR GELDİ BİZE", "BENİM YARIM GÜLE BENZER", "DUDAK SAKİ DİLLER MEZE", "OVADA SÜMBÜLE BENZER", "YARİM TAZELERDEN TAZE", "ŞAKİYAN BÜLBÜLE BENZER", "KOKLAMAYA KIYAMAM Kİ", "SOHBETİNE DOYAMAM Kİ". The seventh staff contains the word "SAZ" and some handwritten notes.

BUGÜN CANLAR GELDİ BİZE  
DUDAK SAKİ DİLLER MEZE  
YARİM TAZELERDEN TAZE  
KOKLAMAYA KIYAMAM Kİ

BENİM YARIM GÜLE BENZER  
OVADA SÜMBÜLE BENZER  
ŞAKİYAN BÜLBÜLE BENZER  
SOHBETİNE DOYAMAM Kİ

YILDIZ GİBİ MUALLAKDA  
DOĞARKEN GÖRDÜM ŞAFAKTA  
GERDANINDA NOKTA NOKTA  
BENLERİNİ SAYAMAM Kİ

BOZUCUYA DAHİL MİYİM  
UYUR GEZER GAFİL MİYİM  
MADEN AŞIK DAIMİYİM  
BEN CANİLE UYAMAM Kİ

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR NO : 3787  
İNCELEME TARİHİ : 02. 07. 1997

DERLEYEN  
ADNAN ATAMAN

YÖRESİ  
ERZİNCAN

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI  
AŞIK DAİMİ

## GİTME DURNAM GİTME ( KIRKLAR SEMAHI )

NOTAYA ALAN  
ADNAN ATAMAN

SÜRESİ

SAZ .....

GİT ME DUR NAM GİT ME ..... NER DEN GE LİR SİN .....  
KAŞ LA RI NA MİM DU ..... VA Sİ YA Zİ LİR .....

NER DEN GE LİR SİN ..... SEN NAZ LI CA NA NA .....  
HAY DAR YA Zİ LİR ..... CE MA LI NE TÜR LÜ .....

BEN ZER SİN DUR NAM ..... HER BA KİŞ TA BE Nİ .....  
BEN LER DÜ ZÜ LÜR ..... SE Nİ SEVME YEN LER .....

GİTME DURNAM GİTME  
( KIRKLAR SEMAHI )

MEC NU NE DER SİN ..... GÖ NÖL DE MİH MA NA .....  
HAK TA NÜ ZÜ LÖR ..... PİR BA LIM SUL TA NA .....

BEN ZER SİN DUR NAM ..... HAS NEN Nİ NEN Nİ .....  
BEN ZER SİN DUR NAM ..... DOST NEN Nİ NEN Nİ .....

HAS NEN Nİ NEN Nİ ..... -II- ..... PİR BA LIM SUL  
DOST NEN Nİ NEN Nİ .....

TA NA ..... BEN ZER SİN DUR

NAM ..... YÖ RÜ DE DİL BER

YÖ RÜ ..... CA NA NA YÖ RÜ

GİTME DURNAM GİTME  
( KIRKLAR SEMAHI )

The image shows a musical score for a song. It consists of eight staves of music, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The lyrics are: DUR NAM GÖK YÜ ZÜN DE PER VA NA DÖ NER DERT LI A ŞIK LA RA BA DE LER SU NAR A ŞIK LA RIN SEN DEN İ NA YET U MAR TA PİR Bİ BE LOK MA SUL MA NA TA NA BEN ZER SİN DUR

DUR NAM GÖK YÜ

ZÜN DE ..... PER VA NA

DÖ NER ..... DERT LI A ŞIK

LA RA ..... BA DE LER SU NAR

..... A ŞIK LA RIN

SEN DEN ..... İ NA YET

U MAR ..... TA PİR Bİ BE LOK MA SUL

MA NA TA NA ..... BEN ZER SİN DUR

GİTME DURNAM GİTME  
( KIRKLAR SEMAHI )

NAM ..... BEN ZER SIN DUR

NAM (.....)

AL LA HAL LAH AL LA HAL LAH HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY

BU GÜN BEN Pİ Rİ Mİ GÖR DÜM GE LİR SA LI Nİ SA LI Nİ  
SE LA Mİ NA GAR Şİ DUR DUM BAĞ RIM DE LI Nİ DE LI Nİ

HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY BAĞ RIM DE LI Nİ DE LI Nİ

SAZ.....

GEL DE DİM YA Nİ MA GEL Dİ GAM ZE Sİ Sİ NE Mİ DEL Dİ  
GİY MA TIN BA HA Bİ ÇİN MEZ CE MA LİN NUR DAN SE ÇİL MEZ

BİR İZ ZET Lİ SE LAM VER Dİ AL DİM SE Vİ Nİ SE Vİ Nİ  
VA KİT SİZ GÜL LE RA ÇİL MAZ DER DİM GÜ LÜ NÜ GÜ LÜ NÜ

GİTME DURNAM GİTME  
( KIRKLAR SEMAHI )

HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY AL DIM SE Vİ Nİ SE Vİ Nİ  
HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY DER DİM GÜ LÜ NÜ GÜ LÜ NÜ

GAY NA DI GA RIŞ DI GA NİM E ZEL DEN SE VER Dİ CA NİM  
DE DEM OĞ LU DER AĞ LAT MA YÜ RE Ğİ MO DE DAĞ LAT MA

SEN BE NİM SİN BEN DE SE NİN DE DİM SE Vİ Nİ SE Vİ Nİ  
VA RIP YAD LA RA BAĞ LAT MA ZÜL FON TE Lİ Nİ TE Lİ Nİ

AL LA HAL LAH AL LA HAL LAH DE DİM SE Vİ Nİ SE Vİ Nİ  
AL LA HAL LAH AL LA HAL LAH ZÜL FON TE Lİ Nİ TE Lİ Nİ

HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY DE DİM SE Vİ Nİ SE Vİ Nİ  
HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY HÜ DEY ZÜL FON TE Lİ Nİ TE Lİ Nİ

B. SABUNCU

- 1 - AĞULAMA

GİTME DURNAM GİTME NERDEN GELİRSİN  
SEN NAZLI CANANA BENZERSİN DURNAM  
HER BAĞIŞTA BENİ MECNUN EDERSİN  
GÖNÜLDE MİHMANA BENZERSİN DURNAM  
HAS NENNİ NENNİ DOST NENNİ NENNİ

KAŞLARINA MİM DUVASI YAZILIR  
CEMALİNE TÖRLÜ BENLER DİZİLİR  
SENİ SEVMİYENLER HAKTAN ÖZÜLÜR  
PİR BALIM SULTANA BENZERSİN DURNAM  
HAS NENNİ NENNİ DOST NENNİ NENNİ

- 2 - PERVAZ

PİR BALIM SULTANA BENZERSİN DURNAM  
YÖRÜDE DİLBER YÖRÜ CANANA YÖRÜ

DURNAM GÖK YÜZÜNDE PERVANE DÖNER  
DERTLİ AŞIKLARA BADELER SUNAR  
AŞIKLARIN SENDEN İNAYET UMAR  
TABİBE LOKMANA BENZERSİN DURNAM  
PİR BALIM SULTANA BENZERSİN DURNAM

- 3 - YÜRÜTME

ALLAH ALLAH ALLAH ALLAH  
HÜDEY HÜDEY HÜDEY HÜDEY

BUGÜN BEN PİRİMİ GÖRDÜM  
GELİR SALINI SALINI  
SELAMINA KARŞI DURDUM  
BAĞRIM DELİNİ DELİNİ  
HÜDEY HÜDEY HÜDEY HÜDEY

GEL DEDİM YANIMA GELDİ  
GAMZESİ SİNEMİ DELDİ  
BİR İZZETLİ SELAM VERDİ  
ALDIM SEVİNİ SEVİNİ  
HÜDEY HÜDEY HÜDEY HÜDEY

GAYNADI GARIŞTI GANİM  
EZELDEN SEVERDİ CANİM  
SEN BENİMSİN BEN DE SENİN  
DEDİM SEVİNİ SEVİNİ  
ALLAH ALLAH ALLAH ALLAH  
DEDİM SEVİNİ SEVİNİ  
HÜDEY HÜDEY HÜDEY HÜDEY

GIYMATIN BAHA BİÇİLMEZ  
CEMALİN NURDAN SEÇİLMEZ  
VAKİTSİZ GÖLLER AÇILMAZ  
DERDİM GÜLÜNÜ GÜLÜNÜ  
HÜDEY HÜDEY HÜDEY HÜDEY

DEDEMOĞLU DER AĞLATMA  
YÜREĞİM ODE DAĞLATMA  
VARIP YADLARA BAĞLATMA  
ZÜLFÜN TELİNİ TELİNİ  
ALLAH ALLAH ALLAH ALLAH  
ZÜLFÜN TELİNİ TELİNİ  
HÜDEY HÜDEY HÜDEY HÜDEY

YÖRE  
ERZİNCAN  
KAYNAK KİŞİ  
AŞIK İSMAİL DAİMİ

## GÖNÜL NE GEZERSİN SEYRAN YERİNDE

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN  
ALTAN DEMİREL  
BURHAN GÖKALP

SÜRE : ♩=80

(SAZ - - - - - )

GÖ NÜL NE GE ZER SİN (SAZ - - - ) SEY RA N YE RİR, DE (SAZ - - - )

A LEM DE HER ŞE YİN (SAZ - - - - - ) VA RO L MA YIN CA (SAZ - - - )

HER YÜ ZE GÜ LE Nİ (SAZ - - - - - ) DÖS TO LUR SAN MA (SAZ - - - )

BİR AH DI NA SA DİK (SAZ - - - ) YA RO L MA YIN CA (SAZ - - - )

HAY DAR HAY DAR HAY DAR (SAZ - - - ) YA RO L MA YIN CA (SAZ - - - ) SON

GÖNÜL NE GEZER SİN SEYRAN YERİNDE  
ALEMDE HER ŞEYİN VAR OLMAYINCA  
HER YÜZE GÜLENI DOST OLUR SANMA  
BİR AHDINA SADIK YAR OLMAYINCA

SAKIN BİR KÖTÜYE SEN OLMA NÖKER  
ÇARKINA DEĞER DE DOLUNLU DÖKER  
NE ALLAHTAN KORKAR NE HİÇAP EDER  
BİR KİŞİ DE NAMUS AR OLMAYINCA

YÜRÜ SOFUYÜRÜ YOLUNDAN AZMA  
ELİN GAYBETİNE KUYULAR KAZMA  
BEYHUDE DOLANIP BOSUNA GEZME  
YANINDA MURŞİDİN VAR OLMAYINCA

CAN HATAYIM EDER BU SİRRI BEYAN  
KÂMİL MİDİR CAHİL SOZUNE UYAN  
BİR BAŞTAN AGLAMAK ÖMURE ZİYAN  
İKİ BAŞTAN SADIK YAR OLMAYINCA

GAZETİ



T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR No : 4070  
İNCELEME TARİHİ : 9. 10. 1996

YÖRE  
ERZİNCAN/Tercan  
KAYNAK KİŞİ  
Aşık İSMAIL DAIMİ

SÜRE :

## KÂİNATTA BİR ZERREYİM

DEPLEYEN  
Aşık İSMAIL DAIMİ

DEPLEME TARİHİ

NOTALAYAN  
İHSAN ÖZTÜRK

(SAZ ----- )

KÂ İ NAT TA BİR ZER RE YİM BEN KEN Dİ Mİ BİL MEZ Mİ YİM

(SAZ ----- ) ZER RE İ ÇİN DE ZER RE YİM

BEN KEN Dİ Mİ BİL MEZ Mİ YİM (SAZ ----- )

MÂ MUR BE NİM HA RÂP BE NİM

MÂ MUR BE NİM HA RÂP BE NİM A YAK LAR DA TU RAP BE NİM

(SAZ ----- ) KA DEH LER DE ŞA RAP BE NİM

BEN KEN Dİ Mİ BİL MEZ Mİ YİM (SAZ ----- )

KÄİNATTA BİR ZERREYİM

-2-

DE NİZ LER DE NU HO LA LI

DE NİZ LER DE NU HO LA LI DÖ NEK LE RE YU HO LA LI

(SAZ ----- )

RUH LA RI LE RU HO LA LI BEN KEN Dİ Mİ BİL MEZ Mİ YİM

(SAZ ----- )

GÜ NAH BEN DE HA KİR BE NİM GÜ NAH BEN DE HA KİR BE NİM

HİZ ME TEH Lİ ZÄ KİR BE NİM (SAZ ----- )

A DEM KA DAR BA KİR BE NİM BEN KEN Dİ Mİ BİL MEZ Mİ YİM

(SAZ ----- )

## KÄİNATTA BİR ZERREYİM

- 3 -

DÄ I MI YİM BEN DE BEN DE DÄ I MI YİM BEN DE BEN DE

BEN DOL MU ŞUM BEN DE BEN DE (SAZ - - - - -)

DA GİL MI ŞİM PE RA KEN DE BEN KEN Dİ MI BİL MEZ MI YİM  
GÖ NÜL LER DE PE RA KEN DE BEN KEN Dİ MI BİL MEZ MI YİM

6247162

KÄİNATTA BİR ZERREYİM  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM  
ZERRE İÇİNDE ZERREYİM  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM

MÂMUR BENİM HARAP BENİM  
AYAKLARDA TURAP BENİM  
KADEHLERDE ŞARAP BENİM  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM

DENİZLERDE NUH OLALI  
DÖNEKLERE YUH OLALI  
RUHLAR İLE RUH OLALI  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM

GÜNAH BENDE HAKİR BENİM  
HİZMET EHLİ ZÂKİR BENİM  
ÂDEM KADAR BAKİR BENİM  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM

DÄMİYİM BENDE BEN DE  
BENT OLMUŞUM BEN DE BENDE  
DAĞILMIŞIM PERAKENDE  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM  
GÖNÜLLERDE PERAKENDE  
BEN KENDİMİ BİLMEZ MİYİM

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR No : 4078  
İNCELEME TARİHİ : 9. 10. 1996

DERLEYEN

Banttan yazıldı

YÖRE  
ERZİNCAN/Tercan  
KAYNAK Kişi  
Âşık DAİMİ (İSMAIL AYDIN)

### SABAH NAMAZINDA KALKTIM KOZAN'DAN

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN  
ALTAN DEMİREL

SÜRE :

(SAZ - - - - -)

SA BAH NA MA ZIN DA (SAZ - - - - -) KALK TIM KO ZAN DAN

(SAZ - - - - -) GÖ ZÜM KORK TU HI ZAN (SAZ - - - - -) OĞ LU HI ZAN DAN

(SAZ - - - - -) KÖ ROL MUŞ KAH YA SI (SAZ - - - - -) DÜŞ MÜŞ İ ZAN DAN

(SAZ - - - - -) YÖ RÜ SUL TAN HI ZİR (SAZ - - - - -) CAR GÜ NÜM GEL Dİ

(SAZ - - - - -) YE TİŞ Pİ RİM A LI (SAZ - - - - -) CARSEN DE KAL Dİ

SABAH NAMAZINDA KALKTIM KOZAN'DAN

- 2 -

(SAZ- - - - )

AV ŞAR ÇA YI RIN DAN DA ÇI KAR DIM ŞAL VAR ŞAL VAR

(SAZ- - - ) ÇI KAR DIM ŞAL VAR (SAZ- - - ) ÇA ĞIR DIM KAM BE RE

(SAZ- - - ) HI ZI RA YAL VAR (SAZ- - - ) İ LE Rİ Sİ ÇE TIN

(SAZ- - - ) DA HA ÇOK YOL VAR (SAZ- - - ) YÖ RÜ SUL TAN HI ZİR

(SAZ- - - ) CAR GÜ NÜM GEL Dİ (SAZ- - - ) YE TİŞ Pİ RİM A Lİ

(SAZ- - - ) CARSEN DE KAL Dİ (SAZ- - - )

SABAH NAMAZINDA KALKTIM KOZAN'DAN

- 3 -

(SAZ - -) AT LAR DÜ ZÜM DÜ ZÜM

(SAZ - -) KAR DAN ÇIK MI YOR (SAZ - -) KAM BER CE VAP ET MIŞ

(SAZ - -) DA HA GİT MI YOR (SAZ - -) ÇA ĞIR DIM Pİ Rİ ME

(SAZ - -) GE LİP YET MI YOR (SAZ - -) YÖ RÜ SUL TAN HI ZİR

(SAZ - -) CAR GÜ NÜM GEL Dİ (SAZ - -) YE TİŞ Pİ RİM A LI

(SAZ - -) SEN DE KAL Dİ (SAZ - -)

(SAZ - -) KI RA TIN GÖ ZÜ NÜ

DE DU MAN BÜ RÜ DÜ BÜ RÜ DÜ DU MAN BÜ RÜ DÜ

(SAZ - -) GÖ ZÜM YA ŞI SEL SEL (SAZ - -) OL DU YÜ RÜ DÜ

SABAH NAMAZINDA KALKTIM KOZAN'DAN

- 4 -

(SAZ - - -) TA KÁ TIM DER MA NIM (SAZ - - -) BIT Tİ ÇÜ RÜ DÜ

(SAZ - - -) YÖ RÜ SUL TAN HI ZIR (SAZ - - -) CAR GÜ NÜM GEL Dİ

(SAZ - - -) YE TİŞ MER DAN A LI (SAZ - - -) CAR SEN DE KAL DI

(SAZ - - -)

(SAZ - - -) GE Dİ ĞİN BA ŞIN DAN DA BAK TIM GE Rİ YE GE Rİ

YE BAK TIM GE Rİ YE (SAZ - - -) İ Kİ Sİ Kİ RA BİN MİŞ

(SAZ - - -) -Bİ Rİ DO RU YA (SAZ - - -) MER DAN A LI YE

(SAZ - - -) YÖ RÜ SUL TAN HI ZIR (SAZ - - -) CAR GÜ NÜM GEL Dİ

(SAZ - - -) YE TİŞ MER DAN A LI (SAZ - - -) CAR SEN DE KAL DI

SABAH NAMAZINDA KALKTIM KOZAN'DAN  
-5-

(SAZ-  
-----)  
DAĞ LA RIN BA ŞIN DA (SAZ- ) YA VUZ DUR YA VUZ  
(SAZ- ) ER O DUR KI DA İM (SAZ- ) GE ZER YA LA VUZ  
(SAZ- ) BO ZAT LI HI ZIR BI ZE (SAZ- ) OL SUN KI LA VUZ  
(SAZ- ) YÖ RÜ SUL TAN HI ZIR (SAZ- ) CAR GÜ NÜM GEL Dİ  
(SAZ- ) YE TIŞ Pİ RİM A LI (SAZ- ) CAR SEN DE KAL Dİ  
(SAZ-  
-----)  
) KU LAH ME DİM ÇOK AĞ LA DI LA DI ÇOK GÜL DÜ GÜL DÜ  
(SAZ- ) HEY DOSTÇOK GÜL DÜ (SAZ- ) BO ZAT LI HI ZIR BI ZE



T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR No : 4144  
İNCELEME TARİHİ : 03. 12. 1997

YÖRE  
ERZİNCAN / Tercan  
KAYNAK KİŞİ  
Aşık DAİMİ  
SÜRE  $\frac{1}{2}$  = 80

## ÇOŞAR KOÇ YİĞİTLER

DERLEYEN  
TRT MÜZİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI  
THM ve OYUNLARI MÜDÜRLÜĞÜ  
DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN  
ALTAN DEMİREL

(SAZ ----- )

CO ŞAR KOÇ Yİ ĞİT LER CO ŞAR TAŞ TAN TA ŞA CEY LAN KO ŞAR  
BU Dİ YAR DA AS LAN YA ŞAR OH OH OH OH TA ZE GÜL LER  
NE GÜ ZEL DİR Bİ ZİM EL LER E SER İN CE SE RİN YEL LER

ÇOŞAR KOÇ YİĞİTLER ÇOŞAR  
TAŞTAN TAŞA CEYLAN KOŞAR  
BU DİYARDA ASLAN YAŞAR

BAĞLANTI:  
OH OH OH OH TAZE GÜLLER  
NE GÜZELDİR BİZİM ELLER  
ESER İNCE SERİN YELLER

EDİRNE'Yİ ARDAHANI  
KARS'I ERZURUM'U VANI  
TOKAT SIVAS ERZİNCANI

BAĞLANTI

KARADENİZ'İN UŞAĞI  
EFELER BAĞLAR KUŞAĞI  
KONYA'NIN ALTIN BAŞAĞI

BAĞLANTI

ADANA'NIN GÜZEL YOLU  
YEŞİLLER İÇİNDE BOLU  
BAŞTAN BAŞA ANADOLU

BAĞLANTI

URFA MARDİN DİYARBAKIR  
MARAŞ'IN BÜLBÜLÜ ŞAKIR  
İSPARTAM VAR GÜLLER DOKUR

BAĞLANTI

DENİZLİ'DE PAMUKKALE  
ANTALYA'DA GÜR ŞELELE  
DUMLUPINAR'DA MEŞALE

BAĞLANTI

DAİMİNİN GÜZEL YURDU  
ANKARA'YI ATA'M KURDU  
SAMSUN RİZE GÜZEL ORDU

BAĞI ANTI

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
THM REPERTUAR No : 4150  
İNCELEME TARİHİ : 04. 12. 1997

YÖRE  
ERZİNCAN Tercan  
KAYNAK KİŞİ  
ÂŞİK İSMAIL DAIMİ

SÜRE :

## BUGÜN BİZE PİR GELDİ

DERLEYEN  
TRT MÜZİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI  
THM ve OYUNLARI MÜDÜRLÜĞÜ  
DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN  
ALTAN DEMİREL

(SAZ - - - - -)

BU GÜN Bİ ZE PİR GEL Dİ (SAZ - )

GÜL LE Rİ TA ZE GEL Dİ (SAZ - ) Ö ĞÜ Sİ RA KAN BE Rİ (SAZ - )

A LIMUR TA ZA GEL Dİ (SAZ - ) A LI BE NİM ŞA HİM DİR (SAZ - )

KÂ BE KİB LE GÂ HİM DİR Mİ RAÇ TA Kİ MU HAM MET

O BE NİM PA Dİ SA HİM DİR ZEL Mİ RAÇ TA Kİ MU HAM MET

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

2.

O BE NİM PA Dİ ŞA HİM DIR (SAZ )  
PA Dİ ŞA HİM YA RA DAN O KUR AĞ DAN KA RA DAN  
BEN PİR DE NAY RI LA LI KAÇ YIL GEÇ Tİ A RA DAN  
YÜZ YIL GEÇ Tİ A RA DAN EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH  
A LI SEN SİN GÜ ZEL ŞAH İL LAL LAH ŞA HİM İL LAL LAH  
HAK LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH HAK LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH  
HAK LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH  
A LI BİR DİR GÜ ZEL ŞAH EY VAL LAH PİRİM EY VAL LAH  
(SAZ )

# BUGÜN BİZE PİR GELDİ

-3-

PA Dİ ŞA HİM YA RA DAN O KUR AĞ DAN KA RA DAN  
BEN PİR DEN AY RI LA LI (SAZ ) YÜZ YIL GEÇ TI A RA DAN  
YÜZ YIL GEÇ A RA DAN A RA MI U ZAT TI LAR  
YA RA MA TUZ AT TI LAR FAZ LI DAN BİR KUL GEL Dİ  
BE DES TAN DA SAT TI LAR BE DESTAN DA SAT TI LAR  
SA TAR LAR BE DES TAN DA SES GE LİR GÜ LIS TAN DA  
MU HAM ME DIN HA TE MI BEL GÜ ZAR DIR AS LAN DA  
BEL GÜ ZAR DIR AS LAN DA BEL GÜ ZA RIM AS LA NİM  
SEV DA SI NI ÇE KE RİM BEN PİR DEN AY R LA LI

BUGÜN BİZE PİR GELDI

-4-

GÖZ YA ŞI MI DÖ KE RİM GÖZ YA ŞI MI DÖ KE RİM  
DÖ KE RİM GÖZ YA ŞI MI GÖR MEV LA NIN İ Şİ Nİ  
KE ŞİŞ KUR BAN EY LE Dİ YE DOĞ LU NUN BA ŞI Nİ  
YE DOĞ LU NUN BA ŞI Nİ (SAZ--  
KE Şİ KUR BAN EY LE Dİ  
NE HOŞ Bİ RAN EY LE Dİ YER YÜ ZÜN DE ME LEK LER  
HEP Sİ Fİ GÂN EY LE Dİ Fİ GÂN EY LER ME LEK LER  
KA BUL OL SUN Dİ LEK LER YE ZİT BİR DERT EY LE Dİ  
O DERT BE Nİ DE LEY LER O DERT BE Nİ DE LEY LER

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

.5.

EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH  
 HAK LA I LÂ HE EY VAL LAH EY VAL LAH ŞA HIM EY VAL LAH  
 EY VAL LAH PİRİM EY VAL LAH (SAZ -  
 YE ZİT BİR DERT EY LE Dİ  
 İ MAMLAR VİRD EY LE Dİ ŞA HIM BİR ŞE HİR YAP TI  
 KA PU SUN DÖRT EY LE Dİ DÖRT EY LE Dİ KA PU SUN  
 LÂ LU CEV HER YA PU SUN YE ZİT LER ŞE Hİ TET Tİ  
 İ MAM LA RİN HE Pİ SİN İ MAM LA RİN HE Pİ SİN  
 LÂ I LÂ HE İL LAL LAH İL LAL LAH ŞAH İL LAL LAH

BUGÜN BİZE PİR GELDİ

- 6 -



LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH

EY VAL LAH Pİ RİMEY VAL LAH (SAZ...)

HA SA NA A ĞU EZ Dİ LER HÜ SEY NE Nİ CE KIY Dİ LAR

ZEY NEL İ LE BA KI Rİ BİR ZİN DA NA KOY DU LAR

BİR ZİN DA NA KOY DU LAR ZİN DAN DE ĞİL CE ZA DİR

CA FER KÂ ZİM Rİ ZA DİR Rİ ZA NİN BİN Bİ RİS Mİ

YOL LA Rİ Nİ GÖ ZE DİR YOL LA Rİ Nİ GÖ ZE DİR

TA Kİ NA Kİ AĞ LA Dİ GÖZ YA ŞI NI ÇAĞ LA Dİ

(SAZ-...)

# BUGÜN BİZE PİR GELDI

-7-

ON İ Kİ DİR KA TA RİM  
TÜR LÜ MA TAH SA TA RİM YÜ KÜ MÜZ CEV HER DEN DİR  
MÜŞ TE Rİ YE SA TA RİM SA TA RİM MÜŞ TE Rİ YE  
KER VAN KAL KA YU RU YE CEB RA İ Lİ EŞ ET Tİ  
CEN NET TE Kİ HÜ RÜ YE CEN NET TE Kİ HÜ RÜ YE  
HÜ RÜ YE EŞ EY LE Dİ HA TI RIN HOŞ EY LE Dİ  
KU LU NA KA NAT VER Dİ HA VA DA KUŞ EY LE Dİ  
HA VA DA KUŞ EY LE Dİ KUŞ EY LE Dİ HA VA DA  
GE ZER DUZ DE O VA DA ME LİK LER SAF SAF OL MUŞ



BUGÜN BİZE PİR GELDİ

- 8 -

EL KAL DIR MIŞ DU A DA EL KAL DIR MIŞ DU A DA  
HA TA YIM HAL ÇA ĞIN DA HAK GÖ NÜL AL ÇA ĞIN DA  
YÜZ BIN KÂ BE YAP MAZ SA BİR GÖ NÜL AL ÇA ĞIN DA  
BİR GÖ NÜL AL ÇA ĞIN DA HAK LA İ LÂ HE İL LAL LAH  
İL LAL LAH ŞAH İL LAL LAH LÂ İ LÂ HE İL LAL LAH  
EY VAL LAH ŞA HİM EY VAL LAH EY VAL LAH PİR İM EY VAL LAH

ŞEHİRCİ

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
THM REPERTUAR No : 4211  
İNCELEME TARİHİ : 18.12.1998

DERLEYEN  
TURAN ENGİN

YÖRE  
ERZİNCAN

## ŞU SİNEMDE YARELERİM SIZILAR

DERLEME TARİHİ  
12.5.1980

KAYNAK KİŞİ  
AŞIK DAIMİ

NOTALAYAN  
YAVUZ TOP

SÜRE : ♩ = 152

(SAZ - - - - -)

ŞU Sİ NEM DE YA RE (SAZ - - - - -)

LE RİM Sİ Zİ LAR (SAZ - - - - -)

EY CAN Sİ Zİ LAR (SAZ - - - - -)

GÜL BAĞ RIM E ZİK TİR DE LEY Lİ LEY Lİ LEY Lİ

## ŞU SİNEMDE YARELERİM SIZILAR

-2-

BİR YA RA SE BEP (SAZ L...)

HER GE LİN CE Bİ Zİ (SAZ L...)

OD LA RA YA KAR (SAZ L...)

BU DUR AH VA Lİ MİZ DE LEY Lİ LEY Lİ LEY Lİ

BİR YA RA SE BEP BİR YA RA SE BEP

nezih

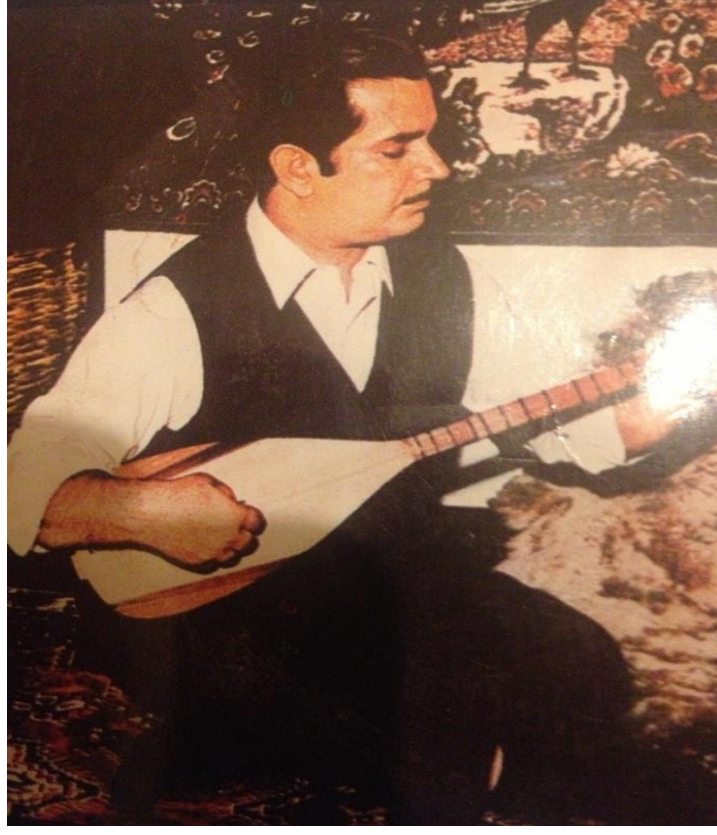
ŞU SİNEMDE YARELERİM SIZILAR  
GÜL BAĞRIM EZİKTİR DE BİR YARA SEBEP  
HER GELİNCE BİZİ ODLARA YAKAR  
BUDUR AHVALİMİZ DE BİR YARA SEBEP

GÜZELLER İÇİNDE GAYET GÜZELSİN  
SALINMA KARŞIMDA DA BAĞRIM EZERSİN  
BANA DERLER NİÇİN MELUL GEZERSİN  
DEDİM YARALIYAM DA BİR YARA SEBEP

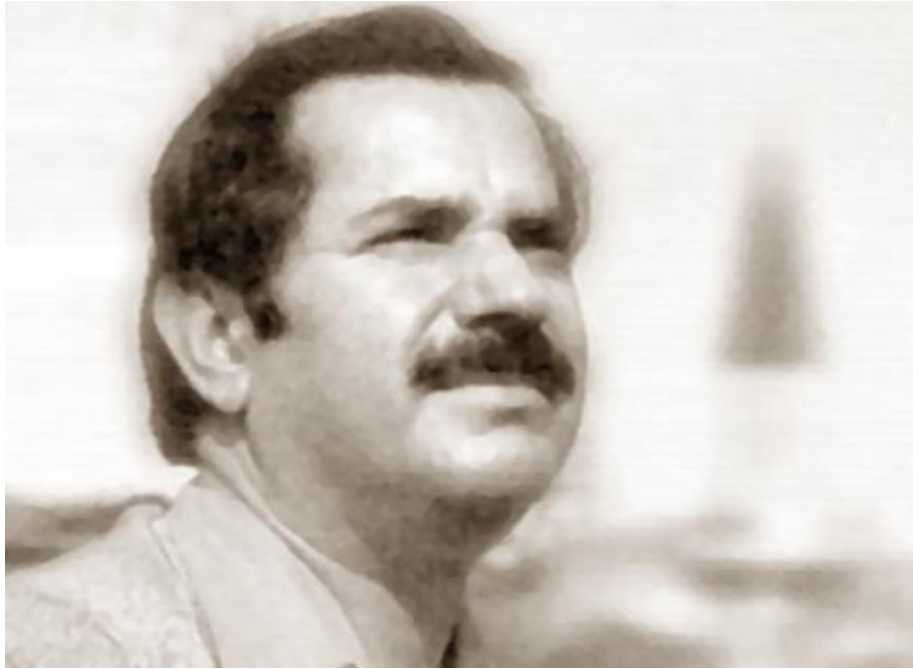
GEVHERİYEM AŞK KİTABIN AÇARIM  
HER ACTIKÇA KANLI DA YAŞLAR SAÇARIM  
YAR ELİNDEN AĞU GELSE İÇERİM  
KÖY DESİNLER ÖLMÜŞ DE BİR YARA SEBEP

AÇU : Zehir

## 2. Âşık Dâimî İle İlgili Fotoğraflar



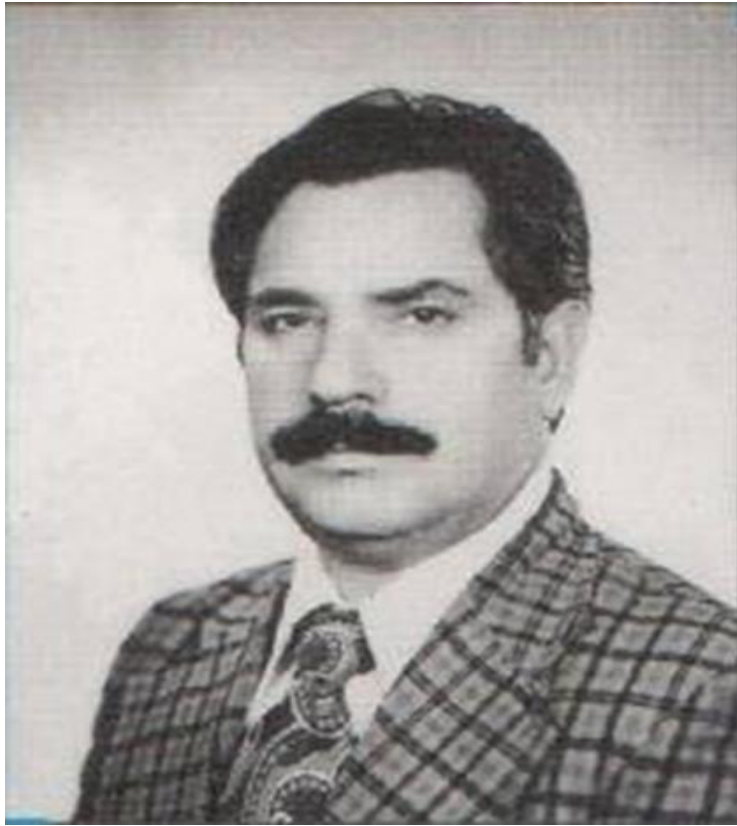
ÂŞIK DÂİMÎ



ÂŞIK DÂİMÎ



ÂŞIK DÂİMÎ



ÂŞIK DÂİMÎ



**ÂŞIK DÂİMÎ**



**ÂŞIK DÂİMÎ**



ÂŞIK DÂİMİ ve GÜZEL  RS



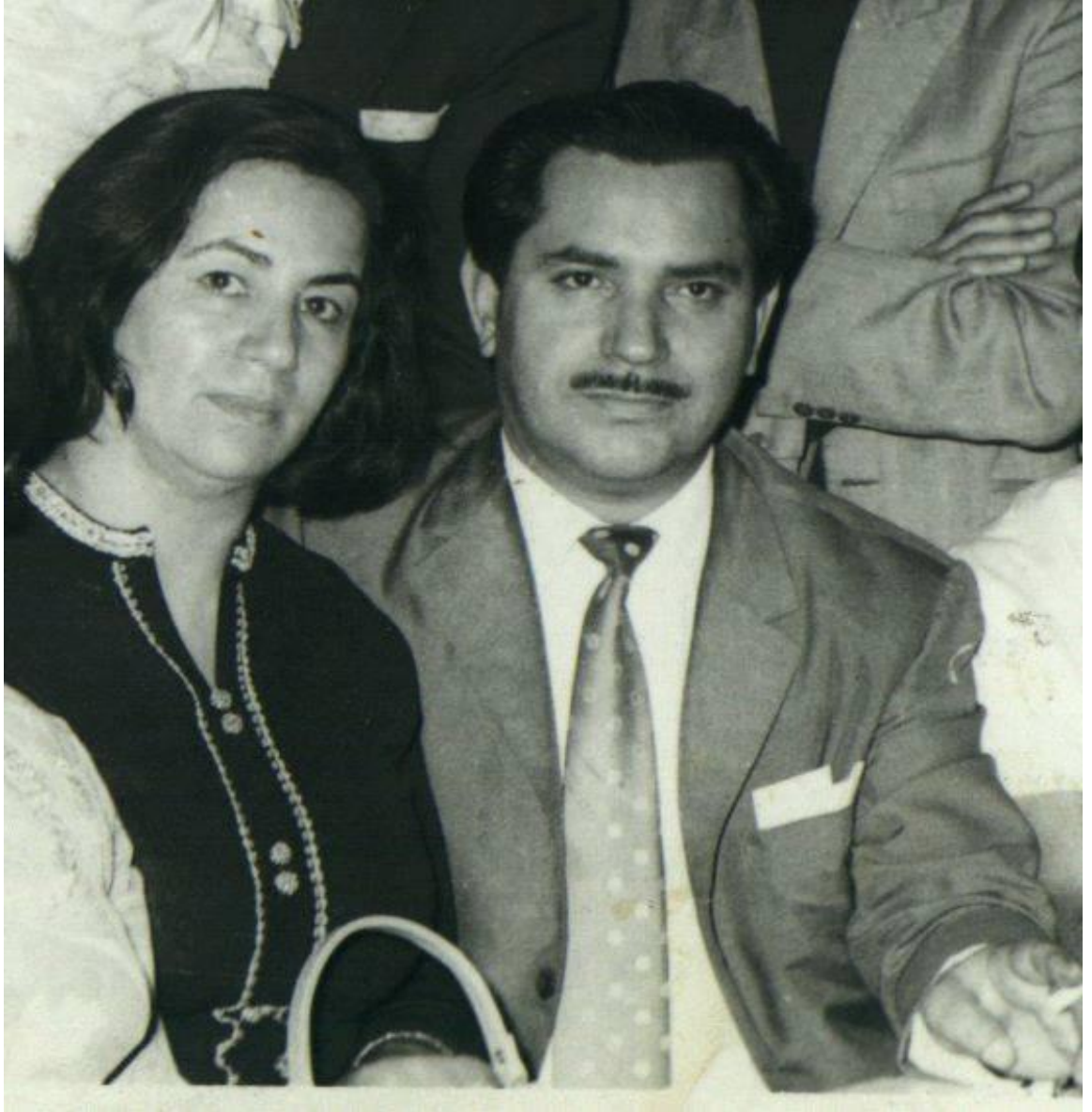
ÂŞIK DÂİMİ





**ÂŞIK DÂİMİ VE EŞİ GÜLSÜM HANIM**





**ÂŞIK DÂİMİ VE EŞİ GÜLSÜM HANIM**



**ÂŞIK DÂİMİ VE ÖĞRENCİLERİ**



**GÜLSÜM HANIM VE AİLESİ**





**ÂŞIK DÂİMİ'Yİ MEZARI BAŞINDA ANMA. KIZI YADİGÂR AYDIN ORHAN(SOL TARAFTA) OĞLU ALİ NAKİ AYDIN(SAĞ TARAFTA)**



**ÂŞIK DÂİMİ'NİN KIZI YADİGÂR AYDIN ORHAN (ORTADA) VE OĞLU ALİ NAKİ AYDIN (SAĞDA).**



**YÂDİGAR AYDIN ORHAN(SOL TARAFTA), ALİ NAKİ AYDIN(SAĞ TARAFTA), DAVUT SULARİ'NİN TORUNU ÖZNR SULARİ (AYAKTA)**





**ÂŞIK DÂİMİ'NİN KIZI YADİGÂR AYDIN ORHAN (SOLDA), EŞİ GÜLSÜM HANIM (SAĞDA).**



**ÂŞIK DÂİMİ VE NESİMİ ÇİMEN**



**ÂŞIK DÂİMÎ VE ALİ METİN**



**ÂŞIK DÂİMÎ VE ÂŞIK ARKADAŞLARI**





**ÂŞIK DÂİMÎ VE AİLESİ 1972 TARİHİNDE NEVŞEHİR HACİBEKTAŞ'TA  
İKEN.**



**ÂŞIK DÂİMÎ VE İSTANBUL KARACAAHMET DERGÂHININ YÖNETİM  
KURUCULARI İLE BİRLİKTE.**



**FEYZULLAH ÇINAR (SOLDA), NURETTİN DALOĞLU (ORTADA), ÂŞIK  
DÂİMÎ (SAĞDA)**



**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN EŞİ GÜLSÜM HANIM VE KIZI UĞURCAN.**

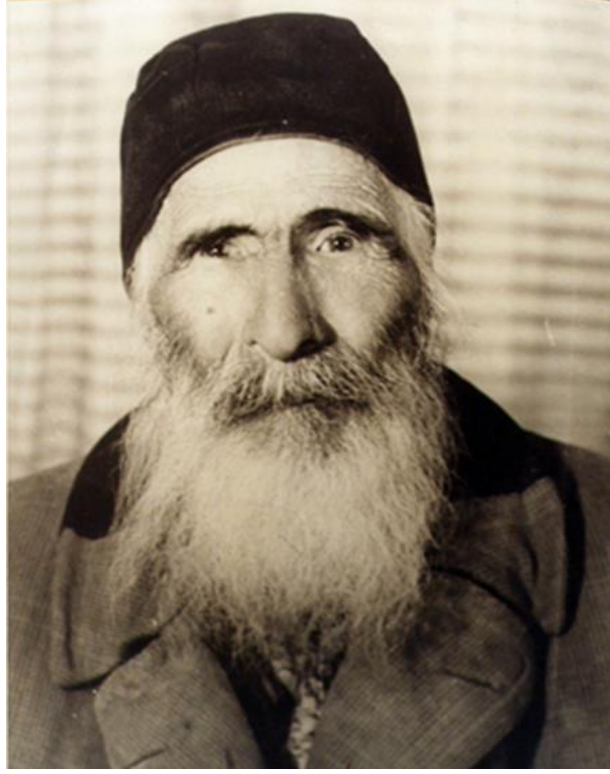




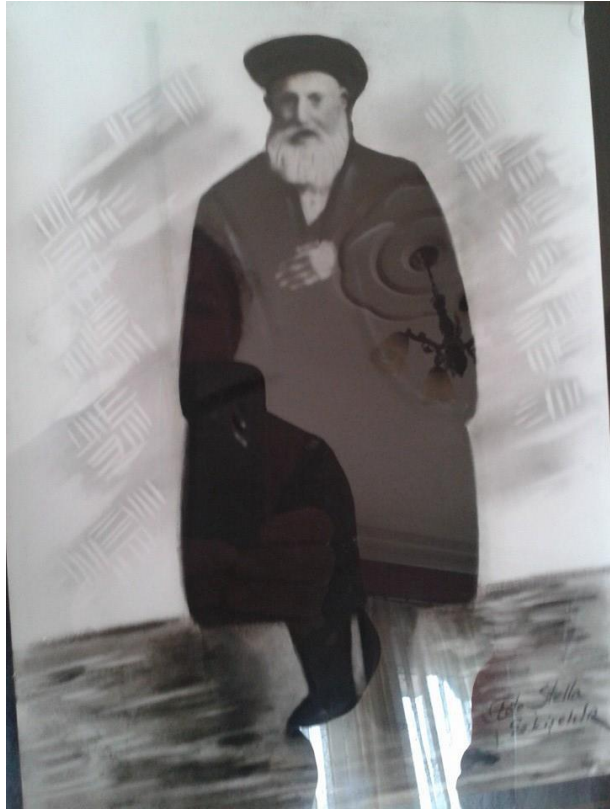
**ERZİNCAN KEMAH YAĞCA KÖYÜNDEKİ İBRAHİM DEDE TÜRBESİ**



**MÜTİNİLİ EYÜP DEBE**



**ERZİNCAN ÇAYIRLI BÂŞKÖYLÜ HASAN DEDE**



**POTİK DEDE**



**POTİK DEDE'NİN GÜMÜŞHANE ŞIRAN İNÖZÜ KÖYÜNDEKİ KABRİ**



**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN MİLLİ KÜTÜPHANEDEKİ AFİŞLERİNDEN  
(1170 NUMARALI)**

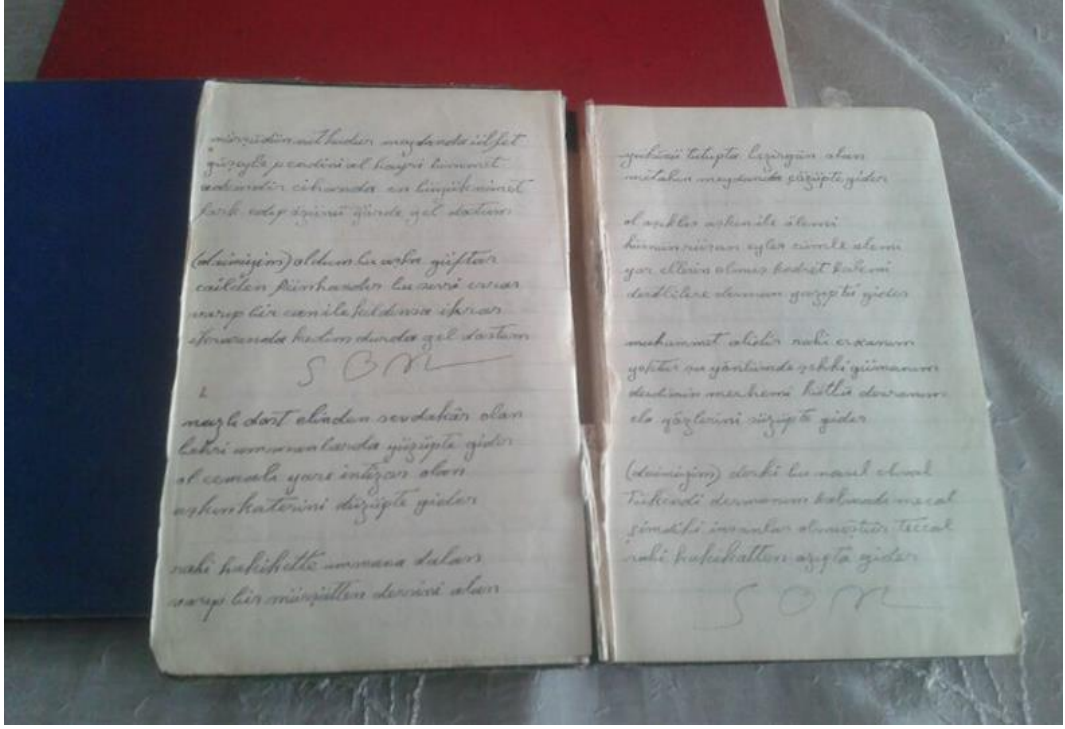




**ÂŞIK DÂİMÎ, ALİ EKBER ÇİÇEK, HAYDAR AĞBABA**



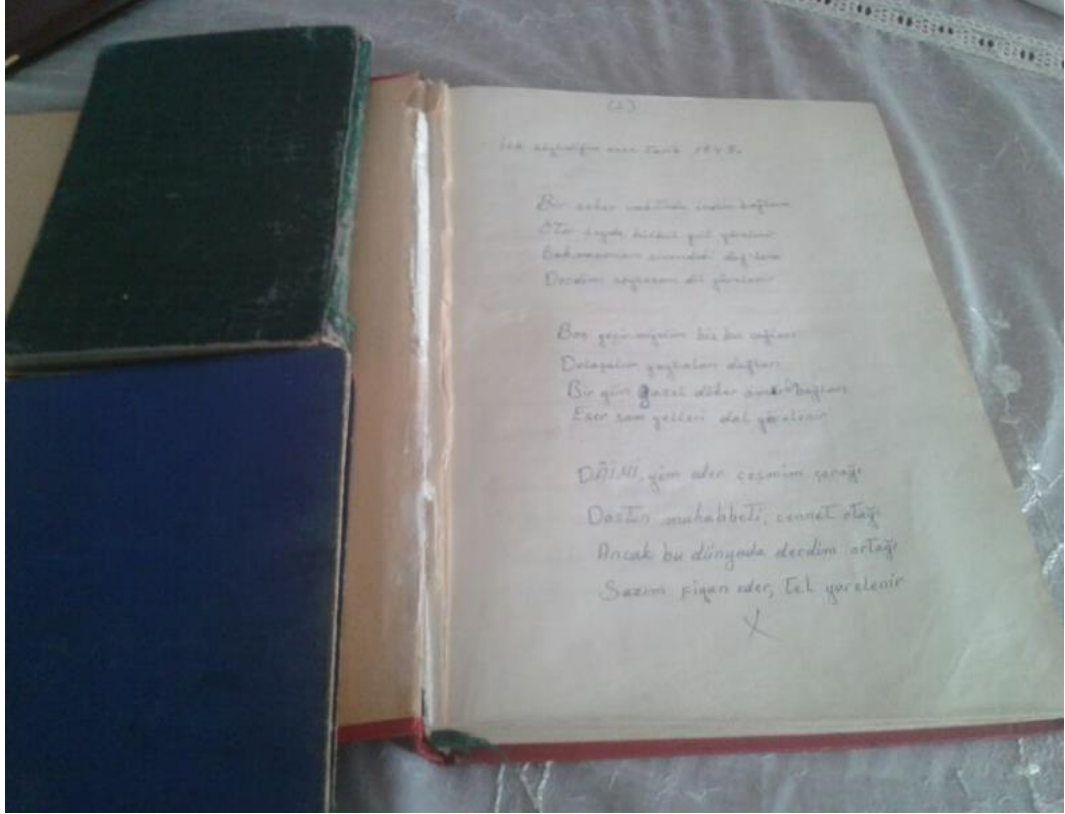
**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN KENDİ EL YAZISIYLA YAZMIŞ OLDUĞU DEFTER**



ÂŞIK DÂİMÎ'NİN KENDİ EL YAZISIYLA YAZMIŞ OLDUĞU DEFTER



ÂŞIK DÂİMÎ'NİN KENDİ EL YAZISIYLA YAZMIŞ OLDUĞU DEFTER



**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN KENDİ EL YAZISIYLA YAZMIŞ OLDUĞU DEFTER**



**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN ERZİNCAN TERCAN KARAHÜSEYİN KÖYÜNDE BULUNAN BABASI MUSA DEDE VE BABASININ DEDESİ MUSTAFA DEDE'NİN MEZARI**





**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN EŞİ GÜLSÜM HANIM'IN CENAZE TÖRENİNDEN.  
FOTOĞRAFTAKİ KİŞİ: SÜLEYMAN ZAMAN.**



**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN KARACAAHMET'TEKİ MEZARI**





**2011 YILI ÂŞIK DÂİMÎ ANISINA HAZIRLANMIŞ HACIBEKTAŞ  
BULUŞMASI**



**İSTANBUL SARIYER BELEDİYE'SİNİN ÂŞIK DÂİMÎ'Yİ ANMA  
ETKİNLİĞİ. ÂŞIK DÂİMÎ'NİN OĞLU ALİ NAKİ AYDIN KONUŞMA  
YAPARKEN.**

*Daimî'yim Her can ermez bu sırra*

# Aşık Daimi

*Anma Gecesi*



**25 MAYIS**  
İMAM HÜSEYİN CEMEVI  
(Hacı Osman Metro İstasyonu Karşısı)  
**19.00**

**LCV:**  
0212 328 02 53  
0537 658 18 60

**E. Sait KIRAL**  
İmam Hüseyin  
Cemevi Başkanı

**PANEL KATILIMCILAR**  
Arş. Yzr. Süleyman Zaman, Yedigâr Aydın ORHAN, Dr. Ali Naki AYDIN

**Konuk Sanatçılar**  
Erdal ERZİNCAN, Adem ASLANDOĞAN, Cem ÇELEBİ

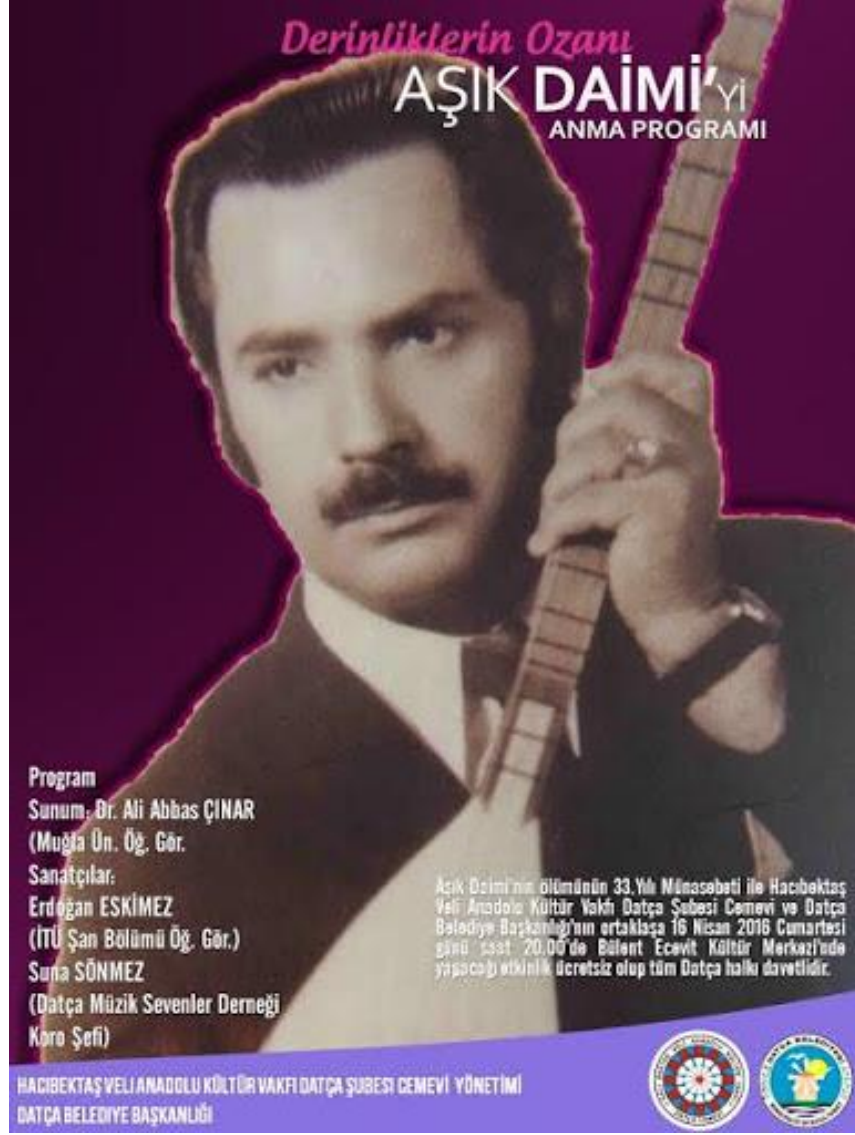
**2016 YILI İSTANBUL SARIYER BELEDİYESİ ÂŞIK DÂİMÎ'Yİ ANMA  
ETKİNLİĞİ**



**2016 YILI SARIYER BELEDİYESİ ÂŞIK DÂİMÎ'Yİ ANMA ETKİNLİĞİ İLE İLGİLİ GAZETE YAZISI**





*Derinliklerin Ozanı*  
**AŞIK DAİMİ'Yİ**  
ANMA PROGRAMI



**Program**  
Sunum: Dr. Ali Abbas ÇINAR  
(Muğla Ün. Öğ. Gör.)  
Sanatçılar:  
Erdogan ESKİMEZ  
(İTÜ Şan Bölümü Öğ. Gör.)  
Suna SÖNMEZ  
(Datça Müzik Sevenler Derneği  
Koro Şefi)

Aşık Dâimî'nin ölümünün 33. Yılı Münsabeti ile Hacıbektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı Datça Şubesi Cemavi ve Datça Belediye Başkanlığı'nın ortaklaşa 16 Nisan 2016 Cumartesi günü saat 20.00'de Balent Ecavit Kültür Merkezi'nde yapacağı etkinlik ücretsiz olup tüm Datça halkı davetlidir.

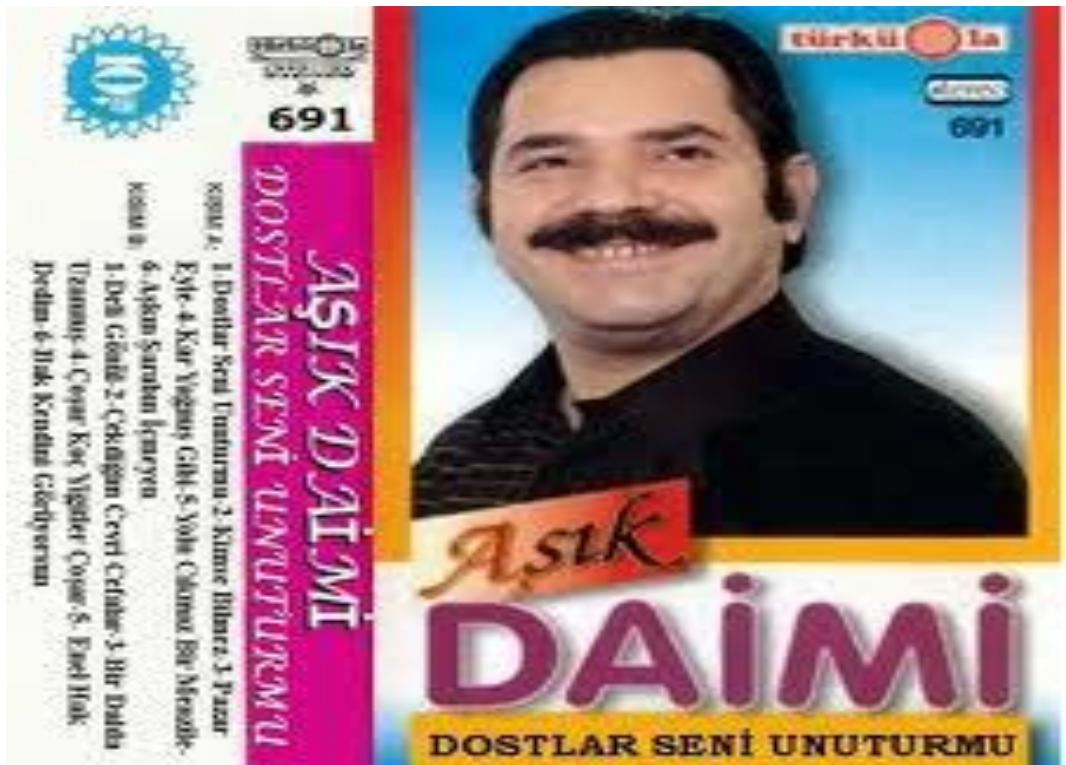
HACIBEKTAŞ VELİ ANADOLU KÜLTÜR VAKFI DATÇA ŞUBESİ CEMEVİ YÖNETİMİ  
DATÇA BELEDİYE BAŞKANLIĞI



## 2016 YILI MUĞLA DATÇA BELEDİYESİ ÂŞIK DÂİMÎ'Yİ ANMA ETKİNLİKLERİ



ÂŞIK DÂİMÎ'NİN “ZÜLFÜ SİYAHIM” ADLI KASET KAPAĞI



ÂŞIK DÂİMÎ'NİN “DOSTLAR SENİ UNUTUR MU” ADLI KASET KAPAĞI



ÂŞIK DÂİMÎ'NİN "SOLCU DESİNLER" ADLI KASET KAPAĞI





**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN “ÖTME BÜLBÜL ÖTME” PLAK ÇALIŞMASI.**

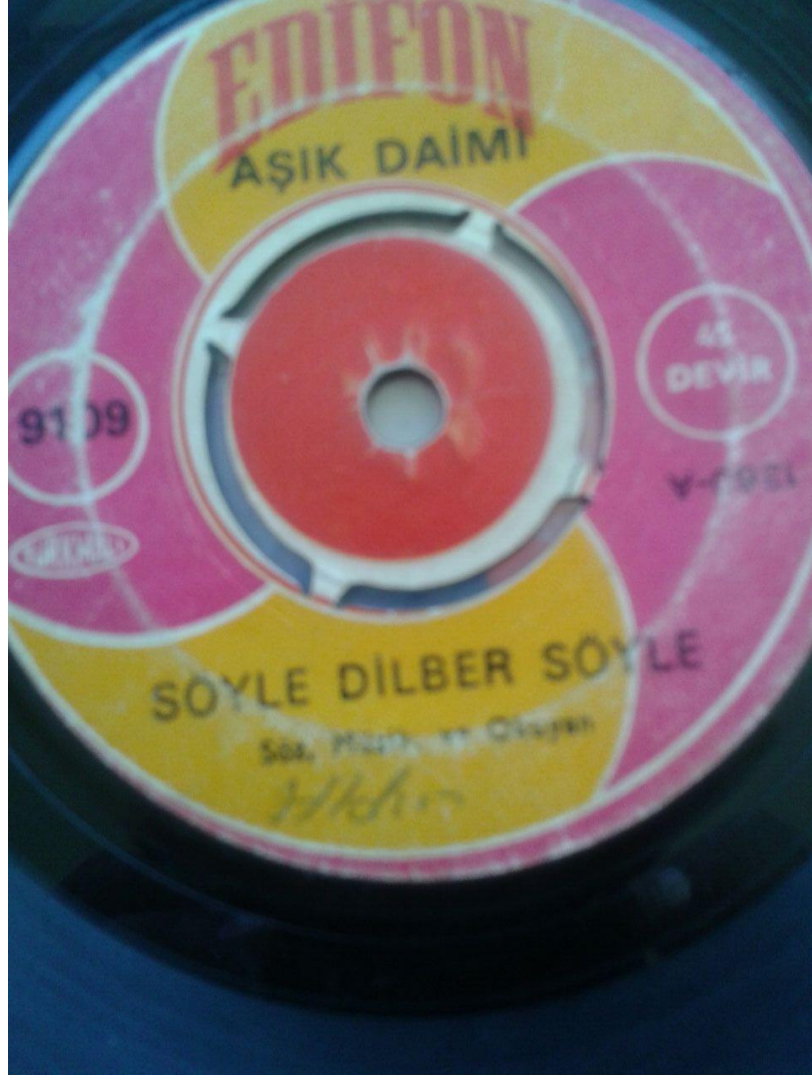




**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN "DELİ GÖNÜL" PLAK ÇALIŞMASI.**



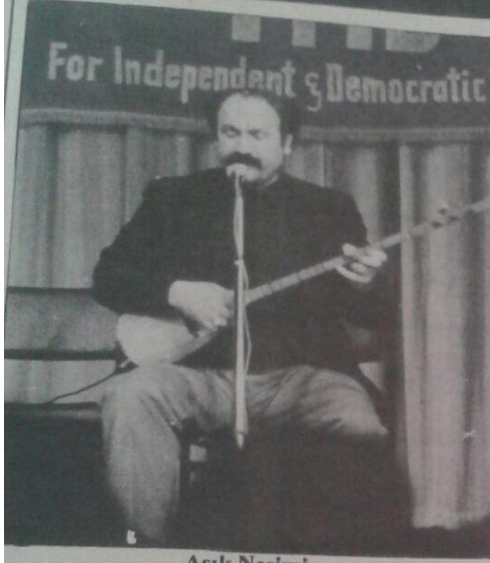
**ÂŞIK DÂİMÎ'NİN "BU DÜNYA" PLAK ÇALIŞMASI.**



ÂŞIK DÂİMÎ'NİN "SÖYLE DİLBER SÖYLE" PLAK ÇALIŞMASI.



500 işçimiz Aşık Daimi ve Nesimi ile çoştu



Aşık Nesimi

# İşçi gecesi muhteşem oldu

Faruk ZABCI

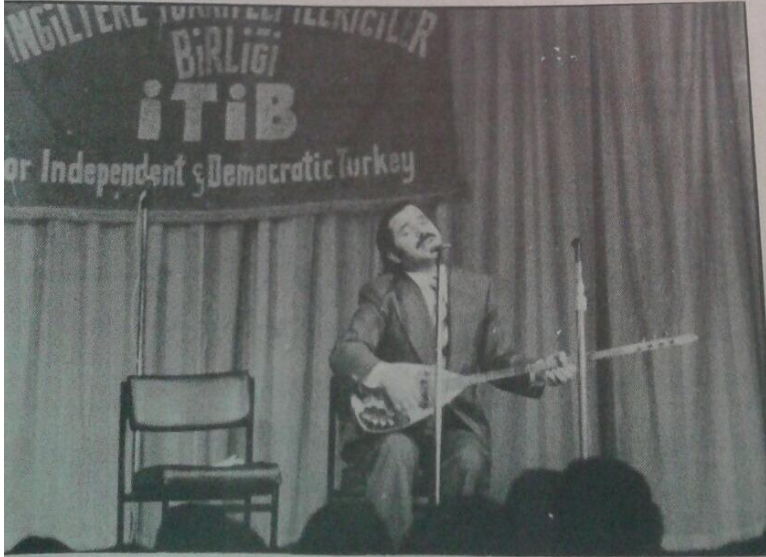
LONDRA (Hürriyet)- İngiltere Türkiye İlericiler Birliği'nin, City Üniversitesinde 1. Mayıs'ta düzenledikle-

ri İşçi Gecesi, 500'e yakın Türk işçisinin katılımıyla son yılların en kalabalık ve en muhteşem işçi gecesi olmuştur.

Londra'da çalışan Türk işçilerinin vatan özlemlerini Aşık Dâimi, Aşık Nesimi ve İTİB korosunun söyleyip çaldıkları şiir ve halk türküleriyle gidermeye çalıştıkları İşçi Gecesi akşam 7'de başlamıştır.

Yapılan konuşmalardan sonra işçilerimiz, aylardır özlemini çektikleri böyle bir gecede, biraraya gelmenin verdiği sevinç ve mutluluk içinde unutamayacakları dakikalar yaşamışlardır.

İşçi Gecesi geceyarısına kadar devam etmiştir.



Aşık Dâimi

**İNGİLTERE LONDRA'DA NESİMİ ÇİMEN İLE TÜRK İŞÇİLERİNE  
TERTİP EDİLEN GECEDEDEN FOTOĞRAF**





İktisat İşleri Müdürlüğü  
TARİFE KANUNİ İZİN VE MUSAADELER ALINDIKTAN SONRA MUTEBERDİR.

EĞLENCE TARİFESİ

Tertipleyen : İsmail Aydın  
(Aşık Daimi)  
Yapılacağı yer : Açık Hava Tiyatrosunda  
Yapılacağı tarih : 20/8/1966 Cumartesi akşamı saat  
20.30 ila 04.00 arası  
Riyasetin Onay tarihi : 16/8/1966

Tatbiki gereken program : Aliye Akkılıç, Ali Ekber Çiçek, Ali  
Metin, Adnan Türkgözü, Aşık Beyhani, Bakiye Kocadağ, Binalı  
Selman, Cemile Çiçek, Aşık Suları, Elazığ Ekibi, Erzurum  
Ekibi, Gülsin Kılıç, Haydar Ağababa, Hüseyin Oylum, Hasan  
Irmak, İpek Böcekleri, Kemal Çığrık, Kazım Büklü, Kadriye  
Tan, Mahmut Erdal, Aşık Mahsunî, Mehmet Ali Karababa, Mavi  
Boncuklar, Muharrem Akkuş, Mehmet Mutlu, Nesimi Çimen,  
Necati Erenler, Perihan Demir, Ramazan Şenses, Suna Sunay  
Salin Uygun, Aşık Karaman, Şemsi Yastıman, Yıldız  
Yurtsever, Zühre Varışlı, Zülrikar, Akgün, ve Bağlama ekip-  
lerinin iştirakleriyle "Aşık Daimi San'at gecesi ismi  
altında tertip edilen eğlence olup, programın aynen tat-  
biki, fiatların Şa.Ta.gereğince ilanı kayıt ve şartı ile

VERGİLER DAHİL

A-B-C-D-E Blokları için.....7.5 TL.  
F-G-H-K-L-M-N-P " " ..... 5.- "

NOT: Şartlara riayet edilmediği takdirde 1608 ve 151  
sayılı Bel.Ka.Hükümleri tatbik edilecektir.



BELEDİYE İKTİSAT MÜDÜRLÜĞÜNCE  
TASDİK OLUNMUŞTUR.

16 Ağustos 1966

MSD

*[Handwritten signature]*

1966 YILINDA İSTANBUL'DA BİRÇOK HALK OZANININ KATILDIĞI  
ÂŞIK DÂİMÎ SANAT GECESİNE AİT İZİN KÂĞIDI



**ÂŞIK DÂİMÎ**